

รายงานการวิเคราะห์อุตสาหกรรมและพื้นที่เป้าหมาย
เชิงลึกของราชอาณาจักรกัมพูชา

ฉบับสมบูรณ์

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

รายงานฉบับสมบูรณ์
รายงานการวิเคราะห์อุตสาหกรรม
และพื้นที่เป้าหมายเชิงลึกของราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำ
ศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

เสนอต่อ
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

โดย
บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

กันยายน 2559

โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ
ประจำปีงบประมาณ 2559
กันยายน 2559

การปฏิเสธข้อเรียกร้อง

รายงานฉบับนี้ได้รับการจัดทำขึ้น เพื่อการนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเท่านั้น นอกจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแล้ว ห้ามบุคคลอื่นใดนำรายงานฉบับนี้ไปใช้ไม่ว่าด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการถูกนำไปใช้ แจกจ่าย เผยแพร่ เปิดเผย หรือ ถือเอาประโยชน์ในทางอื่นใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน แก่บุคคลอื่นใดนอกจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ไม่ว่าด้วยวัตถุประสงค์ใดก็ตาม ทั้งนี้ บริษัทที่ปรึกษาขอปฏิเสธโดยแจ้งชัดต่อการเรียกร้องให้รับผิดชอบใดๆ ในความสูญเสีย หรือเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ว่าในทางใดจากการที่บุคคลที่สามได้นำเนื้อหาของรายงานฉบับนี้ไปใช้ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนก็ตาม

ข้อมูลทั้งหลายที่ได้ระบุไว้ในรายงานฉบับนี้ได้นำมาจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งที่เชื่อถือได้ ทั้งส่วนที่เป็นของราชการ หน่วยงานระหว่างประเทศ ส่วนที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการระดมความคิดเห็น ซึ่งข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ 14 กันยายน 2559

อนึ่ง รายงานฉบับนี้ได้ทำขึ้นโดยอาศัยการตั้งสมมติฐาน พฤติการณ์แวดล้อมต่างๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นหรือมีอยู่ ณ วันที่ออกรายงาน เหตุการณ์ต่างๆ หรือการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายที่เกิดขึ้นในภายหลังอาจจะทำให้จำเป็นต้องปรับปรุงข้อสมมติฐานและข้อสรุปต่างๆ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของพฤติการณ์แวดล้อมนั้น นอกจากนี้ ข้อเสนอในเชิงนโยบายเป็นการวิเคราะห์ของบริษัทฯ มิได้เป็นข้อผูกพันในการกำหนดนโยบายสำหรับรัฐบาลแต่อย่างใด

สารบัญ

บทที่ 1 ข้อมูลทั่วไปโดยสังเขปของราชอาณาจักรกัมพูชา	1-1
1.1 ข้อมูลทั่วไป.....	1-1
1.2 โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	1-6
1.2.1 โครงสร้างด้านการคมนาคม.....	1-6
1.2.2 โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	1-13
บทที่ 2 นโยบายทางเศรษฐกิจ นโยบายการค้า และนโยบายการต่างประเทศของ ราชอาณาจักรกัมพูชา	2-1
2.1 นโยบายเศรษฐกิจ	2-1
2.1.1 แผนแม่บทในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ / แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	2-1
2.1.2 แผน / นโยบายทางเศรษฐกิจอื่นๆ	2-3
2.2 นโยบายการค้า.....	2-3
2.2.1 ภาพรวมนโยบายการค้า.....	2-3
2.2.2 การเจรจาความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA).....	2-4
2.2.3 โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้า	2-6
2.3 นโยบายการต่างประเทศ	2-7
บทที่ 3 ภาพรวมการค้า และการลงทุนของ ราชอาณาจักรกัมพูชา	3-1
3.1 ภาพรวมการค้าสินค้า	3-1
3.1.1 การส่งออกสินค้า.....	3-1
3.1.2 การนำเข้าสินค้า.....	3-5
3.2 ภาพรวมการค้าบริการ.....	3-9
3.2.1 การส่งออกบริการ	3-9
3.2.2 การนำเข้าบริการ	3-11
3.3 ภาพรวมการลงทุน	3-12
บทที่ 4 นโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของราชอาณาจักรกัมพูชา	4-1
4.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน.....	4-1
4.1.1 หน่วยงานภาครัฐ	4-1

สารบัญ (ต่อ)

4.1.2	หน่วยงานภาคเอกชน.....	4-2
4.2	นโยบายด้านการลงทุน.....	4-2
4.2.1	นโยบายด้านการลงทุนที่สำคัญ.....	4-2
4.2.2	อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม.....	4-5
4.2.3	เขตอุตสาหกรรม.....	4-7
4.3	กฎหมายและกฎระเบียบด้านการลงทุน.....	4-10
4.3.1	กฎหมายด้านการลงทุน.....	4-10
4.3.2	กฎหมายแรงงาน.....	4-21
4.3.3	กฎหมายที่ดิน.....	4-30
4.3.4	กฎหมายการเงินและการธนาคาร และการควบคุมเงินตราระหว่างประเทศ....	4-32
4.3.5	กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา.....	4-33
บทที่ 5	ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจและการลงทุน ในราชอาณาจักรกัมพูชา	5-1
5.1	ขั้นตอนก่อนการจัดตั้งธุรกิจ (Pre-Establishment Process)	5-1
5.1.1	การเลือกดำเนินธุรกิจ.....	5-1
5.1.2	ขั้นตอนก่อนการจัดตั้งธุรกิจ.....	5-2
5.2	ขั้นตอนหลังการจัดตั้งธุรกิจ (Post-Establishment Process)	5-8
5.2.1	ขั้นตอนในการขอรับสิทธิประโยชน์ทางภาษี.....	5-9
5.2.2	ขั้นตอนในการโอนย้ายหุ้น (Transfer of Shares).....	5-9
5.3	ขั้นตอนการออกจากธุรกิจ (Exit Process).....	5-9
5.4	สรุป.....	5-10
บทที่ 6	ต้นทุนการประกอบธุรกิจ (Cost of Doing Business) ในราชอาณาจักรกัมพูชา..	6-1
6.1	ต้นทุนทั่วไป.....	6-1
6.1.1	ต้นทุนค่าขนส่ง.....	6-1
6.1.2	ต้นทุนค่าขออนุญาตก่อสร้าง.....	6-2
6.1.3	ต้นทุนที่ดิน ที่พักอาศัย.....	6-3
6.1.4	ต้นทุนสำนักงาน.....	6-5
6.2	ต้นทุนค่าจ้าง.....	6-12
6.3	ต้นทุนทางภาษี.....	6-12

สารบัญ (ต่อ)

6.3.1	ภาษีกำไร (Tax on Profit: TOP)	6-12
6.3.2	ภาษีกำไรขั้นต่ำ (Minimum Tax: MT)	6-13
6.3.3	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax).....	6-13
6.3.4	ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (Withholding Taxes: WHT)	6-13
6.3.5	ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax: VAT).....	6-14
6.3.6	ภาษีที่จัดเก็บเฉพาะกับสินค้าและบริการบางประเภท (Specific Tax on Certain Merchandise and Service: STCMS).....	6-14
6.3.7	ภาษีอื่นๆ.....	6-15
บทที่ 7 โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรม		
เครื่องนุ่งห่มของราชอาณาจักรกัมพูชา..... 7-1		
7.1	ภาพรวมของอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา	
	7-2
7.1.1	ภาพรวมของอุตสาหกรรม	7-2
7.1.2	โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	7-4
7.2	สถิติด้านการค้า การลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา.....	7-14
7.2.1	การค้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม.....	7-14
7.2.2	การลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม	7-25
7.3	พื้นที่เป้าหมายสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา.....	7-27
7.3.1	พื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุน.....	7-27
7.3.2	พื้นที่เป้าหมายในการลงทุน.....	7-28
7.4	การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา.....	7-40
7.4.1	ผู้เล่นสำคัญในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม	7-40
7.4.2	โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	7-47

สารบัญ (ต่อ)

7.5	นโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา	7-58
7.5.1	นโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบด้านการลงทุนภายในประเทศ	7-58
7.5.2	มาตรการด้านการค้าระหว่างประเทศ	7-61
7.6	ปัญหาและอุปสรรคที่อาจพบในการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา	7-62
7.6.1	ปัญหาการประท้วงของสหภาพแรงงาน และการเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้าง	7-62
7.6.2	ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ	7-63
7.6.3	ปัญหาการแข่งขันในระดับสูงในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม	7-63
7.6.4	ปัญหาและอุปสรรคด้านอื่นๆ	7-64
7.7	ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนไทยในการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา	7-65
7.7.1	รูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย	7-65
7.7.2	ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนไทย	7-71

บทที่ 8	โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของราชอาณาจักรกัมพูชา	8-1
8.1	ภาพรวมของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในราชอาณาจักรกัมพูชา	8-2
8.1.1	ภาพรวมของอุตสาหกรรม	8-2
8.1.2	โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ...	8-4
8.2	สถิติด้านการค้า การลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในราชอาณาจักรกัมพูชา	8-18
8.2.1	การค้าสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูป	8-18
8.2.2	การลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป	8-24
8.3	พื้นที่เป้าหมายสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในราชอาณาจักรกัมพูชา	8-25
8.3.1	พื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุน	8-25
8.3.2	พื้นที่เป้าหมายในการลงทุน	8-27
8.4	การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในราชอาณาจักรกัมพูชา	8-40

สารบัญ (ต่อ)

8.4.1	ผู้เล่นสำคัญในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป	8-40
8.4.2	โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป	8-49
8.5	นโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ในราชอาณาจักรกัมพูชา.....	8-65
8.5.1	นโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุน	8-65
8.5.2	กฎหมายและกฎระเบียบด้านการลงทุน.....	8-65
8.5.3	กระบวนการ/ขั้นตอนที่สำคัญ.....	8-66
8.6	ปัญหาและอุปสรรคที่อาจพบในการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ในราชอาณาจักรกัมพูชา.....	8-67
8.6.1	ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน	8-67
8.6.2	ข้อจำกัดจากการขาดการพัฒนาภาคการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร ปศุสัตว์ และประมง	8-68
8.6.3	ปัญหาเรื่องกระบวนการและขั้นตอนในการเช่าที่ดินในกัมพูชา	8-68
8.6.4	ปัญหาและอุปสรรคด้านอื่นๆ	8-69
8.7	ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนไทยในการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ในราชอาณาจักรกัมพูชา.....	8-71
8.7.1	รูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย	8-71
8.7.2	ข้อเสนอแนะสำหรับการลงทุนไทย	8-75
	บรรณานุกรม.....	บ-1
	ภาคผนวก 1 รายชื่อผู้ประกอบการไทยในราชอาณาจักรกัมพูชา	ผ 1-1
	ภาคผนวก 2 สรุปสิทธิพิเศษศุลกากร (GSP) และสิทธิพิเศษทางภาษีอื่น ๆ ที่ราชอาณาจักรกัมพูชาได้รับจากประเทศคู่ค้าสำคัญ	ผ 2-1

สารบัญญภาพ

ภาพที่ 1-1 ข้อมูลพื้นฐานของราชอาณาจักรกัมพูชา.....	1-2
ภาพที่ 1-2 แผนที่กัมพูชา แบ่งตามเขตปกครอง	1-4
ภาพที่ 1-3 เส้นทางถนนในกัมพูชา	1-8
ภาพที่ 1-4 เส้นทางรถไฟในกัมพูชา	1-10
ภาพที่ 1-5 สนามบิน/ท่าอากาศยานที่สำคัญในกัมพูชา	1-11
ภาพที่ 1-6 ท่าเรือที่สำคัญของกัมพูชา.....	1-12
ภาพที่ 3-1 มูลค่าการส่งออกสินค้าของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	3-2
ภาพที่ 3-2 ตลาดส่งออกสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557	3-5
ภาพที่ 3-3 มูลค่าการนำเข้าสินค้าของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	3-6
ภาพที่ 3-4 แหล่งนำเข้าสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557	3-9
ภาพที่ 3-5 มูลค่าการส่งออกบริการของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558	3-10
ภาพที่ 3-6 สัดส่วนการส่งออกภาคบริการของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558	3-10
ภาพที่ 3-7 มูลค่าการนำเข้าบริการของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558	3-11
ภาพที่ 3-8 สัดส่วนการนำเข้าภาคบริการของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2558	3-12
ภาพที่ 3-9 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2554-2558.....	3-13
ภาพที่ 3-10 สัดส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2558	3-13
ภาพที่ 4-1 เขตอุตสาหกรรมพิเศษในกัมพูชา.....	4-9
ภาพที่ 5-1 ขั้นตอนกิจกรรมก่อนการจัดตั้งธุรกิจกัมพูชา.....	5-11
ภาพที่ 5-2 ขั้นตอนกิจกรรมหลังการจัดตั้งธุรกิจ ตลอดจนการออกจากธุรกิจกัมพูชา	5-12
ภาพที่ 7-1 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอของกัมพูชา	7-14
ภาพที่ 7-2 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557	7-16
ภาพที่ 7-3 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอของกัมพูชา	7-17
ภาพที่ 7-4 แหล่งนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557	7-19
ภาพที่ 7-5 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา	7-20
ภาพที่ 7-6 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557	7-22
ภาพที่ 7-7 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา	7-23
ภาพที่ 7-8 แหล่งนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557	7-25

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 7-9 ตำแหน่งของกรุงเทพมหานคร.....	7-29
ภาพที่ 7-10 แผนที่กรุงเทพมหานคร	7-30
ภาพที่ 7-11 ตำแหน่งของจังหวัดบันเตียเมียนเจย	7-33
ภาพที่ 7-12 แผนที่จังหวัดบันเตียเมียนเจย	7-34
ภาพที่ 7-13 ตำแหน่งของจังหวัดกัมปงสปีอ	7-37
ภาพที่ 7-14 ตำแหน่งของจังหวัดกันดาล	7-38
ภาพที่ 7-15 ตำแหน่งของจังหวัดกัมปงชนัง.....	7-39
ภาพที่ 7-16 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม กัมพูชา	7-48
ภาพที่ 7-17 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมผ้าฝ้ายและผ้าทอกัมพูชา	7-53
ภาพที่ 7-18 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชา	7-55
ภาพที่ 8-1 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา	8-19
ภาพที่ 8-2 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557	8-21
ภาพที่ 8-3 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา	8-22
ภาพที่ 8-4 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557	8-24
ภาพที่ 8-5 ตำแหน่งของจังหวัดเสียมเรียบ	8-29
ภาพที่ 8-6 แผนที่จังหวัดเสียมเรียบ	8-30
ภาพที่ 8-7 ตำแหน่งของจังหวัดสตึงแตรง.....	8-33
ภาพที่ 8-8 แผนที่จังหวัดสตึงแตรง.....	8-34
ภาพที่ 8-9 แผนที่จังหวัดกระแจะ	8-37
ภาพที่ 8-10 แผนที่จังหวัดสตึงแตรง.....	8-38
ภาพที่ 8-11 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปกัมพูชา	8-49
ภาพที่ 8-12 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมมันสำปะหลังกัมพูชา	8-58
ภาพที่ 8-13 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมพืชตระกูลถั่วกัมพูชา	8-62

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1-1	ตัวเลขทางเศรษฐกิจและดัชนีเศรษฐกิจที่สำคัญของกัมพูชา.....	1-5
ตารางที่ 1-2	รายชื่อธนาคารและสถาบันการเงินในกัมพูชา.....	1-15
ตารางที่ 2-1	ความตกลงการค้าเสรีของประเทศกัมพูชาและประเทศคู่ภาคี.....	2-5
ตารางที่ 2-2	โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าของประเทศกัมพูชา.....	2-6
ตารางที่ 2-3	โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าของประเทศกัมพูชา จำแนกตามประเภทสินค้า	2-6
ตารางที่ 3-1	สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558	3-2
ตารางที่ 3-2	ตลาดส่งออกหลัก 5 อันดับแรกของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557.....	3-4
ตารางที่ 3-3	สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	3-6
ตารางที่ 3-4	แหล่งนำเข้าหลัก 5 อันดับแรกของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557.....	3-8
ตารางที่ 4-1	เขตอุตสาหกรรมพิเศษในกัมพูชา	4-8
ตารางที่ 4-2	กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนพิเศษในกัมพูชา	4-16
ตารางที่ 4-3	กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามเงื่อนไข.....	4-17
ตารางที่ 4-4	สิทธิการยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับโครงการลงทุน QIP	4-19
ตารางที่ 4-5	อัตราค่าจ้างขั้นต่ำของกัมพูชา ในอุตสาหกรรมเครื่องหนัง เสื้อผ้า และรองเท้า ...	4-26
ตารางที่ 5-1	เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจองซื้อ และการลงประกาศข้อมูล บริษัท.....	5-3
ตารางที่ 5-2	เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนธุรกิจ.....	5-3
ตารางที่ 5-3	เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนบริษัท	5-4
ตารางที่ 5-4	เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนชำระภาษี	5-5
ตารางที่ 5-5	เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรายงานเพื่อเริ่มต้นธุรกิจ.....	5-6
ตารางที่ 5-6	เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนแรงงาน	5-7
ตารางที่ 5-7	เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนลูกจ้าง เข้าระบบประกันสังคมและประกันสุขภาพ.....	5-7
ตารางที่ 5-8	เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขอรับใบอนุญาตทำงาน และใบจัดจ้างทำงาน สำหรับแรงงานชาวต่างชาติ.....	5-8
ตารางที่ 6-1	ต้นทุนค่าขนส่งสินค้าของกัมพูชา	6-1
ตารางที่ 6-2	ค่าใช้จ่ายการขออนุญาตก่อสร้าง	6-2
ตารางที่ 6-3	ราคาที่ดินในกัมพูชา	6-3
ตารางที่ 6-4	ราคาค่าเช่าที่พัก.....	6-4

สารบัญญัตราสาร (ต่อ)

ตารางที่ 6-5	ราคาค่าเช่าสำนักงานในกัมพูชา	6-5
ตารางที่ 6-6	ราคาค่าเช่า/ซื้อโรงงานในกัมพูชา	6-5
ตารางที่ 6-7	ราคาค่าเช่าคลังสินค้า	6-5
ตารางที่ 6-8	อัตราค่าไฟฟ้าในกัมพูชา	6-6
ตารางที่ 6-9	อัตราค่าน้ำประปาในกัมพูชา	6-8
ตารางที่ 6-10	อัตราค่าโทรศัพท์ในประเทศในกัมพูชา	6-10
ตารางที่ 6-11	อัตราค่าโทรศัพท์ระหว่างประเทศในกัมพูชา	6-11
ตารางที่ 6-12	อัตราค่าจ้างบุคคลากร.....	6-12
ตารางที่ 7-1	ปัจจัยดึงดูดการลงทุนของอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ของกัมพูชา	7-4
ตารางที่ 7-2	เปรียบเทียบสินค้าเป้าหมายและสินค้าที่มีศักยภาพอื่น ในการลงทุนในอุตสาหกรรม สิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา	7-12
ตารางที่ 7-3	สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรก ในอุตสาหกรรมสิ่งทอของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	7-15
ตารางที่ 7-4	สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรก ในอุตสาหกรรมสิ่งทอของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	7-18
ตารางที่ 7-5	สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรก ในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	7-21
ตารางที่ 7-6	สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรก ในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	7-24
ตารางที่ 7-7	มูลค่าการลงทุนในกัมพูชาระหว่างปี พ.ศ. 2554-2558	7-26
ตารางที่ 7-8	สรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ	7-70
ตารางที่ 7-9	สรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ..	7-70
ตารางที่ 8-1	ปัจจัยดึงดูดการลงทุนของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา	8-4
ตารางที่ 8-2	เปรียบเทียบสินค้าเป้าหมายและสินค้าที่มีศักยภาพอื่นในการลงทุนในอุตสาหกรรม เกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา.....	8-15
ตารางที่ 8-3	สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรก ในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	8-19

สารบัญญัตราง (ต่อ)

ตารางที่ 8-4 สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรก ในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	8-22
ตารางที่ 8-5 มูลค่าการลงทุนในกัมพูชาระหว่างปี พ.ศ. 2554-2558	8-25
ตารางที่ 8-6 สรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย	8-74

บทที่ 1

ข้อมูลทั่วไปโดยสังเขปของราชอาณาจักรกัมพูชา

1.1 ข้อมูลทั่วไป

ราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia) หรือกัมพูชา มีขนาดพื้นที่ 181,035 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็นพื้นดิน 176,515 ตารางกิโลเมตร และพื้นน้ำ 4,520 ตารางกิโลเมตร โดยมีพรมแดนทิศตะวันตกติดกับไทย พรมแดนทิศเหนือติดกับไทยและ สปป.ลาว พรมแดนทิศตะวันออกและทิศใต้ติดกับเวียดนาม และอ่าวไทย

กัมพูชามีขนาดระบบเศรษฐกิจ หรือขนาดของ GDP ในปี พ.ศ. 2558 เท่ากับ 17.71 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยหากพิจารณาขนาด GDP at PPP จะพบว่ามีขนาดเท่ากับ 54.17 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งคิดเป็นอันดับที่ 107 ของโลก ในส่วนของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือ Real GDP Growth พบว่า กัมพูชามีการเติบโตทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2558 เทียบกับปี พ.ศ. 2557 อยู่ที่ร้อยละ 7.0 ประชากรในประเทศมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ที่ 1,140 ดอลลาร์สหรัฐ (และมี GDP per capita at PPP เท่ากับ 3,500 ดอลลาร์สหรัฐ¹) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ณ ปี พ.ศ. 2558 พบว่าภาคการเกษตรของกัมพูชา มีสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับ ร้อยละ 28.50 ภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับร้อยละ 27.90 และภาคบริการ มีสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับร้อยละ 43.60 นอกจากนี้ ในส่วนของตัวเลขอัตราเงินเฟ้อของประเทศ พบว่าอยู่ที่ร้อยละ 1.40 และตัวเลขอัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 0.40

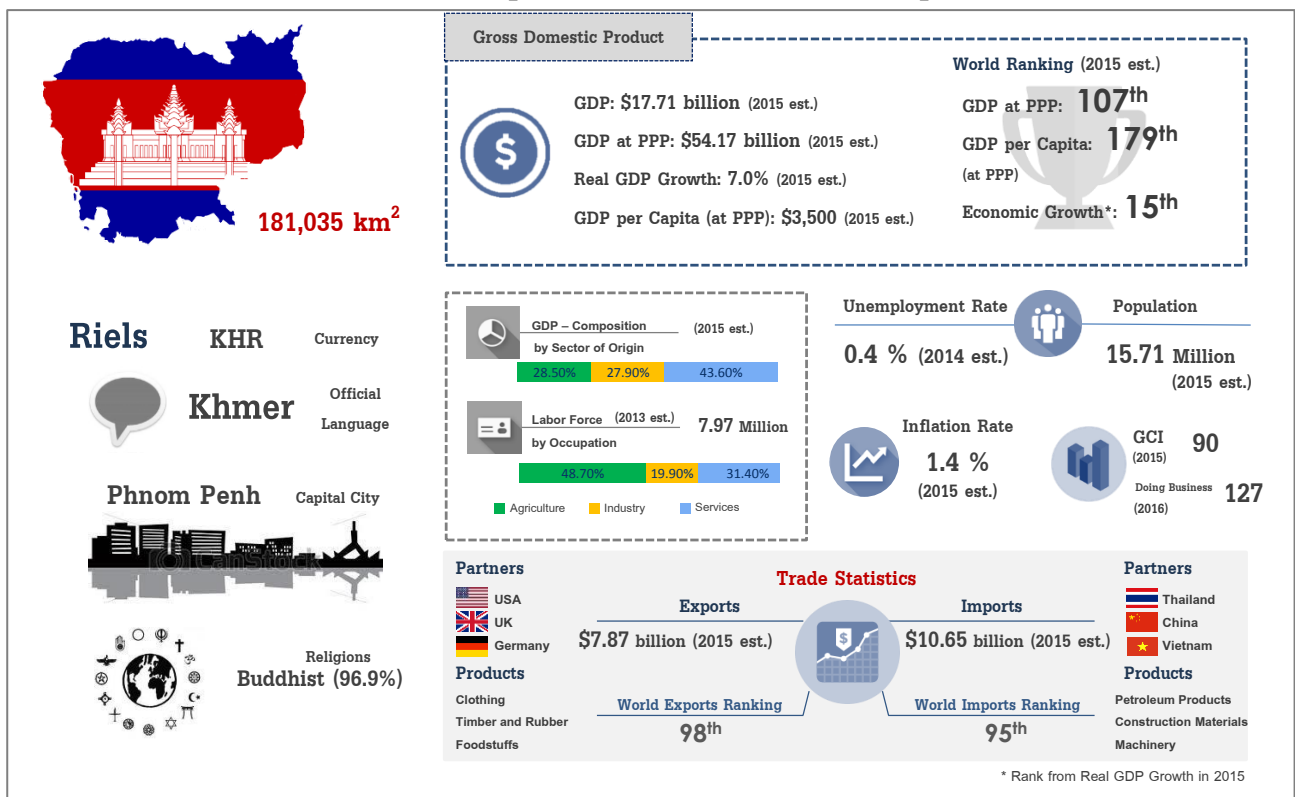
กัมพูชามีการส่งออกและการนำเข้าสินค้าในปี พ.ศ. 2558 มีมูลค่าเท่ากับ 7.87 และ 10.65 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ โดยคิดเป็นอันดับผู้ส่งออกในอันดับที่ 98 ของโลก และคิดเป็นอันดับผู้นำเข้าในอันดับที่ 95 ของโลก ตลาดส่งออกที่สำคัญของกัมพูชา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และเยอรมนี โดยกัมพูชาส่งออกสินค้า อันได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม ท่อนซุงและยางดิบ และผลิตภัณฑ์อาหาร เป็นสำคัญ ส่วนแหล่งนำเข้าที่สำคัญของกัมพูชามาจาก ไทย จีน และเวียดนาม โดยกัมพูชานำเข้าสินค้า อันได้แก่ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม วัสดุก่อสร้าง และเครื่องจักร เป็นสำคัญ

¹ ข้อมูลจาก CIA Factbook (<https://www.cia.gov/>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

กัมพูชามีประชากรจำนวนทั้งสิ้นราว 15,710,000 คน (ตัวเลขประมาณการ ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558) โดยจำนวนแรงงานในระบบเศรษฐกิจมีจำนวนประมาณ 7,970,000 คน แบ่งออกเป็นแรงงานในภาคการเกษตร ร้อยละ 48.70 ของแรงงานทั้งหมดในประเทศ ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 19.90 และภาคบริการ ร้อยละ 31.40 ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศพูดภาษาเขมร (Khmer) เป็นภาษาหลัก และยังเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อทางราชการและทางธุรกิจ ในขณะที่ภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษจะเป็นภาษารองที่ใช้ในการติดต่อทางธุรกิจ นอกจากนี้ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศนับถือศาสนาพุทธในสัดส่วนร้อยละ 96.90

ภาพที่ 1-1 ข้อมูลพื้นฐานของราชอาณาจักรกัมพูชา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลจาก CIA Factbook, WTO Trade Profiles, และ World Bank (as of July 2016)

กัมพูชาแบ่งเขตปกครองออกเป็น 25 เขต ประกอบด้วยเขตราชธานี (เมืองหลวง) 1 เขต และเขตปกครองต่างๆ 24 จังหวัด

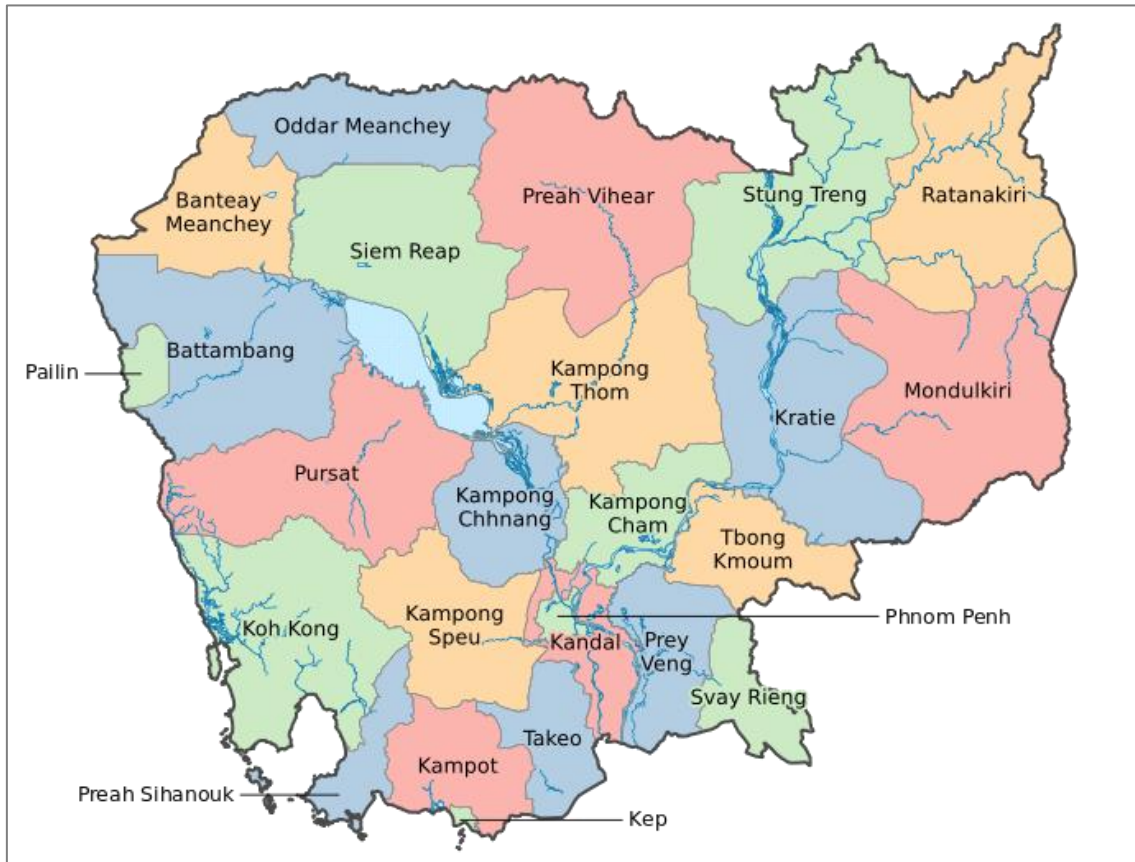
เมืองหลวงของกัมพูชา คือ กรุงพนมเปญ (Phnom Penh) เป็นเมืองที่มีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศก่อนไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ มีขนาดพื้นที่ราว 678 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 1.5 ล้านคน ทั้งนี้ กรุงพนมเปญเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการต่างๆ ขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งอุตสาหกรรมการผลิต และธุรกิจภาคบริการ อาทิ การท่องเที่ยว การค้า และการเงินและการธนาคาร นอกจากนี้ กรุงพนมเปญยังเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา โดยมีมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถานศึกษาหลักของประเทศตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญ ได้แก่ ราชวิทยาลัยพนมเปญ (Royal University of Phnom Penh) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดในกัมพูชา หรือสถาบันศาสนิกชน (Buddhist Institute) และด้านการคมนาคมขนส่งสินค้าโดยมีสนามบินนานาชาติที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ (สนามบินนานาชาติพนมเปญ (Phnom Penh International Airport)) ตั้งอยู่ในเมืองแห่งนี้

ส่วนเมืองสำคัญอื่นๆ ของกัมพูชา ได้แก่

- เมืองสีหนุวิลล์ (Sihanoukville) ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ เป็นเมืองท่าที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ โดยเป็นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึกสีหนุวิลล์ (Sihanoukville Autonomous Port) ซึ่งเป็นท่าเรือขนส่งทางทะเลหลักของประเทศ นอกจากนี้ เมืองสีหนุวิลล์ยังเป็นเมืองท่องเที่ยวเมืองหนึ่งของกัมพูชา เนื่องด้วยชายหาดของเมืองที่สวยงาม เช่นเดียวกับมีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทั้งชาวต่างชาติและชาวกัมพูชาเอง เดินทางมาท่องเที่ยวที่เมืองแห่งนี้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี
- เมืองพระตะบอง (Battambang) ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ เป็นแหล่งเพาะปลูกและผลิตข้าวสำคัญของกัมพูชา ด้วยความที่ตั้งอยู่ใกล้กับโตนเลสาบ ส่งผลให้ดินและพื้นที่ทำการเกษตรของเมืองนี้มีความอุดมสมบูรณ์ และสามารถเพาะปลูกข้าว รวมถึงพืชผักชนิดต่างๆ ได้เป็นอย่างดี
- เมืองเสียมเรียบ (Siem Reap) หรือเมืองเสียมราชู ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตอนกลางของประเทศ เป็นเมืองท่องเที่ยวหลักของประเทศ โดยเป็นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ อาทิ นครวัด-นครธม (Angkor Wat – Angkor Thom) และโตนเลสาบ (Tonle Sap)

ภาพที่ 1-2 แผนที่กัมพูชา แบ่งตามเขตปกครอง

ที่มา : Map of World (<http://www.nationsonline.org>)

ทั้งนี้ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีมากในกัมพูชา ได้แก่ ท่อนซุง แมงกานีส แร่โลหะ แร่ฟอสเฟต อัญมณี น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ และพลังงานน้ำ ส่วนภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจที่สำคัญของกัมพูชา ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมยาง อุตสาหกรรมเหมืองอัญมณี อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง และธุรกิจท่องเที่ยว

สำหรับข้อมูลอื่นๆ รวมถึงตัวเลขดัชนีทางเศรษฐกิจที่สำคัญของกัมพูชา แสดงในตารางที่

1-1

ตารางที่ 1-1 ตัวเลขทางเศรษฐกิจและดัชนีเศรษฐกิจที่สำคัญของกัมพูชา

ดัชนีเศรษฐกิจที่สำคัญ	หน่วย	ปี พ.ศ.	ข้อมูล	แหล่งข้อมูล
ตัวเลขทางเศรษฐกิจและดัชนีเศรษฐกิจ				
มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)	พันล้านดอลลาร์สหรัฐ	2558	17.71	CIA Factbook (as of July 2016)
อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real GDP growth)	ร้อยละ	2558	7.00	CIA Factbook (as of July 2016)
อัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate)	ร้อยละ	2558	1.40	CIA Factbook (as of July 2016)
อัตราการว่างงาน (Unemployment Rate)	ร้อยละ	2558	0.40	CIA Factbook (as of July 2016)
อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (Policy Rate/Discount Rate)	ร้อยละ	2558	N/A	CIA Factbook (as of July 2016)
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank Prime Lending Rate)	ร้อยละ	2558	11.70	CIA Factbook (as of July 2016)
หนี้ภาครัฐ (Government Debt)	ร้อยละของ GDP	2558	34.26	IMF World Economic Outlook, Oct 15 (as of July 2016)
หนี้สาธารณะ (Public Debt)	ร้อยละของ GDP	2557	33.90	CIA Factbook (as of July 2016)
อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (เฉลี่ยรายปี)	เรียลต่อดอลลาร์สหรัฐ	2558	4,080.3	CIA Factbook (as of July 2016)
	เรียลต่อบาท	2558	117.65	Bank of Thailand (as of July 2016)
จำนวนประชากร	ล้านคน	2558	15.709	US Census Bureau (as of July 2016)
อัตราการเติบโตของประชากรในประเทศ	ร้อยละ	2558	1.60	US Census Bureau (as of July 2016)
ข้อมูลและดัชนีตัวชี้วัดอื่น ๆ				
Global Competitiveness Index (GCI)	อันดับ	2558	90	World Economic Forum (as of July 2016)
Network Readiness Index (NRI)	อันดับ	2558	110	World Economic Forum (as of July 2016)
Doing Business Index	อันดับ	2559	127	World Bank (as of July 2016)
Economic Freedom Index	อันดับ	2559	112	The Heritage Foundation (as of July 2016)
Human Development Index (HDI)	อันดับ	2558	143	United Nations Development Programme (as of July 2016)
Human Capital Index	อันดับ	2558	97	World Economic Forum (as of July 2016)
Corruption Perceptions Index (CPI)	อันดับ	2558	150	Transparency International (as of July 2016)
Travel and Tourism Competitiveness Index	อันดับ	2558	105	World Economic Forum (as of July 2016)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

ทั้งนี้ ปัจจุบัน กัมพูชามีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ และมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าคณะรัฐบาลสูงสุด โดยนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันของกัมพูชา คือ จอมพล สมเด็จจ้อกรมหาเสนาบดีเดโช ฮุน เซน (Hun Sen) ซึ่งขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นสมัยที่ 5 ในปี พ.ศ. 2556 (เริ่มดำรงตำแหน่งครั้งแรกวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541)

1.2 โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

1.2.1 โครงสร้างด้านการคมนาคม

1.2.1.1 การคมนาคมทางถนน

การคมนาคมขนส่ง และสัญจรที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในกัมพูชา คือ การคมนาคมบนเส้นทางถนน โดยกัมพูชามีเส้นทางถนนยาวรวมกันทั้งสิ้น 39,618 กิโลเมตร และมีเส้นทางสายหลัก ได้แก่

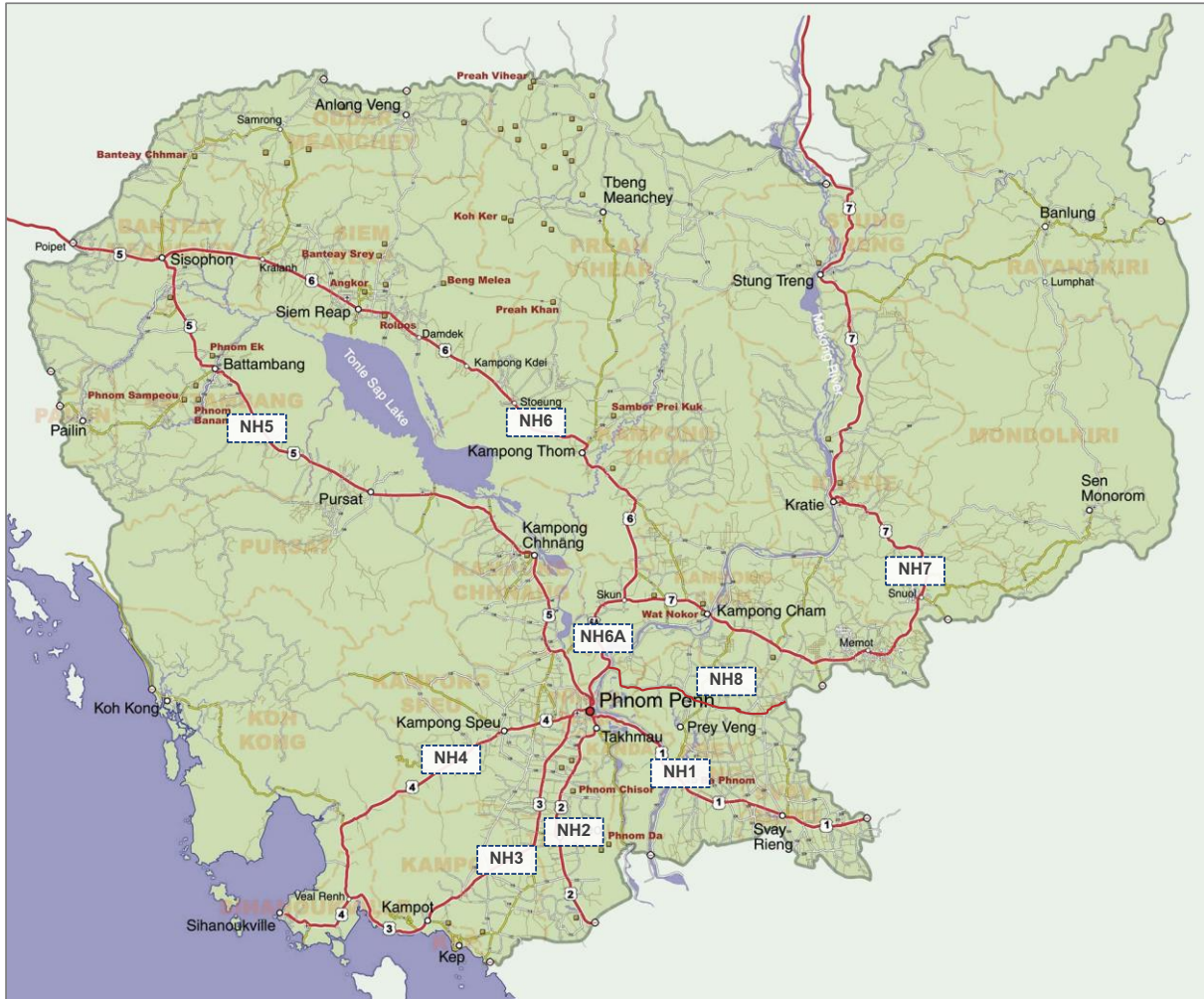
- เส้นทางหมายเลข 1 (NH1) – เริ่มต้นจากกรุงพนมเปญ ผ่านจังหวัดสวายเรียง ไปสุดที่ด่านบาเวท (Bavet) ในจังหวัดสวายเรียง ที่ติดชายแดนเวียดนาม รวมระยะทาง 167 กิโลเมตร
- เส้นทางหมายเลข 2 (NH2) – เริ่มต้นจากกรุงพนมเปญ ผ่านเมืองตากะเมา (Takahmau) ในจังหวัดกันดาล และผ่านจังหวัดตาแก้ว ก่อนไปสิ้นสุดที่ด่านพนมดิน (Phnum Den) ในจังหวัดตาแก้ว ที่ติดชายแดนเวียดนาม รวมระยะทาง 121 กิโลเมตร
- เส้นทางหมายเลข 3 (NH3) – เริ่มต้นจากกรุงพนมเปญ ผ่านจังหวัดกัมปอด ไปสิ้นสุดที่อำเภอเวียลรินห์ (Veal Rinh) จังหวัดกัมปอด รวมระยะทาง 202 กิโลเมตร
- เส้นทางหมายเลข 4 (NH4) – เริ่มต้นจากกรุงพนมเปญ ผ่านจังหวัดกัมปงสะปือ ไปสิ้นสุดที่เมืองสีหนุวิลล์ จังหวัดสีหนุวิลล์ รวมระยะทาง 214 กิโลเมตร
- เส้นทางหมายเลข 5 (NH5) – เริ่มต้นจากกรุงพนมเปญ ผ่านจังหวัดโพธิสัตว์ จังหวัดพระตะบอง และจังหวัดศรีโสภณ ไปสิ้นสุดที่ด่านปอยเปต (Poipet) ที่ติดชายแดนไทย รวมระยะทาง 407 กิโลเมตร

- เส้นทางหมายเลข 6 (NH6) – เริ่มต้นจากเขตสกุน (Skun) ในจังหวัดกัมปงจาม ผ่านจังหวัดกัมปงทม จังหวัดเสียมเรียบ และมาสิ้นสุดที่จังหวัดศรีโสภณ ก่อนจะวิ่งเข้าไปร่วมกับเส้นทางหมายเลข 5 รวมระยะทาง 416 กิโลเมตร
- เส้นทางหมายเลข 6A (NH6A) – เริ่มต้นจากกรุงพนมเปญ มาสุดที่เขตสกุน (Skun) ในจังหวัดกัมปงจาม เพื่อเชื่อมไปยังเส้นทางหมายเลข 6 ระยะทางประมาณ 76 กิโลเมตร
- เส้นทางหมายเลข 7 (NH7) – เริ่มต้นจากเขตสกุน (Skun) ในจังหวัดกัมปงจาม ผ่านจังหวัดสตริงเตรง ไปสิ้นสุดที่ชายแดน สปป.ลาว รวมระยะทาง 461 กิโลเมตร
- เส้นทางหมายเลข 8 (NH8) – เริ่มต้นจากกรุงพนมเปญ มาตามเส้นทางหมายเลข 6 และ 6A ก่อนตัดออกโดยข้ามสะพานเปรค ตา เมียก (Prek Ta Meak Bridge) และวิ่งต่อมาจนถึงพรมแดนเวียดนาม ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดไพรเวง รวมระยะทางประมาณ 105 กิโลเมตร

ภาพที่ 1-3 เส้นทางถนนในกัมพูชา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ปรับปรุงจาก Cambodia Map (www.mappery.com/map-of/Cambodia-Map-2)

1.2.1.2 การคมนาคมทางรถไฟ

ในอดีต ฝรั่งเศสได้เข้ามาก่อสร้างเส้นทางรถไฟสายพนมเปญ-ปอยเปตขึ้น (เส้นทางสายเหนือ (Northern Track)) เพื่อเชื่อมต่อกับระบบรางของไทย และใช้สำหรับการขนส่งสินค้าระหว่างไทยและกัมพูชา รวมถึงการขนส่งต่อไปยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค โดยเส้นทางสายเหนือมีความยาวรวม 386 กิโลเมตร

นอกจากนี้ ด้วยความช่วยเหลือจากออสเตรเลีย ฝรั่งเศส จีน และเยอรมนี ได้มีการก่อสร้างเส้นทางรถไฟขึ้นอีกสายในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2508-2512 คือ เส้นทางสายพนมเปญ-

สีหนุวิลล์ (เส้นทางสายใต้ (Southern Track)) ขึ้น เพื่อการขนส่งสินค้าจากไทยมายังท่าเรือสีหนุวิลล์ โดยเส้นทางสายใต้มีความยาว 266 กิโลเมตร

อย่างไรก็ตาม ผลจากสงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2513 ส่งผลให้เส้นทางรถไฟในกัมพูชาได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะเส้นทางสายเหนือในช่วงระหว่างจังหวัดพระตะบองเชื่อมมายังชายแดนของไทยที่ได้รับความเสียหายอย่างมากจนไม่สามารถใช้งานได้

หลังจากนั้นเป็นต้นมา การคมนาคมทางรถไฟในกัมพูชาค่อนข้างจำกัด เนื่องด้วยเส้นทางหลายสายเก่าและทรุดโทรม จนในปี พ.ศ. 2551 การรถไฟของกัมพูชา (Royal Railway of Cambodia) ทำการหยุดให้บริการเส้นทางรถไฟทั้งสองสาย ถึงกระนั้น ได้มีการดำเนินโครงการซ่อมบำรุงรางรถไฟในประเทศขึ้นอีกครั้ง โดยกัมพูชาได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) รัฐบาลออสเตรเลีย และกองทุน OPEC Fund for International Development ในเงินงบประมาณราว 140 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (รวมกับที่รัฐบาลต้องออกด้วยอีกราว 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) เพื่อการซ่อมแซมเส้นทางรถไฟในกัมพูชาทั้งสองเส้นทาง

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 ADB ได้ประกาศว่า การซ่อมแซมรถไฟในส่วนของเส้นทางรถไฟสายใต้ (Southern Track) แล้วเสร็จ โดยในเดือนสิงหาคม (ปีเดียวกัน) การรถไฟของกัมพูชาได้เปิดเดินรถไฟสายใต้อีกครั้ง แต่ส่วนของการซ่อมแซมเส้นทางรถไฟสายเหนือ นั้น ADB มีการรายงานในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ว่าประสบปัญหาล่าช้าในการดำเนินการและจนถึง ณ สิ้นปี พ.ศ. 2558 การก่อสร้างยังคงไม่แล้วเสร็จ

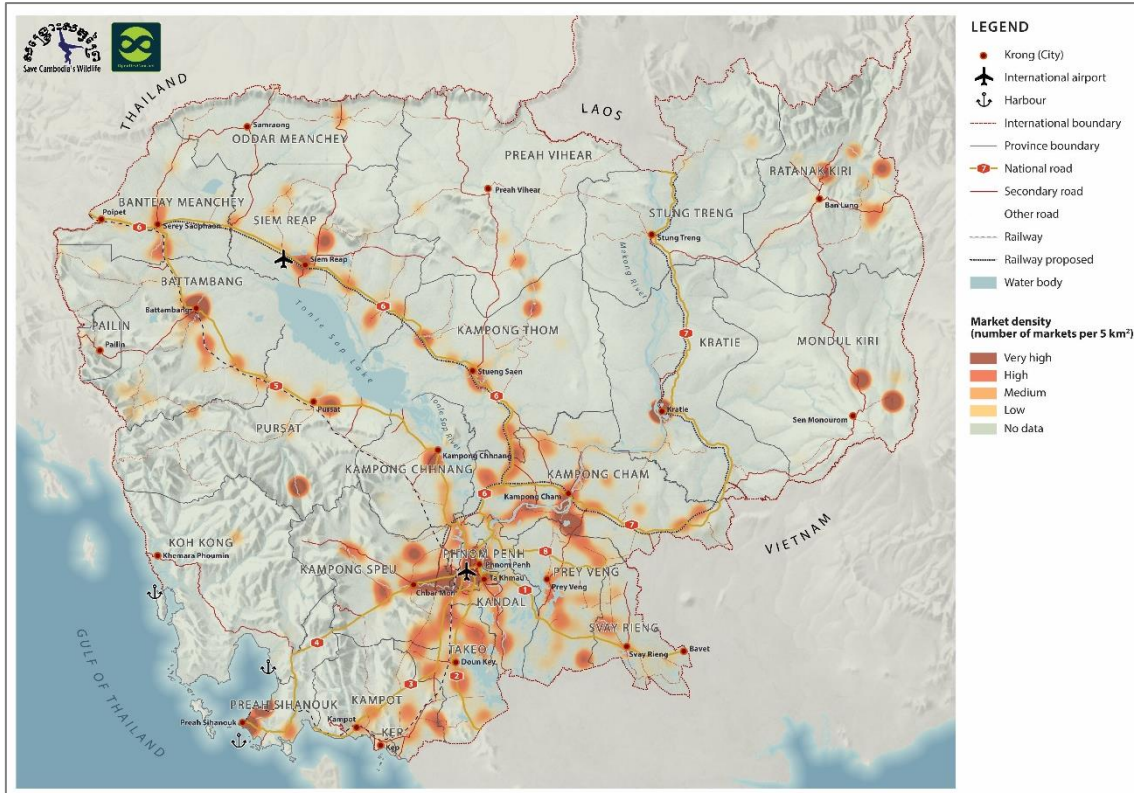
ทั้งนี้ ตามรายงานของ Ministry of Public Works and Transport ของกัมพูชาในปี พ.ศ. 2555 รัฐบาลกัมพูชามีแผนจะจัดสร้างส่วนต่อขยายของระบบรางรถไฟในประเทศหลายเส้นทาง และกำลังอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ของการก่อสร้าง โดยส่วนต่อขยายดังกล่าว ได้แก่

- เส้นทางรถไฟระหว่างจังหวัดศรีโสภณกับจังหวัดเสียมเรียบ (ความยาวราว 105 กิโลเมตร)
- เส้นทางรถไฟระหว่างจังหวัดเสียมเรียบกับจังหวัดกัมปงทม (ความยาวราว 239 กิโลเมตร)
- เส้นทางรถไฟระหว่างจังหวัดพระวิหารกับจังหวัดสีหนุวิลล์

- เส้นทางรถไฟจากจังหวัดกระเจาไปยังจังหวัดสตริงเตรง และสุดที่ชายแดนกัมพูชา-สปป.ลาว ในจังหวัดดังกล่าว
- เส้นทางรถไฟจากจังหวัดกัมปงสปีอ์ไปยังชายแดนกัมพูชา-เวียดนาม เชื่อมกับทางรถไฟของเวียดนามในจังหวัดบิन्ह พุก

ภาพที่ 1-4 เส้นทางรถไฟในกัมพูชา

ที่มา : OpenDevelopment Cambodia (<http://www.opendevlopmentcambodia.net>)

1.2.1.3 การคมนาคมทางอากาศ

กัมพูชามีสนามบินนานาชาติในประเทศทั้งหมด 3 สนามบิน² โดยสนามบินที่ใหญ่ที่สุดคือ สนามบินนานาชาติกรุงพนมเปญ (Phnom Penh International Airport) รองลงมาคือ สนามบินนานาชาติเสียมเรียบ (Siem Reap International Airport) อยู่ในจังหวัดเสียมเรียบ และสนามบินนานาชาติสีหนุวิลล์ (Sihanoukville International Airport) อยู่ในจังหวัดสีหนุวิลล์

² อ้างอิงจาก <http://www.cambodia-airports.aero>

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2555 รัฐบาลกัมพูชาได้มีแผนที่จะจัดสร้างสนามบินขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ สนามบินในกรุงพนมเปญ และสนามบินในจังหวัดกัมปงชนัง โดยสำหรับสนามบินแห่งที่ 2 ในกรุงพนมเปญนั้น ณ สิ้นปี พ.ศ. 2558 ยังคงอยู่ระหว่างการก่อสร้าง ส่วนสนามบินแห่งใหม่ในจังหวัดกัมปงชนัง ยังอยู่ระหว่างขั้นตอนการเวนคืนที่ดินเพื่อจัดสร้าง และคาดว่าจะเริ่มจัดสร้างในปี พ.ศ. 2568

ภาพที่ 1-5 สนามบิน/ท่าอากาศยานที่สำคัญในกัมพูชา

ที่มา : Nations Online (<http://www.nationsonline.org>)

1.2.1.4 การคมนาคมทางเรือ

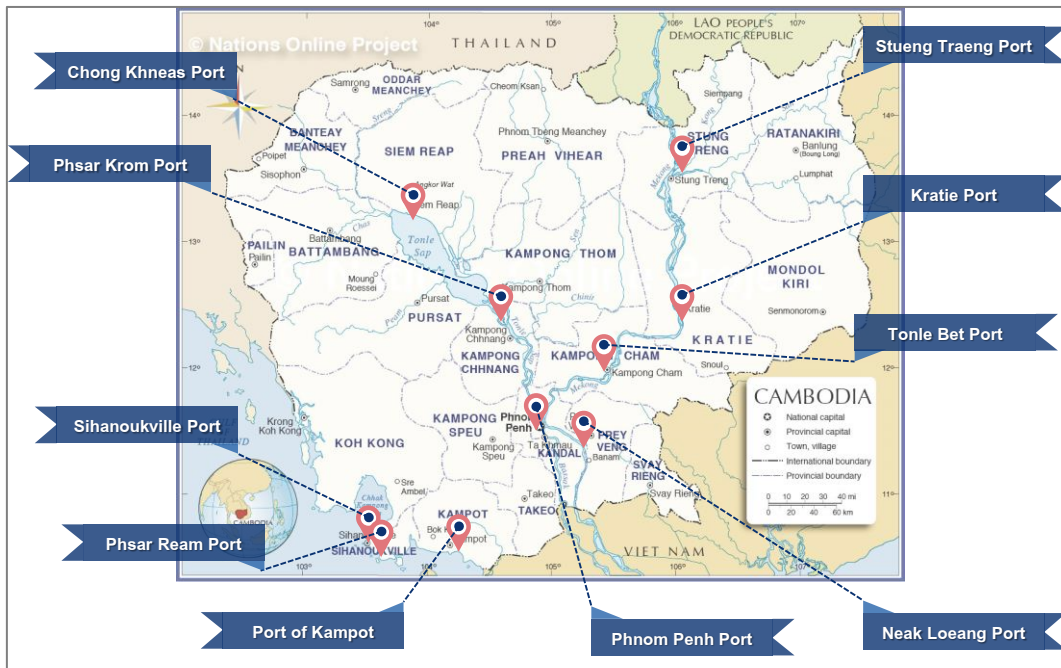
กัมพูชามีท่าเรือขนาดใหญ่ในประเทศทั้งหมด 2 แห่ง คือ ท่าเรือพนมเปญ (Phnom Penh Port) ซึ่งตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำโตนเลสาบใกล้กับส่วนโค้งที่แม่น้ำโขง แม่น้ำบาสัก และแม่น้ำจากโตนเลสาบไหลมาบรรจบกัน และท่าเรือสีหนุวิลล์ (Sihanoukville Port หรือท่าเรือกัมปงโซม

(Kampong Som Port) ซึ่งตั้งอยู่ที่ชายฝั่งในเมืองสีหนุวิลล์ เป็นท่าเรือส่งออกทางทะเลขนาดใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีท่าเรืออีก 8 แห่ง ได้แก่

- ท่าเรือสตริงเตรง (Stung Treng Port) ตั้งอยู่ในจังหวัดสตริงเตรง เป็นท่าเรือริมฝั่งแม่น้ำโขง
- ท่าเรือกระแจ (Kratie Port) ตั้งอยู่ในจังหวัดกระแจ เป็นท่าเรือริมฝั่งแม่น้ำโขง
- ท่าเรือโตนเลเบท (Tonle Bet Port) ตั้งอยู่ในจังหวัดกัมปงจาม เป็นท่าเรือริมฝั่งแม่น้ำโขง
- ท่าเรือเนี้ยกเลียง (Neak Loeang Port) ตั้งอยู่ในจังหวัดไพรเวง เป็นท่าเรือริมฝั่งแม่น้ำโขง
- ท่าเรือจองคะเนียะ (Chong Khneas Port) ตั้งอยู่ในจังหวัดเสียมเรียบ เป็นท่าเรือริมฝั่งโตนเลสาบ
- ท่าเรือพสาร์ครอม (Phsar Krom Port) ตั้งอยู่ในจังหวัดกัมปงชนัง เป็นท่าเรือริมฝั่งโตนเลสาบ
- ท่าเรือกัมปอต (Kampot Port) ตั้งอยู่ในจังหวัดกัมปอต เป็นท่าเรือริมฝั่งอ่าวไทย
- ท่าเรือพสาร์เรียม (Phsar Ream Port) ตั้งอยู่ในจังหวัดกัมปอต เป็นท่าเรือริมฝั่งอ่าวไทย

ภาพที่ 1-6 ท่าเรือที่สำคัญของกัมพูชา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ปรับปรุงจาก Ports.com – Ports in Cambodia (<http://ports.com/browse/asia/cambodia/map-view/>)

1.2.2 โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

1.2.2.1 ระบบไฟฟ้า

ภายหลังจากเหตุการณ์สงครามในประเทศสงบลง รัฐบาลก็มุ่งหาได้มีความพยายามที่จะฟื้นฟูระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อาทิ ระบบไฟฟ้าและระบบน้ำประปา เป็นอย่างมาก โดยรัฐบาลได้ใช้งบประมาณจำนวนมากในการจัดสร้างและ/หรือซ่อมแซมโรงไฟฟ้า (รวมถึงโรงผลิตน้ำประปา) ในประเทศ

ในปัจจุบัน กัมพูชายังคงประสบปัญหาความพร้อมและความพอเพียงของระบบสาธารณูปโภคในประเทศ โดยเฉพาะกับระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้าของประเทศ ซึ่งยังไม่ครอบคลุมในพื้นที่ห่างไกลหรือชนบท ส่งผลทำให้ประชากรจำนวนหนึ่งของประเทศยังไม่สามารถเข้าถึงกระแสไฟฟ้าได้ และต้องพึ่งพาแหล่งพลังงานไฟฟ้าจากแหล่งอื่น เช่น กระแสไฟฟ้าจากแบตเตอรี่รถยนต์ เป็นต้น เช่นเดียวกับในภาคอุตสาหกรรมที่ประสบปัญหาในเรื่องความเสถียรของระบบกระแสไฟฟ้า

นอกเหนือจากปัญหาข้างต้น การที่ประเทศต้องนำเข้าน้ำมันและเชื้อเพลิงเพื่อมาผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อใช้ในประเทศยังส่งผลทำให้อัตราค่าไฟในประเทศค่อนข้างสูง ประกอบกับกำลังการผลิตโดยโรงงานไฟฟ้าในประเทศยังมีไม่มากพอต่อความต้องการของประเทศอยู่มาก ส่งผลให้ต้องนำเข้กระแสไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้านอยู่เช่นกัน

1.2.2.2 ระบบน้ำประปา

ในอดีต ระบบน้ำประปาของกัมพูชามีการพัฒนาอยู่ในระดับที่ไม่สูงมาก โดยระบบดังกล่าวยังคงครอบคลุมเฉพาะเมืองหลวงคือกรุงพนมเปญ และเมืองใหญ่หรือเมืองสำคัญของประเทศ แต่หลังจากปี พ.ศ. 2535 ระบบน้ำประปาในกัมพูชาได้รับการพัฒนามากขึ้นทั้งในด้านของพื้นที่ที่เข้าถึง ตลอดจนกำลังการผลิตและคุณภาพของน้ำประปา

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันหลายพื้นที่ของประเทศยังคงไม่สามารถเข้าถึงน้ำประปาได้ และต้องอาศัยน้ำจากแหล่งธรรมชาติในการอุปโภคบริโภค ซึ่งปัญหาที่ตามมาคือปัญหาด้านคุณภาพและสุขอนามัยของน้ำ และปัญหาโรคระบาดซึ่งยังเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อกัมพูชาอย่างมาก

1.2.2.3 ระบบโทรคมนาคมและการสื่อสาร

ในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา ระบบโทรคมนาคมและการสื่อสารของกัมพูชาได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2530 กัมพูชาได้รับเงินช่วยเหลือจากกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ (รัสเซีย และเวียดนาม) ทำให้เกิดการจัดสร้างโครงข่ายระบบการสื่อสารขึ้นในกัมพูชา เพื่อใช้สำหรับการสื่อสารทางทหาร ถึงแม้การสื่อสารดังกล่าวจะถูกใช้เฉพาะกับทางราชการและทางทหาร แต่การพัฒนาดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญ

ปัจจุบัน ระบบโทรคมนาคมและการสื่อสารในกัมพูชาประกอบด้วยระบบโทรศัพท์บ้าน ซึ่งมีอยู่ 584,000 คู่สาย และระบบโทรศัพท์ไร้สาย/โทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งมีประมาณ 19.1 ล้านเลขหมาย โดยหน่วยงาน/องค์กรที่ให้บริการด้านโทรคมนาคมสื่อสารหลักของประเทศ คือ บริษัท Telecom Cambodia ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจภายใต้การกำกับดูแลของ Ministry of Posts and Telecommunications

สำหรับระบบโทรศัพท์บ้านมีการให้บริการในกรุงพนมเปญเป็นหลัก และในตัวเมืองอื่นๆ ทั่วประเทศ แต่เนื่องด้วยโครงข่ายที่ยังไม่ครอบคลุมและคุณภาพของสัญญาณไม่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดความนิยมในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ระบบโครงข่ายโทรศัพท์บ้านยังไม่ครอบคลุม โดยสำหรับผู้ให้บริการรายสำคัญของประเทศนอกเหนือจาก Telecom Cambodia ซึ่งเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์บ้านเป็นหลักของประเทศ ยังมี บริษัท South East Asia Telecom (Cambodia) ซึ่งให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ “SEATEL” บริษัท Viettel (Cambodia) ซึ่งให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ “Metfone” บริษัท CamGSM ซึ่งให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ “Mobitel” และบริษัท Smart Axiata ซึ่งให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ “Smart”

1.2.2.4 ระบบการเงินและการธนาคาร

กัมพูชามีธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่างๆ ประกอบด้วยอยู่ 88 ราย โดยประกอบด้วยธนาคารพาณิชย์/สถาบันการเงินที่ดำเนินงานโดยภาครัฐ และธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่ดำเนินงานโดยภาคเอกชนทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ (ตารางที่ 1-2) โดยมีธนาคารพาณิชย์ในไทยเข้าไปเปิดสาขาและดำเนินการอยู่หลายธนาคาร อาทิ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 1-2 รายชื่อธนาคารและสถาบันการเงินในกัมพูชา

ลำดับ	ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน	ประเภท	เว็บไซต์
1	ACLEDA BANK Plc.	Commercial Banks	http://www.acledabank.com.kh
2	ADVANCED BANK OF ASIA LIMITED.		http://www.ababank.com.kh
3	AGRIBANK CAMBODIA BRANCH		http://www.agribank.com.kh
4	ANZ ROYAL BANK CAMBODIA Ltd.		http://www.anzroyal.com
5	Bangkok Bank Public Company Limited, Cambodia Branch		http://www.bangkokbank.com
6	BANK FOR INVESTMENT& DEVELOPMENT OF CAMBODIA Plc.		http://www.bidc.com.kh
7	BANK OF CHINA LIMITED PHNOM PENH BRANCH		http://www.boc.cn/kh
8	BANK OF INDIA Phnom Penh Branch		http://www.bankofindia.com
9	BOOYOUNG KHMER BANK		http://www.bkb.com.kh
10	CAMBODIA ASIA BANK LTD.		http://www.cab.com.kh
11	CAMBODIA MEKONG BANK PUBLIC LIMITED.		-
12	CAMBODIAN COMMERCIAL BANK LTD.		http://www.ccb.com.kh
13	CAMBODIAN POST BANK Plc.		http://www.cambodiapostbank.com
14	CAMBODIAN PUBLIC BANK Plc.		http://www.campubank.com.kh
15	CANADIA BANK PLC.		http://www.canadiabank.com
16	CATHAY UNITED BANK (CAMBODIA) Corp., Ltd.		http://www.cathaybk.com.kh
17	CIMB BANK PLC.		http://www.cimbbank.com.kh
18	FIRST COMMERCIAL BANK PHNOM PENH BRANCH.		http://www.firstbank.com.tw
19	FOREIGN TRADE BANK OF CAMBODIA		http://www.ftbbank.com
20	Hong Leong Bank (Cambodia) PLC		http://www.hlb.com.my
21	ICBC Bank Limited Phnom Penh Branch		http://www.icbc.com.kh
22	KOOKMIN BANK CAMBODIA		-
23	KRUNG THAI BANK PUBLIC CO., LTD PHNOM PENH BRANCH		http://www.ktb.co.th
24	MARUHAN JAPAN BANK Plc		http://www.maruhanjapanbank.com
25	MAY BANK PHNOM PENH BRANCH.		http://www.maybank2u.com
26	MB Bank Plc. Phnom Penh Branch Cambodia		http://www.mbbank.com.vn
27	Mega International Commercial Bank Co., Ltd. Phnom Penh Branch		http://www.megabank.com.tw
28	PHILLIP BANK PLC.		http://www.phillipbank.com.kh

ลำดับ	ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน	ประเภท	เว็บไซต์
29	PHNOM PENH COMMERCIAL BANK		http://www.ppcb.com.kh
30	RHB Indochina Bank Limited		-
31	SACOM BANK Phnom Penh Branch		http://www.sacombank.com.kh
32	SHB Plc. Phnom Penh Branch Cambodia		-
33	SHINHAN KHMER BANK Limited.		-
34	Taiwan Cooperative Bank, Phnom Penh Branch		http://www.tcb-bank.com.tw
35	UNION COMMERCIAL BANK PLC.		http://www.ucb.com.kh
36	VATTANAC BANK		http://www.vattanacbank.com
37	ANCO SPECIALIZED BANK	Specialized Banks	http://www.ancogroups.com
38	ANGKOR CAPITAL SPECIALIZED BANK		-
39	CAM CAPITAL SPECIALIZED BANK Plc		http://www.camcapsbank.com
40	CAMKO Specialized Bank		http://www.camkobank.com
41	CHIEF (CAMBODIA) SPECIALIZED BANK Plc.		http://www.chiefholdings.com.kh
42	FIRST INVESTMENT SPECIALIZED BANK		http://www.fibank.com.kh
43	OXLEY WORLDBRIDGE SPECIALIZED BANK PLC.		http://www.owbank.com.kh
44	PHMSE SPECIALIZED BANK Ltd		-
45	RURAL DEVELOPMENT BANK		http://www.rdb.com.kh
46	TOMATO SPECIALIZED BANK		http://www.tomatobank.com.kh
47	WING (CAMBODIA) LIMITED SPECIALISED BANK		http://www.wingmoney.com
48	ACTIVE PEOPLES MICROFINANCE INSTITUTION Plc		Microfinances Institution
49	AEON MICROFINACE (CAMBODIA) Co., Ltd	http://www.aeoncredit.co.jp	
50	ANGKOR ACE STAR CREDITS LIMITED	-	
51	BAYON CREDIT LIMITED	http://www.bayoncredit.com.kh	
52	BORIBO MICROFINANCE INSTITUTION Plc	-	
53	CAMMA MICROFINANCE LIMITED	http://www.camma.com.kh	
54	CENTURY CAMBO DEVELOPMENT PLC.	-	
55	CHAMROEUN MICROFINANCE LIMITED	http://www.chamroeun.com	
56	CITY MICROFINANCE Plc	-	
57	DELTA MICROFINANCE PLC.	http://www.delta-plc.com	
58	ENTEAN AKPEVATH PRACHEACHUN LIMITED (EAP)	http://www.eapcredit.com	
59	Farmer Finance LTD (FF)	-	
60	FARMER UNION DEVELOPMENT FUND	-	

ลำดับ	ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน	ประเภท	เว็บไซต์
61	FIRST FINANCE Plc		http://www.firstfinance.biz
62	GREEN CENTRAL MICROFINANCE Ltd		-
63	INTEAN POALROATH RONGROEURNG Ltd		http://www.iprmfi.com
64	KEY MICROFINANCE INSTITUTION Plc		-
65	KHEMARAK MICROFINANCE INSTITUTION LIMITED		http://www.khemarak-mfi.com
66	LY HOUR MICROFINANCE INSTITUTION Plc		http://www.lyhourmfi.com.kh
67	MAXIMA MIKROHERANHVATHO Plc		http://www.maxima.com.kh
68	MICROFINANCE AMATAK CAPITAL Plc		http://www.amatakcapital.com.kh
69	NIRON MIKROHERANHVATHO PLC.		http://www.niron.com.kh
70	ORO FINANCE CORP Plc		http://www.orofinancecorp.com
71	PRIME MF MICROFINANCE INSTITUTION Ltd		www.primemf.com
72	SACHAK MICROFINANCE Plc		-
73	SAMIC MICROFINANCE INSTITUTION Plc		http://www.samic.com.kh
74	SAMRITHISAK MICROFINANCE LIMITED		http://www.samrithisak.com
75	SEILANITHIH LIMITED		http://www.seilanithih.com.kh
76	SONATRA MICROFINANCE INSTITUTION Plc		http://www.sonatrafinance.com.kh
77	TACA MICROFINANCE PLC.		http://www.tacamfi.com.kh
78	THANEAKEA PHUM (CAMBODIA) Ltd		http://www.tpc.com.kh
79	WOORI FINANCE CAMBODIA Plc.		-
80	YCP MICROFINANCE LIMITED		http://www.ycpmicrofinance.com
81	BANK FOR INVESTMENT&DEVELOPMENT OF VIETNAM	Representative Offices	-
82	INDUSTRIAL BANK OF KOREA		www.ibk.co.kr
83	KASIKORNBANK PUBLIC COMPANY LIMITED		-
84	Mizuho Bank Ltd.		http://www.mizuhobank.com
85	Shanghai Commercial & Savings Bank		-
86	STANDARD CHARTERED Bank Phnom Penh		-
87	Sumitomo Mitsui Banking Corporation		-
88	The Bank Of Tokyo Mitsubishi UFJ Ltd. Cambodia		-

ที่มา : ธนาคารแห่งชาติกัมพูชา (National Bank of Cambodia: NBC) (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558)

บทที่ 2

นโยบายทางเศรษฐกิจ นโยบายการค้า และนโยบายการต่างประเทศของ ราชอาณาจักรกัมพูชา

2.1 นโยบายเศรษฐกิจ

หน่วยงานเศรษฐกิจของประเทศกัมพูชาซึ่งรับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ Ministry of Commerce ซึ่งกำกับดูแลนโยบายการค้าของประเทศ Council for the Development of Cambodia หรือ CDC ซึ่งกำกับและดูแลในส่วนของการลงทุนของประเทศ Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries (MAFF) ซึ่งดูแลและกำกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาในภาคเศรษฐกิจดังกล่าว และ Ministry of Planning ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาประเทศ

2.1.1 แผนแม่บทในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ / แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำหรับภาพรวมของนโยบายเศรษฐกิจ กัมพูชาดำเนินนโยบายโดยมีเป้าหมายหลักที่จะลดความยากจนของประเทศ และพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และประชาธิปไตย รวมไปถึงวัฒนธรรมและบุคลากรของประเทศ โดยรัฐบาลกัมพูชามุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการผลิต ผ่านการจัดสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคของประเทศ เช่นเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมายระเบียบด้านต่างๆ ในประเทศ ทั้งนี้ ไม่เพียงเป็นการพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ แต่ยังเป็น การดึงดูดและส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศและขับเคลื่อนเศรษฐกิจต่อไปได้

ที่ผ่านมา รัฐบาลกัมพูชาได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ลดความยากจนแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2546-2548 (National Poverty Reduction Strategy 2003-2005: NPRS) และแผนพัฒนา ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ปี พ.ศ. 2549-2553 (National Strategic Development Plan 2006-2010)¹ ที่แต่ละแผนล้วนแล้วมีจุดมุ่งหมายให้พัฒนาประเทศไปอย่างยั่งยืน และรัฐบาลได้ใช้เป็นพื้นฐาน ในการแก้ไขปัญหาสำคัญในการพัฒนาประเทศ 4 ด้าน อันได้แก่

¹ <http://www.paris21.org/sites/default/files/cambodia-nsdp-2006-2010.pdf>

- การพัฒนาภาคการเกษตร
- การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- การพัฒนาภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมการจ้างงาน
- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงการศึกษาและสาธารณสุข

ปัจจุบัน กัมพูชามีแผนยุทธศาสตร์พัฒนาแห่งชาติปี พ.ศ. 2557-2561 (National Strategic Development Plan 2014-2018)² ซึ่งมีเป้าหมายในระยะยาวกำหนดให้ยกระดับประเทศเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางบนภายในปี พ.ศ. 2573 และผลักดันให้เป็นประเทศพัฒนาในปี พ.ศ. 2593 ตลอดจนให้ความสำคัญกับการลดปัญหาความยากจน การยกระดับคุณภาพชีวิต การพัฒนาบุคลากรในประเทศ การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา การแก้ปัญหาสังคม ปัญหาคอร์รัปชัน รวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชายังปรับเปลี่ยนทิศทางของการพัฒนาเศรษฐกิจจากเดิมไปสู่การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศทั้งในภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ โดยกำหนดให้ภาคอุตสาหกรรมหลักที่ประเทศต้องเร่งพัฒนา ได้แก่

- อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป (Agro-processing Manufacturing)
- อุตสาหกรรมการประกอบและการผลิตชิ้นส่วนและส่วนประกอบของเครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องจักร (Electric/Electronic Components and Machinery Parts)
- อุตสาหกรรมสนับสนุนอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และหัตถกรรม (Supporting Sectors to the garment industry and handicraft)
- อุตสาหกรรมพลาสติก (Plastics)
- อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ (Chemical Industry)
- อุตสาหกรรมโครงสร้างพื้นฐานด้านการโทรคมนาคมและการพัฒนาซอฟต์แวร์ (IT Infrastructure and Software Development)

ทั้งนี้ เพื่อให้แผนต่าง ๆ ข้างต้นมีการบรรลุผลสำเร็จ กัมพูชาได้มีการตั้งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของกัมพูชาขึ้น (Cambodia's Millennium Development Goals: CMDGs)³ เพื่อเป็นการระบุแผนการดำเนินงานและมีดัชนีชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงมีการรายงานความคืบหน้าแผนการดำเนินการอีกด้วย

² <http://www.mop.gov.kh/Home/NSDP/NSDP20142018/tabid/216/Default.aspx>

³ <http://www.mop.gov.kh/home/cmdgs/tabid/156/default.aspx>

2.1.2 แผน / นโยบายทางเศรษฐกิจอื่น ๆ

นอกเหนือจากแผนยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศปี พ.ศ. 2557-2561 แล้ว กัมพูชายังได้ดำเนินนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2558-2568 (Cambodia Industrial Development Policy 2015-2025) โดยนโยบายดังกล่าวกำหนดทิศทางที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมของกัมพูชา เพื่อยกระดับและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาคอุตสาหกรรมเดิม คือ อุตสาหกรรมที่พึ่งพาแรงงานเป็นสำคัญ (Labor-intensive Industry) ไปสู่อุตสาหกรรมที่อาศัยทักษะและองค์ความรู้เป็นสำคัญ (Skill-based Industry) ภายในปี พ.ศ. 2568 โดยการนี้ กลยุทธ์สำคัญที่หน่วยงานภาครัฐด้านการค้าและการลงทุนที่เกี่ยวข้อง จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ได้แก่ การดึงดูดการลงทุนจากภายในและภายนอกประเทศ การพัฒนาและส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) ในประเทศ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุน และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อยกระดับ/ปรับปรุงปัจจัยการผลิตที่สำคัญของประเทศ อาทิ ทรัพยากรบุคคล กฎหมายและกฎระเบียบ (โดยเฉพาะกฎหมายและกฎระเบียบด้านที่ดิน และการบริหารจัดการที่ดิน) โครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ตลอดจนการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการที่เป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนของประเทศ เช่น ภาคการเงิน ภาคการขนส่งและโลจิสติกส์ เป็นต้น

2.2 นโยบายการค้า

2.2.1 ภาพรวมนโยบายการค้า

หน่วยงานหลักซึ่งรับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการค้าของประเทศกัมพูชา ได้แก่ Ministry of Commerce ซึ่งกำกับดูแลนโยบายการค้าของประเทศ และ National Bank of Cambodia ซึ่งกำกับดูแลนโยบายการเงินของประเทศ

กัมพูชามีนโยบายการค้าที่ให้ความสำคัญด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น ผ่านการปรับปรุงและพัฒนาด้านต่าง ๆ ในประเทศ โดยกัมพูชามีแผนยุทธศาสตร์การรวมกลุ่มทางการค้า ปี พ.ศ. 2557-2661 (Cambodia Trade Integration Strategy 2014-2018)⁴ ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์การค้าฉบับที่ 3 ซึ่งสืบทอดเป้าหมายจากแผนเดิม คือ เพื่อปฏิรูปและพัฒนาภาคการค้าของกัมพูชาผ่านความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับ รวมถึงการพัฒนา

⁴ <http://www.kh.undp.org/content/dam/cambodia/docs/PovRed/Cambodia%20Trade%20Integration%20Strategy%202014-2018.pdf?download>

ความสามารถทางการแข่งขัน การรวมกลุ่มทางภูมิภาค พัฒนาศักยภาพมนุษย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของทักษะแรงงาน พัฒนาการส่งออกให้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อให้กัมพูชาได้รับผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและการค้ามากที่สุด สำหรับเป้าหมายใหม่ที่เกิดขึ้นในแผนนี้ คือ การเน้นการดำเนินการให้กัมพูชาได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน และเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการรวมกลุ่มกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียนมากขึ้นในอนาคต⁵

นอกจากนี้ ในการประชุม Cambodia Outlook Conference 2014 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ได้ประชุมหารือแนวทางในการปฏิรูปและพัฒนาศักยภาพทางการแข่งขันในภูมิภาคของกัมพูชาภายใน 5 ปีข้างหน้า (Cambodia The Next Five Year-Reform and Competitiveness in an Integrated Region)⁶ เพื่อให้สอดคล้องกับการรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกได้ โดยกัมพูชาจะเน้นการดำเนินการดังต่อไปนี้

- การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ผ่านการปรับปรุงระบบการศึกษา
- การเสริมสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับการลงทุนและทำธุรกิจ
- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- การส่งเสริมธรรมาภิบาล และความร่วมมือภาครัฐและเอกชน

2.2.2 การเจรจาความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA)

กัมพูชาได้มีการทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศ/กลุ่มประเทศต่างๆ รวมทั้งสิ้น 6 ฉบับ โดยเริ่มต้นจากความตกลงการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Agreement) และขยายความตกลงกับประเทศคู่ภาคีอื่นๆ ภายใต้กรอบอาเซียน อีก 5 ฉบับ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย และ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

สำหรับความตกลงการค้าเสรีที่กำลังอยู่ระหว่างการเจรจาของกัมพูชาก็อยู่ภายใต้กรอบอาเซียนทั้งสิ้นจำนวน 2 ความตกลง ได้แก่ ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ฮ่องกง และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP)

⁵ <http://www.enhancedif.org/en/publication/2014-02/cambodias-trade-integration-strategy-2014-2018-officially-launched-prime>

⁶ <http://cdri.org.kh/webdata/cdr/2014/cdr14-1e.pdf>

ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างอาเซียนกับอีกประเทศภาคีอีก 6 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และอินเดีย ดังแสดงในตารางที่ 2-1

สำหรับในส่วนของความตกลงการค้าเสรีในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีกับประเทศอื่นนั้น กัมพูชายังไม่ได้มีการเจรจาความตกลงกับประเทศใดเป็นพิเศษ

ตารางที่ 2-1 ความตกลงการค้าเสรีของประเทศกัมพูชาและประเทศคู่ภาคี

ความตกลงการค้าเสรี	ประเทศคู่ภาคี	สถานะการเจรจา
ASEAN Free Trade Agreement (AFTA)	อาเซียน (บรูไนฯ – กัมพูชา – อินโดนีเซีย – สปป.ลาว – มาเลเซีย – เมียนมา – ฟิลิปปินส์ – สิงคโปร์ – ไทย – เวียดนาม)	มีผลบังคับใช้ 28 มกราคม พ.ศ. 2535
ASEAN – China Free Trade Agreement (ACFTA)	อาเซียน – จีน	มีผลบังคับใช้ ด้านการค้าสินค้า 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 ด้านการค้าบริการ 1 มกราคม พ.ศ. 2550
ASEAN – Japan Free Trade Agreement (AJFTA)	อาเซียน – ญี่ปุ่น	มีผลบังคับใช้ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2551
ASEAN – Republic of Korea Free Trade Agreement (AKFTA)	อาเซียน – เกาหลีใต้	มีผลบังคับใช้ ด้านการค้าบริการ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 ด้านการค้าสินค้า 1 มกราคม พ.ศ. 2553
ASEAN – India Free Trade Agreement (AIFTA)	อาเซียน – อินเดีย	มีผลบังคับใช้ 1 มกราคม พ.ศ. 2553
ASEAN – Australia – New Zealand Free Trade Agreement (AANZFTA)	อาเซียน – ออสเตรเลีย – นิวซีแลนด์	มีผลบังคับใช้ 1 มกราคม พ.ศ. 2553
ASEAN-Hong Kong Free Trade Agreement (AHKFTA)	อาเซียน – ฮองกง	อยู่ระหว่างการเจรจา
Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP)	อาเซียน – ออสเตรเลีย – นิวซีแลนด์ – จีน – เกาหลีใต้ – ญี่ปุ่น – อินเดีย	อยู่ระหว่างการเจรจา

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2559

ที่มา : บริษัท โพลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด รวบรวมจาก WTO Trade Policy Review และ ARIC

2.2.3 โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้า

โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าของประเทศกัมพูชาแสดงไว้ในตารางที่ 2-2 และ 2-3 โดยพบว่า อัตราภาษีนำเข้าที่ใช้จริง (MFN applied rate) เฉลี่ยของประเทศกัมพูชาอยู่ที่ร้อยละ 11.2 โดยกลุ่มสินค้าเกษตรจะมีอัตราภาษีสูงกว่าในกลุ่มสินค้าที่มีใช้สินค้าเกษตร เมื่อพิจารณาแยกตามรายประเภทสินค้า สินค้าที่มีอัตราภาษีนำเข้าที่ใช้จริงเฉลี่ยสูงที่สุดของประเทศจะอยู่ในกลุ่มสินค้าผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ (Animal products) และกลุ่มสินค้าชา กาแฟ (Coffee, Tea) โดยอัตราภาษีเฉลี่ยอยู่ที่ระดับร้อยละ 26.7 ส่วนกลุ่มสินค้าที่มีอัตราภาษีนำเข้าที่ใช้จริงเฉลี่ยสูงรองลงมา ได้แก่ สินค้าในกลุ่มเครื่องดื่มและยาสูบ (Beverages & tobacco) สินค้าในกลุ่มปลาและผลิตภัณฑ์ปลา (Fish & Fish Products) และสินค้าในกลุ่มนมและผลิตภัณฑ์นม (Dairy Products) อัตราภาษีนำเข้าที่ใช้จริงเฉลี่ยของสินค้าทั้งสามกลุ่มนี้อยู่ที่ร้อยละ 23.7, 22.5 และ 20.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 2-2 โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าของประเทศกัมพูชา

หน่วย: ร้อยละ

อัตราภาษี	สินค้า		
	ทั้งหมด	สินค้าเกษตร	สินค้านำเข้า
อัตราภาษีเฉลี่ยผูกพัน (Simple average final bound)	19.1	28.2	17.8
อัตราภาษีเฉลี่ย MFN ที่ใช้จริง (Simple average MFN applied)	11.2	14.9	10.6
อัตราภาษีเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักการค้า (Trade weighted average)	8.0	8.7	7.9

ที่มา : รวบรวมจาก WTO Tariff Profile 2015

ตารางที่ 2-3 โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าของประเทศกัมพูชา จำแนกตามประเภทสินค้า

หน่วย: ร้อยละ

กลุ่มสินค้า	อัตราภาษีเฉลี่ยผูกพัน	อัตราภาษีเฉลี่ย MFN ที่ใช้จริง	สัดส่วนการนำเข้า*
ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	32.5	26.7	0.1
ผลิตภัณฑ์นม	36.5	20.9	0.2
พืชผักและผลไม้	26.4	11.9	0.2
ชาและกาแฟ	36.6	26.7	0.1
ธัญพืชและของปรุงแต่งจากธัญพืช	29.1	12.4	1.4
เมล็ดพืชและผลไม้ที่มีน้ำมัน	21.9	8.1	0.3
น้ำตาลและขนมทำจากน้ำตาล	27.8	7.0	0.3

กลุ่มสินค้า	อัตราภาษีเฉลี่ยผูกพัน	อัตราภาษีเฉลี่ย MFN ที่ใช้จริง	สัดส่วนการนำเข้า*
เครื่องดื่มและยาสูบ	42.8	23.7	2.6
ฝ้าย	7.0	0.0	0.0
ผลิตภัณฑ์เกษตรอื่นๆ	23.3	11.1	1.2
ปลาและผลิตภัณฑ์จากปลา	23.6	22.5	0.1
ผลิตภัณฑ์แร่และเหล็ก	20.4	7.4	8.5
น้ำมัน	23.9	9.9	10.3
เคมีภัณฑ์	9.6	7.3	4.9
ไม้และของทำด้วยไม้	25.1	9.9	12.7
สิ่งทอ	10.0	5.4	31.8
เครื่องนุ่งห่ม	17.5	14.1	1.0
เครื่องหนัง	28.7	12.6	2.2
เครื่องจักรที่ไม่ใช้ไฟฟ้า	15.6	13.4	6.1
เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า	27.2	17.3	5.0
พาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	24.4	15.8	8.8
อุตสาหกรรมอื่นๆ	25.2	14.7	2.3

หมายเหตุ: * สัดส่วนมูลค่าการนำเข้ากลุ่มสินค้านั้นๆ ต่อมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด
ที่มา : รวบรวมจาก WTO Tariff Profile 2015

2.3 นโยบายการต่างประเทศ

นโยบายการต่างประเทศที่ประเทศกัมพูชาดำเนินการในอดีตจนถึงปัจจุบันมุ่งสานสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านการจัดทำความตกลงการค้าเสรีต่างๆ ภายใต้กรอบอาเซียน รวมไปถึงการจัดทำความร่วมมือในด้านต่างๆ ร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) ซึ่งมีจีน (มณฑลยูนนานและกวางสี) รวมอยู่ด้วย

สำหรับประเทศไทย ประเทศกัมพูชาดำเนินนโยบายการต่างประเทศกับประเทศไทย ภายใต้ความร่วมมือต่างๆ โดยประเทศไทยและกัมพูชาได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2493 โดยไทยมีการจัดตั้งสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ ในขณะที่เดียวกัน กัมพูชาได้จัดตั้งสถานเอกอัครราชทูตกัมพูชา ณ กรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยและกัมพูชาอาจไม่ได้ราบรื่นนัก เนื่องจากมีเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทั้งสองประเทศเกิดขึ้นหลายครั้ง โดยเฉพาะกรณีพิพาทปัญหาพรมแดนบริเวณเขาพระวิหาร

บทที่ 3

ภาพรวมการค้า และการลงทุนของ ราชอาณาจักรกัมพูชา

3.1 ภาพรวมการค้าสินค้า

3.1.1 การส่งออกสินค้า

มูลค่าการส่งออกสินค้าของกัมพูชามีทิศทางที่เพิ่มขึ้น เห็นได้ดังภาพที่ 3-1 โดยในปี พ.ศ. 2553 มูลค่าการส่งออกของสินค้าของกัมพูชาเท่ากับ 5,590 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพิ่มขึ้นเป็น 13,419 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งหากพิจารณาภาพรวมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2558 พบว่ามีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (Compound Annual Growth Rate หรือ CAGR¹) เท่ากับร้อยละ 17.57

¹ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (CAGR) เป็นอัตราการเติบโตที่เสมือนว่าการเติบโตเกิดขึ้นเท่าๆ กันทุกปี โดยวัดจากมูลค่าในปีแรกและปีสุดท้าย ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังต่อไปนี้

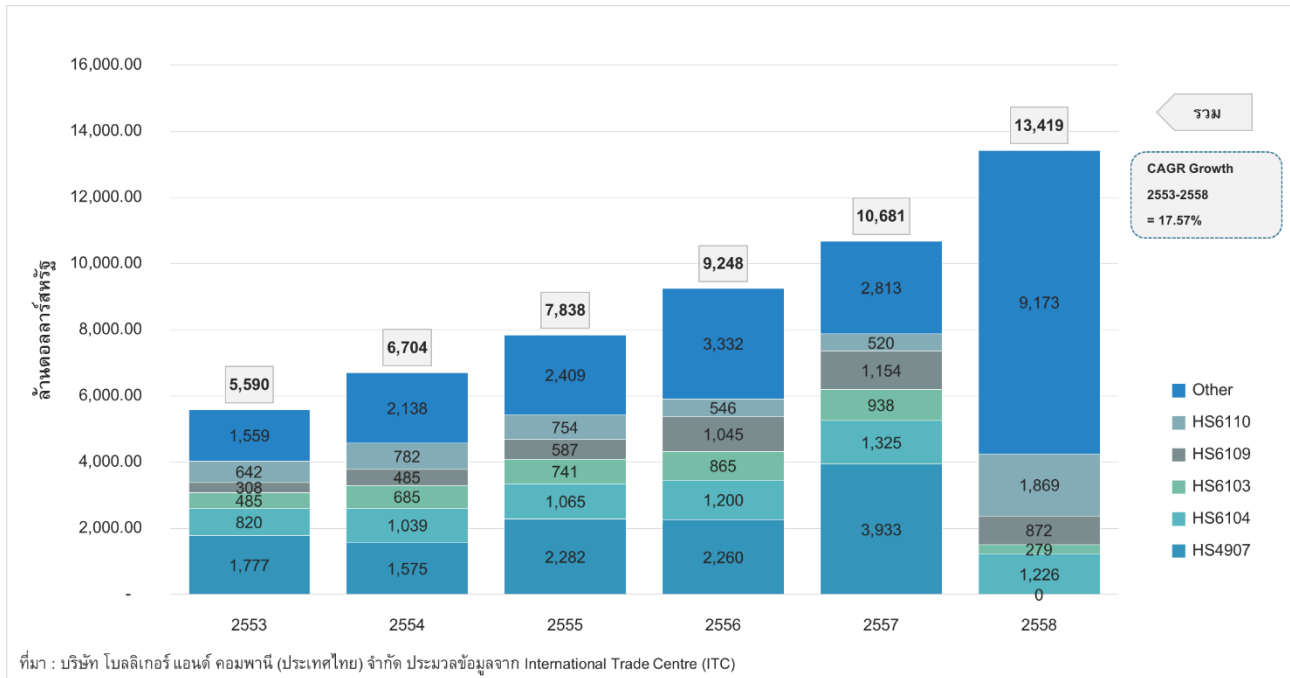
$$CAGR(t_0, t_n) = \left(\frac{V(t_n)}{V(t_0)} \right)^{\frac{1}{t_n - t_0}} - 1$$

โดย $V(t_0)$ คือ มูลค่าของปีที่เริ่มคำนวณ
 $V(t_n)$ คือ มูลค่าของปีที่สิ้นสุดการคำนวณ
 $(t_n - t_0)$ คือ ปีที่สิ้นสุดคำนวณลบด้วยปีที่เริ่มคำนวณ

ยกตัวอย่างเช่น สมมติว่ามูลค่าส่งออกในปี พ.ศ. 2544 เท่ากับ 11,217.97 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีมูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. 2554 เท่ากับ 35,735.77 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้น อัตราการเติบโตเฉลี่ยที่จะทำให้มูลค่าการค้าในปี พ.ศ. 2544 โตจนถึงมูลค่าการค้าในปี พ.ศ. 2554 คือร้อยละ 12.28 เป็นต้น

ภาพที่ 3-1 มูลค่าการส่งออกสินค้าของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

รายการสินค้าที่กัมพูชาส่งออกมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กระดาษ เครื่องนุ่งห่มและเสื้อผ้าสำเร็จรูปประเภทต่างๆ ชุดชั้นใน รองเท้า จักรยานยนต์ ข้าว และยางธรรมชาติ ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558	อัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมด	8,913.51	17.57%	100.00%
1	HS4907	ผลิตภัณฑ์กระดาษ (ไปรษณียากร อากาศตมปี ธนบัตร สมุด และใบเอกสารสิทธิที่คล้ายกัน)	2,365.36	21.97%	22.11%
2	HS6104	เครื่องแต่งกาย (เสื้อ สูท เดรส กระโปรง กางเกง) (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของสตรีหรือเด็กหญิง ซึ่งถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	1,089.59	12.74%	10.19%
3	HS6103	เครื่องแต่งกาย (เสื้อ สูท กางเกง) (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของบุรุษหรือเด็กชาย ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	742.87	17.92%	6.95%
4	HS6109	ที่เช็ด เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิลด และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	715.76	39.13%	6.69%

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558	อัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558
5	HS6110	เจอร์ซี พูลโอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและเสื้อที่คล้ายกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	648.73	-5.14%	6.07%
6	HS6108	ชุดชั้นในชนิดสลีป กระโปรงชั้นใน กางเกงชั้นในชนิดบรีฟ กางเกงชั้นใน ชุดนอนยาว พิกามา เสื้อคลุมชนิดเนกลิเชย์ เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของที่คล้ายกัน ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	257.87	15.44%	2.41%
7	HS6403	รองเท้าที่มีพื้นรองเท้าด้านนอกทำด้วยยาง พลาสติก หนังฟอกหรือหนังอัด และส่วนบนของรองเท้าทำด้วยหนังฟอก	192.38	23.94%	1.80%
8	HS8712	รถจักรยานสองล้อและรถจักรยานอื่นๆ (รวมถึงรถสามล้อส่งของ) ที่ไม่ขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์	158.07	-68.31%	1.48%
9	HS1006	ข้าว	154.05	60.66%	1.44%
10	HS4001	ยางธรรมชาติ	151.88	14.50%	1.42%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

สำหรับตลาดส่งออกที่สำคัญ 5 อันดับแรกของกัมพูชา² ได้แก่ สหรัฐอเมริกา³ (ร้อยละ 28.69) เยอรมนี⁴ (ร้อยละ 9.71) สหราชอาณาจักร⁵ (ร้อยละ 9.52) แคนาดา⁶ (ร้อยละ 6.24) และเวียดนาม⁷ (ร้อยละ 5.12) ตามลำดับ

² พิจารณาจากข้อมูลตลาดส่งออกของกัมพูชาเฉลี่ยปี พ.ศ. 2553-2557 เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทางพบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่น่าเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอนำเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน

³ สินค้าที่กัมพูชาส่งออกไปสหรัฐอเมริกามากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เครื่องแต่งกายถักแบบนิตของสุภาพสตรี เสื้อที่เข็ท เครื่องแต่งกายถักแบบนิตของสุภาพบุรุษ ชุดชั้นในและกางเกงชั้นในสุภาพสตรี และเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของเด็กทารกและเด็กเล็ก

⁴ สินค้าที่กัมพูชาส่งออกไปเยอรมนีมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เสื้อที่เข็ท เครื่องแต่งกายถักแบบนิตของสุภาพบุรุษ เครื่องแต่งกายถักแบบนิตของสุภาพสตรี เจอร์ซี พูลโอเวอร์ และเสื้อคาร์ดิแกน และรองเท้าหนัง

⁵ สินค้าที่กัมพูชาส่งออกไปสหราชอาณาจักรมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เครื่องแต่งกายถักแบบนิตของสุภาพบุรุษ เสื้อที่เข็ท เครื่องแต่งกายถักแบบนิตของสุภาพสตรี เจอร์ซี พูลโอเวอร์ และเสื้อคาร์ดิแกน และรองเท้าหนัง

⁶ สินค้าที่กัมพูชาส่งออกไปแคนาดามากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เครื่องแต่งกายถักแบบนิตของสุภาพสตรี เสื้อที่เข็ท เครื่องแต่งกายถักแบบนิตของสุภาพบุรุษ เจอร์ซี พูลโอเวอร์ และเสื้อคาร์ดิแกน และชุดชั้นในและกางเกงชั้นในสุภาพสตรี

⁷ สินค้าที่กัมพูชาส่งออกไปเวียดนามมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ยางธรรมชาติ น้ำตาลอ้อย ชีการ์ ผ้าทอทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ และไม้ที่เลื่อยหรือตากตามยาว

ตารางที่ 3-2 ตลาดส่งออกหลัก 5 อันดับแรกของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557

อันดับ	ประเทศ	มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของ กัมพูชา ปี 2553-2557	อัตราการเติบโตเฉลี่ยของ มูลค่าการส่งออกของ กัมพูชา ปี 2553-2557	ส่วนแบ่งของมูลค่าการ ส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2557
	โลก	9,288.70	22.06%	100.00%
1	สหรัฐอเมริกา	2,664.54	5.47%	28.69%
2	เยอรมนี	902.13	28.86%	9.71%
3	สหราชอาณาจักร	884.30	26.51%	9.52%
4	แคนาดา	579.81	21.20%	6.24%
5	เวียดนาม	475.17	22.52%	5.12%
	ประเทศอื่นๆ	3,782.75	29.78%	40.72%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

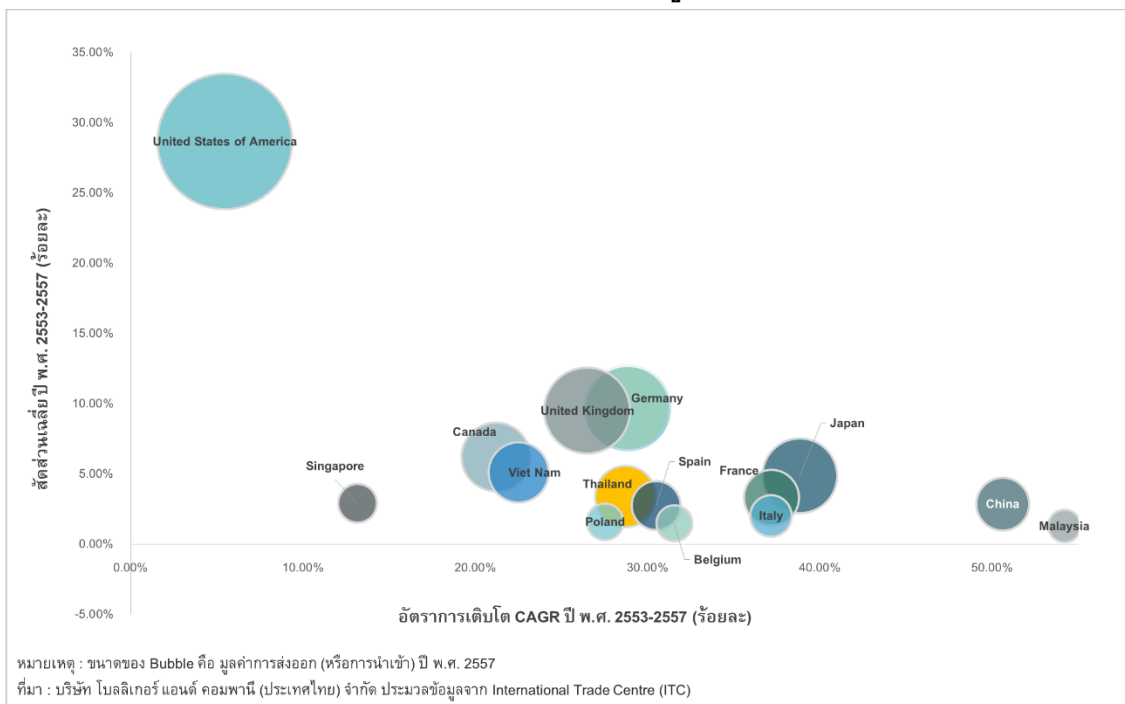
ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

หากพิจารณาตลาดส่งออกสำคัญของกัมพูชา จะพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 สหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกของกัมพูชาที่มีการเติบโตที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดส่งออกสำคัญอื่น โดยมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 5.47 ขณะที่ตลาดส่งออกของกัมพูชา 4 อันดับแรก รองลงมากลับมีอัตราการเติบโตของการส่งออกที่มากกว่าร้อยละ 20

ส่วนตลาดส่งออกสำคัญอื่นๆ ของกัมพูชาที่มีอัตราการเติบโตของการส่งออกสูงมาก ๆ ได้แก่ มาเลเซีย จีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และอิตาลี ดังแสดงในภาพที่ 3-2 โดยแม้สหรัฐอเมริกาจะมี ส่วนแบ่งตลาดในสัดส่วนที่มาก แต่ในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกามีการเติบโตที่ช้ากว่า ตลาดส่งออกอื่นๆ ของกัมพูชาด้วยกัน ทั้งนี้ ไทยเป็นตลาดส่งออกสำคัญอันดับที่ 7 ของกัมพูชา โดยในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ที่ร้อยละ 3.41 ส่วนอัตราการเติบโตของการส่งออกของกัมพูชามายังไทยอยู่ที่ร้อยละ 28.73 ซึ่งถือเติบโตอยู่ในระดับปานกลางสำหรับ ตลาดส่งออกหลักของกัมพูชา

ภาพที่ 3-2 ตลาดส่งออกสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557

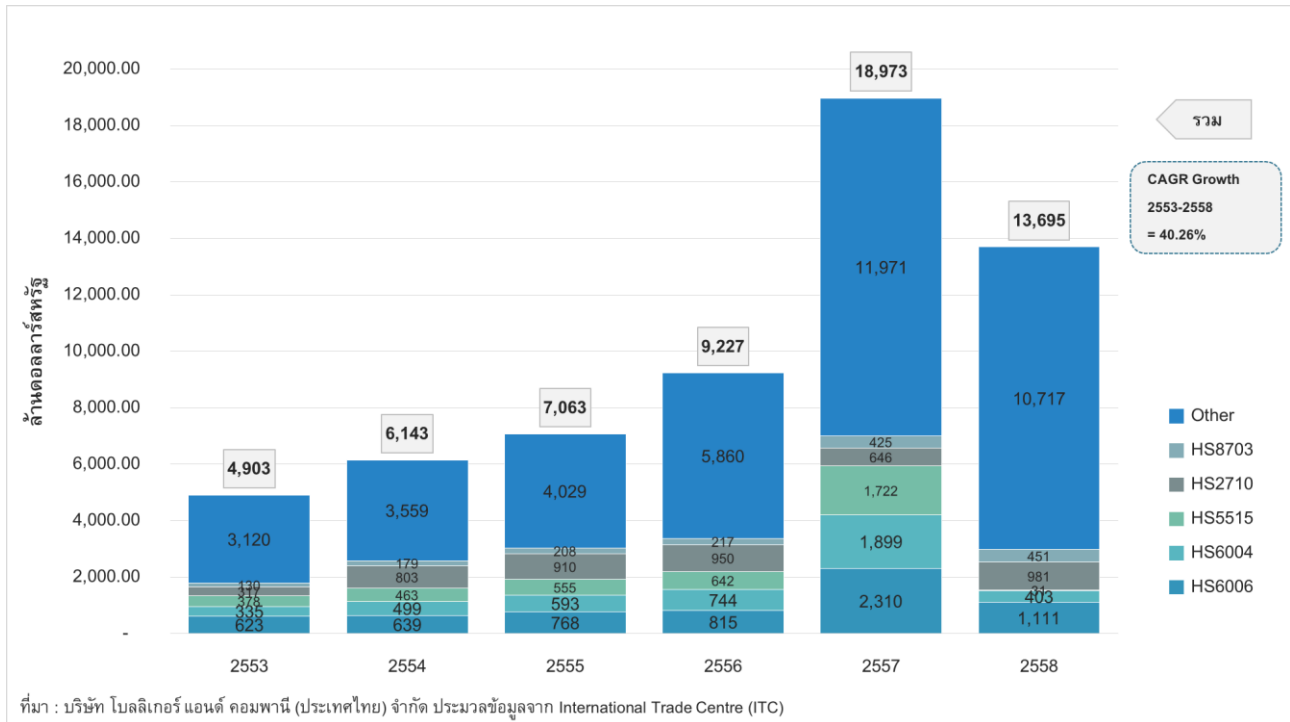

3.1.2 การนำเข้าสินค้า

การนำเข้าสินค้าของกัมพูชาเติบโตอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2558 จึงมีการลดต่ำลง โดยจากภาพที่ 3-3 มูลค่าการนำเข้าสินค้าของกัมพูชาในปี พ.ศ. 2553 เท่ากับ 4,903 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดไปอยู่ที่ 18,973 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2557 แต่ในปีถัดมา มูลค่าการนำเข้าสินค้าของกัมพูชากลับลดลงมาอยู่ในระดับที่ไม่ได้สูงไปกว่าการค้าในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2553-2556 มากนัก คืออยู่ที่ 13,695 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยหากพิจารณาภาพรวมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2558 พบว่ามีอัตราการเติบโตแบบ CAGR เท่ากับร้อยละ 40.26 ดังแสดงภาพที่ 3-3

ภาพที่ 3-3 มูลค่าการนำเข้าสินค้าของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

รายการสินค้าที่กัมพูชานำเข้าเป็นสำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ได้แก่ ผ้าถักแบบนิตหรือโครเซต ผ้าถัก ผ้าทอ น้ำมันปิโตรเลียม รถยนต์ ผลิตภัณฑ์กระดาษ ชิกการ์ ทองคำ ด้าย และยานยนต์สำหรับขนส่ง ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558	อัตราการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมด	10,000.70	40.26%	100.00%
1	HS6006	ผ้าอื่น ๆ ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	1,031.08	38.75%	8.59%
2	HS6004	ผ้าถักแบบนิตหรือแบบโครเซต มีความกว้างเกิน 30 เซนติเมตร และมีด้ายยัดหรือด้ายยางตั้งแต่ร้อยละ 5 ขึ้นไปโดยน้ำหนัก นอกจากของตามประเภทที่ 60.01	813.99	54.34%	6.78%
3	HS5515	ผ้าทออื่น ๆ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	751.90	46.11%	6.27%
4	HS2710	น้ำมันปิโตรเลียมและน้ำมันที่ได้จากแร่ปิโตรลินัส	725.28	19.51%	6.04%
5	HS8703	รถยนต์และยานยนต์อื่น ๆ ที่ออกแบบสำหรับขนส่งบุคคลเป็นหลัก (นอกจาก	231.78	34.36%	1.93%

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558	อัตราการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558
		ของตามประเภทที่ 87.02) รวมถึงสเตรซิ่ง แวกอนและรถแข่ง			
6	HS4907	ผลิตภัณฑ์กระดาษ (ไปรษณียากร อากาศ สมุดปี ธนบัตร สมุด และใบเอกสารสิทธิที่คล้ายกัน)	219.12	37.89%	1.83%
7	HS2402	ซีการ์ เซอรูต ซีการ์โรลและบุหรีที่ทำจากยาสูบหรือทำจากของที่ใช้แทนยาสูบ	201.80	28.75%	1.68%
8	HS7108	ทองคำ (รวมถึงทองคำชุบด้วยแพลทินัม) ยังไม่ได้ขึ้นรูป หรืออยู่ในลักษณะกิ่งสำเร็จรูปหรือเป็นผง	161.85	22.56%	1.35%
9	HS5509	ด้าย (นอกจากด้ายเย็บ) ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก	158.54	19.33%	1.32%
10	HS8704	ยานยนต์สำหรับขนส่งของ	128.63	21.79%	1.07%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

แหล่งนำเข้าสำคัญ 5 อันดับแรกของกัมพูชา⁸ ได้แก่ ไทย⁹ (ร้อยละ 28.69) จีน¹⁰ (ร้อยละ 19.39) เวียดนาม¹¹ (ร้อยละ 18.76) สิงคโปร์¹² (ร้อยละ 9.37) และฮ่องกง¹³ (ร้อยละ 5.85) ตามลำดับ

⁸ พิจารณาจากข้อมูลแหล่งนำเข้าของกัมพูชาเฉลี่ยปี 2553-2557 เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทางพบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่นำเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อ การวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอนำเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน

⁹ สินค้าที่กัมพูชานำเข้าจากไทยมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เครื่องเซนต์ริฟิวจ์/เครื่องกรองของเหลวและก๊าซ น้ำมันปิโตรเลียม พอร์ตแลนด์ซีเมนต์ ผ้าถักแบบนิต และของปรุงแต่งที่ใช้ในอาหารเลี้ยงสัตว์

¹⁰ สินค้าที่กัมพูชานำเข้าจากจีนมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ผ้าถักแบบนิต ผ้าทอทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ ผ้าทอทำด้วยฝ้าย และด้ายที่ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์

¹¹ สินค้าที่กัมพูชานำเข้าจากเวียดนามมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ น้ำมันปิโตรเลียม ผ้าถักแบบนิต ปู่ในโตรเจน ท่อนและเส้นที่ ได้จากการรีดร้อน และปุ๋ยฟอสฟอรัส

¹² สินค้าที่กัมพูชานำเข้าจากสิงคโปร์มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ทองคำ เครื่องพิมพ์ เครื่องจักรทำสำเนา เครื่องโทรสาร และ ส่วนประกอบ น้ำมันปิโตรเลียม กระดาษปอนด์ และเบียร์ที่ทำจากมอลต์

¹³ สินค้าที่กัมพูชานำเข้าจากฮ่องกงมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ผ้าถักแบบนิต ผ้าทอทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ กระดาษ และผ้า ทอทำด้วยฝ้าย

ตารางที่ 3-4 แหล่งนำเข้าหลัก 5 อันดับแรกของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557

อันดับ	ประเทศ	มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยของ กัมพูชา ปี 2553-2557	อัตราการเติบโตเฉลี่ยของ มูลค่าการนำเข้าของ กัมพูชา ปี 2553-2557	ส่วนแบ่งของมูลค่าการ นำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2557
	โลก	13,466.86	12.48%	100.00%
1	ไทย	3,562.29	17.90%	26.45%
2	จีน	2,611.04	24.87%	19.39%
3	เวียดนาม	2,526.45	14.47%	18.76%
4	สิงคโปร์	1,262.13	-15.86%	9.37%
5	ฮ่องกง	787.84	11.44%	5.85%
	ประเทศอื่นๆ	2,717.11	17.81%	20.18%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

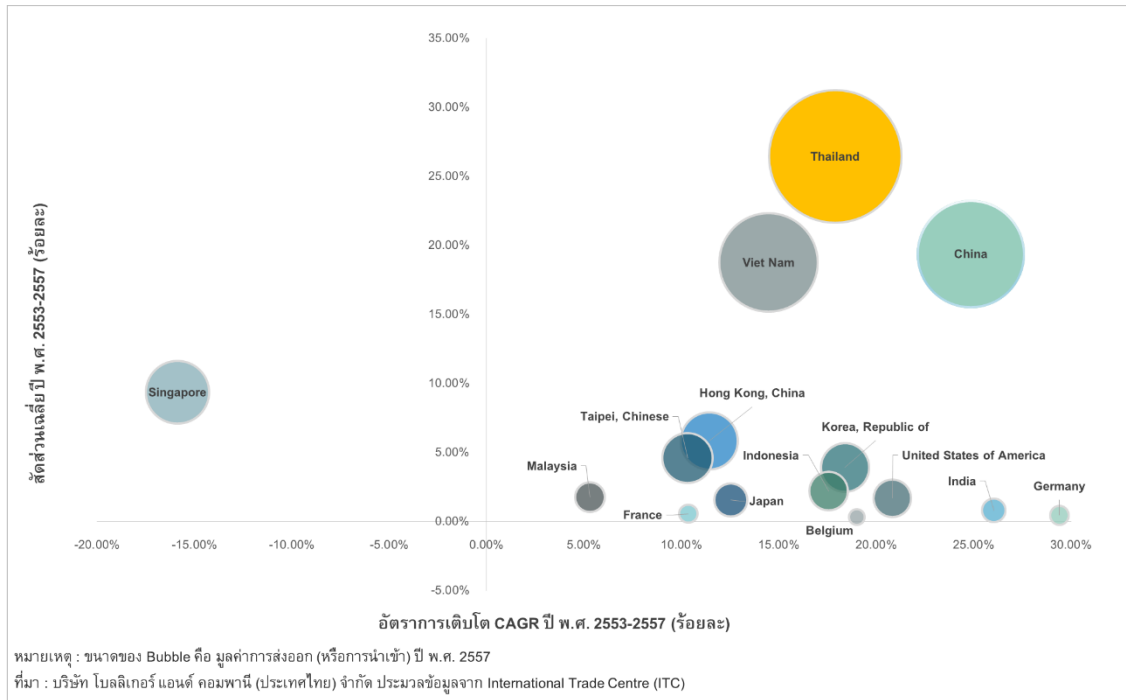
ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

หากพิจารณาแหล่งนำเข้าสำคัญของกัมพูชา จะพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 ไทยเป็นแหล่งนำเข้าของกัมพูชาที่มีการเติบโตในระดับปานกลาง โดยมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 17.90

ส่วนแหล่งนำเข้าอื่นที่มีการเติบโตในอัตราที่สูงเช่นเดียวกับไทย ได้แก่ เยอรมนี จีน อินเดีย สหรัฐอเมริกา เบลเยียม และเกาหลีใต้ อันจะเห็นได้จากภาพที่ 3-4 อย่างไรก็ตาม ประเทศเหล่านี้ (ยกเว้นจีน) ยังเป็นแหล่งนำเข้าที่มีส่วนแบ่งตลาดที่น้อยอยู่หากเปรียบเทียบกับไทย จีน หรือเวียดนาม

ภาพที่ 3-4 แหล่งนำเข้าสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557

3.2 ภาพรวมการค้าบริการ

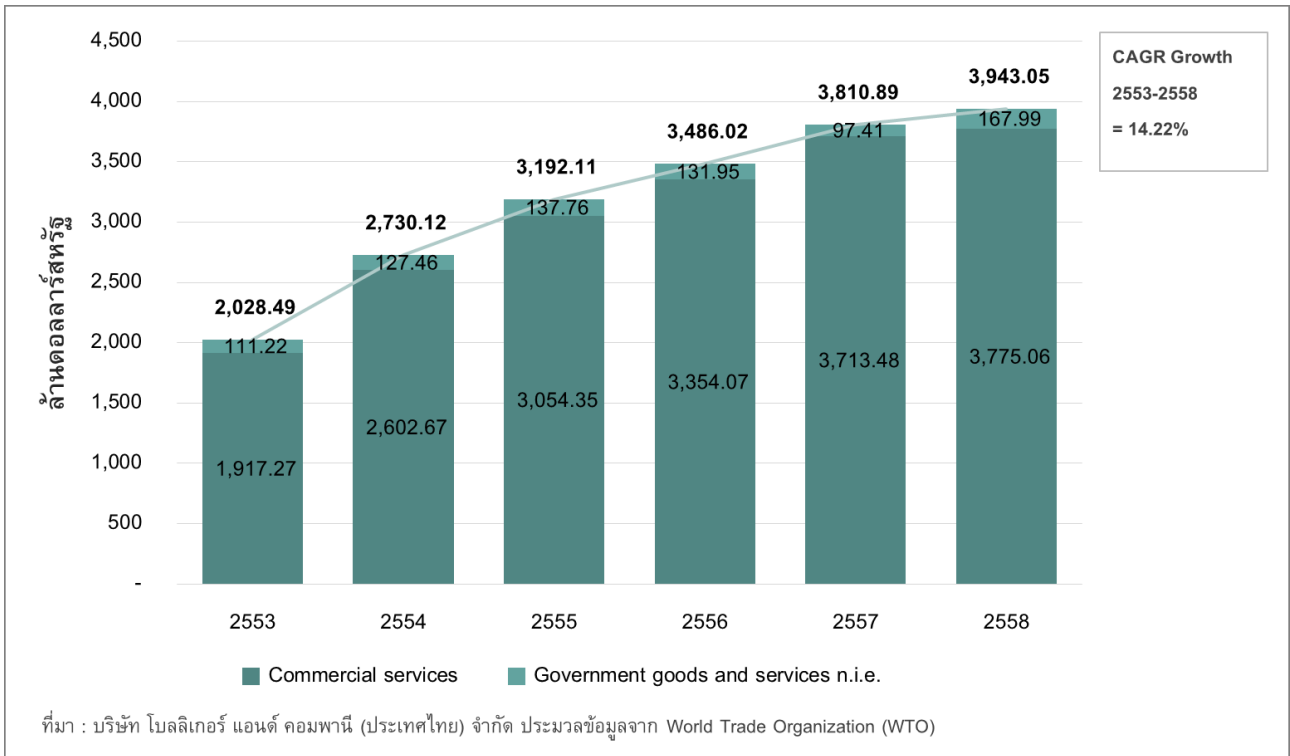
3.2.1 การส่งออกบริการ

การส่งออกบริการของกัมพูชาโดยรวมมีทิศทางเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 โดยในปีดังกล่าว มูลค่าการส่งออกบริการของกัมพูชาอยู่ที่ 2,028 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพิ่มขึ้นเป็น 3,943 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2558 คิดเป็นอัตราการเติบโตแบบ CAGR อยู่ที่ร้อยละ 14.22 ดังแสดงในภาพที่ 3-5

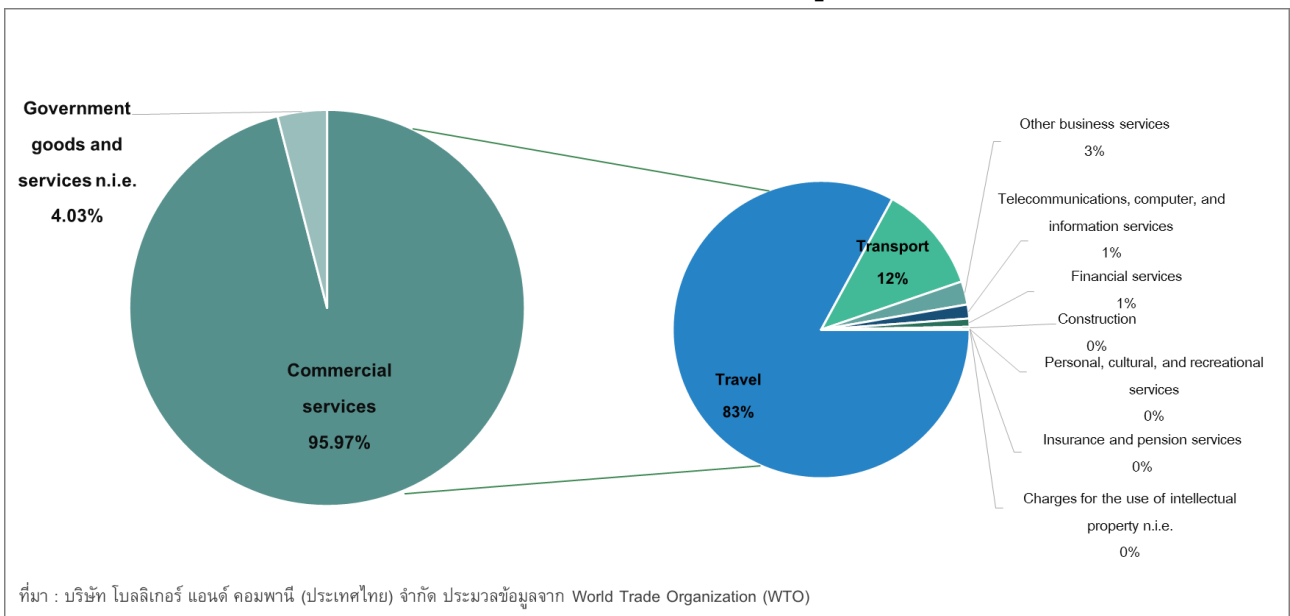
ทั้งนี้ การส่งออกบริการของกัมพูชาในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ส่วนใหญ่เป็นบริการเชิงพาณิชย์ คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 95.97 และที่เหลืออีกร้อยละ 4.03 เป็นบริการภาครัฐ โดยบริการเชิงพาณิชย์ที่กัมพูชาส่งออกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ บริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 80.42 ของการส่งออกบริการทั้งหมด บริการด้านการขนส่ง ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 11.52 และบริการด้านอื่นๆ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 5.26 อันจะเห็นได้จากภาพที่ 3-6

ภาพที่ 3-5 มูลค่าการส่งออกบริการของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

ภาพที่ 3-6 สัดส่วนการส่งออกภาคบริการของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

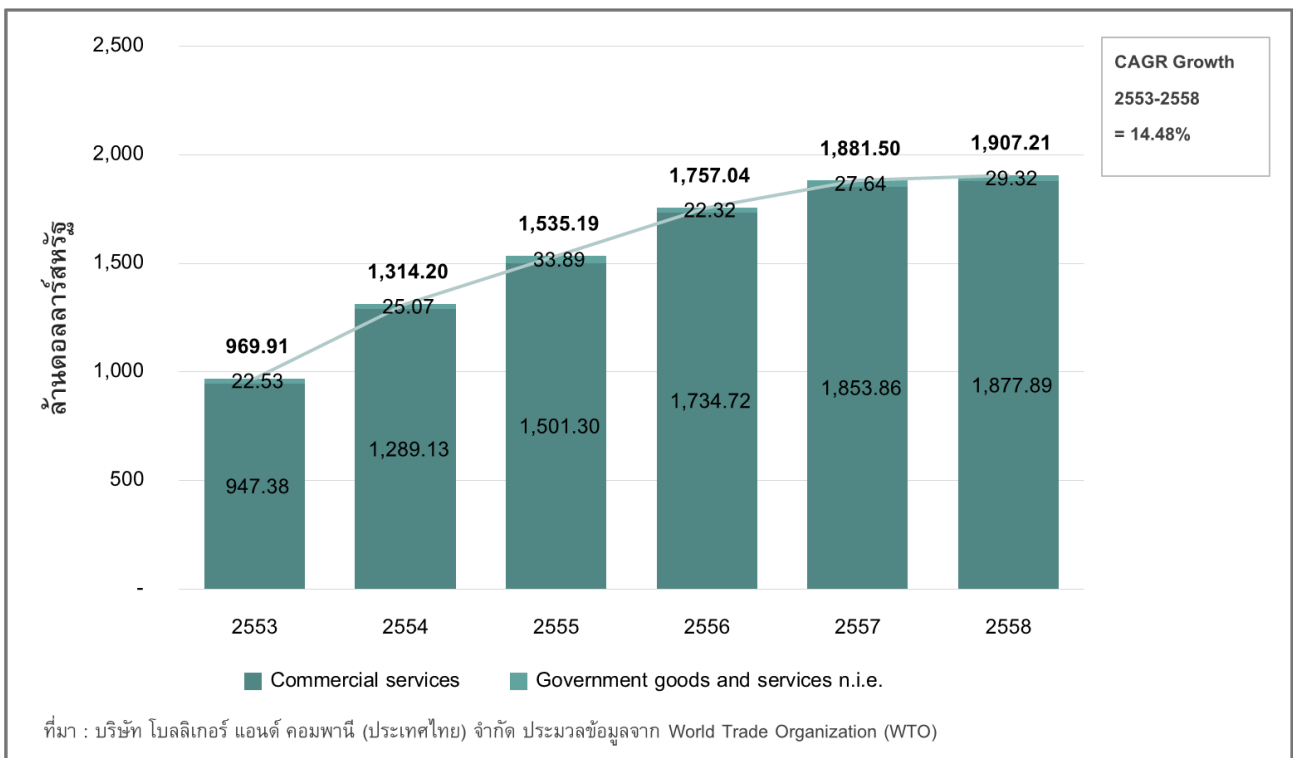

3.2.2 การนำเข้าบริการ

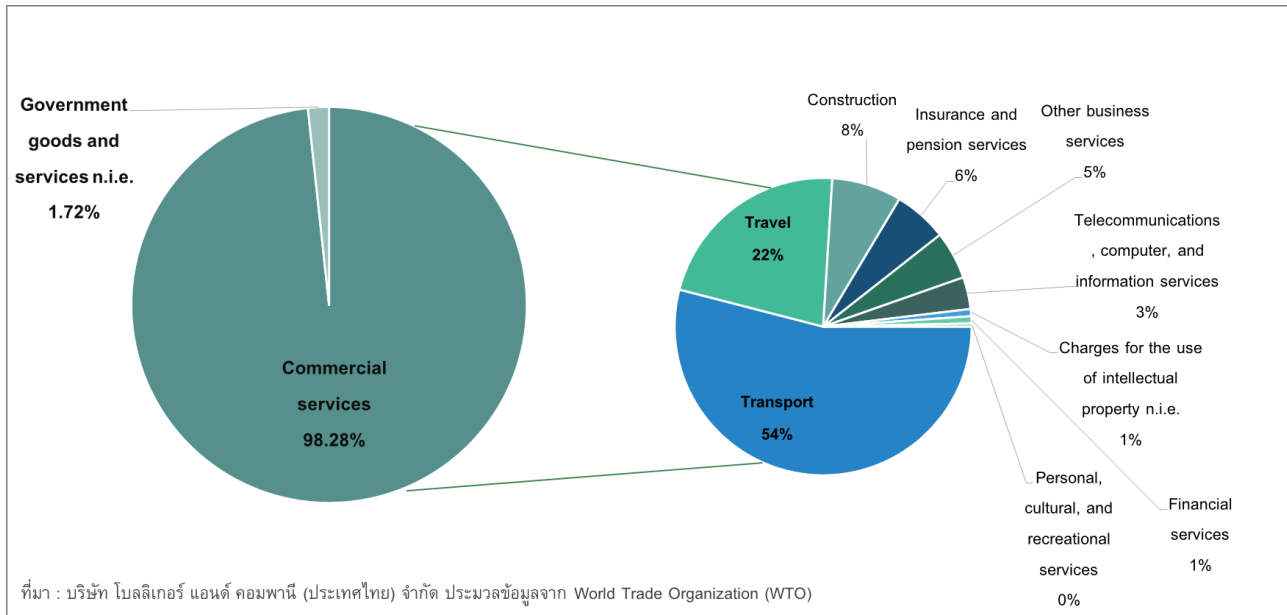
การนำเข้าบริการของกัมพูชาโดยรวมมีทิศทางเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกันในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 โดยเพิ่มขึ้นจาก 970 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2553 เป็น 1,907 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2558 คิดเป็นอัตราการเติบโตแบบ CAGR อยู่ที่ร้อยละ 14.48 ดังแสดงในภาพที่ 3-7

ทั้งนี้ การนำเข้าบริการของกัมพูชาในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ส่วนใหญ่เป็นบริการเชิงพาณิชย์ คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 98.28 และที่เหลืออีกร้อยละ 1.72 เป็นบริการภาครัฐ โดยบริการเชิงพาณิชย์ที่กัมพูชานำเข้ามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ บริการด้านการขนส่ง ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 54.01 ของการนำเข้าบริการทั้งหมด บริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 21.98 และบริการด้านการก่อสร้าง ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 7.60 อันจะเห็นได้จากภาพที่ 3-8

ภาพที่ 3-7 มูลค่าการนำเข้าบริการของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

ภาพที่ 3-8 สัดส่วนการนำเข้าภาคบริการของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2558

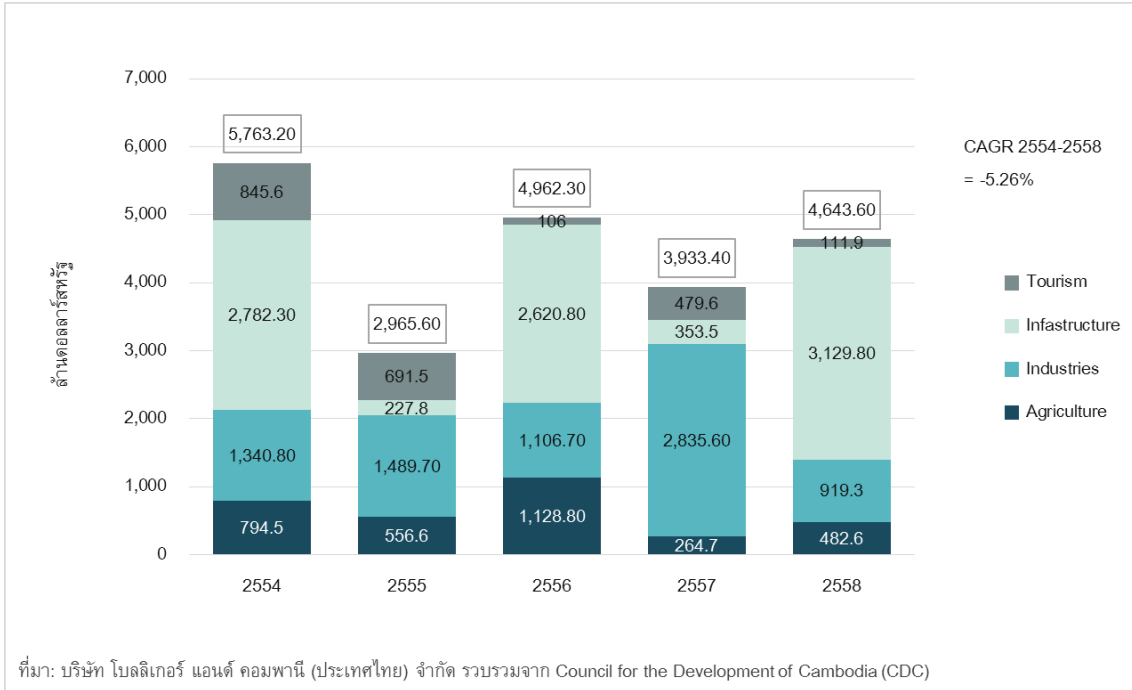
3.3 ภาพรวมการลงทุน

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมายังกัมพูชาตลอดช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีทิศทางที่ค่อนข้างผันผวน โดยในปี พ.ศ. 2555 มูลค่าการลงทุนลดต่ำลงจากปี พ.ศ. 2554 แต่ก็กลับมาเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2556 และลดลงอีกครั้งในปี พ.ศ. 2557 ส่วนมูลค่าการลงทุนในปี พ.ศ. 2558 พบว่า สูงกว่าในปี พ.ศ. 2557 อยู่พอสมควร โดยหากพิจารณามูลค่าการลงทุนเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2558 พบว่ามีการลดลงจาก 5,763 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มาอยู่ที่ 4,644 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

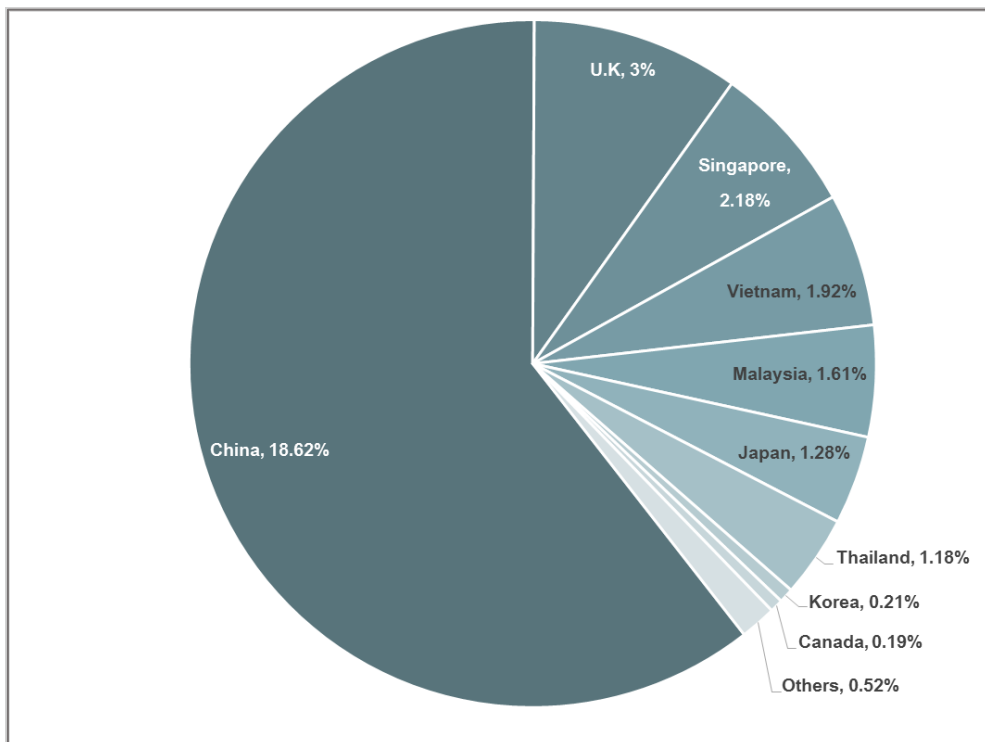
ทั้งนี้ การลงทุนหลักในปี พ.ศ. 2558 เป็นการลงทุนในภาคโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 3,130 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รองลงมาคือการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร และธุรกิจการท่องเที่ยว ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 3-9 โดยประเทศที่เข้ามาลงทุนในกัมพูชา มากที่สุดในปี พ.ศ. 2558 คือ จีน (ร้อยละ 18.62) รองลงมา ได้แก่ สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 3.00) สิงคโปร์ (ร้อยละ 2.18) เวียดนาม (ร้อยละ 1.92) และมาเลเซีย (ร้อยละ 1.61) ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 3-10

ภาพที่ 3-9 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2554-2558

ภาพที่ 3-10 สัดส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2558

บทที่ 4

นโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของ ราชอาณาจักรกัมพูชา

4.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

4.1.1 หน่วยงานภาครัฐ

- **Council for the Development of Cambodia (CDC)** – เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรีกัมพูชา มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมและเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ/นักลงทุนที่ต้องการเข้ามาลงทุนในกัมพูชา ผ่านการให้ข้อมูลด้านการลงทุนต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ พร้อมทั้งให้บริการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในประเทศ ทั้งนี้ ภายใต้ CDC มีหน่วยงานด้านการลงทุนที่สำคัญอีก 2 หน่วยงานสังกัดอยู่ ได้แก่ Cambodian Investment Board (CIB) และ Cambodian Special Economic Zone Board (CSEZB)
- **Cambodian Investment Board (CIB)** – เป็นคณะกรรมการด้านการลงทุนที่ทำหน้าที่ดูแลและกำกับโครงการลงทุนที่เข้ามาดำเนินการในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ)
- **Cambodian Special Economic Zone Board (CSEZB)** – เป็นคณะกรรมการด้านการลงทุน ทำหน้าที่ดูแลและกำกับโครงการลงทุนที่เข้ามาดำเนินการในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ)
- **Ministry of Commerce (MOC)** – เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่หลักส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะการสร้างงานในประเทศ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนกัมพูชา ในขณะเดียวกัน Ministry of Commerce ยังมีบทบาทหลักในการผลักดันและส่งเสริมการค้าของประเทศ และการเปิดตลาดการค้าใหม่ๆ ให้ผู้ประกอบการชาวกัมพูชา โดยทำงานร่วมกับกระทรวงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงภาคธุรกิจ สถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ MOC ยังมีบทบาทในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทวิเคราะห์ต่างๆ ที่คาดว่าจะประโยชน์ต่อประชาชน ผู้ประกอบการ และประเทศ

4.1.2 หน่วยงานภาคเอกชน

- **Cambodia Chamber of Commerce (CCC)** – เป็นองค์กรภาคเอกชน ซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของสมาชิกซึ่งเป็นนักลงทุน นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ องค์กร/สภาหอการค้าภาคเอกชนอื่นๆ ซึ่งอยู่ในหลากหลายสาขา เช่น การค้า การอุตสาหกรรม การบริการ การเกษตรและหัตถกรรม เป็นต้น ตั้งแต่ธุรกิจขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ทั้งนี้ CCC มีหน้าที่หลักในการเป็นกระบอกเสียงให้แก่ภาคธุรกิจ ในการนำเสนอความคิดเห็นต่างๆ ต่อรัฐบาล เพื่อให้การทำงานของรัฐบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยสร้างบรรยากาศที่เกื้อหนุนต่อการประกอบธุรกิจ
- **Asian Development Bank (ADB)** – ADB หรือธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย เป็นหน่วยงานระหว่างประเทศที่มีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในกัมพูชาอย่างมาก ทั้งนี้ การดำเนินงานที่สำคัญของ ADB ต่อกัมพูชา คือการสนับสนุนด้านการเงิน (เงินกู้และเงินช่วยเหลือ) แก่รัฐบาลกัมพูชาในการจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ ตลอดจนช่วยสนับสนุนการพัฒนาต่างๆ ในกัมพูชา ผ่านการส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยให้คำปรึกษาและบริหารโครงการพัฒนาต่างๆ ในกัมพูชา ซึ่งผลจากการดำเนินการดังกล่าวของ ADB ได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างมาในกัมพูชา โดยเฉพาะกับโครงสร้างพื้นฐานด้านการลงทุนที่ช่วยส่งเสริมและดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในกัมพูชา

4.2 นโยบายด้านการลงทุน

4.2.1 นโยบายด้านการลงทุนที่สำคัญ

➤ ภาพรวมของนโยบายด้านการลงทุน

เดิมรัฐบาลกัมพูชาได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศไว้ตาม Cambodian's Millennium Development Goals (CMDG) ซึ่งเป้าหมายหลักที่จะต้องบรรลุ คือ การลดความยากจนในประเทศลง อย่างไรก็ตาม กัมพูชาเป็นประเทศที่พึ่งพาการส่งออกในบางภาคอุตสาหกรรมเท่านั้น ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ และการท่องเที่ยว จึงทำให้ในเวลาต่อมา รัฐบาลมีแนวคิดที่จะสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมอื่นๆ รวมถึงพยายามดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพื่อให้เศรษฐกิจมีการเติบโตมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงจากการพึ่งพาการส่งออก

เพียงอย่างเดียว โดย 4 เป้าหมายหลักของกัมพูชาในการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ (1) สร้างความแข็งแกร่งให้กับสภาพแวดล้อมของการลงทุน (2) ลดต้นทุนการประกอบธุรกิจและพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันในระดับนานาชาติ (3) ขยายการเข้าถึงตลาดด้วยการใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงทางการค้า และ (4) พัฒนาภาคเกษตรกรรมและพัฒนาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานในเขตชนบท

ในปี พ.ศ. 2537 กัมพูชาได้ออกกฎหมายว่าด้วยการลงทุน พ.ศ. 2537 (Law on Investment 1994) เพื่อสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ และในปี พ.ศ. 2548 กัมพูชาได้ทำการปรับแก้กฎหมายว่าด้วยการลงทุนฉบับเดิม โดยเนื้อหาความในกฎหมายฉบับแก้ไข (Law on the Amendment to the Law on Investment 2005) มีความพยายามที่จะส่งเสริมการลงทุนให้กับนักลงทุนชาวกัมพูชา และดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) โดยนักลงทุนต่างชาติสามารถลงทุนได้ในทุกรูปแบบกิจการโดยไม่มีข้อจำกัดด้านสัญชาติ และหากมีการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ได้รับการคัดเลือก (Qualified Investment Projects: QIPs) นักลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นการงดเว้นภาษีเงินได้ทางธุรกิจ (Tax Holidays) หรือการงดเว้นภาษีนำเข้าในวัตถุดิบ

นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชายังสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมบางประเภท เช่น อุตสาหกรรมใหม่ หรืออุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นหรือชนบท และอุตสาหกรรมที่เป็นการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones)

➤ นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. 2557 รัฐบาลกัมพูชาได้ออกนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2558-2568 (Cambodia Industrial Development Policy 2015-2025) ขึ้น โดยจากแผนนโยบายดังกล่าว ได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไว้ ดังต่อไปนี้

- 1) รัฐบาลจะส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิต (Manufacturing) และภาคการเกษตรแปรรูป (Agro-processing) โดยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) เช่นเดียวกับการสนับสนุนและผลักดันกำลังการผลิตและความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการภายในประเทศ รวมถึงผู้ประกอบการต่างชาติที่เป็นรายย่อย

- (SMEs) ทั้งการลงทุนในธุรกิจการผลิตเพื่อการส่งออกและการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า
- 2) รัฐบาลจะสนับสนุนภาคการผลิตที่มีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตภายในภูมิภาค โดยการดึงดูดการลงทุนจากประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) พร้อมทั้งรัฐบาลจะพัฒนาจังหวัดสำคัญที่อยู่ภายในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง (GMS Economic Corridor) เช่น เกาะกง สีหนุวิลล์ กรุงพนมเปญ เป็นต้น เพื่อให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับเมืองเศรษฐกิจในภูมิภาค เช่น กรุงเทพมหานคร โฮจิมินห์ เป็นต้น
 - 3) รัฐบาลจะส่งเสริมและพัฒนาเขตอุตสาหกรรม เส้นทางโลจิสติกส์ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ โดยกำหนดพื้นที่ซึ่งเป็นเสมือนเขตอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าการผลิตกับประเทศเพื่อนบ้าน (ไทยและเวียดนาม) ได้แก่ พื้นที่จากจังหวัดสีหนุวิลล์ถึงกรุงพนมเปญ เพื่อเป็นเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก พื้นที่จากจังหวัดกัมปงจามไปจนถึงตลอดพื้นที่ทางทิศเหนือและตะวันตก เพื่อเป็นเขตอุตสาหกรรมเพื่อการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และพื้นที่จังหวัดเสียมเรียบ เพื่อเป็นเขตอุตสาหกรรมและหัตถกรรมพื้นบ้าน (Handicraft) อันจะสนับสนุนภาคการท่องเที่ยวของจังหวัด
 - 4) รัฐบาลจะเร่งพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ภายในประเทศ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาของเขตอุตสาหกรรมและคลัสเตอร์อุตสาหกรรม อันจะนำไปสู่การเชื่อมโยงภาคการผลิตกับภูมิภาค โดยเฉพาะกับคลัสเตอร์ธุรกิจเทคโนโลยีและการสื่อสาร (IT) คลัสเตอร์อุตสาหกรรมเกษตร คลัสเตอร์อุตสาหกรรมการผลิตและหัตถกรรมเพื่อส่งเสริมภาคการท่องเที่ยว
 - 5) รัฐบาลจะให้ความสำคัญกับการสนับสนุนอุตสาหกรรมที่สนับสนุนบริการเพื่อสังคม เช่น ธุรกิจภาคการศึกษา ธุรกิจด้านวัฒนธรรม ธุรกิจเพื่อผู้สูงอายุและ/หรือคนพิการ ตลอดจนธุรกิจที่สนับสนุนด้านกีฬาแก่เยาวชน
 - 6) รัฐบาลจะสนับสนุนกิจกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีหรือองค์ความรู้ที่ทันสมัยในการผลิตหรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ อันจะช่วยให้เกิดแรงกระตุ้นทุกภาคส่วนในประเทศให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมภายในประเทศ

โดยตามแผนนโยบายดังกล่าว รัฐบาลกัมพูชาได้กำหนด 4 เป้าหมายหลัก (4 Key Priorities) ที่ต้องบรรลุภายในปี พ.ศ. 2561¹ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

¹ รวบรวมข้อมูลจาก Sophal, Suon (2016). Investment Environment and Opportunities in Cambodia. Cambodia Investment Board (CIB).

- การเพิ่มกำลังการผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อใช้ในเขตหรือพื้นที่อุตสาหกรรมของประเทศ และลดระดับอัตราค่ากระแสไฟฟ้า (Electricity Tariff) ลงจาก 0.188 ดอลลาร์สหรัฐต่อกิโลวัตต์ (อัตรา ณ ปี พ.ศ. 2557) เป็น 0.12 ดอลลาร์สหรัฐต่อกิโลวัตต์ พร้อมทั้งยกระดับความมีเสถียรภาพของระบบไฟฟ้าในประเทศ โดยจะต้องลดปัญหาไฟฟฟาดับให้บ่อยกว่า 12 ครั้งต่อปี หรือ 24 ชั่วโมงต่อปี
- การจัดสร้างระบบขนส่งและโลจิสติกส์ต่อเนื่องแบบหลายรูปแบบ (Multi-modal Transport and Logistic System) เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางระเบียงอุตสาหกรรมทั้งสามแห่งของประเทศ อันได้แก่ เส้นทางกรุงเทพมหานคร-สีหนุวิลล์ เส้นทางกรุงเทพมหานคร-ปายเวต และเส้นทางกรุงเทพมหานคร-ปอยเปต
- การจัดสร้างสถาบันเพื่อพัฒนาหรือฝึกอบรมด้านภาษาและทักษะแรงงาน เพื่อยกระดับทรัพยากรบุคคลที่ภาคอุตสาหกรรมต้องการ
- การพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่จังหวัดสีหนุวิลล์ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อหลายวัตถุประสงค์ (Multi-purpose Special Economic Zone)

4.2.2 อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม

จากนโยบาย Cambodia Industrial Development Policy 2015-2025 รัฐบาลกัมพูชาได้กำหนดภาคอุตสาหกรรมสำคัญ (Priority Sector) ขึ้น ซึ่งภาคอุตสาหกรรมดังกล่าวจะได้รับการส่งเสริมด้านการลงทุนจากรัฐบาลมากที่สุด เช่นเดียวกับการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ แก่นักลงทุน ได้แก่

- 1) กลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งมีการลงทุนเพื่อผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนให้ความสำคัญกับทั้งผู้บริโภคและผู้ผลิตด้วยกัน อาทิ อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม และการลงทุนในด้านการแปรรูปทรัพยากรธรรมชาติ (เหมืองแร่ พลังงาน ฯลฯ)
- 2) กลุ่มธุรกิจ SMEs ในภาคอุตสาหกรรมยาและเครื่องมือแพทย์ อุตสาหกรรมวัสดุ ก่อสร้าง อุตสาหกรรมการผลิตบรรจุภัณฑ์เพื่อการส่งออก อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ และอุตสาหกรรมชิ้นส่วนเครื่องจักรกล
- 3) กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปเพื่อการส่งออกและการจำหน่ายในประเทศ

- 4) กลุ่มธุรกิจภาคกิจกรรม การท่องเที่ยว และสิ่งทอ ตลอดจนธุรกิจสนับสนุนห่วงโซ่การผลิตของอุตสาหกรรมเหล่านี้ และธุรกิจต่อยอดของอุตสาหกรรมเหล่านี้ เช่น อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลทางการเกษตร เป็นต้น
- 5) กลุ่มธุรกิจบริการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ ธุรกิจโทรคมนาคมและการสื่อสาร (ICT) ธุรกิจพลังงาน อุตสาหกรรมหนัก ภาคหัตถกรรมพื้นบ้าน และอุตสาหกรรมสะอาด/เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ เฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมการเกษตรแปรรูป นโยบาย Cambodia Industrial Development Policy 2015-2025 ได้กำหนดแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

- มุ่งพัฒนาเขตอุตสาหกรรมเพื่อการเกษตรแปรรูป โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตเฟอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมแปรรูปยางพารา อุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป และอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป (เพื่อการบริโภคและส่งออก)
- ให้สิทธิประโยชน์ทางการลงทุนแก่ผู้ประกอบการในแต่ละพื้นที่
- จัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก
- สร้างกลไกประสานงานเพื่อผลักดันการส่งออกสินค้าเกษตรแปรรูปในประเทศ โดยกลไกดังกล่าวจะมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาด้านโลจิสติกส์และการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกดังกล่าว
- จัดทำการศึกษาเพื่อระบุสินค้าเป้าหมาย (Priority Products) ที่มีศักยภาพต่อการแปรรูปเพื่อการส่งออก และเตรียมจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมสินค้านั้น

ในส่วนของการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมอื่นๆ ได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาเอาไว้บางส่วน อาทิ การเร่งพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) การส่งเสริมการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาภายในประเทศ การเร่งลดอัตราค่ากระแสไฟฟ้าในประเทศ ทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตจังหวัดสำคัญ เพื่อลดต้นทุนแก่ผู้ประกอบการ² ฯลฯ

² รายละเอียดสามารถดูได้จาก Appendix E ในแผนนโยบาย Cambodia Industrial Development Policy 2015-2025

นอกเหนือจากการส่งเสริมอุตสาหกรรมภายใต้แผนนโยบาย Cambodia Industrial Development Policy 2015-2025 ที่กล่าวมาข้างต้น ภายใต้แผนกลยุทธ์พัฒนาชาติ ปี พ.ศ. 2557-2561 (National Strategic Development Plan 2014-2018) ยังได้กำหนดให้ภาคอุตสาหกรรมดังต่อไปนี้ เป็นอุตสาหกรรมหลักที่ประเทศต้องเร่งพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในประเทศ

- อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป (Agro-processing Manufacturing)
- อุตสาหกรรมการประกอบและการผลิตชิ้นส่วนและส่วนประกอบของเครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องจักร (Electric/Electronic Components and Machinery Parts)
- อุตสาหกรรมสนับสนุนอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และหัตถกรรม (Supporting Sectors to the Garment Industry and Handicraft)
- อุตสาหกรรมพลาสติก (Plastics)
- อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ (Chemical Industry)
- อุตสาหกรรมโครงสร้างพื้นฐานด้านการโทรคมนาคมและการพัฒนาซอฟต์แวร์ (IT Infrastructure and Software Development)

4.2.3 เขตอุตสาหกรรม

รัฐบาลกัมพูชาได้จัดตั้ง Cambodia Special Economic Zone Board (CSEZB) ขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบดูแลการจัดตั้งและการกำกับดูแลเขตเศรษฐกิจพิเศษในกัมพูชา โดยหน่วยงานดังกล่าวอยู่ภายใต้สังกัดคณะกรรมการเพื่อการพัฒนากัมพูชา (Council for the Development of Cambodia: CDC) ทั้งนี้ ในปัจจุบัน CSEZB ได้อนุมัติให้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศทั้งสิ้น 30 แห่ง และได้มีการเปิดให้เข้าไปลงทุน (Operational) ได้แล้ว 14 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 4-1 และภาพที่ 4-1³

³ รวบรวมข้อมูลจาก Sophal, Suon (2016). Investment Environment and Opportunities in Cambodia. Cambodia Investment Board (CIB).

ตารางที่ 4-1 เขตอุตสาหกรรมพิเศษในกัมพูชา

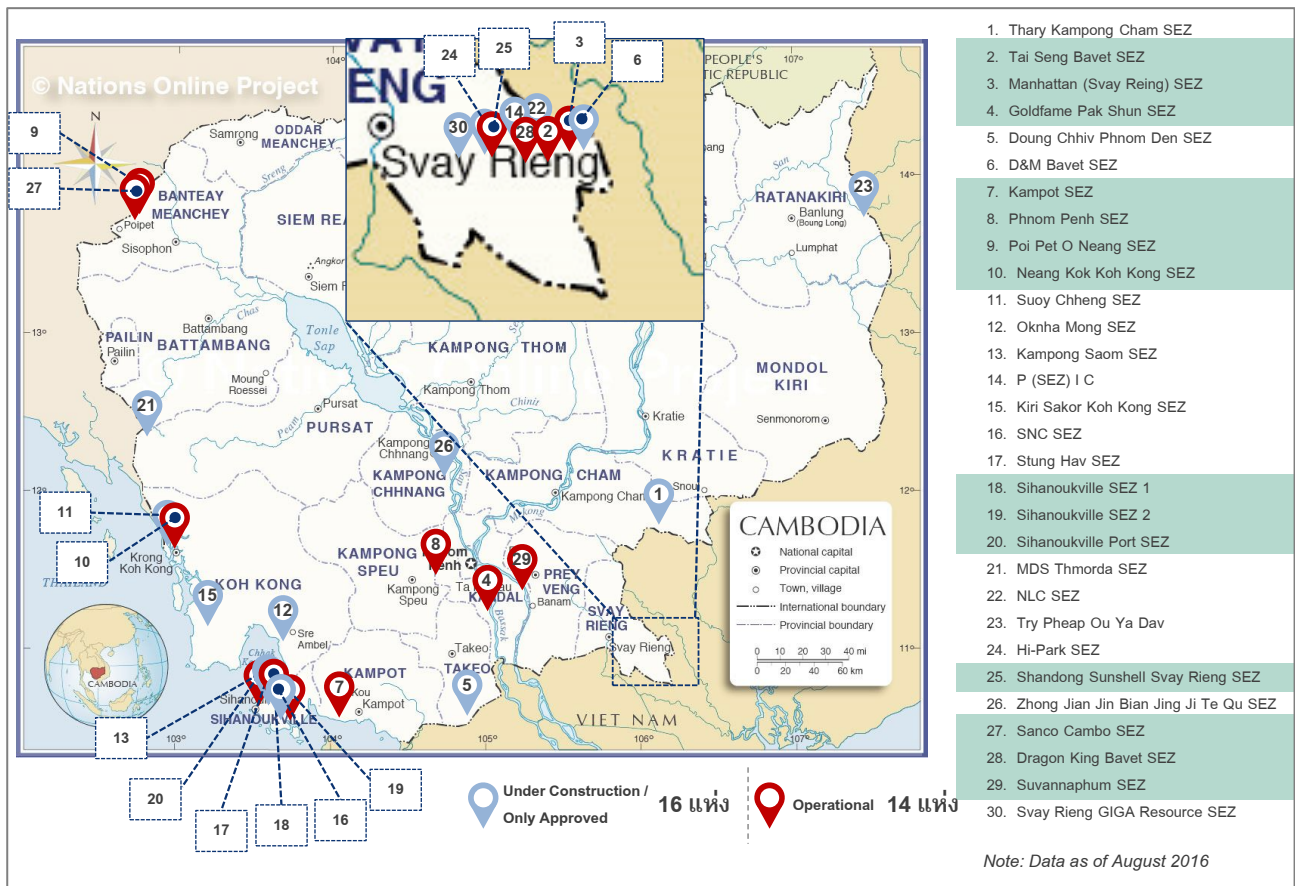
ลำดับ	เขตอุตสาหกรรมพิเศษ	สถานที่ตั้ง	สถานะ
1	Thary Kampong Cham SEZ	Kampong Cham	Under Construction / Only Approved
2	Tai Seng Bavet SEZ	Svay Rieng	Operational
3	Manhattan (Svay Reing) SEZ	Svay Rieng	Operational
4	Goldfame Pak Shun SEZ	Kandal	Operational
5	Doung Chhiv Phnom Den SEZ	Takeo	Under Construction / Only Approved
6	D&M Bavet SEZ	Svay Rieng	Under Construction / Only Approved
7	Kampot SEZ	Kampot	Operational
8	Phnom Penh SEZ	Phnom Penh	Operational
9	Poi Pet O Neang SEZ	Banteay Meanchey	Operational
10	Neang Kok Koh Kong SEZ	Koh Kong	Operational
11	Suoy Chheng SEZ	Koh Kong	Under Construction / Only Approved
12	Oknha Mong SEZ	Koh Kong	Under Construction / Only Approved
13	Kampong Saom SEZ	Preah Sihanouk	Under Construction / Only Approved
14	P (SEZ) I C	Svay Rieng	Under Construction / Only Approved
15	Kiri Sakor Koh Kong SEZ	Koh Kong	Under Construction / Only Approved
16	SNC SEZ	Preah Sihanouk	Under Construction / Only Approved
17	Stung Hav SEZ	Preah Sihanouk	Under Construction / Only Approved
18	Sihanoukville SEZ 1	Preah Sihanouk	Operational
19	Sihanoukville SEZ 2	Preah Sihanouk	Operational
20	Sihanoukville Port SEZ	Preah Sihanouk	Operational
21	MDS Thmorda SEZ	Pursat	Under Construction / Only Approved
22	NLC SEZ	Svay Rieng	Under Construction / Only Approved
23	Try Pheap Ou Ya Dav	Ratanakiri	Under Construction / Only Approved
24	Hi-Park SEZ	Svay Rieng	Under Construction / Only Approved

ลำดับ	เขตอุตสาหกรรมพิเศษ	สถานที่ตั้ง	สถานะ
25	Shandong Sunshell Svay Rieng SEZ	Svay Rieng	Operational
26	Zhong Jian Jin Bian Jing Ji Te Qu SEZ	Kampong Chhnang	Under Construction / Only Approved
27	Sanco Cambo SEZ	Banteay Meanchey	Operational
28	Dragon King Bavet SEZ	Svay Rieng	Operational
29	Suvannaphum SEZ	Kandal	Operational
30	Svay Rieng GIGA Resource SEZ	Svay Rieng	Under Construction / Only Approved

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด รวบรวมข้อมูลจาก Cambodia Investment Board (CIB) Council for the Development of Cambodia (CDC) และ OpenDevelopment Cambodia

ภาพที่ 4-1 เขตอุตสาหกรรมพิเศษในกัมพูชา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด รวบรวมข้อมูลจาก Cambodia Investment Board (CIB) Council for the Development of Cambodia (CDC) และ OpenDevelopment Cambodia

4.3 กฎหมายและกฎระเบียบด้านการลงทุน

4.3.1 กฎหมายด้านการลงทุน

4.3.1.1 ภาพรวมกฎหมายด้านการลงทุน

ในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลกัมพูชาได้ปรับแก้กฎหมายว่าด้วยการลงทุนฉบับใหม่ โดยฉบับแก้ไข พ.ศ. 2546 (Law the Amendment to the Law on Investment 2003) มีเนื้อหาเพื่อสนับสนุนการลงทุนภายในกัมพูชา และกำกับดูแลการปฏิบัติต่อนักลงทุนชาวต่างชาติที่มาประกอบกิจการในกัมพูชา โดยกำหนดให้ The Council for the Development of Cambodia (CDC) เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการให้ใบอนุญาตการลงทุนจากต่างประเทศ โดย CDC ต้องอำนวยความสะดวกด้านการลงทุนแก่นักลงทุน นอกจากนี้ CDC ยังมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาใบอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของการเปิดเสรีการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญ กฎหมายฉบับนี้ยังได้กำหนดอุตสาหกรรมที่เปิดเสรีการลงทุนจากต่างชาติ ตลอดจนกำหนดข้อจำกัดในการลงทุนในบางสาขาที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม หรือเป็นธุรกิจที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ หรือเป็นธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยของประชาชนในประเทศ

นอกเหนือจาก Law the Amendment to the Law on Investment 2003 ซึ่งถูกตราขึ้นเพื่อแก้ไขเนื้อหากฎหมายฉบับเดิม (Law on Investment 1994) ให้มีความทันสมัยเพื่อส่งเสริมและดึงดูดการลงทุนจากนักลงทุนมากขึ้น กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านการลงทุนในกัมพูชา ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยธุรกิจ (Law on Commercial Enterprise 2005) กฎหมายการจดทะเบียนพาณิชย์ (Law on Commercial Rules and Register 1995) และกฎหมายภาษี (Law on Taxation 2004)

4.3.1.2 รูปแบบธุรกิจที่สามารถดำเนินการได้ในประเทศ

นักลงทุนสามารถเลือกลงทุนในกัมพูชาได้ 4 ลักษณะ⁴ ได้แก่

- 1) การเลือกเข้าไปลงทุนในกิจการที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด (Foreign-owned Enterprise) – เป็นการลงทุนโดยชาวต่างชาติ (อาจคนเดียวหรือหลายคน) เป็นเจ้าของกิจการ
- 2) การเลือกเข้าไปลงทุนในกิจการร่วมทุน (Joint Venture: JV) – เป็นการลงทุนร่วมธุรกิจระหว่างนักลงทุนต่างชาติและนักลงทุนในกัมพูชา ซึ่งอาจเป็นนักลงทุนกัมพูชาและ/หรือนักลงทุนต่างชาติที่ประกอบธุรกิจอยู่แล้วในกัมพูชาก็ได้ ทั้งนี้ สัดส่วนหุ้นที่นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาร่วมทุนสามารถถือได้จะต้องไม่เกินร้อยละ 49
- 3) การเลือกเข้าไปลงทุนกับรัฐบาลโดยการทำสัญญาร่วมลงทุนธุรกิจ (Business Cooperation Contract: BCC) – เป็นการลงทุนระหว่างนักลงทุนต่างชาติและรัฐบาลกัมพูชา โดยตกลงจะแบ่งผลประโยชน์จากธุรกิจร่วมกัน
- 4) การเลือกเข้าไปลงทุนกับรัฐบาลในรูปแบบของสัมปทาน (Concession) – เป็นการลงทุนระหว่างนักลงทุนต่างชาติและรัฐบาลกัมพูชา ซึ่งมักเป็นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน และ/หรือเหมืองแร่

สำหรับรูปแบบการลงทุนที่สามารถทำได้ในกัมพูชา⁵ ได้แก่

- 1) กิจการเจ้าของคนเดียว (Sole Proprietorship) – เป็นธุรกิจที่มีเจ้าของกิจการเพียงคนเดียว ขอบเขตความรับผิดชอบและการตัดสินใจขึ้นอยู่กับเจ้าของกิจการแต่เพียงผู้เดียว
- 2) ห้างหุ้นส่วน (Partnership) – เป็นธุรกิจซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทำสัญญาร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษรหรือวาจา ในการลงทุนและประกอบกิจการร่วมกัน ซึ่งสามารถเลือกประกอบธุรกิจได้ในประเภทต่างๆ ได้แก่
 - a. ห้างหุ้นส่วนสามัญ (Ordinary Partnership)
 - b. ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership)

⁴ รวบรวมข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ Council for the Development of Cambodia, DFDL และ Ernst & Young Cambodia (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

⁵ รวบรวมข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ Council for the Development of Cambodia, DFDL และ Ernst & Young Cambodia (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

- 3) บริษัทจำกัด (Limited Liability Company) – เป็นการจัดตั้งบริษัทขึ้นมาในกัมพูชา โดยอาจมีผู้ถือหุ้น (เจ้าของกิจการ) 1 คน หรือมากกว่าก็ได้ โดยสามารถเลือกประกอบธุรกิจได้ในประเภทต่างๆ ได้แก่
 - a. บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นรายเดียว (Single Member Private Limited Company) – เป็นบริษัทซึ่งมีผู้ถือหุ้นเพียง 1 ราย (และต้องมีผู้บริหาร (Directors) อย่างน้อย 1 คน)
 - b. บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นหลายคน (Private Limited Company) – เป็นบริษัทซึ่งมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 2 – 30 ราย
 - c. บริษัทจำกัดมหาชน (Public Limited Company) – เป็นบริษัทซึ่งมีผู้ถือหุ้นมากกว่า 30 ราย (และต้องมีผู้บริหาร (Directors) อย่างน้อย 3 คน)
- 4) บริษัทต่างชาติ (Foreign Business) ซึ่งสามารถเลือกประกอบธุรกิจได้ในประเภทต่างๆ ได้แก่
 - a. สาขา (Branch)
 - b. สำนักงานย่อย (Subsidiary)
 - c. สำนักงานตัวแทน (Representative Office)

4.3.1.3 กิจการที่มีเงื่อนไขในการลงทุน/การประกอบธุรกิจ

➤ กิจการที่ห้ามประกอบธุรกิจในประเทศ

ในกัมพูชา นักลงทุน/ผู้ประกอบการสามารถลงทุนหรือประกอบธุรกิจได้เกือบทุกประเภทกิจการ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลกัมพูชากำหนดกิจการที่เป็น Negative List ซึ่งเป็นกิจการที่ไม่อนุญาตให้ทั้งนักลงทุนชาวกัมพูชา และ/หรือนักลงทุนชาวต่างชาติประกอบกิจการในประเทศได้ เนื่องจากบางกิจการขัดต่อความตกลงระหว่างประเทศ

สำหรับรายชื่อกิจการที่ห้ามมิให้ประกอบการในกัมพูชา ได้แก่

- การผลิตและแปรรูปสารออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทและจิต และสารเสพติด
- การผลิตสารเคมีที่มีพิษ ยาฆ่าแมลง และสินค้าที่ต้องใช้เคมีภัณฑ์ในการผลิต ซึ่งองค์การการค้าโลก (WTO) และกฎหมายระหว่างประเทศไม่อนุญาตให้ดำเนินการ เนื่องจากมีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- การแปรรูปและการผลิตพลังงานไฟฟ้าโดยใช้สิ่งปฏิกูลนำเข้ามาจากต่างประเทศ

- ธุรกิจที่เกี่ยวกับป่าไม้ซึ่งถูกห้ามโดยกฎหมายป่าไม้ (Forestry Law)

➤ กิจกรรมที่ไม่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล

ภายใต้ Law the Amendment to the Law on Investment 2003 ได้กำหนดกลุ่มธุรกิจที่ไม่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลกัมพูชาไว้ โดยรายชื่อกิจการดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

- ธุรกิจนำเข้า ส่งออก ตลอดจนค้าปลีก-ค้าส่ง และธุรกิจร้านค้าปลอดภาษี
- ธุรกิจบริการด้านการขนส่งทางน้ำ ทางถนน และทางอากาศยาน ยกเว้น การลงทุนในการขนส่งระบบราง
- ธุรกิจร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะ บาร์ ไนท์คลับ ร้านนวด และฟิตเนส ซึ่งอยู่นอกพื้นที่เขตของโรงแรมหรือที่พักมาตรฐานสากล (International Standard Hotel)
- ธุรกิจบริษัทนำทัวร์ และบริษัทบริการด้านการท่องเที่ยว
- ธุรกิจคาสีโน และบ่อนการพนัน
- ธุรกิจด้านการเงินและการธนาคาร รวมถึงธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน บริษัทประกัน และบริษัทด้านการเงินประเภทต่างๆ
- ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์ โรงละคร ตลอดจนสื่อโทรทัศน์ และวิทยุ
- ธุรกิจบริการเฉพาะด้าน (Professional Services)
- ธุรกิจด้านการตัดต่อพันธุกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ สุขอนามัยของประชาชนในชาติ และสิ่งแวดล้อม
- ธุรกิจการผลิตและแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์ไม้
- ธุรกิจการผลิตยาสูบ
- ธุรกิจการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตสิ่งทอ ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และหมวก ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตเฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน ที่ไม่ได้ใช้วัสดุจากไม้ ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ

- ธุรกิจการผลิตเคมีภัณฑ์ ปูนซีเมนต์ ปุ๋ย และผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและผลิตภัณฑ์พลาสติก ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตเครื่องหนังและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุหนัง ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 300,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตผลิตภัณฑ์เหล็ก ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 300,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์สำนักงาน ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 300,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตของเล่น และอุปกรณ์กีฬา ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 300,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตยานยนต์ ชิ้นส่วน และส่วนประกอบ ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 300,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจบำบัดแหล่งน้ำ ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- การลงทุนในธุรกิจที่รัฐบาลสนับสนุนให้มีการลงทุนเพื่อการผลิตเพื่อการส่งออก ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- การลงทุนก่อสร้างศูนย์จัดนิทรรศการ หรือศูนย์ประชุม ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 8,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- การลงทุนก่อสร้างร้านค้าและห้างสรรพสินค้า ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 2,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ มีขนาดพื้นที่น้อยกว่า 10,000 ตารางเมตร และมีพื้นที่ลานจอดรถแยกต่างหาก
- ธุรกิจการผลิตอาหารสัตว์ ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 200,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิก ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 300,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจสถาบันการศึกษาและฝึกอบรม ซึ่งฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะแรงงาน สถาบันหรือศูนย์อาชีวศึกษาที่พัฒนาแรงงานเพื่อภาคอุตสาหกรรม กสิกรรม บริการด้านการท่องเที่ยว การจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม วิศวกรรม วิทยาศาสตร์ และบริการด้านต่างๆ ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 4,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจโรงแรมต่ำกว่า 3 ดาวลงไป
- ธุรกิจที่พัก/ศูนย์การท่องเที่ยวผสมผสาน ที่มีห้องพักน้อยกว่า 100 ห้อง หรือมีบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวน้อยกว่า 30 หลัง และมีพื้นที่รีสอร์ทต่ำกว่า 10 เฮกตาร์
- ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ซึ่งมีการจัดสร้างพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในขนาดต่ำกว่า 1,000 เฮกตาร์ และมีเงินลงทุนต่ำกว่า 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจรีสอร์ท สวนสนุก ศูนย์กีฬา หรือสวนสัตว์ที่มีขนาดต่ำกว่า 50 เฮกตาร์

- ธุรกิจลานจอดรถ
- ธุรกิจคลังสินค้า (Warehouses)
- ธุรกิจบริการคลินิกที่มีเตียงสำหรับผู้ป่วยน้อยกว่า 50 เตียง และมีได้มีการติดตั้งเครื่องมือทางการแพทย์ ห้องทดลอง เครื่องเอ็กซเรย์ ห้องฉุเงิน ห้องจ่ายยา หรือมีการติดตั้งลิฟต์น้อยกว่า 3 ตัว ไม่มีรถพยาบาล และมีเงินลงทุนต่ำกว่า 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตยาแผนปัจจุบัน ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจการผลิตยาแผนโบราณ ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจภาคการเกษตร ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้
 - มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว น้อยกว่า 1,000 เฮกตาร์
 - มีพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ น้อยกว่า 500 เฮกตาร์
 - มีพื้นที่เพาะปลูกพืชผัก น้อยกว่า 50 เฮกตาร์
- ธุรกิจปศุสัตว์ ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้
 - เพาะพันธุ์โคเนื้อ ต่ำกว่า 1,000 ตัว
 - เพาะพันธุ์โคนม น้อยกว่า 100 ตัว
 - เพาะพันธุ์สัตว์ปีก น้อยกว่า 10,000 ตัว
- ธุรกิจฟาร์มประมง ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้
 - พื้นที่เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด น้อยกว่า 5 เฮกตาร์
 - พื้นที่เพาะพันธุ์ปลาน้ำเค็ม น้อยกว่า 10 เฮกตาร์
- ธุรกิจปลูกต้นไม้สำหรับผลิตท่อนซุง ตลอดจนธุรกิจการทำฟาร์มสัตว์ป่า ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้
 - พื้นที่เพาะปลูกต้นไม้สำหรับผลิตท่อนซุง น้อยกว่า 1,000 เฮกตาร์
 - พื้นที่เพาะปลูกต้นไม้ น้อยกว่า 200 เฮกตาร์
 - เพาะพันธุ์สัตว์ป่าที่เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม น้อยกว่า 100 ตัว
 - เพาะพันธุ์สัตว์ป่าที่เป็นสัตว์เลี้ยงปีก น้อยกว่า 500 ตัว
 - เพาะพันธุ์สัตว์ป่าที่เป็นสัตว์เลื้อยคลาน น้อยกว่า 1,000 ตัว
- ธุรกิจการแปรรูปอาหารทะเลและการแปรรูปัญพีช ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้
 - ธุรกิจแปรรูปอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออก ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ
 - ธุรกิจแปรรูปัญพีชเพื่อการส่งออก ที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจบริการด้านโทรคมนาคมและการสื่อสารทุกประเภท
- ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

4.3.1.4 กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

➤ กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนพิเศษ

การเข้าไปลงทุนในบางสาขาอุตสาหกรรมที่รัฐบาลกัมพูชามีความต้องการ หรือมีการให้การส่งเสริมเป็นพิเศษ จะได้รับสิทธิประโยชน์ เช่น การลดหย่อน และ/หรือการยกเว้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม การยกเว้นภาษีกำไร เป็นต้น โดยรายละเอียดเป็นดังนี้

ตารางที่ 4-2 กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนพิเศษในกัมพูชา

กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนพิเศษ	สิทธิประโยชน์ที่ได้รับ	อ้างอิงจาก
การนำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตร เช่น เมล็ดพันธุ์ ต้นพันธุ์ เป็นต้น และการนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในการเกษตร	การลดหย่อน/ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT exemption)	Prakas No.390 (MEF) on Adjustment to Customs Duty and Imposition of VAT borne by the State
การลงทุนในการทำการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตรที่รัฐบาลส่งเสริม	การยกเว้นภาษีกำไร เป็นระยะเวลา 3 ปี	Royal Kram NS/RKM/0609/009 on Promulgation of the Law on the Adjustment to the Law on Financial Management for the Year 2009 of June 20, 2009
การนำเข้าวัตถุดิบเพื่อการผลิตสินค้าเครื่องนุ่งห่มเพื่อการส่งออก	การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้านำเข้าเพื่อใช้ในการผลิต	Letter No.110 SCN.CS of the Council of Ministers of January 27, 1999
การนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตในอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม หรือรองเท้า เพื่อการส่งออก	การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าหรือบริการที่นำเข้าเพื่อใช้ในการผลิต	Prakas No.298 (MEF) on the Implementation of VAT for Supporting Industry or Contractor who Supplies Products for the Exports of Garment, Textile and Footwear.

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด รวบรวมข้อมูลจาก OpenDevelopment Cambodia (<http://www.cambodiainvestment.gov.kh/investment-scheme/investment-incentives.html>) เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

➤ **กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามเงื่อนไข**

ภายใต้ Law the Amendment to the Law on Investment 2003 ได้กำหนดกิจการที่จะได้รับการส่งเสริมการลงทุนเอาไว้ โดยนักลงทุนจะต้องดำเนินการตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุน

ตารางที่ 4-3 กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามเงื่อนไข

กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน	เงื่อนไขที่กำหนด
การลงทุนในธุรกิจที่รัฐบาลสนับสนุนให้มีการลงทุนเพื่อการผลิตเพื่อการส่งออก	เงินลงทุน 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่า
การผลิตอาหารสัตว์	เงินลงทุน 200,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่า
<ul style="list-style-type: none"> - การผลิตผลิตภัณฑ์หนังสัตว์ - การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะ - การผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์สำนักงาน - การผลิตของเล่นและอุปกรณ์กีฬา - การผลิตยานยนต์ ชิ้นส่วน และส่วนประกอบ - การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิก 	เงินลงทุน 300,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่า
<ul style="list-style-type: none"> - การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม - การผลิตสิ่งทอ - การผลิตเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และหมวก - การผลิตเฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน - การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ - การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและผลิตภัณฑ์พลาสติก - การบำบัดแหล่งน้ำ - การผลิตยาแผนโบราณ - การแปรรู้อาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออก - การแปรรูปธัญพืชเพื่อการส่งออก 	เงินลงทุน 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่า
<ul style="list-style-type: none"> - การผลิตเคมีภัณฑ์ ปูนซีเมนต์ ปูน และผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี - การผลิตยาแผนปัจจุบัน 	เงินลงทุน 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่า
การลงทุนก่อสร้างร้านค้าและห้างสรรพสินค้า	เงินลงทุน 2,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่า มีขนาดพื้นที่มากกว่า 10,000 ตารางเมตร และมีพื้นที่ลานจอดรถแยกต่างหาก
ธุรกิจสถาบันการศึกษาและฝึกอบรม ซึ่งฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะแรงงาน สถาบันหรือศูนย์อาชีวศึกษาที่พัฒนา	เงินลงทุน 4,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่า

กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน	เงื่อนไขที่กำหนด
แรงงานเพื่อภาคอุตสาหกรรม กสิกรรม บริการด้านการท่องเที่ยว การจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม วิศวกรรม วิทยาศาสตร์ และบริการด้านต่างๆ	
การลงทุนก่อสร้างศูนย์จัดนิทรรศการ หรือศูนย์ประชุม	เงินลงทุน 8,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่า

ที่มา : บริษัท โบลีเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด รวบรวมข้อมูลจาก OpenDevelopment Cambodia

(<http://www.cambodiainvestment.gov.kh/investment-scheme/investment-incentives.html>) เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

➤ กิจการที่ได้รับการส่งเสริมเฉพาะเจาะจง

ภายใต้ Law the Amendment to the Law on Investment 2003 ได้กำหนดกลุ่มธุรกิจที่รัฐบาลจะส่งเสริมการลงทุนเฉพาะเจาะจงเอาไว้ โดยกลุ่มธุรกิจดังกล่าวจะได้รับสิทธิประโยชน์ (Incentive) ในการยกเว้นภาษีอากร (Custom Duties Exemption) แต่จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในการยกเว้นภาษีกำไร (Profit Tax Exemption)

สำหรับรายชื่อกิจการดังกล่าว ได้แก่

- ธุรกิจบริการด้านโทรคมนาคม
- ธุรกิจการสำรวจและขุดเจาะก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบ และสินแร่ชนิดต่างๆ

4.3.1.5 สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ

➤ สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนทั่วไป

สำหรับโครงการลงทุนที่ได้รับการอนุมัติให้สามารถลงทุนได้ (Qualified Investment Project: QIP) จะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนทั่วไปจากรัฐบาลกัมพูชา โดยสิทธิประโยชน์ดังกล่าวจะต้องเลือกระหว่าง (1) การยกเว้นภาษีกำไร (Tax Holiday) ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด หรือ (2) การลดหย่อนภาษีกำไรในส่วนของอัตราค่าเสื่อม ทั้งนี้ สำหรับสิทธิประโยชน์แรก

นักลงทุนจะได้รับการยกเว้นภาษีกำไรในระยะเวลา “Trigger Period + 3 Years + Priority Period”^{6,7} ซึ่งสูงสุดไม่เกิน 9 ปี ส่วนสิทธิประโยชน์ที่สอง นักลงทุนสามารถลดหย่อนอัตราค่าเสื่อมที่นำมาจัดเก็บภาษีในอัตราพิเศษ (Special Depreciation) คือ ร้อยละ 40 ของค่าเสื่อมของสินทรัพย์

นอกเหนือจากสิทธิประโยชน์ที่กล่าวมาข้างต้น โครงการลงทุน QIP ดังต่อไปนี้ จะยังได้รับสิทธิประโยชน์การยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าบางชนิดอีกด้วย ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4-4 สิทธิการยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับโครงการลงทุน QIP

ประเภทของโครงการลงทุน QIP	สิทธิประโยชน์ด้านการยกเว้นภาษีนำเข้า
การลงทุนผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศ	ยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับ <ul style="list-style-type: none"> - เครื่องจักรในการผลิต - วัตถุดิบสำหรับใช้ก่อสร้างโรงงาน - วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออก
การลงทุนเพื่อผลิตเพื่อส่งออก (ยกเว้นการลงทุนเพื่อใช้สิทธิจาก Customs Manufacturing Bonded Warehouse Mechanism)	ยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับ <ul style="list-style-type: none"> - เครื่องจักรในการผลิต - วัตถุดิบสำหรับใช้ก่อสร้างโรงงาน - วัตถุดิบ และสินค้าชั้นกลาง ที่ใช้ในการผลิตสินค้า
การลงทุนในโครงการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริม (เช่น การลงทุนในโครงการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อการส่งออก เป็นต้น)	ยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับ <ul style="list-style-type: none"> - เครื่องจักรในการผลิต - วัตถุดิบสำหรับใช้ก่อสร้างโรงงาน - วัตถุดิบ และสินค้าชั้นกลาง ที่ใช้ในการผลิตสินค้า

ที่มา : Council for the Development of Cambodia (CDC)

⁶ ในที่นี้ Trigger Period คือระยะเวลาที่ภาคธุรกิจสามารถประกอบธุรกิจจนมีกำไร หรือสามารถมีรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ โดยกำหนดให้การยกเว้นภาษีกำไรจะสิ้นสุดลงเมื่อธุรกิจสามารถประกอบธุรกิจจนมีกำไร หรือจะสิ้นสุดลงหลังจากที่ธุรกิจมีรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการไปแล้ว 3 ปี

⁷ ในที่นี้ Priority Period คือระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดในการส่งเสริมการลงทุน โดยมีระยะเวลาตั้งแต่ 0-3 ปี ดังนี้

- สำหรับอุตสาหกรรมเบา ที่มีเงินลงทุนน้อยกว่า 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ได้รับการส่งเสริม 0 ปี
- สำหรับอุตสาหกรรมเบา ที่มีเงินลงทุนระหว่าง 5 – 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ได้รับการส่งเสริม 1 ปี
- สำหรับอุตสาหกรรมเบา ที่มีเงินลงทุนตั้งแต่ 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ได้รับการส่งเสริม 2 ปี

➤ สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ/เขตส่งเสริมการส่งออก

กัมพูชายังให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนสำหรับนักลงทุนหรือผู้ประกอบการที่เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZs) และ/หรือเขตส่งเสริมการส่งออก (Export Processing Zone: EPZ) โดยสิทธิประโยชน์ดังกล่าวจะแบ่งออก 1) สิทธิประโยชน์สำหรับนักลงทุน (Investors) และ 2) สิทธิประโยชน์สำหรับนักพัฒนา/ผู้จัดสร้างเขต SEZ หรือ EPZ (Developers)⁸

สำหรับสิทธิประโยชน์สำหรับนักลงทุน (Investors) ได้แก่

- ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากรและภาษีอื่นๆ
- ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) เฉพาะสินค้านำเข้าที่นำไปผลิตเพื่อการส่งออกเท่านั้น หากเป็นสินค้านำเข้าที่นำไปผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศจะไม่ได้รับการยกเว้น
- สำหรับโครงการลงทุน QIP ที่เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZs) และ/หรือเขตส่งเสริมการส่งออก (Export Processing Zone: EPZ) จะได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนทั่วไป

สิทธิประโยชน์สำหรับนักพัฒนา/ผู้จัดสร้างเขต SEZ หรือ EPZ (Developers) ได้แก่

- ได้รับการยกเว้นภาษีกำไรไม่เกิน 9 ปี
- ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าและภาษีอื่นๆ สำหรับอุปกรณ์และวัสดุก่อสร้างเพื่อใช้ในการก่อสร้างในเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับการนำเข้าเครื่องจักรเพื่อก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างถนน และโครงสร้างพื้นฐานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

⁸ รวบรวมข้อมูลจาก OpenDevelopment Cambodia (<http://www.cambodiainvestment.gov.kh/investment-scheme/investment-incentives.html>) เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

4.3.1.6 การคุ้มครองการลงทุน

กฎหมายว่าด้วยการลงทุนของกัมพูชาได้กำหนดข้อคุ้มครองในการลงทุนโดยนักลงทุนต่างชาติ ในประเด็นดังต่อไปนี้

- นักลงทุนทั่วไป (Zone Investors) และนักลงทุนที่จัดสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Zone Developers) รวมถึงแรงงานต่างชาติมีสิทธิอย่างสมบูรณ์ในการส่งเงินได้หรือกำไรจากการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones) กลับไปยังประเทศของนักลงทุน หลังจากชำระภาษีเรียบร้อยแล้ว
- นักลงทุนทั่วไปและนักลงทุนที่จัดสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะได้รับความคุ้มครองตามบทว่าด้วยการคุ้มครองการลงทุน ในการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม (Non-Discrimination)
- การที่รัฐบาลจะไม่ดำเนินนโยบายยึดกิจการให้เป็นของรัฐ (Nationalization) ที่อาจกระทบต่อสิทธิของนักลงทุนชาวต่างชาติ
- รัฐบาลกัมพูชาจะไม่กำหนดราคาหรือค่าธรรมเนียมในสินค้าและบริการในโครงการที่ได้รับคัดเลือก (Qualified Investment Projects: QIP)

4.3.2 กฎหมายแรงงาน

กฎหมายแรงงาน (Labor Law 1997) เป็นกฎหมายสำคัญที่กำหนดข้อบังคับด้านการปฏิบัติต่อแรงงานในกัมพูชา อาทิ การจ้าง การทำสัญญา การบอกเลิกจ้าง การจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการที่แรงงานจะได้รับ ส่วนกฎหมายสำคัญอื่นที่เกี่ยวข้องและอาจได้เคยกล่าวไว้แล้ว ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยประกันสังคม (Law on Social Security 2002) ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประกันสังคม และสิทธิที่แรงงานจะได้รับ

ประเด็นต่างๆ ภายใต้กฎหมายแรงงานสามารถสรุปได้ดังนี้

4.3.2.1 การจัดจ้าง การทำสัญญา และการบอกเลิกจ้าง

➤ การจัดจ้างแรงงานในกัมพูชา

ตามกฎหมายแรงงานของกัมพูชา นายจ้างจะต้องทำการจดทะเบียนการจ้างงานกับ Ministry of Labour and Vocational Training โดยลูกจ้างจะได้รับสมุดบันทึกประวัติแรงงาน (Labor Book) และใบจัดจ้างทำงาน (Employment Card)⁹

นอกจากนี้ ทุกครั้งที่นายจ้างจัดจ้างลูกจ้าง (รวมถึงบอกเลิกจ้างลูกจ้าง) จะต้องมีการรายงานการเปลี่ยนแปลงรายชื่อลูกจ้าง (Book of Labor Changes) ต่อ Ministry of Labour and Vocational Training ภายใน 15 วัน หลังจากที่มีการจัดจ้างลูกจ้าง (หรือบอกเลิกจ้าง) (ระยะเวลาดังกล่าวขยายสูงสุดถึง 30 วันสำหรับธุรกิจภาคการเกษตร) ทั้งนี้ นายจ้างอาจไม่จำเป็นต้องรายงานการเปลี่ยนแปลงรายชื่อลูกจ้างต่อ Ministry of Labour and Vocational Training กรณีที่เป็นการจัดจ้างลูกจ้างในการทำงานเฉพาะบางช่วงเวลา โดยระยะเวลาทำงานทั้งหมดรวมกันไม่เกิน 3 เดือน ภายในช่วงเวลา 12 เดือนต่อเนื่องกัน

กรณีที่บริษัทมีการจัดจ้างลูกจ้างตั้งแต่ 8 คนขึ้นไป นายจ้าง (บริษัท) จะต้องจัดทำระเบียบบริษัทด้านข้อบังคับแรงงาน (General Provision of the Labor Code) ซึ่งระบุเพื่อความตามที่กฎหมายกำหนด อาทิ เงื่อนไขการจัดจ้าง เงื่อนไขการจ่ายค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์และสวัสดิการ ชั่วโมงทำงาน ระเบียบด้านความปลอดภัยภายในบริษัท ตลอดจนวันลา โดยระเบียบบริษัทเหล่านี้จะต้องดำเนินการจัดทำแล้วเสร็จภายใน 3 เดือนหลังจากบริษัทเริ่มจัดตั้ง

ในส่วนของการจัดจ้างแรงงานต่างชาติในกัมพูชานั้น บริษัทสามารถจัดจ้างแรงงานชาวต่างชาติมาทำงานในกัมพูชาได้ แต่จะต้องยื่นแจ้งการขอใช้แรงงานชาวต่างชาติ และต้องยื่นขอรับใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit) และใบจัดจ้างทำงาน (Employment Card) ให้กับลูกจ้างชาวต่างชาติแต่ละคนที่จะเข้ามาทำงานในบริษัทด้วย โดยตาม Prakas No. 195 on Foreigner's Work Permit and Employment Card และ Prakas No. 196 on the Use of Foreign Workforce กำหนดให้การยื่นขอใช้แรงงานชาวต่างชาติจะถูกกำหนดโดยระบบโควตา (Quota) กล่าวคือ การจ้างแรงงานต่างชาติมาทำงานในบริษัทที่ประกอบธุรกิจในกัมพูชา จะต้องไม่เกิน

⁹ ค่าใช้จ่ายในการออก Labor Book และ Employment Card อยู่ที่ 10,000 เรียล ต่อแรงงาน 1 คน โดยนายจ้างจะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

ร้อยละ 10 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดในบริษัท¹⁰ อย่างไรก็ตาม หกนายจ้างมีความประสงค์ที่จะจ้างแรงงานชาวต่างชาติเกินกว่าที่โควตากำหนด สามารถยื่นเอกสารเพิ่มเติมเพื่อบอกเหตุผลประกอบได้

สำหรับการยื่นขอใช้แรงงานชาวต่างชาติ นายจ้างสามารถยื่นเรื่องกับ Department of Employment and Manpower ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัด Ministry of Labour and Vocational Training (หรือที่สำนักงานของ Department of Employment and Manpower ประจำจังหวัด) โดย Department of Employment and Manpower จะออก Work Permit และ Employment Card ให้แก่ลูกจ้างต่างชาติที่หน่วยงานอนุมัติให้สามารถเข้ามาทำงานได้ โดยมีค่าธรรมเนียมในการใช้จ่ายบางส่วน

- สำหรับลูกจ้างต่างชาติที่เข้ามาทำงาน และพำนักในกัมพูชาชั่วคราว¹¹ จะมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 100 ดอลลาร์สหรัฐต่อเอกสาร 1 ชุด
- สำหรับลูกจ้างต่างชาติที่เข้ามาทำงาน โดยมีอายุมากกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และจะพำนักในกัมพูชาถาวร จะมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 50 ดอลลาร์สหรัฐต่อเอกสาร 1 ชุด

นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายเบื้องต้น อาจมีค่าใช้จ่ายในการตรวจสุขภาพของลูกจ้างต่างชาติ ซึ่งอยู่ที่ราว 15 ดอลลาร์สหรัฐต่อแรงงาน 1 คน (เนื่องด้วยในการยื่นขอ Work Permit และ Employment Card ต้องใช้ประวัติตรวจสุขภาพของแรงงานชาวต่างชาติ โดยการตรวจสุขภาพสามารถทำได้ที่โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่กรมแพทย์แรงงานของกัมพูชารับรองแห่งใดก็ได้ และนายจ้างอาจเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้แก่ลูกจ้าง)

ทั้งนี้ ใบอนุญาตทำงานจะมีอายุ 1 ปี และสามารถต่ออายุได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง (ครั้งละ 1 ปี) ตราบเท่าที่ระยะเวลาใบอนุญาตทำงานไม่เกินกว่าระยะเวลาตามสัญญาจ้างงานของลูกจ้างคนดังกล่าว โดยจะต้องดำเนินการต่ออายุกับ Department of Employment and Manpower

¹⁰ แต่เดิม กัมพูชามีได้มีการกำหนดเรื่องสัดส่วน หรือระเบียบในการตั้งยื่นขอใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit) สำหรับแรงงานต่างชาติ และเพิ่งจะมาเคร่งครัดในประเด็นดังกล่าวภายหลังจากการประกาศกฎระเบียบ ฉบับที่ 195 และ 196 ในปี พ.ศ. 2557

¹¹ Law on Immigration 1994 กำหนดให้ชาวต่างชาติที่เข้าพำนักถิ่นฐานชั่วคราวในกัมพูชา สามารถเข้ามาพำนักได้เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี และจะต้องมีใบอนุญาตพำนักชั่วคราว (Temporary Resident Card) ซึ่งออกโดย Council of Development of Cambodian (CDC) หากต้องการพำนักเกินกว่า 1 ปี ต้องได้รับการอนุมัติจาก Council of Development of Cambodian (CDC) และมีใบอนุญาตพำนักถาวร (Permanent Resident Card) โดยใบอนุญาตดังกล่าวมีอายุ 2 ปี สามารถต่ออายุได้

➤ การทำสัญญา

- ในกัมพูชา การทำสัญญาจ้างแรงงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้างสามารถกระทำด้วยวาจาหรือทำเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้
- การจัดทำสัญญาจ้างสามารถทำได้ใน 2 รูปแบบ คือสัญญาจ้างแบบกำหนดระยะเวลาคงที่ (Fixed duration contract) และสัญญาจ้างแบบไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอน (Undetermined duration contract)
- ระยะเวลาในการจัดจ้างในสัญญาสูงสุดไม่เกิน 2 ปี สามารถต่อสัญญาได้ครบเท่าที่สัญญาที่ต่อมีระยะเวลาไม่เกิน 2 ปีเช่นกัน
- สัญญาจ้างแบบกำหนดระยะเวลาคงที่ จำต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น
- สัญญาจ้างแบบไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอน สามารถจัดจ้างแบบระยะสั้น อาทิ จัดจ้างรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือนได้ โดยกำหนดจ่ายค่าจ้าง ณ สิ้นสุดของวัน/สัปดาห์/เดือน
- ระยะเวลาทดลองงาน (Probation) จะต้องไม่เกิน 3 เดือน สำหรับกรณีลูกจ้างทั่วไปไม่เกิน 2 เดือน สำหรับกรณีลูกจ้างเป็นแรงงานที่มีทักษะเฉพาะ และไม่เกิน 1 เดือน สำหรับกรณีลูกจ้างที่มีได้มีทักษะเฉพาะ
- การจ้างงานตามสัญญาจ้าง สามารถหยุดหรือยกเลิกชั่วคราวได้ ก็ต่อเมื่อ
 - ลูกจ้างป่วย หรือประสบอุบัติเหตุจนไม่สามารถมาปฏิบัติงานได้ และมีใบรับรองแพทย์ (แต่ต้องไม่เกิน 6 เดือน)
 - ลูกจ้างหญิงลาคลอดบุตร
 - ลูกจ้างไม่สามารถทำงานได้เนื่องด้วยต้องเข้าเกณฑ์ทหาร หรือกิจกรรมการฝึกกำลังพล
- หากสัญญาจ้างไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการจ้างงานไว้ นายจ้างและลูกจ้างสามารถขอยกเลิกสัญญาจ้างได้โดยบอกกล่าวล่วงหน้าเป็นหนังสือถึงอีกฝ่ายหนึ่ง

➤ การบอกเลิกจ้างและการจ่ายเงินชดเชย

ทุกครั้งที่นายจ้างบอกเลิกจ้างลูกจ้างในกัมพูชา นายจ้างจะต้องรายงานการเปลี่ยนแปลงรายชื่อลูกจ้าง (Book of Labor Changes) ต่อ Ministry of Labour and Vocational Training เสมอภายในระยะเวลา 15 วัน หลังจากที่มีการบอกเลิกลูกจ้าง (ระยะเวลาดังกล่าวขยายสูงสุด 30 วัน สำหรับธุรกิจภาคการเกษตร) ทั้งนี้ นายจ้างไม่จำเป็นต้องรายงานการเปลี่ยนแปลงรายชื่อลูกจ้างต่อ Ministry of Labour and Vocational Training กรณีที่เป็นการบอกเลิกลูกจ้างที่ทำงานต่อเนื่อง

ไม่น้อยกว่า 30 วัน เช่นเดียวกับกรณีที่ลูกจ้างยังอยู่ระหว่างระยะเวลาทดลองงาน (Probation) (อย่างไรก็ดี หากลูกจ้างไม่ผ่านการประเมินในช่วงระยะเวลาทดลองงาน จะต้องมีการแจ้งล่วงหน้าแก่ลูกจ้างดังกล่าวอย่างน้อย 8 วัน ก่อนสิ้นสุดระยะเวลาทดลองงาน)

การเลิกจ้างอาจเกิดขึ้นได้เมื่อ

- สัญญาจ้างหมดอายุ
- นายจ้างลดจำนวนคนในบริษัท (Lay-off) หรือปิดกิจการ หรือไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปได้ เนื่องด้วยปัญหาประสบภัยพิบัติร้ายแรง
- ลูกจ้างขาดการทำงานเนื่องด้วยป่วยหรือประสบอุบัติเหตุจนไม่สามารถมาปฏิบัติงานได้เป็นเวลานาน 6 เดือนขึ้นไป (แต่อาจยืดระยะเวลาได้ หากนายจ้างยังไม่สามารถหาลูกจ้างมาทดแทนในตำแหน่งดังกล่าวได้)
- ลูกจ้างละเมิดกฎระเบียบข้อบังคับของบริษัทที่ร้ายแรง

ทั้งนี้ เมื่อมีการเลิกจ้างลูกจ้าง นายจ้างจะต้องบอกกล่าวแจ้งแก่ลูกจ้างล่วงหน้าเป็นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ดังนี้ โดยระหว่างช่วงเวลาที่บอกเลิกจ้าง นายจ้างจะต้องอนุญาตให้ลูกจ้างสามารถลาหยุด 2 วันต่อสัปดาห์ เพื่อให้ลูกจ้างสามารถหางานใหม่ได้ (โดยยังคงจ่ายเงินค่าตอบแทน/ค่าจ้าง/เงินเดือนตามอัตราปกติ)

- 7 วันล่วงหน้า สำหรับลูกจ้างที่ทำงานเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 6 เดือน
- 15 วันล่วงหน้า สำหรับลูกจ้างที่ทำงานเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 2 ปี
- 1 เดือนล่วงหน้า สำหรับลูกจ้างที่ทำงานเป็นระยะเวลามากกว่า 2 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี
- 2 เดือนล่วงหน้า สำหรับลูกจ้างที่ทำงานเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี
- 3 เดือนล่วงหน้า สำหรับลูกจ้างที่ทำงานเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปีขึ้นไป

นอกจากนี้ นายจ้างจะต้องมีการจ่ายเงินชดเชยแก่ลูกจ้างที่ถูกบอกเลิกจ้าง¹² (ยกเว้นกรณีการเลิกจ้างด้วยเหตุตามที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินชดเชยแก่ลูกจ้าง) โดย

¹² ในที่นี้ เงินชดเชยจะมากขึ้นอยู่กับระยะเวลาการทำงานของลูกจ้างที่ทำงานกับบริษัท

- สำหรับลูกจ้างที่ทำงานกับบริษัทระหว่าง 6 เดือน ถึง 12 เดือน จะได้รับค่าชดเชยขั้นต่ำ 7 วันของอัตราค่าจ้าง/เงินเดือน และจะได้เงินชดเชยพิเศษเพิ่มเติม (Fringe Benefit)¹³
- สำหรับลูกจ้างที่ทำงานกับบริษัทตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป จะได้รับค่าชดเชยขั้นต่ำ 15 วัน เป็นอย่างน้อย ของอัตราค่าจ้าง/เงินเดือน และจะได้เงินชดเชยพิเศษเพิ่มเติม (Fringe Benefit)

4.3.2.2 การจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการ

➤ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ อัตราค่าจ้างล่วงเวลา

กัมพูชาได้มีการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมต่างๆ ยกเว้นในภาคอุตสาหกรรมเครื่องหนัง เสื้อผ้า และรองเท้า (อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม) ซึ่งภายใต้คำสั่งรัฐมนตรี ได้ให้ Ministry of Labour and Vocational Training เป็นผู้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในภาคธุรกิจดังกล่าว โดยสำหรับอัตราค่าจ้างดังกล่าวในปี พ.ศ. 2559 เป็นดังนี้

ตารางที่ 4-5 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำของกัมพูชา ในอุตสาหกรรมเครื่องหนัง เสื้อผ้า และรองเท้า

ตำแหน่งงาน	อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ต่อเดือน (เรียล)
ลูกจ้างที่อยู่ระหว่างการทดลองงาน (Probationary worker)	540,000
ลูกจ้างทั่วไป (Regular employee)	560,000

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก Prake (<http://www.prake.org/home/salary/minimum-wages>) เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

โดยหากประมาณเป็นหน่วยเงินดอลลาร์สหรัฐ พบว่า อัตราค่าจ้างดังกล่าวอยู่ที่ราว 140 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน หรือประมาณ 4,800-5,000 บาทต่อเดือน¹⁴

ส่วนการทำงานล่วงเวลา (Overtime) หรือการทำงานในช่วงเวลากลางคืน (Night Work) ลูกจ้างจะต้องได้รับอัตราค่าจ้าง/ค่าตอบแทนเพิ่มเติมตามกฎหมายกำหนด ดังนี้

¹³ เงินชดเชยพิเศษเพิ่มเติม (Fringe Benefit) จะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาการทำงานของลูกจ้างที่ทำงานกับบริษัท

¹⁴ ประมวลโดยคิดจากอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2559

- การทำงานล่วงเวลา (Overtime) ลูกจ้างจะต้องได้รับค่าตอบแทนเป็น 1.5 เท่าของอัตราค่าแรงในเวลาทำงานปกติ
- การทำงานในวันหยุดสุดสัปดาห์ ลูกจ้างจะต้องได้รับค่าตอบแทนในอัตรา 2 เท่าของอัตราค่าแรงในเวลาทำงานปกติ
- การทำงานในเวลากลางคืน (ตั้งแต่ 22.00 น. ถึง 5.00 น.) และแรงงานที่ทำงานในเวลากลางคืนดังกล่าว ทำงานในเวลากลางวันคาบเกี่ยวกับเวลากลางคืน ลูกจ้างจะต้องได้รับค่าตอบแทนในอัตรา 1.3 เท่าของอัตราค่าแรงในเวลาทำงานปกติ

➤ ข้อกำหนดเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนและค่าแรงขั้นต่ำ

สำหรับการจ่ายค่าตอบแทน/ค่าจ้างแก่ลูกจ้าง นายจ้างจะต้องจ่ายให้กับลูกจ้างโดยตรง (ยกเว้นตกลงกันไว้ในสัญญาถึงวิธีการจ่ายค่าตอบแทน) โดยอาจจ่ายในรูปของเงินสดหรือการโอนเงินผ่านธุรกรรมทางการเงิน ทั้งนี้ ตามกฎหมายกำหนดให้การจ่ายงวดค่าตอบแทนแบ่งเป็นอย่างน้อย 2 งวดต่อเดือน (สูงสุด 16 งวด) และระยะเวลาการจ่ายไม่เกิน 1 เดือน

กรณีการทำงานได้รับค่าตอบแทนตามจำนวนชิ้นงาน หรือจำนวนงานที่สามารถทำได้ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการทำงานให้เสร็จสิ้นนานกว่า 15 วัน นายจ้างจะต้องชำระเงินบางส่วน (Partial Payment) ก่อนใน 15 วันแรก แล้วจึงชำระค่าตอบแทนส่วนที่เหลือเมื่อเสร็จสิ้นงาน/ชิ้นงานแล้ว

➤ ประกันสังคม และประกันสุขภาพ

สำหรับการจ้างงานในกัมพูชา นายจ้างจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านประกันสังคมภายใต้กฎหมาย Law on Social Security 2002 และกฎหมาย/กฎระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ นายจ้างจะต้องดำเนินการจดทะเบียนลูกจ้างกับกองทุนประกันสังคม (จดทะเบียนได้ที่สำนักงานประกันสังคมกัมพูชา (National Social Security Fund)) และทั้งนายจ้างและลูกจ้างจะต้องจ่ายเงินสมทบเข้าเงินกองทุนประกันสังคมของลูกจ้างในอัตราตามที่กฎหมายกำหนด คือ อัตราเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมอยู่ที่ร้อยละ 0.8 ของเงินเดือน/ค่าตอบแทนของลูกจ้าง¹⁵

นอกจากนี้ นายจ้างยังต้องจัดสรรสวัสดิการให้แก่ลูกจ้างในการได้สิทธิ์ตรวจสุขภาพกับศูนย์บริการสุขภาพที่มีแพทย์ประจำอยู่อย่างน้อย 1 คน และหากบริษัทมีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป

¹⁵ รวบรวมข้อมูลจาก National Social Security Fund (<http://www.nssf.gov.kh/>) เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

จะต้องจัดให้มีศูนย์บริการสุขภาพอยู่ในสถานประกอบการนั้น โดยเมื่อลูกจ้างตรวจสุขภาพของตนแล้ว นายจ้างจะต้องจัดนำผลการตรวจจดบันทึกไว้ในสมุดบันทึกประวัติแรงงาน (Labor Book) แต่ละคนด้วย

ในส่วนของลูกจ้าง จะได้รับสิทธิประโยชน์จากการเป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคม ดังนี้

- ลูกจ้างจะได้รับเงินบำนาญชราภาพ เงินบำนาญทุพพลภาพ และในกรณีที่ลูกจ้างเสียชีวิตตามเงื่อนไขที่กองทุนประกันสังคมกำหนด ครอบครัวลูกจ้างจะได้รับเงินบำนาญ
- สำหรับงานที่มีความเสี่ยง ลูกจ้างจะได้รับความคุ้มครองครอบคลุมถึงอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยที่เกิดจากการจ้างแรงงาน โดยลูกจ้างมีสิทธิ์ได้รับการรักษาพยาบาลจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในเวลาทำงาน โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในโรงพยาบาลที่กองทุนประกันสังคมกำหนด และได้รับค่าจ้างร้อยละ 70 ของค่าจ้างปกติ จากการขาดรายได้ในระหว่างเจ็บป่วยจากการทำงาน

➤ วันหยุด และวันลา

- ลูกจ้างมีสิทธิลางานโดยได้รับค่าจ้าง (Paid Leave) 1 วันครึ่งต่อเดือน (สำหรับลูกจ้างที่ทำงานต่อเนื่อง)
- นายจ้างต้องกำหนดวันลาหยุดประจำปี (Annual Leave) ให้กับลูกจ้าง ไม่น้อยกว่า 15 วันต่อปี (ไม่รวมวันหยุดราชการและวันลาป่วย) โดยหากลูกจ้างไม่ได้ใช้วันลาในปีดังกล่าว ลูกจ้างมีสิทธิ์ยกเอาวันหยุดประจำปีที่เหลือไปรวมกับวันหยุดประจำปีในปีถัดไป นอกจากนี้ ลูกจ้างที่ทำงานต่อเนื่องกับบริษัททุก 3 ปี จะ得天ลาประจำปีเพิ่มขึ้น 1 วัน
- ลูกจ้างหญิงที่ตั้งครรภ์สามารถลาคลอดได้อย่างน้อย 90 วัน โดยจะยังได้รับค่าตอบแทนครึ่งหนึ่งของค่าตอบแทนปกติ และเมื่อแรงงานกลับมาทำงานในช่วงสองเดือนแรกหลังจากการลาคลอด จะต้องทำงานที่เบาเท่านั้น
- นายจ้างสามารถอนุญาตให้ลูกจ้างลาหยุดเป็นพิเศษ (Special Leave) ได้ เมื่อมีเหตุการณ์ที่กระทบถึงสมาชิกครอบครัวโดยตรง โดยสามารถให้ลาหยุดได้ไม่เกิน 7 วัน

- กรณีที่ลูกจ้างลาออกและยังมีวันลาเหลืออยู่ ลูกจ้างมีสิทธิ์ที่จะเปลี่ยนวันลาหยุดที่เหลือที่เป็นเงินชดเชยได้ โดยคิดเทียบเป็นสัดส่วนของค่าตอบแทน/เงินเดือนอัตราปกติ

➤ ช่วงเวลาการทำงาน

- แรงงานในกัมพูชาจะสามารถทำงานได้ไม่เกิน 8 ชม.ต่อวัน หรือ 48 ชม. ต่อสัปดาห์ โดยหากมีการแบ่งกะการทำงานในแต่ละวัน จะแบ่งได้เพียง 2 กะ คือ กะเช้า (Morning Shift) และกะบ่าย (Afternoon Shift)
- แรงงานจะต้องมีวันหยุดประจำสัปดาห์ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง และห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างทำงานเกินกว่า 6 วันต่อสัปดาห์
- สำหรับแรงงานที่เป็นผู้เยาว์ (อายุต่ำกว่า 18 ปี) ไม่สามารถจัดจ้างให้ทำงานในช่วงเวลากลางคืนได้
- สำหรับลูกจ้างหญิงที่กลับมาทำงานหลังจากคลอดบุตรเป็นระยะเวลา 1 ปี จะต้องได้รับสิทธิ์ในการพักเพื่อป้อนนมบุตรเป็นเวลาอย่างน้อย 1 ชม. ต่อวัน โดยอาจแบ่งเป็นช่วงเวลาพัก 30 นาทีในช่วงเช้า และ 30 นาทีในช่วงบ่าย แต่อาจแตกต่างกันได้ตามที่ตกลงไว้ในสัญญาจ้าง

➤ สวัสดิการอื่นๆ ที่ต้องจัดสรร

สหภาพแรงงาน

แรงงานในกัมพูชามีสิทธิ์ที่จะรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งสหภาพแรงงานได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมผลประโยชน์ และการปกป้องสิทธิ์ รวมถึงสิทธิประโยชน์ ของกลุ่มของตน

ทั้งนี้ สำหรับสิทธิของสหภาพแรงงาน ได้แก่ สิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่อนายจ้าง ในฐานะตัวแทนของกลุ่มลูกจ้าง สิทธิในการประท้วงหยุดงาน (Strike) อย่างสงบ เพื่อเรียกร้องปกป้องสิทธิ์ และ/หรือรักษาหรือเพิ่มสิทธิประโยชน์ของตน อย่างไรก็ตาม การจะดำเนินการประท้วงหยุดงาน (Strike) ของสหภาพแรงงานจะต้องมีการแจ้งล่วงหน้าต่อ Ministry of Labour and Vocational Training อย่างน้อย 7 วันทำการ

การจัดจ้างแรงงานที่เป็นผู้เยาว์

- นายจ้างไม่สามารถจัดจ้างแรงงานผู้เยาว์ในงานบางประเภท หรือช่วงเวลาบางช่วงเวลา อาทิ งานเหมืองแร่ (Mines/Quarries) งานในอุตสาหกรรมที่กำหนด (โรงงานผลิตเหล็กและเหล็กกล้า โรงงานผลิตแก้ว โรงงานผลิตกระดาษ โรงงานผลิตน้ำตาล โรงงานหลอมแร่ทองคำ) รวมถึงงานในช่วงเวลากลางคืน
- อายุขั้นต่ำของลูกจ้างที่สามารถจัดจ้าง คือ มากกว่า 15 ปีบริบูรณ์ แต่นายจ้างอาจสามารถจัดจ้างเด็กที่อายุ 12 - 15 ปี ได้สำหรับงานบางประเภทที่กำหนดไว้ และต้องได้รับการอนุมัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลกัมพูชา ดังนี้
 - งานที่มีได้มีสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการพัฒนาด้านจิตใจของแรงงาน
 - งานที่มีได้มีผลกระทบต่อการศึกษาของเด็ก

4.3.3 กฎหมายที่ดิน

4.3.3.1 ภาพรวมกฎหมายที่ดิน

กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินในกัมพูชา ได้แก่ กฎหมายที่ดิน (Law on Land 2001) ซึ่งภายใต้กฎหมายฉบับดังกล่าว ได้ระบุถึงสิทธิในการถือครองและใช้ประโยชน์จากที่ดินในกัมพูชา ข้อจำกัดสำหรับนักลงทุนต่างชาติ ตลอดจนได้มีการระบุให้ Ministry of Land Management, Urban Planning and Construction เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและดูแลเรื่องที่ดิน การใช้ประโยชน์จากที่ดิน และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายว่าด้วยการวางแผน การใช้ประโยชน์ และการก่อสร้างบนที่ดิน (Law on Land Use Planning, Urbanization and Construction 1994) ซึ่งเป็นกฎหมายที่กล่าวถึงแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตลอดจนการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินในกัมพูชา

ในปี พ.ศ. 2554 รัฐบาลกัมพูชาได้มีการปรับปรุงและออกกฎหมายแพ่งฉบับแก้ไข คือ Law on the Implementation of Civil Code of 2011 โดยภายใต้กฎหมายแพ่งฉบับดังกล่าว มีการยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในกัมพูชาบางประเด็น เช่น ระยะเวลาการเช่าที่ดิน (Land Lease) ในกัมพูชา การถือครองที่ดินในกัมพูชา เป็นต้น

4.3.3.2 การถือครองที่ดิน

ในกัมพูชา บุคคลหรือนิติบุคคลสัญชาติกัมพูชามีสิทธิถือครองที่ดินตามกฎหมายของกัมพูชา โดยจะได้รับ Certificate of Land Use and Procession จากรัฐบาลกัมพูชา เพื่อเป็นการแสดงสิทธิถือครองและใช้ประโยชน์บนที่ดินในกัมพูชา

สำหรับบุคคลหรือนิติบุคคลต่างชาติ จะไม่มีสิทธิถือครองที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ แต่สามารถเช่าที่ดินผ่านการทำสัญญาเช่ากับบุคคลหรือนิติบุคคลสัญชาติกัมพูชาได้ เพื่อที่จะสามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว โดยตามกฎหมายของกัมพูชา ชาวต่างชาติสามารถเช่าที่ดินอย่างน้อย 15 ปี และไม่เกินระยะเวลา 50 ปี แต่สามารถต่ออายุได้สูงสุด 50 ปี¹⁶ ทั้งนี้ สิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่นักลงทุนต่างชาติจะได้รับจากการเช่าที่ดินจากบุคคลหรือนิติบุคคลต่างชาติ ยังรวมไปถึงสิทธิในการก่อสร้าง จัดสรร และพัฒนาบนที่ดินดังกล่าว

นอกเหนือจากการเช่าที่ดินจากภาคเอกชนกัมพูชา ชาวต่างชาติยังสามารถเช่าที่ดินจากรัฐบาลกัมพูชาได้เช่นกันในรูปของการขอสัมปทานที่ดิน (Land Concessions) ทั้งนี้ รัฐบาลกัมพูชามีการให้สัมปทานใน 3 รูปแบบ คือ (1) Social Concession (2) Economic Concession และ (3) Use, Development or Exploitation Concessions

- Social Concession – เป็นการที่รัฐบาลให้สัมปทานแก่นักลงทุน/เอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินที่รัฐให้สัมปทาน
- Economic Concession – เป็นการที่รัฐบาลให้สัมปทานแก่นักลงทุน/เอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรบนที่ดินที่รัฐให้สัมปทาน
- Use, Development or Exploitation Concessions – เป็นการที่รัฐบาลให้สัมปทานแก่นักลงทุน/เอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการขุดเจาะ/สำรวจทรัพยากรธรรมชาติในที่ดินดังกล่าว หรือเพื่อการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ท่าเรือ หรือท่าอากาศยาน ดังกล่าว หรือเพื่อการพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมนั้นๆ

ทั้งนี้ ระยะเวลาในการขอเช่าที่ดินจากรัฐบาลกัมพูชาในรูปของสัมปทานข้างต้นจะขึ้นอยู่กับข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ สูงสุดไม่เกิน 99 ปี ส่วนขนาดพื้นที่ที่ดินที่ขอสัมปทานได้จะต้องไม่เกิน 10,000 เฮกตาร์

¹⁶ หากสัญญาใดๆ ที่กระทำก่อน Law on the Implementation of Civil Code of 2011 มีผลบังคับใช้ และกำหนดระยะเวลาในการให้เช่าที่ดินเกินกว่า 50 ปี ให้ลดระยะเวลาให้เช่าเหลือเพียง 50 ปี

4.3.4 กฎหมายการเงินและการธนาคาร และการควบคุมเงินตราต่างประเทศ

4.3.4.1 การใช้เงินตราต่างประเทศ

ในกัมพูชา บุคคลหรือนิติบุคคลสามารถดำเนินธุรกรรม ซึ่งใช้เงินตราต่างประเทศในการดำเนินการ ได้อย่างอิสระ อย่างไรก็ตาม การทำธุรกรรมด้วยเงินตราต่างประเทศ ยังคงจำกัดเฉพาะการทำธุรกรรมผ่านระบบการเงินออนไลน์ และผ่านการสั่งจ่ายผ่านเช็ค (Cheque)¹⁷

สำหรับการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในประเทศ จะต้องดำเนินการผ่านธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินที่ได้รับการรับรองจาก National Bank of Cambodia เท่านั้น และในกรณีที่เงินไหลเข้ามามากกว่าที่กำหนดไว้ (คือ 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ) จะต้องได้รับการอนุมัติจาก National Bank of Cambodia เสียก่อน

4.3.4.2 การเปิดบัญชี และการทำธุรกรรมทางการเงินในประเทศ

การเปิดบัญชีในกัมพูชาจะต้องดำเนินการเปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ในกัมพูชาที่ได้รับการรับรองจาก National Bank of Cambodia โดยสามารถเปิดบัญชีในสกุลเงินเรียลหรือเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ

ทั้งนี้ การทำธุรกรรมทางการเงินต่างๆ ในกัมพูชามักกระทำในรูปของเงินสดและเช็ค ส่วนระบบเครดิตนั้นยังมิได้รับความนิยมมากนัก และยังมีข้อจำกัดในการใช้งานอยู่พอสมควร อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ธุรกรรมออนไลน์เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นกว่าในอดีต¹⁸ โดยสำหรับการทำธุรกรรมของเงินสดจะต้องดำเนินการในรูปของเงินเรียลเท่านั้น¹⁹ ส่วนในการทำธุรกรรมผ่านระบบออนไลน์ของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินต่างๆ รวมไปถึงการสั่งจ่ายผ่านเช็ค สามารถทำได้ทั้งในรูปของเงินสกุลเรียล และดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 90 ของการสั่งจ่ายผ่านเช็คเป็นการดำเนินธุรกรรมในรูปของเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ²⁰)

¹⁷ รวบรวมข้อมูลจาก National Bank of Cambodia (<http://www.nbc.org.kh/>)

¹⁸ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2013). Legal, Tax & Investment Guide Cambodia 2014. 8th Edition. October, 2013.

¹⁹ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ การซื้อหรือขายสินค้าและบริการโดยทั่วไปในกัมพูชา เช่น การซื้อของฝากของชำร่วย เป็นต้น ยังคงสามารถชำระด้วยเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐได้ (ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึก ณ กัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²⁰ รวบรวมข้อมูลจาก National Bank of Cambodia (<http://www.nbc.org.kh/>)

4.3.4.3 การโอนเงินจากต่างประเทศ และการส่งกำไรกลับประเทศ (Remittance)

ตามกฎหมาย Law on Foreign Exchange 1997 ของกัมพูชา กำหนดให้การโอนเงินจากต่างประเทศจะต้องกระทำผ่านธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินที่ได้รับการรับรองจาก National Bank of Cambodia โดยมีได้มีการกำหนดวงเงินสูงสุดที่สามารถโอนได้ หากแต่สำหรับเงินลงทุนที่ไหลเข้ามาในประเทศที่มากกว่า 100,000 ดอลลาร์สหรัฐจะต้องได้รับการอนุมัติจาก National Bank of Cambodia

สำหรับการส่งกำไรกลับประเทศ ตามกฎหมาย Law the Amendment to the Law on Investment 2003 นักลงทุนต่างชาติสามารถส่งเงินกลับประเทศของตนได้ในรูปของกำไร เงินปันผลจากการดำเนินธุรกิจ ค่าธรรมเนียมและค่าลิขสิทธิ์ ตลอดจนการนำเงินลงทุนถอนกลับประเทศในกรณีของการปิดกิจการ โดยจะต้องกระทำการส่งคืนเงินดังกล่าวผ่านธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินที่ได้รับการรับรองจาก National Bank of Cambodia

4.3.5 กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

4.3.5.1 ภาพรวมกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับด้านทรัพย์สินทางปัญญาของกัมพูชา ประกอบด้วยกฎหมายสำคัญ 4 ฉบับ คือ Law on Marks, Trade Names and Acts of Unfair Competition 2002 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า Law on the Copyright and Related Rights 2003 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง Law on Patents, Utility Model Certificates and Industrial Designs 2006 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม และ Law on Breeder Rights and Plant Variety Protection 2008 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยเรื่องความหลากหลายของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์

ทั้งนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินปัญญาของกัมพูชาเพิ่งจะมีการบังคับใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2545 โดย ณ เวลานั้น ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในกัมพูชายังไม่ได้ถูกจัดทำขึ้น หากแต่รัฐบาลได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้าไว้ล่วงหน้า (Law on Marks, Trade Names and Acts of Unfair Competition 2002) เช่นเดียวกับในกรณีของ Law on the Copyright and Related Rights 2003 และ Law on Patents, Utility Model Certificates and Industrial Designs 2006 ซึ่งมีการตรากฎหมายออกมาก่อนที่ระบบการจดทะเบียนทรัพย์สินทาง

ปัญญาในประเทศจะมีความพร้อมรองรับตามแ่งกฎหมายของประเทศ²¹ นอกจากนี้ ยังมีประกาศกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาฉบับอื่นๆ เช่น Prakas on the Procedures for Registration of Geographical Indication 2009 Prakas on the Procedures for Registration of Layout Design of Integrated Circuits 2011 เป็นต้น

4.3.5.2 การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

➤ นิยามของทรัพย์สินทางปัญญา

ในกัมพูชา สามารถจำแนกทรัพย์สินทางปัญญาออกเป็น (1) เครื่องหมายการค้าและชื่อทางการค้า (Trade Marks and Names) (2) ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial Property) (3) ความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ (New Plant Variety) และ (4) ลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง (Copyright and Related Rights)

สำหรับเครื่องหมายการค้าและชื่อทางการค้า (Trade Marks and Names) ประกอบด้วย

- เครื่องหมายการค้า (Trademarks)
- ชื่อทางการค้า (Trade Names)

สำหรับทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial Property) ประกอบด้วย

- สิทธิบัตร (Patents)
- ผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์ (Utility Model)
- การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Industrial Design)
- สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications)
- แบบผังภูมิของวงจร (Layout-design of Integrated Circuits)

²¹ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2013). Legal, Tax & Investment Guide Cambodia 2014. 8th Edition. October, 2013.

สำหรับความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ (New Plant Variety) ประกอบด้วย

- พันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์ที่ได้รับการค้นพบว่าเป็นพืช/สัตว์สายพันธุ์ใหม่

สำหรับลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง (Copyright and Related Rights) ประกอบด้วย

- ผลงานด้านวรรณกรรมที่เป็นหนังสือ
- ทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นผลงานจากนาฏกรรม ดนตรีกรรม และงานโสตทัศนวัสดุ
- ผลงานด้านจิตรกรรม ศิลปกรรม ตลอดจนงานแพร่เสียงแพร่ภาพ
- ผลงานที่เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โดยปัจจุบัน กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของกัมพูชายังไม่ครอบคลุมในส่วนของความลับทางการค้า (Trade Secret)²²

➤ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

การคุ้มครองเครื่องหมายการค้าและชื่อทางการค้า (Trade Marks and Names)

สำหรับเครื่องหมายการค้าหรือชื่อทางการค้าที่มีการจดทะเบียนไว้แล้ว จะได้รับการคุ้มครองเป็นระยะเวลา 10 ปี นับจากวันที่ยื่นใบจดทะเบียน เมื่อสิทธิการคุ้มครองหมดอายุ สามารถทำการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า หรือชื่อทางการค้าใหม่ได้ (จะได้รับระยะเวลาการคุ้มครองต่อไปอีก 10 ปี) โดยผู้ทรงสิทธิ์จำเป็นต้องมีการชำระค่าธรรมเนียมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม

สำหรับสิทธิบัตรในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมของกัมพูชา จะมีระยะเวลาการคุ้มครองที่ 20 ปี นับจากวันที่ยื่นใบจดทะเบียน โดยหากผู้ทรงสิทธิ์ต้องการให้มีการคุ้มครองจำเป็นต้องมีการชำระค่าธรรมเนียมรายปีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

²² รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2013). Legal, Tax & Investment Guide Cambodia 2014. 8th Edition. October, 2013.

สำหรับการคุ้มครองผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์ที่จดทะเบียนรับรองผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์ (Utility Model Certificates) ในกัมพูชา จะมีระยะเวลาการคุ้มครองที่ 7 ปี นับจากวันที่ยื่นขอไปรับรอง อย่างไรก็ตาม จะไม่สามารถยื่นขยายระยะเวลาหรือขอไปรับรองของผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์ขึ้นดังกล่าวใหม่ได้

ส่วนการคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในกัมพูชา มีระยะเวลาคุ้มครอง 5 ปี นับจากวันที่ยื่นใบจดทะเบียน แต่สามารถยื่นขยายระยะเวลาได้อีก 2 ครั้ง (ขยายระยะเวลาครั้งละ 5 ปี (รวมสูงสุด 15 ปี)

การคุ้มครองความหลากหลายของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์²³

ระยะเวลาการคุ้มครองความหลากหลายของพันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์ในกัมพูชามีอยู่ที่ 20 ปี สำหรับพันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์ทั่วไป และ 25 ปี สำหรับพืชต้นไม้และเถาวัลย์ (Trees and Liana)

การคุ้มครองลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง

การคุ้มครองลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องในกัมพูชามีระยะเวลาคุ้มครองผลงานต่าง ๆ เป็นระยะเวลา 50 ปี นับจากผู้สร้างสรรค์ผลงานเสียชีวิต

4.3.5.3 การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาในกัมพูชาจะต้องดำเนินการผ่านหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- Ministry of Commerce ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและชื่อทางการค้า
- Ministry of Mines and Energy ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบจดสิทธิบัตรหรือออกไปรับรองสำหรับทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม
- Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบจดสิทธิบัตรที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์

²³ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2013). Legal, Tax & Investment Guide Cambodia 2014. 8th Edition. October, 2013.

- Ministry of Culture and Fine Arts ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบจดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 5

ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจและการลงทุน ในราชอาณาจักรกัมพูชา

5.1 ขั้นตอนก่อนการจัดตั้งธุรกิจ (Pre-Establishment Process)

5.1.1 การเลือกดำเนินธุรกิจ

5.1.1.1 การพิจารณารูปแบบการลงทุน

ดังที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 การดำเนินธุรกิจในกัมพูชา นักลงทุนสามารถเลือกดำเนินธุรกิจได้ใน 4 ลักษณะ ได้แก่ (1) การเลือกเข้าไปลงทุนในกิจการที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด (Wholly Foreign-Owned Enterprise) (2) การร่วมทุนกับนักลงทุนที่ประกอบกิจการในกัมพูชา อยู่แล้ว (Joint Venture) (แต่จะมีข้อจำกัดในเรื่องของสัดส่วนผู้ถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติที่ไม่สามารถถือเกินร้อยละ 49) (3) การทำสัญญาร่วมลงทุนธุรกิจกับรัฐบาลหรือหน่วยงานภาครัฐ กัมพูชา และ (4) การลงทุนสัมปทานของรัฐบาลกัมพูชา¹

5.1.1.2 การพิจารณารูปแบบธุรกิจ

นักลงทุนสามารถเลือกประกอบธุรกิจในกัมพูชาได้ใน 4 รูปแบบ คือ (1) กิจการเจ้าของคนเดียว (Sole Proprietorship) (2) ห้างหุ้นส่วน (Partnership) (3) บริษัทจำกัด (Limited Liability Company) และ (4) บริษัทต่างชาติ (Foreign Business)²

5.1.1.3 การพิจารณาเงินลงทุนขั้นต่ำ

ตามกฎหมาย Law the Amendment to the Law on Investment 2005 มิได้กำหนดเงินลงทุนขั้นต่ำสำหรับนักลงทุนต่างชาติที่จะเข้ามาลงทุนในกัมพูชา อย่างไรก็ตาม เมื่อต้องดำเนินการจัดตั้งธุรกิจในกัมพูชา ในขั้นตอนแรกสุดของการขออนุมัติยินยอมจัดตั้งธุรกิจ

¹ รายละเอียดนำเสนอไว้ในบทที่ 4

² รายละเอียดนำเสนอไว้ในบทที่ 4

ผู้ประกอบการจำเป็นต้องเปิดบัญชีธนาคารกับธนาคารพาณิชย์ในกัมพูชา และต้องมีเงินฝากเข้าไปเบื้องต้น 4 ล้านเรียล จึงอาจกล่าวได้ว่า ระเบียบดังกล่าวเป็นเสมือนเงินลงทุนขั้นต่ำที่ผู้ประกอบการต้องมีในการลงทุนในกัมพูชา (อย่างไรก็ดี ไม่ได้มีข้อกำหนดว่าหลังจากจัดตั้งธุรกิจเสร็จสิ้น นักลงทุนจะต้องคงเงินดังกล่าวในบัญชีไว้หรือไม่ เช่นเดียวกับระยะเวลาที่ต้องคงเงินไว้ในบัญชีธนาคารของบริษัท)³ นอกจากนี้ สำหรับผู้ที่ต้องการขอรับสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนจากรัฐบาล กัมพูชามีการกำหนดเงื่อนไขของเงินลงทุนขั้นต่ำเอาไว้ ดังที่ได้นำเสนอไว้หัวข้อ 4.3.1.4

5.1.2 ขั้นตอนก่อนการจัดตั้งธุรกิจ

5.1.2.1 ขั้นตอนที่ 1: การจองชื่อ และการประกาศข้อมูลบริษัท

ขั้นตอนแรกสุดที่นักลงทุนต้องดำเนินการในการเข้าไปจัดตั้งธุรกิจในกัมพูชา คือการเปิดบัญชีธนาคารกับธนาคารพาณิชย์ที่จัดตั้งในกัมพูชา โดยจำนวนเงินฝากที่นักลงทุนต้องฝากเข้าไปในบัญชีบริษัท (Registered Capital) ขั้นต่ำอยู่ที่ 4,000,000 เรียล (เพื่อออก Bank Certificate of Registered Capital สำหรับใช้ในการจดทะเบียนธุรกิจ) และทำการตรวจสอบชื่อบริษัท โดยยื่นขอตรวจสอบชื่อกับ Company Registration Department (สังกัด Ministry of Commerce) หรือสำนักงานประจำจังหวัดของ Company Registration Department

สำหรับชื่อบริษัท อาจเป็นภาษาเขมรหรือภาษาอื่นได้ หากแต่กรณีที่ เป็นชื่อภาษาอื่น จะต้องมีชื่อภาษาเขมรกำกับอยู่เหนือชื่อบริษัท (ในตราหรือป้ายบริษัท) ตลอดจนชื่อในภาษาเขมร จะต้องมีขนาดใหญ่กว่าชื่อในภาษาอื่น โดยเมื่อตรวจสอบชื่อแล้ว ให้นักลงทุนจองชื่อบริษัท และลงประกาศข้อมูลบริษัทและข้อมูลการจะจัดตั้งบริษัทในกัมพูชาในหนังสือพิมพ์

ทั้งนี้ สำหรับเอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำเนินการทั้งหมด มีดังนี้

³ รวบรวมข้อมูลจาก World Bank (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/cambodia/starting-a-business>) และ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

**ตารางที่ 5-1 เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจองชื่อ และการลงประกาศ
ข้อมูลบริษัท**

เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย	รายละเอียด
เอกสารที่จำเป็น	<ul style="list-style-type: none"> ใบยื่นขอตรวจสอบชื่อบริษัท (Application for Name Search)
ระยะเวลา	<ul style="list-style-type: none"> อย่างน้อย 1 วันทำการ (ขึ้นอยู่กับระยะเวลาการอนุมัติจาก Ministry of Commerce)
ค่าใช้จ่าย/ ค่าธรรมเนียม	<ul style="list-style-type: none"> เงินฝากธนาคาร: 4,000,000 เรียล ค่าลงข้อมูลกับหนังสือพิมพ์ ขึ้นอยู่กับสำนักพิมพ์

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก World Bank (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/cambodia/starting-a-business>) และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

5.1.2.2 ขั้นตอนที่ 2: การจดทะเบียนธุรกิจ

ในขั้นตอนถัดมา ให้นักลงทุนยื่นจดทะเบียนธุรกิจ⁴ กับ Company Registration Department (สังกัด Ministry of Commerce) หรือสำนักงานประจำจังหวัดของ Company Registration Department โดยในขั้นตอนนี้ ใช้ระยะเวลาประมาณ 2-7 วันทำการ และมีค่าใช้จ่ายโดยประมาณ 10 ดอลลาร์สหรัฐ

เมื่อได้รับการอนุมัติการจดทะเบียนธุรกิจแล้ว นักลงทุนจะได้รับใบทะเบียนธุรกิจ (Company Registration Certification) เพื่อใช้สำหรับการดำเนินการขั้นตอนนี้ต่อไป

ตารางที่ 5-2 เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนธุรกิจ

เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย	รายละเอียด
เอกสารที่จำเป็น	<ul style="list-style-type: none"> ใบยื่นจดทะเบียนธุรกิจ (Application for a Company Registration) จำนวน 1 ฉบับ หนังสือบริคณห์สนธิ (Memorandum) และข้อบังคับของบริษัท (Articles of Association) ทั้งตัวจริงและสำเนา จำนวน 3 ชุด สำเนาหนังสือเดินทาง (Passport) ของผู้ก่อตั้งธุรกิจ จำนวน 3 ฉบับ รูปถ่ายขนาด 4 ซม. x 6 ซม. ของผู้ก่อตั้งธุรกิจ จำนวน 3 ใบ ใบยืนยันสถานะทางการเงินจากธนาคารพาณิชย์ภายในกัมพูชา (Bank certificate of Registered Capital) จำนวน 1 ฉบับ

⁴ จากข้อมูลของเว็บไซต์ของ Company Registration Department ทางหน่วยงานกำลังอยู่ระหว่างการพัฒนาบบลงทะเบียนธุรกิจแบบออนไลน์ เพื่อลดขั้นตอน ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนธุรกิจภายในกัมพูชา ตลอดจนเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับทั้งภาครัฐ และภาคธุรกิจ อย่างไรก็ดี ยังมีได้มีการระบุถึงระยะเวลาการเปิดใช้งานระบบดังกล่าว โดยเป็นเพียงแผนการพัฒนาบบการจดทะเบียนธุรกิจที่ Ministry of Commerce ดำเนินการ ณ ปัจจุบัน (เข้าถึงข้อมูลจาก <http://www.moc.gov.kh/en-us/company-registration> ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย	รายละเอียด
	<ul style="list-style-type: none"> หนังสือมอบฉันทะ (Power of Attorney) ของผู้ได้รับมอบหมายให้มาแจ้งจดทะเบียนธุรกิจ จำนวน 1 ฉบับ
ระยะเวลา	<ul style="list-style-type: none"> 2-7 วันทำการ
ค่าใช้จ่าย/ ค่าธรรมเนียม	<ul style="list-style-type: none"> ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนธุรกิจ: 10 ดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก World Bank (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/cambodia/starting-a-business>)
Company Registration Department, Ministry of Commerce และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

5.1.2.3 ขั้นตอนที่ 3: การจดทะเบียนประทับบริษัท

หลังจากที่นักลงทุนได้รับใบทะเบียนธุรกิจจาก Company Registration Department แล้ว นักลงทุนจะสามารถทำตราประทับบริษัท (Company Stamp) และนำตราประทับดังกล่าวไปจดทะเบียนกับ Ministry of Commerce โดยในการจดทะเบียนประทับบริษัท จำต้องใช้เอกสารคือ ใบทะเบียนธุรกิจ ในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

ทั้งนี้ ขั้นตอนข้างต้นจะใช้ระยะเวลาประมาณ 1 วันทำการ และมีค่าใช้จ่ายโดยประมาณอยู่ที่ 15 ดอลลาร์สหรัฐ

ตารางที่ 5-3 เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนประทับบริษัท

เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย	รายละเอียด
เอกสารที่จำเป็น	<ul style="list-style-type: none"> สำเนาใบทะเบียนธุรกิจ (Copy of Company Registration Certificate)
ระยะเวลา	<ul style="list-style-type: none"> 1 วันทำการ
ค่าใช้จ่าย/ ค่าธรรมเนียม	<ul style="list-style-type: none"> ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนประทับ: 15 ดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก World Bank (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/cambodia/starting-a-business>)
Company Registration Department, Ministry of Commerce และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

5.1.2.4 ขั้นตอนที่ 4: การจดทะเบียนชำระภาษี

หลังจากนั้น ให้ผู้ประกอบการดำเนินการจดทะเบียนชำระภาษี (Tax Registration Certificate) กับ General Tax Department โดยขั้นตอนนี้ มีระยะเวลาในการดำเนินการ 30 วัน และมีค่าใช้จ่ายโดยประมาณอยู่ที่ 100 ดอลลาร์สหรัฐ

สำหรับเอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำเนินการทั้งหมด มีดังนี้

ตารางที่ 5-4 เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนชำระภาษี

เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย	รายละเอียด
เอกสารที่จำเป็น	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ใบยื่นขอจดทะเบียนการชำระภาษี (Application Form) ▪ หนังสือบริคณห์สนธิ (Memorandum) และข้อบังคับของบริษัท (Articles of Association) ทั้งตัวจริงและสำเนา ▪ ใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนบริษัท (Certificate of Incorporation) หรือ ใบทะเบียนธุรกิจ (Copy of Company Registration Certificate)
ระยะเวลา	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 30 วันทำการ
ค่าใช้จ่าย/ ค่าธรรมเนียม	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนภาษี: 100 ดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก World Bank (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/cambodia/starting-a-business>) Company Registration Department, Ministry of Commerce และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

5.1.2.5 ขั้นตอนที่ 5: การรายงานเพื่อเริ่มต้นธุรกิจ

หลังจากที่ดำเนินการจดทะเบียนต่าง ๆ เสร็จสิ้น นักลงทุนที่จัดตั้งธุรกิจในกัมพูชายังต้องรายงานไปยัง Ministry of Labour and Vocational Training ให้รับทราบถึงการเริ่มต้นธุรกิจของนักลงทุน/ผู้ประกอบการ ทั้งนี้ การรายงานดังกล่าวยังเชื่อมโยงไปกับประเด็นเรื่องการจัดจ้างลูกจ้างในบริษัท กล่าวคือ เมื่อผู้ประกอบการเริ่มต้นธุรกิจ จะมีการจัดจ้างลูกจ้างเข้ามาทำงานในบริษัท (ไม่ว่าจะเป็นแรงงานชาวกัมพูชา และแรงงานชาวต่างชาติ) ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการจะต้องจดทะเบียนการจ้างแรงงาน และรายงานการเปลี่ยนแปลงรายชื่อลูกจ้าง (Book of Labor Changes) ต่อ Ministry of Labour and Vocational Training ด้วย

สำหรับเอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำเนินการทั้งหมด มีดังนี้

ตารางที่ 5-5 เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรายงานเพื่อเริ่มต้นธุรกิจ

เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย	รายละเอียด
เอกสารที่จำเป็น	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ประกาศเริ่มต้นกิจการของบริษัท (Announcing the Opening of a New Company) ▪ ใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนบริษัท (Certificate of Incorporation) หรือ ใบทะเบียนธุรกิจ (Copy of Company Registration Certificate) ▪ รายชื่อลูกจ้างของบริษัท ▪ ระเบียบบริษัทด้านข้อบังคับแรงงาน (Labor Code) (สำหรับบริษัทที่มีการจัดจ้างแรงงาน 8-200 คน) ▪ สำเนาสัญญาจ้างแรงงาน (Copy of Employment Contract) ▪ สำเนาใบอนุญาตทำงาน (Copy of Work Permit) (กรณีลูกจ้างต่างชาติ) ▪ สมุดบันทึกประวัติแรงงาน (Labor Book) ▪ หลักฐานการจดทะเบียนลูกจ้างเข้าประกันสังคม เช่น ใบประกันสังคมของลูกจ้าง (Social Insurance Card)
ระยะเวลา	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 30 วันทำการ
ค่าใช้จ่าย/ ค่าธรรมเนียม	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดโดยประมาณ 250 ดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก World Bank (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/cambodia/starting-a-business>) Company Registration Department, Ministry of Commerce และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

5.1.2.6 ขั้นตอนอื่นๆ

➤ การจัดจ้างลูกจ้าง

ดังที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 ในการจัดจ้างลูกจ้างในกัมพูชา นายจ้างจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) จดทะเบียนการจ้างแรงงานกับ Ministry of Labour and Vocational Training
- 2) รายงานการเปลี่ยนแปลงรายชื่อลูกจ้าง (Book of Labor Changes) กับ Ministry of Labour and Vocational Training
- 3) จดทะเบียนลูกจ้างเข้าระบบประกันสังคมและประกันสุขภาพ กับ National Social Security Fund

โดยในการจัดทะเบียนการจ้างแรงงาน นายจ้างจะต้องดำเนินการที่ Ministry of Labour and Vocational Training เพื่อให้ Ministry of Labour and Vocational Training ออก Labor Book

และ Employment Card เช่นเดียวกันกับการรายงานการเปลี่ยนแปลงรายชื่อลูกจ้าง ซึ่งจะต้องดำเนินการทุกครั้งที่มีการจ้างหรือการบอกเลิกจ้างลูกจ้าง

สำหรับการจดทะเบียนลูกจ้างเข้าระบบประกันสังคมและประกันสุขภาพนั้น นายจ้างจะต้องดำเนินการจดทะเบียนที่สำนักงานประกันสังคมกัมพูชา (National Social Security Fund) โดยเมื่อจดทะเบียนเสร็จสิ้น National Social Security Fund จะออกเลขประกันสังคมและใบประกันสังคม (Social Insurance Card) ให้กับลูกจ้างของบริษัท เพื่อการขอใช้สิทธิ์ประกันสังคมของลูกจ้าง นอกจากนี้ ตัวเลขประกันสังคมดังกล่าวยังเป็นตัวเลขสำหรับใช้ในการจ่ายเงินสมทบเข้าสู่ระบบประกันสังคมของลูกจ้างบริษัทด้วย

ทั้งนี้ สำหรับเอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำเนินการทั้งหมด มีดังนี้

ตารางที่ 5-6 เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนแรงงาน

เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย	รายละเอียด
เอกสารที่จำเป็น	<ul style="list-style-type: none"> รายชื่อลูกจ้างของบริษัท สำเนาสัญญาจ้างแรงงาน (Copy of Employment Contract)
ระยะเวลา	<ul style="list-style-type: none"> 30 วันหลังจากมีการจัดจ้างลูกจ้าง
ค่าใช้จ่าย/ ค่าธรรมเนียม	<ul style="list-style-type: none"> ค่าใช้จ่ายในการออก Labor Book และ Employment Card: 10,000 เรียล ต่อแรงงาน 1 คน (นายจ้างอาจเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย)

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก World Bank (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/cambodia/starting-a-business>) Company Registration Department, Ministry of Commerce และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ตารางที่ 5-7 เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนลูกจ้างเข้าระบบประกันสังคมและประกันสุขภาพ

เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย	รายละเอียด
เอกสารที่จำเป็น	<ul style="list-style-type: none"> ใบยื่นขอจดทะเบียนลูกจ้างเข้าระบบ (Application Form) รายชื่อลูกจ้างของบริษัท สำเนาสัญญาจ้างแรงงาน (Copy of Employment Contract)
ระยะเวลา	<ul style="list-style-type: none"> 30 วันหลังจากมีการจัดจ้างลูกจ้าง
ค่าใช้จ่าย/ ค่าธรรมเนียม	<ul style="list-style-type: none"> ค่าใช้จ่ายเมื่อรวมกับการจดทะเบียนแรงงาน และการรายงานการเปลี่ยนแปลงรายชื่อแรงงานอยู่ที่ 250 ดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก National Social Security Fund (<http://www.nssf.gov.kh/>) (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ทั้งนี้ การจัดจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นแรงงานต่างชาติ นายจ้างยังต้องยื่นแจ้งการขอใช้แรงงานชาวต่างชาติ และต้องยื่นขอรับใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit) และใบจัดจ้างทำงาน (Employment Card) ให้กับลูกจ้างชาวต่างชาติแต่ละคนที่จะเข้ามาทำงานในบริษัท โดยสำหรับเอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำเนินการดังกล่าว มีดังนี้

ตารางที่ 5-8 เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขอรับใบอนุญาตทำงานและใบจัดจ้างทำงาน สำหรับแรงงานชาวต่างชาติ

เอกสาร ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย	รายละเอียด
เอกสารที่จำเป็น	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ใบยื่นขอรับใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) และใบจัดจ้างทำงาน (Employment Card) ▪ สำเนาหนังสือเดินทาง (Passport) ของชาวต่างชาติ ▪ รูปถ่ายขนาด 4 ซม. x 6 ซม. ของชาวต่างชาติ จำนวน 4 ใบ ▪ หนังสือรับรองสุขภาพของชาวต่างชาติ
ระยะเวลา	<ul style="list-style-type: none"> ▪ -
ค่าใช้จ่าย/ ค่าธรรมเนียม	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ค่าใช้จ่ายในการออกใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) และใบจัดจ้างทำงาน (Employment Card) <ul style="list-style-type: none"> ○ 100 ดอลลาร์สหรัฐต่อเอกสาร 1 ชุด สำหรับลูกจ้างต่างชาติที่เข้ามาทำงาน และพำนักในกัมพูชาชั่วคราว ○ 50 ดอลลาร์สหรัฐต่อเอกสาร 1 ชุด สำหรับลูกจ้างต่างชาติที่เข้ามาทำงาน โดยมีอายุมากกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และจะพำนักในกัมพูชาวร ▪ ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบสุขภาพของลูกจ้างต่างชาติ: 15 ดอลลาร์สหรัฐต่อคน

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก World Bank (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/cambodia/starting-a-business>) Company Registration Department, Ministry of Commerce และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

5.2 ขั้นตอนหลังการจัดตั้งธุรกิจ (Post-Establishment Process)

หลังจากดำเนินการจัดตั้งธุรกิจ ผู้ประกอบการสามารถที่จะขอรับสิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือดำเนินการโอนย้ายหุ้นอื่นได้ โดยรายละเอียดขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นดังต่อไปนี้

5.2.1 ขั้นตอนในการขอรับสิทธิประโยชน์ทางภาษี

นักลงทุนที่ได้รับการอนุมัติโครงการลงทุน หรือได้รับ Qualified Investment Projects (QIPs) จะสามารถขอใช้สิทธิประโยชน์ตามที่ได้รับไว้ในกฎหมาย Investment Law โดยนักลงทุนสามารถยื่นขอรับสิทธิประโยชน์กับหน่วยงาน Council for the Development of Cambodia (CDC) หรือหน่วยงาน Provincial/Municipal Investment Sub-Committee (PMIS) ได้โดยตรง โดยหน่วยงานดังกล่าวจะพิจารณาการขอรับสิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่อไป ซึ่งจะขึ้นอยู่กับรูปแบบโครงการลงทุน⁵

5.2.2 ขั้นตอนในการโอนย้ายหุ้น (Transfer of Shares)

หากบริษัทที่ได้รับการอนุมัติการลงทุน หรือได้รับ Qualified Investment Projects (QIPs) มีการโอนย้ายหุ้นให้ผู้รับโอนหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 20 ขึ้นไป ผู้ประกอบการหรือนักลงทุนจะต้องยื่นเรื่องขอหนังสือรับรองจากหน่วยงาน CDC หรือหน่วยงาน PMIS โดยรับรองว่าผู้รับโอน หรือผู้ซื้อใหม่จะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนต่อไป ทั้งนี้ ผู้ประกอบการจะต้องยื่นเรื่องขอหนังสือรับรองดังกล่าวภายใน 10 วันทำการก่อนที่จะทำการโอนย้ายหุ้น หรือควบรวมกิจการ หรือเข้าซื้อกิจการ โดยหน่วยงาน CDC หรือ PMIS จะใช้เวลาพิจารณาการอนุมัติภายใน 10 วันทำการภายหลังจากที่ได้รับเรื่องการโอนย้ายหุ้นดังกล่าว⁶

5.3 ขั้นตอนการออกจากธุรกิจ (Exit Process)

ในการออกจากธุรกิจในกัมพูชา บริษัทจะต้องจัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อลงมติเห็นชอบให้บริษัทออกจากธุรกิจ ซึ่งกำหนดให้ต้องมีสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่เห็นสมควรให้ออกจากธุรกิจตั้งแต่ 2 ใน 3 ส่วนขึ้นไป และเมื่อบริษัทได้ออกหนังสือลงมติเห็นชอบดังกล่าวแล้ว บริษัทจะต้องยื่นเรื่องออกจากธุรกิจกับ Ministry of Commerce เพื่อออกไปรับรองการออกจากธุรกิจ (Certificate of Dissolution) พร้อมกับให้ Department of Taxation ดำเนินการตรวจสอบภาษีบริษัททั้งหมด ทั้งนี้

⁵ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL, Legal, Tax & Investment Guide in Cambodia, 2014, 8th Edition

⁶ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL, Legal, Tax & Investment Guide in Cambodia, 2014, 8th Edition

บริษัทต้องประกาศเผยแพร่ข้อมูลการออกจากธุรกิจลงหนังสือพิมพ์สาธารณะเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์นับจากวันที่มีมติออกจากธุรกิจ⁷

5.4 สรุป

ก่อนที่จะดำเนินการจัดตั้งธุรกิจในกัมพูชา ผู้ประกอบการหรือนักลงทุนจะต้องตัดสินใจก่อนว่าจะดำเนินการลงทุนในลักษณะใด ซึ่งสามารถกระทำได้ 4 ลักษณะ คือ (1) กิจการที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด (Wholly Foreign-Owned Enterprise) (2) การร่วมทุนกับนักลงทุนที่ประกอบกิจการในกัมพูชาอยู่แล้ว (Joint Venture) (3) การทำสัญญาร่วมลงทุนธุรกิจกับหน่วยงานภาครัฐกัมพูชา และ (4) การลงทุนสัมปทานของรัฐบาลกัมพูชา

จากนั้น ผู้ประกอบการ/นักลงทุนต้องพิจารณาถึงประเภทธุรกิจและเงินลงทุนขั้นต่ำที่ต้องใช้ในการลงทุน ซึ่งการเลือกลงทุนประเภทธุรกิจจะขึ้นอยู่กับลักษณะการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติด้วยว่าเป็นลักษณะใด ทั้งนี้ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องเปิดบัญชีธนาคารกับธนาคารพาณิชย์ในกัมพูชา และต้องมีเงินฝากเข้าไปเบื้องต้น 4 ล้านเรียล

ในลำดับต่อมา ผู้ประกอบการ/นักลงทุนจะต้องขอตรวจสอบชื่อและจองชื่อบริษัท โดยยื่นขอตรวจสอบและจองชื่อกับ Company Registration Department (สังกัด Ministry of Commerce) หรือสำนักงานประจำจังหวัดของ Company Registration Department และให้ทำการลงประกาศข้อมูลบริษัทและข้อมูลการจะจัดตั้งบริษัทในกัมพูชาในหนังสือพิมพ์

ลำดับถัดมา นักลงทุนยื่นจดทะเบียนธุรกิจกับ Company Registration Department (สังกัด Ministry of Commerce) หรือสำนักงานประจำจังหวัดของ Company Registration Department และเมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว นักลงทุนจะได้รับใบทะเบียนธุรกิจ (Company Registration Certification) เพื่อใช้สำหรับดำเนินการจดทะเบียนตราประทับบริษัท (Company Stamp) กับ Ministry of Commerce และให้ผู้ประกอบการดำเนินการจดทะเบียนชำระภาษี (Tax Registration Certificate) กับ General Tax Department เป็นลำดับถัดไป

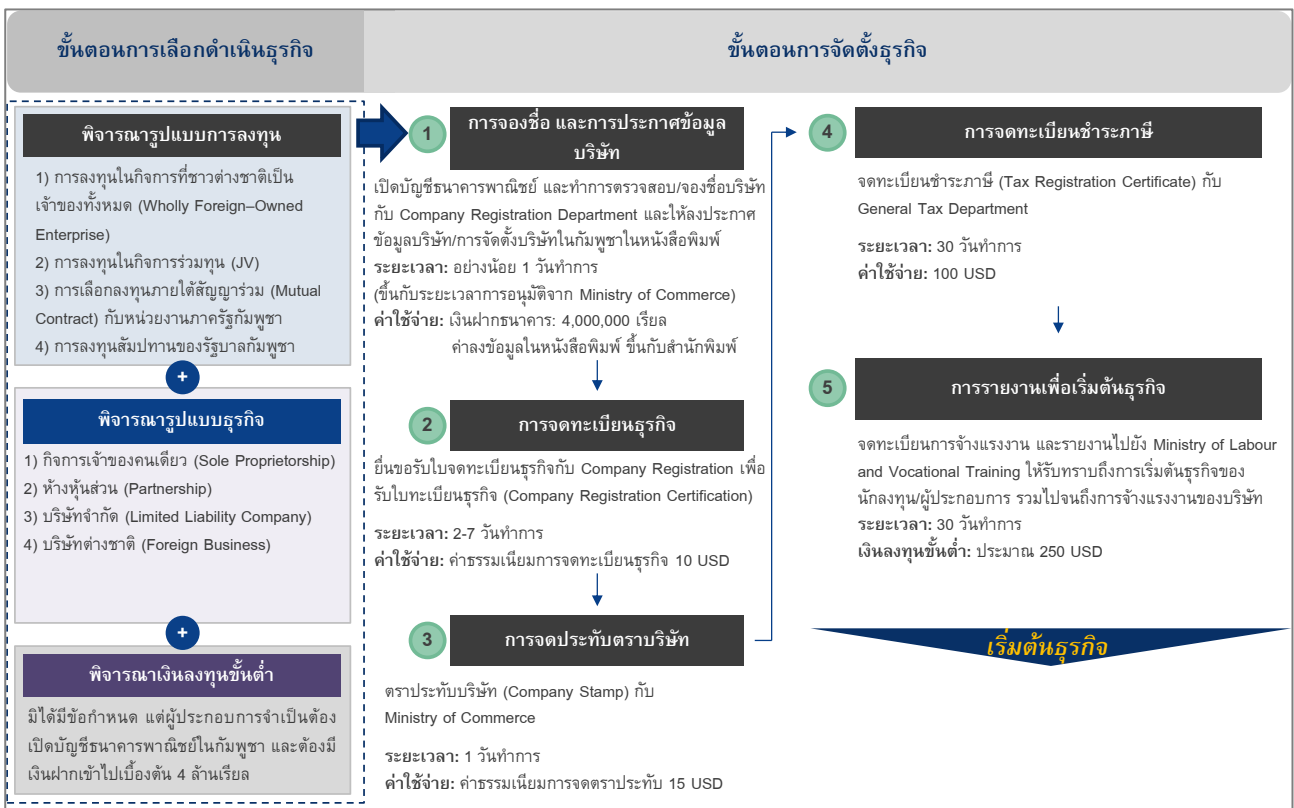
⁷ รวบรวมข้อมูลจาก <https://cambodianlaw.wordpress.com/2011/01/14/closing-a-business-in-cambodia-it-ain%E2%80%99t-easy-but-has-to-be-done/> (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

หลังจากที่ดำเนินการจดทะเบียนต่างๆ เสร็จสิ้น นักลงทุนที่จัดตั้งธุรกิจในกลุ่มพูชายังต้องจดทะเบียนการจ้างแรงงาน และรายงานไปยัง Ministry of Labour and Vocational Training ให้รับทราบถึงการเริ่มต้นธุรกิจของนักลงทุน/ผู้ประกอบการ รวมไปถึงการจ้างแรงงานของบริษัท

ภาพสรุปขั้นตอนกิจกรรมก่อนการจัดตั้งธุรกิจในกลุ่มพูชา เป็นดังแสดงในภาพที่ 5-1

ภาพที่ 5-1 ขั้นตอนกิจกรรมก่อนการจัดตั้งธุรกิจในกลุ่มพูชา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

ในส่วนของการดำเนินการภายหลังการจัดตั้งธุรกิจ ผู้ประกอบการที่ได้รับการอนุมัติโครงการลงทุน หรือได้ QIPs จะสามารถขอใช้สิทธิประโยชน์กับหน่วยงาน CDC หรือ PMIS ได้โดยตรง และหน่วยงานดังกล่าวจะพิจารณาการขอรับสิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่อไป ซึ่งจะขึ้นอยู่กับรูปแบบโครงการลงทุน

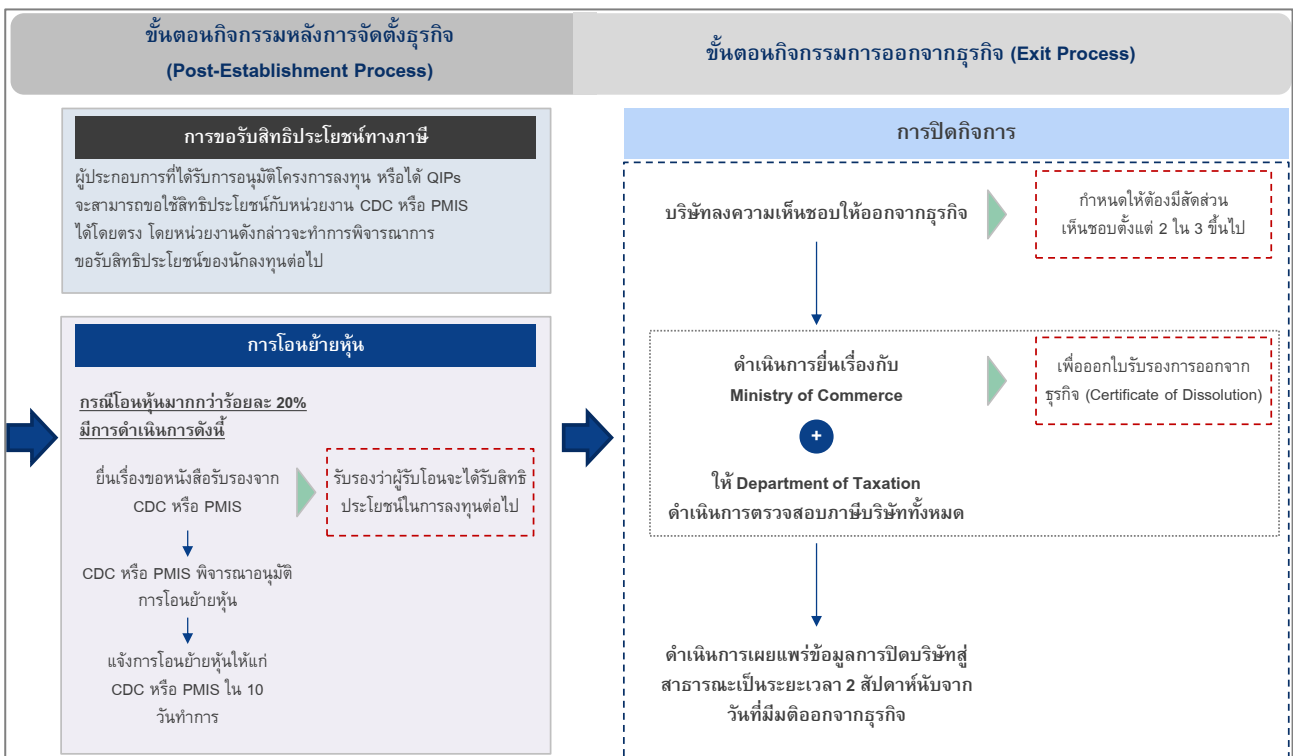
ในส่วนกรณีการโอนย้ายหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 20 ขึ้นไป ผู้ประกอบการจะต้องยื่นเรื่องขอหนังสือรับรองจากหน่วยงาน CDC หรือหน่วยงาน PMIS โดยรับรองว่าผู้รับโอน หรือผู้ซื้อใหม่ จะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนต่อไป ภายใน 10 วันทำการก่อนที่จะทำการโอนย้ายหุ้น

สำหรับกรณีที่ต้องปิดกิจการหรือออกจากธุรกิจในกัมพูชา ผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจสามารถทำได้เมื่อบริษัทมีการลงความเห็นชอบให้ออกจากธุรกิจ และดำเนินการยื่นเรื่องกับ Ministry of Commerce พร้อมกับให้ Department of Taxation ดำเนินการตรวจสอบภาษีบริษัททั้งหมด ทั้งนี้ บริษัทต้องประกาศเผยแพร่ข้อมูลการออกจากธุรกิจลงหนังสือพิมพ์สาธารณะเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์นับจากวันที่มีมติออกจากธุรกิจ

ภาพสรุปขั้นตอนกิจกรรมหลังการจัดตั้งธุรกิจ ในกัมพูชา ตลอดจนการออกจากธุรกิจ (หรือการปิดกิจการ) เป็นดังแสดงในภาพที่ 5-2

ภาพที่ 5-2 ขั้นตอนกิจกรรมหลังการจัดตั้งธุรกิจ ตลอดจนการออกจากธุรกิจในกัมพูชา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

บทที่ 6

ต้นทุนการประกอบธุรกิจ (Cost of Doing Business) ในราชอาณาจักรกัมพูชา

6.1 ต้นทุนทั่วไป

6.1.1 ต้นทุนค่าขนส่ง

ตารางที่ 6-1 ต้นทุนค่าขนส่งสินค้าของกัมพูชา

รายละเอียดการขนส่ง	ขนาดตู้คอนเทนเนอร์	ระยะเวลา (ชั่วโมง)	ค่าใช้จ่าย (ดอลลาร์สหรัฐ)	หมายเหตุ
การส่งออก				
จากกรุงพนมเปญไปท่าเรือสีหนุวิลล์	20 ฟุต	7-8 (ทางถนน)	350	รวมค่าขนส่งรถบรรทุก ค่าธรรมเนียมเอกสารต่างๆ ค่าธรรมเนียมการส่งออก (Export Clearance Fee) ค่าใบถิ่นกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin) ค่าธรรมเนียมบริษัทขนส่ง ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด รวมถึง VAT ไว้แล้ว
จากกรุงพนมเปญไปท่าเรือโฮจิมินห์ (ผ่านทางด่านบาเวต (Bavet))	20 ฟุต	15 (ทางถนน)	820	รวมค่าธรรมเนียมศุลกากร (Customs Fee) ของกัมพูชา แต่ไม่ได้รวมค่าธรรมเนียมท่าเรือโฮจิมินห์
	40 ฟุต		880	
จากท่าเรือพนมเปญไปท่าเรือ Cai Map ของเวียดนาม	-	36 (ทางน้ำ)	800-850	รวมค่าธรรมเนียมศุลกากร (Customs Fee) ของทั้งสองประเทศไว้แล้ว
การนำเข้า				
จากท่าเรือ Cai Map มายังท่าเรือพนมเปญ	-	36 (ทางน้ำ)	900-950	รวมค่าธรรมเนียมศุลกากร (Customs Fee) ของทั้งสองประเทศไว้แล้ว
จากกรุงเทพฯ มากรุงพนมเปญ	40 ฟุต	10-15 (ทางถนน)	1,500	รวมค่าธรรมเนียมศุลกากร (Customs Clearance Fee) ของไทย แต่ไม่ได้รวมของฝั่งกัมพูชา
ภายในประเทศ				
ต้นทุนเฉลี่ย (ต่อตันต่อ 100 กิโลเมตร)	-	-	20	ต้นทุนดังกล่าวของไทยอยู่ที่ 6 ดอลลาร์สหรัฐ ต้นทุนดังกล่าวของเวียดนามอยู่ที่ 7 ดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจาก Council for the Development of Cambodia (CDC) (<http://www.cambodiainvestment.gov.kh>) และ AEC Business Support Center in Phnom Penh, Cambodia (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

6.1.2 ต้นทุนค่าขออนุญาตก่อสร้าง

ตารางที่ 6-2 ค่าใช้จ่ายการขออนุญาตก่อสร้าง

ลำดับ	ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินการ
1	Obtain application form	1 วัน	4,500 เรียล
2	Submit documents to the Sangkat Office for review	14 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
3	Request and obtain certification from the Khan or District Governor	182 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
4	Submit documents to the Khan Land Management, Urban Planning, and Construction Office for review and obtain approval	14 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
5	Request and obtain the approval (building permit) of the Municipal Department of Land Management, Construction and Urban Planning	365 วัน	10,000,000 เรียล
6	Notify the Sangkat Office once the building permit is obtained	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
7	Notify the Khan Office once the building permit has been obtained	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
8	Request "construction site opening" from the Phnom Penh Municipal Department of Land Management, Urban Planning, and Construction and Cadastre (the "PP LO")	1 วัน	1,000,000 เรียล
9	Receive an inspection from technical official	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
10	Inform the building authority of the plocs setup and receive inspection	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
11	Inform the building authority after foundation work and receive inspection	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
12	Inform the building authority when columns are built and receive inspection	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
13	Inform the building authority when walls are erected and receive inspection	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
14	Inform the building authority when floors are built and receive inspection	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
15	Inform the building authority upon completion of construction	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย

ลำดับ	ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินการ
16	Receive final inspection by the relevant authorities that issue the correctness certificate	21 วัน	1,000,000 เรียล
17	Request and obtain connection to water and sewage services	42 วัน	800,550 เรียล
18	Inform the building authority once connection to utilities is complete	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
19	Receive inspection by building authority	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย
20	Receive inspection by water authorities and obtain water and sewage connection	1 วัน	ไม่เสียค่าใช้จ่าย

ที่มา: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/cambodia#dealing-with-construction-permits>

6.1.3 ดันทุนที่ดิน ที่พักอาศัย

6.1.3.1. ดันทุนราคา/ค่าเช่าที่ดิน

ตารางที่ 6-3 ราคาที่ดินในกัมพูชา

ประเภทที่ดิน	ราคา (ดอลลาร์สหรัฐต่อตารางเมตร)		
	พนมเปญ	เสียมเรียบ	สีหนุวิลล์
First Commercial Land	4,000-6,000	1,500-2,500	800-1,200
Second Commercial Land	2,500-3,000	800-1,000	400-600
Third Commercial Land	1,000-1,500	300-500	200-300
First Residential Land	1,800-2,500	300-500	300-500
Second Residential Land	800-1,200	150-200	150-200
Third Residential Land	50-300	50-100	50-100
Development Land	15-50	5-20	5-20

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจาก Council for the Development of Cambodia (CDC) (<http://www.cambodiainvestment.gov.kh>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

6.1.3.2. ต้นทุนค่าเช่าที่พักอาศัย

ตารางที่ 6-4 ราคาเช่าที่พัก

ที่ตั้ง	ประเภท	ราคาเฉลี่ยต่อเดือน (ดอลลาร์สหรัฐต่อตารางเมตร)
Prime Area	studio	500-800
	1 bedroom	600-1,000
	2 bedroom	1,000-2,000
Commercial Area	ชั้นล่าง	700-1,200
	ชั้นล่าง + ชั้น 1	900-1,500
	ชั้นล่าง + ชั้น 3	1,200-2,500
	ชั้น 2 + ชั้น 3	200-350
Around Market	ชั้นล่าง	800-1,500
	ชั้นล่าง + ชั้น 1	1,000-1,700
	ชั้นล่าง + ชั้น 3	1,300-2,600
	ชั้น 2 + ชั้น 3	200-350
Market Area	ชั้นล่าง	800-1,000
	ชั้นล่าง + ชั้น 1	850-1,100
	ชั้นล่าง + ชั้น 3	950-1,500
	ชั้น 1 + ชั้น 2	300-400
Residential	ชั้นล่าง	300-500
	ชั้นล่าง + ชั้น 1	350-550
	ชั้นล่าง + ชั้น 3	400-850
	ชั้น 2 + ชั้น 3	150-450

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก AEC Business Support Center in Phnom Penh, Cambodia

6.1.4 ดันทุนสำนักงาน

6.1.4.1 ดันทุนค่าเช่าสำนักงาน โรงงาน และคลังสินค้า

➤ ดันทุนค่าเช่าสำนักงาน

ตารางที่ 6-5 ราคาเช่าสำนักงานในกัมพูชา

ที่ตั้ง	ราคาเฉลี่ยต่อเดือน (ดอลลาร์สหรัฐต่อตารางเมตร)
Prime Areas	15-25
Secondary Area	8-13

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจาก Council for the Development of Cambodia (CDC) (<http://www.cambodiainvestment.gov.kh>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

➤ ดันทุนค่าเช่าหรือซื้อโรงงาน

ตารางที่ 6-6 ราคาเช่า/ซื้อโรงงานในกัมพูชา

ลักษณะของโรงงาน	ที่ตั้ง	ราคาเฉลี่ยต่อเดือน (ดอลลาร์สหรัฐต่อตาราง เมตร)
จัดสร้างใหม่	Prime Areas	1.35-1.80
	Other Areas	1.15-1.35
โรงงานที่จัดสร้างไว้แล้ว	ถนนหมายเลข 2	1.35-1.80
	Boeung Tompun ถนน 371	1.15-1.35
	ถนน Veng Sreng, ถนนหมายเลข 3, 4	1.0-1.5

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก AEC Business Support Center in Phnom Penh, Cambodia

➤ ดันทุนค่าเช่าคลังสินค้า

ตารางที่ 6-7 ราคาเช่าคลังสินค้า

ที่ตั้ง	ราคาเฉลี่ยต่อเดือน (ดอลลาร์สหรัฐต่อตารางเมตร)
เขตอุตสาหกรรม (ถนน Veng Sreng)	1.00
Boeung Tom Pun area	1.00-1.50

ที่ตั้ง	ราคาเฉลี่ยต่อเดือน (ดอลลาร์สหรัฐต่อตารางเมตร)
Chamkadong area	1.00-1.35
Cam Chao	1.00-1.50
Steng Meanchey	1.00-1.80

ที่มา: รวบรวมข้อมูลจาก Council for the Development of Cambodia (CDC)

(<http://www.cambodiainvestment.gov.kh>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

6.1.4.2 ต้นทุนค่าสาธารณูปโภค

➤ อัตราค่าไฟฟ้า

ตารางที่ 6-8 อัตราค่าไฟฟ้าในกัมพูชา

ประเภท	ปริมาณการใช้	อัตราค่าไฟฟ้า (ต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง)
พนมเปญ กันดาล กัมปงสะปือ		
ที่พักอาศัยในเขตจังหวัดพนมเปญ และตาขเมา (กันดาล)	ปริมาณการใช้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือ เท่ากับ 50 กิโลวัตต์ชั่วโมง	610 เรียล
	ปริมาณการใช้ต่อเดือนมากกว่า 50 กิโลวัตต์ชั่วโมง	720 เรียล
ที่พักอาศัยในเขตจังหวัดกัมปงสะปือ	ไม่กำหนด	720 เรียล
หน่วยงานราชการ สถานทูต และที่พัก ของข้าราชการต่างประเทศ	ไม่กำหนด	820 เรียล
หน่วยงานภาครัฐกิจและโรงงาน อุตสาหกรรม	ผู้ใช้นาตรายเล็ก	MA+0.036 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้นาตรกลาง	MA+0.028 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้นาตรใหญ่	MA+0.024 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้แรงดันไฟฟ้าระดับกลาง	MA+0.020 ดอลลาร์สหรัฐ
สีหนุวิลล์		
ที่พักอาศัย	ไม่กำหนด	720 เรียล
หน่วยงานราชการ	ไม่กำหนด	820 เรียล
สถานทูต ที่พักของข้าราชการ ต่างประเทศ หน่วยงานภาครัฐกิจและ โรงงานอุตสาหกรรม	ผู้ใช้นาตรรายเล็ก	MA+0.046 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้นาตรกลาง	MA+0.038 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้นาตรใหญ่	MA+0.034 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้แรงดันไฟฟ้าระดับกลาง (275-500 กิโลวัตต์)	MA+0.025 ดอลลาร์สหรัฐ

ประเภท	ปริมาณการใช้	อัตราค่าไฟฟ้า (ต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง)
	ผู้ใช้งานไฟฟ้าระดับกลาง (501-1,000 กิโลวัตต์)	MA+0.022 ดอลลาร์สหรัฐ
กัมปงจาม		
ที่พักอาศัย	ไม่กำหนด	940 เรียล
หน่วยงานราชการ	ไม่กำหนด	940 เรียล
สถานทูต ที่พักของข้าราชการ ต่างประเทศ หน่วยงานภาครัฐกิจและ โรงงานอุตสาหกรรม	ผู้ใช้นาตรายเล็ก	MA+0.046 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้นาตรกลาง	MA+0.038 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้นาตรใหญ่	MA+0.034 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้งานไฟฟ้าระดับกลาง (275-500 กิโลวัตต์)	MA+0.025 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้งานไฟฟ้าระดับกลาง (501-1,000 กิโลวัตต์)	MA+0.022 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้งานไฟฟ้าระดับกลาง (1,001-3,000 กิโลวัตต์)	MA+0.018 ดอลลาร์สหรัฐ
	ผู้ใช้งานไฟฟ้าระดับกลาง (มากกว่า 3,000 กิโลวัตต์)	MA+0.015 ดอลลาร์สหรัฐ
เสียมเรียบ		
ทุกประเภท	ผู้ใช้นาตรายเล็ก	820 เรียล
	ผู้ใช้นาตรกลาง	800 เรียล
	ผู้ใช้นาตรใหญ่	750 เรียล
	ผู้ใช้งานไฟฟ้าระดับกลาง	700 เรียล
	บริษัท Shu Jing Electronics	600 เรียล
	ผู้มีใบอนุญาตจำหน่ายไฟฟ้า	600 เรียล
สตึงเตรง*		
สำหรับการจ่ายไฟจาก EDC (Electricite Du Cambodia)	เป็นอัตราค่าเฉลี่ย **	950 เรียล
สำหรับการจ่ายไฟจากผู้จ่ายไฟ ภาคเอกชน (Independent Power Producers: IPP)	เป็นอัตราค่าเฉลี่ย **	3,500 เรียล
กระแจะ*		
สำหรับการจ่ายไฟจาก EDC (Electricite Du Cambodia)	เป็นอัตราค่าเฉลี่ย **	1,700 เรียล

ประเภท	ปริมาณการใช้	อัตราค่าไฟฟ้า (ต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง)
สำหรับการจ่ายไฟจากผู้จ่ายไฟ ภาคเอกชน (Independent Power Producers: IPP)	เป็นอัตราค่าเฉลี่ย **	3,100-3,700 เรียล

หมายเหตุ : MA คือ ค่าเฉลี่ยของค่ากระแสไฟฟ้ารวมที่โรงงาน/ธุรกิจชำระในเดือนก่อนหน้า

* เป็นข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลเชิงลึก ณ ประเทศกัมพูชา (วันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

** อัตราค่ากระแสไฟฟ้าดังกล่าวเป็นอัตราค่ากระแสไฟฟ้าเฉลี่ย ทั้งนี้ ในบางจังหวัดของกัมพูชา การคิดอัตราค่ากระแสไฟฟ้าจะมีลักษณะเป็นขั้นบันได กล่าวคือ หากมีการใช้กระแสไฟฟ้าน้อย อัตราค่ากระแสไฟฟ้าที่จัดเก็บต่อหน่วยจะอยู่ในระดับที่ต่ำ (อาจต่ำกว่าค่าที่นำเสนอไว้) แต่หากมีการใช้กระแสไฟฟ้าในปริมาณมาก อัตราค่ากระแสไฟฟ้าที่จัดเก็บต่อหน่วยก็จะสูงขึ้น (อาจสูงกว่าค่าที่นำเสนอไว้)

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก AEC Business Support Center in Phnom Penh, Cambodia

➤ อัตราค่าน้ำประปา

ตารางที่ 6-9 อัตราค่าน้ำประปาในกัมพูชา

ประเภท	ปริมาณการใช้ (ลูกบาศก์เมตร)	อัตราค่าน้ำ (เรียล/ลูกบาศก์เมตร)	หน่วยงานรับผิดชอบ
เมืองพนมเปญ			
ที่พักอาศัย	ตั้งแต่ 0 – 7	550	Phnom Penh Water Supply Authority (PPWSA)
	ตั้งแต่ 8 –15	770	
	ตั้งแต่ 16 –50	1,010	
	มากกว่า 51	1,270	
สถาบันหรือชุมชน		1,030	
หน่วยงานธุรกิจหรืออุตสาหกรรม	ตั้งแต่ 0 –100	950	
	ตั้งแต่ 101–200	1,150	
	ตั้งแต่ 201–500	1,350	
	มากกว่า 501	1,450	
เสียมเรียบ			
ที่พักอาศัย	ตั้งแต่ 1– 7	1,100	Siem Reap Water Supply Authority
	ตั้งแต่ 8–15	1,500	
	ตั้งแต่ 16–30	1,800	
	มากกว่า 31	2,000	
หน่วยงานธุรกิจหรืออุตสาหกรรม	ตั้งแต่ 0–50	1,900	
	ตั้งแต่ 51–150	2,400	
	ตั้งแต่ 151–350	2,900	

ประเภท	ปริมาณการใช้ (ลูกบาศก์เมตร)	อัตราค่าน้ำ (เรียล/ลูกบาศก์เมตร)	หน่วยงานรับผิดชอบ
	มากกว่า 351	3,400	
พระสีหนุ (สีหนุวิลล์)			
ประเภทที่ 1	ตั้งแต่ 1 – 7	1,500	Preah Sihanuok Water Supply
ประเภทที่ 2	ตั้งแต่ 1 –7	1,500	
	ตั้งแต่ 8 –15	1,800	
ประเภทที่ 3	ตั้งแต่ 1 – 7	1,500	
	ตั้งแต่ 8 –15	1,800	
	ตั้งแต่ 16 –30	2,000	
กัมปงจาม			
ที่พักอาศัย	ตั้งแต่ 0 –10	550	Kampong Cham Water Supply
	มากกว่า 11	900	
หน่วยงานธุรกิจหรืออุตสาหกรรม		1,500	
เมืองอื่นๆ *			
Battambang Town (Battambang)		1,500	Battambang Water Supply
Pursat Town (Pursat)		1,600	Pursat Water Supply
Kampot Town (Kampot)		1,400	Kampot Water Supply
Svay Rieng Town (Svay Rieng)		1,200	Svay Rieng Water Supply
Kratie Twon (Kratie)		1,400	Kratie Water Supply
Stung Treng Town (Stung Treng)		1,500	Stung Treng Water Supply
Banlong Town (Ratanakiri)		1,500	Ratanakiri Water Supply
Kampong Chhnang Town (K. Chhnang)		1,600	Kampong Chhnang Water Supply
Prey Veng Town (Prey Veng)		1,200	Prey Veng Water Supply
Stuong Town (Kampong Thom)		1,500	Stuong Water Supply
Doun Keo Town (Takeo)		1,800	Private company
Chba Morn Town (Kampong Speu)		1,650	Private company
Sereysophorn Town (Bantey Meanchey)		1,800	Private company
Preah Vihea Town (Preah Vihea)		1,800	Private company
Sang Kat Pailin (Pailin)		2,000	Private company

ประเภท	ปริมาณการใช้ (ลูกบาศก์เมตร)	อัตราค่าเช่า (เรียล/ลูกบาศก์เมตร)	หน่วยงานรับผิดชอบ
Khemarakpumin Town (Koh Kong)		1,800	Private company

หมายเหตุ : * อัตราค่าเช่าประกาศที่

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก AEC Business Support Center in Phnom Penh, Cambodia

➤ อัตราค่าโทรศัพท์

ตารางที่ 6-10 อัตราค่าโทรศัพท์ในประเทศในกัมพูชา

ประเภทการบริการ	อัตราค่าบริการ (ดอลลาร์สหรัฐ)	
Zone 1: Phnom Penh Takhmao		
Connection Fee / Line	15	
IDD Deposit (International Call Deposit)	150	
Maintenance Fee	5	
Local Call (ต่อหน้าที่)	To Camintel	0.01
	To Other Fixed Phone	0.04
	To Mobile	0.06
Long Distance Call (ต่อหน้าที่)	To Camintel	0.02
	To Other Fixed Phone	0.04
	To Mobile	0.06
Zone 2: Shihanouk Ville Koh Kong Kampong Thom Prey Veng Kampong Cham Kampot Kampong Speu Kratie Takeo Stung Treng Rattanakiri Mondulkiri Preah Vihear Sre Ambel.		
Connection Fee / Line	15	
IDD Deposit (International Call Deposit)	150	
Maintenance Fee	5	
Local Call (ต่อหน้าที่)	To Camintel	0.01
	To Other Fixed Phone	0.04
	To Mobile	0.06
Long Distance Call (ต่อหน้าที่)	To Camintel	0.02
	To Other Fixed Phone	0.04
	To Mobile	0.06
Zone 3: Siem Reap Kampong Chhnang Battambang Pursat Banteay Mean Chey Poipet Svay Rieng Bavet.		
Connection Fee / Line	15	

ประเภทการบริการ		อัตราค่าบริการ (ดอลลาร์สหรัฐ)
IDD Deposit (International Call Deposit)		150
Maintenance Fee		5
Local Call (ต่อหน้าที่)	To Camintel	0.01
	To Other Fixed Phone	0.04
	To Mobile	0.06
Long Distance Call (ต่อหน้าที่)	To Camintel	0.02
	To Other Fixed Phone	0.04
	To Mobile	0.06

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก Camintel (<http://www.camintel.com/>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ตารางที่ 6-11 อัตราค่าโทรศัพท์ระหว่างประเทศในกัมพูชา

ปลายทาง	อัตราค่าบริการ (ดอลลาร์สหรัฐต่อหน้าที่)	
	วันทำงาน	วันหยุดสุดสัปดาห์
Zone 1: Phnom Penh Takhmao		
Border Countries	0.82	0.66
Asian Countries	0.90	0.72
North America & European Countries	0.98	0.79
Other Countries	1.14	0.97
Zone 2: Shihanouk Ville Koh Kong Kampong Thom Prey Veng Kampong Cham Kampot Kampong Speu Kratie Takeo Stung Treng Rattanakiri Monduliri Preah Vihear Sre Ambel.		
Border Countries	0.82	0.66
Asian Countries	0.90	0.72
North America & European Countries	0.98	0.79
Other Countries	1.14	0.97
Zone 3: Siem Reap Kampong Chhnang Battambang Pursat Banteay Mean Chey Poipet Svay Rieng Bavet.		
Border Countries	0.82	0.66
Asian Countries	0.90	0.72
North America & European Countries	0.98	0.79
Other Countries	1.14	0.97

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก Camintel (<http://www.camintel.com/>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

6.2 ต้นทุนค่าจ้าง

ตารางที่ 6-12 อัตราค่าจ้างบุคคลากร

ตำแหน่ง	อัตราค่าจ้างต่อเดือน (ดอลลาร์สหรัฐ)	หมายเหตุ
ผู้จัดการต่างชาติ	2,000-3,000	
ผู้จัดการชาวกัมพูชา	1,500-3,000	
หัวหน้างาน	500	
วิศวกร หรือช่างเทคนิค	300-500	
บัญชี	300	
พนักงานทั่วไป (วุฒิปริญญาตรี)	200	เป็นอัตราค่าจ้างเริ่มต้น
พนักงานทั่วไป (ต่ำกว่าปริญญาตรี)	170	เป็นอัตราค่าจ้างโดยเฉลี่ย และอาจต้องมีค่าที่พัก ค่าอาหาร โบนัส ค่าเดินทาง ค่าสรวงเวลา ฯลฯ ด้วย ทำให้โดยรวมแล้วอัตราค่าจ้างทั้งหมดอาจอยู่ที่ประมาณ 190 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน
แรงงานในโรงงานภาคอุตสาหกรรม เครื่องนุ่งห่มและรองเท้าตามที่กฎหมายกำหนด	140	ต้องมีการให้สวัสดิการแรงงานอีกประมาณ 20-50 ดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก AEC Business Support Center in Phnom Penh, Cambodia

6.3 ต้นทุนทางภาษี

6.3.1 ภาษีกำไร (Tax on Profit: TOP)¹

- ธุรกิจทั่วไป จะต้องชำระอัตราภาษีที่ร้อยละ 20
- ธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติหรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ จะต้องชำระอัตราภาษีที่ร้อยละ 30
- ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับประกัน จะต้องชำระอัตราภาษีที่ร้อยละ 5
- ธุรกิจที่ได้รับการอนุมัติโครงการ QIP ในช่วงที่ได้รับการยกเว้นภาษี จะต้องชำระอัตราภาษีที่ร้อยละ 0

¹ Ernst & Young (2016). Start Your Business in Cambodia. August 1, 2016.

6.3.2 ภาษีกำไรขั้นต่ำ (Minimum Tax: MT)²

ภาษีกำไรขั้นต่ำ (Minimum Tax) เป็นอัตราภาษีที่จัดเก็บแยกจากภาษีกำไร โดยจะจัดเก็บในอัตราร้อยละ 1 ของรายรับรวมของธุรกิจที่ยังมิได้หักภาษีทุกประเภท ยกเว้นได้หักภาษีมูลค่าเพิ่มออกไปแล้ว (Annual Turnover Inclusive of all Taxes, except VAT)

6.3.3 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax)³

- สำหรับผู้มีรายได้ 0-0.8 ล้านบาท ไม่เสียภาษี
- อัตราร้อยละ 5 สำหรับผู้มีรายได้มากกว่า 0.8-1.25 ล้านบาท
- อัตราร้อยละ 10 สำหรับผู้มีรายได้มากกว่า 1.25-8.5 ล้านบาท
- อัตราร้อยละ 15 สำหรับผู้มีรายได้มากกว่า 8.5-12.5 ล้านบาท
- อัตราร้อยละ 20 สำหรับผู้มีรายได้มากกว่า 12.5 ล้านบาท
- อัตราร้อยละ 20 สำหรับผู้มีรายได้เงินพิเศษ (Fringe Benefit)

6.3.4 ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (Withholding Taxes: WHT)⁴

➤ สำหรับผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศ

- อัตราร้อยละ 15 สำหรับการให้บริการ การบริหารจัดการ การให้คำปรึกษา ค่าสิทธิ รวมถึงดอกเบี้ย (ไม่รวมดอกเบี้ยที่จ่ายโดย ธนาคารหรือสถาบันการเงิน)
- อัตราร้อยละ 10 สำหรับการจ่ายค่าเช่าทรัพย์สิน
- อัตราร้อยละ 4 สำหรับการจ่ายดอกเบี้ยโดยธนาคารหรือสถาบันการเงิน แก่ บุคคลธรรมดาที่มีบัญชีเงินฝากไม่ประจำ
- อัตราร้อยละ 6 สำหรับการจ่ายดอกเบี้ยโดยธนาคารหรือสถาบันการเงิน แก่ บุคคลธรรมดาที่มีบัญชีเงินฝากประจำ

² Ernst & Young (2016). Start Your Business in Cambodia. August 1, 2016.

³ รวบรวมข้อมูลจาก The DFDL Tax Pocket Guide to Investing in Cambodia 2015 และ AEC Business Support Center in Phnom Penh, Cambodia

⁴ รวบรวมข้อมูลจาก The DFDL Tax Pocket Guide to Investing in Cambodia 2015 และ AEC Business Support Center in Phnom Penh, Cambodia

➤ สำหรับผู้มีได้มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศ

- อัตราร้อยละ 14 สำหรับดอกเบี้ย ค่าสิทธิ ค่าเช่า ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพย์สิน ค่าตอบแทนการบริหารจัดการ การให้บริการทางเทคนิค และเงินปันผล

6.3.5 ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax: VAT)⁵

- อัตราร้อยละ 10 สำหรับการจำหน่ายภายในประเทศ
- อัตราร้อยละ 0 สำหรับการส่งออกสินค้าหรือบริการเพื่อการส่งออก
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ที่ต้องชำระสุทธินั้น คำนวณจากการนำเอาภาษีที่ต้องชำระ (Output VAT) มาหักกับภาษีที่ชำระ (Input VAT)

6.3.6 ภาษีที่จัดเก็บเฉพาะกับสินค้าและบริการบางประเภท (Specific Tax on Certain Merchandise and Service: STCMS)

ภาษีที่จัดเก็บเฉพาะกับสินค้าและบริการบางประเภท (Specific Tax on Certain Merchandise and Service: STCMS) เป็นภาษีที่จัดเก็บสำหรับสินค้าและบริการที่มีความฟุ่มเฟือยและต้องการควบคุมการใช้ โดยอัตราภาษีปัจจุบันเป็นดังนี้⁶

- อัตราร้อยละ 30 สำหรับเบียร์
- อัตราร้อยละ 20 สำหรับซิการ์
- อัตราร้อยละ 35 สำหรับไวน์
- อัตราร้อยละ 10 สำหรับเครื่องดื่มน้ำอัดลม และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์
- อัตราร้อยละ 10 สำหรับตัวเครื่องบิน และการให้บริการด้านความบันเทิง
- อัตราร้อยละ 3 สำหรับการให้บริการโทรศัพท์

⁵ รวบรวมข้อมูลจาก The DFDL Tax Pocket Guide to Investing in Cambodia 2015 และ AEC Business Support Center in Phnom Penh, Cambodia

⁶ Ernst & Young (2016). Start Your Business in Cambodia. August 1, 2016.

6.3.7 ภาษีอื่นๆ

➤ ภาษีการจดทะเบียน (Registration Tax or Transfer Tax)

- อัตรา 1 ล้านบาทต่อ 1 กิจกรรม สำหรับใช้กับการจัดทำเอกสารทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งบริษัท การควบรวมกิจการของบริษัท และการยกเลิกบริษัท
- อัตราร้อยละ 4 ของมูลค่าสินทรัพย์ สำหรับการโอนสินทรัพย์ ซึ่งได้แก่ ที่ดิน บ้าน หรือยานพาหนะ ซึ่งสามารถขออนุญาตลดหย่อนภาษีได้ ดังนี้
 - สามารถลดหย่อนได้ 100 ล้านบาท สำหรับการโอนมรดกของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่
 - สามารถลดหย่อนได้ 200 ล้านบาท สำหรับการโอนมรดกของผู้ที่เสียชีวิตแล้ว

➤ ภาษีอสังหาริมทรัพย์ (Tax on Immovable Properties)⁷

ภาษีอสังหาริมทรัพย์ (Tax on Immovable Properties) เป็นภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ อันได้แก่ ที่ดิน บ้าน และสิ่งปลูกสร้างบน หรือพื้นดิน ในอัตราร้อยละ 0.1 ของมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าเกินกว่า 100,000,000 บาท (ประมาณ 25,000 ดอลลาร์สหรัฐ)

➤ ภาษีที่ดินที่ไม่ได้ใช้ (Tax on unused land)

ภาษีที่ดินที่ไม่ได้ใช้ (Tax on unused land) เป็นภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งต้องลงทะเบียนเป็นผู้รับผิดชอบในการชำระภาษี โดยจะจัดเก็บในอัตราร้อยละ 2 ของราคาในตลาดต่อตารางเมตร ตามที่คณะกรรมการประเมินกำหนด

➤ ภาษีที่พัก (Accommodation Tax: AT)⁸

ภาษีที่พัก (Accommodation Tax) เป็นภาษีที่จัดเก็บจากผู้ที่ให้บริการที่พักอาศัยในโรงแรม เกสต์เฮาส์ อพาร์ทเมนต์ คอนโด และที่พักอื่นๆ ในอัตราร้อยละ 2 ของค่าห้องที่รวมกับ

⁷ Ernst & Young (2016). Start Your Business in Cambodia. August 1, 2016.

⁸ Ernst & Young (2016). Start Your Business in Cambodia. August 1, 2016.

ค่าบริการต่าง ๆ และยังมีได้หักภาษีทุกประเภท ยกเว้นได้หักภาษีมูลค่าเพิ่มออกไปแล้ว (Accommodation Fee Inclusive of all Services and all Taxes, except VAT)

➤ ภาษีประกอบการธุรกิจเฉพาะ (Patent Tax)⁹

ประเทศกัมพูชาดำเนินจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ (Patent Tax)¹⁰ กับกลุ่มธุรกิจ 3 กลุ่ม โดยนิยามของแต่ละกลุ่มมีดังนี้

- 1) กลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก (Small Taxpayer) เป็นกิจการเจ้าของคนเดียว (Sole Proprietorship) หรือห้างหุ้นส่วน (Partnership) ที่มีรายได้ต่อปีระหว่าง 250 ล้านดอลลาร์ ถึง 700 ล้านดอลลาร์ (ประมาณ 62,500 ดอลลาร์สหรัฐ ถึง 175,000 ดอลลาร์สหรัฐ)
- 2) กลุ่มธุรกิจขนาดกลาง (Medium Taxpayer) เป็นบริษัทหรือธุรกิจที่มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 700 ล้านดอลลาร์ขึ้นไป ถึง 2,000 ล้านดอลลาร์ (ประมาณ 175,000 ดอลลาร์สหรัฐ ถึง 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ)
- 3) กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ (Large Taxpayer) เป็นบริษัทหรือธุรกิจที่มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 2,000 ล้านดอลลาร์ขึ้นไป (ประมาณ 500,000 ดอลลาร์สหรัฐขึ้นไป) หรือเป็นสาขาของบริษัทต่างชาติ (Branch of foreign company) หรือเป็นบริษัทที่ได้รับการอนุมัติโครงการลงทุน QIP

โดยอัตราภาษีธุรกิจเฉพาะ (Patent Tax) ในกัมพูชา เป็นดังนี้

- กลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก (Small Taxpayer): จัดเก็บภาษีเป็นมูลค่า 400,000 เรียล (ประมาณ 100 ดอลลาร์สหรัฐ)
- กลุ่มธุรกิจขนาดกลาง (Medium Taxpayer): จัดเก็บภาษีเป็นมูลค่า 1,200,000 เรียล (ประมาณ 300 ดอลลาร์สหรัฐ)
- กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ (Large Taxpayer): จัดเก็บภาษีเป็นมูลค่า 3,000,000 หรือ 5,000,000* เรียล (ประมาณ 750 หรือ 1,250* ดอลลาร์สหรัฐ)
(หมายเหตุ: * สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 ล้านดอลลาร์ขึ้นไป (ประมาณ 2,500,000 ดอลลาร์สหรัฐขึ้นไป) จะต้องชำระภาษีในอัตราดังกล่าวแทน)

⁹ Ernst & Young (2016). Start Your Business in Cambodia. August 1, 2016.

¹⁰ การจัดเก็บภาษี Patent Tax จะจัดเก็บทุกวันที่ 31 มีนาคม ของทุกปี

➤ ภาษีศุลกากร (Customs Duty)

ภาษีศุลกากร (Customs Duty) เป็นภาษีที่จัดเก็บกับสินค้าที่ถูกนำเข้ามาหรือส่งออกไปจากกัมพูชา โดยแบ่งสินค้าออกเป็น 4 หมวด และจัดเก็บด้วยอัตราภาษีระหว่างร้อยละ 0-35¹¹ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- สินค้ากลุ่มที่ได้รับการยกเว้นภาษี เช่น ยารักษาโรค อุปกรณ์การศึกษา ปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร สินค้าที่ได้สิทธิ์นำเข้ามาภายใต้โครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน
- สินค้าขั้นต้น เช่น เนื้อสัตว์ ผลไม้ ชา น้ำมันพืช น้ำตาล สบู่ รองเท้า แวนดา เสื้อผ้า สินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ เป็นต้น และสินค้าวัตถุดิบ เช่น ปูนซีเมนต์ เหล็ก กระเบื้อง อิฐ เป็นต้น จัดเก็บอัตราร้อยละ 7
- สินค้าที่จัดเป็นทุน เครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิต รวมถึงวัตถุดิบที่มีในประเทศ จัดเก็บอัตราร้อยละ 15
- สินค้าสำเร็จรูปทุกชนิด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ สุรา ไวน์ ัญมณีและหินมีค่า เพอร์นิเจอร์ สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น น้ำหอม เครื่องสำอาง เป็นต้น ยาพหนะ (รถยนต์และจักรยานยนต์บางประเภท) รวมถึงเครื่องใช้ไฟฟ้าบางชนิด เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องเล่นเทป เป็นต้น จัดเก็บอัตราร้อยละ 35

¹¹ อย่างไรก็ตาม ภายใต้ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน สินค้าหลายชนิดข้างต้นที่ส่งออกไปยังกัมพูชาได้รับการลดหรือจัดอัตราภาษีนำเข้าสำหรับประเทศสมาชิกอยู่แล้ว

บทที่ 7

โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของราชอาณาจักรกัมพูชา

สาระสำคัญ

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นภาคการส่งออกสำคัญของกัมพูชา โดยหากพิจารณาโอกาสทางการลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวสำหรับนักลงทุนต่างชาติแล้ว ถือว่ามีโอกาสในการเข้าไปทำธุรกิจอย่างมาก

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการที่เข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวของกัมพูชาจะได้ประโยชน์จากทั้งสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร เช่น สิทธิ GSP หรือสิทธิ EBA ที่กัมพูชาได้รับจากประเทศคู่ค้า และสิทธิประโยชน์การยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้เพื่อการผลิตสินค้าส่งออกจากรัฐบาลกัมพูชา ขณะเดียวกันแรงงานที่มีอยู่เป็นจำนวนมากและมีต้นทุนค่าจ้างที่ไม่สูงมากยังเป็นปัจจัยดึงดูดสำคัญที่ทำให้กัมพูชามีความน่าสนใจอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชาคือ การไม่มีภาคการผลิตสิ่งทอ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำของการตัดเย็บเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม หรือรองเท้า อยู่ในประเทศเลย และโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของประเทศก็ยังคงอยู่ระหว่างการพัฒนา ซึ่งไม่ค่อยเอื้ออำนวยมากนักต่อการเข้าไปลงทุนในภาคการผลิตขนาดใหญ่ที่ต้องอาศัยโครงสร้างดังกล่าว นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องการประท้วงของแรงงานในประเทศ และการแข่งขันทางธุรกิจจากภายในและภายนอกประเทศยังเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการเข้าไปประกอบธุรกิจการผลิตสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในประเทศกัมพูชา

7.1 ภาพรวมของอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา

7.1.1 ภาพรวมของอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกัมพูชาสามารถส่งออกและสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก โดยถือเป็นอุตสาหกรรมส่งออกอันดับที่ 1 ของกัมพูชา โดยมีมูลค่าการส่งออกประมาณร้อยละ 70-80 ของการส่งออกทั้งประเทศ

โดยเมื่อพิจารณาโครงสร้างของอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา พบว่าทั้งสองอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก โดยด้านหนึ่ง อุตสาหกรรมสิ่งทอของกัมพูชาเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่มีผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับการผลิตผ้าผืนในกัมพูชาน้อยกว่า 5 ราย อีกทั้งยังพบว่าการผลิตส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศแก่ผู้บริโภคทั่วไป มิใช่การผลิตเพื่อจำหน่ายแก่ภาคการผลิตและตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มแต่อย่างใด¹

ส่วนอีกด้านหนึ่ง อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเป็นภาคส่วนที่มีขนาดของอุตสาหกรรมที่ใหญ่กว่าอุตสาหกรรมสิ่งทออย่างมาก โดยผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา ซึ่งมีอยู่ประมาณ 550-600 ราย คิดเป็นมากกว่าร้อยละ 95 เป็นโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม² โดยส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 90 เป็นการลงทุนโดยนักลงทุนต่างชาติ เช่น จีน เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ฮองกง ไต้หวัน มาเลเซีย ไทย สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร เป็นต้น ซึ่งเข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานตัดเย็บสินค้าที่มีขั้นตอนในการตัดเย็บไม่ซับซ้อน (หรือมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่ไม่บ่อยนัก) เช่น เสื้อยืด เสื้อเชิ้ต และเสื้อแจ็กเก็ต เป็นต้น ในพื้นที่บริเวณกรุงพนมเปญ และจังหวัดโดยรอบ เช่น กัมปงจาม กัมปงสม กัมปงสปีอ กัมปงชนัง กันดาล ทาแก้ว และสวายเรียง โดยอาศัยการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศทั้งหมดเข้ามาตัดเย็บ และ/หรือประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูป แล้วจึงส่งออกไปตลาดต่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น แคนาดา เป็นต้น

¹ รวบรวมข้อมูลจาก Garment Manufacturers Association in Cambodia (GMAC) (<http://www.gmac-cambodia.org/members/default.php> เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

² ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชามีประมาณ 550-600 ราย โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) จำนวนราว 500 ราย ซึ่งดำเนินธุรกิจโรงงานตัดเย็บในรูปแบบ CMT (Cut-Make-Trim) (ข้อมูลจากการเดินทางเข้าพบกับ GMAC ระหว่างการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ทั้งนี้ การที่ผู้ประกอบการต่างชาติเลือกเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมตัดเย็บสินค้าเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชาเพื่อส่งออกไปต่างประเทศก็เนื่องด้วยปัจจัยสำคัญ คืออัตราค่าจ้างที่ค่อนข้างต่ำ ประกอบการที่กัมพูชาเป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาดำ (Least Developing Countries: LDCs) ทำให้กัมพูชาได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศ ได้แก่ สหภาพยุโรป³ ญี่ปุ่น⁴ สหรัฐอเมริกา⁵ ฯลฯ และแม้ว่ารัฐบาลกัมพูชาจะมีได้ออกนโยบายส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวที่ชัดเจนมากนัก อย่างไรก็ตาม รัฐบาลก็ได้มีการให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุน โดยเฉพาะสิทธิประโยชน์ทางภาษีด้านการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก

ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่ากัมพูชาเป็นประเทศหนึ่งที่นักลงทุนมีโอกาสในการเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม โดยสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม นักลงทุนไทยจะได้รับประโยชน์จากหลายปัจจัยข้างต้น ทั้งอัตราค่าจ้างที่ไม่ได้สูงมาก สิทธิประโยชน์ทางภาษีส่งออก และสิทธิประโยชน์การนำเข้าวัตถุดิบจากไทยหรือต่างประเทศ ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ นักลงทุนไทยมีช่องว่างที่จะเข้าไปทำการผลิตสิ่งทอเพื่อป้อนเป็นวัตถุดิบให้กับโรงงานตัดเย็บในกัมพูชา เนื่องจากปัจจุบัน อุตสาหกรรมดังกล่าวยังไม่มีผู้ผลิตที่จะป้อนวัตถุดิบให้กับผู้ประกอบการตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม (รวมถึงรองเท้า) แต่อย่างไรก็ตาม ส่งผลให้ผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชาในปัจจุบัน ต้องนำเข้าสิ่งทอและสินค้าอื่นๆ ที่เป็นวัตถุดิบเกือบทั้งหมดจากต่างประเทศ⁶ เช่น จีน ฮองกง ไต้หวัน มาเลเซีย และเกาหลีใต้

³ สหภาพยุโรปได้มีการดำเนินนโยบายการค้าระหว่างประเทศกับประเทศกำลังพัฒนา 47 ประเทศทั่วโลก โดยการยกเลิกอัตราอากรภาษีนำเข้า รวมถึงโควตาต่างๆ แก่สินค้าที่ส่งออกจากประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้น ยกเว้นเฉพาะกับสินค้าอาวุธและยุทธโศปกรณ์ (Everything But Arms: EVA)

⁴ ทั้งสหภาพยุโรปและญี่ปุ่นได้ให้สิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) แก่กัมพูชา โดยรายละเอียดของรายการสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษจากทั้งสองประเทศ จะนำเสนอไว้ในภาคผนวก 2

⁵ ในอดีต สหรัฐอเมริกาให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่กัมพูชา โดยมีได้มีการกำหนดโควตานำเข้าสินค้าจากกัมพูชา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2542 สหรัฐอเมริกาได้ทำความตกลง US-Cambodia Textile and Apparel Trade Agreement (TATA) และเริ่มมีการใช้มาตรการโควตา เพื่อควบคุมการนำเข้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (โดยหลักแล้วคือสินค้าเครื่องนุ่งห่ม) กับกัมพูชา แต่ความตกลงดังกล่าวจะมีผลสิ้นสุดลงจากอายุของสัญญาในปี พ.ศ. 2547 (Asuyama, Y. & Neou, S. (2012). How has the Cambodia Garment Industry Evolved?. IDE-JETRO.)

⁶ EUROCHAM CAMBODIA (2014). Market Study: The Textile Industry in Cambodia. September 2014. Italian Trade Agency (ITA) & Ministero dello Sviluppo Economico.

7.1.2 โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

7.1.2.1 ศักยภาพการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

ศักยภาพการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มกัมพูชาเป็นผลมาจากปัจจัยดึงดูดด้านอุปสงค์ อุปทาน ต้นทุน และนโยบายภายในประเทศ โดยรายละเอียดของปัจจัยดึงดูดต่างๆ เป็นดังนี้

ตารางที่ 7-1 ปัจจัยดึงดูดการลงทุนของอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา

ปัจจัยด้านอุปสงค์ (Demand Factor)	ปัจจัยด้านอุปทาน (Supply Factor)
<ul style="list-style-type: none"> มีความต้องการวัตถุดิบ (สิ่งทอ) จำนวนมากเพื่อใช้ในการผลิตเครื่องนุ่งห่ม เป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออกไปยังตลาดสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา 	<ul style="list-style-type: none"> สามารถนำเข้าวัตถุดิบได้โดยง่าย แรงงานในประเทศมีอยู่ค่อนข้างมาก
ปัจจัยด้านต้นทุน (Cost Condition)	ปัจจัยด้านนโยบาย (Regulatory Condition)
<ul style="list-style-type: none"> อัตราค่าจ้างยังต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับไทย ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสินค้าส่งออกจากหลายประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมผลิตเพื่อการส่งออกที่เอื้อต่อการผลิตอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

➤ ปัจจัยด้านอุปสงค์

มีความต้องการวัตถุดิบ (สิ่งทอ) จำนวนมากเพื่อใช้ในการผลิตเครื่องนุ่งห่ม

ดังที่ได้นำเสนอไว้ในหัวข้อ 7.1.1 เนื่องจากอุตสาหกรรมสิ่งทอในกัมพูชาแทบจะไม่มีผู้ผลิตอยู่เลยส่งผลให้ผู้ประกอบการในภาคการผลิตและตัดเย็บเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้าในกัมพูชาจำต้องนำเข้าสินค้าผ้าผืน เส้นด้าย เส้นใยสังเคราะห์ ตลอดจนวัตถุดิบต่างๆ จากต่างประเทศเกือบทั้งหมดเพื่อใช้ในการผลิต

เมื่อประกอบกับการเติบโตของภาคการตัดเย็บที่ต้องการวัตถุดิบในการผลิตมากขึ้นเรื่อยๆ จึงทำให้กัมพูชามีความต้องการในวัตถุดิบ กล่าวคือสินค้าสิ่งทอ เป็นปริมาณมาก โดยเฉพาะสินค้าผ้าถักแบบนิต และผ้าทอทำด้วยฝ้ายหรือใยสังเคราะห์

เป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออกไปยังตลาดสหภาพยุโรป และญี่ปุ่น

ในแต่ละปี กัมพูชาสามารถส่งออกสินค้าเครื่องนุ่งห่มไปยังตลาดสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา เป็นปริมาณ โดยคิดเป็นส่วนแบ่งตลาดสูงเกินกว่าร้อยละ 70 ของการส่งออกทั้งหมดของอุตสาหกรรม สินค้าส่งออกสำคัญของกัมพูชาไปยังตลาดดังกล่าว ได้แก่ เสื้อโค้ตและเสื้อโอเวอร์โค้ตของทั้งสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี เสื้อแจ็กเก็ต เสื้อเชิ้ต เสื้อยืด และกางเกงขายาวและขาสั้น

ทั้งนี้ การที่กัมพูชามีการส่งออกไปยังตลาดดังกล่าวได้เป็นปริมาณมากก็เนื่องจากบริษัทเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มหลายรายจากสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ได้เข้ามาจัดจ้างหรือลงทุนจัดตั้งโรงงานตัดเย็บในกัมพูชา เพื่อทำการผลิตเพื่อส่งออกไปจำหน่ายในประเทศของตน เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ผลิตจากชาติอื่นๆ ที่ดำเนินการตัดเย็บและส่งออกไปสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้กัมพูชากลายเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นฐานการผลิตให้กับบริษัทเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มต่างชาติเพื่อส่งออกไปยังตลาดสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา

➤ ปัจจัยด้านอุปทาน

สามารถนำเข้าวัตถุดิบได้โดยง่าย

ถึงแม้อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มกัมพูชาจะต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบเกือบทั้งหมดจากต่างประเทศ อาทิ จีน ไต้หวัน ฮองกง ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไทย และเวียดนาม อย่างไรก็ตาม ภายใต้งบฏการค้าที่ไทยและเวียดนาม มีท่าเรือขนส่งที่สามารถรองรับการขนส่งวัตถุดิบได้ (ท่าเรือพนมเปญ และท่าเรือน้ำลึกสีหนุวิลล์) ส่งผลให้การนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศทำได้โดยง่าย โดยเฉพาะการนำเข้าจากไทย (ผ่านด่านปอยเปต) หรือเวียดนาม (ผ่านด่านบาเวต)

แรงงานในประเทศมีอยู่ค่อนข้างมาก

กัมพูชามีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 15,710,000 คน (ข้อมูลจาก CIA Factbook ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558) โดยเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมการผลิตประมาณ 1,600,000 คน (ร้อยละ 19.9 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดในประเทศที่มีอยู่ 7.97 ล้านคน) ทั้งนี้ แรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชามีประมาณ 600,000 คน หรือประมาณ

ร้อยละ 38 ของแรงงานทั้งหมดในภาคอุตสาหกรรม โดยแรงงานกลุ่มใหญ่อาศัยอยู่ทางพื้นที่ตอนใต้ของประเทศบริเวณกรุงเทพมหานครและจังหวัดโดยรอบเป็นสำคัญ บริเวณจังหวัดบันเตียเมียนเจย และจังหวัดพระตะบอง ซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมอีกแห่งของประเทศ รวมถึงบริเวณจังหวัดเสียมเรียบ และจังหวัดพระวิหาร ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวหลัก

➤ ปัจจัยด้านต้นทุน

อัตราค่าจ้างยังต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับไทย

หากพิจารณาจากตัวเลขอัตราค่าจ้างในกัมพูชา (นำเสนอไว้ในบทที่ 6) จะพบว่าอัตราค่าแรงดังกล่าวถือว่าค่อนข้างต่ำ โดยอยู่ที่ 560,000 เรียลต่อคนต่อเดือน หรือประมาณ 140 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างในไทยซึ่งสูงกว่าค่อนข้างมาก (อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในไทยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 190 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน) จึงทำให้ต้นทุนด้านแรงงานกลายเป็นปัจจัยดึงดูดสำคัญของกัมพูชา ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มหลายรายตัดสินใจย้ายฐานการลงทุน หรือขยายฐานการลงทุนเข้ามาในกัมพูชา

ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสินค้าส่งออกจากหลายประเทศ

กัมพูชาได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสินค้าส่งออกของประเทศที่ส่งออกไปยังตลาดต่างๆ โดยเฉพาะตลาดประเทศพัฒนาแล้วด้วยกันหลายตลาด โดยหนึ่งในสิทธิประโยชน์สำคัญที่ได้รับ ได้แก่ (1) สิทธิพิเศษทางภาษี หรือสิทธิ GSP จากประเทศต่างๆ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย เบลเยียม แคนาดา ไอซ์แลนด์ คาซัคสถาน นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ รัสเซีย สวิตเซอร์แลนด์ ตุรกี และสหรัฐอเมริกา (2) สิทธิประโยชน์ Everthing But Arms (EBAs) จากสหภาพยุโรป ในการยกเว้นภาษีสินค้าส่งออก รวมถึงยกเลิกมาตรการที่เป็นอุปสรรคที่มีใช้ภาษี เช่น โควตาสินค้านำเข้า เป็นต้น กับกัมพูชา และ (3) สิทธิพิเศษทางภาษีอื่นๆ ซึ่งได้จากประเทศคู่ค้าบางประเทศ เช่น เกาหลีใต้ จีน เป็นต้น

สำหรับรายการสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีต่างๆ ที่กัมพูชาได้รับ นำเสนอไว้ในภาคผนวก 2

➤ ปัจจัยด้านนโยบาย

รัฐบาลกัมพูชาส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศอย่างมาก โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่สามารถส่งเสริมการลงทุนในประเทศ และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นอย่างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชายังให้สิทธิประโยชน์แก่กิจการในภาคการผลิตเพื่อการส่งออก กล่าวคือ การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้านำเข้าเพื่อใช้ในการผลิตเพื่อส่งออก (นำเสนอไว้ในบทที่ 4) ทำให้ผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชาได้ประโยชน์อย่างมากจากสิทธิประโยชน์ดังกล่าว

7.1.2.2 โอกาสการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

จากหัวข้อ 7.1.2.1 อาจกล่าวได้ว่าโอกาสการลงทุนของนักลงทุนและผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนและประกอบธุรกิจการผลิตสิ่งทอหรือเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชามีอยู่อย่างมาก โดยสามารถสรุปโอกาสในธุรกิจประเภทต่างๆ ที่นักลงทุนไทยมีศักยภาพดังนี้

➤ โอกาสในการลงทุนทำธุรกิจสิ่งทอต้นน้ำและกลางน้ำ

ดังที่ได้นำเสนอไปก่อนหน้านี้ ภาคการผลิตสินค้าสิ่งทอในระดับต้นน้ำและกลางน้ำ ทั้งการผลิตเส้นใย/เส้นด้าย การฟอกย้อมและการพิมพ์ลาย หรือการผลิตผ้าผืนในกัมพูชา แทบจะไม่มีอยู่เลยเมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตในการตัดเย็บ และ/หรือประกอบสินค้าเครื่องนุ่งห่มในประเทศ

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นโอกาสสำหรับนักลงทุนไทย โดยเฉพาะกับผู้ประกอบการในธุรกิจสิ่งทอในการเลือกขยายฐานการผลิตเข้าไปทำตลาดในกัมพูชา โดยแนวทางหนึ่งที่สามารถทำได้คือการจัดตั้งโรงงานผลิตสินค้าสิ่งทอ เพื่อจำหน่ายเป็นวัตถุดิบป้อนให้กับโรงงานตัดเย็บที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในกัมพูชา

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการอาจต้องประเมินปัจจัยต่างๆ ประกอบ อาทิ ปัจจัยต้นทุนค่าไฟฟ้าและความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากอุตสาหกรรมสิ่งทอต้องอาศัยเครื่องจักรขนาดใหญ่ และต้องใช้กระแสไฟฟ้าในการผลิตค่อนข้างมาก เช่นเดียวกับระบบน้ำประปา ทั้งนี้จากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา⁷ พบว่า หลายพื้นที่ของกัมพูชายังประสบปัญหาด้านกระแสไฟฟ้า (ไฟฟ้าดับบ่อยครั้ง และ/หรือดับเป็นระยะเวลานาน) และประสบปัญหา

⁷ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

น้ำประปา (ระบบน้ำประปายังไม่เข้าถึง ยังไม่รองรับการใช้น้ำปริมาณมากสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงคุณภาพของน้ำประปายังไม่สูงพอที่จะใช้ในการผลิตในบางอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นต้น)

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการอาจต้องลองเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนที่จะลดลงจากการที่ผู้ผลิตและตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มเลือกใช้วัตถุดิบที่ผลิตในประเทศกับภาษีที่ผู้ประกอบการได้รับการยกเว้นจากการนำเข้าวัตถุดิบเข้ามาผลิตว่าจะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดในการเข้าไปลงทุนผลิตในสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง (เส้นด้าย/เส้นใย/ผ้าฝ้าย/ผ้าใยสังเคราะห์/ฯลฯ)

➤ โอกาสในการลงทุนทำธุรกิจเครื่องนุ่งห่มปลายน้ำ

ปัจจุบัน กัมพูชามีผู้ประกอบการประมาณ 550-600 ราย ในธุรกิจการตัดเย็บสินค้าเครื่องนุ่งห่มชนิดต่างๆ โดยจำนวนผู้ประกอบการประมาณร้อยละ 90 เป็นผู้ประกอบการต่างชาติ ได้แก่ ไต้หวัน ฮองกง จีน สิงคโปร์ มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป รวมถึงผู้ประกอบการไทย

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในกัมพูชาได้ประโยชน์จากปัจจัยแรงงาน และสิทธิประโยชน์ด้านภาษีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศซึ่งได้นำเสนอไปก่อนหน้านี้ ซึ่งถือเป็นโอกาสสำหรับนักลงทุนไทยที่สนใจจะเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวของกัมพูชา โดยแนวทางการลงทุนหนึ่งที่สามารถเข้าไปลงทุนได้ ได้แก่ การจัดตั้งโรงงานตัดเย็บสินค้าเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม อาทิ ชุดทำงาน และกางเกงยีนส์ ซึ่งมีความต้องการจากต่างประเทศอย่างมาก⁸ และการจัดตั้งโรงงานตัดเย็บสินค้ารองเท้ากีฬาและรองเท้าแฟชั่นต่างๆ เพื่อผลิตเพื่อส่งออก

7.1.2.3 สินค้าเป้าหมายสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

➤ สินค้าที่มีศักยภาพในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

กัมพูชาเป็นฐานการผลิตสินค้าเครื่องนุ่งห่มหลากหลายชนิด โดยสินค้าที่มีการผลิตจำนวนมาก ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เช่น เสื้อเชิ้ตและเสื้อผ้าใส่ทำงาน เสื้อยืด เสื้อที่เชิ้ต เป็นต้น เสื้อสูท เสื้อคลุม เช่น เสื้อโค้ต เสื้อโอเวอร์โค้ต เป็นต้น ชุดชั้นในและกางเกงใน (ทั้งสุภาพสตรีและ

⁸ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

สุภาพบุรุษ) เสื้อผ้าและชุดกีฬา และรองเท้ากีฬา ทั้งนี้ การผลิตในกัมพูชาเป็นการผลิตเพื่อส่งออกเกือบทั้งหมด ขณะที่สินค้าส่วนน้อยเท่านั้นที่จะมาจากโรงงานผลิตภายในประเทศ และถูกนำมาจำหน่ายในตลาดกัมพูชา (จำหน่ายตามร้านค้าของแบรนด์สินค้า และ/หรือตามห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ) โดยสำหรับสินค้าที่จำหน่ายภายในตลาดกัมพูชาส่วนใหญ่เป็นสินค้าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มมือสอง และสินค้าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่ไม่มีแบรนด์สินค้า (Unbranded Product) (หรือเป็นแบรนด์สินค้าที่มีได้โด่งดังระดับประเทศ)⁹ ซึ่งถูกนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศจากตลาดต่างประเทศ เช่น จีน ไทย เวียดนาม เป็นต้น

ทั้งนี้ สินค้าเครื่องนุ่งห่มที่น่าสนใจต่อการเข้าไปลงทุน ได้แก่ เสื้อผ้าและชุดทำงาน ชุดชั้นในและกางเกงใน รวมถึงเสื้อผ้ากีฬาและรองเท้ากีฬา นอกจากนี้ วัตถุดิบซึ่งใช้ในการผลิตและตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา เช่น ผ้าทอ/ผ้าฝืน เส้นด้ายและเส้นใย เป็นสินค้าที่มีศักยภาพอีกกลุ่มหนึ่งสำหรับนักลงทุนไทยในการเข้าไปลงทุนผลิตเพื่อป้อนเป็นวัตถุดิบให้กับโรงงานตัดเย็บในประเทศ

ผ้าทอและผ้าฝืน

การผลิตผ้าทอและผ้าฝืนในกัมพูชานั้นมีขนาดเล็กมาก โดยมีผู้ประกอบการภายในประเทศน้อยกว่า 5 ราย ซึ่งผู้ประกอบการบางรายเป็นเพียงโรงทอผ้าพื้นบ้านที่ดำเนินกิจการในลักษณะของครอบครัวที่สินค้าที่ผลิตได้เน้นจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว¹⁰ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ากัมพูชายังขาดแคลนในอุตสาหกรรมดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง และทำให้เป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนในธุรกิจดังกล่าว โดยการจัดตั้งโรงงานผลิตสินค้าตั้งแต่สินค้าระดับต้นน้ำ คือ เส้นด้ายและเส้นใย ไปจนถึงสินค้าระดับกลางน้ำ คือ ผ้าฝืน/ผ้าทอ ซึ่งจะต้องรวมถึงการลงทุนในธุรกิจฟอกย้อม และ/หรือธุรกิจพิมพ์ลายด้วย (กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การลงทุนแบบครบวงจรตลอดห่วงโซ่) อย่างไรก็ตาม การลงทุนในรูปแบบดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ที่เข้าไปลงทุนมาก ดังที่ได้นำเสนอไปก่อนหน้านี้

⁹ สินค้าดังกล่าวอาจจะมีระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ต่ำกว่า เช่นเดียวกับระดับราคาสินค้าที่ต่ำลงมา ทำให้ผู้บริโภคในประเทศสามารถเข้าถึงได้

¹⁰ EUROCHAM CAMBODIA (2014). Market Study: The Textile Industry in Cambodia. September 2014. Italian Trade Agency (ITA) & Ministero dello Sviluppo Economico.

เสื้อผ้าสำเร็จรูป

สินค้าเครื่องนุ่งห่มอย่างเสื้อผ้าสำเร็จรูปถือเป็นสินค้าที่มีศักยภาพในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา ทั้งนี้ หากพิจารณาจากตัวเลขส่งออกของกัมพูชา จะพบว่า สินค้าดังกล่าวเป็นสินค้าส่งออกอันดับต้นๆ ของอุตสาหกรรม โดยในปี พ.ศ. 2558 เฉพาะเสื้อผ้าสำเร็จรูปและเครื่องนุ่งห่มต่างๆ (ไม่นับรวมการส่งออกสินค้ารองเท้าและรองเท้ากีฬา) กัมพูชามีมูลค่าการส่งออกมากถึง 9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณร้อยละ 70 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศ) โดยสินค้าส่งออกสำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (เสื้อ สวม เดรส กระโปรง กางเกง) (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของสุภาพสตรี (HS6104) เสื้อยืด เสื้อที่เช็ด (HS6109) และเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (เสื้อ สวม กางเกง) (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของสุภาพบุรุษ (HS6103)

ชุดชั้นในและกางเกงใน

สินค้าเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชาที่อยู่ในกลุ่มส่งออกรองลงมาจากกลุ่มสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป คือ ชุดชั้นในและกางเกงใน

ทั้งนี้ มีบริษัทชุดชั้นใน (และกางเกงใน) ต่างชาติหลายรายที่ใช้กัมพูชาเป็นฐานการผลิตและตัดเย็บชุดชั้นในและกางเกงใน เช่น Crystal Martin (แบรนด์ชุดชั้นในจากสหราชอาณาจักร) Wacoal (แบรนด์ชุดชั้นในจากญี่ปุ่น) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีผู้ผลิตและรับจ้างตัดเย็บชุดชั้นในและกางเกงใน ซึ่งเป็นบริษัทจากจีน ฮองกง เกาหลีใต้ สหภาพยุโรป ไทย รวมถึงผู้ประกอบการท้องถิ่นลงทุนจัดตั้งโรงงานตัดเย็บในกัมพูชาอยู่พอสมควร

เสื้อกีฬาและรองเท้ากีฬา

เสื้อกีฬารวมถึงรองเท้ากีฬาเป็นอีกสินค้ากลุ่มหนึ่งที่ผลิตเป็นจำนวนมากในกัมพูชา โดยมีผู้ประกอบการบริษัทเสื้อผ้า รองเท้า และอุปกรณ์กีฬาชั้นนำหลายราย เช่น บริษัท Adidas บริษัท Nike เป็นต้น เข้ามาจัดจ้างผู้ประกอบการในกัมพูชาเพื่อตัดเย็บเสื้อผ้า และ/หรือผลิตรองเท้ากีฬาให้แก่บริษัทของตน

อย่างไรก็ดี หากเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเดียวกันอย่างเวียดนาม จะพบว่า ยังมีโรงงานตัดเย็บและผลิตสินค้าในกลุ่มดังกล่าว (เสื้อกีฬา/รองเท้ากีฬา) อยู่ไม่มากเท่า จึงเป็นโอกาสดีสำหรับผู้ประกอบการไทยในการย้ายหรือขยายฐานการผลิตเข้าไปในกัมพูชา ในที่นี้ นัก

ลงทุนไทยอาจเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานตัดเย็บแล้วจึงผลิตเพื่อส่งออกไป ซึ่งผู้ประกอบการจะได้รับประโยชน์จากสิทธิ GSP หรือ EBA ที่ประเทศกัมพูชาได้รับจากตลาดคู่ค้า เช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น เป็นต้น

➤ สินค้าเป้าหมายในการลงทุน

ภายหลังจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากหลายแหล่งข้อมูล ทั้งแหล่งข้อมูลของไทยและต่างชาติ ตลอดจนการเดินทางไปศึกษาข้อมูลเชิงลึก (Fact Finding) โดยการลงสำรวจพื้นที่และเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ณ กัมพูชา ในช่วงวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559¹¹ ได้ให้ข้อมูลแก่คณะผู้วิจัย เพื่อประมวลและวิเคราะห์ในสินค้าที่มีศักยภาพต่างๆ ที่นักลงทุนไทยมีโอกาสในการเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา โดยจากผลการวิเคราะห์ คณะผู้วิจัยสามารถสรุปสินค้าเป้าหมายในการลงทุนในกัมพูชาไว้ 2 ชนิดดังนี้

- 1) ผ้าทอ/ผ้าฝ้าย
- 2) เสื้อผ้าสำเร็จรูป

ทั้งนี้ ตารางที่ 7-2 สรุปความโดดเด่นของสินค้าทั้งสองเปรียบเทียบกับสินค้าอื่นๆ ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มที่มีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนไว้ โดยสำหรับสินค้าผ้าทอ/ผ้าฝ้าย แม้ว่าการลงทุนเข้าไปในธุรกิจการผลิตดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยเงินลงทุนปริมาณมาก (เนื่องจากต้องเข้าไปลงทุนผลิตทั้งห่วงโซ่การผลิต) รวมถึงอาจจำเป็นต้องเข้าไปลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการผลิตโรงงาน เช่น เครื่องปั่นไฟ ระบบผลิตน้ำประปา ระบบบำบัดน้ำ เป็นต้น (เนื่องด้วยในหลายพื้นที่ของกัมพูชา ยังขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการผลิตสินค้าสิ่งทอ) อย่างไรก็ตาม ความที่ยังแทบไม่มีผู้ผลิตในกัมพูชาอยู่เลย ตลอดจนความต้องการวัตถุดิบจากภาคการตัดเย็บที่มีอยู่อย่างมาก ทำให้คณะผู้วิจัยมองว่านักลงทุนไทยจะมีโอกาสอย่างมากในการเข้าไปลงทุนโรงงานผลิตสินค้านี้ดังกล่าว

ส่วนสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป ถือเป็นสินค้าส่งออกสำคัญของกัมพูชา ซึ่งผู้ประกอบการไทยจะได้โอกาสจากการเข้าไปจัดตั้งโรงงานตัดเย็บเพื่อส่งออกไปยังตลาดคู่ค้าของกัมพูชา ทั้งนี้ เมื่อเทียบกับธุรกิจการผลิตสินค้าเครื่องนุ่งห่มอื่นๆ ในกัมพูชา จะพบว่าทั้งในภาคการผลิตสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป และภาคการผลิตสินค้าอื่นๆ เช่น เสื้อกีฬารองเท้ากีฬา เป็นต้น ก็มีระดับการ

¹¹ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชาถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

แข่งขันที่ค่อนข้างสูงเช่นเดียวกัน ดังนั้น ประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาจึงอยู่ที่ว่าผู้ประกอบการไทยจะเลือกตัดสินใจเข้าไปลงทุนในธุรกิจสินค้าใด

ท้ายที่สุด เนื่องจากในปัจจุบัน อัตราค่าจ้างในกัมพูชาเริ่มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น โดยแม้ว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ตามกฎหมาย) ในกัมพูชาจะอยู่ที่ประมาณ 140 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน แต่ในทางปฏิบัติ ค่าจ้างที่จ่ายให้กับแรงงานสูงกว่าอัตราดังกล่าวค่อนข้างมาก (ประมาณ 180 ดอลลาร์สหรัฐขึ้นไป¹²) ซึ่งรวมไปถึงสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ผู้ประกอบการต้องมอบให้กับแรงงานในโรงงานตามกฎหมาย (รวมถึงตามที่สหภาพแรงงานเรียกร้อง) ขณะเดียวกัน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ยังเกิดเหตุการณ์ประท้วงของลูกจ้างชาวกัมพูชาในโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า และรองเท้าอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการวางแผนและการประกอบการของผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มอยู่มาพอสมควร นอกจากนี้ กัมพูชาเริ่มประสบปัญหาการจัดการแรงงานเข้าทำงานในโรงงาน เนื่องจากแรงงานเปลี่ยนงานบ่อย โดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะการตัดเย็บค่อนข้างดี

จากประเด็นเหล่านี้ถือเป็นประเด็นที่นักลงทุนไทยควรนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ โดยเฉพาะกับการเข้าไปลงทุนในการผลิตสินค้าเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา ซึ่งต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาดังกล่าวอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้

ตารางที่ 7-2 เปรียบเทียบสินค้าเป้าหมายและสินค้าที่มีศักยภาพอื่น ในการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา

	ผ้าทอและผ้าฝืน	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	เสื้อผ้ากีฬา และรองเท้ากีฬา	ชุดชั้นในและ กางเกงใน
ภาพรวมและจุด โดดเด่นของ ผลิตภัณฑ์	<ul style="list-style-type: none"> แทบจะไม่มีผู้ผลิตในธุรกิจการผลิตดังกล่าว อุปสงค์ในประเทศมีอยู่มาก หากแต่ประเทศไม่สามารถผลิตวัตถุดิบได้ ทำให้ต้องนำเข้าวัตถุดิบผ้าทอ/ผ้าฝืนเกือบทั้งหมดจากต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นสินค้าส่งออกสำคัญของกัมพูชา สินค้าเกือบทั้งหมดที่ผลิตได้ส่งออกไปตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา 		
ข้อสังเกตสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ประกอบการในประเทศมีจำนวนน้อยมาก และอาจกล่าวได้ว่าไม่มีห่วงโซ่การผลิตสินค้าดังกล่าว (เส้นด้าย/เส้นใย และผ้าฝืน/ผ้าทอ) อยู่เลยในกัมพูชา 	<ul style="list-style-type: none"> มีผู้ประกอบการในประเทศเป็นจำนวนมาก ทั้งรายย่อยไปจนถึงรายใหญ่ โดยส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนต่างชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> มีผู้ประกอบการในประเทศเป็นจำนวนมาก ต้องพึ่งพาและนำเข้าวัตถุดิบในการตัดเย็บจำนวนมากจากต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> มีผู้ประกอบการบ้างบางส่วนที่ดำเนินธุรกิจนี้ในกัมพูชา ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการต่างชาติ ต้องพึ่งพาและนำเข้าวัตถุดิบในการตัดเย็บ

¹² ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

	ผ้าทอและผ้าฝืน	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	เสื้อผ้ากีฬา และรองเท้ากีฬา	ชุดชั้นในและ กางเกงใน
		<ul style="list-style-type: none"> ต้องพึ่งพาและนำเข้าวัตถุดิบในการตัดเย็บจำนวนมากจากต่างประเทศ มีความต้องการจากตลาดจีนและญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเสื้อผ้าชุดทำงาน (ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559) 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ประกอบการในประเทศส่วนใหญ่ดำเนินการผลิตทั้งเสื้อผ้ากีฬาและรองเท้ากีฬาควบลูกกันไป 	<p>จำนวนมากจากต่างประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> แรงงานกัมพูชายังมีทักษะในการตัดเย็บชุดชั้นใน/กางเกงในที่มีขั้นตอนการผลิตละเอียดอ่อนมากๆ ไม่ได้เหมือนดังแรงงานไทย
รูปแบบทางธุรกิจที่คาดหวังว่ามีโอกาสสำหรับนักลงทุนไทย	<ul style="list-style-type: none"> จัดตั้งโรงงานผลิตทั้งห่วงโซ่การผลิต ตั้งแต่การผลิตเส้นใย/เส้นด้าย การฟอกย้อม การพิมพ์ลาย และการถักทอผ้าฝืนผ้าทอ เพื่อจำหน่ายในประเทศ (แก่โรงงานตัดเย็บ) โดยนำเข้าเครื่องจักรและเทคโนโลยีจากไทย 	<ul style="list-style-type: none"> จัดตั้งโรงงานตัดเย็บเพื่อการส่งออก โดยนำเข้าวัตถุดิบ และ/หรือชิ้นส่วนเสื้อผ้าจากไทยเข้ามาตัดเย็บ/ประกอบ 	<ul style="list-style-type: none"> จัดตั้งโรงงานตัดเย็บเพื่อการส่งออก โดยนำเข้าวัตถุดิบ จากไทยเข้ามาผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> จัดตั้งโรงงานตัดเย็บชุดชั้นใน โดยนำเข้าชิ้นส่วนจากไทยเข้ามาประกอบและจำหน่ายในตลาดกัมพูชา และ/หรือส่งออกไปต่างประเทศ (รวมถึงส่งกลับมาจำหน่ายในไทย)
หมายเหตุ	<ul style="list-style-type: none"> การเข้ามาลงทุนในกัมพูชาต้องลงทุนด้วยเงินลงทุนจำนวนมาก (ขนาดการลงทุน (Scale) ใหญ่) เนื่องจากต้องลงทุนตั้งแต่ระดับต้นน้ำ (การผลิตเส้นด้าย) ไปจนถึงระดับกลางน้ำ (การผลิตผ้าฝืน) นักลงทุนยังอาจต้องลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานของโรงงาน (ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559) ต้นทุนค่าไฟฟ้าในกัมพูชาถือว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง หากเปรียบเทียบกับประเทศรอบข้าง เช่น สปป.ลาว เวียดนาม เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> อัตราค่าจ้างในกัมพูชาเริ่มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เกิดเหตุการณ์ประท้วงของสหภาพแรงงานในโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าและรองเท้าอยู่บ่อยครั้งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อการวางแผนและการประกอบการของผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการในกัมพูชามากพอสมควร กัมพูชาเริ่มประสบปัญหาการจัดหาแรงงานเข้าทำงาน เนื่องจากแรงงานเปลี่ยนงานบ่อย (ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559) ประสิทธิภาพแรงงานกัมพูชายังอยู่ในระดับที่ไม่สูงมาก หากเปรียบเทียบกับแรงงานชาวไทยหรือเวียดนามด้วยกัน (ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559) สินค้าที่จำหน่ายในประเทศส่วนใหญ่กลับเป็นสินค้าเสื้อผ้ามือสอง และ/หรือสินค้าไม่มีแบรนด์สินค้า ซึ่งนำเข้าจากจีน ไทย เวียดนาม ฯลฯ ทั้งนี้ กำลังซื้อของประชาชนในประเทศยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงมาก ทำให้สินค้าดังกล่าวค่อนข้างได้รับความนิยมมากกว่าสินค้ากลุ่มบน (Premium Goods) หรือสินค้าที่เป็นแบรนด์ชั้นนำ รัฐบาลกัมพูชากำลังอยู่ระหว่างการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประท้วงของแรงงานในประเทศ เพื่อลด หรือป้องกันมิให้เกิดปัญหาการประท้วงของสหภาพแรงงาน (ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559) 		

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

7.2 สถิติด้านการค้า การลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา

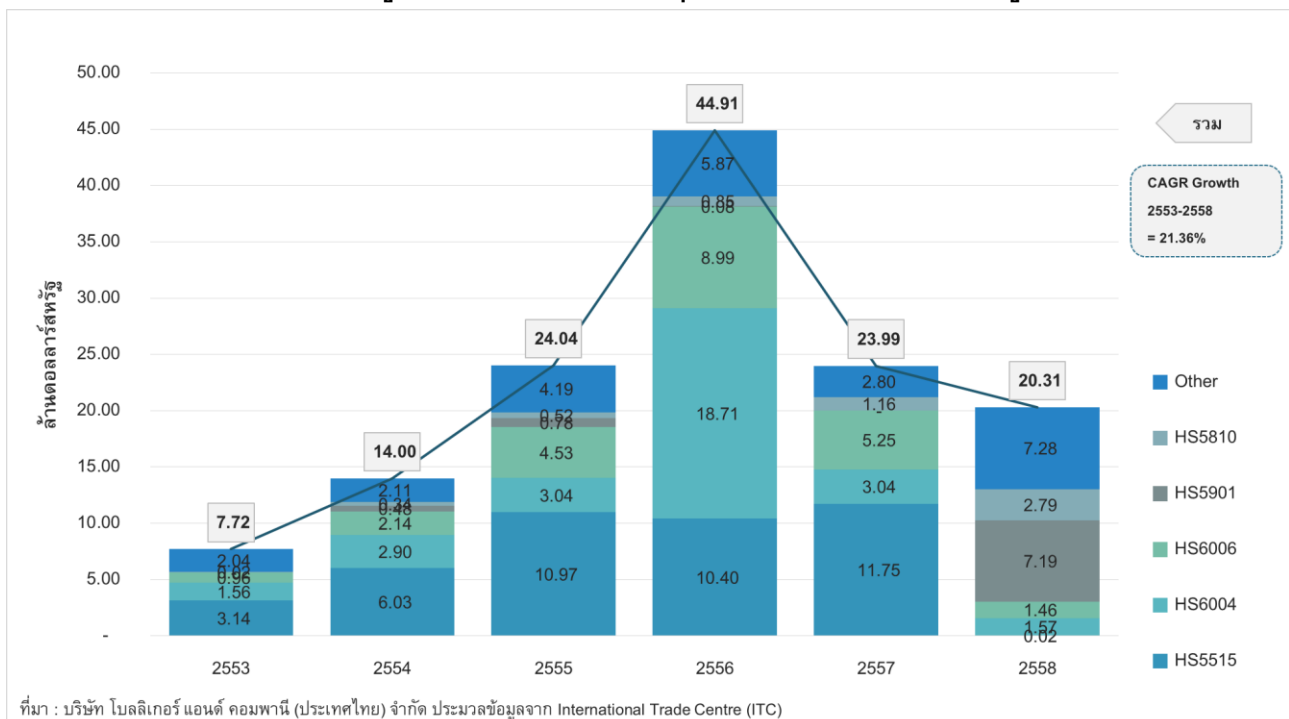
7.2.1 การค้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

7.2.1.1 การค้าสินค้าสิ่งทอ

➤ สถิติการส่งออก

ในปี พ.ศ. 2558 กัมพูชาส่งออกสินค้าสิ่งทอเป็นมูลค่า 20.31 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ การส่งออกของกัมพูชามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2556 ที่มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นเท่าตัว และเมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกในปัจจุบัน (พ.ศ. 2558) ก็มีค่าเพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่าจากมูลค่าการนำเข้าในปี พ.ศ. 2553 โดยอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 อยู่ที่ร้อยละ 21.36

ภาพที่ 7-1 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอของกัมพูชา

สินค้าสิ่งทอที่กัมพูชาส่งออกมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ได้แก่ ผ้าทอ ผ้าถัก ผ้าเคลือบ ผ้าปัก ผ้าขนแบบโพลี/ผ้าขนหนู ป้ายผ้า และตาข่าย ดังแสดงในตารางที่ 7-3

**ตารางที่ 7-3 สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรก
ในอุตสาหกรรมสิ่งทอของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558**

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	อัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมดในอุตสาหกรรม	22.49	21.36%	100.00%
1	HS5515	ผ้าทออื่นๆ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	7.05	-62.92%	31.34%
2	HS6004	ผ้าถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ มีความกว้างเกิน 30 เซนติเมตร และมีด้ายยัดหรือด้ายยางตั้งแต่ร้อยละ 5 ขึ้นไปโดยน้ำหนัก นอกจากของตามประเภทที่ 60.01	5.14	0.09%	22.84%
3	HS6006	ผ้าอื่น ๆ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	3.89	8.84%	17.29%
4	HS5901	ผ้าสิ่งทอที่เคลือบด้วยกัมหรือสารจำพวกอะมิเลเชียส ชนิดที่ใช้หุ้มปกหนังสือหรือที่คล้ายกัน ผ้าลอกลาย ผ้าใบที่จัดทำไว้สำหรับระบายสี รวมทั้งผ้าแข็งซับใน และผ้าแข็งที่คล้ายกัน ชนิดที่ใช้สำหรับทำพื้นทรงหมวก	1.42	N/A	6.33%
5	HS5810	ผ้าปัก เป็นผืน เป็นแถบหรือเป็นชิ้น ลวดลาย	0.95	168.46%	4.21%
6	HS6001	ผ้าที่มีขนแบบโพล์ รวมถึงผ้ามีขนแบบ "ลองโพล์" และผ้าแบบผ้าขนหนูที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	0.54	N/A	2.40%
7	HS5407	ผ้าทอทำด้วยด้ายใยยาวสังเคราะห์ รวมถึงผ้าทอที่ได้จากวัตถุดิบตามประเภทที่ 54.04	0.48	16.57%	2.14%
8	HS5807	ป้าย ตรา และของที่คล้ายกัน ทำด้วยวัตถุทอเป็นผืน เป็นแถบ ตัดเป็นรูปทรงหรือตัดตามขนาด ไม่ได้ปัก	0.34	108.07%	1.52%
9	HS5608	ตาข่ายแบบผูกปมทำด้วยเชือกชนิดทไวน์ ชนิดคอร์เตจ หรือชนิดโรป รวมทั้งตาข่ายจับปลาและตาข่ายอื่น ๆ ที่จัดทำแล้ว ทำด้วยวัตถุทอ	0.31	N/A	1.38%
10	HS5903	ผ้าสิ่งทอที่อาบซึม เคลือบ หุ้มหรืออัดเป็นชั้นด้วยพลาสติก นอกจากของตามประเภทที่ 59.02	0.28	6.76%	1.27%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

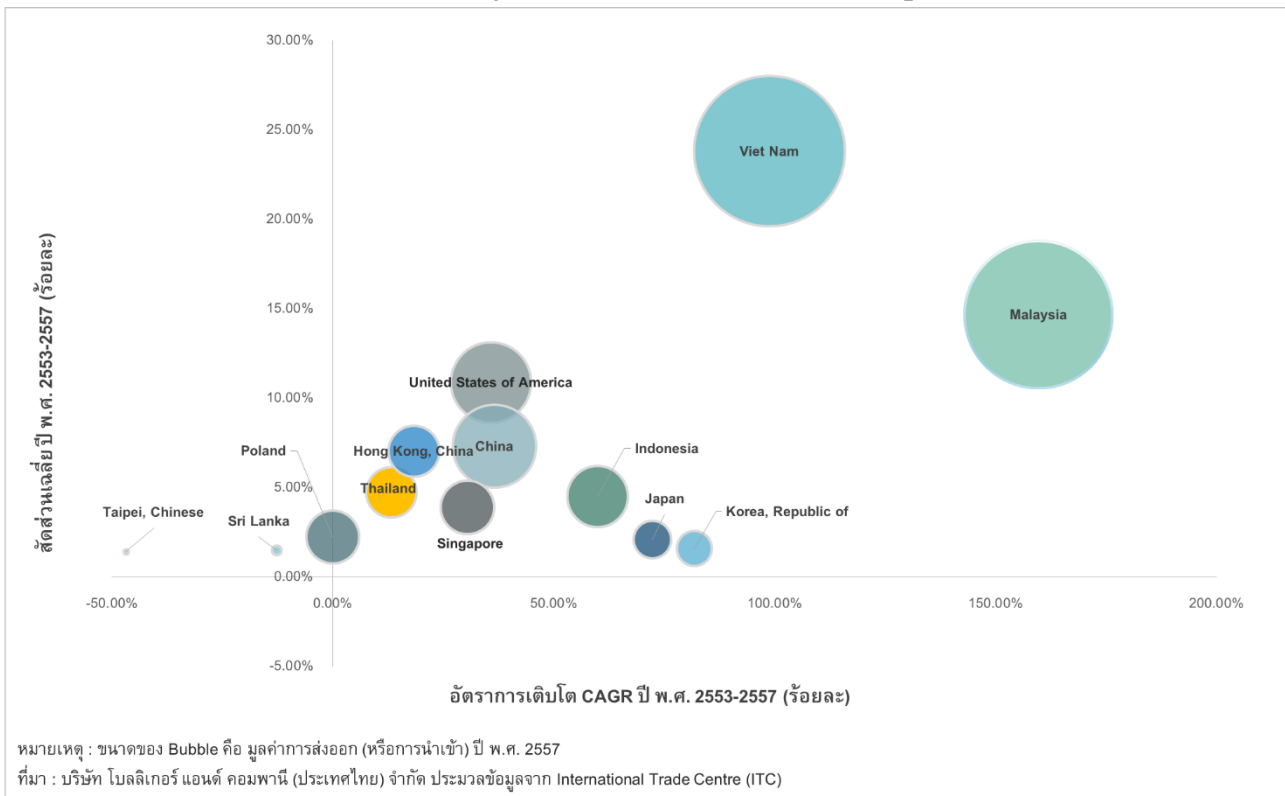
ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

ตลาดส่งออกที่สำคัญของกัมพูชา¹³ ได้แก่ เวียดนาม (ร้อยละ 23.81) มาเลเซีย (ร้อยละ 14.67) สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 10.88) จีน (ร้อยละ 7.31) และฮ่องกง (ร้อยละ 7.04) ตามลำดับ ส่วนประเทศไทย มีส่วนแบ่งตลาดเท่ากับร้อยละ 4.73

ทั้งนี้ มาเลเซียเป็นตลาดส่งออกของกัมพูชาที่มีอัตราการเติบโตที่สูงมาก อีกทั้งยังเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 2 รองจากเวียดนาม โดยอัตราการเติบโตแบบ CAGR ของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชามายังมาเลเซียในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 อยู่ที่ร้อยละ 159.73 (เวียดนาม เติบโตอยู่ที่ร้อยละ 98.87) ส่วนไทยเป็นตลาดส่งออกที่มีอัตราการเติบโตค่อนข้างต่ำ โดยในช่วงปีดังกล่าว อัตราการเติบโตแบบ CAGR ของไทยอยู่ที่ร้อยละ 13.30 เท่านั้น

ภาพที่ 7-2 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557

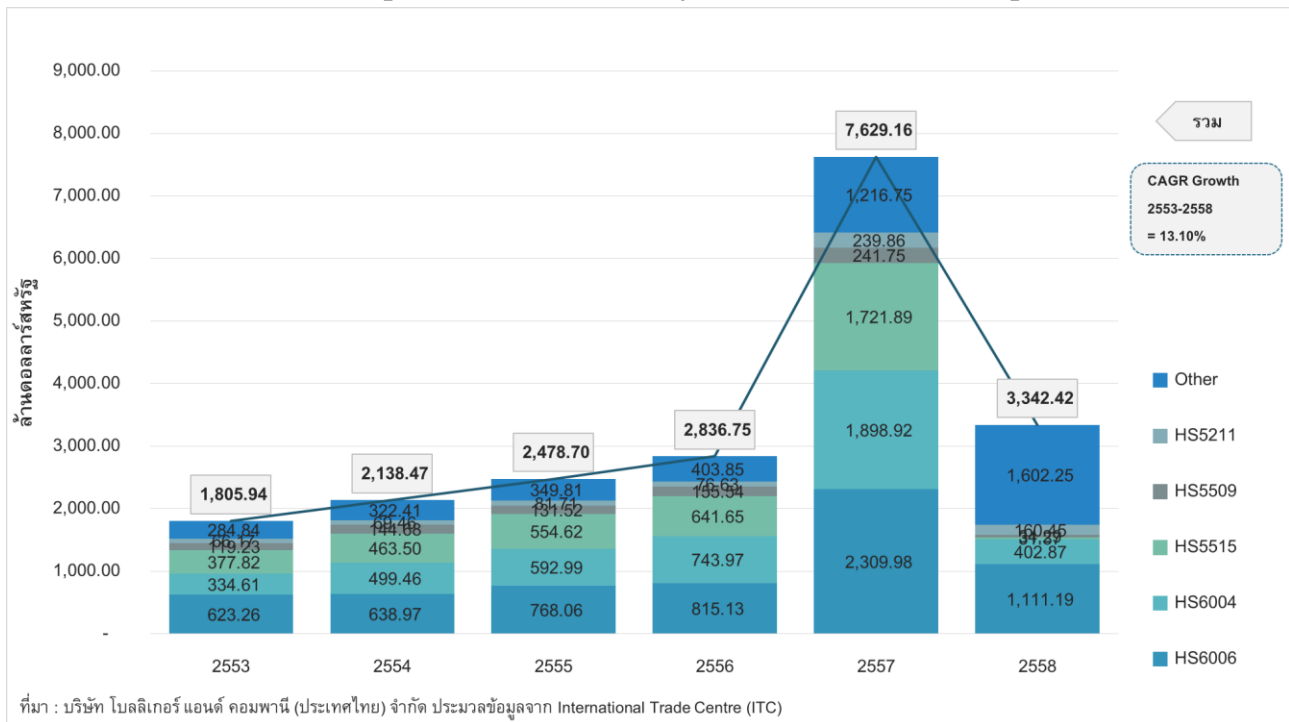
¹³ เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลการค้ารายประเทศ (By-country Data) ในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทาง พบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่น่าเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอแนะนำเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน ซึ่งสามารถสะท้อนถึงตลาดส่งออกที่สำคัญของกัมพูชาที่เป็นปัจจุบันได้ในระดับหนึ่ง

➤ สถิติการนำเข้า

ในปี พ.ศ. 2558 กัมพูชานำเข้าสินค้าสิ่งทอมากถึง 3,342.42 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ การนำเข้าสินค้าสิ่งทอของกัมพูชาเติบโตอย่างช้า ยกเว้นแต่ในปี พ.ศ. 2557 ที่มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าจากมูลค่าการนำเข้าในปี พ.ศ. 2556 โดยอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 อยู่ที่ร้อยละ 13.10

ภาพที่ 7-3 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอของกัมพูชา

สินค้าสิ่งทอที่กัมพูชานำเข้ามากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ได้แก่ ผ้าถัก ผ้าทอ ด้าย ไยสังเคราะห์ ผ้าทอทำด้วยฝ้าย ป้ายผ้า และผ้าขนแบบโพลี/ผ้าขนหนู ดังแสดงในตารางที่ 7-4

ตารางที่ 7-4 สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรก ในอุตสาหกรรมสิ่งทอของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	อัตราการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมดในอุตสาหกรรม	3,371.91	13.10%	100.00%
1	HS6006	ผ้าอื่นๆ ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	1,044.43	12.26%	30.97%
2	HS6004	ผ้าถักแบบนิตหรือแบบโครเซต มีความกว้างเกิน 30 เซนติเมตร และมีด้ายยัดหรือด้ายยางตั้งแต่ร้อยละ 5 ขึ้นไปโดยน้ำหนัก นอกจากของตามประเภทที่ 60.01	745.47	3.78%	22.11%
3	HS5515	ผ้าทออื่นๆ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	631.81	-39.21%	18.74%
4	HS5509	ด้าย (นอกจากด้ายเย็บ) ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก	137.83	-22.06%	4.09%
5	HS5211	ผ้าทอทำด้วยฝ้าย ที่มีฝ้ายน้อยกว่าร้อยละ 85 โดยน้ำหนัก ผสมด้วยเส้นใยประดิษฐ์ล้วนหรือเป็นส่วนใหญ่ และหนักเกิน 200 กรัมต่อตารางเมตร	115.71	19.38%	3.43%
6	HS5209	ผ้าทอทำด้วยฝ้าย ที่มีฝ้ายตั้งแต่ร้อยละ 85 ขึ้นไป โดยน้ำหนักและหนักเกิน 200 กรัมต่อตารางเมตร	109.56	55.74%	3.25%
7	HS5903	ผ้าสิ่งทอที่อวบซึ่ม เคลือบ หุ้มหรืออัดเป็นชั้นด้วยพลาสติก นอกจากของตามประเภทที่ 59.02	79.57	16.33%	2.36%
8	HS5407	ผ้าทอทำด้วยด้ายใยยาวสังเคราะห์ รวมถึงผ้าทอที่ได้จากวัตถุตามประเภทที่ 54.04	60.10	43.82%	1.78%
9	HS5807	ป้าย ตรา และของที่คล้ายกัน ทำด้วยวัตถุทอเป็นผืน เป็นแถบ ตัดเป็นรูปทรงหรือตัดตามขนาด ไม่ได้ปัก	50.32	12.04%	1.49%
10	HS6001	ผ้าที่มีขนแบบโพล์ รวมถึงผ้ามีขนแบบ "ลองโพล์" และผ้าแบบผ้าขนหนูที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	46.92	200.53%	1.39%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

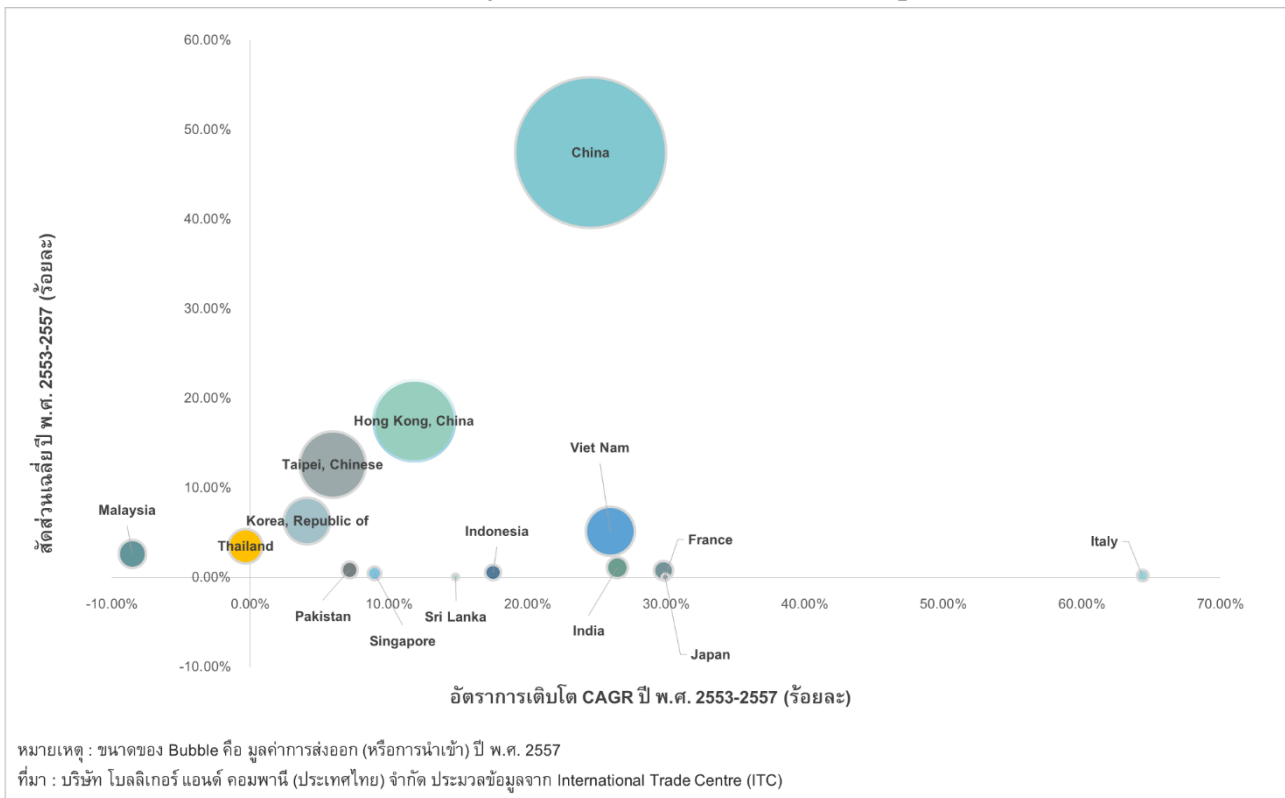
ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

แหล่งนำเข้าที่สำคัญของกัมพูชา¹⁴ ได้แก่ จีน (ร้อยละ 47.48) ฮองกง (ร้อยละ 17.52) ไต้หวัน (ร้อยละ 12.54) เกาหลีใต้ (ร้อยละ 6.35) และเวียดนาม (ร้อยละ 5.17) ตามลำดับ ส่วนไทยมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ที่ร้อยละ 3.53 รองจากเวียดนาม

ทั้งนี้ ในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 แหล่งนำเข้าของกัมพูชามีตลาดที่เติบโตอย่างรวดเร็วคืออิตาลี โดยมีอัตราการเติบโตแบบ CAGR ของมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 64.39 อย่างไรก็ดี ส่วนแบ่งตลาดของอิตาลียังอยู่แค่เพียงร้อยละ 0.21 สำหรับไทย อัตราการเติบโตดังกล่าวในช่วงเวลาเดียวกันติดลบร้อยละ 3.53 แสดงให้เห็นการลดลงของการนำเข้าสินค้าจากกัมพูชาเล็กน้อย

ภาพที่ 7-4 แหล่งนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557

¹⁴ เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลการค้ารายประเทศ (By-country Data) ในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทาง พบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่นำเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอแนะนำเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน ซึ่งสามารถสะท้อนถึงแหล่งนำเข้าที่สำคัญของกัมพูชาที่เป็นปัจจุบันได้ในระดับหนึ่ง

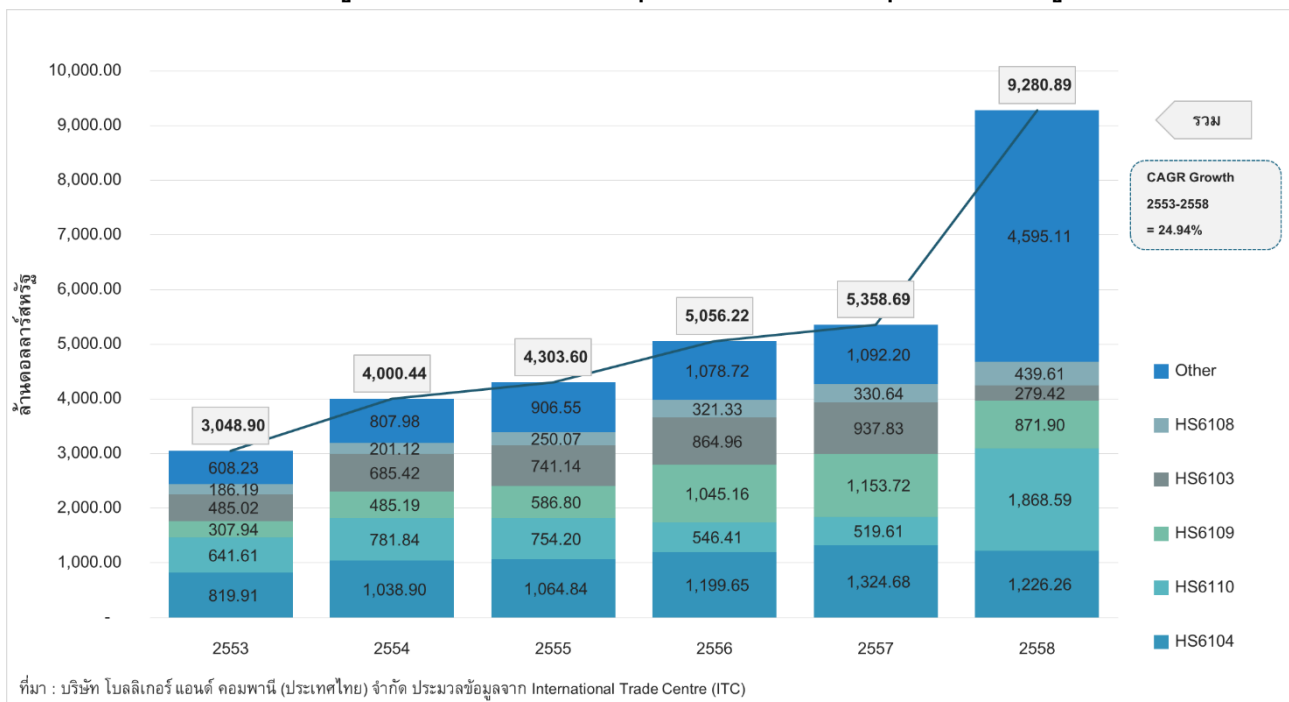

7.2.1.2 การค้าสินค้าเครื่องนุ่งห่ม

➤ สถิติการส่งออก

ในปี พ.ศ. 2558 กัมพูชาส่งออกสินค้าเครื่องนุ่งห่มเป็นมูลค่า 9,280.89 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ การส่งออกสินค้าเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชามีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2558 ที่เติบโตอย่างก้าวกระโดดจากปีก่อนหน้า ซึ่งในภาพรวม มูลค่าการส่งออกสินค้าเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชาในปี พ.ศ. 2558 มีการเติบโตกว่า 3 เท่าของมูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. 2553 โดยอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 อยู่ที่ร้อยละ 24.94

ภาพที่ 7-5 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา

สินค้าเครื่องนุ่งห่มที่กัมพูชาส่งออกมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ได้แก่ เครื่องแต่งกายของสุภาพสตรีและเด็กผู้หญิง เสื้อผ้ากีฬา เสื้อยืด เครื่องแต่งกายของสุภาพบุรุษและเด็กผู้ชาย ชุดชั้นในและกางเกงชั้นใน เสื้อผ้าเด็ก เสื้อเบลาส์ และของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกาย ดังแสดงในตารางที่ 7-5

ตารางที่ 7-5 สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรก
ในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	อัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมดในอุตสาหกรรม	5,174.79	24.94%	100.00%
1	HS6104	เครื่องแต่งกาย (เสื้อ สูท เดรส กระโปรง กางเกง) (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของสตรีหรือเด็กหญิง ซึ่งถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	1,112.37	8.38%	21.50%
2	HS6110	เจอร์ซี พูลโอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและเสื้อที่คล้ายกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	852.04	23.84%	16.47%
3	HS6109	ที่เช็ด เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิลท และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	741.78	23.14%	14.33%
4	HS6103	เครื่องแต่งกาย (เสื้อ สูท กางเกง) (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของบุรุษหรือเด็กชาย ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	665.63	-10.44%	12.86%
5	HS6108	ชุดชั้นในชนิดสลีป กระโปรงชั้นใน กางเกงชั้นในชนิดบรีฟ กางเกงชั้นใน ชุดนอนยาว พิกามา เสื้อคลุมชนิดเนกลิเช่ย์ เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของที่คล้ายกัน ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	288.16	18.75%	5.57%
6	HS6204	เครื่องแต่งกาย (เสื้อ สูท เดรส กระโปรง กางเกง) (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของสตรีหรือเด็กหญิง	195.80	152.52%	3.78%
7	HS6111	เสื้อผ้าและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายของเด็กเล็ก ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	186.96	47.66%	3.61%
8	HS6203	เครื่องแต่งกาย (เสื้อ สูท กางเกง) (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของบุรุษและเด็กชาย	184.51	101.01%	3.57%
9	HS6106	เสื้อเบลลาส์ เช็ต และเช็ตเบลลาส์ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	138.95	0.64%	2.69%
10	HS6107	กางเกงชั้นใน กางเกงชั้นในชนิดบรีฟ ไนท์ เช็ต พิกามา เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของที่คล้ายกัน ของบุรุษหรือเด็กชาย ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	133.47	26.49%	2.58%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

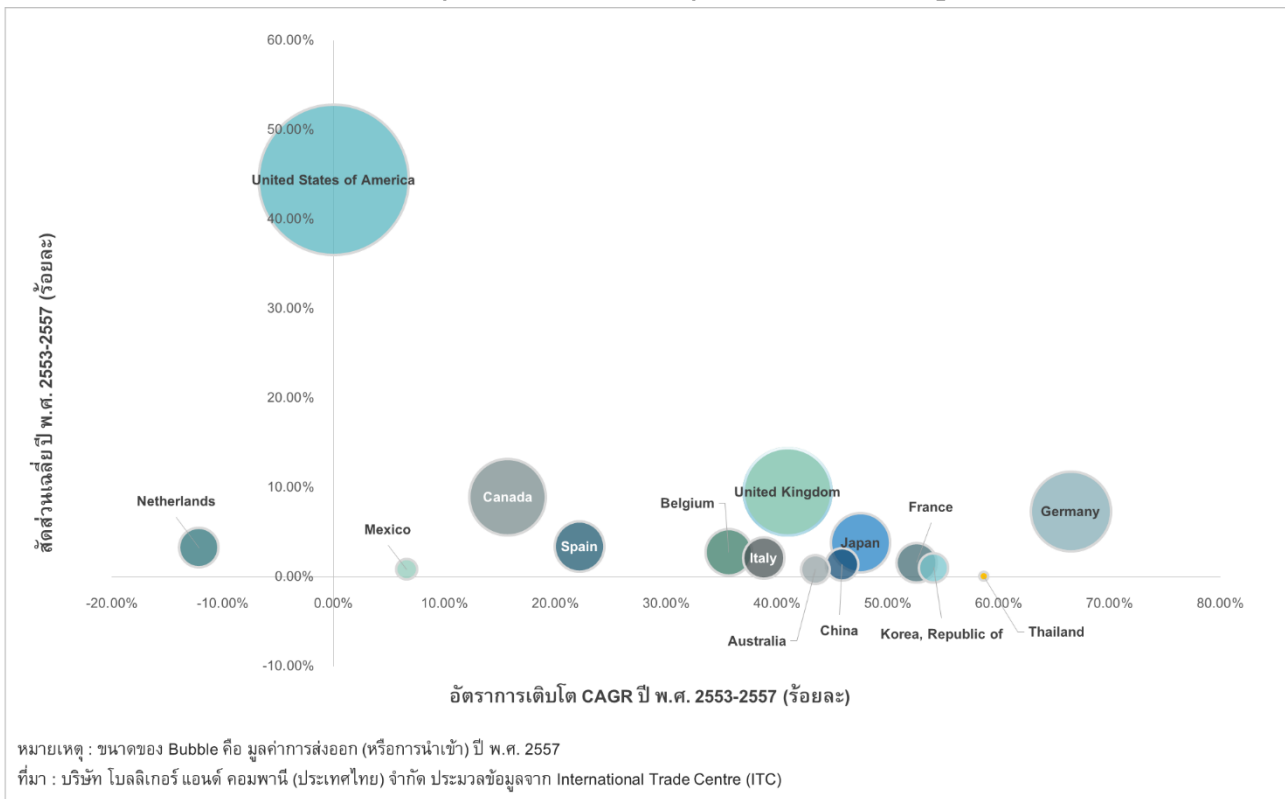
ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

ตลาดส่งออกที่สำคัญของกัมพูชา¹⁵ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 44.40) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 9.51) แคนาดา (ร้อยละ 8.93) เยอรมนี (ร้อยละ 7.32) และญี่ปุ่น (ร้อยละ 3.82) ตามลำดับ ส่วนประเทศไทย มีส่วนแบ่งตลาดเท่ากับร้อยละ 0.09 เท่านั้น

ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกของกัมพูชาที่มีอัตราการเติบโตที่ต่ำมาก โดยอัตราการเติบโตแบบ CAGR ของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชามายังสหรัฐอเมริกาในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 อยู่ที่ร้อยละ 0.02 ขณะที่ไทยเป็นตลาดส่งออกที่มีอัตราการเติบโตสูงมาก คืออยู่ที่ร้อยละ 58.65 ส่วนตลาดส่งออกสำคัญอื่นของกัมพูชาที่มีการเติบโตอย่างมากในช่วงปี ดังกล่าวนอกจากไทย ได้แก่ เยอรมนี เกาหลีใต้ และฝรั่งเศส โดยตลาดเหล่านี้มีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 66.51 54.15 และ 52.59 ตามลำดับ

ภาพที่ 7-6 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557

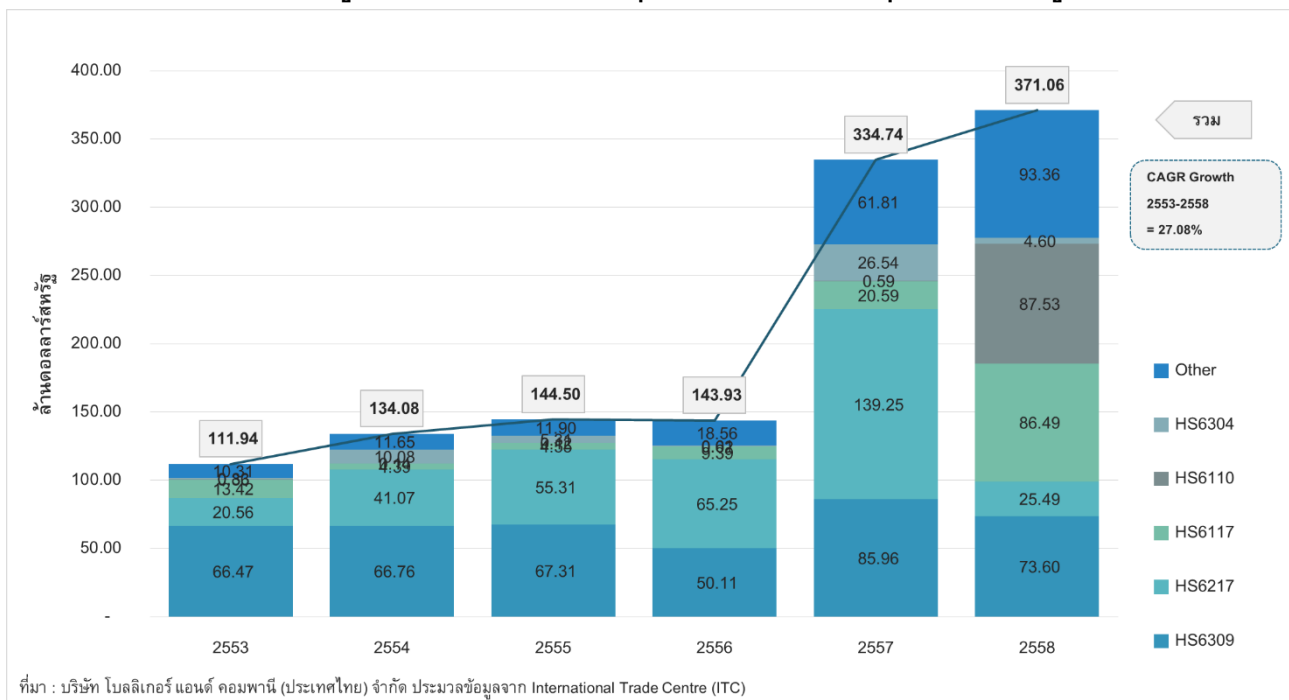
¹⁵ เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลการค้ารายประเทศ (By-country Data) ในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทาง พบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่น่าเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอแนะนำเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน ซึ่งสามารถสะท้อนถึงตลาดส่งออกที่สำคัญของกัมพูชาที่เป็นปัจจุบันได้ในระดับหนึ่ง

➤ สถิติการนำเข้า

ในปี พ.ศ. 2558 กัมพูชานำเข้าสินค้าเครื่องนุ่งห่มเพียง 371.06 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ การนำเข้าสินค้าเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชามีการเติบโตอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับการส่งออก โดยในปี พ.ศ. 2557 และ 2558 การนำเข้าของกัมพูชาที่มีการเติบโตที่สูงขึ้นอย่างมาก โดยอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 อยู่ที่ร้อยละ 27.08

ภาพที่ 7-7 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา

สินค้าเครื่องนุ่งห่มที่กัมพูชานำเข้ามากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ได้แก่ เสื้อผ้ามือสอง ของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกาย เสื้อผ้ากีฬา ของที่ทำจากผ้า แบบสำหรับตัดเสื้อผ้า กระสอบ และถุงที่ทำจากผ้า ผ้าปูเตียง/ผ้าคลุม และเครื่องยกทรง ดังแสดงในตารางที่ 7-6

ตารางที่ 7-6 สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรก
ในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	อัตราการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมดในอุตสาหกรรม	206.71	27.08%	100.00%
1	HS6309	เสื้อผ้าที่ใช้แล้วและของอื่น ๆ ที่ใช้แล้ว	68.37	2.06%	33.07%
2	HS6217	ของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกาย	57.82	4.39%	27.97%
3	HS6117	ของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกาย ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	23.14	45.17%	11.19%
4	HS6110	เจอร์ซี พูลโอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและเสื้อที่คล้ายกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	14.79	200.37%	7.16%
5	HS6304	ของอื่น ๆ ที่ใช้ตกแต่ง ไม่รวมถึงของตามประเภทที่ 94.04	7.99	40.77%	3.87%
6	HS6307	ของที่จัดทำแล้วอื่น ๆ รวมถึงแบบสำหรับตัดเสื้อผ้า	4.23	45.18%	2.04%
7	HS6305	กระสอบและถุง ชนิดที่ใช้บรรจุของ	3.47	120.10%	1.68%
8	HS6210	เสื้อผ้าที่ทำด้วยผ้าตามประเภทที่ 56.02 56.03 59.03 59.06 หรือ 59.07	3.01	3.76%	1.45%
9	HS6302	ผ้าที่ใช้กับเตียง โต๊ะ ห้องน้ำและห้องครัว	2.89	65.85%	1.40%
10	HS6212	เครื่องยกทรง เครื่องรัดเอวและตะโพก เครื่องรัดทรง สายโยงกางเกง สายโยงถุงน่อง สายรัดถุงน่องและของที่คล้ายกัน รวมทั้งส่วนประกอบของของดังกล่าว	2.57	113.74%	1.25%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

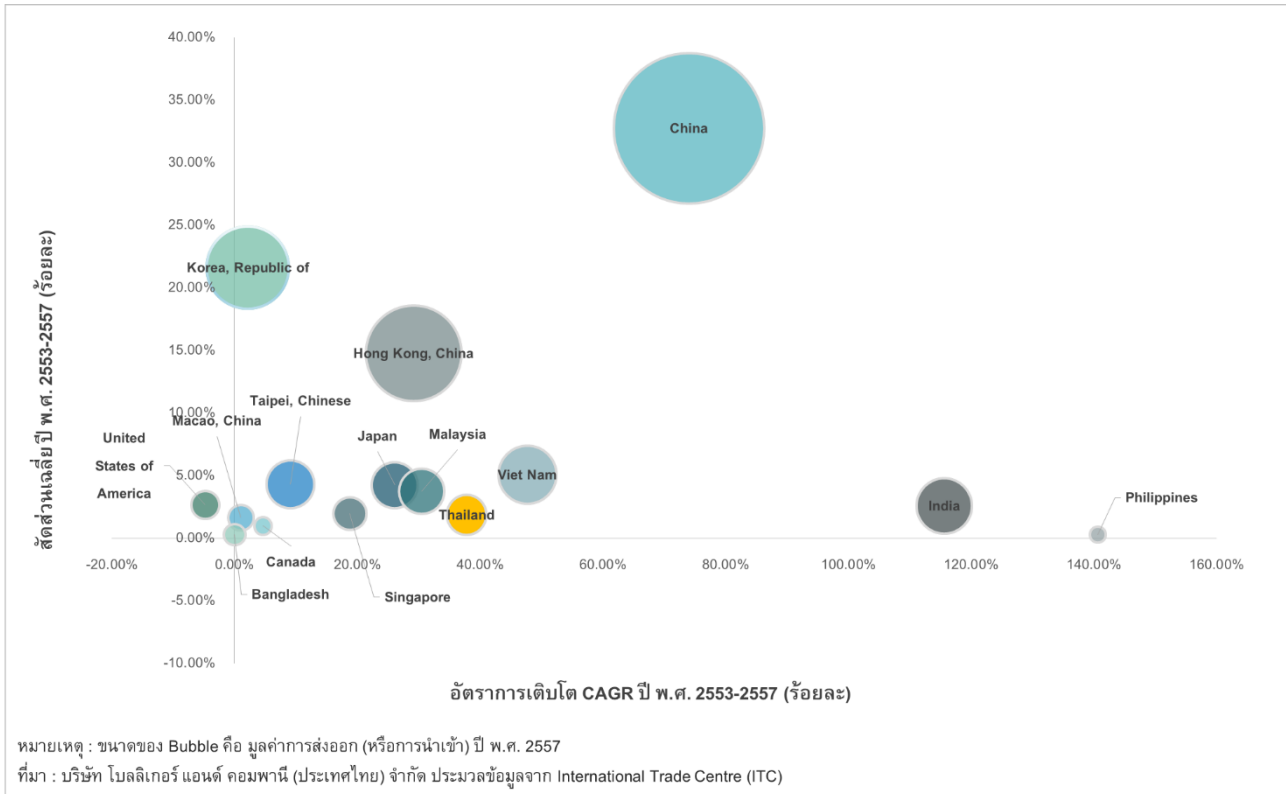
แหล่งนำเข้าที่สำคัญของกัมพูชา¹⁶ ได้แก่ จีน (ร้อยละ 32.74) เกาหลีใต้ (ร้อยละ 21.62) ฮองกง (ร้อยละ 14.76) เวียดนาม (ร้อยละ 5.06) และไต้หวัน (ร้อยละ 4.30) ตามลำดับ ส่วนไทยมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ที่ร้อยละ 1.86

¹⁶ เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลการค้ารายประเทศ (By-country Data) ในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ igit ใดก็ตามที่สืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่น ๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทาง พบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่น่าเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอแนะนำเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน ซึ่งสามารถสะท้อนถึงแหล่งนำเข้าที่สำคัญของกัมพูชาที่เป็นปัจจุบันได้ในระดับหนึ่ง

ทั้งนี้ จีนเป็นแหล่งนำเข้าของกัมพูชาที่มีอัตราการเติบโตค่อนข้างสูง โดยมีอัตราการเติบโตแบบในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 อยู่ที่ร้อยละ 74.01 (ไทยมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 37.82) ส่วนแหล่งนำเข้าสำคัญอื่นของกัมพูชาที่มีการเติบโตอย่างมากเช่นกัน ได้แก่ ฟิลิปปินส์ และอินเดีย ซึ่งมีอัตราการเติบโตเท่ากับร้อยละ 140.69 และ 115.64 ตามลำดับ

ภาพที่ 7-8 แหล่งนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มสำคัญของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557

7.2.2 การลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

สำหรับภาพรวมการลงทุนของกัมพูชาในช่วงปี พ.ศ. 2554-2558 พบว่า การลงทุนในกัมพูชา (ทั้งจากการลงทุนในประเทศ (นักลงทุนท้องถิ่น) และการลงทุนจากต่างประเทศ) มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 22,268 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมการผลิตมีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 7,692 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.54 ของการลงทุนทั้งหมด (ตารางที่ 7-7)

ทั้งนี้ ข้อมูลสถิติจาก International Labour Organization¹⁷ ระบุว่าโครงการลงทุนใหม่ที่ได้รับการอนุมัติในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า (Garment and Footwear) ของกัมพูชา มีจำนวน 72 โครงการ รวมเป็นมูลค่าลงทุนประมาณ 452 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนจากจีน ฮองกง และไต้หวัน เป็นสำคัญ โดยรูปแบบของการลงทุนประมาณร้อยละ 85 เป็นการลงทุนจัดตั้งธุรกิจที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด (100% Foreign-Owned) และส่วนที่เหลือเป็นการลงทุนในรูปแบบร่วมทุนกับชาวกัมพูชา ส่วนในปี พ.ศ. 2558 พบว่า ในไตรมาสที่ 1 ของปี มีโครงการลงทุนใหม่จำนวน 19 โครงการ รวมเป็นมูลค่าลงทุนประมาณ 72 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ตารางที่ 7-7 มูลค่าการลงทุนในกัมพูชาระหว่างปี พ.ศ. 2554-2558

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ภาคอุตสาหกรรม	2554	2555	2556	2557	2558	รวมมูลค่า การลงทุน ปี 2554-2558	สัดส่วน ปี 2554-2558
การเกษตร	795	557	1,129	265	483	3,227	14.49%
การผลิต	1,341	1,490	1,107	2,836	919	7,692	34.54%
โครงสร้างพื้นฐาน	2,782	228	2,621	354	3,130	9,114	40.93%
การท่องเที่ยว	846	692	106	480	112	2,235	10.03%
รวม	5,763	2,966	4,962	3,933	4,644	22,268	100.00%

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก Council for the Development of Cambodia (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

¹⁷ รวบรวมข้อมูลจาก International Labour Organization (2015). Growth Continues for Cambodia's garment and footwear sector. Cambodia Garment and Footwear Sector Bulletin Issue I. July, 2015. Retrieve July 20, 2016 from http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/---sro-bangkok/documents/publication/wcms_383562.pdf

7.3 พื้นที่เป้าหมายสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา

7.3.1 พื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุน

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยแรงงานจำนวนมากในการผลิต อีกทั้งพื้นที่ที่จะเข้าไปลงทุนควรมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและระบบคมนาคมขนส่งด้วยระดับหนึ่ง

สำหรับในกัมพูชา อุตสาหกรรมดังกล่าวเกาะกลุ่มกันอยู่ในพื้นที่รอบกรุงพนมเปญในรัศมีประมาณ 30 กิโลเมตร¹⁸ โดยผู้ประกอบการมากกว่าร้อยละ 60 ประกอบการอยู่ในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ได้แก่ กรุงพนมเปญ (มากที่สุด) กังปงโสม กังปงสปีอ กังปงจาม กัมปงชนัง สวายเรียง ท่าแก้ว และกันดาล นอกจากนี้ ยังมีผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอเข้าไปจัดตั้งโรงงานผลิตในพื้นที่เขตอุตสาหกรรม/เขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดบันเตียเมียนเจย พระตะบอง และโพลินตัว

การที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่รอบๆ กรุงพนมเปญ ก็เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนามากที่สุดของประเทศ ทั้งเส้นทางคมนาคม ระบบกระแสไฟฟ้า ระบบน้ำประปา ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ท่าเรือพนมเปญ หรือศูนย์ราชการที่จำเป็นต้องติดต่อกับล้นแล้วแต่ตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญด้วยกันทั้งสิ้น นอกจากนี้พื้นที่ดังกล่าวยังมีแรงงานอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และอยู่ใกล้กับตลาดการค้าที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ นั่นคือ กรุงพนมเปญ

ส่วนการที่ผู้ประกอบการบางส่วนเข้าไปลงทุนในเขตอุตสาหกรรมหรือเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น ก็เพราะได้รับสิทธิประโยชน์ที่รัฐบาลกัมพูชาส่งเสริม เช่นเดียวกับเขตอุตสาหกรรม/เขตเศรษฐกิจพิเศษบางแห่ง มีทำเลที่ตั้งใกล้กับบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต-โอเนียง ในจังหวัดบันเตียเมียนเจย เป็นต้น หรือชายแดนไทย-เวียดนาม ซึ่งช่วยให้ง่ายและสะดวกต่อการขนส่งสินค้าเพื่อส่งออกไปยังท่าเรือส่งออกที่แหลมฉบัง หรือที่นครโฮจิมินห์ รวมถึงสะดวกต่อการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตจากไทยหรือเวียดนาม

¹⁸ EUROCHAM CAMBODIA (2014). Market Study: The Textile Industry in Cambodia. September 2014. Italian Trade Agency (ITA) & Ministero dello Sviluppo Economico.

7.3.2 พื้นที่เป้าหมายในการลงทุน

ในวันที่ 25 – 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และ คณะผู้วิจัย (คณะเดินทาง) ได้เดินทางและลงสำรวจพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุน ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม คือ กรุงพนมเปญ (นอกจากนี้ ยังได้ไปสำรวจ พื้นที่อื่นๆ ได้แก่ จังหวัดกระบะ จังหวัดสตึงตรง รวมถึงจังหวัดเสียมเรียบ)¹⁹ ทั้งนี้ จากการ ประเมินพื้นที่เป้าหมายในการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม พบว่า พื้นที่ดังกล่าว ได้แก่ (1) กรุงพนมเปญ (2) จังหวัดบันเตียเมียนเจย และ (3) จังหวัดโดยรอบ กรุงพนมเปญ อาทิ จังหวัดกัมปงสปีอ จังหวัดกันดาล และจังหวัดกัมปงชนัง

7.3.2.1 กรุงพนมเปญ

➤ ข้อมูลทั่วไป

กรุงพนมเปญ (Phnom Penh) เป็นเมืองหลวงของประเทศกัมพูชา ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ ของประเทศ มีขนาดพื้นที่ 678.46 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอาศัยอยู่ด้วยกันประมาณ 1,500,000 คน

ภูมิประเทศของกรุงพนมเปญส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ซึ่งมีแม่น้ำหลายเส้นไหลผ่านเมือง ได้แก่ Chaktonuk River, Mekong River, Basac River และ Tonlesap River ทั้งนี้ พื้นที่ส่วนใหญ่ ถูกใช้ในการปลูกสร้างสิ่งก่อสร้าง อาทิ อาคาร/ตึกสูง บ้านเรือน ฯลฯ

¹⁹ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชาถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

ภาพที่ 7-9 ตำแหน่งของกรุงพนมเปญ

ที่มา: National Online

ภายในกรุงพนมเปญ แบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 12 เขตการปกครอง ดังนี้

- Dounpeng
- Tuol Kouk
- 7 Makara
- Russey Keo
- Chmarkar Mon
- Saen Sokh
- Meanchey
- Pro Senchey
- Dangkao
- Chbar Ampov
- Prek Pnov
- Chroy Changvar

ภาพที่ 7-10 แผนที่กรุงพนมเปญ

ที่มา : <https://www.capitalarts.net/portfolio/phnom-penh-latest-map-with-new-districts-2015/>

ทั้งนี้ กรุงพนมเปญเป็นเมืองเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของกัมพูชา โดยภาคเศรษฐกิจหลักของกรุงพนมเปญ ได้แก่ สิ่งทอ การค้า กลุ่มประเภทรุรกิจขนาดย่อย และการท่องเที่ยว โดยในช่วงที่ผ่านมา กรุงพนมเปญมีการขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการเติบโตของกลุ่มธุรกิจประเภทโรงแรม ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้า และอสังหาริมทรัพย์มากขึ้น²⁰

²⁰ เนื่องจากข้อมูลทางสถิติที่จำกัด จึงมิได้แสดงข้อมูลเป็นตัวเลข

➤ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ

โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สำคัญในกรุงพนมเปญ ได้แก่

- สนามบินนานาชาติกรุงพนมเปญ (Phnom Penh International Airport) – เป็นสนามบินหลักของเมือง
- เส้นทางรถไฟสายเหนือ – เป็นเส้นทางรถไฟที่ผ่านเมือง Phnom Peng – Battambang – Poipet โดยเป็นสายรถไฟที่มีความยาว 386 กิโลเมตร
- เส้นทางรถไฟสายใต้ – เป็นเส้นทางรถไฟที่ผ่านเมือง Phnom Peng – Sihanoukville โดยเป็นสายรถไฟที่มีความยาว 264 กิโลเมตร
- เส้นทางหลวง – ประกอบด้วยเส้นทางหลวงด้วยกัน 6 เส้นทาง ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 1 (ความยาว 16 กิโลเมตร) ทางหลวงหมายเลข 2 (ความยาว 5 กิโลเมตร) ทางหลวงหมายเลข 3 (ความยาว 24.15 กิโลเมตร) ทางหลวงหมายเลข 4 (ความยาว 12 กิโลเมตร) ทางหลวงหมายเลข 5 (ความยาว 19.16 กิโลเมตร) และทางหลวงหมายเลข 6 (ความยาว 17 กิโลเมตร) โดยมีความยาวของถนนรวมกันทั้งหมดอยู่ที่ 93.31 กิโลเมตร
- เส้นทางในเมือง – เป็นถนนสายเล็กที่ใช้เดินทางในเมือง โดยมีถนนรวมกันทั้งหมด 1,115 เส้นทาง โดยมีความยาวของถนนรวมกันอยู่ที่ 718.64 กิโลเมตร
- เขตเศรษฐกิจพิเศษ Phnom Penh Special Economic Zone – เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของขนาด 350 เฮกตาร์ สนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป (เนื่องจากจะมีการใช้วัตถุดิบภายในประเทศและสามารถทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ) รวมถึงอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่จ้างแรงงานในประเทศค่อนข้างมาก และเป็นอุตสาหกรรมส่งออกสำคัญของประเทศ)

➤ ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่

กรุงพนมเปญมีนักลงทุนหลายรายที่เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ทั้งนักลงทุนไทย นักลงทุนกัมพูชา และนักลงทุนต่างชาติ อันได้แก่

- บริษัท **Lim Line International (Cambodia)** – เป็นบริษัทไทยลงทุนตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป
- บริษัท **Baxter Brenton Apparel** – เป็นบริษัทไทยลงทุนตัดเย็บเสื้อผ้าและชุดกีฬา ในเขตอุตสาหกรรม Pochentong Industrial Zone
- บริษัท **K.H. Textile Co., Ltd.** – เป็นบริษัทไทยลงทุนตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป รวมถึงเสื้อผ้าและชุดกีฬา
- บริษัท **Trax Apparel** – เป็นบริษัทไทยลงทุนตัดเย็บเสื้อผ้ามกีฬาและชุดกีฬา
- บริษัท **Long Victory International (Cambodia) Limited** – เป็นบริษัทของนักลงทุนชาวจีน ลงทุนตัดเย็บเสื้อผ้ามกีฬาและชุดกีฬา
- บริษัท **Gap Inc.** บริษัท **Levi Strauss & Co.** บริษัท **Adidas Group** บริษัท **Nike Inc.** บริษัท **Inditex group** บริษัท **H&M Group** และบริษัทต่างชาติอีกหลายบริษัท – เข้ามาจัดจ้างโรงงานตัดเย็บท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดโดยรอบ

ทั้งนี้ นอกเหนือจากผู้ประกอบการที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีผู้ประกอบการรายอื่นซึ่งไม่สามารถกล่าวถึงในรายงานศึกษานี้

7.3.2.2 จังหวัดบันเตียเมียนเจย

➤ ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดบันเตียเมียนเจย (Banteay Meanchey) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ ซึ่งติดกับพรมแดนกัมพูชา-ไทย (บริเวณพื้นที่จังหวัดสระแก้ว) มีขนาดพื้นที่ 6,679 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอาศัยอยู่ด้วยกันประมาณ 700,000 คน

ภูมิประเทศของจังหวัดบันเตียเมียนเจยส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ราบลุ่ม โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าว มันสำปะหลัง และพืชชนิดต่างๆ นอกจากนี้ในบริเวณจังหวัดยังเป็นที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต-โอเนียง (Poipet O' Neang SEZ) และเขตนิคมอุตสาหกรรมศรีโสภณ (Sisophon Industrial Park) ซึ่งเป็นนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของจังหวัด

ภาพที่ 7-11 ตำแหน่งของจังหวัดบันเตียเมียนเจย

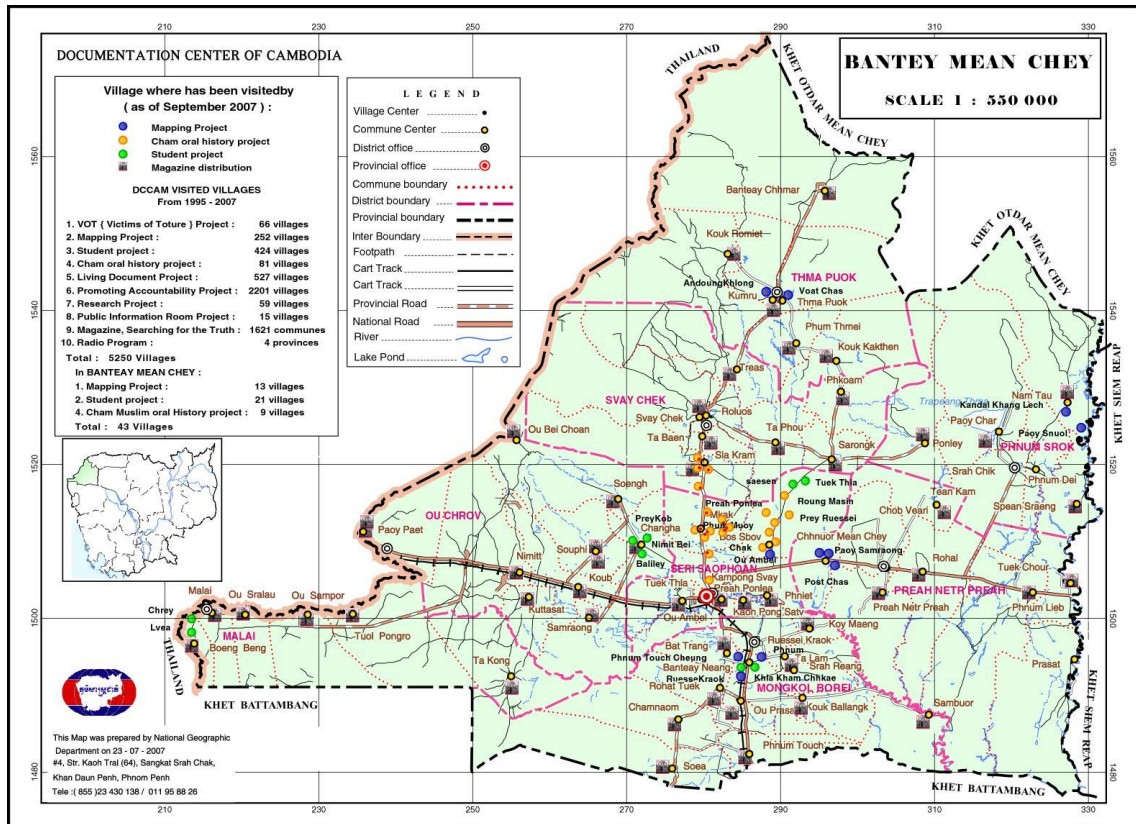
ที่มา: National Online

ภายในจังหวัดบันเตียเมียนเจย แบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 9 เขตการปกครอง ดังนี้

- Mongkol Borei
- Phnum Srok
- Preah Nert Preah
- Ou Chrov
- Krong Serei Saophoan
- Thma Puok
- Svay Chek
- Malai
- Krong Payo Paet

ภาพที่ 7-12 แผนที่จังหวัดบันเตียเมียนเจย

ที่มา : The Documentation Center of Cambodia (<http://www.dccam.org/>)

ทั้งนี้ กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด คือ การค้าและการขนส่งสินค้านำเข้า/ส่งออกผ่านชายแดนกัมพูชา-ไทย โดยเฉพาะสินค้าจำพวกอาหารสำเร็จรูป วัสดุก่อสร้าง หรือวัตถุดิบที่ใช้ในกิจกรรมการผลิตในภาคอุตสาหกรรมของกัมพูชา เช่น วัตถุดิบสิ่งทอเพื่อใช้ในการตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม วัตถุดิบจำพวกอาหารสัตว์ ปุ๋ย และเครื่องจักรทางการเกษตร เพื่อใช้ในการทำกสิกรรมและปศุสัตว์ เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่นำเข้าจากไทยผ่านทางด่านปอยเปต (ส่วนสินค้าส่งออกมาไทยของกัมพูชาที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าเกษตร เกษตรแปรรูป ไม้แปรรูป ฯลฯ)

ส่วนอุตสาหกรรมสำคัญของจังหวัด ได้แก่ ธุรกิจการเพาะปลูกพืชทางการเกษตร เช่น ข้าว มันสำปะหลัง เป็นต้น ธุรกิจการทำเหมืองแร่ (แร่เหล็ก และหินอ่อน) รวมถึงธุรกิจการท่องเที่ยว

➤ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ

- **เส้นทางรถไฟสายเหนือ** – เป็นเส้นทางรถไฟที่ผ่านเมือง Phnom Peng – Battambang – Poipet โดยเป็นสายรถไฟที่มีความยาว 386 กิโลเมตร
- **เส้นทางในเมือง** – เป็นถนนสายเล็กที่ใช้เดินทางในเมือง โดยมีถนนรวมกันทั้งหมด 1,965 เส้นทาง โดยมีความยาวของถนนรวมกันอยู่ที่ 2,688.8 กิโลเมตร
- **เขตเศรษฐกิจพิเศษ Poipet O' Neang Special Economic Zone (POSEZ)** – เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของขนาด 233 เฮกตาร์ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองปอยเปตไปประมาณ 10 กิโลเมตร โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป
- **เขตนิคมอุตสาหกรรมศรีโสภณ (Sisophon Industrial Park)²¹** – เป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมสำคัญอีกแห่งในจังหวัดบันเตียเมียนเจย มีขนาดพื้นที่ 647,812 ตารางกิโลเมตร ห่างจากพรมแดนปอยเปตไปประมาณ 50 กิโลเมตร

➤ ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่

จังหวัดบันเตียเมียนเจยมีนักลงทุนหลายรายที่เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม โดยรายชื่อนักลงทุนดังกล่าว ได้แก่

- **บริษัท Hi-Tech Group** – เป็นบริษัทไทยที่เข้าไปลงทุนในเขตอุตสาหกรรมปอยเปต-โอเนียง ซึ่งดำเนินการผลิตชุดชั้นใน กางเกงใน และบ็อกเซอร์ชาย
- **บริษัท S.P. Brother (Sisophon) Co., Ltd.** – เป็นบริษัทไทยที่เข้าไปลงทุนในเขตนิคมอุตสาหกรรมศรีโสภณ ซึ่งดำเนินการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป อาทิ เสื้อยืด เสื้อโปโล เสื้อที่เช็ด รวมไปถึงกางเกงใน
- **บริษัท T.K. Garment (Sisophon) Co., Ltd.** – เป็นบริษัทไทยอีกบริษัทที่เข้าไปลงทุนในเขตนิคมอุตสาหกรรมศรีโสภณ ซึ่งดำเนินการผลิตและตัดเย็บเสื้อเชิ้ต กางเกง กระโปรง กางเกงยีนส์ และเสื้อแจ็กเก็ต
- **บริษัท Ghim Li (Cambodia) Pte., Ltd.** – เป็นบริษัทสิงคโปร์ที่เข้ามาลงทุนตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม อาทิ ชุดนอน เสื้อยืด และเสื้อผ้าเด็ก

²¹ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.sip-cambodia.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ทั้งนี้ นอกเหนือจากผู้ประกอบการที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีผู้ประกอบการรายอื่นซึ่งไม่ได้รับการกล่าวถึงในรายงานศึกษานี้

7.3.2.3 จังหวัดโดยรอบกรุงเทพมหานคร

➤ ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดกัมปงสเปอ

จังหวัดกัมปงสเปอ (Kampong Speu) เป็นจังหวัดตั้งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ ซึ่งมีพื้นที่ทางทิศเหนือติดกับจังหวัดโพธิ์สธว์และจังหวัดกัมปชง พื้นที่ทางทิศใต้ตะวันตกติดกับจังหวัดเกาะกง พื้นที่ทางทิศใต้ติดกับจังหวัดกัมปอตและจังหวัดท่าแก้ว และพื้นที่ทางทิศตะวันออกติดกับจังหวัดกันดาลและกรุงเทพมหานคร

จังหวัดดังกล่าวมีพื้นที่ 6,969.72 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอาศัยอยู่ราว 800,000 คน โดยเมืองหลวงของจังหวัดคือเมืองกัมปงสเปอ

ในทางภูมิศาสตร์ พื้นที่จังหวัดกัมปงสเปอประมาณ 2 ใน 3 ส่วนเป็นพื้นที่สำหรับการทำสิกรรมและปศุสัตว์ และพื้นที่ส่วนที่เหลือเป็นที่ราบที่เป็นที่ตั้งของตัวเมือง และเขตอุตสาหกรรม โดยพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูกมากในจังหวัด เช่น ข้าว อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง เป็นต้น ส่วนการเลี้ยงสัตว์ในจังหวัด พบว่ามีการทำฟาร์มไก่และฟาร์มสุกรอยู่หลายแห่ง และยังมีเลี้ยงโคและกระบือโดยเกษตรกรรายย่อยในจังหวัด นอกจากนี้ ยังมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอยู่หลายแห่ง

ทั้งนี้ เนื่องจากจังหวัดติดกับกรุงเทพมหานคร (ใช้ระยะเวลาประมาณ 45 นาที ในการเดินทางโดยรถยนต์ระหว่างสองจังหวัด) ทำให้จังหวัดนี้เป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าอีกแห่งหนึ่งของประเทศกัมพูชา โดยข้อมูลจาก CDC ระบุว่า มีโรงงานเครื่องนุ่งห่มตั้งอยู่ในจังหวัดประมาณ 18 โรงงาน และมีโรงงานตัดเย็บรองเท้าอีก 4 โรงงาน นอกจากนี้ ยังมีโรงงานในอุตสาหกรรมอื่นๆ ตั้งอยู่ในจังหวัด อาทิ โรงงานผลิตน้ำตาลทราย โรงงานวัสดุก่อสร้าง โรงงานแปรรูปไม้ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ โรงสีข้าว โรงงานผลิตยา โรงงานผลิตกระเป่า โรงงานผลิตกระเบื้องมุงหลังคา โรงงานผลิตเสื่อปูพื้น ฯลฯ

ภาพที่ 7-13 ตำแหน่งของจังหวัดกัมปงสเปอ

ที่มา: National Online

จังหวัดกันทาล

จังหวัดกันทาล (Kandal) เป็นจังหวัดตั้งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ ซึ่งมีพื้นที่ทางทิศเหนือติดกับจังหวัดกัมปงชฌันและจังหวัดกัมปงจาม พื้นที่ทางทิศใต้ตะวันตกติดกับจังหวัดกัมปงสเปอ พื้นที่ทางทิศใต้ติดกับจังหวัดท่าแก้วและกรุงพนมเปญ และพื้นที่ทางทิศตะวันออกติดกับจังหวัดเปรยแวง

จังหวัดดังกล่าวมีพื้นที่ 3,211.76 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอาศัยอยู่ราว 1,100,000 คน โดยเมืองหลวงของจังหวัดคือเมืองตาขะเมา (Ta Khmao)

ในทางภูมิศาสตร์ พื้นที่จังหวัดกันทาลเป็นที่ราบขนาดใหญ่ซึ่งเป็นที่ตั้งของตัวเมือง และเขตอุตสาหกรรม รวมถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษ 2 แห่ง คือ เขตเศรษฐกิจพิเศษกันทาล (Kandal SEZ) และเขตเศรษฐกิจพิเศษ Goldframe Pak Shun SEZ โดยอุตสาหกรรมสำคัญของจังหวัด ได้แก่ อุตสาหกรรม

เครื่องนุ่งห่มและอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์หนังสัตว์ ทั้งนี้ ข้อมูลจาก CDC ระบุว่า มีโรงงานเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และโรงงานผลิตภัณฑ์หนังสัตว์ ตั้งอยู่ในจังหวัดประมาณ 73 โรงงาน

ภาพที่ 7-14 ตำแหน่งของจังหวัดกันดาล

ที่มา: National Online

จังหวัดกัมปงชนัง

จังหวัดกัมปงชนัง (Kampong Chhnang) เป็นจังหวัดตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ ซึ่งมีพื้นที่ทางทิศเหนือติดกับทะเลสาบโตนเลสาบและจังหวัดกัมปงธม พื้นที่ทางทิศใต้ตะวันตกติดกับจังหวัดโพธิ์สัตรี พื้นที่ทางทิศใต้ติดกับจังหวัดกัมปงสปีอและจังหวัดกันดาล และพื้นที่ทางทิศตะวันออกติดกับจังหวัดกัมปงจาม

จังหวัดดังกล่าวมีพื้นที่ 5,521 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอาศัยอยู่ราว 500,000 คน โดยเมืองหลวงของจังหวัดคือเมืองกัมปงชนัง

ในทางภูมิศาสตร์ พื้นที่จังหวัดกัมปงชนังเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำขนาดใหญ่ซึ่งเหมาะสมต่อการทำการเกษตร อาทิ การเพาะปลูก การปศุสัตว์ รวมไปถึงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการจับสัตว์น้ำ นอกจากนี้จากกิจกรรมในด้านการเกษตร ยังมีโรงงานเกษตรและอาหารแปรรูป โรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม โรงงานผลิตอาหารสัตว์ โรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผา และโรงงานผลิตวัสดุก่อสร้าง (หินอ่อนและกรวดทราย) ตั้งอยู่เช่นกัน

ภาพที่ 7-15 ตำแหน่งของจังหวัดกัมปงชนัง

ที่มา: National Online

➤ ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่

ในพื้นที่รอบโดยรอบกรุงพนมเปญ มีนักลงทุนหลายรายที่เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ทั้งนักลงทุนไทย นักลงทุนกัมพูชา และนักลงทุนต่างชาติ อาทิ บริษัท Gap Inc. บริษัท Levi Strauss & Co. บริษัท Adidas Group บริษัท Nike Inc. บริษัท Inditex group บริษัท H&M Group และบริษัทต่างชาติอีกหลายบริษัทที่เข้ามาจัดจ้างโรงงานตัดเย็บท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่กรุงพนมเปญและจังหวัดโดยรอบ

7.4 การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา

7.4.1 ผู้เล่นสำคัญในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

7.4.1.1 ผู้ประกอบการไทยรายสำคัญ

➤ บริษัท S.P. Brother (Sisophon) Co., Ltd.

บริษัท S.P. Brother (Sisophon) Co., Ltd. เป็นบริษัทของนักลงทุนไทยที่เข้าไปลงทุนในกัมพูชาในปี พ.ศ. 2557 โดยเข้าไปจัดตั้งโรงงานอยู่ในโครงการนิคมอุตสาหกรรมศรีโสภณ (Sisophon Industrial Park) จังหวัดบันเตียเมียนเจย (Banteay Meanchey) โดยทำสัญญาไว้ 40 ปี และมีพื้นที่โรงงานผลิตประมาณ 20,000 ตารางเมตร (แต่มีพื้นที่ทั้งหมด 40,000 ตารางเมตร)

บริษัท S.P. Brother (Sisophon) Co., Ltd. ดำเนินการผลิตเสื้อผ้าชนิดเสื้อทอ (Woven Shirt) กางเกงทอ (Woven Pants) เสื้อโปโล (Polo Shirt) เสื้อทีเชิร์ต (T-Shirt) และกางเกงในให้กับแบรนด์ชั้นนำในต่างประเทศ โดยการรับจ้างผลิตแบบ OEM (Original Equipment Manufacturer) ซึ่งสินค้าทั้งหมดที่ผลิตได้จะถูกส่งออกไปยังต่างประเทศ โดยปัจจุบัน บริษัทมีพนักงานทั้งหมดประมาณ 400 คน ลูกค้ำหลักของบริษัท ได้แก่ แบรนด์เสื้อผ้าจากทวีปเอเชีย ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 50 อาทิ Jockey, Lee, Arrow, Playboy และ Guy Laroche แบรนด์จากทวีปยุโรป ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ร้อยละ 40 อาทิ Levi's, Boss, DKNY, Massinno Dutti และ Ben Sherman เป็นต้น และอีกร้อยละ 10 จะเป็นแบรนด์จากสหรัฐอเมริกาและแคนาดา อาทิ Diadara, Hornytoad, Patagonia และ Cooper Jones

➤ บริษัท Lim Line International (Cambodia)

บริษัท Lim Line International (Cambodia) เป็นบริษัทในเครือบริษัท ลิมไลน์ แอพพาวเรล จำกัด (Lim Line Apparal Co., Ltd.) ซึ่งเป็นผู้ประกอบการไทยที่ขยายฐานการผลิตเข้าไปในกัมพูชา โดยธุรกิจหลักของบริษัทคือการรับจ้างตัดเย็บผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม เช่น เสื้อผ้าพร้อมใส่ เช่น เสื้อ กางเกง กางเกงใน ฯลฯ เป็นต้น ส่งออกไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป

➤ **บริษัท T.K. Garment (Sisophon) Co., Ltd.**

บริษัท T.K. Garment (Sisophon) Co., Ltd. เป็นบริษัทไทยอีกบริษัทหนึ่งที่ย้ายฐานการผลิตเข้ามาลงทุนในกัมพูชา โดยดำเนินการจัดตั้งโรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มในโครงการนิคมอุตสาหกรรมศรีโสภณ (Sisophon Industrial Park) จังหวัดบันเตียเมียนเจย โดยผลิตสินค้าหลักได้แก่ เสื้อเชิ้ต กางเกง กระโปรง กางเกงยีนส์ และเสื้อแจ็กเก็ต

➤ **บริษัท Hi-Tech Group**

บริษัท Hi-Tech Group เป็นบริษัทเครื่องนุ่งห่มไทยอีกรายที่ขยายการลงทุนเข้าไปในกัมพูชา โดยได้เข้าไปจัดสร้างโรงงานในกัมพูชากายในเขตอุตสาหกรรมปอยเปต-โอเนียง ในปี พ.ศ. 2555 บริษัทดังกล่าวดำเนินการผลิตชุดชั้นใน กางเกงใน และบ็อกเซอร์ชาย โดยใช้สิทธิประโยชน์จากการลดภาษีศุลกากรของสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป²²

➤ **บริษัท Baxter Brenton Apparel**

บริษัท Baxter Brenton Apparel จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2548 เป็นผู้ผลิตเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มในไทยที่ได้ขยายการลงทุนเข้าไปในหลายประเทศ เช่น กัมพูชา สปป.ลาว เวียดนาม บังกลาเทศ เป็นต้น

สำหรับในกัมพูชา บริษัทได้เข้าไปจัดตั้งบริษัท Baxter Brenton (Cambodia) Clothing Manufacturing Co., Ltd ขึ้นในปี พ.ศ. 2552 โดยบริษัทและโรงงานผลิตตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมในกรุงพนมเปญมีขนาดพื้นที่ประมาณ 21,912.33 ตารางกิโลเมตร มีสายการผลิต 20 สาย (ใช้แรงงาน 470 คน) มีกำลังการผลิตสินค้าเครื่องนุ่งห่มประมาณ 327,600 ชิ้นต่อเดือน และดำเนินการตัดเย็บเสื้อผ้าและชุดกีฬาให้กับแบรนด์เสื้อผ้าต่างชาติ ได้แก่ Gosport, Gymboree, Ash City, Total Sport, Mcorset, Russell Newman, Inter Sport, Next, Americo, Stani Corp Polo, Shopko, El Corte และ C&A เพื่อส่งออกไปตลาดสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา แคนาดา และเกาหลีใต้²³

²² รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.hi-group.com/index.php/main/branch> และ

http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1337829165 (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²³ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.baxterbrentonapparel.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

➤ **บริษัท K.H. Textile Co., Ltd.**

บริษัท K.H. Textile Co., Ltd. เป็นบริษัทผู้ผลิตเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มไทย ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2524 และดำเนินการผลิตเสื้อยืด เสื้อเจอร์ซี เสื้อที่เชิ้ต รวมถึงเสื้อกีฬา ให้กับแบรนด์เสื้อผ้าต่างชาติ อาทิ SEARS, TIMBERLAND, ENEZE, US POLO, MACY, ECCO, UNDER ARMOR, DUNLOP, LONSDALE, DIODORAH, UMBRO, SLAZENGER, DONNAY, MISS FIORI, LOTTO, KANGOL, LA GEAR, ROLY, OTTO, DAMART, ARDENE, PERENATAL, BASIC HOUSE, CONVERSE, ฯลฯ และส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรปบางประเทศ (เช่น สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรเลีย สเปน เบลเยียม อิตาลี เป็นต้น) แคนาดา เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น บราซิล สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ฯลฯ²⁴

ทั้งนี้ บริษัทได้เข้าไปลงทุนในกัมพูชาในปี พ.ศ. 2552 โดยจัดตั้งบริษัท K.H. Textile (Cambodia) Co., Ltd. และมีโรงงานผลิตและตัดเย็บเสื้อผ้าตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญ

➤ **บริษัท KKN Apparel Company Limited**

กลุ่มธุรกิจไนซ์กรุ๊ป จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2526 ประกอบด้วยบริษัทผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม 8 บริษัท ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศไทย จีน และกัมพูชา²⁵ โดยสำหรับการลงทุนในกัมพูชา กลุ่มธุรกิจฯ ได้จัดตั้งบริษัท เค เค เอ็น แอปพาวเรล จำกัด (KKN Apparel Company Limited) ในนิคมอุตสาหกรรมเกาะกงในปี พ.ศ. 2555 บริษัทดังกล่าวมีขนาดพื้นที่โรงงานประมาณ 5 เฮกตาร์ ดำเนินการผลิตตัดเย็บเสื้อกีฬากีฬาแบรนด์ชั้นนำ อาทิ Adidas, Nike, Under Armour, Mizuno, Foot Locker, ฯลฯ เพื่อส่งออกไปสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปเป็นสำคัญ (และมีการส่งกลับมายังจำหน่ายในไทยด้วย)²⁶ โดยจัดจ้างแรงงานท้องถิ่นราว 2,500 คน

ทั้งนี้ บริษัทกำลังจะดำเนินการลงทุนเพิ่มเติมในกัมพูชาเพื่อขยายกำลังการผลิตเพิ่มที่อยู่ 7 ล้านตัวต่อปี เป็น 20 ล้านตัวต่อปี ซึ่งคาดว่าจะการลงทุนทั้งหมด (ซึ่งแบ่งเป็น 4 เฟส ได้แก่

²⁴ รวบรวมข้อมูลจาก <http://khtextile.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²⁵ รวบรวมข้อมูลจาก http://www.sentangsedtee.com/news_detail.php?rich_id=2124§ion=1&column_id=1 (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²⁶ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.thansettakij.com/2016/02/24/32456> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

เฟสแรกคือที่ลงทุนไปแล้วในปี พ.ศ. 2555 และเฟสที่ 2-4 ที่กำลังจะลงทุนหลังไตรมาส 1 ปี พ.ศ. 2560)²⁷

➤ **บริษัท Trax Apparel (Cambodia) Co., Ltd.**²⁸

บริษัท Trax Apparel (Cambodia) Co., Ltd. เป็นบริษัทไทยในเครือ Liberty Group ซึ่งเข้ามาประกอบธุรกิจตัดเย็บชุดกีฬาในกัมพูชา เวียดนาม และอินโดนีเซีย โดยสำหรับกิจการในกัมพูชาเริ่มดำเนินการในช่วงปลายปี พ.ศ. 2555 และปัจจุบัน บริษัทฯ มีโรงงานตั้งอยู่ในพื้นที่ชานกรุงพนมเปญ ดำเนินการรับจ้างผลิตแบบ OEM ให้กับบริษัทเสื้อผ้ากีฬาต่างชาติ ได้แก่ Adidas โดยจัดจ้างแรงงานชาวกัมพูชาทั้งหมดประมาณ 1,700 คน (ยกเว้นพนักงานในระดับบริหารที่เป็นคนไทยและชาวฟิลิปปินส์รวมกันประมาณ 32 คน)

ทั้งนี้ บริษัท Trax Apparel (Cambodia) Co., Ltd. อาศัยการนำเข้าวัตถุดิบในการผลิตจากต่างประเทศทั้งหมด (ส่วนใหญ่นำเข้าจากไทย จีน ไต้หวัน และเวียดนาม โดยใช้รถบรรทุกผ่านมาทางด่านปอยเปต) และดำเนินการตัดเย็บเสื้อผ้ากีฬาเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ (ส่งออกโดยใช้ท่าเรือสีหนุวิลล์)

7.4.1.2 ผู้ประกอบการต่างชาติรายสำคัญ

➤ **บริษัท Ghim Li (Cambodia) Pte., Ltd.**²⁹

บริษัท Ghim Li (Cambodia) Pte., Ltd. เป็นบริษัทสัญชาติสิงคโปร์ในเครือธุรกิจ Ghim Li Group Corporation (GLG Crop) ซึ่งลงทุนในธุรกิจสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงออสเตรเลีย

ทั้งนี้ บริษัท Ghim Li (Cambodia) Pte., Ltd. มีโรงงานผลิตอยู่ในจังหวัดบันเตียเมียนเจย ซึ่งดำเนินการผลิตสิ่งทอ เช่น ผ้าผืน ป้อนให้กับโรงงานผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา ขณะเดียวกัน ก็ยังเป็นผู้ผลิตและตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม อาทิ ชุดนอน เสื้อยืด และเสื้อผ้าเด็ก โดยรับจ้างผลิตสินค้าให้กับผู้ผลิตหลายแบรนด์ เช่น Walmart

²⁷ รวบรวมข้อมูลจาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1466333801 (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²⁸ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

²⁹ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.ghimli.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

➤ บริษัท Crystal Martin International

บริษัท Crystal Martin International เป็นธุรกิจในเครือ Crystal Group จากสหราชอาณาจักร โดยบริษัทดังกล่าวได้ขยายการลงทุนเข้ามาในภูมิภาคเอเชียและจัดตั้งสำนักงานใหญ่ส่วนภูมิภาคในประเทศฮ่องกง และขยายการลงทุนเข้ามาในภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้เข้ามาจัดตั้งโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าสุภาพสตรี ชุดชั้นในและกางเกงใน เสื้อชั้นในและชุดนอน ในกัมพูชาและเวียดนาม (ส่วนประเทศอื่นๆ ในเอเชียที่เข้ามาลงทุน เช่น ศรีลังกา ตุรกี เป็นต้น)

สำหรับโรงงานตัดเย็บของบริษัทในกัมพูชา ตั้งอยู่ในจังหวัดกันดาล ซึ่งดำเนินการตัดเย็บชุดชั้นในและกางเกงใน โดยจัดจ้างแรงงานท้องถิ่นมาทำงานในโรงงาน³⁰

➤ บริษัท H&M Group

บริษัท H&M Group หรือบริษัท Hennes & Mauritz AB เป็นบริษัทเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มชั้นนำจากสวีเดน โดยมีแบรนด์สินค้าชั้นนำในเครือบริษัท ได้แก่ H&M, COS, Monki, Weekday, Cheap Monday, ฯลฯ ซึ่งถูกจำหน่ายมากกว่า 62 ประเทศทั่วโลก โดยในกัมพูชา บริษัท H&M Group ได้เข้ามาจัดจ้างโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าท้องถิ่นหลายแห่งเพื่อดำเนินการตัดเย็บสินค้าของบริษัท และส่งออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ

➤ บริษัท Marks & Spencer

บริษัท Marks & Spencer เป็นบริษัทผู้จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคจากสหราชอาณาจักร ทั้งนี้ หนึ่งในธุรกิจของบริษัทคือการจำหน่ายเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม (รวมถึงรองเท้า) โดยบริษัท Marks & Spencer ได้ดำเนินการจัดจ้างผู้ประกอบการโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และรองเท้าในต่างประเทศเพื่อทำการผลิตสินค้าให้และส่งกลับมาจำหน่ายในตลาดต่างๆ

³⁰ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.uk.crystal-martin.com/about-us.php> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

สำหรับประเทศกัมพูชา ก็เป็นหนึ่งในฐานการผลิตที่บริษัท Marks & Spencer เข้ามาจัดจ้างบริษัทท้องถิ่นเพื่อผลิตสินค้าเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้าให้กับบริษัท โดยปัจจุบันมีแรงงานจำนวนทั้งสิ้นกว่า 14,000 คน ที่บริษัทจัดจ้างทางอ้อม³¹

➤ **บริษัท Gap Inc.**

บริษัท Gap Inc. เป็นบริษัทเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มชั้นนำจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งจำหน่ายสินค้าประเภทต่างๆ ทั่วโลก โดยในกัมพูชา บริษัท Gap Inc. ได้เข้ามาจัดจ้างโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าท้องถิ่นหลายแห่งเพื่อดำเนินการตัดเย็บสินค้าของบริษัท และส่งออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป เป็นต้น

➤ **บริษัท Levi Strauss & Co.**

บริษัท Levi Strauss & Co. เจ้าของกางเกงยีนส์ยี่ห้อ “ลีวายส์ (Levi’s)” เป็นบริษัทสัญชาติสหรัฐอเมริกา ซึ่งจำหน่ายสินค้ากางเกงยีนส์และเครื่องนุ่งห่มที่ทำจากผ้ายีนส์ ปัจจุบันบริษัท Levi Strauss & Co. มีสายการผลิตสินค้าอยู่ทั่วโลก โดยในภูมิภาคเอเชีย บริษัทจัดตั้งโรงงานในกัมพูชา จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย ไทย และเวียดนาม ซึ่งจะดำเนินการผ่านกลุ่มธุรกิจ Crystal Group ในฮ่องกง ที่เป็นบริษัทรับจ้างผลิต (OEM) สินค้าเครื่องนุ่งห่มให้กับบริษัท Levi Strauss & Co.

➤ **บริษัท Adidas Group**

บริษัท Adidas Group เป็นบริษัทเสื้อผ้า รองเท้า และอุปกรณ์กีฬาจากเยอรมนี และเป็นเจ้าของแบรนด์ “Adidas” และ “Reebok”³² ซึ่งเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้บริโภคทั่วโลก โดยปัจจุบัน บริษัท Adidas Group ดำเนินการผลิตสินค้าเสื้อผ้า รองเท้า และอุปกรณ์กีฬา (ทั้งในแบรนด์ “Adidas” “Reebok” และแบรนด์อื่น ๆ) จำนวนมากกว่า 660 รายการ โดยมีโรงงานผลิต ตลอดจนจัดจ้างผลิตในหลายประเทศทั่วโลก ได้แก่ กัมพูชา จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สเปน ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไต้หวัน ไทย และเวียดนาม

³¹ รวบรวมข้อมูลจาก <http://corporate.marksandspencer.com/media/press-releases/2013/plan-a-half-year-update> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

³² รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.adidas-group.com/en/group/profile/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ทั้งนี้ ในกัมพูชา บริษัท Adidas Group ได้จัดจ้างผู้ประกอบการในกัมพูชาตัดเย็บสินค้า เสื้อผ้ากีฬาและรองเท้ากีฬา เพื่อส่งออกไปต่างประเทศ

➤ **บริษัท Nike Inc.**

บริษัท Nike Inc. เป็นบริษัทผู้ผลิตเสื้อผ้า รองเท้ากีฬา และอุปกรณ์กีฬา จากสหรัฐอเมริกาที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2507 (เดิมใช้ชื่อว่า บริษัท Blue Ribbon Sports และมาเปลี่ยนชื่อเป็นดังปัจจุบันในปี พ.ศ. 2514³³) โดยแรกเริ่ม บริษัท Nike Inc. มิได้เป็นผู้ผลิตเสื้อผ้า รองเท้า และอุปกรณ์กีฬา แต่เป็นตัวแทนจำหน่ายเสื้อผ้า รองเท้ากีฬา และอุปกรณ์กีฬาให้กับบริษัทอื่น และเริ่มเข้ามาดำเนินการผลิตเสื้อผ้า รองเท้ากีฬา และอุปกรณ์กีฬา ในแบรนด์ “Nike” ของบริษัท ในปี พ.ศ. 2514

ปัจจุบัน สินค้าของบริษัทได้รับความนิยมจากผู้บริโภคทั่วโลก และถูกจัดจำหน่ายทั้งโดยบริษัทในเครือ Nike Inc. และบริษัทตัวแทนจำหน่ายมากกว่า 45 ประเทศทั่วโลก โดยในกัมพูชา บริษัท Nike Inc. ได้จัดจ้างผู้ประกอบการในกัมพูชาตัดเย็บสินค้าเสื้อผ้ากีฬาและรองเท้ากีฬา เพื่อส่งออกไปต่างประเทศ

➤ **บริษัท Inditex group**

บริษัท Inditex group เป็นบริษัทผู้ผลิตสินค้าเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ชุดชั้นใน/เสื้อชั้นใน และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้า จากสเปน ซึ่งเป็นเจ้าของแบรนด์สินค้าหลากหลายแบรนด์ด้วยกัน อาทิ Massimo Dutti, Pull and Bear, Stradivarius, Oysho, Zara และ Uterqüe โดยสำหรับในกัมพูชา บริษัทในเครือของ Inditex group ได้แก่ บริษัท Zara ได้เข้ามาจัดจ้างโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า ในกัมพูชาเพื่อตัดเย็บสินค้าของตนให้เพื่อส่งออก

➤ **บริษัท Long Victory International (Cambodia) Limited³⁴**

บริษัท Long Victory International (Cambodia) Limited เป็นบริษัทสัญชาติจีน (ฮ่องกง) ที่ขยายฐานการผลิตเข้ามาในกัมพูชา โดยเข้ามาซื้อโรงงาน 2 แห่ง ในกัมพูชา ได้แก่ โรงงานผลิตเสื้อผ้าที่ทำจากผ้าทอ (Woven Products) และโรงงานผลิตเสื้อผ้าที่ทำจากผ้าถัก (Knitted

³³ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.nike.com/> และหลายแหล่งข้อมูล (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

³⁴ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

Products) จำพวกเสื้อผ้า โดยสินค้าที่บริษัทสามารถผลิตได้กว่าร้อยละ 90 และส่งออกไปสหภาพยุโรป (สำหรับวัตถุดิบ บริษัทนำเข้าจากจีน ปากีสถาน และบังกลาเทศเป็นสำคัญ)

ทั้งนี้ บริษัทเข้ามาจัดตั้งธุรกิจในกลุ่มพูชาในปี พ.ศ. 2554 และปัจจุบัน มีแรงงานทำงานในโรงงานทั้งสองแห่งรวมกันประมาณ 1,450 ราย (โรงงานผลิตเสื้อผ้าที่ทำจากผ้าทอมีคนทำงานประมาณ 950 ราย และโรงงานผลิตเสื้อผ้าที่ทำจากผ้าถักมีคนทำงานประมาณ 500 ราย) โดยเป็นแรงงานชาวกัมพูชาทั้งหมด ส่วนแรงงานในระดับผู้บริหารจะเป็นชาวจีน

7.4.1.3 ผู้ประกอบการท้องถิ่นรายสำคัญ

ผู้ประกอบการท้องถิ่นในกลุ่มพูชาในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการ SMEs ที่มีขนาดธุรกิจไม่ใหญ่นัก และมีแรงงานทำงานในโรงงานอยู่ประมาณ 100-500 ราย โดยตัวอย่างบริษัทท้องถิ่นรายย่อย ได้แก่ บริษัท P.P.S LIMITED (CAMBODIA) บริษัท KONG HONG GARMENT CO.LTD. บริษัท PHNOM PENH THMEY GARMENT LTD. เป็นต้น³⁵

7.4.2 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

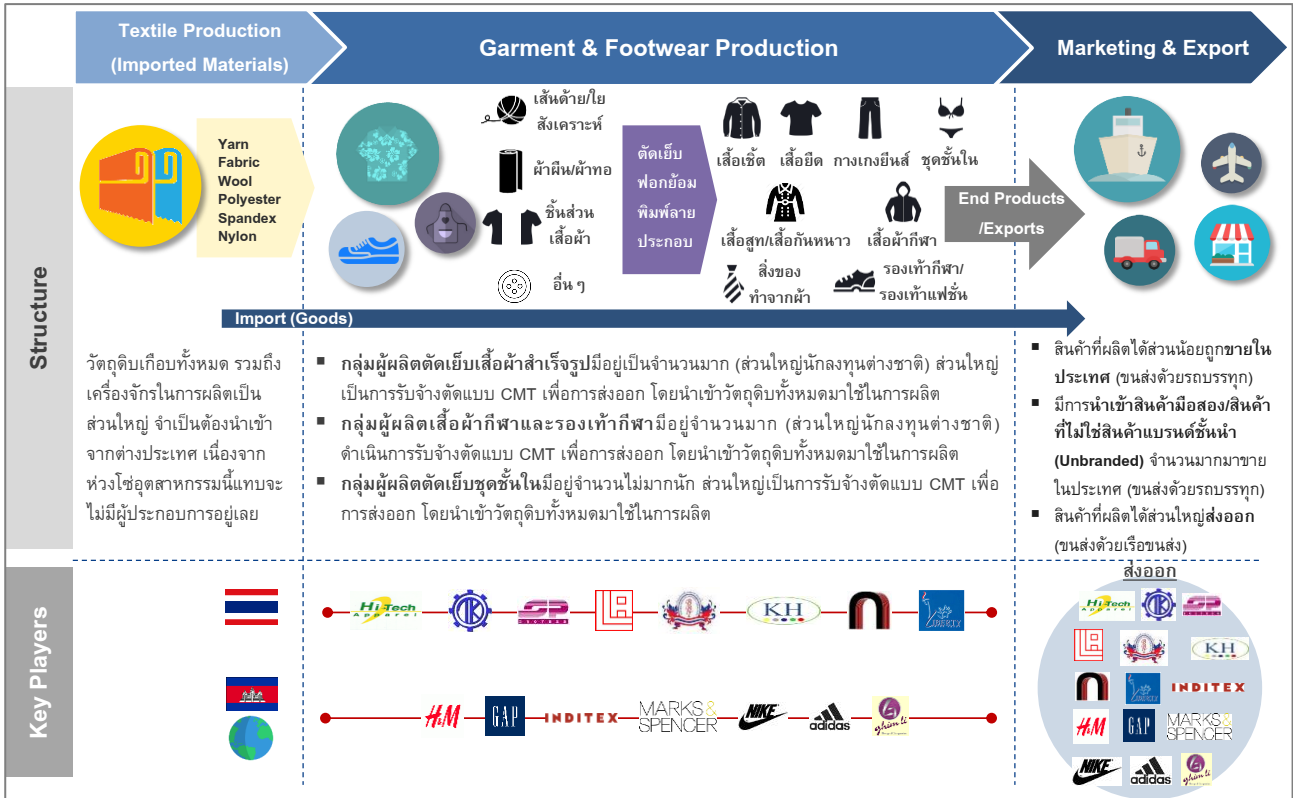
7.4.2.1 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตทั้งอุตสาหกรรม

ภาพที่ 7-16 แสดงโครงสร้างห่วงโซ่อุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา ตั้งแต่การผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ไปจนถึงการผลิตและตัดเย็บในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงโครงสร้างในขั้นสุดท้ายหลังกระบวนการผลิต กล่าวคือการจัดจำหน่ายสินค้าและการส่งออกสินค้า

³⁵ รวบรวมข้อมูลจาก http://www.business-in-asia.com/cambodia/cambodia_companies2.html (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ภาพที่ 7-16 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของ อุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มกัมพูชา

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

➤ ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำและกลางน้ำ: การผลิตสิ่งทอ

ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำและกลางน้ำของอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเริ่มต้นจากกิจกรรมการผลิตสินค้าสิ่งทอ อย่างไรก็ตาม การผลิตดังกล่าวในกัมพูชาเกิดขึ้นน้อยมาก เนื่องด้วยมีผู้ประกอบการน้อยกว่า 5 รายในห่วงโซ่การผลิต โดยผู้ประกอบการบางรายก็เป็นเพียงผู้ผลิตขนาดเล็กที่ดำเนินการผลิตสินค้าแบบหัตถกรรมเพื่อจำหน่ายแก่ผู้บริโภค และมีได้ป้อนให้กับโรงงานแต่อย่างใด ทั้งนี้ ผู้ผลิตในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตนี้ต้องพึ่งพาการนำเข้าเส้นด้าย เส้นใยสังเคราะห์ หรือผ้าผืนผ้าถักเกือบทั้งหมด ตลอดจนเครื่องจักรในการผลิตเป็นส่วนใหญ่เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการตัดเย็บเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และ/หรือรองเท้าในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตปลายน้ำ (การตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม)

➤ ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำ: การตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า

โครงสร้างห่วงโซ่

เมื่อเปรียบเทียบกับห่วงโซ่มูลค่าการผลิตก่อนหน้า ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำ (การตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า) ของกัมพูชามีความแตกต่างกันอย่างมาก ทั้งในด้านกำลังการผลิต จำนวนผู้ประกอบการ หรือศักยภาพในการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ เนื่องจากภายในห่วงโซ่นี้ ประกอบด้วยผู้ประกอบการจำนวนมาก และส่วนใหญ่ดำเนินการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ โดยปัจจุบัน มีผู้ประกอบการ 3 กลุ่มหลักในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป กลุ่มผู้ผลิตเสื้อผ้ากีฬาและรองเท้ากีฬา และกลุ่มผู้ผลิตตัดเย็บชุดชั้นใน

1) กลุ่มผู้ผลิตตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป

กลุ่มผู้ผลิตนี้เป็นกลุ่มที่มีจำนวนและสัดส่วนอยู่มากในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตนี้ โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตรับจ้างตัดเย็บแบบ Cut-Make-Trim (CMT) ที่อาศัยการนำเข้าวัตถุดิบทั้งหมด (ตามที่มีผู้จัดจ้างจะจัดหามาให้) และดำเนินการตัดเย็บตามแบบสินค้าที่ได้รับการว่าจ้าง ก่อนจะดำเนินการส่งออกสินค้าสำเร็จรูปที่ตัดเย็บเสร็จแล้ว อันได้แก่ เสื้อเชิ้ต เสื้อยืด เสื้อที่เชิ้ต สูท กางเกงขาสั้นและขายาว กระโปรง เดรส เสื้อโค้ต เสื้อโอเวอร์โค้ต เสื้อกันหนาว เสื้อไหมพรมถัก ฯลฯ ไปต่างประเทศ

ทั้งนี้ กลุ่มผู้ผลิตดังกล่าวร้อยละ 90 เป็นผู้ผลิตต่างชาติที่เข้ามาลงทุนเอง (ถือหุ้นสัดส่วนร้อยละ 100) และ/หรือร่วมทุนกับผู้ประกอบการท้องถิ่น (แต่ส่วนใหญ่จะถือหุ้นในสัดส่วนมากกว่านักลงทุนท้องถิ่น) อันได้แก่ นักลงทุนไต้หวัน จีน ฮองกง เกาหลีใต้ มาเลเซีย สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป

2) ผู้ผลิตเสื้อผ้ากีฬาและรองเท้ากีฬา

สำหรับกลุ่มผู้ผลิตอีกกลุ่มที่มีจำนวนและสัดส่วนอยู่มากเช่นกันในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มกัมพูชา คือ กลุ่มผู้ผลิตเสื้อผ้ากีฬาและรองเท้ากีฬา ทั้งนี้ ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้เป็นผู้ประกอบการที่รับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้ากีฬา และรองเท้ากีฬา เพื่อส่งออกไปต่างประเทศเช่นเดียวกับกลุ่มผู้ผลิตตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป

3) กลุ่มผู้ผลิตตัดเย็บชุดชั้นใน

กลุ่มผู้ผลิตตัดเย็บชุดชั้นในเป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่มีอยู่จำนวนมากในกัมพูชา โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้ามาจัดตั้งโรงงานตัดเย็บ หรือประกอบชุดชั้นในในกัมพูชา อาศัยการนำเข้าวัตถุดิบ รวมถึงชิ้นส่วนชุดชั้นในเข้ามาประกอบในประเทศ ก่อนส่งออกไปตลาดต่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น เป็นต้น

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

หากพิจารณาจากผู้ประกอบการรายสำคัญที่นำเสนอไปในหัวข้อ 7.4.1 พบว่า ผู้เล่นสำคัญรายหลายดำเนินกิจกรรมในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำนี้อยู่หลายราย

❖ ผู้ประกอบการไทย

บริษัทไทยรายสำคัญที่เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา ได้แก่ (1) บริษัท S.P. Brother (Sisophon) (2) บริษัท Lim Line International (Cambodia) (3) บริษัท T.K. Garment (Sisophon) (4) บริษัท Hi-Tech Group (5) บริษัท Baxter Brenton Apparel (6) บริษัท K.H. Textile (7) บริษัท KKN Apparel Company Limited และ (8) บริษัท Trax Apparel (Cambodia) โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- **บริษัท S.P. Brother (Sisophon) บริษัท Lim Line International (Cambodia) บริษัท T.K. Garment (Sisophon) และบริษัท Hi-Tech Group** – เป็นบริษัทไทยที่เข้าไปดำเนินการจัดตั้งโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มประเภทต่างๆ (รวมถึงชุดชั้นใน) เพื่อส่งออกไปต่างประเทศ
- **บริษัท Baxter Brenton Apparel บริษัท K.H. Textile บริษัท KKN Apparel Company Limited และบริษัท Trax Apparel (Cambodia)** – เป็นบริษัทไทยที่เข้ามาดำเนินการจัดตั้งโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้ายกีฬาและชุดกีฬาเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ

❖ ผู้ประกอบการต่างชาติ

สำหรับผู้ประกอบการต่างชาติรายสำคัญที่ดำเนินธุรกิจโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และหรือรองเท้าในกัมพูชา ได้แก่ (1) บริษัท Ghim Li (Cambodia) (2) บริษัท Crystal Martin International (3) บริษัท H&M Group (4) บริษัท Marks & Spencer (5) บริษัท Gap Inc. (6) บริษัท Levi Strauss & Co. (7) บริษัท Adidas Group (8) บริษัท Nike Inc. (9) บริษัท Inditex group และ (10) บริษัท Long Victory International (Cambodia) โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- **บริษัท Ghim Li (Cambodia) บริษัท Crystal Martin International บริษัท H&M Group บริษัท Marks & Spencer บริษัท Gap Inc. บริษัท Levi Strauss & Co. และบริษัท Inditex group** – เป็นบริษัทต่างชาติที่เข้าไปดำเนินการจัดตั้งโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มประเภทต่างๆ (รวมถึงชุดชั้นใน) เพื่อส่งออกไปต่างประเทศ โดยบางบริษัท เช่น บริษัท H&M Group บริษัท Marks & Spencer บริษัท Gap Inc. บริษัท Inditex group เป็นต้น อาศัยดำเนินการจัดจ้างโรงงานตัดเย็บในกัมพูชาในการผลิต
- **บริษัท Adidas Group บริษัท Nike Inc. และบริษัท Long Victory International (Cambodia)** – เป็นบริษัทต่างชาติที่เข้าไปดำเนินการจัดตั้งโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า กีฬา ชุดกีฬา รวมถึงรองเท้ากีฬาเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ

❖ ผู้ประกอบการท้องถิ่น

นอกเหนือจากผู้ประกอบการรายสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีผู้ประกอบการท้องถิ่นหลายรายที่ดำเนินการผลิตอยู่ในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตนี้ โดยบางส่วนของบริษัทเหล่านี้³⁶ ได้แก่

- บริษัท Empire Angkor Import & Export Co., Ltd.
- บริษัท Goldfame Manufacturing Knitters Ltd.
- บริษัท Hamon Grand International Co., Ltd.
- บริษัท Inter Hopewell Garments Co., Ltd.
- บริษัท K-Som Textile Co., Ltd.

³⁶ รวบรวมข้อมูลจาก GMAC (<http://www.gmac-cambodia.org/members/print.php?type=Product>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

- บริษัท P.P.S Ltd. (Cambodia)
- บริษัท Southland (Cambodia) Co., Ltd.
- บริษัท Top Silver Limited.

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าหลังกระบวนการผลิต: การจัดจำหน่ายและการส่งออก (Marketing & Export)**

ดังที่ได้นำเสนอไปก่อนหน้านี้ สินค้าที่ผลิตได้ส่วนใหญ่จะส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ โดยตลาดส่งออกสำคัญของกัมพูชา ได้แก่ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ การส่งออกจะอาศัยท่าเรือพนมเปญหรือท่าเรือสีหนุวิลล์ในการขนส่งสินค้าทางเรือบรรทุกสินค้า

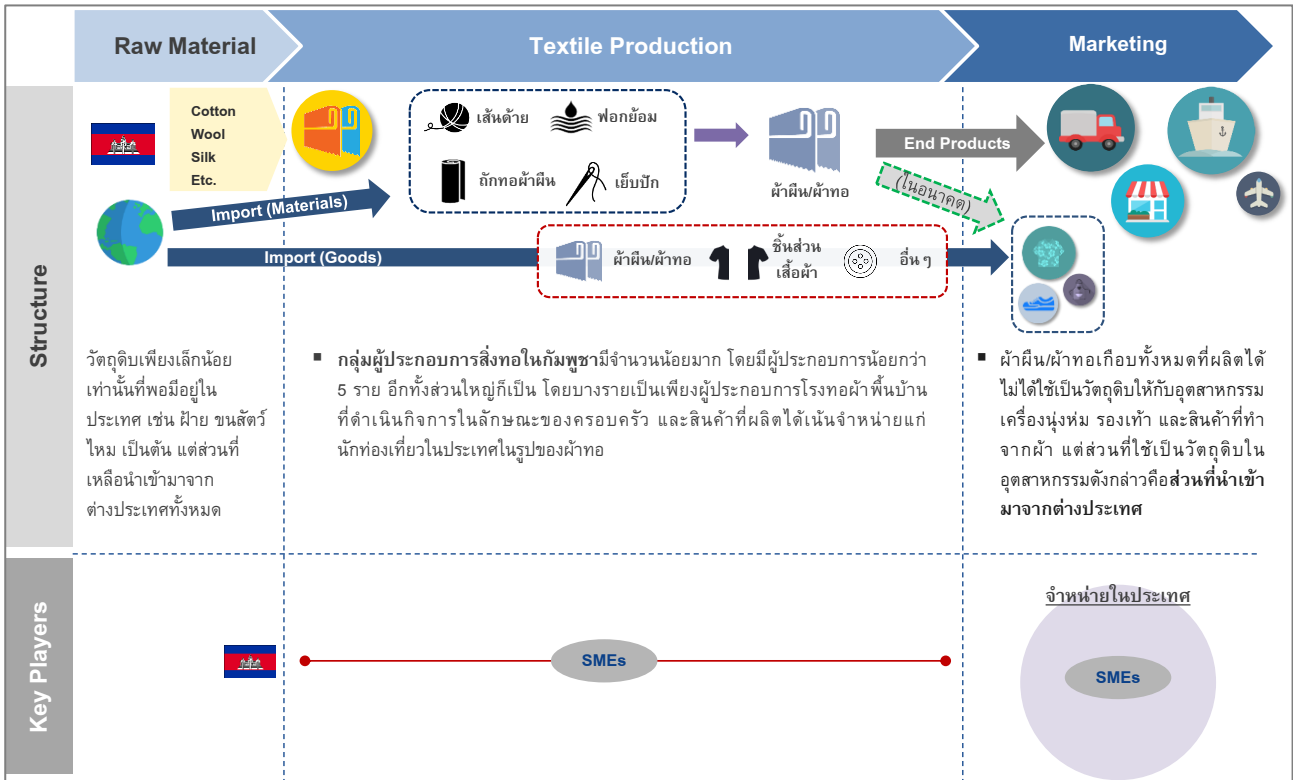
ส่วนของสินค้าที่ผลิตและจำหน่ายในประเทศกัมพูชามีสัดส่วนที่น้อย โดยการจำหน่ายอาศัยการขนส่งสินค้าจากโรงงานไปยังร้านค้า หรือห้างสรรพสินค้าต่างๆ แต่โดยมากแล้ว สินค้าที่จำหน่ายในตลาดกัมพูชาจะเป็นสินค้ามือสอง และ/หรือสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าแบรนด์ชั้นนำ (Unbranded Products) ซึ่งนำเข้าจากต่างประเทศ ได้แก่ จีน เวียดนาม ไทย และประเทศอื่นๆ (ส่วนหนึ่งที่ทำให้สินค้าที่จำหน่ายในประเทศเป็นสินค้ามือสอง และ/หรือสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าแบรนด์ชั้นนำ ก็เนื่องจากผู้บริโภคในกัมพูชาส่วนใหญ่ยังมีระดับรายได้และกำลังซื้อที่ไม่สูง จึงนิยมที่จะบริโภคสินค้าที่มีราคาไม่สูงมาก)

7.4.2.2 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของสินค้าเป้าหมาย: ผ้าทอ/ผ้าฝืน

ภาพที่ 7-17 แสดงโครงสร้างห่วงโซ่อุตสาหกรรมผ้าฝืนและผ้าทอของกัมพูชา ซึ่งในภาพรวม อุตสาหกรรมดังกล่าวแทบจะไม่มีผู้เล่นอยู่เลยในอุตสาหกรรม อันเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยที่จะเข้าไปลงทุนในช่องว่างของห่วงโซ่มูลค่าการผลิตดังกล่าว

ภาพที่ 7-17 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมผ้าฝ้ายและผ้าทอแกมพูซา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

➤ ห่วงโซ่มูลค่าก่อนกระบวนการผลิต: การจัดสรรวัตถุดิบเพื่อการผลิต

เมื่อพิจารณาจากทรัพยากรของประเทศกัมพูชา จะพบว่าวัตถุดิบ เช่น ฝ้าย ขนสัตว์ ไหม เป็นต้น มีอยู่ไม่มากนักในประเทศ แม้ว่าปริมาณวัตถุดิบต่างๆ ข้างต้นจะพอที่จะนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเส้นด้าย หรือเส้นใยธรรมชาติ เพื่อนำไปใช้ในการย้อมสี ก่อนที่จะถักทอขึ้นเป็นผ้าฝ้ายหรือผ้าทอ แต่ในกระบวนการผลิตสิ่งทอซึ่งจะกล่าวต่อไปในหัวข้อถัดไป พบว่ายังไม่สามารถผลิตสิ่งทอเพื่อเป็นวัตถุดิบให้กับภาคการตัดเย็บได้

➤ ห่วงโซ่มูลค่าการผลิต: การผลิตสิ่งทอ (Textile Production)

ในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตสินค้าสิ่งทอ การผลิตได้จากการนำเอาวัตถุดิบภายในประเทศ อาทิ ฝ้าย ขนสัตว์ ไหม ฯลฯ มาทำการแปรรูป อันได้แก่ การผลิตเส้นใยธรรมชาติ การปั่นด้าย การย้อมสี การถักหรือการทอผ้าฝ้าย การพิมพ์ลาย รวมไปถึงการตกแต่งจนสำเร็จ เช่น การขัดมัน การตะกุงขน เป็นต้น เพื่อสร้างคุณสมบัติให้กับผ้าฝ้ายเพิ่มเติม

ทั้งนี้ กระบวนการผลิตข้างต้นของกัมพูชายังเป็นการผลิตในลักษณะการดำเนินแบบพื้นบ้าน กล่าวคือดำเนินการผลิตโดยแทบจะไม่พึ่งพาเครื่องจักรทันสมัย อาศัยเครื่องมือแบบดั้งเดิม เช่น เครื่องทอและสานผ้า เป็นต้น และอาศัยแรงงานที่มีทักษะและความรู้หรือความชำนาญสืบทอดกันมาภายในครอบครัวในการถักหรือทอผ้าขึ้นมาแต่ละผืน ด้วยเหตุนี้ กำลังการผลิตสิ่งทอจึงไม่สูงมาก และประกอบกับจำนวนผู้ประกอบการท้องถิ่นที่ดำเนินในกิจการรูปแบบดังกล่าวในประเทศก็มีจำนวนน้อยมาก (ไม่เกิน 5 ราย) ส่งผลทำให้กำลังการผลิตสินค้าผ้าผืนหรือผ้าทอโดยรวมของกัมพูชายังต่ำอยู่มาก และไม่สามารถป้อนเป็นวัตถุดิบให้กับภาคการตัดเย็บในประเทศได้

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าหลังกระบวนการผลิต: การจัดจำหน่าย (Marketing)**

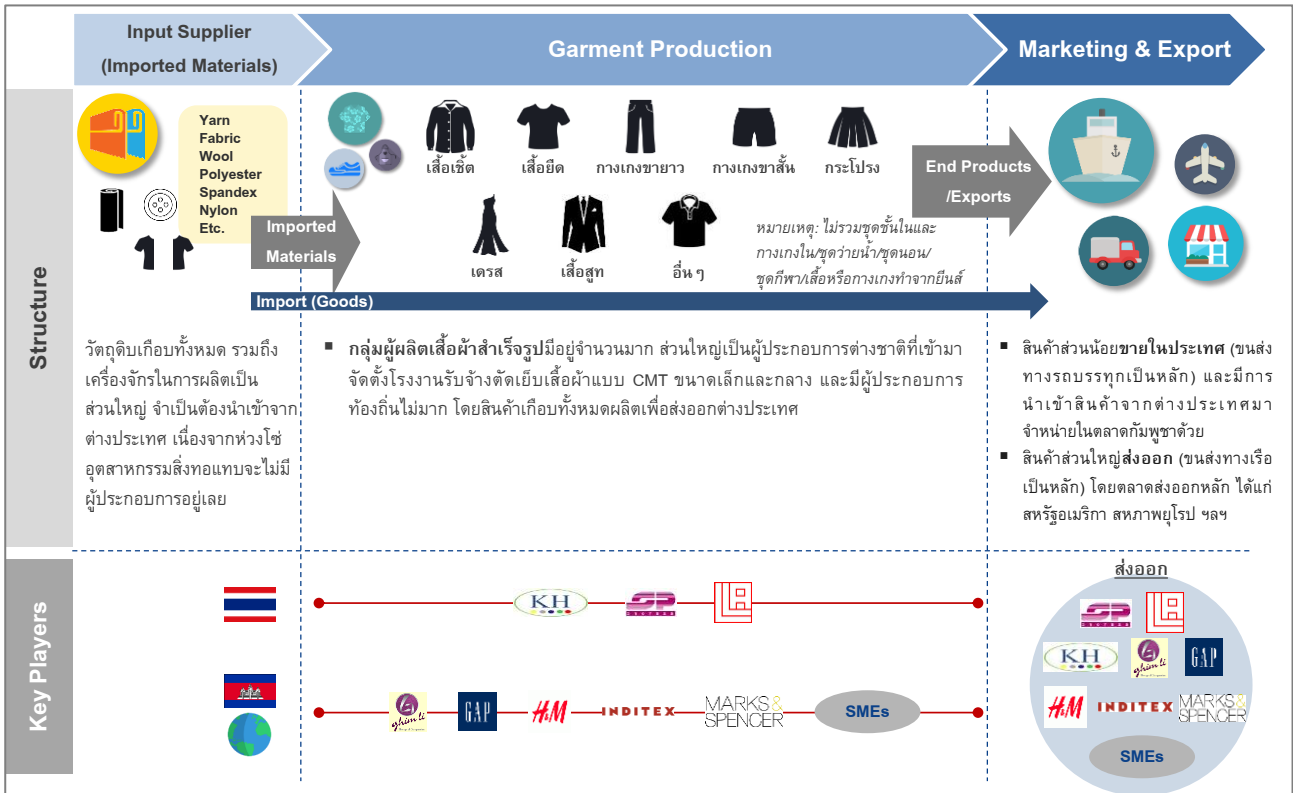
สินค้าผ้าผืน/ผ้าทอส่วนใหญ่ที่ผลิตได้ถูกจำหน่ายให้กับผู้บริโภคภายในประเทศ ตลอดจนนักท่องเที่ยวต่างชาติในรูปของสินค้าของฝากหรือของพื้นเมือง และมีเพียงสัดส่วนที่น้อยมากที่จะถูกส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ

7.4.2.3 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของสินค้าเป้าหมาย: เสื้อผ้าสำเร็จรูป

ภาพที่ 7-18 แสดงโครงสร้างห่วงโซ่อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในกัมพูชา ตั้งแต่การนำเข้าวัตถุดิบเพื่อตัดเย็บ การตัดเย็บผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น เสื้อเชิ้ต เสื้อยืด กางเกงขาสั้นและขายาว กระโปรง เดรส เสื้อสูท เป็นต้น และกิจกรรมในขั้นสุดท้ายซึ่งคือการจัดจำหน่ายและการส่งออก

ภาพที่ 7-18 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

➤ ห่วงโซ่มูลค่าก่อนกระบวนการผลิต: การจัดสรรวัตถุดิบเพื่อการผลิต

เนื่องจากกัมพูชายังไม่สามารถผลิตสินค้าสิ่งทอเพื่อมาเป็นวัตถุดิบให้กับภาค การตัดเย็บในประเทศได้ ทำให้ต้องอาศัยการนำเข้าวัตถุดิบมาจากต่างประเทศ อาทิ ผ้าฝ้าย/ผ้าทอ ส่วนประกอบของเสื้อผ้าสำเร็จรูป กระดุม ฯลฯ โดยผู้ประกอบการในกัมพูชาส่วนใหญ่นำเข้าสินค้า ดังกล่าวจากจีน ฮองกง และไต้หวันเป็นสำคัญ (สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าจากแหล่งนำเข้า ทั้ง 3 ประเทศรวมกันมากเกือบร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดในอุตสาหกรรม) และยัง นำเข้าจากประเทศอื่นๆ อาทิ เกาหลีใต้ เวียดนาม ไทย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ด้วยบางส่วน

➤ ห่วงโซ่มูลค่าการผลิต: การตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป

โครงสร้างห่วงโซ่

วัตถุดิบทั้งหมดที่นำเข้ามาจะถูกตัดเย็บออกมาเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปประเภทต่างๆ ทั้งนี้ผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปในกัมพูชามีจำนวนอยู่ประมาณ 550-600 ราย โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการ SMEs ดังที่ได้นำเสนอไปในหัวข้อ 7.1.1

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

หากพิจารณาจากผู้ประกอบการรายสำคัญที่นำเสนอไปในหัวข้อ 7.4.1 พบว่าผู้เล่นสำคัญรายหลายดำเนินกิจกรรมในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตนี้ ดังสรุปได้ต่อไปนี้

❖ ผู้ประกอบการไทย

ผู้ประกอบการไทยที่เข้าไปลงทุนธุรกิจการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปในกัมพูชา ได้แก่ (1) บริษัท S.P. Brother (Sisophon) (2) บริษัท Lim Line International (Cambodia) และ (3) บริษัท K.H. Textile โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- **บริษัท S.P. Brother (Sisophon)** – ดำเนินการผลิตเสื้อผ้าหลากหลายชนิด โดยสำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูป ดำเนินการผลิตตัดเย็บเสื้อผ้านิตเสื้อทอ (Woven Shirt) กางเกงทอ (Woven Pants) เสื้อโปโล (Polo Shirt) และเสื้อทีเชิร์ต (T-Shirt)
- **บริษัท Lim Line International (Cambodia)** – ดำเนินการผลิตเสื้อผ้าหลากหลายชนิด โดยสำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูป ดำเนินการผลิตตัดเย็บเสื้อผ้าและกางเกงพร้อมใส่
- **บริษัท K.H. Textile** – ดำเนินการผลิตเสื้อผ้าหลากหลายชนิด โดยสำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูป ดำเนินการผลิตตัดเย็บในส่วนของสินค้าเสื้อยืด และเสื้อทีเชิร์ต

❖ ผู้ประกอบการต่างชาติ

ผู้ประกอบการต่างชาติรายสำคัญที่เข้าไปลงทุนธุรกิจการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปในกัมพูชา ได้แก่ (1) บริษัท Ghim Li (Cambodia) (2) บริษัท H&M Group (3) บริษัท Marks & Spencer (4) บริษัท Gap Inc. และ (5) บริษัท Inditex group โดยบริษัทเหล่านี้ ยกเว้นบริษัท

Ghim Li (Cambodia) ล้วนแล้วแต่เป็นบริษัทเสื้อผ้าชั้นนำจากต่างประเทศที่เข้ามาจัดจ้างโรงงานตัดเย็บในกัมพูชา (ทั้งที่เป็นโรงงานตัดเย็บของผู้ประกอบการท้องถิ่นและนักลงทุนต่างชาติ) ให้ทำการตัดเย็บเสื้อผ้า หรือเครื่องนุ่งห่มชนิดต่างๆ (โดยส่วนใหญ่เป็นการตัดเย็บแบบ OEM) แล้วจึงส่งออกสินค้าไปยังตลาดต่างๆ

ส่วนบริษัท Ghim Li (Cambodia) เป็นบริษัทจากสิงคโปร์ที่เข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานอยู่ในจังหวัดบันเตียเมียนเจยของกัมพูชา และดำเนินการผลิตและตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม อาทิ ชุดนอน เสื้อยืด และเสื้อผ้าเด็ก ให้กับแบรนด์เสื้อผ้าต่างชาติ

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าหลังกระบวนการผลิต: การจัดจำหน่ายและการส่งออก (Marketing & Export)**

โครงสร้างห่วงโซ่

สินค้าสำเร็จรูป เช่น เสื้อเชิ้ต เสื้อยืด กางเกงขายาว กางเกงขาสั้น กระโปรง เดรส เสื้อสูท ชุดทำงาน เป็นต้น ที่ผลิตได้ในกัมพูชาแทบจะทั้งหมดถูกส่งออกไปเพื่อไปจำหน่ายในต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป รวมถึงประเทศในภูมิภาคเอเชีย

ส่วนสินค้าที่จำหน่ายในประเทศนั้น ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ซึ่งวางจำหน่ายตามร้านค้า หรือห้างสรรพสินค้าต่างๆ และสินค้าเสื้อผ้ามือสอง และ/หรือสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าแบรนด์ชั้นนำ (Unbranded Products) ซึ่งวางจำหน่ายตามตลาดนัด

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

จากภาพที่ 7-18 แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปต่างชาติรายสำคัญในอุตสาหกรรมของกัมพูชาทุกรายต่างผลิตเพื่อส่งออกสินค้าไปต่างประเทศด้วยกันทั้งสิ้น เช่นเดียวกับผู้ประกอบการรายย่อยท้องถิ่น (SMEs) ที่เกือบทั้งหมดต่างก็ผลิตเสื้อผ้าเพื่อส่งออกต่างประเทศ

7.5 นโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา

7.5.1 นโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบด้านการลงทุนภายในประเทศ

7.5.1.1 นโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุน

รัฐบาลกัมพูชาได้มีนโยบายหรือมาตรการส่งเสริมการลงทุนที่ระบุหรือจำเพาะโดยตรงกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม แต่การดำเนินนโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุนโดยทั่วไปของกัมพูชาหลาย ๆ ด้าน ได้ส่งเสริมการลงทุนที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในประเทศ อาทิ

- การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการลงทุนฉบับเดิมในปี พ.ศ. 2548 (Law on the Amendment to the Law on Investment 2005) โดยในกฎหมายฉบับดังกล่าว ได้กำหนดให้สิทธิประโยชน์ด้านการยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าส่งออก สำหรับโครงการลงทุนที่ได้รับการคัดเลือก (Qualified Investment Projects: QIPs)
- ภายใต้ Cambodia Industrial Development Policy 2015-2025 รัฐบาลกัมพูชาได้กำหนดอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ (Priority Sector) ของประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์

นอกจากนี้ จากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา³⁷ พบว่า ปัจจุบัน การส่งออกสินค้าเสื้อผ้า/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า/กระเป๋าจากกัมพูชาไปประเทศสหรัฐอเมริกาจะยังไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีใดๆ จากสหรัฐอเมริกา (หากเปรียบเทียบกับตลาดการค้าอื่นที่กัมพูชาได้รับสิทธิ GSP หรือ EBA) อย่างไรก็ดี รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (GMAC) ได้มีการเจรจากับสหรัฐอเมริกาให้สินค้าประเภทกระเป๋าเดินทาง (Travel Bag) ที่ส่งออกจากกัมพูชาได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้า (ปราศจากภาษี) และกำลังอยู่ระหว่างการผลักดันในสินค้านายการอื่นๆ เช่น สินค้าประเภทรองเท้า (Footwear) อีกด้วย

³⁷ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

7.5.1.2 กฎหมายและกฎระเบียบด้านการลงทุน

การที่นักลงทุนจะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชาจำเป็นต้องทราบถึงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ของกัมพูชา อันได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการลงทุน (Law the Amendment to the Law on Investment 2003) กฎหมายว่าด้วยธุรกิจ (Law on Commercial Enterprise 2005) และกฎหมายแรงงาน (Labor Law 1997)

ทั้งนี้ นักลงทุนที่เข้าไปลงทุนในภาคธุรกิจตัดเย็บเสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชามักจะดำเนินการเข้าไปจัดตั้งโรงงาน และจัดจ้างแรงงานจำนวนมากเข้ามาทำงานในโรงงาน ดังนั้นการพิจารณาถึงเรื่องของการลงทุน รูปแบบการลงทุนที่สามารถกระทำได้ ตลอดจนประเด็นเรื่องแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดจ้างแรงงาน อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ระยะเวลาการทำงาน ตลอดจนสวัสดิการต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ

สำหรับด้านการลงทุนและจัดตั้งธุรกิจในกัมพูชาในธุรกิจสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม นักลงทุนต่างชาติส่วนใหญ่จะเข้ามาลงทุนใน 2 ลักษณะ คือ (1) ลงทุนในกิจการที่ตนเป็นเจ้าของ (Foreign-owned Enterprise) และ (2) ลงทุนในกิจการร่วมทุน (JV) และส่วนใหญ่จะเข้ามาจัดตั้งในรูปแบบบริษัทจำกัด หรือกิจการเจ้าของคนเดียว ทั้งนี้ หากนักลงทุนต้องการได้รับสิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลกัมพูชา จำต้องลงทุนเป็นมูลค่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่า³⁸

ส่วนในด้านแรงงาน ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องจากกฎหมายแรงงานของกัมพูชา สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นการจัดจ้าง ประเด็นค่าจ้าง ประเด็นระยะเวลาการทำงาน และประเด็นสวัสดิการต่างๆ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- (1) การจัดจ้าง – ผู้ประกอบการที่จัดจ้างแรงงานชาวกัมพูชาจดทะเบียนการจ้างงานกับ Ministry of Labour and Vocational Training ส่วนการจัดจ้างลูกจ้างต่างชาติ บริษัทสามารถจัดจ้างแรงงานชาวต่างชาติมาทำงานในกัมพูชาได้ แต่จะต้องยื่นแจ้งการใช้แรงงานชาวต่างชาติ และต้องยื่นขอรับใบอนุญาตการทำงานและใบจัดจ้างทำงานให้กับลูกจ้างชาวต่างชาติแต่ละคนที่จะเข้ามาทำงานในบริษัทด้วย และจำนวนลูกจ้างต่างชาติจะต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดในบริษัท

³⁸ นำเสนอไว้ในบทที่ 4

- (2) ค่าจ้าง – อัตราค่าจ้างขั้นต่ำจะอยู่ที่ 560,000 เรียลต่อเดือน (ประมาณ 140 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน)
- (3) ระยะเวลาทำงาน – แรงงานชาวกัมพูชาสามารถทำงานได้ไม่เกิน 8 ชม. ต่อวัน และทำงานได้ไม่เกิน 48 ชม.ต่อสัปดาห์
- (4) สวัสดิการต่าง ๆ – สวัสดิการสำคัญที่นายจ้างต้องจัดสรรให้กับลูกจ้าง คือ การลงทะเบียนลูกจ้างเข้ากองทุนประกันสังคม และช่วยเหลือจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนดังกล่าวร่วมกับลูกจ้าง นอกจากนี้ ลูกจ้างยังมีสิทธิในการจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้นเพื่อการส่งเสริมผลประโยชน์ และการปกป้องสิทธิ์ของตน

นอกเหนือจากกฎหมายที่กล่าวข้างต้น ยังมีกฎหมายอีกบางฉบับที่มีความเกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อมกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา³⁹ ได้แก่

- Law on Administration of Factory and Handicraft 060623
- Law on Standards of Cambodia 070624
- Prakas #3413 /MOC Amending and Supplementing the Issuance of Certificates of Origin, Commercial Invoices, and Export Licenses for Exported Garments 991029
- Law on Social Security (Royal Kram NS/RKM/0902/18) 020925

7.5.1.3 กระบวนการขั้นตอนที่สำคัญ

กระบวนการและขั้นตอนที่สำคัญสำหรับการเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา ได้แก่ (1) การขออนุมัติการลงทุนและจัดตั้งธุรกิจ และ (2) การจัดจ้างลูกจ้าง

➤ การขออนุมัติการลงทุนและจัดตั้งธุรกิจ

ดังที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5 ในการขออนุมัติการลงทุนและจัดตั้งธุรกิจ ผู้ประกอบการ/นักลงทุนจะต้องขอตรวจสอบชื่อและจองชื่อบริษัทกับ Company Registration Department หรือสำนักงานประจำจังหวัดของ Company Registration Department และทำการลงประกาศข้อมูลบริษัท และข้อมูลการจะจัดตั้งบริษัทในกัมพูชาในหนังสือพิมพ์

³⁹ EUROCHAM CAMBODIA (2014). Market Study: The Textile Industry in Cambodia. September 2014. Italian Trade Agency (ITA) & Ministero dello Sviluppo Economico.

จากนั้น ให้นักลงทุนยื่นจดทะเบียนธุรกิจกับ Company Registration Department และเมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว นักลงทุนจะได้รับใบทะเบียนธุรกิจ เพื่อใช้สำหรับดำเนินการจดทะเบียนตราประทับบริษัทกับ Ministry of Commerce นอกจากนี้ นักลงทุนยังต้องจดทะเบียนชำระภาษีกับ General Tax Department ด้วย

➤ การจัดจ้างลูกจ้าง

ดังที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 และ 5 เมื่อเริ่มดำเนินธุรกิจ นายจ้างจะต้องจดทะเบียนการจ้างแรงงานกับ Ministry of Labour and Vocational Training พร้อมทั้งรายงานการเปลี่ยนแปลงรายชื่อลูกจ้าง ซึ่งจะต้องดำเนินการทุกครั้งเมื่อมีการจ้างหรือการบอกเลิกจ้างลูกจ้าง นอกจากนี้ นายจ้างยังต้องจดทะเบียนลูกจ้างเข้าระบบประกันสังคมและประกันสุขภาพ โดยสามารถจดทะเบียนที่สำนักงานประกันสังคมกัมพูชา (National Social Security Fund)

ส่วนในการจ้างแรงงานชาวต่างชาติ นายจ้างยังต้องยื่นแจ้งการขอใช้แรงงานชาวต่างชาติ และต้องยื่นขอรับใบอนุญาตการทำงานและใบจัดจ้างทำงานให้กับลูกจ้างชาวต่างชาติแต่ละคนที่จะเข้ามาทำงานในบริษัท โดยยื่นกับ Ministry of Labour and Vocational Training

7.5.2 มาตรการด้านการค้าระหว่างประเทศ

ดังที่ได้นำเสนอไปในบทที่ 2 กัมพูชามีได้มีมาตรการค้าระหว่างประเทศที่มากเป็นพิเศษ ทั้งนี้ กัมพูชาได้มีการทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศ/กลุ่มประเทศต่างๆ รวมทั้งสิ้น 6 ฉบับ ภายใต้กรอบอาเซียนและประเทศคู่ค้าของอาเซียนอีก 5 ประเทศ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย และ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ นอกจากนี้ ยังอยู่ระหว่างการเจรจาความตกลงอีก 2 ฉบับ ได้แก่ ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ฮ่องกง และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP)

อย่างไรก็ดี ด้วยความที่กัมพูชายังเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ทำให้ประเทศพัฒนาแล้วหลายๆ ประเทศ อาทิ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ จีน ออสเตรเลีย ฯลฯ ได้ให้สิทธิประโยชน์ทางการค้าแก่กัมพูชา โดยเฉพาะสิทธิพิเศษทางภาษีสำหรับการส่งออกสินค้าจากกัมพูชาเข้ามาในประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งได้ยกเว้นอัตราภาษีนำเข้าในสินค้าหลายรายการด้วยกัน นอกจากนี้ สำหรับกรณีสหภาพยุโรป กลุ่มประเทศดังกล่าวยังได้ยกเลิกมาตรการทางการค้าที่มีใช้ภาษี (NTMs) อาทิ โควตาการนำเข้าสินค้า เป็นต้น พร้อมกับอัตราภาษีนำเข้าให้กับสินค้า

ทุกรายการที่ส่งออกจากกัมพูชา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินมาตรการ “Everything But Arms (EBAs)” ที่ต้องการช่วยเหลือและส่งเสริมการพัฒนาให้กับประเทศที่มีระดับการพัฒนาต่ำ (Least Developing Countries: LDCs) โดยจะยกเว้นสิทธิประโยชน์ดังกล่าวเฉพาะสินค้าอาวุธและยุทโธปกรณ์เท่านั้น

7.6 ปัญหาและอุปสรรคที่อาจพบในการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา

7.6.1 ปัญหาการประท้วงของสหภาพแรงงาน และการเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้าง

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เกิดเหตุการณ์การประท้วงของสหภาพแรงงานในประเทศกัมพูชาขึ้นบ่อยครั้ง โดยสหภาพแรงงานที่ทำการประท้วงส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแรงงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าที่รวมตัวกัน เพื่อเรียกร้องสิทธิประโยชน์ โดยเฉพาะในเรื่องของปัจจัยอัตราค่าจ้างที่สหภาพแรงงานชาวกัมพูชาระบุว่าอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น รวมไปถึงการเรียกร้องให้ผู้ประกอบการโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มจัดสรรสวัสดิการและสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ของแรงงานในโรงงานให้ดียิ่งขึ้น

เหตุการณ์ประท้วงดังกล่าวได้ส่งผลให้รัฐบาลกัมพูชาต้องเข้ามาดำเนินการเร่งแก้ไข (เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนต่างชาติ) และได้มีการปรับขึ้นอัตราค่าจ้างขั้นต่ำขึ้นจากเดิมหลายต่อหลายครั้ง และแม้ว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในปัจจุบันสำหรับโรงงานเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชาจะอยู่ที่ประมาณ 560,000 เรียลต่อเดือน (ประมาณ 130-140 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน) อย่างไรก็ตาม การจ่ายค่าจ้างแรงงานให้แก่ลูกจ้างในโรงงานในทางปฏิบัติสูงกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำดังกล่าวอยู่แล้ว

ผลจากการปรับตัวของอัตราค่าจ้างดังกล่าวในกัมพูชาได้ส่งผลกระทบต่อโรงงานตัดเย็บในประเทศในแง่ของต้นทุน ตลอดจนแผนการผลิต ซึ่งเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวยังมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคต ทำให้ปัญหาการประท้วงนี้กลายเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับนักลงทุนที่จะเข้าไปลงทุนในกัมพูชา โดยเฉพาะกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มที่ต้องจัดจ้างแรงงานในกัมพูชาเป็นจำนวนมากเพื่อการตัดเย็บสินค้า

7.6.2 ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในกัมพูชายังคงอยู่ระหว่างการพัฒนาในหลายด้าน โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมภายในประเทศ ระบบน้ำประปา ตลอดจนระบบไฟฟ้า ทั้งนี้ ข้อจำกัดสำคัญจากความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานในกัมพูชากลายเป็นอุปสรรคประการหนึ่งในการเข้ามาลงทุนในกัมพูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา⁴⁰ พบว่า หนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ยังไม่มีการลงทุนขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรมสิ่งทอของกัมพูชา เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานในกัมพูชา โดยเฉพาะระบบน้ำประปา ยังมีการผลิตน้ำที่มีคุณภาพไม่สูงพอที่จะนำมาใช้ในการผลิตสิ่งทอและผ้าผืนได้ (เนื่องจากในการฟอกย้อมต้องอาศัยน้ำที่มีคุณภาพสูงและมีปริมาณมาก นอกจากนี้ ในส่วนของระบบกระแสไฟฟ้าเอง ยังพบว่า ปัจจุบัน บางพื้นที่ยังมีปัญหาไฟฟ้าดับบ่อย และ/หรือไฟฟ้าดับเป็นระยะเวลาสั้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตและต้นทุนในการประกอบการให้สูงขึ้นอย่างมาก และเป็นอุปสรรคต่อการเข้าไปลงทุนในกัมพูชาเช่นเดียวกัน⁴¹

7.6.3 ปัญหาการแข่งขันในระดับสูงในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชามีนักลงทุนและผู้ประกอบการ ทั้งชาวต่างชาติและท้องถิ่นเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมากเพื่อเก็บเกี่ยวโอกาสทางการลงทุนในกัมพูชา โดยปัจจุบันมีผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มกัมพูชาราว 550-600 ราย ซึ่งร้อยละ 90 เป็นผู้ประกอบการต่างชาติ ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมดังกล่าวมีระดับการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง

นอกจากนี้ จากปัญหาข้างต้น ได้นำไปสู่ปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่ง คือปัญหาการจัดการแรงงานเข้ามาทำงานในโรงงาน เนื่องจากแรงงานมีการเปลี่ยนงานบ่อย ซึ่งสร้างต้นทุนแก่

⁴⁰ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

⁴¹ EUROCHAM ได้ระบุว่า การที่อุตสาหกรรมสิ่งทอในกัมพูชายังไม่ค่อยมีการพัฒนามากนักก็เนื่องจากปัญหาด้านต้นทุนค่ากระแสไฟฟ้าของกัมพูชาที่ค่อนข้างสูง นอกจากนี้ ยังเป็นผลจากโครงสร้างพื้นฐานในประเทศที่ยังไม่ค่อยรองรับต่อการลงทุนมากนัก ทั้งในเรื่องของระบบน้ำประปาเพื่ออุตสาหกรรม หรือระบบคมนาคมขนส่ง (EUROCHAM CAMBODIA (2014). Market Study: The Textile Industry in Cambodia. September 2014. Italian Trade Agency (ITA) & Ministero dello Sviluppo Economico.) ขณะเดียวกัน Garment Manufacturers Association in Cambodia (GMAC) ระบุว่า การที่อุตสาหกรรมสิ่งทอในกัมพูชายังไม่ค่อยมีการพัฒนามากนักก็เนื่องจากปัญหาด้านต้นทุนค่ากระแสไฟฟ้าของกัมพูชาที่ค่อนข้างสูง นอกจากนี้ ยังเป็นผลจากโครงสร้างพื้นฐานในประเทศที่ยังไม่ค่อยรองรับต่อการลงทุนมากนัก ทั้งในเรื่องของระบบน้ำประปาเพื่ออุตสาหกรรม หรือระบบคมนาคมขนส่ง (Garment Manufacturers Association in Cambodia (2013). Cambodia's Investment Climate, The Garment Industry & Role and Functions of GMAC. Garment Manufacturers Association in Cambodia (GMAC).)

ผู้ประกอบการทั้งในแง่ของต้นทุนในการหาแรงงานเข้ามาทำงานในโรงงาน และการที่ต้องสร้างแรงจูงใจเพื่อยังคงให้แรงงานทำงานในโรงงานต่อ ผ่านการปรับขึ้นค่าจ้าง หรือการเพิ่มสวัสดิการในด้านต่างๆ แก่โรงงานเหล่านั้น⁴²

7.6.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านอื่นๆ

7.6.4.1 อุปสรรคจากต้นทุนค่ากระแสไฟฟ้าในประเทศที่สูง

อัตราค่ากระแสไฟฟ้าเฉลี่ยสำหรับโรงงานผลิตในกัมพูชาเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 0.1171-0.1463 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งถือว่าเป็นอัตราค่ากระแสไฟฟ้าที่สูงในอันดับต้นๆ ของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้⁴³ ด้วยเหตุนี้ การเข้าไปลงทุนในกัมพูชาจึงทำให้ผู้ประกอบการอาจต้องเผชิญกับต้นทุนในด้านดังกล่าวที่สูงกว่าการลงทุนในประเทศอื่นในภูมิภาค โดยเฉพาะกับอุตสาหกรรมการผลิตสิ่งทอ ซึ่งโดยพื้นฐานของอุตสาหกรรมจำเป็นต้องอาศัยเครื่องจักรขนาดใหญ่ในการผลิต และต้องใช้กระแสไฟฟ้าในการผลิตค่อนข้างมาก

7.6.4.2 ปัญหาการถือครองที่ดินในกัมพูชา

เนื่องด้วยกฎหมายที่ดินในกัมพูชาไม่อนุญาตให้ผู้ประกอบการต่างชาติถือครองที่ดินหรือซื้อที่ดินในกัมพูชาได้ ส่งผลให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่มีได้เข้ามาลงทุนในลักษณะของการร่วมทุนจำต้องเช่าที่ดินจากภาคเอกชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของที่ดิน (Landlord) โดยจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา⁴⁴ พบว่า ในทางปฏิบัติ ระยะเวลาในการเช่าที่ดินโดยทั่วไปจะอยู่ที่ 5 ปีเท่านั้น หลังจากนั้น จะต้องทบทวนการต่อสัญญาใหม่

7.6.4.3 ปัญหาต้นทุนในการส่งออกที่สูง

จากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา⁴⁵ พบว่า ผู้ประกอบการที่เข้าไปดำเนินการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกในกัมพูชา ต้องเผชิญกับต้นทุนด้านกระบวนการศุลกากร

⁴² EUROCHAM CAMBODIA (2014). Market Study: The Textile Industry in Cambodia. September 2014. Italian Trade Agency (ITA) & Ministero dello Sviluppo Economico.

⁴³ Poch, K. and S. Tuy (2012). และ EUROCHAM CAMBODIA (2014).

⁴⁴ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

⁴⁵ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

(Customs Procedure) ที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะค่าเอกสาร อาทิ ใบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin: C/O) ฯลฯ

7.7 ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนไทยในการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในราชอาณาจักรกัมพูชา

7.7.1 รูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย

7.7.1.1 การลงทุนทั่วไปในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

➤ การลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตสิ่งทอ

ความต้องการในวัตถุดิบเพื่อป้อนให้กับธุรกิจการตัดเย็บ ประกอบกับสภาพแวดล้อมของโครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตปัจจุบันของห่วงโซ่อุตสาหกรรมสิ่งทอซึ่งยังไม่มีภาคการผลิตสินค้าดังกล่าวอยู่เลย ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กัมพูชาน่าดึงดูดและน่าสนใจอย่างมาก

ทั้งนี้ การลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตสิ่งทอ (รวมไปถึงโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์ต้นน้ำและกลางน้ำอื่นๆ ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการตัดเย็บเสื้อผ้าและรองเท้า) ในกัมพูชาอาจจำเป็นต้องลงทุนแบบครบวงจร กล่าวคือ ลงทุนการผลิตเส้นด้ายหรือเส้นใย เพื่อนำไปใช้ในการผลิตผ้าทอและผ้าฝืน และลงทุนการผลิตผ้าทอหรือผ้าฝืน ซึ่งจะต้องลงทุนทั้งในกิจกรรมการถักทอ การฟอกย้อม การพิมพ์ลาย ตลอดจนการตกแต่งจนสำเร็จ

อย่างไรก็ตาม การลงทุนในลักษณะดังกล่าวเป็นการลงทุนที่ต้องใช้เงินลงทุนเป็นมูลค่ามาก และไม่เหมาะกับนักลงทุนหรือผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) ที่จะเข้าไปลงทุนในขณะเดียวกัน จากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา⁴⁶ ทำให้ทราบว่าโครงสร้างพื้นฐานในกัมพูชายังไม่ค่อยรองรับการลงทุนในโรงงานสิ่งทอมากนัก เนื่องจากยังไม่สามารถผลิตน้ำประปาที่มีคุณภาพที่เหมาะสมต่อการผลิตสิ่งทอได้ รวมถึงระบบกระแสไฟฟ้าในประเทศยังประสบปัญหาไฟดับบ่อยครั้ง/ไฟดับเป็นระยะเวลาาน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นต้นทุนสำหรับผู้ประกอบการที่จะต้องเข้าไปลงทุนจัดเตรียมหรือจัดสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวขึ้นมาใช้

⁴⁶ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

ภายในโรงงานเอง อาทิ ระบบผลิต/บำบัดน้ำประปาเพื่อใช้ในกระบวนการผลิต และระบบเครื่องปั่นไฟเพื่อใช้กับเครื่องจักรในโรงงาน

คณะผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางอีกแนวทางหนึ่งที่เป็นไปได้สำหรับผู้ประกอบการไทยที่เป็นรายย่อย (SMEs) และสนใจในธุรกิจการผลิตสิ่งทอ โดยคณะผู้วิจัยเสนอแนะในสองทางเลือก ได้แก่ (1) การเลือกส่งออกสินค้าไปจำหน่ายในกัมพูชาแทน โดยชูจุดเด่นในด้านคุณภาพของสินค้าไทย และ (2) การเลือกเข้าไปจัดตั้งโรงงานผลิตสิ่งทอ (ผ้าผืน/ผ้าทอ) ในพื้นที่ฝั่งไทย โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ใกล้กับชายแดน ไทย-กัมพูชา ซึ่งจะมีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมต่อการลงทุนมากกว่าการเข้าไปลงทุนในกัมพูชา นอกจากนี้ ยังไม่จำเป็นต้องลงทุนตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิต เพราะสามารถจัดหาวัตถุดิบพวกเส้นด้ายหรือเส้นใยต่าง ๆ จากในประเทศไทยได้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศกัมพูชาลงได้ เช่น เกี่ยวกับการลดเงินทุนที่อาจต้องลงทุนเพิ่มเติมในส่วนของบริษัทโครงสร้างพื้นฐาน (เช่น ระบบผลิต/บำบัดน้ำประปาเพื่อใช้ในกระบวนการผลิต และระบบเครื่องปั่นไฟเพื่อใช้กับเครื่องจักรในโรงงาน) และยังง่ายต่อการขนส่งสินค้าเข้าไปจำหน่ายและป้อนให้กับโรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา

➤ การลงทุนจัดตั้งโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าและรองเท้าเพื่อการส่งออก

ผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชามีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ การที่มีผู้ประกอบการเลือกลงทุนอยู่ในภาคการตัดเย็บดังกล่าว ส่วนหนึ่งก็เนื่องด้วยผู้ประกอบการเหล่านั้นได้ประโยชน์จากปัจจัยการผลิตที่กัมพูชามีอยู่มาก คือแรงงานไร้ทักษะ (Unskilled Labor) ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก และมีระดับค่าจ้างแรงงานที่ไม่สูงนัก นอกจากนี้ การส่งออกสินค้าจากกัมพูชาไปยังหลายประเทศยังได้รับประโยชน์จากสิทธิ GSP หรือ EBA

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นโอกาสสำหรับนักลงทุนไทยในการเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรม การตัดเย็บของกัมพูชา โดยรูปแบบการลงทุนที่เหมาะสมคือการเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม (หรือรองเท้า) เพื่อการส่งออกไปตลาดต่างประเทศ

7.7.1.2 การลงทุนสำหรับสินค้าเป้าหมาย

➤ ผ้าทอ/ผ้าฝืน

การลงทุนในกัมพูชาเพื่อจัดตั้งโรงงานผลิตสิ่งทอ เช่น ผ้าฝืนหรือผ้าทอ เป็นรูปแบบการลงทุนหนึ่งที่เหมาะสมและมีโอกาสอยู่อย่างมาก ถึงกระนั้น คณะผู้วิจัยเห็นว่า มีประเด็นที่นักลงทุนไทยจะต้องพิจารณาถึงประเด็น ดังต่อไปนี้

1) ประเด็นเรื่องเงินลงทุนในการเข้าไปลงทุน

ดังที่ได้นำเสนอไปแล้วว่า กัมพูชามีโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่พร้อมรองรับการเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมผ้าฝืน/ผ้าทอ จึงส่งผลทำให้การเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าว ผู้ลงทุนอาจต้องลงทุนในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนโรงงานผลิตด้วยตนเอง อาทิ ระบบน้ำประปา เครื่องปั่นไฟ ฯลฯ นอกเหนือจากการลงทุนในส่วนของโรงงาน ซึ่งต้องใช้เงินลงทุนเป็นปริมาณมาก และทำให้สำหรับผู้ประกอบการที่เป็นรายย่อย (SMEs) แล้ว ยากต่อการเข้าไปลงทุนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ จากการศึกษาที่ยังไม่มีภาคการผลิตสินค้าอยู่เลยในกัมพูชา ทำให้นักลงทุนที่จะเข้ามาลงทุนในกัมพูชาอาจจำเป็นต้องลงทุนในภาคการผลิตเส้นด้าย/เส้นใยสังเคราะห์ที่จะต้องนำเข้ามาใช้ผลิตผ้าฝืน/ผ้าทอ ด้วย ซึ่งทำให้นักลงทุนยังต้องใช้เงินทุนจำนวนมากขึ้นจากแค่เพียงที่จะต้องลงทุนในภาคการผลิตผ้าฝืน/ผ้าทอเพียงสินค้าเดียว⁴⁷

2) ประเด็นเรื่องต้นทุนในการประกอบการ

การที่กัมพูชายังอยู่ระหว่างการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานหลายๆ ประการ ส่งผลให้ต้นทุนในการประกอบการในกัมพูชาอยู่ในระดับที่สูง โดยเฉพาะต้นทุนค่ากระแสไฟฟ้า (ดังที่ได้นำเสนอไปก่อนหน้านี้) นอกจากนี้ โครงสร้างด้านการคมนาคมที่บางส่วนยังไม่ได้มีการพัฒนาที่สูงมาก (บางส่วนของเส้นทางในประเทศยังมิได้เป็นถนนลาดยาง หรือหากเป็นถนนลาดยางก็มีสภาพที่ขรุขระ) ส่งผลให้ต้นทุนในการขนส่งสินค้าภายในกัมพูชายังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงเช่นกัน

⁴⁷ อย่างไรก็ตาม นักลงทุนอาจสามารถนำเข้าวัตถุดิบดังกล่าว (เส้นด้าย/เส้นใยสังเคราะห์) จากไทยหรือเวียดนาม (หรือประเทศอื่น) เพื่อนำเข้ามาผลิตผ้าฝืน/ผ้าทอ ได้เช่นกัน

นอกจากนี้ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา⁴⁸ ยังชี้ให้เห็นว่าผู้ที่เข้าไปประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะด้านการส่งออกในกัมพูชายังต้องเผชิญกับต้นทุนด้านกระบวนการศุลกากร (Customs Procedure) ที่ค่อนข้างสูงและใช้ระยะเวลาในการดำเนินเอกสารที่นาน

3) ประเด็นเรื่องสิทธิประโยชน์ที่รัฐบาลส่งเสริม

ปัจจุบัน ภาคการตัดเย็บในกัมพูชาอาศัยการนำเข้าวัตถุดิบที่จำเป็นจากต่างประเทศ ได้แก่ จีน ไทย เวียดนาม ญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮองกง เกาหลีใต้ ฯลฯ แม้ว่าการนำเข้าวัตถุดิบดังกล่าวจะมีต้นทุนที่สูงกว่าโดยเปรียบเทียบหากสามารถใช้วัตถุดิบที่ผลิตในประเทศได้ แต่ในกรณีของสินค้าวัตถุดิบผ้าฝ้ายจากบางประเทศ เช่น จีน เวียดนาม เป็นต้น ซึ่งมีระดับราคาที่ย่อมเยากว่า ประกอบกับรัฐบาลกัมพูชาได้ส่งเสริมด้วยการยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่นำมาใช้เพื่อการผลิตเพื่อส่งออก ส่งผลให้ต้นทุนวัตถุดิบโดยรวมสำหรับผู้ประกอบการในภาคการตัดเย็บในกัมพูชาไม่ได้สูงมากนัก

จากที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้ว่าผู้ที่เข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอในกัมพูชา อาจจะต้องเผชิญกับปัญหาการแข่งขันในตลาดวัตถุดิบเพื่อการตัดเย็บในกัมพูชา โดยเฉพาะสินค้านำเข้าราคาถูกจากจีนหรือเวียดนาม ที่อาจจะเข้ามาท่วมตลาดเพื่อแย่งชิงส่วนแบ่งกับผู้ผลิตรายใหม่ที่เข้ามาลงทุนทำการผลิตสิ่งทอในกัมพูชา

➤ เสื้อผ้าสำเร็จรูป

สำหรับสินค้าสำเร็จรูป ผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะกับผู้ประกอบการรายใหม่ที่กำลังตัดสินใจจะเข้าไปลงทุนในกัมพูชา อาจต้องพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับด้านแรงงาน และประเด็นการแข่งขันในประเทศ มาประกอบการตัดสินใจ

ดังที่ได้นำเสนอไปในหัวข้อ 7.6.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชาคือแรงงานในประเทศมีการรวมตัวกันเกิดขึ้นเป็นสหภาพแรงงาน และดำเนินการประท้วงบ่อยครั้ง เพื่อเรียกร้องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการประกอบการโดยรวม โดยเฉพาะในส่วนของอัตราค่าจ้างในกัมพูชาที่เพิ่มสูงขึ้น และยังคงส่งผลกระทบต่อการวางแผนและการบริหารจัดการและการผลิตของโรงงานอีกด้วย

⁴⁸ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชาถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

อย่างไรก็ดี ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา⁴⁹ พบว่ารัฐบาลกัมพูชา กำลังอยู่ระหว่างการปรับแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประท้วงของสหภาพแรงงาน โดยอนุญาตให้นายจ้างตัดสินใจไม่จ่ายค่าจ้าง หรือสั่งพักงานแก่พนักงานที่นายจ้างพิจารณา เห็นสมควรแล้วว่าการประท้วงด้วยเหตุไม่สมควร การดำเนินการดังกล่าวถือเป็นทิศทางที่ดี สำหรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยรัฐบาลกัมพูชา ซึ่งเชื่อได้ว่าการปรับแก้ไขกฎหมายดังกล่าว จะช่วยบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยสร้างบรรยากาศการลงทุนและประกอบธุรกิจใน อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชาได้

ส่วนในประเด็นเรื่องการแข่งขันทางธุรกิจในกัมพูชา จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ในกัมพูชาดำเนินอยู่ในธุรกิจการตัดเย็บ และทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการแข่งขันอยู่ที่ ค่อนข้างมาก ทั้งการแข่งขันในด้านราคา เพื่อดึงดูดลูกค้า หรือแม้แต่การแข่งขันเพื่อจัดหาแรงงาน เข้ามาทำงานในโรงงาน ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องพยายามสร้างแรงจูงใจเพื่อดึงดูดให้แรงงานเข้ามา ทำงาน อาทิ การให้สวัสดิการหรืออัตราค่าจ้างที่สูงกว่าผู้ประกอบการรายอื่นๆ ซึ่งกลายเป็นต้นทุน การประกอบการเช่นกัน

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยเสนอแนะให้ผู้ประกอบการที่สนใจเข้าไปลงทุนในกัมพูชาพิจารณาถึง สินค้าที่จะเข้าไปดำเนินการตัดเย็บด้วย เนื่องจากทักษะแรงงานโดยรวมของชาวกัมพูชายังอยู่ใน ระดับที่ไม่ได้สูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานไทยหรือแรงงานเวียดนาม ขณะเดียวกัน อุปนิสัยของแรงงานชาวกัมพูชายังขาดความกระตือรือร้น⁵⁰ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการผลิตใน ภาคการผลิตสินค้าบางประเภทที่ต้องอาศัยทักษะการทำงาน หรือต้องอาศัยความขยันและความ รวดเร็วในการผลิต

7.7.1.3 สรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย

จากการวิเคราะห์ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับ นักลงทุนไทยทั้งธุรกิจรายใหญ่และธุรกิจรายย่อย (SMEs) ได้ดังตารางที่ 7-8 และ 7-9

⁴⁹ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชาถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อ จัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

⁵⁰ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชาถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อ จัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

ตารางที่ 7-8 สรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

	ธุรกิจรายใหญ่
ห่วงโซ่การลงทุนที่เหมาะสม	ห่วงโซ่การผลิตตลอดทั้งห่วงโซ่ (ตั้งแต่การผลิตเส้นด้าย/เส้นใย ไปจนถึงการฟอกย้อม การพิมพ์ลาย และการถักทอเป็นผ้าผืน/ผ้าทอ)
รูปแบบการทำธุรกิจที่เหมาะสม	เข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตสิ่งทอตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ควบคู่กับการลงทุนในระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่อการผลิต (เช่น ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า)
ตลาดเป้าหมายที่สำคัญ	ผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา
ประเด็นสำคัญในการเข้าไปทำธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ โครงสร้างพื้นฐานในประเทศยังมีระดับการพัฒนาและความพร้อมสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอที่น้อย ทำให้นักลงทุนที่จะเข้าไปลงทุนอาจต้องเข้าไปลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อใช้กับโรงงานแปรรูปเอง ▪ ปัญหาที่อาจพบนอกเหนือจากปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ปัญหาต้นทุนการประกอบการ (ค่าไฟฟ้าและค่าขนส่ง) ที่ค่อนข้างสูงกว่าประเทศอาเซียนอื่นๆ และปัญหาการแข่งขันจากสินค้านำเข้าจากจีน เวียดนาม ฯลฯ

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

ตารางที่ 7-9 สรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

	ธุรกิจรายใหญ่	ธุรกิจรายย่อย (SMEs)
ห่วงโซ่การลงทุนที่เหมาะสม	ห่วงโซ่การผลิตและตัดเย็บสินค้าเพื่อการส่งออก	
รูปแบบการทำธุรกิจที่เหมาะสม	เข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานตัดเย็บ (อาจไม่ต้องสร้างใหม่ หากแต่เช่าโรงงานว่างและ/หรือซื้อโรงงานจากผู้ประกอบการท้องถิ่น) แล้วจัดจ้างแรงงานกัมพูชาเข้ามาตัดเย็บในโรงงาน โดยมีแรงงานไทยเข้าไปเป็นผู้ฝึกอบรม/สอนทักษะ รวมไปถึงควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์	เข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานตัดเย็บ (อาจไม่ต้องสร้างใหม่ หากแต่เช่าโรงงานว่างได้) โดยร่วมทุน (JV) กับผู้ประกอบการท้องถิ่น จัดจ้างแรงงานกัมพูชาเข้ามาตัดเย็บในโรงงาน โดยมีแรงงานไทยเข้าไปเป็นผู้ฝึกอบรม/สอนทักษะ รวมไปถึงควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์
ตลาดเป้าหมายที่สำคัญ	เน้นผลิตเพื่อการส่งออกไปยังตลาดส่งออกสำคัญของกัมพูชา รวมถึงตลาดส่งออกที่กัมพูชาได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี (เช่น GSP EBA เป็นต้น) อันได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ เป็นต้น	
ประเด็นสำคัญในการเข้าไปทำธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ นักลงทุนไทยอาจเข้ามาลงทุนควบคู่กันระหว่างอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม โดยการเข้ามาลงทุนผลิตสิ่งทอเพื่อป้อนเป็นวัตถุดิบให้กับโรงงานตัดเย็บของตนเองได้เช่นกัน 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ความน่าเชื่อถือของคู่ค้าร่วมธุรกิจ (Business Partner) เป็นเรื่องที่นักลงทุนต้องให้ความสำคัญ ▪ ปัญหาที่อาจพบ ได้แก่ ปัญหาการประท้วงของสหภาพแรงงานโรงงานเครื่องนุ่งห่ม ปัญหาค่าแรงที่เพิ่ม

	ธุรกิจรายใหญ่	ธุรกิจรายย่อย (SMEs)
	<ul style="list-style-type: none"> ปัญหาที่อาจพบ ได้แก่ ปัญหาการประท้วงของสหภาพแรงงานโรงงาน เครื่องนุ่งห่ม ปัญหาค่าแรงที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ปัญหาการแข่งขันในประเทศ ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศที่มีพัฒนาไม่สูงมาก รวมไปถึงปัญหาขาดแคลนอุตสาหกรรมต้นน้ำในประเทศ 	<p>สูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ปัญหาการแข่งขันในประเทศ ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศที่มีพัฒนาไม่สูงมาก ปัญหาขาดแคลนอุตสาหกรรมต้นน้ำในประเทศ รวมไปถึงปัญหาขาดแคลนอุตสาหกรรมต้นน้ำในประเทศ</p>

ที่มา : บริษัท โพลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

7.7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนไทย

ปัญหาอีกประการที่อาจยังมีได้กล่าวถึงก่อนหน้านี้คือในเรื่องของความชัดเจนของกฎหมายและกฎระเบียบภายในประเทศกัมพูชา ทั้งนี้ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา⁵¹ ซึ่งให้เห็นว่ากฎหมายและกฎระเบียบบางประเด็นในกัมพูชายังมีช่องโหว่ทางกฎหมายอยู่ ซึ่งช่องโหว่ดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นช่องทางให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐบางกลุ่มสามารถหาผลประโยชน์กับผู้ประกอบการต่างชาติ และกลายเป็นต้นทุนในการประกอบธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการที่อยู่ในกัมพูชาเช่นกัน

นอกเหนือจากประเด็นดังกล่าว จากการที่ประเทศเวียดนามได้เข้าร่วมความตกลงการค้าเสรี Trans Pacific Partnership (TPP) ได้ส่งผลทำให้ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา มีผู้ประกอบการในกัมพูชาจำนวนหนึ่งปิดกิจการลงทุนและย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเวียดนาม แม้ว่าผลกระทบดังกล่าวโดยภาพรวมจะยังไม่ได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมกัมพูชา แต่หากการเจรจากรอบความตกลงดังกล่าวมีผลบังคับใช้⁵² ก็อาจจะเป็นไปได้ว่าอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชาอาจจะได้รับผลกระทบจากการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นจากธุรกิจในประเทศเวียดนาม

⁵¹ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชาถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

⁵² ในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 ประเทศสมาชิก TPP ทั้ง 12 ประเทศ (สหรัฐอเมริกา แคนาดา เม็กซิโก ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ บรูไนฯ เปรู ชิลี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และเวียดนาม) ได้มีการลงนามความตกลง แต่ยังมีผลบังคับใช้ โดยประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องดำเนินการตามกระบวนการภายในประเทศของตน และคาดว่าจะใช้เวลาอีกราว 1-2 ปี กว่าความตกลงจะมีผลบังคับใช้

บทที่ 8

โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ของราชอาณาจักรกัมพูชา

สาระสำคัญ

กัมพูชามีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ มีจำนวนแรงงานที่มาก และระดับค่าจ้างอยู่ในระดับต่ำ กัมพูชายังมีภูมิประเทศที่เหมาะสมเป็นอย่างมากต่อการทำการเกษตร ปศุสัตว์ และประมงหรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะบริเวณรอบโตนเลสาบ ซึ่งมีดินที่อุดมสมบูรณ์ สามารถเพาะปลูก หรือเลี้ยงสัตว์ หรือจับสัตว์น้ำได้มาก โดยนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในกัมพูชาสามารถเลือกลงทุนได้หลากหลาย ทั้งการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ตลอดจนการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

ทั้งนี้ นักลงทุนจะได้รับประโยชน์จากโอกาสในการส่งออกสินค้าไปแข่งขันในตลาดคู่ค้าสำคัญ เช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน เป็นต้น เนื่องด้วยกัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีในสินค้าส่งออกไปยังตลาดเหล่านั้น ขณะเดียวกัน ยังจะได้รับประโยชน์จากความได้เปรียบของกัมพูชาที่มีระดับการแข่งขันในประเทศที่ไม่สูงมาก เช่นเดียวกับยังมีช่องว่างในการเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมการแปรรูปอีกมาก

อย่างไรก็ตาม การลงทุนในกัมพูชายังมีความท้าทายอยู่เช่นกัน โดยประการแรก โครงสร้างพื้นฐานของกัมพูชา อาทิ ระบบไฟฟ้า น้ำประปา และเส้นทางถนน ยังอยู่ระหว่างการพัฒนาและไม่ค่อยเอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจ โรงงานแปรรูปมากนัก ประการที่สอง เกษตรกรยังขาดแคลนปัจจัยการผลิต ส่งผลทำให้ผลผลิตที่ได้อยู่ในระดับที่ไม่สูงมากและมีความผันผวนตามสภาพอากาศในแต่ละช่วงฤดูกาล และประการที่สาม กฎระเบียบและขั้นตอนการเข้าและถือครองที่ดินในกัมพูชามีความยุ่งยากซับซ้อน

8.1 ภาพรวมของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในราชอาณาจักร กัมพูชา

8.1.1 ภาพรวมของอุตสาหกรรม

ภาคเศรษฐกิจหนึ่งที่สำคัญของประเทศกัมพูชาคือภาคการเกษตร ปศุสัตว์ ป่าไม้ และประมง ซึ่งปัจจุบัน ภาคส่วนดังกล่าวมีส่วนประมาณร้อยละ 29.8¹ ของ GDP ของประเทศ ทั้งนี้ เนื่องด้วยภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะพื้นที่เพาะปลูกใกล้กับโตนเลสาบที่ตั้งอยู่บริเวณใจกลางประเทศ จึงทำให้กัมพูชาเหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรมพืชไร่ พืชสวน และทำปศุสัตว์ เป็นอย่างมากโดยเฉพาะพืชที่ต้องปลูกในที่ราบลุ่ม นอกจากนี้ กัมพูชายังเหมาะสมแก่การทำประมงน้ำจืด และประมงน้ำเค็ม เนื่องจากมีแม่น้ำหลายใหญ่หลายสาย และมีชายฝั่งทางตอนใต้ของประเทศที่ติดกับทะเลอ่าวไทย

สำหรับพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญของกัมพูชาประกอบด้วยข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พืชตระกูลถั่วและงา (เช่น ถั่วเหลือง ถั่วพิกตาชิโอ เม็ดมะม่วง-หิมพานต์ งา เป็นต้น) อ้อย ไม้กระดาก (ยูคาลิปตัสและอะคาเซีย) ไบยาสูบ รวมถึงผักและผลไม้ชนิดต่างๆ ส่วนการทำปศุสัตว์ที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ การทำฟาร์มไก่ ทั้งไก่เนื้อและไก่ไข รongมาด้วยฟาร์มสุกร นอกจากนี้ กัมพูชายังสามารถจับปลาและสัตว์น้ำชนิดต่างๆ (ทั้งจากทะเลสาบน้ำจืด (โตนเลสาบ) จากแม่น้ำสายต่างๆ รวมถึงจากบริเวณชายฝั่ง) และส่งออกไปต่างประเทศได้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี

อย่างไรก็ตาม แนวโน้มผลผลิตทางการเกษตรดังกล่าวของกัมพูชากลับยังมีการเติบโตที่ไม่สูงนักในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา โดยปัญหาประการหนึ่งที่เกิดขึ้นกับการเกษตรของประเทศกัมพูชาคือการขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้ออำนวยต่อภาคการเกษตร และการแปรรูปพืชผลทางการเกษตร ทั้งนี้ การพัฒนาในโครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งที่กัมพูชายังต้องการอีกมากโดยเฉพาะระบบชลประทานในพื้นที่เขตชนบทหรือนอกตัวเมืองใหญ่ ขณะที่รัฐบาลยังขาดการจัดสรรและบริหารทรัพยากรน้ำในประเทศ นอกจากนี้ โครงสร้างพื้นฐานด้านกระแสไฟฟ้า ยังมีกำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการในประเทศ ซึ่งส่งผลในเรื่องของการเข้าถึงโครงสร้างดังกล่าวในหลายพื้นที่ คุณภาพของระบบไฟฟ้าในประเทศ และอัตราค่าไฟในประเทศที่ค่อนข้างสูง²

¹ EUROCHAM Cambodia (2016). Business Opportunities Cambodia 2016. EUROCHAM Cambodia.

² Investment Design (2015). Cambodia Agriculture Value Chain Program (CAVAC) Phase II. June 4, 2015.

ขณะเดียวกัน ปัญหาอีกประการที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมเกษตรของกัมพูชา ก็คือการขาดการพัฒนาภาคการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร เนื่องจากมีผู้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปไม่มากนัก ซึ่งการที่ผู้เข้ามาลงทุนมีอยู่ไม่มากก็เป็นผลสืบเนื่องจากปัญหาในโครงสร้างพื้นฐานด้านกระแสไฟฟ้าที่ทำให้อัตราค่าไฟในกัมพูชาซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียน³

นอกจากนี้ ข้อจำกัดจากการที่เกษตรกรรายย่อยในกัมพูชาจำนวนมากยังเป็นกลุ่มผู้ผลิตที่ขาดแคลนเงินทุน เพื่อใช้ซื้อปุ๋ย ยากำจัดแมลงและวัชพืช รวมถึงเครื่องมือหรือเครื่องจักรทางการเกษตรที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเพาะปลูก และยังไม่มียุทธศาสตร์ความรู้ เทคนิคและความชำนาญในการเพาะปลูกเพื่อให้ผลผลิตที่สูงและมีประสิทธิภาพ ยังส่งผลทำให้ภาคการเกษตรในกัมพูชายังคงเติบโตไม่ได้เท่าที่ควร⁴

กล่าวโดยสรุป กัมพูชาเป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านการเพาะปลูกเป็นอย่างมาก ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว ขณะเดียวกัน กัมพูชายังมีจุดแข็งในด้านการส่งออกสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป จีน เป็นต้น เนื่องด้วยกัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี อาทิ สิทธิ GSP หรือสิทธิ EBAs จากประเทศเหล่านั้น นอกจากนี้ แม้ระดับรายได้ของประชากรในประเทศจะยังไม่สูงมาก แต่กำลังซื้อในประเทศเริ่มมีการเติบโตสูงขึ้น ความต้องการในสินค้าต่างๆ โดยเฉพาะอาหารแปรรูป/อาหารสำเร็จรูป และสินค้าอุปโภคบริโภค ค่อยๆ เพิ่มขึ้น หากแต่การผลิตภายในประเทศยังไม่สามารถผลิตได้มากหรือผลิตสินค้าที่หลากหลาย (ขาดการพัฒนาในอุตสาหกรรมแปรรูปดังที่ได้กล่าวมาแล้ว) ซึ่งเป็นผลให้ประเทศกัมพูชานำเข้าสินค้าต่างๆ จากต่างประเทศ โดยเฉพาะจีนและไทย ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการและนักลงทุนไทยที่จะเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมภาคการเกษตร ตลอดจนอุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรในประเทศกัมพูชา

³ เหตุผลหนึ่งทำให้อัตราค่าไฟในกัมพูชามีระดับโดยเฉลี่ยที่สูงกว่าประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียน เนื่องด้วยกำลังการผลิตในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการในประเทศ ขณะเดียวกัน ต้นทุนในการผลิตกระแสไฟฟ้าในประเทศที่สูงและผันผวนเนื่องจากกระแสไฟฟ้าส่วนหนึ่งมาจากการใช้เชื้อเพลิงถ่านหินและน้ำมันในการผลิต นอกจากนี้ การที่ระบบกระแสไฟฟ้าในประเทศมีคุณภาพที่ต่ำ กล่าวคือ ประสบปัญหาไฟดับบ่อยครั้ง และ/หรือดับเป็นระยะเวลานาน ในหลายพื้นที่ ยังทำให้ผู้ประกอบการต้องพึ่งพากระแสไฟฟ้าจากเครื่องปั่นไฟที่มีต้นทุนต่อหน่วยที่สูง (EUROCHAM Cambodia (2016). Business Opportunities Cambodia 2016. EUROCHAM Cambodia.)

⁴ World Bank (2015). Cambodia Agriculture in Transition: Opportunities and Risks. World Bank Economic and Sector Work Report No. 96308-KH. May 19, 2015.

8.1.2 โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

8.1.2.1 ศักยภาพการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

ศักยภาพการลงทุนของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปกัมพูชาเป็นผลจากปัจจัยดึงดูดด้านอุปสงค์ อุปทาน ต้นทุน และนโยบายของกัมพูชา โดยรายละเอียดของปัจจัยดึงดูดต่าง ๆ เป็นดังนี้ และสรุปไว้ในตารางด้านล่าง

ตารางที่ 8-1 ปัจจัยดึงดูดการลงทุนของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา

ปัจจัยด้านอุปสงค์ (Demand Factor)	ปัจจัยด้านอุปทาน (Supply Factor)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ตลาดในประเทศและกำลังซื้อของประชากรในประเทศกำลังเติบโตไปในทิศทางที่ดี ▪ กัมพูชายังต้องการการลงทุนในอุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ ▪ สินค้าไทยเป็นที่ยอมรับและชื่นชอบจากผู้บริโภคภายในประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ต่อการเพาะปลูก ▪ แรงงานในภาคการเกษตรมีอยู่เป็นจำนวนมาก ▪ การแข่งขันทางธุรกิจอยู่ในระดับที่ไม่สูงมาก เมื่อเทียบกับประเทศอื่นในอาเซียน
ปัจจัยด้านต้นทุน (Cost Condition)	ปัจจัยด้านนโยบาย (Regulatory Condition)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ อัตราค่าจ้างยังต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับไทย ▪ ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสินค้าส่งออกจากหลายประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูป

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

➤ ปัจจัยด้านอุปสงค์

ตลาดในประเทศและกำลังซื้อของประชากรในประเทศกำลังเติบโตไปในทิศทางที่ดี

แม้ว่ากำลังซื้อของประชากรชาวกัมพูชาจะไม่สูงมาก เนื่องด้วยระดับรายได้ต่อหัวของประชากรกัมพูชา (GDP per Capita) ซึ่งอยู่ที่เพียง 1,100-1,200 ดอลลาร์สหรัฐ (ระดับรายได้ต่อหัวของประชากรไทยอยู่ที่ 5,800 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมากกว่าเกือบ 5 เท่าของรายได้ต่อหัวของประชากรชาวกัมพูชา)

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาถึงการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจประเทศกัมพูชา (GDP growth) จะพบว่าอัตราการเติบโตดังกล่าวเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 7 ต่อปี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ GDP growth ของไทย (ร้อยละ 2.8) จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจของกัมพูชากำลังอยู่ระหว่างการเติบโต โดยมีการขยายตัวที่รวดเร็ว โดยอัตราการเติบโตดังกล่าวยังสูงกว่าหลายประเทศในอาเซียน เช่น มาเลเซีย (ร้อยละ 4.7) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 4.7) ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 6.0) เป็นต้น

ทั้งนี้ โครงสร้างของประชากรในประเทศกัมพูชาร้อยละ 50 เป็นประชากรในช่วงอายุที่ต่ำกว่า 25 ปี⁵ ดังนั้น การขยายตัวของเศรษฐกิจกัมพูชาที่รวดเร็วทำให้คาดได้ว่าในอนาคตประชากรในกลุ่มดังกล่าวซึ่งจะเข้าสู่วัยทำงาน จะผลักดันให้กำลังซื้อของประเทศเพิ่มสูงขึ้นได้อีกมาก อันจะเป็นปัจจัยดึงดูดหนึ่งที่นักลงทุนไทยจะได้ประโยชน์จากการเข้าไปลงทุนทำธุรกิจในกัมพูชา

กัมพูชาต้องการการลงทุนในอุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ข้อจำกัดสำคัญที่เกิดกับภาคการเกษตรของกัมพูชาคือการที่ภาคอุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรยังมีการพัฒนาไม่สูงมากนัก และผู้ประกอบการท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) ซึ่งขาดแคลนเงินทุน อีกทั้งยังขาดความชำนาญ ความรู้ รวมถึงเทคนิคในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร ส่งผลให้สินค้าแปรรูปในกัมพูชายังคงจำกัดอยู่เฉพาะบางสินค้าเท่านั้น โดยในภาพรวม อาจกล่าวได้ว่าผู้เล่นสำคัญในภาคการแปรรูปของกัมพูชา ก็คือผู้ประกอบการต่างชาติที่มีเงินทุน เทคโนโลยี และองค์ความรู้สูงกว่าผู้ประกอบการชาวกัมพูชาเอง

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ทั้งรัฐบาลกัมพูชา เกษตรกรรายย่อย รวมถึงผู้ประกอบการท้องถิ่นในกัมพูชาต่างมีความต้องการให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในธุรกิจเกษตรและอาหารแปรรูปในประเทศเป็นอย่างมาก โดยด้านหนึ่ง การลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติจะช่วยให้เกษตรกรซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศสามารถจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรให้กับโรงงานแปรรูป เป็นการสร้างรายได้ที่สูงขึ้น และยังเพิ่มมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรให้กับเกษตรกรรายย่อยและประเทศกัมพูชา ส่วนอีกด้านหนึ่ง การเข้ามาลงทุนดังกล่าวของนักลงทุนต่างชาติ/บริษัทข้ามชาติจะนำไปสู่การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต หรือเทคนิคและองค์ความรู้ต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการชาวกัมพูชาต่อไปในอนาคต

⁵ EUROCHAM Cambodia (2016). Business Opportunities Cambodia 2016. EUROCHAM Cambodia.

สินค้าไทยเป็นที่ยอมรับและชื่นชอบจากผู้บริโภคภายในประเทศ

หากพิจารณาจากแหล่งนำเข้าสำคัญของกัมพูชาในสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูป จะพบว่าประเทศไทยเป็นแหล่งนำเข้าหลักที่มีส่วนแบ่งการนำเข้าเกินร้อยละ 50 ทั้งนี้ กัมพูชา นำเข้าสินค้าจำพวกอาหารสัตว์ ซอสปรุงรส ผงปรุงรส เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ และนมและครีม จากไทยเป็นปริมาณมาก โดยจากข้อมูลสถิติของ ITC แสดงให้เห็นว่ากัมพูชามีมูลค่าการนำเข้า สินค้า 5 ชนิดข้างต้นสูงถึง 128.64 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2557

สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากด้วยที่ตั้งของประเทศทั้งสองที่ติดกัน แต่อีกส่วนหนึ่งก็เพราะ รสนิยมและความชื่นชอบของผู้บริโภคชาวกัมพูชาที่มีต่อสินค้าของไทย โดยเฉพาะกับสินค้า ในกลุ่มอาหารแปรรูปและสินค้าอุปโภคบริโภค ทั้งนี้ ผู้บริโภคชาวกัมพูชาเชื่อมั่นในคุณภาพ ความ สะอาด ตลอดจนความปลอดภัยของของสินค้าจากไทย หากเปรียบเทียบกับสินค้าชนิดเดียวกัน ที่นำเข้าจากประเทศอื่น อันได้แก่ สินค้าจีน หรือสินค้าเวียดนาม

นอกจากนี้ สำหรับสินค้าซึ่งปัจจัยการผลิตทางการเกษตรจากไทย อาทิ อาหารสัตว์ ก็เป็นปัจจัยที่ต้องการอย่างมากสำหรับเกษตรกรชาวกัมพูชา ดังนั้น จึงถือเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยในการที่จะเข้าไปเก็บเกี่ยวโอกาสจากอุปสงค์ภายในประเทศกัมพูชาที่มีต่อ สินค้าไทย

➤ **ปัจจัยด้านอุปทาน**

มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ต่อการเพาะปลูก

ที่ดินทางการเกษตรเป็นทรัพยากรหนึ่งที่กัมพูชามีอยู่มาก และยังมีพื้นที่ว่าง (หรือเป็นพื้นที่ที่ไม่มีนักลงทุนหรือผู้ประกอบการเข้าไปลงทุน) อยู่พอสมควร โดยที่ดินเหล่านั้นมีความอุดม สมบูรณ์และเหมาะสมต่อการทำการเกษตร ทำการปศุสัตว์ และกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดรอบโตนเลสาบ หรือจังหวัดทางตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของ ประเทศ

แรงงานในภาคการเกษตรมีอยู่เป็นจำนวนมาก

แรงงานภาคการเกษตรของกัมพูชาคิดเป็นมากกว่าร้อยละ 48.7 ของแรงงานทั้งประเทศ หรือประมาณ 3.88 ล้านคน จึงอาจกล่าวได้ว่าการเข้าไปลงทุนทำการเกษตรในกัมพูชายังคงมีแรงงานอย่างเพียงพอ โดยแรงงานดังกล่าวส่วนใหญ่จะอาศัยกระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆ ของประเทศ เนื่องด้วยประชากรส่วนใหญ่ของประเทศคิดเป็นร้อยละ 80 อาศัยอยู่นอกเขตเมืองหลวง คือกรุงพนมเปญ โดยพื้นที่ที่มีแรงงานหนาแน่น ได้แก่ พื้นที่จังหวัดที่เป็นพื้นที่เพาะปลูกสำคัญ อาทิ จังหวัดรอบๆ โตนเลสาบ (เช่น จังหวัดพระตะบอง เสียมเรียม กัมปงสปีอ กัมปงจาม เป็นต้น) จังหวัดทางฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ (เช่น จังหวัดรัตนคีรี สดิงเตรง เป็นต้น) และ จังหวัดทางตอนใต้ของประเทศ (เช่น จังหวัดเกาะกง สีหนุวิลล์ เป็นต้น) นอกจากนี้ แรงงานในพื้นที่รอบๆ กรุงพนมเปญ ก็มีอยู่หนาแน่นเช่นกัน

การแข่งขันทางธุรกิจอยู่ในระดับที่ไม่สูงมาก เมื่อเทียบกับประเทศอื่นในอาเซียน

เมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคเดียวกัน เช่น เวียดนาม เมียนมา หรืออินโดนีเซีย อาจกล่าวได้ว่าจำนวนนักลงทุนและผู้ประกอบการรายใหญ่ที่เข้าไปลงทุนในกัมพูชายังมีจำนวนไม่มาก โดยผู้ประกอบการต่างชาติส่วนใหญ่ที่เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชาจะเข้ามาลงทุนเพื่อการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อจำหน่ายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ และจำกัดเพียงสินค้าบางชนิด เช่น อาหารสัตว์ น้ำตาล เนื้อสัตว์แปรรูป เป็นต้น ในขณะที่ผู้ประกอบการที่เป็นชาวกัมพูชาส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) และมีที่เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ไม่กี่ราย

ดังนั้น สภาวะการแข่งขันภายในประเทศจึงยังไม่สูงมาก และมีช่องว่างให้นักลงทุนไทยเข้ามาลงทุนอีกหลายช่องทาง อาทิ การเข้ามาลงทุนเพื่อเพาะปลูกเพียงอย่างเดียว เพื่อป้อนให้กับโรงงานแปรรูปในประเทศ การลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปเพื่อผลิตสินค้าและส่งออกไปตลาดต่างประเทศที่กัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี เช่น ตลาดสหภาพยุโรป ตลาดญี่ปุ่น เป็นต้น

➤ ปัจจัยด้านต้นทุน

อัตราค่าจ้างยังต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับไทย

หากพิจารณาจากตัวเลขอัตราค่าจ้างในกัมพูชา จะพบว่าอัตราค่าแรงดังกล่าวถือว่าค่อนข้างต่ำ โดยอยู่ที่ 560,000 เรียลต่อคนต่อเดือน หรือประมาณ 140 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างในไทยซึ่งสูงกว่าค่อนข้างมาก (อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในไทยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 190 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน) จึงทำให้ต้นทุนด้านแรงงานกลายเป็นปัจจัยดึงดูดสำคัญของกัมพูชา โดยเฉพาะกับธุรกิจภาคการเกษตรที่ต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมากในการเพาะปลูก

ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสินค้าส่งออกจากหลายประเทศ

ดังที่ได้นำเสนอไปก่อนหน้านี้ กัมพูชานั้นได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสินค้าส่งออกของประเทศที่ส่งออกไปยังตลาดต่างๆ โดยหนึ่งในสิทธิประโยชน์สำคัญที่ได้รับ ได้แก่ (1) สิทธิพิเศษทางภาษี หรือสิทธิ GSP จากประเทศต่างๆ อาทิ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฯลฯ (2) สิทธิประโยชน์ Everthing But Arms (EBAs) จากสหภาพยุโรป และ (3) สิทธิพิเศษทางภาษีอื่นๆ ซึ่งได้จากบางประเทศคู่ค้า เช่น เกาหลีใต้ จีน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่นำเสนอสำหรับการเข้าไปลงทุนในกัมพูชา โดยเฉพาะกับการลงทุนภาคการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อส่งออก

➤ ปัจจัยด้านนโยบาย

รัฐบาลกัมพูชามีความพยายามที่จะสนับสนุนและดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติในภาคการเกษตรและเกษตรแปรรูปของประเทศนับตั้งแต่การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2536⁶

ทั้งนี้ จากการที่เศรษฐกิจของประเทศพึ่งพาการส่งออกในสินค้าเครื่องนุ่งห่มและสินค้าเกษตร (ข้าว) เป็นหลัก ได้สร้างปัจจัยเสี่ยงต่อเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า ก็จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของกัมพูชาเป็นอย่างมาก รัฐบาลกัมพูชาได้เริ่มผลักดันและเร่งรัดให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมอื่นๆ โดยสำหรับอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในกัมพูชา การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ของรัฐบาลได้มุ่งเน้นไปสู่การให้ความสำคัญกับภาคการแปรรูปสินค้าเกษตรที่กัมพูชายังขาดแคลน

⁶ นำเสนอไว้ในบทที่ 2

8.1.2.2 โอกาสการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

จากหัวข้อ 8.1.2.1 จึงอาจกล่าวได้ว่าโอกาสการลงทุนของนักลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชามีอยู่อย่างมาก โดยแนวทางที่จะเข้าไปลงทุนนั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ และสามารถสรุปได้ ดังนี้

➤ โอกาสในการลงทุนทำธุรกิจเพาะปลูก

เกษตรกรชาวกัมพูชายังขาดแคลนความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญในการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร เช่นเดียวกับเงินทุนหรือเทคโนโลยี อันได้แก่ เครื่องมือ และเครื่องจักรทางการเกษตรที่ทันสมัย จึงส่งผลทำให้ผลผลิตทางการเกษตรในกัมพูชามีปริมาณไม่สูงมาก

ดังนั้น นักลงทุนและผู้ประกอบการไทย ซึ่งมีปัจจัยหลายๆ ด้านที่เกษตรกรชาวกัมพูชายังขาดแคลนอยู่ อาทิ ความรู้ ประสบการณ์ การวิจัย และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเกษตร จึงมีโอกาสนำการลงทุนทำธุรกิจในกัมพูชา โดยนักลงทุนไทยสามารถเลือกเข้ามาลงทุนทำไร่เพาะปลูกของตนเอง โดยอาศัยการจัดจ้างเกษตรกรให้เข้ามาทำงานในไร่เพาะปลูก และอาศัยเทคนิคและองค์ความรู้ด้านการเกษตร ประกอบกับใช้เครื่องจักรทางการเกษตร รวมถึงปัจจัยผลิตอื่นๆ เช่น ปุ๋ย ยากำจัดแมลง/ศัตรูพืช เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเพาะปลูก และเพิ่มปริมาณผลผลิตที่จะนำมาจำหน่ายให้กับตลาดกัมพูชา และ/หรือส่งออกต่างประเทศ เช่น จีน เวียดนาม เป็นต้น

➤ โอกาสในการลงทุนทำธุรกิจโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร

ในส่วนของการทำธุรกิจโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหารในกัมพูชา นักลงทุนไทยมีโอกาสนำไปลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าหลากหลายชนิด โดยเฉพาะกับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และปศุสัตว์ ที่กัมพูชาสามารถผลิตได้มาก อาทิ ข้าวโพดและถั่วเหลือง (แปรรูปเป็นอาหารสัตว์) มันสำปะหลัง (แปรรูปเป็นแป้งมัน) ยางพารา (แปรรูปเป็นยางแผ่น/ยางแท่ง/ยางรมควัน) อ้อย (แปรรูปเป็นน้ำตาล) ข้าวเปลือก (สีเป็นข้าวสาร) และเนื้อสัตว์และสัตว์น้ำ (อาหารสำเร็จรูป/อาหารแช่แข็ง)

ทั้งนี้ เพื่อให้กำลังการผลิตมีวัตถุดิบป้อนให้กับโรงงานในปริมาณคงที่ นักลงทุนควรลงทุนควบคู่ระหว่างการจัดตั้งโรงงานแปรรูป/โรงสี และการทำไร่/ฟาร์ม เนื่องจากพืชผลทางการเกษตรในกัมพูชาส่วนใหญ่ รวมไปถึงการทำปศุสัตว์ ยังเป็นการดำเนินการในลักษณะดั้งเดิม ส่งผลให้ผลผลิตอาจมีปริมาณไม่มาก และ/หรือมีความผันผวนตามสภาพอากาศในแต่ละช่วงฤดูกาล ดังนั้น การลงทุนเพาะปลูก หรือเลี้ยงสัตว์ในฟาร์มเอง จะช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิต และช่วยคงระดับผลผลิตที่จะป้อนให้กับโรงงานแปรรูปได้

➤ โอกาสในการลงทุนทำธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร

นอกเหนือจากการดำเนินกิจกรรมการเพาะปลูก การผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร การทำปศุสัตว์ รวมถึงการทำประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกัมพูชา โดยนักลงทุนไทยอาจเข้ามาลงทุนทำฟาร์มปศุสัตว์ หรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ควบคู่ไปกับการจัดตั้งโรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์/สัตว์น้ำ ทั้งนี้ สินค้าที่แปรรูปออกมาสามารถจำหน่ายให้กับตลาดในประเทศได้ หรือจะลงทุนในภาคฟาร์มปศุสัตว์โดยเพาะพันธุ์ลูกพันธุ์ (สุกรหรือไก่) เพื่อจำหน่ายให้กับเกษตรกรรายย่อย

นอกจากนี้ การลงทุนในธุรกิจสนับสนุนภาคการเกษตร อาทิ การจำหน่ายปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช/ยาฆ่าแมลง และเครื่องจักรทางการเกษตร ให้กับเกษตรกรในประเทศที่ยังขาดแคลนปัจจัยเหล่านี้อยู่มาก ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งของการเข้าไปลงทุนในกัมพูชา

8.1.2.3 สินค้าเป้าหมายสำหรับการลงทุนอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

➤ สินค้าที่มีศักยภาพในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

ข้าว

ข้าวเป็นพืชเกษตรที่เพาะปลูกมากที่สุดในกัมพูชา โดยพื้นที่เพาะปลูกข้าวในกัมพูชามีมากกว่า 2 ล้านเฮกตาร์ หรือประมาณร้อยละ 75 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด ซึ่งสามารถเพาะปลูกและได้ผลผลิตข้าวเปลือกมากถึง 10 ล้านตันต่อปี

พื้นที่เพาะปลูกข้าวในกัมพูชาอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำรอบโตนเลสาบไหลลงมาตามเส้นทางสายแม่น้ำจากทะเลสาบดังกล่าวซึ่งมาบรรจบกับแม่น้ำโขง ซึ่งจะไหลต่อไปยังพื้นที่สามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำโขง (Mekong Delta) ในประเทศเวียดนาม

เกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวในกัมพูชามีมากถึง 3 ล้านคน โดยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย แต่ก็มีผู้เพาะปลูกขนาดกลางและขนาดใหญ่ด้วยบางส่วน โดยผลผลิตข้าวเปลือกประมาณครึ่งหนึ่งจะถูกป้อนให้กับโรงสีข้าวเพื่อไปผ่านกระบวนการสีข้าวก่อนจะถูกจำหน่ายในประเทศ ส่วนข้าวเปลือกส่วนที่เหลือจะส่งไปเวียดนามและไทย (อย่างผิดกฎหมาย⁷) เพื่อไปดำเนินการสีข้าว ก่อนจะส่งกลับมากัมพูชา (re-export) เพื่อจำหน่ายในประเทศ

จากข้อมูลในงานศึกษาของ Investment Design พบว่ามีโรงสีอยู่ในกัมพูชาประมาณ 50,000 แห่ง โดยประกอบด้วยโรงสีตั้งแต่โรงสีขนาดเล็กที่มีกำลังการสีข้าว 1-2 ตันข้าวเปลือกต่อชั่วโมง ไปจนถึงโรงสีขนาดใหญ่ที่มีกำลังการสีข้าว 10-40 ตันข้าวเปลือกต่อชั่วโมง ถึงกระนั้นเนื่องด้วยกำลังการสีข้าวโดยรวมของประเทศยังไม่สามารถแปรรูปได้เพียงพอ จึงทำให้ต้องส่งออกข้าวเปลือกไปยังประเทศข้างเคียง ได้แก่ เวียดนาม และไทย

ทั้งนี้ ปัจจุบัน มีนักลงทุนไทยหลายรายเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงสีข้าวในกัมพูชาเพื่อส่งออกอยู่บ้างแล้ว อาทิ บริษัท เอเชียโกลเด้นไรซ์ บริษัท ซี.พี.อินเตอร์เทรด ฯลฯ⁸

อ้อย

กัมพูชาเพาะปลูกอ้อยอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่ทางตอนเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือ คือ บริเวณจังหวัดอุดรมีชัยและจังหวัดโพลิน และในพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศคือ บริเวณจังหวัดเกาะกง อย่างไรก็ตาม การเพาะปลูกอ้อยดังกล่าวเพิ่งจะเริ่มมีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดนับตั้งแต่ที่เริ่มมีนักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมน้ำตาลในกัมพูชา⁹

ทั้งนี้ นักลงทุนต่างชาติรายใหญ่ทั้งที่เคย¹⁰ และที่ยังคงลงทุนอยู่ในปัจจุบันในธุรกิจการเพาะปลูกอ้อยและการแปรรูปน้ำตาลในกัมพูชา ได้แก่ กลุ่มน้ำตาลมิตรผล บริษัท น้ำตาลขอนแก่น จำกัด (มหาชน) บริษัท Tate & Lyle's กลุ่มธุรกิจ ASR Group เครือธุรกิจ L.Y.P Group ฯลฯ

⁷ ปัจจุบัน ประเทศไทยยังมีข้อกำหนดมิให้มีการนำเข้าข้าวเปลือกจากต่างประเทศมาแปรรูปหรือสีในประเทศ

⁸ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.manager.co.th/mwebboard/listComment.aspx?QNumber=364598&Mbrowse=13> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2559)

⁹ World Bank (2015). Cambodia Agriculture in Transition: Opportunities and Risks. World Bank Economic and Sector Work Report No. 96308-KH. May 19, 2015.

¹⁰ มีบริษัทน้ำตาลต่างชาติเกิดปัญหากรณีพิพาทกับเกษตรกรในพื้นที่ ส่งผลให้ต้องถอนการลงทุนออกจากกัมพูชา ทั้งนี้ จะนำเสนอรายละเอียดดังกล่าวต่อไปในหัวข้อ 8.7

มันสำปะหลัง

พื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังในกัมพูชามีอยู่ราว 420,000 เฮกตาร์ โดยพื้นที่หลักอยู่ในจังหวัดพระตะบอง กัมปงจาม กระแจะ บันเตียเมียนเจย กัมปงธม อุดมมีชัย รวมถึงไพลิน ทั้งนี้ มันสำปะหลังเป็นพืชหนึ่งที่สามารถเพาะปลูกได้มากในกัมพูชา โดยผลผลิตต่อปีเฉลี่ยอยู่ที่ราว 8 ล้านตัน ปริมาณผลผลิตดังกล่าวจัดว่าอยู่ในอันดับต้นๆ ของพืชเศรษฐกิจที่มีการเพาะปลูกทั้งหมดในกัมพูชา โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เพาะปลูกมันสำปะหลังในกัมพูชาเป็นเกษตรกรรายย่อยซึ่งมักจะเพาะปลูก หรือรับจ้างปลูกมันสำปะหลัง แล้วส่งป้อนผลผลิตให้กับกับโรงงานแปรรูปในพื้นที่ เพื่อนำไปแปรรูปเป็นแป้งมัน (Strach) อาหารสัตว์ (Animal Feed) และผลิตภัณฑ์อื่นๆ

ทั้งนี้ ในหลายพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกมันสำปะหลังของกัมพูชา มีผู้ประกอบการอยู่หลายรายในอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป โดยเฉพาะนักลงทุนชาวต่างชาติ เข้าไปดำเนินการจัดตั้งโรงงานผลิตและแปรรูปมันสำปะหลัง (ทั้งเป็นอาหารสัตว์และแป้งมัน) ตัวอย่างผู้ประกอบการรายสำคัญ ได้แก่ บริษัท C.P. Cambodia บริษัท Betagro บริษัท Green Feed บริษัท Medivet Group ฯลฯ

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพาะปลูกกันมากในพื้นที่จังหวัดพระตะบอง ไพลิน พระวิหาร และโพธิ์สัตว์ ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของโตนเลสาบ นอกจากนี้ ยังมีการเพาะปลูกทางตอนเหนือของจังหวัดกันดาล และในพื้นที่เขตจังหวัดกัมปงจาม และสวายเรียงบางส่วน

ในภาพรวม กัมพูชาสามารถเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ราว 9 แสนถึง 1 ล้านตันต่อปี (พื้นที่เพาะปลูกรวมประมาณ 240,000 เฮกตาร์) โดยผลผลิตส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้แปรรูปเป็นอาหารเลี้ยงสัตว์บค โดยผู้รับซื้อข้าวโพดต่างๆ ไปแปรรูปจากเกษตรกรรายย่อยในกัมพูชา ได้แก่ นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาจัดตั้งโรงงานผลิตอาหารสัตว์ในพื้นที่ รวมถึงผู้ส่งออก (Trader) ที่จะมารับซื้อผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อนำไปส่งออกไปแปรรูปในต่างประเทศ (โดยมากเป็นผู้ส่งออกจากไทยและเวียดนาม)

พืชตระกูลถั่ว

พืชตระกูลถั่วที่เพาะปลูกได้มากในกัมพูชา ได้แก่ ถั่วเหลือง (Soybean) ถั่วเขียว (Mungbean) ถั่วลิสง (Peanut) เม็ดมะม่วงหิมพานต์ (Cashew Nut) รวมไปถึงงา (Sesame) ทั้งนี้ พืชตระกูลถั่วเป็นพืชที่มีศักยภาพอีกชนิดหนึ่งในการเข้าไปลงทุนในกัมพูชา โดยพื้นที่เพาะปลูกที่เหมาะสมจะแตกต่างกันออกไป อาทิ ถั่วเหลืองจะเหมาะสมกับการเข้าไปเพาะปลูกในจังหวัดพระตะบอง กัมปงจาม พระวิหาร และรัตนคีรี ถั่วเขียวจะเหมาะสมกับการเข้าไปเพาะปลูกในจังหวัดพระตะบอง พระวิหาร กัมปงจาม กัมปงชนัง และกันดาล ถั่วลิสงรวมถึงเม็ดมะม่วงหิมพานต์ สามารถเข้าไปปลูกในพื้นที่ที่กล่าวมาข้างต้น รวมถึงในจังหวัดกัมปอต และมณฑลคีรี และงามีการเพาะปลูกอยู่ในสองจังหวัด ได้แก่ จังหวัดพระตะบองและกัมปงจาม

ผลผลิตพืชตระกูลถั่วในกัมพูชามีราว 200,000 ตันต่อปี โดยราวร้อยละ 90 เป็นผลผลิตถั่วเหลืองและถั่วเขียว ซึ่งเกษตรกรเพาะปลูกพร้อมกับพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง (เพาะปลูกแบบพืชหมุนเวียน (Rotation Crop) และส่วนใหญ่จำหน่ายให้กับโรงงานแปรรูปเพื่อนำไปผลิตอาหารสัตว์

สินค้าปศุสัตว์ ประมง และสัตว์น้ำ

การทำปศุสัตว์ในกัมพูชามีอยู่มากในพื้นที่ตั้งแต่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ ไหลลงมาทางพื้นที่ตอนกลางและตอนใต้ไปจนถึงทางฝั่งทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ (ลักษณะคล้ายเส้นทแยงมุม) โดยสัตว์ปศุสัตว์ที่นิยมเลี้ยงกันมาก ได้แก่ ไก่ โค และสุกร สำหรับไก่ มีการทำฟาร์มไก่หนาแน่นทางตอนใต้ของประเทศบริเวณกรุงพนมเปญและจังหวัดโดยรอบ รวมไปถึงพื้นที่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือแทบจังหวัดบันเตียเมียนเจย และพระตะบอง ในส่วนของโคมีการเลี้ยงอยู่เป็นปริมาณมากทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ แต่ก็มีฟาร์มขนาดใหญ่ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของประเทศเช่นกัน และสำหรับสุกร ยังมีการเพาะเลี้ยงอยู่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับสัตว์ปศุสัตว์ทั้งสองที่กล่าวมาก่อนหน้า โดยพื้นที่ฟาร์มสุกรส่วนใหญ่อยู่ทางตอนกลางของประเทศ ในพื้นที่จังหวัดที่ติดกับโตนเล ساب และยังมีเลี้ยงกันพอสมควรในพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศ (เช่น จังหวัดเกาะกง)

ทั้งนี้ ตัวเลขสถิติจาก Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries ระบุว่าสัดส่วนของภาคปศุสัตว์ของกัมพูชาคิดเป็นราวร้อยละ 16 ของขนาดของระบบเศรษฐกิจ (GDP) ของประเทศ (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2556)

ส่วนในด้านการทำประมงและการเพาะเลี้ยงหรือจับสัตว์น้ำในกัมพูชา พบว่า กิจกรรมหลักของประเทศอยู่ที่การจับเพาะเลี้ยงและจับสัตว์น้ำในแหล่งน้ำจืดของประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2557 กัมพูชาสามารถจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำจืด (Fresh Water) ได้ประมาณ 505,000 ตัน และสามารถเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ผลผลิตราว 120,000 ตัน ขณะที่ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้จากการทำประมงชายฝั่งอยู่ที่ราว 120,000 ตัน

สินค้าอื่นๆ

นอกเหนือจากพืชเกษตรที่กล่าวมาข้างต้น นักลงทุนยังสามารถลงทุนเพาะปลูก และ/หรือแปรรูปพืชต่างๆ ได้อีกหลายชนิด ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ (ต้นยูคาลิปตัสและอคาเซีย) พริกไทย และผักและผลไม้ (เช่น สับปะรด มะม่วง กล้วย เป็นต้น)

➤ สินค้าเป้าหมายในการลงทุน

ภายหลังจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากหลายแหล่งข้อมูล ทั้งแหล่งข้อมูลของไทยและต่างชาติ ตลอดจนการเดินทางไปศึกษาข้อมูลเชิงลึก (Fact Finding) โดยการลงสำรวจพื้นที่และเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ณ กัมพูชา ในช่วงวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559¹¹ ได้ให้ข้อมูลแก่คณะผู้วิจัย เพื่อประมวลและวิเคราะห์ในสินค้าที่มีศักยภาพต่างๆ ที่นักลงทุนไทยมีโอกาสในการเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของ กัมพูชา โดยจากผลการวิเคราะห์ คณะผู้วิจัยสามารถสรุปสินค้าเป้าหมายในการลงทุนในกัมพูชาไว้ 2 ชนิดดังนี้

- 1) มันสำปะหลัง
- 2) พืชตระกูลถั่ว

ทั้งนี้ ตารางที่ 8-2 สรุปความโดดเด่นของสินค้าเกษตรทั้งสองเปรียบเทียบกับสินค้าเกษตรอื่นๆ ที่มีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนของกัมพูชาไว้ โดยมันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของกัมพูชาที่มีการเพาะปลูกอยู่มากโดยเกษตรกรรายย่อย นอกจากนี้ ยังมีผู้เพาะปลูกขนาดกลางและขนาดใหญ่เพาะปลูกอยู่เช่นกัน (โดยส่วนใหญ่ผู้เพาะปลูกเหล่านั้นจะเป็นผู้ประกอบการ (ทั้งท้องถิ่นและต่างชาติ) ที่เข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปมันสำปะหลังในกัมพูชาด้วย) ทั้งนี้ เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ยังขาดแคลนเงินทุน รวมถึงองค์ความรู้ในการ

¹¹ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

เพาะปลูกเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี หรือเพื่อจัดซื้อเครื่องมือ/เครื่องจักร/อุปกรณ์ทางการเกษตรเพื่อมาใช้ในการเพาะปลูก จึงเป็นโอกาสที่นักลงทุนไทยจะเข้าไปลงทุนเพาะปลูกในพืชดังกล่าว โดยอาจเลือกลงทุนเพาะปลูกมันสำปะหลังเพื่อป้อนให้กับโรงงานแปรรูปที่ดำเนินการอยู่แล้วในกัมพูชา หรือจะเข้าไปจัดตั้งโรงงานแปรรูปมันสำปะหลัง ควบคู่กับการลงทุนเพาะปลูกมันสำปะหลัง

สำหรับพืชตระกูลถั่ว แม้ว่าจะมิได้เป็นพืชที่มีการเพาะปลูกมากเทียบเท่ากับข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง หรือยางพารา แต่ก็ยังเป็นพืชที่มีจุดแข็ง เนื่องด้วยระดับราคาของถั่วบางชนิดมีระดับที่สูงกว่าระดับราคาโดยเฉลี่ยของพืชเศรษฐกิจบางชนิด (เช่น มันสำปะหลัง ยางพารา เป็นต้น) ทำให้ปัจจุบัน เริ่มมีเกษตรกรจำนวนมากหันมาเพาะปลูกพืชตระกูลถั่วในกัมพูชามากขึ้น เพื่อส่งออกไปต่างประเทศ โดยเฉพาะเวียดนาม (เพื่อนำไปแปรรูปหรือจำหน่ายในประเทศต่อ) ทั้งนี้ เนื่องจากยังมีผู้เพาะปลูกขนาดใหญ่เข้ามาทำการเพาะปลูกพืชตระกูลถั่วไม่มากนัก และยังไม่ค่อยมีผู้เข้ามาลงทุนในกิจการโรงงานแปรรูปในกัมพูชาเลย ทำให้การแข่งขันโดยรวมของอุตสาหกรรมอยู่ในระดับต่ำ (เมื่อเทียบกับพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ ที่มีผู้เข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมากค่อนข้างมาก รวมถึงเมื่อเทียบกับธุรกิจปศุสัตว์ และ/หรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) และถือเป็นโอกาสอย่างมากสำหรับนักลงทุนไทยที่สนใจเข้าไปลงทุนในภาคการเกษตรในกัมพูชา โดยเฉพาะการเข้าไปจัดตั้งโรงงานแปรรูป ควบคู่ไปกับการลงทุนเพาะปลูกพืชตระกูลถั่ว รวมถึงรับผลผลิตจากเกษตรกรท้องถิ่น มาเป็นวัตถุดิบให้กับโรงงาน ก่อนจะแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ เช่น เวียดนาม ซึ่งเป็นตลาดที่อยู่ใกล้เคียงกับกัมพูชา หรืออาจส่งกลับมาจำหน่ายในไทย และ/หรือประเทศที่กัมพูชาได้รับสิทธิ GSP หรือ EBA ก็ได้เช่นกัน

ตารางที่ 8-2 เปรียบเทียบสินค้าเป้าหมายและสินค้าที่มีศักยภาพอื่นในการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา

	มันสำปะหลัง	พืชตระกูลถั่ว	ข้าว
ภาพรวมและจุดโดดเด่นของผลิตภัณฑ์	<ul style="list-style-type: none"> เป็นพืชที่เพาะปลูกมากเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ แหล่งเพาะปลูกกระจายอยู่หลายแห่งในประเทศ ผลผลิตส่วนหนึ่งส่งออกไปต่างประเทศ (เช่น จีน เวียดนาม เป็นต้น) และบางส่วนส่งเข้าโรงงานแปรรูปในกัมพูชา 	<ul style="list-style-type: none"> เพาะปลูกได้ดีและหลากหลายชนิด ผลผลิตส่วนใหญ่ถูกส่งออกโดยไม่ผ่านการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าแต่อย่างใด สินค้าบางชนิด เช่น เม็ดมะม่วงหิมพานต์ เป็นต้น มีระดับราคาเฉลี่ยที่สูงกว่าพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ หลายชนิด เช่น ยางพารา มันสำปะหลัง 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นพืชที่เพาะปลูกมากที่สุดในประเทศ แหล่งเพาะปลูกกระจายอยู่หลายแห่งในประเทศ
ข้อสังเกตสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> มีเกษตรกรรายย่อยเพาะปลูกอยู่เป็นจำนวนมาก หากแต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดแคลนเงินทุน รวมถึงองค์ความรู้ในการเพาะปลูก 	<ul style="list-style-type: none"> มีเกษตรกรรายย่อยและผู้เพาะปลูกขนาดกลางจำนวนมากเท่ากับข้าว มันสำปะหลัง 	<ul style="list-style-type: none"> เกษตรกรส่วนใหญ่ยังเพาะปลูกแบบดั้งเดิม และมีการใช้เครื่องมือ/เครื่องจักร/อุปกรณ์ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตในสัดส่วนไม่มาก

	มันสำปะหลัง	พืชตระกูลถั่ว	ข้าว
	<p>เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี หรือเพื่อจัดซื้อเครื่องมือ/ เครื่องจักร/ อุปกรณ์ทางการเกษตรเพื่อมาใช้ในการเพาะปลูก</p> <ul style="list-style-type: none"> มีผู้เพาะปลูกขนาดกลางและใหญ่อยู่บ้างในประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการที่ลงทุนโรงงานแปรรูปอยู่แล้ว และเข้ามาลงทุนเพาะปลูกเป็นวัตถุดิบให้กับโรงงานของตน 	<p>ยางพารา หรือข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทำให้ปริมาณผลผลิตยังไม่สูงเท่า</p> <ul style="list-style-type: none"> เกษตรกรส่วนใหญ่ยังเพาะปลูกแบบดั้งเดิม และมีการใช้เครื่องมือ/ เครื่องจักร/ อุปกรณ์ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตในสัดส่วนไม่มาก ยังมีผู้เพาะปลูกขนาดใหญ่ไม่มากนัก และยังไม่มีการเข้ามาลงทุนในกิจการโรงงานแปรรูปในกัมพูชา ทำให้การแข่งขันโดยรวมของอุตสาหกรรมอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรในประเทศเริ่มหันมาเพาะปลูกพืชชนิดนี้มากขึ้น เนื่องจากได้ราคาผลผลิตที่ดีกว่าเพาะปลูกพืชชนิดอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> เกษตรกรบางส่วนเริ่มหันไปเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจประเภทอื่นแทน ปัจจุบัน ผู้ประกอบการโรงสีในประเทศยังมีจำนวนไม่มาก ทำให้ผลผลิตบางส่วนไม่ได้รับการสี และถูกส่งออกไปในรูปของข้าวเปลือกเพื่อไปดำเนินการสีก่อนจะส่งกลับมาจำหน่ายในกัมพูชา
รูปแบบทางธุรกิจที่คาดหวังว่ามีโอกาสสำหรับนักลงทุนไทย	<ul style="list-style-type: none"> เพาะปลูกมันสำปะหลังเพื่อป้อนให้กับโรงงานแปรรูปในกัมพูชา เพาะปลูกมันสำปะหลังเพื่อส่งออกกลับมาแปรรูปในไทย (แต่จะติดปัญหาโควตาในประเทศ นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดเรื่องการขนย้ายมันสำปะหลังภายในประเทศไทย ซึ่งอาจจำกัดในส่วนของพื้นที่ที่ผู้ประกอบการจะเข้าไปจัดตั้งโรงงานแปรรูปในฝั่งไทย) จัดตั้งโรงงานแปรรูปมันสำปะหลังควบคู่ไปกับการลงทุนเพาะปลูกมันสำปะหลัง 	<ul style="list-style-type: none"> เพาะปลูกพืชตระกูลถั่วเพื่อส่งออก (หากส่งกลับมาจำหน่าย/แปรรูปในไทย จะติดปัญหาโควตาในประเทศ) จัดตั้งโรงงานแปรรูป ควบคู่ไปกับการลงทุนเพาะปลูกพืชตระกูลถั่วด้วย โดยรับผลผลิตจากเกษตรกรท้องถิ่น มารวมเข้ากับผลผลิตจากไร่เพาะปลูกของบริษัท เพื่อเป็นวัตถุดิบให้กับโรงงานแปรรูปเพื่อการส่งออก 	<ul style="list-style-type: none"> เพาะปลูกข้าวเพื่อการส่งออก จัดตั้งโรงสีข้าว ควบคู่ไปกับการเพาะปลูกข้าว
หมายเหตุ	<ul style="list-style-type: none"> หากลงทุนธุรกิจการเพาะปลูกมันสำปะหลังในกัมพูชา และต้องการได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลต้องดำเนินการเพาะปลูกพื้นที่มากกว่า 500 เฮกตาร์ (นำเสนอไว้ในบทที่ 4) 		<ul style="list-style-type: none"> หากลงทุนธุรกิจการเพาะปลูกข้าวในกัมพูชา และต้องการได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลต้องดำเนินการเพาะปลูกพื้นที่มากกว่า 1,000 เฮกตาร์ (นำเสนอไว้ในบทที่ 4)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

**ตารางที่ 8-2 เปรียบเทียบสินค้าเป้าหมายและสินค้าที่มีศักยภาพอื่นในการลงทุนใน
อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา (ต่อ)**

	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	อ้อย	ปศุสัตว์ ประมง และสัตว์น้ำ
ภาพรวมและจุด โดดเด่นของ ผลิตภัณฑ์	<ul style="list-style-type: none"> เป็นพืชที่เพาะปลูกมากและมีแหล่งเพาะปลูกหลายพื้นที่ของประเทศ ผลผลิตส่วนใหญ่ถูกนำไปแปรรูปเป็นอาหารสัตว์เพื่อใช้ในภาคปศุสัตว์ของประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นพืชที่เพิ่งจะมีการเข้ามาเพาะปลูกกันมากในช่วงไม่กี่สิบปีที่ผ่านมา สามารถเพาะปลูกได้มากใน 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ทางตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ และพื้นที่ทางตอนใต้ ผลผลิตที่เพาะปลูกมีปริมาณค่อนข้างสูง 	<ul style="list-style-type: none"> มีการทำปศุสัตว์อยู่ในหลายพื้นที่ของประเทศ ยกเว้นพื้นที่ตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ สัตว์ที่ทำฟาร์มปศุสัตว์มาก ได้แก่ ไก่ และโค ส่วนสุกรยังมีการทำฟาร์มอยู่ไม่มาก
ข้อสังเกตสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> มีผู้เข้าไปลงทุนเพาะปลูกข้าวโพดเป็นจำนวนมากแล้ว ทั้งโดยเกษตรกรและนักลงทุนท้องถิ่นและนักลงทุนต่างชาติ เกษตรกรส่วนใหญ่ทำสัญญาส่งวัตถุดิบกับโรงงานแปรรูปรายใหญ่ในประเทศ หรือผู้ส่งออกไว้อยู่แล้ว ทำให้ยากต่อการเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีเกษตรกรรายย่อยในประเทศส่วนน้อยที่เพาะปลูกอ้อย การเพาะปลูกในประเทศส่วนใหญ่เป็นการเพาะปลูกโดยผู้ประกอบการโรงงานน้ำตาลต่างชาติ (บางรายเป็นบริษัทข้ามชาติ) ที่เข้ามาขอสัมปทานที่ดินกับรัฐบาล และผูกขาดวัตถุดิบให้กับโรงงานแปรรูปของตน ผู้เข้ามาลงทุนบางรายประสบปัญหาเรื่องที่ดินเพาะปลูกและการรื้อกล้าที่ดินของเกษตรกรท้องถิ่นส่งผลทำให้ไม่สามารถเพาะปลูกอ้อยได้ และต้องล้มเลิกโครงการลงทุนไปในท้ายที่สุด 	<ul style="list-style-type: none"> เกษตรกรบางส่วนเท่านั้นที่ทำปศุสัตว์/จับสัตว์น้ำ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร เกษตรกรที่ทำปศุสัตว์หรือประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำยังคงดำเนินการแบบดั้งเดิม และมีการใช้เครื่องมือ/เครื่องจักร/อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตในสัดส่วนไม่มาก ผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปในประเทศส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนต่างชาติรายใหญ่ที่เข้ามาลงทุนทำฟาร์มปศุสัตว์ควบคู่กับการจัดตั้งโรงงานอยู่แล้ว เพื่อจำหน่ายสินค้าในประเทศ ส่วนการลงทุนโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำยังมีผู้เข้ามาลงทุนเป็นจำนวนไม่มากนัก รัฐบาลบางจังหวัดไม่อนุญาตให้มีการดำเนินการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ของจังหวัด (ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)
รูปแบบทางธุรกิจที่ คาดหมายว่ามี โอกาสสำหรับ นักลงทุนไทย	<ul style="list-style-type: none"> เพาะปลูกข้าวโพดเพื่อป้อนให้กับโรงงานแปรรูปในกัมพูชา เพาะปลูกข้าวโพดเพื่อการส่งออกมาแปรรูปในไทย (แต่จะติดปัญหาโควตาในประเทศ นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดเรื่องการ 	<ul style="list-style-type: none"> เพาะปลูกอ้อยเพื่อป้อนให้กับโรงงานน้ำตาลของผู้ประกอบการที่ลงทุนอยู่แล้ว 	<ul style="list-style-type: none"> ทำปศุสัตว์และจัดตั้งโรงงานแปรรูปแต่เพื่อส่งออก เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และจัดตั้งโรงงานแปรรูปเพื่อส่งออก

	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	อ้อย	ปศุสัตว์ ประมง และสัตว์น้ำ
	ขนย้ายมันสำปะหลังภายในประเทศไทย ซึ่งอาจจำกัดในส่วนของพื้นที่ที่ผู้ประกอบการจะเข้าไปจัดตั้งโรงงานแปรรูปในฝั่งไทย)		
หมายเหตุ	<ul style="list-style-type: none"> หากลงทุนธุรกิจการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในกัมพูชา และต้องการได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลต้องดำเนินการเพาะปลูกพื้นที่มากกว่า 500 เฮกตาร์ (นำเสนอไว้ในบทที่ 4) 	<ul style="list-style-type: none"> หากลงทุนธุรกิจการเพาะปลูกอ้อยในกัมพูชา และต้องการได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลต้องดำเนินการเพาะปลูกพื้นที่มากกว่า 500 เฮกตาร์ (นำเสนอไว้ในบทที่ 4) แม้จะมีผู้ประกอบการไม่กี่รายที่ลงทุนในธุรกิจดังกล่าว แต่ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีขีดความสามารถและศักยภาพทางการแข่งขันที่สูง จึงยากที่จะแข่งขันกับบริษัทเหล่านั้นในภาคการแปรรูปของกัมพูชา 	<ul style="list-style-type: none"> หากลงทุนธุรกิจปศุสัตว์ในกัมพูชา และต้องการได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลต้องดำเนินการเพาะเลี้ยงสัตว์มากกว่า 100 ตัว (โคนม) หรือ 1,000 ตัว (โคเนื้อ) หรือ 1,000 ตัว (สัตว์ปีก) (นำเสนอไว้ในบทที่ 4) หากลงทุนธุรกิจการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกัมพูชา และต้องการได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลต้องดำเนินการเพาะเลี้ยงพื้นที่มากกว่า 5 เฮกตาร์ (นำเสนอไว้ในบทที่ 4)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

8.2 สถิติด้านการค้า การลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในราชอาณาจักรกัมพูชา

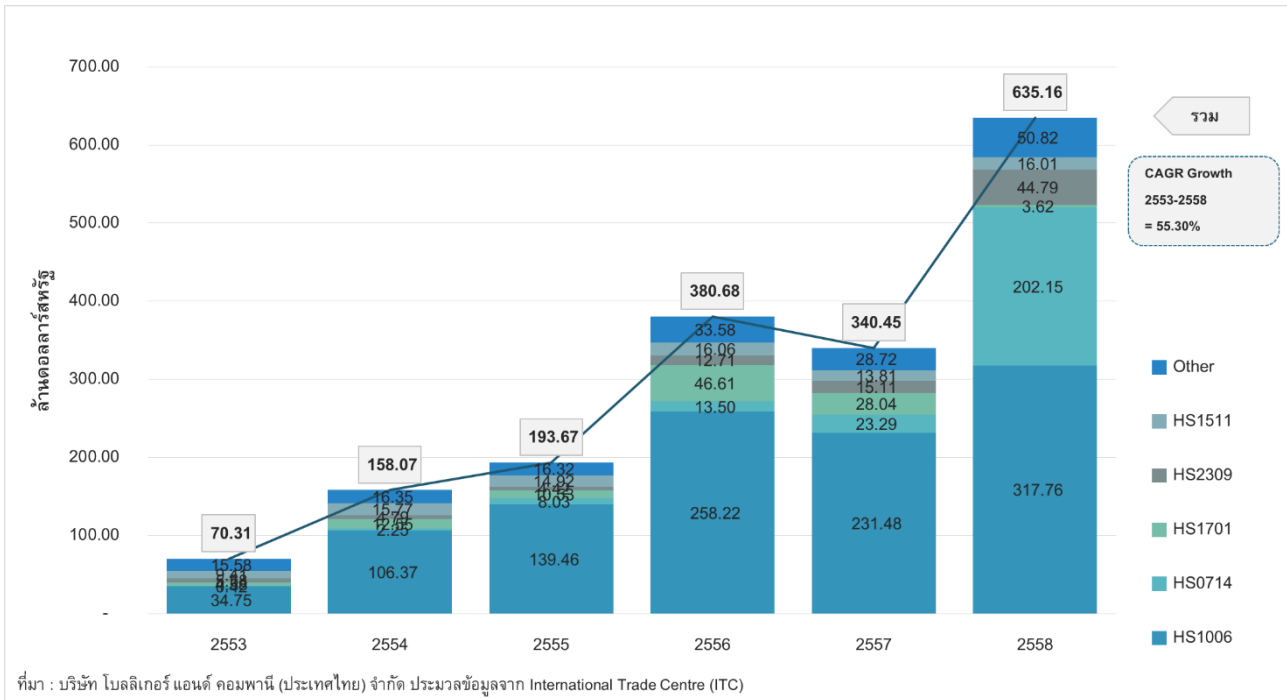
8.2.1 การค้าสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูป

➤ สถิติการส่งออก

ในปี พ.ศ. 2558 กัมพูชาส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปเป็นมูลค่า 635.16 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชามีการเติบโตอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ยกเว้นในปี พ.ศ. 2557 ที่มูลค่าการส่งออกลดต่ำลง และกลับมาเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2558 โดยอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 อยู่ที่ร้อยละ 55.30

ภาพที่ 8-1 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา

สินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปที่กัมพูชาส่งออกมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง น้ำตาล ของปรุงแต่งที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ น้ำมันปาล์ม สตาร์ช เอทิลแอลกอฮอล์ (รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) น้ำ น้ำแร่ และน้ำอัดลม กากน้ำตาล และพริกไทย

ตารางที่ 8-3 สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรก

ในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558 (ล้านบาท)	อัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมดในอุตสาหกรรม	252.03	16.66%	100.00%
1	HS1006	ข้าว	78.03	6.69%	30.96%
2	HS0714	มันสำปะหลัง รากสามสิบ สาเลป เยรู ชาเลมอาร์ติโชก มันเทศ และรากหรือหัวที่คล้ายกัน	41.47	13.06%	16.45%
3	HS1701	น้ำตาล	26.23	-7.24%	10.41%
4	HS2309	ของปรุงแต่งชนิดที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์	17.88	78.41%	7.09%
5	HS1511	น้ำมันปาล์ม	14.70	13.21%	5.83%
6	HS1108	สตาร์ช และอินูลิน	13.89	30.94%	5.51%

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	อัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชา ปี 2553-2558
7	HS2208	เอทิลแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้แปลงสภาพ สุรา ลิเคียวร์และเครื่องดื่มอื่น ๆ ที่เป็นสุรา	10.98	25.03%	4.36%
8	HS2202	น้ำ รวมถึงน้ำแร่และน้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือที่ปรุงกลั่นรส และเครื่องดื่มอื่น ๆ ที่ไม่มีแอลกอฮอล์ แต่ไม่รวมถึงน้ำผลไม้หรือน้ำพืชผักตามประเภทที่ 20.09	6.10	68.40%	2.42%
9	HS1703	กากน้ำตาลที่เหลือจากการสกัดหรือการทำน้ำตาลให้บริสุทธิ์	4.77	1.99%	1.89%
10	HS0904	พริกในตระกูลไปเปอร์ รวมทั้งพริกในตระกูลแคปซิกัม หรือตระกูลพิเมนตาที่แห้งหรืออบหรือป่น	4.43	8.27%	1.76%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

ตลาดส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูปที่สำคัญของกัมพูชา¹² ได้แก่ เวียดนาม (ร้อยละ 37.12) ไทย (ร้อยละ 15.97) ฝรั่งเศส (ร้อยละ 8.10) มาเลเซีย (ร้อยละ 5.76) และจีน (ร้อยละ 4.44) ตามลำดับ

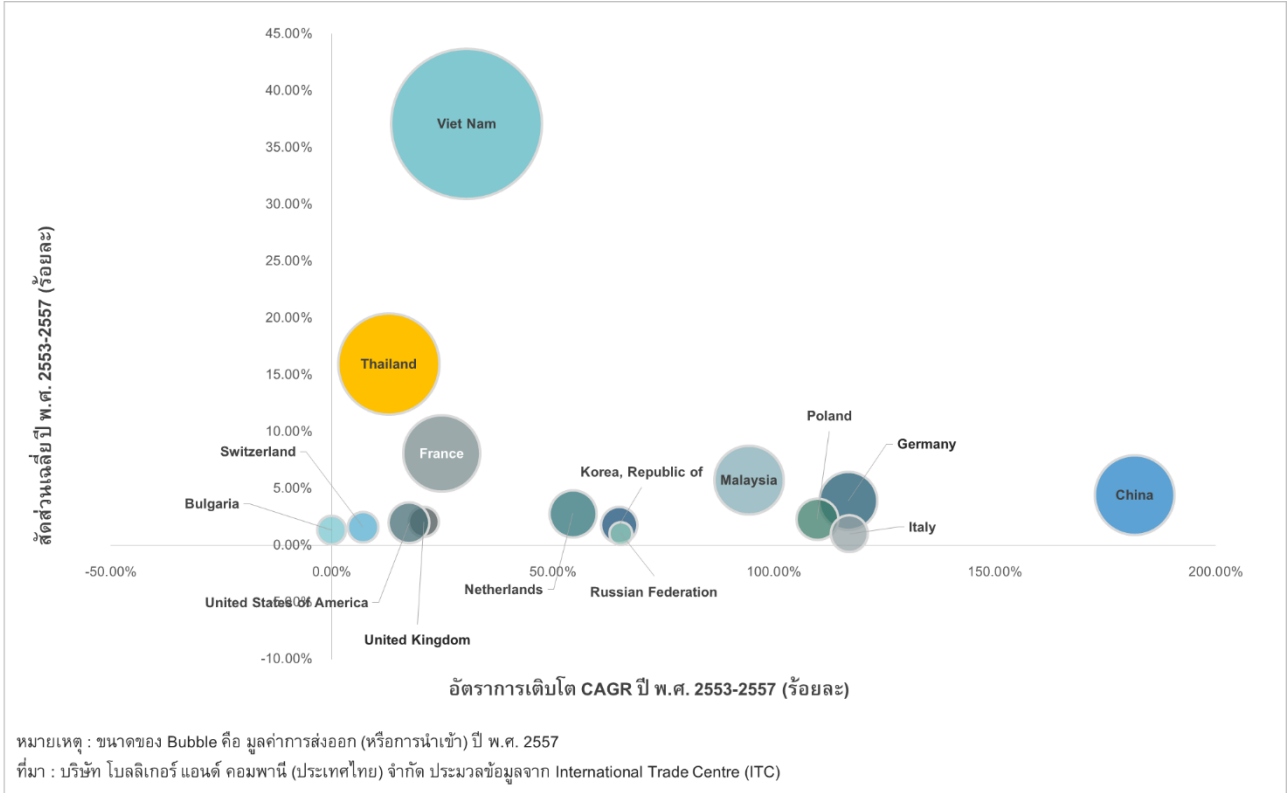
ทั้งนี้ จีนถือเป็นตลาดส่งออกของกัมพูชาที่มีการเติบโตอย่างมากในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา โดยอัตราการเติบโตแบบ CAGR ของมูลค่าการส่งออกของกัมพูชาไปจีนในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 สูงถึงร้อยละ 181.66 ขณะที่ตลาดส่งออกอื่นๆ ของกัมพูชาที่เติบโตอย่างมาก ได้แก่ ประเทศในสหภาพยุโรป เช่น อิตาลี เยอรมนี และโปแลนด์

ประเทศไทยนั้นเป็นตลาดส่งออกสำคัญของกัมพูชาที่มีการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกไม่สูงนัก โดยมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 12.90 ถือว่าน้อยที่สุดสำหรับตลาดส่งออก 5 อันดับแรกของกัมพูชาที่ได้นำเสนอไปข้างต้น

¹² เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลการค้ารายประเทศ (By-country Data) ในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม การสืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทาง พบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่นำเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน ซึ่งสามารถสะท้อนถึงตลาดส่งออกที่สำคัญของกัมพูชาที่เป็นปัจจุบันได้ในระดับหนึ่ง

**ภาพที่ 8-2 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปสำคัญ
ของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557**

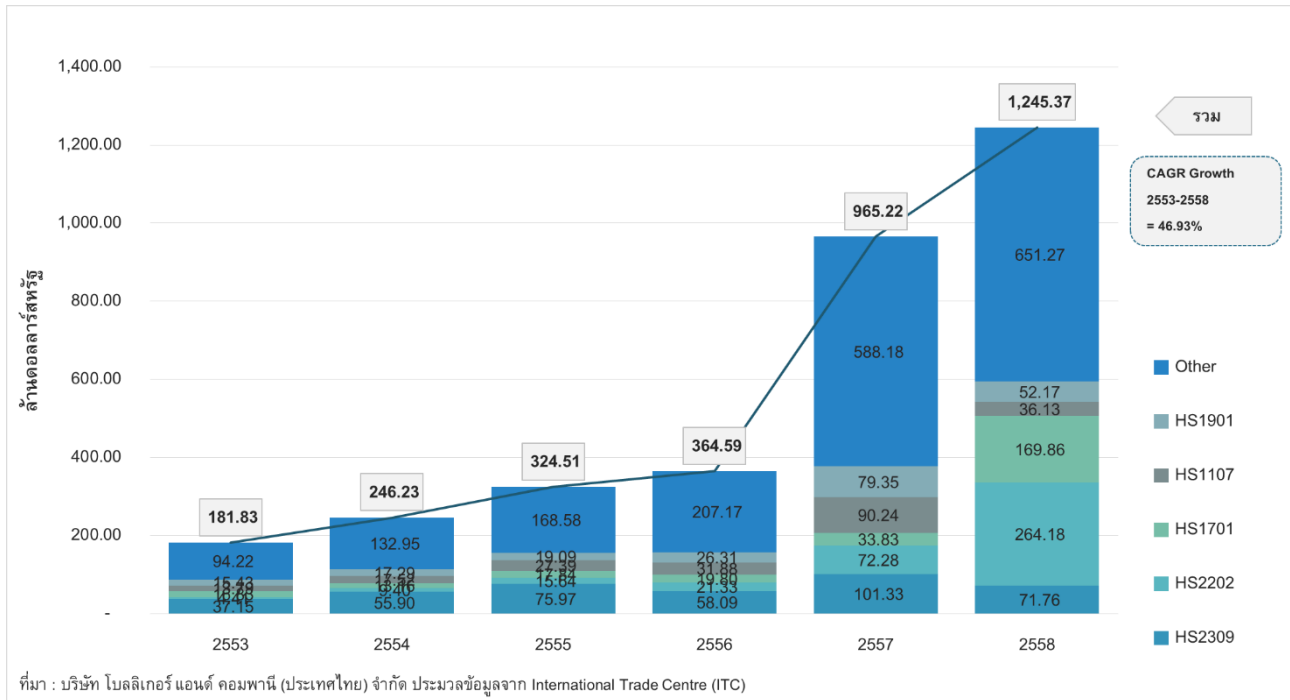

➤ **สถิติการนำเข้า**

ในปี พ.ศ. 2558 กัมพูชานำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปเป็นมูลค่า 1,245.37 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ การนำเข้าของกัมพูชามีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2557-2558 ที่มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 อยู่ที่ร้อยละ 46.93

ภาพที่ 8-3 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา

สินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปที่กัมพูชา นำเข้ามากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ได้แก่ ของปรุงแต่งที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ น้ำ น้ำแร่ และน้ำอัดลม น้ำตาล มอลต์ สิ่งสกัดจากมอลต์ อาหารปรุงแต่ง เบียร์ กากถั่วเหลือง เอทิลแอลกอฮอล์ (รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) และอาหารสัตว์

ตารางที่ 8-4 สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรก

ในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2558

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	อัตราการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมดในอุตสาหกรรม	554.62	46.93%	100.00%
1	HS2309	ของปรุงแต่งชนิดที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์	66.70	14.07%	12.03%
2	HS2202	น้ำ รวมถึงน้ำแร่และน้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือที่ปรุงกลั่นรส และเครื่องดื่มอื่น ๆ ที่ไม่มีแอลกอฮอล์ แต่ไม่รวมถึงน้ำผลไม้หรือน้ำพืชผักตามประเภทที่ 20.09	64.54	126.72%	11.64%
3	HS1701	น้ำตาล	45.22	58.79%	8.15%
4	HS1107	มอลต์ จะคั่วหรือไม่ก็ตาม	36.16	21.24%	6.52%

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยของกัมพูชา ปี 2553-2558 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	อัตราการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการนำเข้าของกัมพูชา ปี 2553-2558
5	HS1901	สิ่งสกัดจากมอลต์ รวมทั้งอาหารปรุงแต่งที่ทำจากแป้ง เมล็ดหัก แป้งหยาบ จากสตาร์ชหรือสิ่งสกัดจากมอลต์	34.94	27.58%	6.30%
6	HS2106	อาหารปรุงแต่งที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	24.49	49.38%	4.42%
7	HS2203	เบียร์ที่ทำจากมอลต์	22.85	93.74%	4.12%
8	HS2304	กากน้ำมัน (ออยล์เค้ก) และกากแข็งอื่น ๆ ที่ได้จากการสกัดน้ำมันถั่วเหลือง จะบดหรือทำเป็นเฟลเคตหรือไม่ก็ตาม	22.61	26.12%	4.08%
9	HS2208	เอทิลแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้แปลงสภาพ สุรา ลิเคียวร์และเครื่องดื่มอื่น ๆ ที่เป็นสุรา	19.90	78.67%	3.59%
10	HS2308	วัตถุที่ได้จากพืช เศษพืช กากและผลพลอยได้จากพืช จะทำเป็นเฟลเคตหรือไม่ก็ตาม ชนิดที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	18.59	-49.82%	3.35%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

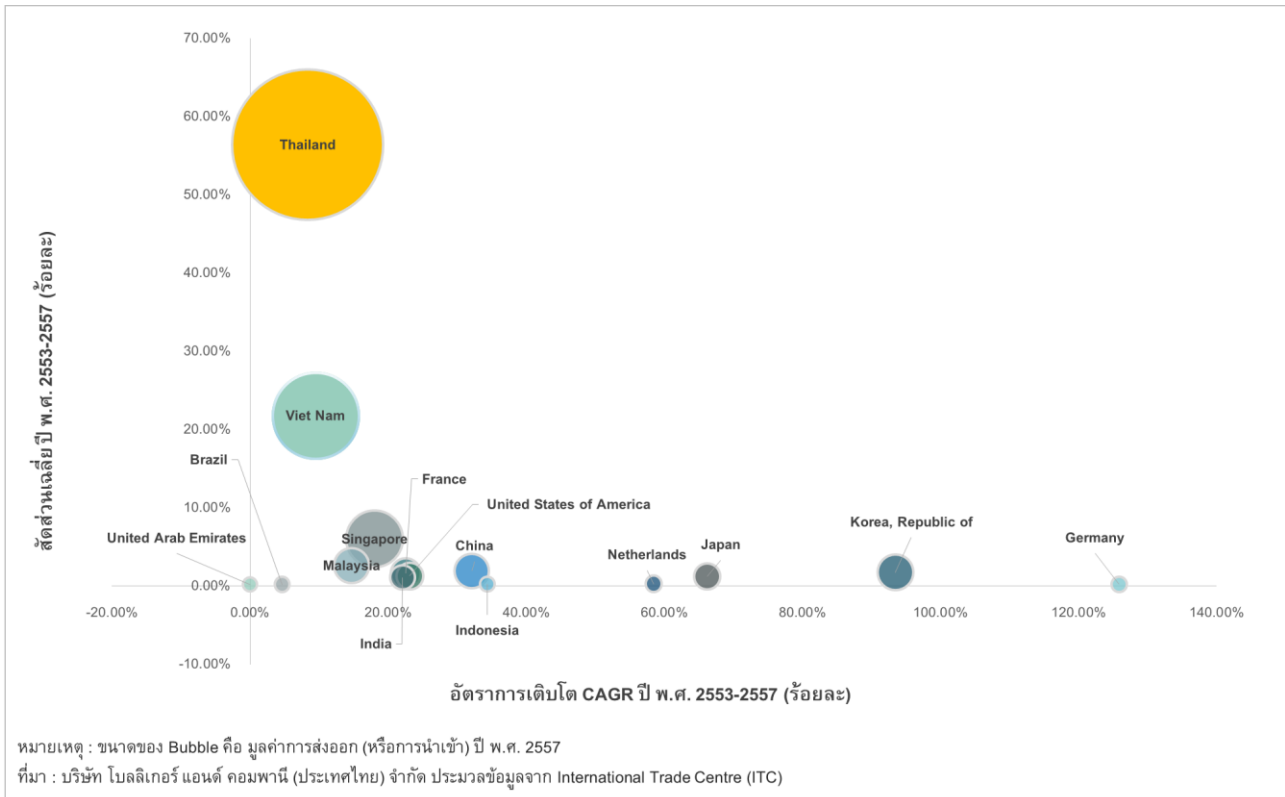
แหล่งนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูปที่สำคัญของกัมพูชา¹³ ได้แก่ ไทย (ร้อยละ 56.42) เวียดนาม (ร้อยละ 21.81) สิงคโปร์ (ร้อยละ 6.03) มาเลเซีย (ร้อยละ 2.63) และจีน (ร้อยละ 1.95) ตามลำดับ

ทั้งนี้ แหล่งนำเข้าสำคัญของกัมพูชาทั้งห้าล้วนมีการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าจากกัมพูชาที่ไม่สูงมาก โดยเฉพาะไทยและเวียดนาม ซึ่งมีอัตราการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าดังกล่าวในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 อยู่ที่ร้อยละ 8.35 และ 9.51 (ตามลำดับ) เท่านั้น ในขณะที่แหล่งนำเข้าที่มีการนำเข้าจากกัมพูชาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วได้แก่ เยอรมนี (อัตราการเติบโตร้อยละ 125.87) และเกาหลีใต้ (ร้อยละ 93.49) อย่างไรก็ตาม แหล่งนำเข้าส่วนใหญ่ยังมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับไทย และเวียดนาม ที่มีส่วนแบ่งตลาดรวมกันเกือบร้อยละ 80

¹³ เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลการค้ารายประเทศ (By-country Data) ในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่น ๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทาง พบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่นำเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน ซึ่งสามารถสะท้อนถึงแหล่งนำเข้าที่สำคัญของกัมพูชาที่เป็นปัจจุบันได้ในระดับหนึ่ง

ภาพที่ 8-4 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปสำคัญ
ของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2553-2557

8.2.2 การลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

สำหรับภาพรวมการลงทุนของกัมพูชาในช่วงปี พ.ศ. 2554-2558 พบว่า การลงทุนในกัมพูชา (ทั้งจากการลงทุนในประเทศ (นักลงทุนท้องถิ่น) และการลงทุนจากต่างประเทศ) มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 22,268 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเกษตร มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 3,227 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.49 (ตารางที่ 8-5)

ตารางที่ 8-5 มูลค่าการลงทุนในกัมพูชาระหว่างปี พ.ศ. 2554-2558

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ภาคอุตสาหกรรม	2554	2555	2556	2557	2558	รวมมูลค่า การลงทุน ปี 2554-2558	สัดส่วน ปี 2554-2558
การเกษตร	795	557	1,129	265	483	3,227	14.49%
การผลิต	1,341	1,490	1,107	2,836	919	7,692	34.54%
โครงสร้างพื้นฐาน	2,782	228	2,621	354	3,130	9,114	40.93%
การท่องเที่ยว	846	692	106	480	112	2,235	10.03%
รวม	5,763	2,966	4,962	3,933	4,644	22,268	100.00%

ที่มา: บริษัท โบลติเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก Council for the Development of Cambodia (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ทั้งนี้ ข้อมูลสถิติจาก Deutsche Gesellschaft และแหล่งข้อมูล¹⁴ ระบุว่า กลุ่มทุนหลักที่เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งไม่นับรวมการลงทุนโดยนักลงทุนท้องถิ่น ได้แก่ ไทย จีน เวียดนาม และเกาหลีใต้

8.3 พื้นที่เป้าหมายสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในราชอาณาจักรกัมพูชา

8.3.1 พื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุน

พื้นที่เพาะปลูกในกัมพูชาประกอบด้วย 4 พื้นที่สำคัญ ได้แก่ (1) พื้นที่จังหวัดพระตะบอง จังหวัดบันเตียเมียนเจย จังหวัดไพลิน จังหวัดโพธิ์สัตรี จังหวัดเสียมเรียบ และจังหวัดพระวิหาร ซึ่งเหมาะสมกับการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และถั่วเหลือง (2) พื้นที่จังหวัดพระตะบอง จังหวัดกัมปงธม จังหวัดกัมปงจาม จังหวัดกัมปงชนัง และจังหวัดเสียมเรียบ ซึ่งเหมาะกับการเพาะปลูกข้าว รวมถึงการทำปศุสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (3) พื้นที่จังหวัดสตึงแตรง จังหวัดรัตนคีรี จังหวัดกระแจะ และจังหวัดมณฑลคีรี ซึ่งเหมาะกับการเพาะปลูกมันสำปะหลัง อ้อย

¹⁴ รวบรวมข้อมูลจาก Deutsche Gesellschaft (2013). Foreign Direct Investment (FDI) in Land in Cambodia. Hang, Saing et al. (2012). Foreign Investment in Agriculture in Cambodia. Cambodia's Leading Independent Development Policy Research Institute (CDRI). Working Paper Series No. 60. June, 2012. และ World Bank (2015). Cambodia Agriculture in Transition: Opportunities and Risks. World Bank Economic and Sector Work Report No. 96308-KH. May 19, 2015.

และยางพารา และ (4) พื้นที่จังหวัดเกาะกง จังหวัดสีหนุวิลล์ จังหวัดกัมปอต และจังหวัดท่าแก้ว ซึ่งเหมาะกับการเพาะปลูก รวมถึงอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเลแปรรูป

➤ **พื้นที่จังหวัดพระตะบอง จังหวัดบันเตียเมียนเจย จังหวัดไพลิน จังหวัดโพธิ์สัตรี จังหวัดเสียมเรียบ และจังหวัดพระวิหาร**

พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ราบลุ่มซึ่งมีลักษณะน้ำขัง มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างมาก และสามารถเพาะปลูกพืชได้หลากหลายชนิด แต่พืชที่เหมาะสมกับการทำการเกษตรในพื้นที่ดังกล่าวมากที่สุด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และถั่วเหลือง ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้พื้นที่ดังกล่าวเหมาะกับการเข้าไปลงทุนเพาะปลูก รวมถึงจัดตั้งโรงงานแปรรูปและผลิตสินค้าอาหารสัตว์หรือแป้งมัน ซึ่งสามารถใช้วัตถุดิบที่ได้จากการเพาะปลูกในพื้นที่มาผลิต

ทั้งนี้ บริเวณจังหวัดพระตะบอง และจังหวัดบันเตียเมียนเจยเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่ง และมีแรงงานอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เหมาะที่จะเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูป โดยนักลงทุนจะได้ประโยชน์จากการคมนาคมขนส่ง เนื่องจากท่าเลดังกล่าวอยู่ใกล้กับชายแดนไทย-กัมพูชา จึงทำให้สะดวกต่อการขนส่งสินค้าที่แปรรูปสำเร็จแล้ว เพื่อมาส่งออกไปท่าเรือแหลมฉบังก่อนส่งออกไปตลาดต่างประเทศ

ปัจจุบัน มีผู้ประกอบการรายสำคัญ ได้แก่ บริษัท C.P. Cambodia บริษัท Betagro Cambodia รวมถึงบริษัทท้องถิ่นและต่างชาติรายอื่น เช่น บริษัท Green Feed (ผู้ผลิตอาหารสัตว์จากเวียดนาม) บริษัท New Hope Group (ผู้ผลิตอาหารสัตว์จากจีน) เป็นต้น เข้ามาลงทุนเพาะปลูกมันสำปะหลัง หรือข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ/หรือจัดตั้งโรงงานแปรรูปในพื้นที่ดังกล่าว

➤ **พื้นที่จังหวัดพระตะบอง จังหวัดกัมปงธม จังหวัดกัมปงจาม จังหวัดกัมปงชนัง และจังหวัดเสียมเรียบ**

พื้นที่จังหวัดพระตะบอง จังหวัดกัมปงธม จังหวัดกัมปงจาม จังหวัดกัมปงชนัง และจังหวัดเสียมเรียบ คือพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่อยู่รอบโตนเลสาบ พื้นที่ดังกล่าวจึงมีความอุดมสมบูรณ์สูงและจัดอยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชหลายชนิด โดยเฉพาะพืชที่ควรเพาะปลูกบนที่ราบและที่ราบลุ่มแม่น้ำ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง เป็นต้น ทั้งนี้ พืชที่มีศักยภาพมากที่สุดที่เพาะปลูกในพื้นที่แห่งนี้คือ ข้าว โดยจังหวัดเหล่านี้ รวมไปถึงจังหวัดที่อยู่ติดกับแม่น้ำที่ไหล

จากโตนเลสาบ เช่น จังหวัดกัมปงสปีอ จังหวัดเปรยแวง เป็นต้น ต่างก็เป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวและให้ผลผลิตมากที่สุดในประเทศ

นอกจากการทำไร่เพาะปลูกข้าวแล้ว การทำปศุสัตว์ หรือการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ในบริเวณโตนเลสาบ ก็สามารถทำได้เช่นกัน โดยมีนักลงทุนทำฟาร์มปศุสัตว์อยู่หลายราย ในพื้นที่จังหวัดกัมปงซัน และกัมปงจาม

➤ **พื้นที่จังหวัดสตึงเตรง จังหวัดรัตนคีรี จังหวัดกระแจะ และจังหวัดมณฑลคีรี**

พื้นที่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา อันได้แก่ จังหวัดสตึงเตรง จังหวัดรัตนคีรี จังหวัดกระแจะ และจังหวัดมณฑลคีรี เป็นพื้นที่ซึ่งมีลักษณะเป็นหุบเขาและที่ราบสูง เหมาะสมกับการเพาะปลูกพืชที่ไม่ต้องการใช้น้ำมากเหมือนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ (ยกเว้นในจังหวัดสตึงเตรงและกระแจะ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีแม่น้ำโขงและแขนงของแม่น้ำโขงไหลผ่าน ทำให้ภูมิประเทศมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำบางส่วน) ทั้งนี้ ยางพาราเป็นพืชที่นิยมเพาะปลูกมากที่สุดในพื้นที่แห่งนี้ โดยเฉพาะในจังหวัดรัตนคีรีและมณฑลคีรี นอกจากนี้ ยังมีการเพาะปลูกมันสำปะหลัง อ้อย และข้าว อยู่มากเช่นกัน โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดสตึงเตรงและกระแจะ

➤ **พื้นที่จังหวัดเกาะกง จังหวัดสีหนุวิลล์ จังหวัดกัมปอต และจังหวัดท่าแก้ว**

พื้นที่จังหวัดเกาะกง จังหวัดสีหนุวิลล์ จังหวัดกัมปอต และจังหวัดท่าแก้ว เป็นพื้นที่เพาะปลูกอีกเขตหนึ่งของกัมพูชา โดยพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ราบอยู่ติดชายฝั่งทะเล และมีความสมบูรณ์ของพื้นดินปานกลางถึงสูง ทั้งนี้ มีการเพาะปลูกอ้อย มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่แห่งนี้ และมีการเพาะปลูกพืชอื่นๆ บางส่วน เช่น ข้าว ยางพารา ต้นยูคาลิปตัส และผักและผลไม้ นอกจากนี้ ยังสามารถทำประมง และการแปรรูปอาหารทะเลได้อีกด้วย

8.3.2 พื้นที่เป้าหมายในการลงทุน

ในช่วงวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และคณะผู้วิจัย (คณะเดินทาง) ได้เดินทางและลงสำรวจพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุน ในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในทางตอนกลางและตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา

โดยคณะเดินทางได้ลงสำรวจพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเสียมเรียบ จังหวัดกระเจะ และจังหวัดสตึงเตรง¹⁵ โดยข้อมูลพื้นที่ทั้งสามจังหวัด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

8.3.2.1 จังหวัดเสียมเรียบ

➤ ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดเสียมเรียบ (Siem Reap) ตั้งอยู่ทางตอนกลางของกัมพูชา เหนือโตนเลสาบ และอยู่ติดกับจังหวัดบันเตียเมียนเจยและพระตะบองทางทิศตะวันตก จังหวัดอุดรมีชัยทางทิศเหนือ จังหวัดพระวิหารทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดกัมปงมทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

จังหวัดดังกล่าวมีพื้นที่ประมาณ 10,299 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอาศัยอยู่ราว 950,000 คน โดยเฉพาะประชากรในตัวเมืองเสียมเรียบ ซึ่งเป็นเมืองเอกของจังหวัด มีประชากรอาศัยอยู่ราว 230,000 คน

ในทางภูมิศาสตร์ พื้นที่จังหวัดเสียมเรียบมีลักษณะที่ราบและที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหมาะแก่การทำการเกษตรโดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และพืชตระกูลถั่ว เช่น เม็ดมะม่วงหิมพานต์¹⁶ เป็นต้น และยังอยู่ติดกับทางทิศเหนือของโตนเลสาบ จึงสามารถทำประมงน้ำจืดและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้

ในด้านเศรษฐกิจ จังหวัดเสียมเรียบมีความสำคัญทางเศรษฐกิจรองลงมาจากกรุงพนมเปญ โดยจังหวัดเสียมเรียบเป็นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ คือ Angkor Wat ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นมรดกโลก รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแหล่งอื่นๆ เช่น Bayon Temple และ Ta Prom Temple จึงทำให้จังหวัดดังกล่าวมีจุดเด่นในด้านการท่องเที่ยวและการบริการ มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากเข้าไปลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัด โดยเฉพาะในตัวเมืองเสียมเรียบ ขณะเดียวกัน ก็มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบคมนาคมขนส่งที่ค่อนข้างดีในพื้นที่จังหวัดเพื่อรองรับภาคการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งรายได้หลักของจังหวัด อาทิ ถนนสายต่างๆ ท่าอากาศยานนานาชาติเสียมเรียบ ซึ่งเป็นหนึ่งในสองท่าอากาศยานนานาชาติของกัมพูชา (อีกแห่งตั้งอยู่ที่

¹⁵ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชาถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

¹⁶ เม็ดมะม่วงหิมพานต์นั้นมีเพาะปลูกอยู่มากในจังหวัดเสียมเรียบ และจังหวัดรัตนคีรี และยังสามารถเพาะปลูกได้ในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ทางตอนเหนือของประเทศเช่นกัน (ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

กรุงพนมเปญ) นอกจากนี้ พื้นที่จังหวัดเสียมเรียบยังมีความอุดมสมบูรณ์ และเหมาะสมต่อการเพาะปลูก เกษตร และเกษตรแบบผสม และการทำประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอีกด้วย

ภาพที่ 8-5 ตำแหน่งของจังหวัดเสียมเรียบ

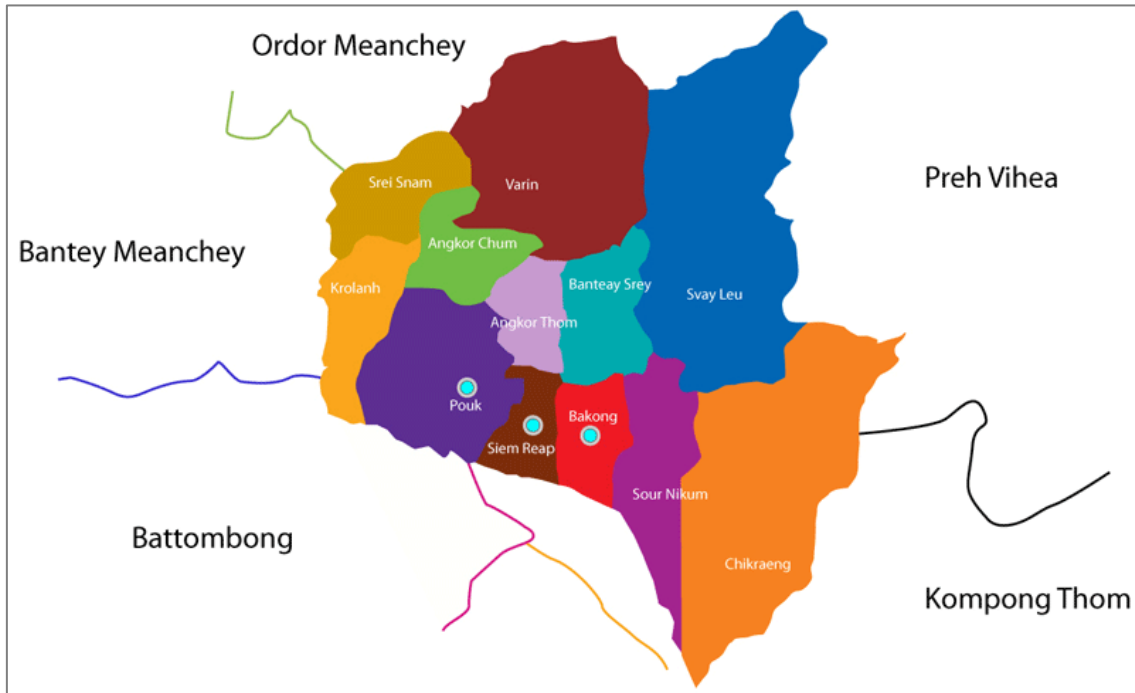
ที่มา: National Online

ภายในจังหวัดเสียมเรียบ แบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 12 เขตการปกครอง ดังนี้

- Angkor Chum
- Angkor Thom
- Banteay Srei
- Chi Kraeng
- Kralann
- Puak
- Prasat Bacong
- Siemrieb
- Soutr Nikom
- Srei Snam
- Svay Leu
- Varin

ภาพที่ 8-6 แผนที่จังหวัดเสียมเรียม

ที่มา : <http://www.ywamsiemreap.com/>

ทั้งนี้ จังหวัดเสียมเรียมมีพื้นที่เขตอุตสาหกรรมในเขต Varin, Svay Le, Banteay Srey, Angkor Chom และ Chi Kreng Districts โดยอุตสาหกรรมที่รัฐบาลกัมพูชาแนะนำและได้รับการสนับสนุนให้มาลงทุนในจังหวัดเสียมเรียม มีดังนี้

- การเกษตรกรรม – เนื่องจากพื้นที่จังหวัดเหมาะแก่การเพาะปลูก และมีระบบชลประทานที่รองรับ โดยมีอ่างเก็บน้ำที่มีขนาดพื้นที่ 16 ตารางกิโลเมตร สามารถรองรับน้ำได้ถึง 55 ล้านลูกบาศก์เมตร และทำการชลประทานครอบคลุมพื้นที่นาข้าว 8,000 เฮกตาร์ ในช่วงฤดูฝน และ 1,000 เฮกตาร์ในช่วงฤดูร้อน อีกทั้ง ยังมีคลองไหลผ่านทั่วจังหวัด ซึ่งช่วยส่งเสริมการเพาะปลูกได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ภาคการเกษตรเป็นภาคเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัด โดยมีประชากรที่ทำการเกษตรคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80 ของแรงงานทั้งหมดของจังหวัด
- อุตสาหกรรมเครื่องดื่มน้ำและอาหารแปรรูป – ได้แก่ การสีข้าว อุตสาหกรรมทำซอสถั่วเหลือง ซอสพริก น้ำปลา ลูกชิ้นปลา ไส้กรอก น้ำดื่ม ไวน์ และอุตสาหกรรมทำน้ำแข็ง
- การท่องเที่ยว – การท่องเที่ยวเป็นภาคเศรษฐกิจที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของจังหวัด โดยในครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2555 จังหวัดมีจำนวนนักท่องเที่ยวอยู่ที่ 2,167,946 คน

ซึ่งในแต่ละปี จังหวัดจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยราวร้อยละ 15-25 ต่อปี¹⁷

- การบริการเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว – ได้แก่ ธุรกิจการโรงแรม ร้านอาหาร ต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเติบโตของการท่องเที่ยวข้างต้น
- อุตสาหกรรมอื่นๆ – ได้แก่ วัสดุการก่อสร้าง (เช่น แก้ว อิฐ) สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์พลาสติก อุปกรณ์การกีฬา เครื่องดนตรี ผลิตภัณฑ์ทำด้วยมือ

➤ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ

โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สำคัญในจังหวัดเสียมเรียบ ได้แก่

- สนามบินนานาชาติจังหวัดเสียมเรียบ (Siem Reap International Airport) – เป็นสนามบินหลักของเมือง
- ท่าแม่น้ำ – ประกอบด้วย 5 ท่าแม่น้ำหลัก ได้แก่ None Kampong Plok, Chong Kneas, Mechrey Villag, Keo Por และ Kampong Kleang
- เส้นทางหลวง – ประกอบด้วย
 - ทางหลวงหลักทั้งหมด 1 เส้นทาง คือทางหลวงหมายเลข 6 ซึ่งมีความยาวของถนนอยู่ที่ 132.8 กิโลเมตร
 - ทางหลวงรองทั้งหมด 4 เส้นทาง ซึ่งมีความยาวของถนนรวมกันอยู่ที่ 201.7 กิโลเมตร

ทั้งนี้ จังหวัดเสียมเรียบไม่มีพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษตั้งอยู่

➤ ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในจังหวัดเสียมเรียบที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปเป็นนักลงทุนชาวกำพูชา ซึ่งมีขนาดการลงทุนที่ค่อนข้างใหญ่และลงทุนเพาะปลูกยางพารา และพืชเศรษฐกิจอย่างมันสำปะหลัง อ้อย ฯลฯ เป็นสำคัญ โดยบางส่วนของกลุ่มผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ ได้แก่¹⁸

¹⁷ ที่มาจาก Municipality and Province Investment Information, Siem Reap Province

¹⁸ รวบรวมข้อมูลจาก Council of the Development of Cambodia (CDC) และจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกำพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

- Sophon Theory Co., Ltd.
- Khan Limited Co., Ltd.
- Krek Rubber
- LYEE Rubber Co., Ltd.
- Samrong Rubber Co., Ltd.
- Rathana Cooperation Co., Ltd.

ส่วนผู้ประกอบการต่างชาติ ส่วนใหญ่จะมีได้ลงทุนในภาคการเกษตรและอาหารแปรรูป หากแต่เข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมและบริการอื่นๆ

8.3.2.2 จังหวัดสตึงเตรง

➤ ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดสตึงเตรง (Stung Treng) ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของกัมพูชา โดยมีพื้นที่ติดกับชายแดนกัมพูชา-สปป.ลาว ทางทิศเหนือ ติดกับจังหวัดพระวิหารทางทิศตะวันตก จังหวัดกัมปงชม และกระแจะทางทิศใต้ และจังหวัดรัตนคีรีและมณฑลคีรีทางทิศตะวันออก

จังหวัดดังกล่าวมีพื้นที่ 12,061 ตารางกิโลเมตร มีประชากรอาศัยอยู่ราว 120,000 คน โดยเมืองเอกของจังหวัดคือเมืองสตึงเตรงที่ตั้งอยู่ใจกลางจังหวัด มีประชากรอาศัยอยู่ราว 30,000 คน

ในทางภูมิศาสตร์ จังหวัดสตึงเตรงส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและมีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบสูงและหุบเขา (ทางตอนเหนือสุดของจังหวัด) ทั้งนี้ จังหวัดดังกล่าวมีแม่น้ำสายสำคัญ 4 สายไหลผ่านอันได้แก่ แม่น้ำโขง (Mekong River) แม่น้ำเซกอง (Xe Kong) แม่น้ำ Xe San และแม่น้ำ Srea Pok จึงทำให้เมืองนี้มีพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตรที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์

ในด้านเศรษฐกิจ จังหวัดสตึงเตรงเป็นเมืองใหญ่ที่อยู่ติดกับ สปป.ลาว ทำให้เกิดการค้าระหว่างทั้งสองประเทศเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังมีนักลงทุนเข้ามาลงทุนภายในจังหวัดในอุตสาหกรรมเกษตร ทั้งการเพาะปลูกและการแปรรูปอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องด้วยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ทางการเกษตรของจังหวัด โดยพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา และไม้ท่อนซุง (สำหรับผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่จะกล่าวต่อไปในหัวข้อถัดไป)

นอกเหนือจากธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป จังหวัดสตึงเตรง ยังมีศักยภาพในการลงทุนอุตสาหกรรมเหมืองแร่ วัสดุก่อสร้าง ตลอดจนทำธุรกิจโรงแรมและที่พัก รวมถึงธุรกิจเดินทางและขนส่ง

ภาพที่ 8-7 ตำแหน่งของจังหวัดสตึงเตรง

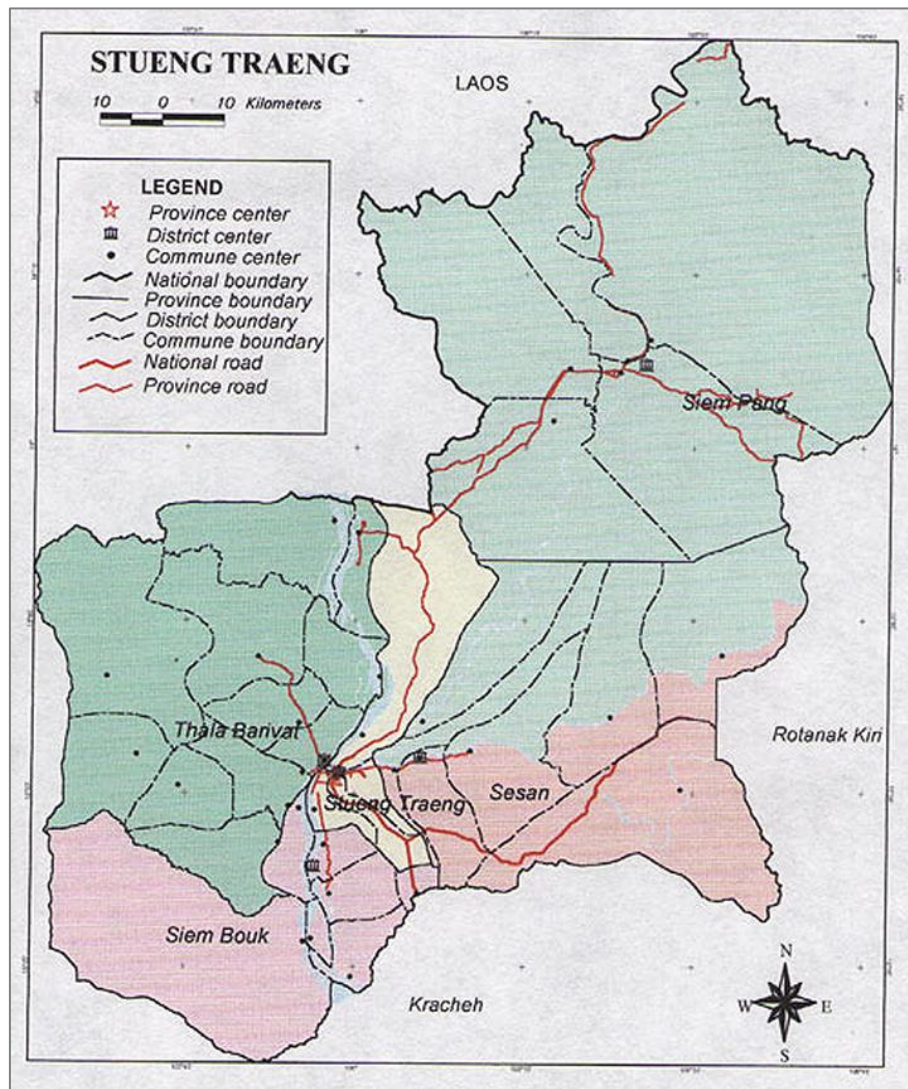
ที่มา: National Online

ภายในจังหวัดสตึงเตรง แบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 5 เขตการปกครอง ดังนี้

- Siem Pang
- Sesan
- Stung Treng
- Thala Banval
- Siem Bouk

ภาพที่ 8-8 แผนที่จังหวัดสตึงเตรง

ที่มา : <http://www.canbypublications.com/maps/provst.htm>

➤ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ

โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สำคัญในจังหวัดสตึงเตรง ได้แก่

- ท่าแม่น้ำ – ประกอบด้วย 2 ท่าแม่น้ำหลัก ได้แก่ Thalabarivath Port และ Anlung Morakat Port ซึ่งเรือจะใช้สำหรับขนส่งผู้โดยสารและสินค้าข้ามฝั่งแม่น้ำโขง

- **เส้นทางหลวง – ประกอบด้วย**
 - ทางหลวงหลักทั้งหมด 2 เส้นทาง ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 7 (84.23 กิโลเมตร) และทางหลวงหมายเลข 9 (73 กิโลเมตร) ซึ่งมีความยาวของถนนรวมกันอยู่ที่ 157.23 กิโลเมตร
 - ทางหลวงรอง 1 เส้นทาง คือ ถนนหมายเลข 78 ซึ่งมีความยาวของถนนอยู่ที่ 63 กิโลเมตร

ทั้งนี้ จังหวัดสตึงเตรงไม่มีพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษตั้งอยู่

➤ **ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่**

จังหวัดสตึงเตรงมีนักลงทุนที่เข้าไปลงทุน 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่น และกลุ่มผู้ประกอบการจีน (ได้รับสัมปทานจากจังหวัดและกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง กัมพูชา) โดยภาคอุตสาหกรรมที่นักลงทุนทั้งสองกลุ่มเข้าไปลงทุนจะอยู่ในธุรกิจการเพาะปลูก เช่น การเพาะปลูกมันสำปะหลัง การปลูกป่า (Rose Wood, Acacia, ฯลฯ) การปลูกต้นยางพารา เป็นต้น และธุรกิจปศุสัตว์¹⁹

สำหรับบางส่วนของกลุ่มผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ ได้แก่

1) ผู้ประกอบการท้องถิ่น

- Cassava Processing Co., Ltd.
- Sal Sophea Peanich Co., Ltd.
- Sopheaknica Investment Industrial Co., Ltd.
- Phumady Investment Group Co., Ltd.
- Green Sea Agricultural Co., Ltd
- Bonarita Stung Treng Co., Ltd
- Sok Heng Co., Ltd

¹⁹ รวบรวมข้อมูลจาก Council of the Development of Cambodia (CDC) และจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

2) ผู้ประกอบการจีน

- GG World Group (Cambodia) Development Co., Ltd
- Grand Land Agricultural Co., Ltd.
- Siv Guek Investment Co., Ltd
- Cambodia Research Mine and Development Co., Ltd.
- Un-inter Trading and Development Co., Ltd.

8.3.2.3 จังหวัดกระแจะ

➤ ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดกระแจะ (Kratie) ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของกัมพูชา โดยมีพื้นที่ติดติดกับจังหวัดสตึงแตรงทางทิศเหนือ ติดกับจังหวัดกัมปงธมและกัมปงจามทางทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดตะบองขมุมทางทิศใต้ และจังหวัดมณฑลคีรีทางทิศตะวันออก

จังหวัดดังกล่าวมีพื้นที่ 11,094 ตารางกิโลเมตร มีประชากรอาศัยอยู่ราว 340,000 คน โดยเมืองเอกของจังหวัดคือเมืองกระแจะที่ตั้งอยู่ใจกลางจังหวัด มีประชากรอาศัยอยู่ราว 80,000 คน

ในทางภูมิศาสตร์ จังหวัดกระแจะประกอบด้วยพื้นที่ 2 ส่วน คือ พื้นที่ที่ราบสูงและป่าเขา ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด และพื้นที่ที่ราบ ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกและตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัด โดยสำหรับพื้นที่ที่ราบสูงและป่าเขาของจังหวัด เป็นพื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูกยางพารา พริกไทย และเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ส่วนพื้นที่ที่ราบ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์กว่า จะเหมาะกับการเพาะปลูกข้าว ข้าวโพด และพืชตระกูลถั่ว

ในด้านเศรษฐกิจ จังหวัดกระแจะมีอุตสาหกรรมหลักอยู่ในภาคการท่องเที่ยว ภาคเกษตร และการแปรรูป รวมถึงภาคอุตสาหกรรมเหมืองแร่ โดยมีการทำเหมืองแร่ทองคำอยู่ในจังหวัดแห่งนี้ นอกจากนี้ ยังมีโรงไฟฟ้าหลายแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดด้วย ทำให้จังหวัดดังกล่าวมีผู้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป (ยางพารา มันสำปะหลัง และน้ำตาลและเอทานอล) อยู่หลายราย

ภาพที่ 8-9 แผนที่จังหวัดกระเจะ

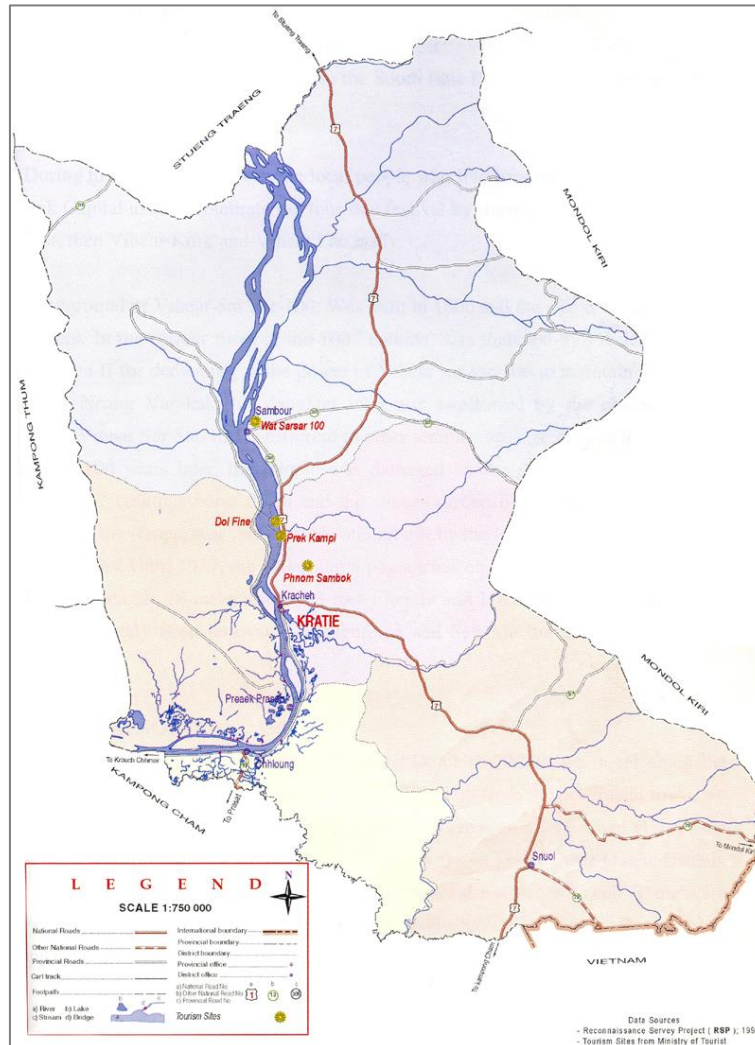
ที่มา: National Online

ภายในจังหวัดสตึงแตรง แบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 6 เขตการปกครอง ดังนี้

- Chhloung
- Sambour
- Krong Kratie
- Snuol
- Preaek Prasab
- Chitr Borie

ภาพที่ 8-10 แผนที่จังหวัดสตึงเตรง

ที่มา: www.tourismcambodia.com

➤ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ

โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สำคัญในจังหวัดกระแจะ ได้แก่

- โรงไฟฟ้าพลังงานน้ำ – ประกอบด้วย 5 โรงไฟฟ้า
- ท่าแม่น้ำ – ประกอบด้วย 1 ท่า คือ Kratie Port ถูกใช้ขนส่งสินค้าโดยมีการขนส่งเรือเข้ามาที่ท่าเรือแห่งนี้ประมาณ 30 ลำต่อเดือน
- เส้นทางหลวง – ประกอบด้วย
 - ทางหลวงหลัก 1 เส้นทาง คือ ทางหลวงหมายเลข 7 ซึ่งมีความยาวของถนนอยู่ที่ 197.7 กิโลเมตร

- ทางหลวงรอง 1 เส้นทาง คือ ถนนหมายเลข 78 ซึ่งมีความยาวของถนนอยู่ที่ 63 กิโลเมตร

ทั้งนี้ จังหวัดกระแจะไม่มีพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษตั้งอยู่

➤ ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่

จังหวัดกระแจะเป็นจังหวัดที่มีนักลงทุนท้องถิ่นและต่างชาติเข้ามาลงทุนประกอบธุรกิจเกษตรและเกษตรแปรรูปอยู่หลายรายด้วยกัน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ซึ่งมักเป็นผู้ลงทุนจากต่างชาติ (หรือเป็นผู้เพาะปลูกท้องถิ่นที่ร่วมทุนกับนักลงทุนต่างชาติ) และกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยและขนาดกลาง²⁰

- 1) กลุ่มผู้ประกอบการขนาดใหญ่ โดยบางส่วนของกลุ่มผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ ได้แก่

- Rithy Granit Co., Ltd., Moug Sok Co., Ltd.
- Kamadhenu Company, Phu Rieng Kratie Aphivath Caoutchouc Co., Ltd.
- Heng Heng Sambat Rubber Plantation
- Cambodia HAI YONG
- Heng Heng Sambat Rubber Plantation
- Sun Kuy Ty Import Export
- C-I-V Agro-industry Co., Ltd.
- Swift Resource (Cambodia) Limited

- 2) กลุ่มผู้ประกอบการรายย่อย และขนาดกลาง โดยบางส่วนของกลุ่มผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ ได้แก่

- Sovan Vuthy
- Memot Rubber Plantation
- Dov Tur Saigon Binh Phuok
- N.K Agri (Cambodia)

²⁰ รวบรวมข้อมูลจาก Council of the Development of Cambodia (CDC) และจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

8.4 การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ในราชอาณาจักรกัมพูชา

8.4.1 ผู้เล่นสำคัญในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

8.4.1.1 ผู้ประกอบการไทยรายสำคัญ

➤ บริษัท C.P. Cambodia Co., Ltd.

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท C.P.F. ได้ขยายการลงทุนเข้าไปในประเทศกัมพูชาในปี พ.ศ. 2539 โดยจัดตั้งบริษัทร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น (ใช้ชื่อบริษัท C.P. Cambodia Co., Ltd.) และดำเนินธุรกิจผลิตอาหารสัตว์ในจังหวัดกันดาล ซึ่งในปี พ.ศ. 2558 บริษัท C.P.F. ได้ปรับโครงสร้างธุรกิจโดยเข้าซื้อหุ้นของนักลงทุนท้องถิ่น ทำให้ปัจจุบัน บริษัท C.P.F. ถือหุ้นในบริษัท C.P. Cambodia ร้อยละ 100²¹

ทั้งนี้ ธุรกิจของบริษัท C.P. Cambodia ประกอบด้วย (1) ธุรกิจการผลิตอาหารสัตว์ (ทั้งสัตว์บกและสัตว์น้ำ) โดยมีโรงงานด้วยกัน 2 แห่ง อยู่ที่จังหวัดกันดาลและจังหวัดไพลิน (2) ธุรกิจการเพาะเลี้ยงสุกร การทำฟาร์มไก่และเป็ด และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ²² โดยผลผลิตที่ได้จากธุรกิจปศุสัตว์ดังกล่าวจะถูกจำหน่ายในประเทศ หรือป้อนเข้าโรงงานแปรรูปต่อไป รวมถึงส่งออกในรูปของสัตว์เป็น และ (3) ธุรกิจอาหารแปรรูป โดยดำเนินการแปรรูปเนื้อสุกรและเนื้อไก่ที่ได้จากฟาร์มปศุสัตว์ของบริษัท เป็นอาหารสำเร็จรูป เช่น ไส้กรอก แฮม ไก่ย่าง เป็นต้น และจำหน่ายสินค้าในประเทศกัมพูชา²³

นอกจากนี้ บริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ คือ บริษัท ซี.พี. อินเตอร์เทรด จำกัด (C.P. Intertrade Co., Ltd.) ได้เข้าไปร่วมทุนกับกลุ่มธุรกิจ โซมากรุป (SOMA Group) ซึ่งเป็น

²¹ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.cpcambodia.com.kh/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²² การทำปศุสัตว์ของบริษัทบางส่วนดำเนินการในรูปแบบของ Contract Farming กับเกษตรกรท้องถิ่น (ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²³ รวบรวมข้อมูลจาก <http://englishnews.thaipbs.or.th/new-cp-feed-plant-set-pailin/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ผู้ประกอบการโรงสีข้าวชาวกัมพูชา ดำเนินการจัดตั้งโรงสีข้าวเพื่อส่งออกในจังหวัดกัมปงสปีอในปี พ.ศ. 2557^{24,25}

➤ **บริษัท Betagro (Cambodia) Company Limited**

บริษัท Betagro (Cambodia) Company Limited เป็นบริษัทในกลุ่มธุรกิจ Betagro Group ซึ่งประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและอาหารแปรรูปในไทย อันได้แก่ การเกษตร และปศุสัตว์ การผลิตอาหารแปรรูป การผลิตอาหารสัตว์ การผลิตเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ (Animal Drug) ฯลฯ

ทั้งนี้ กลุ่มธุรกิจ Betagro Group ได้เข้ามาดำเนินธุรกิจนำเข้าอาหารสัตว์เพื่อจำหน่ายในประเทศกัมพูชาในปี พ.ศ. 2551 โดยจัดตั้งบริษัท Betagro (Cambodia) Company Limited และจำหน่ายอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรที่เป็นผู้ทำปศุสัตว์ฟาร์มขนาดกลางและใหญ่ประมาณ 200 ราย

เพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นในกัมพูชา บริษัทจึงได้ลงทุนจัดสร้างโรงงานผลิตอาหารสัตว์ขึ้น โดยเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ (Phnom Penh Special Economic Zone: PPSEZ) และก่อสร้างแล้วเสร็จในเดือนเมษายน พ.ศ. 2558 และเริ่มดำเนินการผลิตในเดือนพฤษภาคม ปีเดียวกัน มีกำลังการผลิตอาหารสัตว์ ได้แก่ อาหารสุกร อาหารไก่ไข่ อาหารไก่เนื้อ อาหารเป็ดไข่ อาหารไก่พื้นเมือง และอาหารโค รวมกันประมาณ 216,000 ตันต่อปี และเน้นจำหน่ายให้กับตลาดในประเทศ ภายใต้แบรนด์สินค้าของบริษัท เช่น เบ-แลค เบทาโกร ไบโอ และบาลานส์²⁶

นอกเหนือจากการผลิตอาหารสัตว์เพื่อจำหน่ายในกัมพูชา บริษัท Betagro (Cambodia) ยังลงทุนทำธุรกิจฟาร์มแม่พันธุ์สุกรด้วย โดยลงทุนอยู่ในจังหวัดกัมปงชงนังบนพื้นที่ประมาณ 130 ไร่ ฟาร์มดังกล่าวมีแม่พันธุ์สุกรประมาณ 1,500 ตัว และจำหน่ายลูกสุกรที่เกิดมาให้กับเกษตรกรในประเทศ

²⁴ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9570000069136> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2559)

²⁵ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.manager.co.th/mwebboard/listComment.aspx?QNumber=364598&Mbrowse=13> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2559)

²⁶ Betagro Group (2016). BETAGRO News. Vol. 10, Issue 2/2016 June. June 2016.

➤ กลุ่มธุรกิจ TCC Group

กลุ่มไทยเจริญคอร์ปอเรชั่น หรือกลุ่มธุรกิจ TCC Group เป็นกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ของคนไทยกลุ่มหนึ่งที่ประกอบด้วยกลุ่มธุรกิจย่อย อันได้แก่ กลุ่มธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมและการค้า กลุ่มธุรกิจประกันและการเงิน กลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร

สำหรับกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตรเป็นกลุ่มธุรกิจเพาะปลูกและแปรรูปพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ยางพารา สับปะรด ปาล์มน้ำมัน และกาแฟ ประกอบด้วยบริษัทในเครือหลายบริษัท ประกอบด้วยบริษัทในเครือ อาทิ บริษัท อาหารสยาม จำกัด (มหาชน) (ประกอบธุรกิจเพาะปลูกและแปรรูปพืชผลทางการเกษตร เช่น สับปะรด กาแฟ เป็นต้น) บริษัท Cristalla จำกัด (ประกอบธุรกิจเพาะปลูกอ้อยและผลิตน้ำตาล) และบริษัท เทอร่าโกรฟเฟอริตี้ไลเซอร์ จำกัด (ผลิตและจำหน่ายปุ๋ยเคมี)²⁷

ทั้งนี้ กลุ่มธุรกิจดังกล่าวของ TCC Group มีบริษัทในเครือที่ขยายการลงทุนเข้าไปในกัมพูชา โดยเข้าไปร่วมทุนกับบริษัท MRT Group ซึ่งเป็นผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายใหญ่ในกัมพูชา จัดตั้งบริษัท Mong Reththy Investment Cambodia Oil Palm Co., Ltd ขึ้นในปี พ.ศ. 2543 โดยบริษัทดังกล่าวดำเนินธุรกิจการผลิตน้ำมันปาล์มแบบครบวงจร อันประกอบด้วยธุรกิจการเพาะปลูกสวนปาล์มน้ำมัน บนพื้นที่ราว 6,800 เฮกตาร์ (ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเป็น 7,800 เฮกตาร์) ในจังหวัดสีหนุวิลล์ และธุรกิจแปรรูปปาล์มน้ำมัน โดยอาศัยผลผลิตจากสวนของบริษัท ผลิตและแปรรูปเป็นน้ำมันปาล์มดิบเพื่อจำหน่ายในตลาดกัมพูชา รวมถึงส่งออกไปต่างประเทศ ทั้งนี้ กำลังการผลิตของโรงงานแปรรูปของบริษัท Mong Reththy Investment Cambodia Oil Palm Co., Ltd มีกำลังการผลิตอยู่ที่ 35 ตันต่อชั่วโมง²⁸

²⁷ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.tccholding.com/index.php?controller=business> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²⁸ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.plantheon.co.th/business-mrt-tcc.html> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

➤ **บริษัท น้ำตาลขอนแก่น จำกัด (มหาชน)**²⁹

บริษัท น้ำตาลขอนแก่น จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลหนึ่งของไทยที่เข้าไปลงทุนในกัมพูชา โดยบริษัทเข้าไปร่วมทุนกับบริษัท วีวอง คอร์ปอเรชั่น (Ve Wong Corporation) ซึ่งเป็นนักลงทุนไต้หวัน จัดตั้งบริษัท น้ำตาลเกาะกง จำกัด (Koh Kong Sugar Industry Co., Ltd.) และบริษัท การเพาะปลูกเกาะกง จำกัด (Koh Kong Plantation Co., Ltd.) ขึ้น ดำเนินธุรกิจเพาะปลูกอ้อยและผลิตน้ำตาลในจังหวัดเกาะกง เพื่อส่งออกต่างประเทศ และจำหน่ายในประเทศบางส่วน

ทั้งนี้ บริษัททั้งสองได้รับสัมปทานจากรัฐบาลกัมพูชาในปี พ.ศ. 2549 และได้ดำเนินการปรับปรุงที่ดินเพื่อการเพาะปลูกอ้อยในปลายปีเดียวกัน โดยในปลายปี พ.ศ. 2551 บริษัทได้เริ่มเก็บเกี่ยวอ้อยและผลิตน้ำตาลเป็นปีแรก นอกจากนี้ บริษัทมีพนักงานประมาณ 800 คนในช่วงฤดูหีบ ซึ่งเป็นชาวกัมพูชาร้อยละ 92 และชาวไทยและชาวต่างชาติอื่นๆ อีกร้อยละ 8

➤ **บริษัท Thai President Foods**

บริษัท Thai President Foods เป็นบริษัทผู้ผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป (Instant Noodles) และอาหารสำเร็จรูป เช่น ขนมบิสกิตต์ เป็นต้น จากไทย ซึ่งขยายฐานการผลิตเข้าไปในหลายประเทศ อาทิ ฮังการี บังกลาเทศ และกัมพูชา³⁰ โดยในกัมพูชา บริษัทได้เข้าไปจัดตั้งบริษัท Thai President Foods (Cambodia) Co., Ltd. ขึ้นในปี พ.ศ. 2544 และได้เข้าไปตั้งโรงงานผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในเขตกรุงพนมเปญ เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์แก่ตลาดในประเทศ³¹

➤ **บริษัท เอเชียโกลเด้นไรซ์**

บริษัท เอเชียโกลเด้นไรซ์ จำกัด (Asia Golden Rice Company Limited) จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2542 และดำเนินธุรกิจโรงสีข้าวเพื่อส่งออก โดยโรงสีข้าวของบริษัทตั้งอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

²⁹ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.kslsugar.com/th/profile/partners> และ <http://www.kohkongsugar.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

³⁰ รวบรวมข้อมูลจาก http://www.mama.co.th/en/about_profile.php (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

³¹ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.marketingoops.com/reports/33-mama-facts/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ในปี พ.ศ. 2555 บริษัทได้ตัดสินใจขยายการลงทุนเข้าไปจัดตั้งโรงสีข้าวในกัมพูชาในจังหวัดกัมปอต โดยจัดตั้งโรงสีขนาดใหญ่ (กำลังการผลิต 1 ล้านตันต่อปี) และใช้เงินลงทุนราว 47 ล้านดอลลาร์สหรัฐ³² ทั้งนี้ โรงสีของบริษัทเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยดำเนินการรับข้าวเปลือกจากเกษตรกรในประเทศ เพื่อนำมาสีและส่งออกต่างประเทศ ผ่านท่าเรือสีหนุวิลล์³³

8.4.1.2 ผู้ประกอบการต่างชาติรายสำคัญ

➤ บริษัท British American Tobacco (Cambodia) Limited

บริษัท British American Tobacco (Cambodia) Limited เป็นบริษัทในเครือบริษัท British American Tobacco ซึ่งเป็นผู้ผลิตบุหรี่ชั้นนำของโลก จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2539 และลงทุนทำการเพาะปลูกใบยาสูบ เพื่อนำไปแปรรูปในโรงงานผลิตของตน ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญ โดยผลิตภัณฑ์บุหรี่ที่ผลิตนั้นถูกจำหน่ายในประเทศบางส่วน และส่งออกต่างประเทศเป็นหลัก³⁴

➤ บริษัท Coca Cola Company

บริษัท Coca Cola Company เป็นบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มน้ำอัดลมจากสหรัฐอเมริกา ที่ขยายการลงทุนเข้าไปในประเทศกัมพูชา ทั้งนี้ บริษัทได้เข้าไปจัดตั้งบริษัท Cambodia Beverage Company Ltd. ในปี พ.ศ. 2536 และทำการผลิตและจัดจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมแบบขวดแก้วจำหน่ายในประเทศ

ในปี พ.ศ. 2540 บริษัท Cambodia Beverage Company Ltd. ได้ขยายการผลิตครอบคลุมเครื่องดื่มน้ำอัดลมกระป๋อง และในปี พ.ศ. 2557 บริษัทได้ลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตน้ำอัดลมแห่งใหม่ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ³⁵

³² รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.opendevdevelopmentcambodia.net/news/thailands-second-largest-rice-exporter-invests-47m-in-mills/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2559)

³³ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.manager.co.th/mwebboard/listComment.aspx?QNumber=364598&Mbrowse=13> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2559)

³⁴ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.bat-cambodia.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

³⁵ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.eurocham-cambodia.org/member/107/Cambodia-Beverage-Company-Coca-Cola> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

➤ กลุ่มธุรกิจ ASR Group

กลุ่มธุรกิจ ASR Group หรือกลุ่มธุรกิจ American Sugar Refining เป็นกลุ่มธุรกิจจากสหรัฐอเมริกาที่ดำเนินธุรกิจด้านการเพาะปลูกอ้อยและผลิตน้ำตาลรายใหญ่ของโลก โดยมีการกระจายการลงทุนเข้าไปในหลายประเทศทั่วโลก (แต่จะมีฐานการผลิตหลักอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ)³⁶ โดยในเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2553 กลุ่มธุรกิจ ASR Group ได้เข้าไปควบรวมกิจการของบริษัทสัญชาติอเมริกา คือบริษัท Tate & Lyle's ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตน้ำตาลที่ลงทุนอยู่ในกัมพูชา ส่งผลทำให้กลุ่มธุรกิจ ASR Group มีฐานธุรกิจในประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นอีก 1 ประเทศ โดยนอกเหนือจากกัมพูชา บริษัทยังมีสำนักงานขาย (Sale Office) อยู่ในสิงคโปร์³⁷

ทั้งนี้ ธุรกิจกัมพูชาที่กลุ่มธุรกิจ ASR Group เข้าซื้อและควบรวมมาจากบริษัท Tate & Lyle's ประกอบด้วยธุรกิจเพาะปลูกอ้อย และโรงงานแปรรูปน้ำตาล ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดเกาะกง โดยผลผลิตที่แปรรูปได้ (น้ำตาลทรายดิบ) จะส่งไปยังตลาดสหภาพยุโรปและโปรตุเกส

➤ บริษัท Hung Hiep³⁸

บริษัท Hung Hiep เป็นบริษัทสัญชาติจีน ประกอบกิจการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าหลากหลายชนิด อันได้แก่ ชา บุหรี่ (ยาสูบ) และสิ่งทอ และในปี พ.ศ. 2496 บริษัท Hung Hiep ได้เข้ามาลงทุนจัดตั้งบริษัท Hung Hiep (Cambodia) Co., Ltd ขึ้น โดยเริ่มต้นธุรกิจจากการนำเข้าสินค้าชา บุหรี่ (ยาสูบ) และสิ่งทอ เข้ามาจำหน่ายในกัมพูชา และเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าต่างๆ โดยเฉพาะรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ให้กับบริษัทต่างชาติ อาทิ Mercedes-Benz, General Motor, Chrysler, Opel, Toyota, Honda, Yamaha motorcycle, ฯลฯ

ปัจจุบัน บริษัท Hung Hiep (Cambodia) Co., Ltd ยังคงดำเนินธุรกิจการค้านำเข้าสินค้ามาจำหน่ายในกัมพูชาเช่นเดิม โดยนอกเหนือจากธุรกิจดังกล่าว บริษัทยังได้ลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมเกษตรในกัมพูชาด้วย โดยสำหรับการลงทุนดังกล่าว (เฉพาะในภาคการเกษตร) บริษัทได้เข้ามาลงทุนทำธุรกิจส่งออกสินค้าเกษตรในกัมพูชา โดยจัดตั้งโรงสีข้าวและรับข้าวเปลือกจากเกษตรกรมาสี ก่อนบรรจุถุงส่งออกต่างประเทศ

³⁶ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.asr-group.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

³⁷ รวบรวมข้อมูลจาก <http://agritrade.cta.int/en/layout/set/print/Agriculture/Commodities/Sugar/Tate-Lyle-American-Sugar-Refining-corporate-profile> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

³⁸ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.hunghiepgroup.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

➤ บริษัท Green Feed

บริษัท Green Feed เป็นบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์ (ทั้งอาหารสัตว์บกและสัตว์น้ำ) จากเวียดนาม ซึ่งได้เข้ามาลงทุนจัดสร้างโรงงานผลิตอาหารสัตว์ในกัมพูชาในปี พ.ศ. 2551 โดยตัวโรงงานจัดตั้งอยู่ในจังหวัดพระตะบอง ดำเนินการผลิตอาหารสัตว์เพื่อจำหน่ายในตลาดกัมพูชา³⁹

➤ บริษัท New Hope Group

บริษัท New Hope Group เป็นผู้ผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์รายใหญ่จากประเทศจีน ซึ่งขยายการลงทุนเข้ามาในหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ ยังมีการลงทุนในประเทศอื่นๆ เช่น บังกลาเทศ และประเทศในทวีปแอฟริกาด้วย⁴⁰

สำหรับการลงทุนในกัมพูชา บริษัท New Hope Group ได้เข้าไปร่วมทุนกับกลุ่มธุรกิจจากญี่ปุ่น คือ Sojitz Corporation (โดยบริษัทถือหุ้นสัดส่วนร้อยละ 90 ส่วน Sojitz Corporation ถือหุ้นในส่วนที่เหลือ) ในปี พ.ศ. 2554 และทำการจัดตั้งบริษัท New Hope (Cambodia) และจัดตั้งโรงงานขึ้นภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ เพื่อดำเนินการผลิตอาหารสัตว์เพื่อจำหน่ายในประเทศ⁴¹

➤ บริษัท Siv Guek Inv. Co., Ltd.⁴²

บริษัท Siv Guek Inv. Co., Ltd. เป็นบริษัทจีนที่เข้ามาลงทุนเพาะปลูกทางการเกษตรในกัมพูชา โดยแรกเริ่มที่เข้ามาลงทุน บริษัทเริ่มทำการเพาะปลูกถั่วเขียว และมันสำปะหลัง แต่เนื่องด้วยพื้นที่เพาะปลูกไม่ค่อยเหมาะสมต่อการใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยวผลผลิต จึงได้ปรับเปลี่ยนมาลงทุนเพาะปลูกต้นยางพาราแทน โดยผลผลิตน้ำยางที่ได้จะนำไปแปรรูปเป็นยางแท่งแห้ง (Bar Dried Rubber) เพื่อส่งออกกลับไปยังประเทศจีน

³⁹ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.greenfeed.com.vn/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

⁴⁰ รวบรวมข้อมูลจาก http://www.opsmoac.go.th/ewt_news.php?id=4960&filename=index (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

⁴¹ รวบรวมข้อมูลจาก <https://www.sojitz.com/en/news/2011/12/201112071.php> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

⁴² ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

➤ **บริษัท Swift Resources (Cambodia) Limited⁴³**

บริษัท Swift Resources (Cambodia) Limited เป็นบริษัทจากฮ่องกงที่เข้ามาลงทุนเพาะปลูกยางพาราในกัมพูชา โดยเริ่มเพาะปลูกในปี พ.ศ. 2552 มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 4,500 เฮกตาร์ในจังหวัดกระแจะ (แต่ปัจจุบัน ลงทุนเพาะปลูกจริงอยู่ที่ 2,600 เฮกตาร์) โดยผลผลิตทั้งหมดนำไปแปรรูปขึ้นพื้นฐานเป็นยางแห้งแบบแห้ง (Dry Rubber) เพื่อส่งออกไปประเทศมาเลเซียเกือบทั้งหมด และส่วนที่เหลือส่งออกไปประเทศจีน

8.4.1.3 ผู้ประกอบการท้องถิ่นรายสำคัญ

➤ **บริษัท Cambodia Brewery Ltd.**

บริษัท Cambodia Brewery Ltd. เป็นบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ท้องถิ่นรายใหญ่ที่สุดในประเทศกัมพูชา ดำเนินการผลิตเบียร์ โดยใช้วัตถุดิบจากภายในประเทศในการผลิต (นำเทคนิคในการกลั่น รวมถึงนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตจากสหภาพยุโรป) โดยโรงงานผลิตของบริษัทตั้งอยู่ในเขตพื้นที่กรุงพนมเปญ⁴⁴

➤ **เครือธุรกิจ L.Y.P Group**

เครือธุรกิจ L.Y.P Group เป็นเครือธุรกิจของนักลงทุนชาวกัมพูชา ซึ่งดำเนินธุรกิจที่หลากหลายกิจการด้วยกัน อันได้แก่ ธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม รีสอร์ท สนามกอล์ฟ สวนสัตว์ เป็นต้น ธุรกิจด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การผลิตน้ำประปา การกระจายกระแสไฟฟ้า เป็นต้น ธุรกิจด้านการค้าและการกระจายสินค้า ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงธุรกิจการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูป⁴⁵

สำหรับกิจการด้านการเกษตรของเครือธุรกิจ L.Y.P Group ประกอบด้วยบริษัท Phnom Penh Sugar Plantation และบริษัท Chub Rubber Plantation Co., Ltd ทั้งนี้ บริษัท Phnom Penh Sugar Plantation จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2542 และดำเนินธุรกิจเพาะปลูกอ้อยและผลิตน้ำตาลในจังหวัดกัมปงสปีอ ส่วนบริษัท Chub Rubber Plantation Co., Ltd ซึ่งดำเนินธุรกิจเพาะปลูกและ

⁴³ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

⁴⁴ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.khmerbrewery.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

⁴⁵ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.lypgroup.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ทำสวนยางพาราในจังหวัดกำแพงจาม มีขนาดพื้นที่เพาะปลูกกว่า 250,000 เฮกตาร์ (ทางบริษัทมีแผนจะลงทุนเพาะปลูกเพิ่มเป็น 450,000 เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2563)

➤ กลุ่มธุรกิจ Medivet group

กลุ่มธุรกิจ Medivet group เป็นเครือบริษัทท้องถิ่นที่ประกอบด้วย 2 บริษัทย่อย ได้แก่ บริษัท Medivet Co., Ltd. ซึ่งดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ และบริษัท Agri-Master Co., Ltd. ซึ่งดำเนินธุรกิจผลิตอาหารสัตว์⁴⁶

สำหรับการผลิตอาหารสัตว์ของกลุ่มธุรกิจ Medivet group บริษัท Agri-Master Co., Ltd. ถูกจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2547 ใกล้กับกรุงพนมเปญ (ห่างจากกรุงพนมเปญประมาณ 30 กิโลเมตร) ดำเนินการผลิตอาหารสัตว์ ได้แก่ อาหารสุกร ไก่ และเป็ด โดยมีกำลังการผลิตประมาณ 7,000 ตันต่อเดือน และอาหารสัตว์ทั้งหมดถูกจำหน่ายไปยังเกษตรกรในกรุงพนมเปญ และจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศ

ในปี พ.ศ. 2551 บริษัทได้ลงทุนขยายธุรกิจเข้าสู่การทำฟาร์มไก่ และเพาะพันธุ์ลูกไก่เพื่อจำหน่ายในประเทศ มีกำลังการผลิตไก่ 500,000 ตัวต่อเดือน โดยใช้อาหารสัตว์ที่บริษัทผลิตได้ในการเลี้ยง

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2556 บริษัท Agri-Master Co., Ltd. ได้ทำการขยายกำลังการผลิตส่งผลให้กำลังการผลิตในปัจจุบัน อยู่ที่ประมาณ 20,000 ตันต่อเดือน

➤ กลุ่มธุรกิจ SOMA Group

กลุ่มธุรกิจ โซมากรุป (SOMA Group) เป็นกลุ่มธุรกิจที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยภาคธุรกิจการเพาะปลูก (เป็นธุรกิจแรกสุดที่กลุ่มธุรกิจนี้ประกอบการ) ภาคธุรกิจโรงสีข้าว ภาคธุรกิจบริการต่างๆ อันได้แก่ ธุรกิจค้าปลีกและการกระจายสินค้า ธุรกิจการศึกษา (มหาวิทยาลัย) ธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจบำบัดน้ำเสีย ธุรกิจจ่ายไฟ และธุรกิจโรงไฟฟ้าพลังงานชีวมวล

ทั้งนี้ สำหรับธุรกิจภาคการเกษตรและเกษตรแปรรูป กลุ่ม SOMA Group ดำเนินการเพาะปลูกข้าว ทำฟาร์มปศุสัตว์ (ไก่ไข่ และโคเนื้อ) เพาะปลูกผลไม้ (มะนาว มะพร้าว และขนุน) ใน

⁴⁶ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.medivetgroup.com.kh/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

พื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรและท่าแก้ว เพื่อจำหน่ายในประเทศ และส่งออกไปต่างประเทศ (มีพื้นที่เพาะปลูกรวมกันกว่า 1,000 เฮกตาร์) และจัดตั้งโรงสีข้าวเพื่อส่งออก (ร่วมทุนกับบริษัท ซี.พี. อินเตอร์เทรดดิ้ง) ในจังหวัดกำแพงสปีอ นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดตั้งโรงไฟฟ้าพลังชีวมวลในจังหวัดกำแพงชม

8.4.2 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

8.4.2.1 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตทั้งอุตสาหกรรม

ภาพที่ 8-11 แสดงโครงสร้างห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกำแพงพฐา ตั้งแต่กิจกรรมเริ่มต้นคือการเพาะปลูก ปศุสัตว์ และการผลิตอื่นๆ จนถึงกิจกรรมในขั้นสุดท้ายซึ่งคือการจัดจำหน่ายสินค้าไปให้แก่ผู้บริโภคและเกษตรกร รวมถึงการส่งออก

ภาพที่ 8-11 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปกำแพงพฐา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำ: การเกษตร ปศุสัตว์ และประมง (Plantation, Breeding & Fishery)**

โครงสร้างห่วงโซ่

ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชาเริ่มต้นจากกิจกรรมพื้นฐานขั้นต้นคือการเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ และการทำประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งนี้ กิจกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุดในกัมพูชา คือการเพาะปลูก ซึ่งมีแรงงานอยู่ในภาคส่วนดังกล่าวเป็นจำนวนมาก คิดเป็นประมาณร้อยละ 80 ของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของกัมพูชา

สำหรับบุคคล/กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้เล่นสำคัญในห่วงโซ่ระดับต้นน้ำนี้ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรรายย่อย กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางและขนาดใหญ่ และกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสนับสนุน เช่น ผู้ผลิตปุ๋ย ผู้ลงทุนในธุรกิจเครื่องจักรหรือเครื่องมือทางการเกษตร ตลอดจนผู้จัดจำหน่ายยากำจัดศัตรูพืช/วัชพืช

1) เกษตรกรรายย่อย

เกษตรกรรายย่อยในกัมพูชาเป็นกลุ่มผู้ผลิตที่มีจำนวนและสัดส่วนมากที่สุดในห่วงโซ่ โดยเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวเพาะปลูกพืชไร่ชนิดต่างๆ โดยพืชที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่วนพืชที่มีการเพาะปลูกในสัดส่วนรองลงมา ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน พืชตระกูลถั่ว และผักและผลไม้ชนิดต่างๆ

กลุ่มเกษตรกรรายย่อยนี้บางส่วนยังทำฟาร์มปศุสัตว์ โดยเลี้ยงสัตว์ตั้งแต่ไก่ เป็ด และสัตว์ปีกต่างๆ ไปจนถึงสัตว์ปศุสัตว์ขนาดใหญ่ เช่น สุกร โคเนื้อ โคนม เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีผู้ผลิตบางส่วนที่ทำประมงน้ำจืดอยู่บริเวณพื้นที่โตนเลสาบ รวมถึงแม่น้ำสายต่างๆ และทำประมงน้ำเค็ม ริมหาดฝั่งทางตอนใต้ของกัมพูชา

อย่างไรก็ดี เกษตรกรส่วนใหญ่ตลอดจนผู้ทำปศุสัตว์และประมงในกัมพูชา ยังคงดำเนินการเกษตรหรือปศุสัตว์/ประมงแบบดั้งเดิม เนื่องจากขาดแคลนในปัจจัยการผลิต ได้แก่ ที่ดินขนาดใหญ่ และเงินทุนสำหรับใช้ซื้อปัจจัยการผลิต (ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช เครื่องจักรและ

เครื่องมือทางการเกษตร ฯลฯ) ส่งผลทำให้ผลผลิตของเกษตรกรรายย่อยในกัมพูชาอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก

2) กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางและขนาดใหญ่

สำหรับกลุ่มผู้เพาะปลูกซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูก และกำลังการผลิตผลผลิตสูงขึ้นมา กล่าวคือ กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางและขนาดใหญ่ในกัมพูชา จัดเป็นกลุ่มผู้เพาะปลูกที่มีสัดส่วนไม่มากนักในประเทศ โดยกลุ่มผู้เพาะปลูกดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่เริ่มมีทุนทรัพย์ มีที่ดิน และสามารถซื้อปัจจัยการผลิต เช่น เครื่องจักรทางการเกษตร หรือใช้ปุ๋ยและสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น นอกจากนี้ บางรายก็เป็นผู้ประกอบการท้องถิ่นขนาดเล็กถึงขนาดกลางที่มีโรงงานแปรรูปขนาดเล็กๆ เป็นของตนเอง

ส่วนในกลุ่มผู้เพาะปลูกที่ขนาดใหญ่ถึงใหญ่มากมีจำนวนอยู่น้อย โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจกับโรงงานแปรรูปอยู่แล้ว

3) กลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสนับสนุน

กลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสนับสนุนในกัมพูชา ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ย กลุ่มผู้จัดจำหน่ายเครื่องจักรทางการเกษตร รวมถึงเครื่องมือทางการเกษตร กลุ่มผู้จัดจำหน่ายอาหารสัตว์ (ในกลุ่มนี้อาจเป็นผู้ผลิตเดียวกันกับในกลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางและขนาดใหญ่ และกลุ่มโรงงานแปรรูปในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำ) และกลุ่มผู้ประกอบการในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ยังมีจำนวนและสัดส่วนไม่มากนัก และส่วนใหญ่ดำเนินการค้า (ส่งออก-นำเข้า) การจัดจำหน่าย (ในตลาดกัมพูชา) และ/หรือการผลิตในธุรกิจอาหารสัตว์เป็นสำคัญ ส่วนผู้ประกอบการในธุรกิจอื่นๆ ในประเทศยังมีไม่มากนัก⁴⁷

⁴⁷ Mony, Mak (2016). Presentation on Agriculture Investment in Cambodia. Agri Exhibition 2016- Kick-off Event, Bangkok, Thailand. Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries, Kingdom of Cambodia. March 4, 2016.

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

หากพิจารณาจากผู้ประกอบการรายสำคัญที่นำเสนอไปในหัวข้อ 8.4.1 พบว่าผู้เล่นสำคัญรายหลายดำเนินกิจกรรมในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำนี้อยู่หลาย

❖ ผู้ประกอบการไทย

ผู้ประกอบการไทยรายใหญ่หลายบริษัทได้มีการขยายการลงทุนและฐานการผลิตเข้ามาในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปกัมพูชา โดย 5 บริษัทสำคัญที่ดำเนินการในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตต้นน้ำ ได้แก่ (1) บริษัท C.P. Cambodia (2) บริษัท Betagro (Cambodia) Company Limited (3) กลุ่มธุรกิจ TCC Group (4) บริษัท น้ำตาลขอนแก่น และ (5) บริษัท Thai President Foods โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- **บริษัท C.P. Cambodia** – ดำเนินการทั้งในกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยลงทุนเพาะเลี้ยงสุกร ไก่ เป็ด และสัตว์น้ำ โดยผลผลิตที่ได้ (ทั้งสัตว์เป็นและเนื้อสัตว์) จะจัดจำหน่ายในประเทศ และ/หรือส่งออก รวมถึงนำผลผลิต (เนื้อสัตว์) มาแปรรูปเป็นอาหารแปรรูปอีกด้วย นอกจากนี้ บริษัทยังดำเนินกิจกรรมในส่วนของ การจัดจำหน่ายอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรในกัมพูชา
- **บริษัท Betagro (Cambodia) Company Limited** – ดำเนินการฟาร์มปศุสัตว์ (สุกร) ในจังหวัดกัมปงซิ่ง เพื่อจำหน่ายแม่พันธุ์และลูกพันธุ์ให้กับเกษตรกรในประเทศ รวมถึงทำ Contract Farming เพื่อรับซื้อสุกรที่โตเต็มวัยมาแปรรูปเป็นเนื้อสัตว์จำหน่ายในประเทศด้วย
- **กลุ่มธุรกิจ TCC Group** – ร่วมทุนกับบริษัทท้องถิ่นทำการเพาะปลูกปาล์ม น้ำมัน เพื่อนำไปแปรรูปเป็นน้ำมันปาล์ม
- **บริษัท น้ำตาลขอนแก่น** – ลงทุนเพาะปลูกพืชน้ำตาล (อ้อย) ในจังหวัดเกาะกง
- **บริษัท Thai President Foods** – ดำเนินการเพาะปลูกมันสำปะหลังในลักษณะ Contract Farming เพื่อนำผลผลิตมาป้อนเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปแป้งมัน และอาหารสำเร็จรูปต่อไป

❖ ผู้ประกอบการท้องถิ่นและต่างชาติ

ผู้ประกอบการท้องถิ่นรายใหญ่ในกัมพูชาที่ทำการเกษตรในกัมพูชา ได้แก่ (1) เครือธุรกิจ L.Y.P Group และ (2) กลุ่มธุรกิจ Medivet group ส่วนผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำของกัมพูชา ได้แก่ (1) บริษัท British American Tobacco (Cambodia) Limited (2) กลุ่มธุรกิจ ASR Group (3) บริษัท Green Feed (4) บริษัท New Hope Group (5) บริษัท Siv Guek Inv. และ (6) บริษัท Swift Resources (Cambodia) โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- **เครือธุรกิจ L.Y.P Group** – เป็นบริษัทท้องถิ่นที่ลงทุนเพาะปลูกทำไร่อ้อย และสวนยางพาราในกัมพูชา
- **กลุ่มธุรกิจ Medivet group** – เป็นบริษัทท้องถิ่นที่ลงทุนทำฟาร์มไก่และเพาะพันธุ์ลูกไก่ เพื่อจำหน่ายในประเทศ นอกจากนี้ บริษัทในเครือยังทำธุรกิจจัดจำหน่ายยารักษาโรคสัตว์อีกด้วย
- **บริษัท British American Tobacco (Cambodia) Limited** – เป็นบริษัทสหรัฐอเมริกาที่เข้ามาลงทุนเพาะปลูกใบยาสูบ เพื่อแปรรูปเป็นบุหรี่ก่อนส่งออกไปต่างประเทศ
- **กลุ่มธุรกิจ ASR Group** – เป็นบริษัทสหรัฐอเมริกาที่เข้ามาลงทุนเพาะปลูกอ้อย และแปรรูปน้ำตาลเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ
- **บริษัท Green Feed และบริษัท New Hope Group** – บริษัทแรกเป็นบริษัทจากเวียดนาม ส่วนบริษัทที่สองเป็นบริษัทจากจีน โดยทั้งสองบริษัทต่างเข้ามาลงทุนเพาะปลูกมันสำปะหลังและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในประเทศ เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในโรงงานผลิตอาหารสัตว์ของตน
- **บริษัท Siv Guek Inv. และบริษัท Swift Resources (Cambodia)** – บริษัทแรกเป็นบริษัทจากจีน ส่วนบริษัทที่สองเป็นบริษัทจากฮ่องกง โดยทั้งสองบริษัทต่างเข้ามาลงทุนเพาะปลูกยางพารา ตลอดจนรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรเพื่อนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปชั้นพื้นฐาน (ยางแห้งแท่ง) เพื่อส่งออกไปต่างประเทศ

ทั้งนี้ นอกเหนือจากผู้ประกอบการที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีผู้ประกอบการรายสำคัญอื่นๆ อีกหลายรายที่อาจไม่ได้ถูกกล่าวถึงในการศึกษานี้

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำ: การผลิตและการแปรรูป (Production & Processing)**

โครงสร้างห่วงโซ่

ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตรในกัมพูชาเป็นกลุ่มผู้ผลิตที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย และพ่อค้าคนกลาง เพื่อนำมาแปรรูปก่อนจัดจำหน่ายในกัมพูชา และ/หรือส่งออกไปต่างประเทศ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้บางส่วน ลงทุนในการทำไร่เพาะปลูกหรือฟาร์มปศุสัตว์ของตนเอง เพื่อใช้สำหรับเป็นวัตถุดิบให้กับโรงงานผลิตของตน

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนและสัดส่วนของผู้ผลิตในห่วงโซ่นี้กับผู้ผลิต อันได้แก่เกษตรกรรายย่อย ผู้เพาะปลูกขนาดกลางและใหญ่ และผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสนับสนุนซึ่งอยู่ในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำ จะพบว่า ผู้ผลิตที่เป็นโรงงานแปรรูปในกัมพูชามีจำนวนและสัดส่วนที่น้อยกว่ามาก โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการต่างชาติ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่หรือบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานและฐานการผลิตในกัมพูชา แต่ก็มีบางส่วนที่เป็นผู้ประกอบการชาวกัมพูชาที่ลงทุนในธุรกิจนี้แล้ว โดยธุรกิจของผู้ประกอบการชาวกัมพูชาส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานขนาดเล็กที่มีกำลังการผลิตไม่สูงมาก และส่วนน้อยที่เป็นโรงงานขนาดใหญ่ที่มีกำลังการผลิตมากจริง ๆ (ซึ่งอาจรวมทุนกันกับผู้ประกอบการต่างชาติด้วยบางส่วน)

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

หากพิจารณาจากผู้ประกอบการรายสำคัญที่นำเสนอไปในหัวข้อ 8.4.1 พบว่าผู้เล่นสำคัญรายหลายดำเนินกิจกรรมในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำนี้อยู่มากหลาย

❖ **ผู้ประกอบการไทย**

สำหรับผู้ประกอบการไทยทั้ง 5 ราย ต่างก็เข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร/ปศุสัตว์ ในกัมพูชาด้วยเช่นกัน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- **บริษัท C.P. Cambodia และบริษัท Betagro (Cambodia) Company Limited**
 - ทั้งสองบริษัทลงทุนธุรกิจอาหารสัตว์ โดยรับวัตถุดิบจากเกษตรกรรายย่อยมาแปรรูปในโรงงานผลิต โดยทั้งสองบริษัทยังลงทุนธุรกิจเนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์

แปรรูป โดยบริษัท C.P. Cambodia จะลงทุนในการแปรรูปเนื้อสัตว์เป็นอาหารสำเร็จรูป เช่น ไส้กรอก แฮม เป็นต้น ส่วนบริษัท Betagro (Cambodia) ลงทุนจำหน่ายเนื้อสัตว์ (หมู) นอกจากนี้ บริษัทในเครือ คือ บริษัท C.P. Intertrade ได้เข้าไปร่วมทุนกับบริษัทท้องถิ่นดำเนินธุรกิจโรงสีข้าวเพื่อส่งออกอีกด้วย

- **กลุ่มธุรกิจ TCC Group** – ร่วมทุนกับบริษัทท้องถิ่นจัดตั้งโรงงานแปรรูปน้ำมันปาล์มดิบ โดยอาศัยวัตถุดิบจากไร่เพาะปลูกของบริษัท
- **บริษัท น้ำตาลขอนแก่น** – จัดตั้งโรงงานแปรรูปน้ำตาล โดยอาศัยวัตถุดิบจากไร่เพาะปลูกของบริษัท
- **บริษัท Thai President Foods** – จัดตั้งโรงงานแปรรูปขนมปังสำเร็จรูป โดยอาศัยวัตถุดิบจากไร่เพาะปลูกของบริษัท รวมถึงรับซื้อวัตถุดิบจากเกษตรกรรายย่อยในประเทศ
- **บริษัท Asia Golden Rice** – ดำเนินการในธุรกิจโรงสีข้าว โดยรับวัตถุดิบจากเกษตรกรท้องถิ่นเข้ามาสีและส่งออกต่างประเทศ

❖ ผู้ประกอบการท้องถิ่นและต่างชาติ

ผู้ประกอบการท้องถิ่นรายใหญ่ที่ดำเนินกิจกรรมในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำ ได้แก่ (1) บริษัท Cambodia Brewery Ltd. (2) เครือธุรกิจ L.Y.P Group และ (3) กลุ่มธุรกิจ Medivet group ส่วนผู้ประกอบการต่างชาติรายใหญ่ที่ดำเนินกิจกรรมในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำ ได้แก่ (1) บริษัท British American Tobacco (Cambodia) Limited (2) บริษัท Coca Cola Company (3) กลุ่มธุรกิจ ASR Group (4) บริษัท Hung Hiep (5) บริษัท Green Feed (6) บริษัท New Hope Group (7) บริษัท Siv Guek Inv. และ (8) บริษัท Swift Resources (Cambodia) โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- **บริษัท Cambodia Brewery Ltd.** – เป็นบริษัทท้องถิ่นซึ่งรับผลผลิตข้าวสาลีจากในประเทศ เพื่อนำมาแปรรูปเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- **เครือธุรกิจ L.Y.P Group** – จัดตั้งโรงงานแปรรูปน้ำตาล โดยอาศัยวัตถุดิบจากไร่เพาะปลูกของบริษัท
- **กลุ่มธุรกิจ Medivet group** – จัดตั้งโรงงานผลิตอาหารสัตว์ของตน โดยอาศัยวัตถุดิบจากไร่เพาะปลูกของบริษัท
- **บริษัท Coca Cola Company** – จัดตั้งโรงงานผลิตเครื่องดื่มน้ำอัดลม โดยรับวัตถุดิบจากผู้ผลิตน้ำตาลในประเทศมาผลิตเครื่องดื่ม

- บริษัท **British American Tobacco (Cambodia) Limited** – จัดตั้งโรงงานผลิตบุหรี่ยุคโดยอาศัยวัตถุดิบจากไร่เพาะปลูกของบริษัท
- บริษัท **Hung Hiep** – รับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรในประเทศมาสีและส่งออกข้าวสารไปต่างประเทศ
- กลุ่มธุรกิจ **ASR Group** – จัดตั้งโรงงานแปรรูปน้ำตาล โดยอาศัยวัตถุดิบจากไร่เพาะปลูกของบริษัท
- บริษัท **Green Feed** และบริษัท **New Hope Group** – ทั้งสองบริษัทเข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตอาหารสัตว์ของตน โดยอาศัยวัตถุดิบจากไร่เพาะปลูกของบริษัท
- บริษัท **Siv Guek Inv.** และบริษัท **Swift Resources (Cambodia)** – ทั้งสองบริษัทลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปยางพาราเป็นยางแห้งแท่ง เพื่อส่งออกไปต่างประเทศ

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตหลังกระบวนการผลิต: การจัดจำหน่ายและการส่งออก (Marketing & Export)**

โครงสร้างห่วงโซ่

สินค้าเกษตรและปศุสัตว์ในกัมพูชาบางส่วนจะไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปใดๆ และถูกส่งออกไปต่างประเทศ (หรือจำหน่ายในประเทศ) อันได้แก่ ข้าวเปลือก (Paddy) พืชผักและผลไม้ และสัตว์ปศุสัตว์ที่ยังมีชีวิต (สุกร) ทั้งนี้ พ่อค้าคนกลางจะเป็นผู้รับซื้อสินค้าจากเกษตรกรรายย่อยและส่งไปจำหน่ายในตลาด (หรือถูกจำหน่ายให้กับผู้ค้าปลีก-ค้าส่งรายใหญ่ เพื่อกระจายให้กับร้านค้า และ/หรือซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ในตัวเมืองต่อไป) ขณะที่บางครั้งผู้ส่งออกอาจมารับซื้อผลผลิตโดยตรงจากเกษตรกร หรือจากพ่อค้าคนกลางเพื่อนำไปบรรจุและส่งออก

ส่วนสินค้าเกษตรและปศุสัตว์ที่ได้รับการแปรรูป จะมาจากโรงงานแปรรูปต่างๆ ในประเทศซึ่งรับซื้อผลผลิตมาจากเกษตรกรรายย่อยหรือพ่อค้าคนกลางอีกที รวมไปถึงนำเข้าวัตถุดิบจากไร่เพาะปลูก/ฟาร์มปศุสัตว์ของตนมาใช้ในการผลิตและแปรรูป

ทั้งนี้ สินค้าที่จำหน่ายในประเทศจะใช้รถบรรทุกในการขนส่งสินค้ากระจายไปยังจุดกระจายสินค้าตามเมืองต่างๆ ก่อนจะกระจายต่อไปยังร้านค้า ห้างสรรพสินค้า หรือตลาดในจังหวัดต่างๆ ส่วนสินค้าที่ถูกส่งออกไปต่างประเทศ จะแบ่งเป็นสินค้าที่ส่งออกไป สปป.ลาว เวียดนาม

ไทย หรือจีน จะอาศัยการขนส่งสินค้าโดยรถบรรทุก ส่วนสินค้าที่ส่งออกไปประเทศอื่น จะขนส่งด้วยรถบรรทุกไปยังท่าเรือขนส่ง ได้แก่ ท่าเรือพนมเปญ ท่าเรือสีหนุวิลล์ หรือท่าเรือแหลมฉบัง

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

หากพิจารณาจากผู้ประกอบการรายสำคัญที่นำเสนอไปในหัวข้อ 8.4.1 พบว่าผู้เล่นสำคัญส่วนใหญ่ดำเนินการจัดจำหน่ายในประเทศ และมีผู้ประกอบการบางส่วนที่ทั้งจัดจำหน่ายในประเทศ ควบคู่ไปกับการส่งออก นอกจากนี้ ก็มีผู้ประกอบการบางส่วนที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อส่งออกเช่นกัน ดังสรุปได้ต่อไปนี้

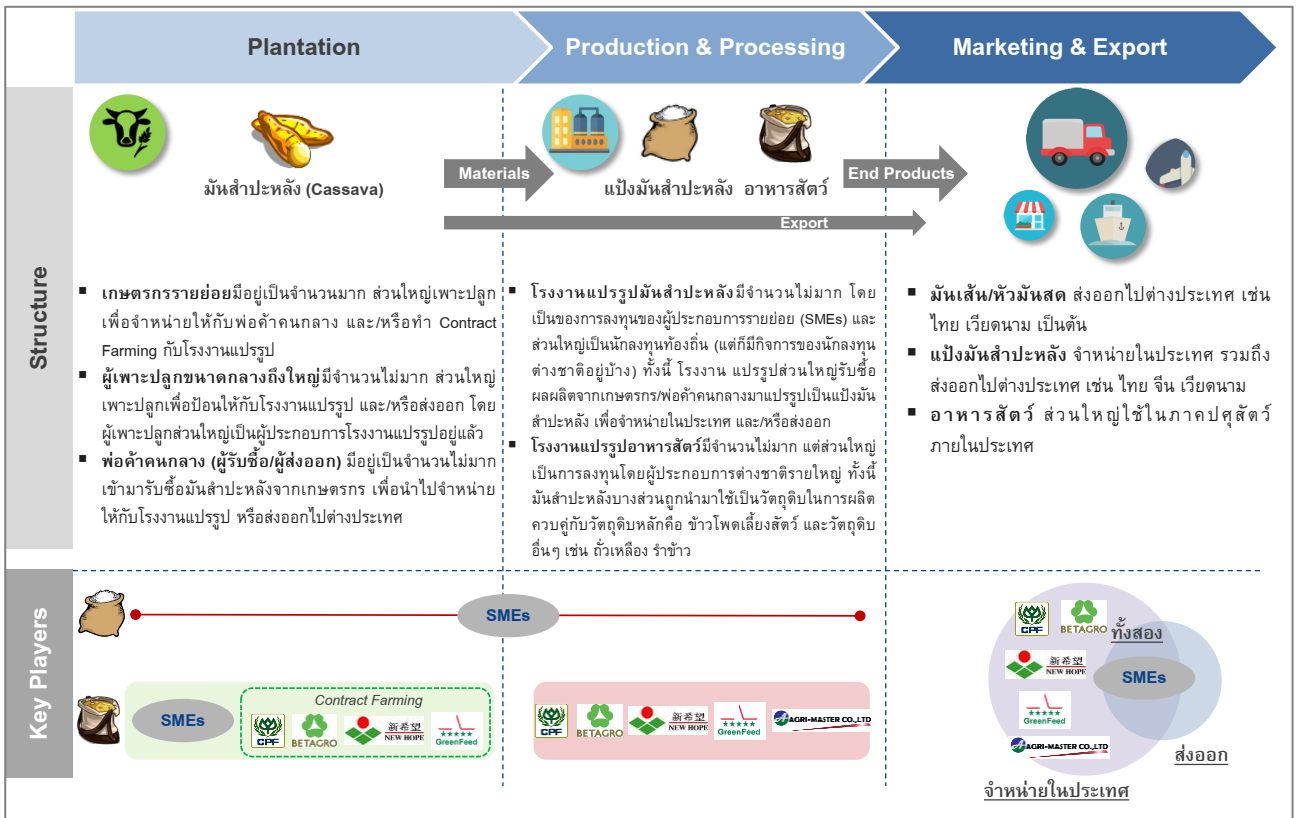
- **จำหน่ายในประเทศเป็นสำคัญ** – ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะดำเนินการผลิตเพื่อจัดจำหน่ายในประเทศ โดยผู้ประกอบการไทยรายสำคัญที่ดำเนินการในรูปแบบดังกล่าว ได้แก่ **บริษัท Betagro (Cambodia) Company Limited** และ **บริษัท Thai President Foods** ส่วนผู้ประกอบการท้องถิ่นและต่างชาติที่ดำเนินการในรูปแบบดังกล่าว ได้แก่ **บริษัท Coca Cola Company** **บริษัท Green Feed** **บริษัท New Hope Group** **กลุ่มธุรกิจ Medivet group** และ **บริษัท Cambodia Brewery Ltd.**
- **จำหน่ายในประเทศควบคู่ไปกับการส่งออก** – ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งดำเนินการผลิตโดยจำหน่ายให้กับตลาดกัมพูชา รวมไปถึงส่งออกสินค้ามาไทยหรือไปต่างประเทศ โดยผู้ประกอบการไทยที่ดำเนินการในรูปแบบดังกล่าว ได้แก่ **บริษัท C.P. Cambodia** **กลุ่มธุรกิจ TCC Group** และ **บริษัท น้ำตาลขอนแก่น** ส่วนผู้ประกอบการท้องถิ่นและต่างชาติที่ดำเนินการในรูปแบบดังกล่าว ได้แก่ **บริษัท British American Tobacco (Cambodia) Limited** และ **เครือธุรกิจ L.Y.P Group**
- **ส่งออกเพียงอย่างเดียว** – สำหรับผู้ประกอบการรายสำคัญในกัมพูชาที่มุ่งเน้นการส่งออกเป็นหลัก ได้แก่ **บริษัท Asia Golden Rice** **กลุ่มธุรกิจ ASR Group** **บริษัท Hung Hiep** **บริษัท Siv Guek Inv.** และ **บริษัท Swift Resources (Cambodia)**

8.4.2.2 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของสินค้าเป้าหมาย: มันสำปะหลัง

โครงสร้างห่วงโซ่อุตสาหกรรมมันสำปะหลังของกัมพูชาประกอบไปด้วยห่วงโซ่มูลค่าการเพาะปลูก ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตและแปรรูป รวมถึงห่วงโซ่มูลค่าการจัดจำหน่ายสินค้าและการส่งออก ดังแสดงในภาพที่ 8-12

ภาพที่ 8-12 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมมันสำปะหลังกัมพูชา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

➤ ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำ: การเพาะปลูกมันสำปะหลัง (Plantation)

บุคคล/กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ผลิตในห่วงโซ่การเพาะปลูกมันสำปะหลังของกัมพูชาประกอบด้วย 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรรายย่อย กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางถึงใหญ่ และกลุ่มพ่อค้าคนกลาง

1) กลุ่มเกษตรกรรายย่อย

กลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่ดำเนินการเพาะปลูกมันสำปะหลังของกัมพูชาเป็นกลุ่มผู้ผลิตที่มีจำนวนและสัดส่วนมากที่สุดในห่วงโซ่ โดยเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกในเชิงพาณิชย์ เพื่อจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง และ/หรือผู้โรงงานแปรรูป (ในรูปของการทำสัญญา Contract Farming กับโรงงาน)

2) กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางถึงใหญ่

กลุ่มผู้เพาะปลูกอีกกลุ่มหนึ่งในอุตสาหกรรมมันสำปะหลังของกัมพูชา คือ กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางถึงใหญ่ ซึ่งมีจำนวนและสัดส่วนที่น้อยกว่ากลุ่มเกษตรกรรายย่อยอยู่ค่อนข้างมาก โดยผู้เพาะปลูกในกลุ่มนี้จะดำเนินการเพาะปลูกเพื่อจำหน่ายผลผลิตให้กับโรงงานแปรรูป และบางรายก็ดำเนินการเพื่อการส่งออก

ทั้งนี้ ผู้เพาะปลูกส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้เป็นผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปอยู่แล้ว ซึ่งเข้ามาลงทุนเพาะปลูกมันสำปะหลังเพื่อป้อนเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปให้กับโรงงาน ควบคู่ไปกับการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรที่ทำสัญญา Contract Farming เอาไว้ และ/หรือรับซื้อจากพ่อค้าคนกลางอีกต่อหนึ่ง

3) กลุ่มพ่อค้าคนกลาง

กลุ่มพ่อค้าคนกลางในธุรกิจมันสำปะหลังในกัมพูชามีจำนวนและสัดส่วนอยู่ไม่มาก โดยพ่อค้าดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นพ่อค้ารายย่อย (SMEs) ที่มารับซื้อสินค้าผลผลิตจากเกษตรกร เพื่อจำหน่ายต่อให้กับโรงงานแปรรูป และ/หรือส่งออกโดยไม่ผ่านการแปรรูปไปต่างประเทศ

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำ: การผลิตและการแปรรูป (Production & Processing)**

โครงสร้างห่วงโซ่

ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตและแปรรูปมันสำปะหลังของกัมพูชาประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ การผลิตและแปรรูปมันสำปะหลังเป็นแป้งมันสำปะหลัง (Strach) และการผลิตและแปรรูปมันสำปะหลังเป็นอาหารสัตว์ (Animal Feed)

ทั้งนี้ การผลิตแป้งมันสำปะหลังเป็นห่วงโซ่การผลิตหลักของอุตสาหกรรมมันสำปะหลังกัมพูชา โดยมีผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) จำนวนหนึ่งจัดตั้งโรงงานแปรรูปขึ้นมา โดยรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย/พ่อค้าคนกลาง ตลอดจนลงทุนเพาะปลูกมันสำปะหลังของตนเอง เพื่อป้อนเป็นวัตถุดิบในการแปรรูป สำหรับสินค้าแป้งมันสำปะหลังที่ผลิตได้ ส่วนหนึ่งจะจำหน่ายในประเทศ และอีกส่วนหนึ่งจะส่งออกไปต่างประเทศ เช่น ไทย เวียดนาม จีน เป็นต้น

ส่วนการผลิตอาหารสัตว์ เป็นห่วงโซ่การผลิตที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของกัมพูชา โดยหัวมันสำปะหลังบางส่วนที่ไม่ได้ถูกนำไปแปรรูปเป็นแป้งมันสำปะหลัง จะถูกใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อป้อนให้กับโรงงานผลิตอาหารสัตว์ ซึ่งวัตถุดิบดังกล่าวจะถูกใช้ร่วมกับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (วัตถุดิบหลักของการผลิตอาหารสัตว์) และวัตถุดิบอื่นๆ เช่น ถั่วเหลือง รำข้าว เป็นต้น เพื่อผลิตและแปรรูปออกมาเป็นอาหารสัตว์และจำหน่ายและใช้ในภาคการปศุสัตว์ภายในประเทศกัมพูชาเป็นสำคัญ

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

สำหรับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตแป้งมันสำปะหลังของกัมพูชา ประกอบด้วยกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนท้องถิ่นที่เข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปขนาดไม่ใหญ่มาก แต่ก็มีผู้ประกอบการ SMEs ที่เป็นต่างชาติด้วยเช่นกัน

ส่วนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ของกัมพูชา จะประกอบด้วยผู้ประกอบการรายใหญ่จากต่างชาติ ดังที่ได้นำเสนอไปในหัวข้อที่ 8.4.1 ซึ่งได้แก่ บริษัท C.P. Cambodia และบริษัท Betagro (Cambodia) Company Limited จากประเทศไทย บริษัท Green Feed จากเวียดนาม และบริษัท New Hope Group จากจีน

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตหลังกระบวนการผลิต: การจัดจำหน่ายและการส่งออก
(Marketing & Export)**

โครงสร้างห่วงโซ่

สินค้าสุดท้าย (End Product) ที่ได้จากห่วงโซ่มูลค่าการผลิตสินค้ามันสำปะหลังของ
กัมพูชา ประกอบด้วย (1) หัวมันสดและมันเส้น (สินค้าที่ไม่ได้ผ่านการแปรรูป) (2) แป้งมัน
สำปะหลัง และ (3) อาหารสัตว์

ทั้งนี้ หัวมันสดและมันเส้น (ที่ไม่ได้ผ่านการแปรรูปใดๆ) จะถูกส่งออกไปต่างประเทศ
โดยตลาดหลัก ได้แก่ ไทย และเวียดนาม ส่วนแป้งมันสำปะหลังบางส่วนจะจำหน่ายในประเทศ
และบางส่วนส่งออกไปต่างประเทศ เช่น ไทย จีน เวียดนาม เป็นต้น ขณะที่สำหรับอาหารสัตว์
สินค้านี้คิดง่าส่วนใหญ่ใช้ในภาคปศุสัตว์ภายในประเทศ

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

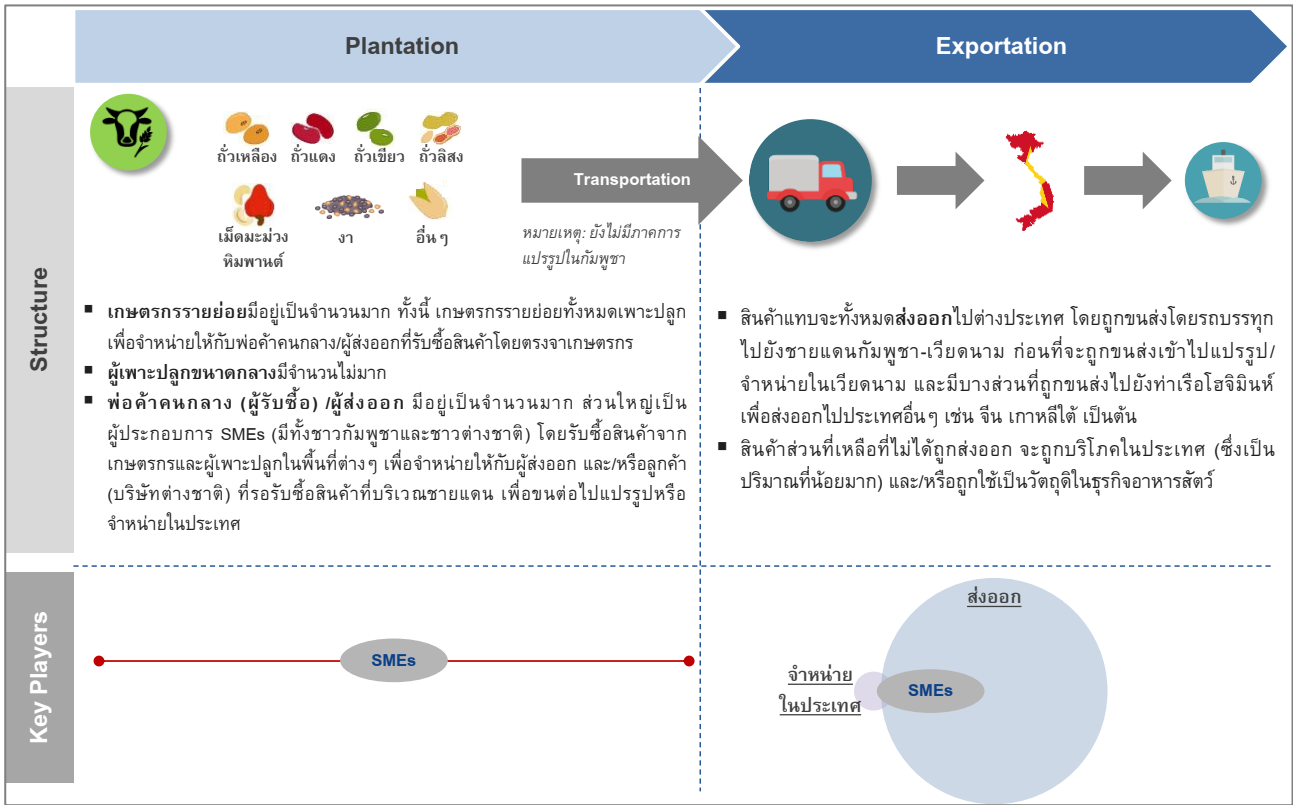
ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่ผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) จะดำเนินการส่งออกสินค้า
ไปต่างประเทศ รวมไปถึงจำหน่ายสินค้าในประเทศ ขณะที่ผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่
อยู่ในภาคการผลิตอาหารสัตว์ จะทำการจำหน่ายสินค้า (อาหารสัตว์) ภายในประเทศ เพื่อใช้ใน
ภาคการปศุสัตว์ของกัมพูชาต่อไป

8.4.2.3 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของสินค้าเป้าหมาย: พืชตระกูลถั่ว

ภาพที่ 8-13 แสดงโครงสร้างห่วงโซ่อุตสาหกรรมพืชตระกูลถั่วของกัมพูชา ซึ่งประกอบ
ห่วงโซ่การเพาะปลูก และห่วงโซ่ของการส่งออก

ภาพที่ 8-13 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมพืชตระกูลถั่วกัมพูชา

ที่มา : บริษัท โพลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิต: การเพาะปลูกพืชตระกูลถั่ว (Plantation)**

บุคคล/กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ผลิตในห่วงโซ่การเพาะปลูกพืชตระกูลถั่วของกัมพูชาประกอบด้วย 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรรายย่อย กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลาง และกลุ่มพ่อค้าคนกลางและผู้ส่งออก

1) **กลุ่มเกษตรกรรายย่อย**

กลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่ดำเนินการเพาะปลูกพืชตระกูลถั่วของกัมพูชาเป็นกลุ่มผู้ผลิตที่มีจำนวนและสัดส่วนมากที่สุดในห่วงโซ่ โดยเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกในเชิงพาณิชย์ เพื่อจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง และ/หรือผู้ส่งออก (ทั้งรายย่อยและรายใหญ่) ที่เข้ามารับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรโดยตรง

ทั้งนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ในกัมพูชายังคงขาดแคลนเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ อาทิ ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช ฯลฯ ทำให้การเพาะปลูกยังไม่ได้มีประสิทธิภาพสูงมาก

2) กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลาง

กลุ่มผู้เพาะปลูกอีกกลุ่มหนึ่งในอุตสาหกรรมพืชตระกูลถั่วของกัมพูชา คือ กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลาง ซึ่งมีจำนวนและสัดส่วนที่น้อยกว่ากลุ่มเกษตรกรรายย่อยอยู่ค่อนข้างมาก โดยผู้เพาะปลูกในกลุ่มนี้จะดำเนินการเพาะปลูกคล้ายกับกลุ่มผู้เพาะปลูกรายย่อย กล่าวคือ เพาะปลูกในรูปแบบเชิงพาณิชย์ เพื่อจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง และ/หรือผู้ส่งออกที่เข้ามาซื้อผลผลิต แต่ผู้เพาะปลูกขนาดกลางจะได้เปรียบเกษตรกรรายย่อย เนื่องจากพอจะมีที่ดิน รวมถึงทุนทรัพย์ที่มากกว่า ทำให้สามารถเข้าถึงปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช และเครื่องจักรทางการเกษตร อันส่งผลให้ผู้เพาะปลูกในกลุ่มนี้มีปริมาณผลผลิตที่สูงกว่าโดยเปรียบเทียบกับเกษตรกรรายย่อย

ทั้งนี้ มีผู้เพาะปลูกในกลุ่มนี้บางรายที่เป็นทั้งผู้เพาะปลูกและเป็นพ่อค้าคนกลาง และ/หรือผู้ส่งออกสินค้าด้วยเช่นกัน แต่โดยภาพรวม กล่าวได้ว่ายังไม่มีผู้เพาะปลูกขนาดใหญ่ในกัมพูชาสำหรับการเพาะปลูกพืชตระกูลถั่วนี้

3) กลุ่มพ่อค้าคนกลาง และ/หรือผู้ส่งออก

กลุ่มพ่อค้าคนกลางในธุรกิจพืชตระกูลถั่วในกัมพูชามีจำนวนและสัดส่วนอยู่มากพอสมควร โดยส่วนใหญ่เป็นพ่อค้ารายย่อย (SMEs) ที่มารับซื้อสินค้าและทำการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ และมีพ่อค้ารายใหญ่อยู่บ้างจำนวนเล็กน้อย

บทบาทของกลุ่มพ่อค้าคนกลางเหล่านี้ คือเป็นตัวกลางระหว่างผู้เพาะปลูกในประเทศและผู้รับซื้อสินค้าจากต่างประเทศ โดยพ่อค้าคนกลางจะเข้าไปรับซื้อผลผลิตถั่วชนิดต่าง ๆ จากผู้เพาะปลูกในประเทศ และทำการขนส่งสินค้าเพื่อไปส่งมอบให้กับลูกค้าที่เป็นโรงงานแปรรูปที่จะนำถั่วดังกล่าวไปเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปต่อไป และ/หรือลูกค้าที่จะส่งออกสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศ ผ่านทางท่าเรือโฮจิมินห์ต่อไป

ทั้งนี้ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา⁴⁸ สะท้อนให้เห็นว่าแทบจะไม่มี การแปรรูปสินค้าพืชตระกูลถั่วในประเทศกัมพูชาอยู่แล้ว (หากไม่นับรวมในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ที่นำเอาผลผลิตบางส่วน เช่น ถั่วเหลือง เป็นต้น มาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต) โดยการแปรรูปมากที่สุดคือการนำถั่วบางชนิดมาทำให้แห้ง เช่น เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ซึ่งเป็นการดำเนินการผลิตที่มีขนาดเล็กมาก เพื่อจำหน่ายสินค้าดังกล่าวให้แก่ตลาดผู้บริโภคในประเทศเท่านั้น

➤ ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตหลังกระบวนการผลิต: การส่งออก (Exportation)

เนื่องจากกัมพูชายังไม่มีผู้ประกอบการในภาคการแปรรูปสินค้าพืชตระกูลถั่ว จึงทำให้สินค้าแทบจะทั้งหมดที่ผลิตได้ถูกส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ โดยสำหรับกระบวนการส่งออกดังกล่าว เริ่มต้นจากพ่อค้าคนกลาง หรือผู้ส่งออก รับซื้อสินค้าวัตถุดิบ (ถั่วชนิดต่าง ๆ) จากผู้เพาะปลูกแล้วและนำมาทำการคัดเกรด จากนั้น จึงดำเนินการขนส่งสินค้าไปโดยรถบรรทุกไปยังชายแดนกัมพูชา-เวียดนาม บริเวณด่านบาวเวต (Bavet) โดย ณ บริเวณด่านดังกล่าว จะมีผู้ประกอบการชาวเวียดนามมารับซื้อสินค้าเพื่อขนส่งเข้าไปแปรรูปต่อในเวียดนาม และ/หรือขนส่งต่อไปยังท่าเรือโฮจิมินห์เพื่อส่งออกไปประเทศอื่นๆ เช่น จีน เกาหลีใต้ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังอาจมีผู้ประกอบการเวียดนามและต่างชาติบางรายที่เดินทางมารับซื้อกับพ่อค้าคนกลางที่ดำเนินธุรกิจในจังหวัดเพาะปลูก เช่น เสียมเรียบ สตึงเตตรง กระแจะ รัตนคีรี มณฑลคีรี เป็นต้น

ส่วนสินค้าที่จำหน่ายในประเทศ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก จะถูกขนส่งด้วยรถบรรทุกเข้ามาจำหน่ายในร้านค้าหรือห้างสรรพสินค้าต่างๆ ในตัวเมืองสำคัญๆ

⁴⁸ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชาถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

8.5 นโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในราชอาณาจักรกัมพูชา

8.5.1 นโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุน

ในปี พ.ศ. 2557 รัฐบาลกัมพูชาได้ออกนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2558-2568 (Cambodia Industrial Development Policy 2015-2025) ขึ้น โดยจากแผนนโยบายดังกล่าว รัฐบาลมีความพยายามที่จะส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิต (Manufacturing) และภาคการเกษตรแปรรูป (Agro-processing) โดยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) เช่นเดียวกับการสนับสนุนและผลักดันกำลังการผลิตและความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการภายในประเทศ รวมถึงผู้ประกอบการต่างชาติที่เป็นรายย่อย (SMEs) ทั้งการลงทุนในธุรกิจการผลิตเพื่อการส่งออกและการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า

ขณะเดียวกันก็ยังมีมุ่งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป โดยได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาเอาไว้ ดังที่ได้นำเสนอไว้ในหัวข้อ 4.2.2

8.5.2 กฎหมายและกฎระเบียบด้านการลงทุน

การที่นักลงทุนจะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในกัมพูชา จำเป็นต้องทราบถึงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ของกัมพูชา อันได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการลงทุน (Law the Amendment to the Law on Investment 2003) กฎหมายว่าด้วยธุรกิจ (Law on Commercial Enterprise 2005) และกฎหมายแรงงาน (Labor Law 1997) ซึ่งได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 7 (หัวข้อ 7.5.1) นอกจากนี้ ผู้ประกอบการที่จะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงกฎหมายที่ดิน (Law on Land 2001) ด้วย

ทั้งนี้ สำหรับในหัวข้อนี้ รวมถึงหัวข้อ 8.5.3 คณะผู้วิจัยจะไม่นำเสนอในกฎหมายว่าด้วยการลงทุน (Law the Amendment to the Law on Investment 2003) กฎหมายว่าด้วยธุรกิจ (Law on Commercial Enterprise 2005) และกฎหมายแรงงาน (Labor Law 1997) แต่จะนำเสนอเฉพาะในส่วนของกฎหมาย กฎระเบียบ ตลอดจนกระบวนการหรือขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ดินเท่านั้น

สำหรับกฎหมายที่ดิน (Law on Land 2001) ของกัมพูชา ดังที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 กฎหมายดังกล่าวระบุถึงสิทธิในการถือครองและใช้ประโยชน์จากที่ดินในกัมพูชา รวมถึงข้อจำกัดสำหรับนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งจำกัดว่าบุคคลหรือนิติบุคคลต่างชาติ จะไม่มีสิทธิถือครองที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ แต่สามารถเช่าที่ดินผ่านการทำสัญญาเช่ากับบุคคลหรือนิติบุคคลสัญชาติกัมพูชาได้ โดยสำหรับระยะเวลาเช่าที่ดินในกัมพูชา ต้องอย่างน้อย 15 ปี และไม่เกินระยะเวลา 50 ปี แต่สามารถต่ออายุได้สูงสุด 50 ปี

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการต่างชาติยังสามารถเช่าที่ดินจากรัฐบาลกัมพูชาได้เช่นกัน ในรูปของการขอสัมปทานที่ดิน (Land Concessions) ในลักษณะ Economic Concession (นำเสนอไว้ในบทที่ 4) โดยระยะเวลาเช่าที่ดินแบบสัมปทานกับรัฐบาลกัมพูชาจะอยู่ที่สูงสุดไม่เกิน 99 ปี และยังมีข้อกำหนดขนาดพื้นที่ให้ไม่เกิน 10,000 เฮกตาร์อีกด้วย

8.5.3 กระบวนการขั้นตอนที่สำคัญ

สำหรับขั้นตอนการเช่าที่ดินกับภาคเอกชนในกัมพูชาเพื่อนำไปใช้ในการทำการเกษตร ปศุสัตว์ และ/หรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ นักลงทุนสามารถติดต่อกับภาคเอกชนที่เป็นเจ้าของที่ดิน (Landlord) ได้โดยตรง เพื่อดำเนินการจัดทำสัญญาเช่าที่ดินกับภาคเอกชนดังกล่าว

ส่วนการขอสัมปทานที่ดินกับรัฐบาลกัมพูชาในลักษณะ Economic Concession มีขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้⁴⁹

- 1) ผู้ประกอบการจะต้องระบุถึงพื้นที่ที่ต้องการขอสัมปทานกับ Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวจะต้องเป็นพื้นที่ที่ระบุไว้ใน Provincial Land-use Plan ว่าเป็นพื้นที่สำหรับสัมปทาน
- 2) ผู้ประกอบการจะต้องจัดทำแผนการลงทุน (Investment Report) และรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmental and Social Impact Assessment Report) เพื่อยื่นให้แก่หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทำการพิจารณา หากผ่านการพิจารณา เรื่องการขอสัมปทานจะถูกส่งต่อไปให้ Provincial State Land Management Committee ทำการอนุมัติการขอสัมปทาน

⁴⁹ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.opendevdevelopmentcambodia.net/briefing/economic-land-concessions-elcs/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

- 3) เมื่อได้รับการอนุมัติการขอสัมปทานจาก Provincial State Land Management Committee ผู้ประกอบการจะต้องทำการเซ็นสัญญาสัมปทานกับ Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries
- 4) เมื่อสัญญาลงนามแล้วเสร็จ ผู้ประกอบการจึงจะมีสิทธิ์ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรบนที่ดินสัมปทานดังกล่าวได้ โดยผู้ประกอบการยังจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด อาทิ The Forestry Law

8.6 ปัญหาและอุปสรรคที่อาจพบในการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในราชอาณาจักรกัมพูชา

8.6.1 ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน

สำหรับโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญกับภาคการเกษตร ได้แก่ ระบบชลประทาน และเส้นทางคมนาคม ทั้งนี้ ดังที่ได้นำเสนอไปในบทที่ 7 โครงสร้างพื้นฐานทั้งสองในกัมพูชายังมีการพัฒนาอยู่ในระดับที่ต่ำ⁵⁰ โดยรัฐบาลกัมพูชายังขาดระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในประเทศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านชลประทานก็ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่แหล่งเพาะปลูกของประเทศ⁵¹ ส่งผลทำให้เกษตรกรต้องพึ่งพาแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น น้ำบาดาล หรือน้ำบ่อ หรือน้ำจากแม่น้ำในการทำการเกษตร ขณะเดียวกัน เมื่อเกิดปัญหาอุทกภัยขึ้น (น้ำท่วม) พื้นที่ทางการเกษตรหลายพื้นที่ เช่น โตนเลสาบ ก็ได้รับผลกระทบ นอกจากนี้ จากการศึกษาของ Investment Design ในปี พ.ศ. 2558 พบว่าการพัฒนาโครงสร้างเส้นทางคมนาคมทางถนนในกัมพูชาที่น้อยและยังไม่ครอบคลุมในหลายพื้นที่ทางการเกษตรเป็นข้อจำกัดและอุปสรรคต่อการขนส่งสินค้าภายในประเทศ เนื่องจากต้องใช้เวลาในการขนส่งที่นานขึ้น อีกทั้งยังมีต้นทุนค่าขนส่งที่สูง

ส่วนโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่เป็นข้อจำกัดของกัมพูชายังรวมไปถึงระบบกระแสไฟฟ้า ซึ่งทำให้ต้นทุนค่าไฟในประเทศมีระดับที่ค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกัน อันส่งผลให้เม็ดเงินลงทุนเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวในสัดส่วนที่

⁵⁰ EUROCHAM Cambodia (2016). Business Opportunities Cambodia 2016. EUROCHAM Cambodia.

⁵¹ World Bank (2015). Cambodia Agriculture in Transition: Opportunities and Risks. World Bank Economic and Sector Work Report No. 96308-KH. May 19, 2015.

ไม่สูงนัก และทำให้การพัฒนาภาคการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรยังเกิดขึ้นไม่มากดังเช่นปัจจุบัน

8.6.2 ข้อจำกัดจากการขาดการพัฒนาภาคการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร ปศุสัตว์ และประมง

อีกปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อโอกาสในการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าเกษตร ปศุสัตว์ และประมงของกัมพูชา คือการที่ผู้ประกอบการท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดแคลนเงินทุนในการเข้าถึงเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัย ตลอดจนเงินทุนสำหรับการวิจัยและพัฒนา (R&Ds) เพื่อสร้างนวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรที่ตนสามารถเพาะปลูกได้⁵²

ทั้งนี้ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา⁵³ ยังสะท้อนให้เห็นอีกว่าจากปัญหาดังกล่าวส่งผลทำให้สินค้าเกษตรหลายชนิดของกัมพูชาถูกจำหน่าย/ส่งออกโดยมิได้มีการแปรรูปแต่อย่างใด และหากมีการแปรรูป ก็อาจเป็นการแปรรูปในขั้นพื้นฐาน เช่น ชะล่ำง ปลอกเปลือก ตากแห้ง เป็นต้น ขณะที่กระบวนการผลิตและแปรรูปที่มากกว่าการแปรรูปในขั้นพื้นฐาน เช่น การแช่เย็น การแช่แข็ง การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อีกประเภทหนึ่ง เป็นต้น ที่เกิดขึ้นในกัมพูชา ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการโดยผู้ประกอบการต่างชาติที่มีองค์ความรู้ เงินทุน เครื่องจักร เทคโนโลยี ตลอดจนนวัตกรรมในการผลิตหรือแปรรูปที่สูงกว่าผู้ประกอบการท้องถิ่น

นอกเหนือจากการขาดการพัฒนาในภาคการผลิตและแปรรูปสินค้าต่างๆ แล้ว กัมพูชายังขาดแคลนในส่วนของอุตสาหกรรมสนับสนุนภาคการเกษตร ปศุสัตว์ และประมงอยู่อีกมากเช่นกัน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมปุ๋ย อุตสาหกรรมเครื่องจักรทางการเกษตร อุตสาหกรรมห้องเย็น/ห้องแช่ รวมถึงอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์⁵⁴

8.6.3 ปัญหาเรื่องกระบวนการและขั้นตอนในการเช่าที่ดินในกัมพูชา

กฎหมายที่ดินของกัมพูชาระบุไว้ถึงสิทธิ์ที่ผู้ประกอบการต่างชาติไม่สามารถถือครองที่ดินในประเทศได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการต่างชาติจึงจำเป็นต้องเข้าไปเช่าที่ดินจากเจ้าของที่ดิน

⁵² World Bank (2015). Cambodia Agriculture in Transition: Opportunities and Risks. World Bank Economic and Sector Work Report No. 96308-KH. May 19, 2015.

⁵³ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชาถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

⁵⁴ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

(ภาคเอกชน) และ/หรือต้องขอสัมปทานที่ดินกับรัฐบาลกัมพูชา ทั้งนี้ จากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา⁵⁵ รวมถึงจากการศึกษาผลการศึกษาอื่นๆ อาทิ World Bank (2015) และ Investment Design (2015) พบว่าในทางปฏิบัติ การดำเนินการทางกฎหมาย โดยเฉพาะด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเช่าที่ดินหรือการขอสัมปทานที่ดินกับรัฐบาล กัมพูชามีกระบวนการที่ยังยากซับซ้อน และใช้ระยะเวลาการดำเนินการที่นาน

ทั้งนี้ จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ผู้ประกอบการต่างชาติหลายรายต้องจัดจ้างที่ปรึกษาทางกฎหมายกัมพูชา เพื่อช่วยบริการและอำนวยความสะดวกในด้านเอกสาร และการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และถือเป็นค่าใช้จ่ายและอุปสรรคอีกอย่างหนึ่งสำหรับผู้ประกอบการที่จะเข้าไปลงทุนในกัมพูชา และจำเป็นต้องดำเนินการเช่าที่ดิน

8.6.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านอื่นๆ

8.6.4.1 ข้อจำกัดการนำเข้าและการนำผ่านสินค้าเกษตรของประเทศไทย

ดังที่นำเสนอไปในตารางที่ 8-1 และ 8-2 ประเทศไทยมีการใช้มาตรการนำเข้าสินค้ากับสินค้าน้ำมันสำปะหลัง พืชตระกูลถั่ว ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และสินค้าเกษตรอื่นบางชนิด โดยกำหนดโควตานำเข้า ทั้งนี้ หากสินค้าที่นำเข้าเกินกว่าโควตาที่กำหนดจะต้องเสียภาษีนอกโควตา ซึ่งอัตราภาษีดังกล่าวค่อนข้างสูงกว่าภาษีในโควตามาก

นอกจากนี้ เดือนเมษายน พ.ศ. 2559 กระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศเกี่ยวกับข้อกำหนดเรื่องการนำผ่านสินค้าน้ำมันสำปะหลัง⁵⁶ โดยประกาศดังกล่าวกำหนดให้การนำผ่านสินค้าน้ำมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์มันปะหลังจากเมืองท่าหนึ่งของกัมพูชาไปยังเมืองท่าปลายทางในไทยจะต้องนำสินค้าน้ำมันสำปะหลังผ่านด่านตรวจพืชตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด รวมถึงต้อง

⁵⁵ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

⁵⁶ รวบรวมข้อมูลจาก ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเป็นสินค้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการนำผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. 2559, ประกาศ ณ วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2559, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนพิเศษ 86 ง.

ได้รับหนังสือรับรองสุขอนามัยพืช (Phytosanitary Certificate) และต้องได้รับหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin: C/O)⁵⁷

ประกาศดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้น รวมถึงข้อกำหนดเรื่องโควตานำเข้า กลายเป็นข้อจำกัดอีกประการสำหรับผู้ประกอบการไทย หากต้องการเข้าไปลงทุนเพาะปลูกพืชผลบางชนิดในกัมพูชา เพื่อส่งสินค้าเกษตรบางชนิดกลับมาจำหน่าย และ/หรือแปรรูปในประเทศไทย

8.6.4.2 ข้อจำกัดการขนย้ายสินค้าเกษตรบางชนิดในประเทศไทย

นอกเหนือจากข้อจำกัดการนำเข้าและการนำผ่านสินค้าเกษตรของไทย สินค้าเกษตรบางชนิดที่มีการนำเข้ามายังประเทศไทยในบางพื้นที่จะถูกจำกัดการขนย้ายสินค้าเกษตรดังกล่าวออกจากพื้นที่จังหวัดนั้น โดยสำหรับสินค้าเกษตรที่ถูกควบคุมการขนย้ายสินค้า คือ หัวมันสำปะหลังสดและมันเส้น ข้าวเปลือก และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์⁵⁸ โดยจากสำนักงานคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ⁵⁹ ได้ออกประกาศควบคุมการขนย้ายหัวมันสำปะหลังสดหรือมันเส้นออกจากท้องที่ 44 อำเภอใน 9 จังหวัด ที่ปริมาณครั้งละตั้งแต่ 10,000 กิโลกรัม ขึ้นไป จะต้องได้รับหนังสืออนุญาต และต้องขนย้ายให้ตรงตามชนิด ปริมาณ ระยะเวลา สถานที่ และยานพาหนะตามที่ระบุไว้ในหนังสืออนุญาตดังกล่าว

ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวกลายเป็นอีกข้อจำกัดหนึ่งสำหรับนักธุรกิจกรณีทีเลือกจะเข้าไปดำเนินการเพาะปลูกพืชบางชนิดในบางประเทศ เช่น กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เป็นต้น และจัดตั้งโรงงานแปรรูปในฝั่งไทย แล้วอาศัยการนำเข้าผลผลิตที่เพาะปลูกได้ในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อนำมาแปรรูปในไทยแทน

⁵⁷ แต่เดิมที การนำผ่านสินค้ามันสำปะหลัง/ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากกัมพูชาไปยังเมืองท่าปลายทางในไทย จะต้องปฏิบัติตามประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง เงื่อนไขการนำผ่านมันสำปะหลังจากราชอาณาจักรกัมพูชา (ประกาศ ณ วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2556) ซึ่งประกาศฉบับดังกล่าว กำหนดแค่เพียงผู้นำผ่านจะต้องมีใบอนุญาตนำผ่านซึ่งออกโดยกรมวิชาการเกษตรเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ฉบับใหม่ ที่มีผลบังคับใช้เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2559 ทำให้การนำผ่านมีขั้นตอนที่เพิ่มมากขึ้นจากเดิมในอดีตอยู่พอสมควร

⁵⁸ รวบรวมข้อมูลจาก ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ, กรมการค้าภายใน, กระทรวงพาณิชย์ (<http://www.dit.go.th/aboutmain.asp?catid=103370103>)

⁵⁹ รวบรวมข้อมูลจาก ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2559

8.7 ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนไทยในการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในราชอาณาจักรกัมพูชา

8.7.1 รูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย

8.7.1.1 การลงทุนทั่วไปในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

กัมพูชามีทรัพยากรธรรมชาติอยู่มาก และเหมาะสมต่อการเข้ามาดำเนินการในภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ โดยภาพรวม การเข้ามาลงทุนในธุรกิจเกษตรและอาหารแปรรูปของนักลงทุนสามารถกระทำได้หลากหลายรูปแบบ อาทิ

- การเข้ามาลงทุนเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร
- การเข้ามาลงทุนทำฟาร์มปศุสัตว์
- การเข้ามาลงทุนเพาะเลี้ยงและจับสัตว์น้ำ หรือทำประมงน้ำเค็ม
- การเข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปพืชผลทางการเกษตร ปศุสัตว์ และประมง
- การดำเนินการในรูปแบบผสมผสานจากรูปแบบที่กล่าวมาข้างต้น เช่น ลงทุนเพาะปลูกควบคู่กับการจัดตั้งโรงงานแปรรูป เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากปัญหาและอุปสรรค ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำหรับนักลงทุนที่กล่าวมาก่อนหน้าในหัวข้อที่ 8.6 ทำให้รูปแบบการลงทุนที่กล่าวมาข้างต้นในหลายรูปแบบอาจต้องเผชิญปัญหาและอุปสรรคบางประการ

สำหรับในการเข้ามาลงทุนเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรแล้วอาจเป็นการลงทุนที่เผชิญปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด กล่าวคือ ผู้ประกอบการไทยสามารถเข้ามาลงทุนทำการเกษตรเพาะปลูกผลผลิตชนิดต่างๆ เพื่อการจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในประเทศ ตลอดจนจำหน่ายให้กับโรงงานแปรรูปในกัมพูชา นอกจากนี้ ยังอาจส่งออกสินค้ากลับมาแปรรูปในประเทศไทย หรือส่งออกสินค้าเพื่อไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศได้เช่นเดียวกัน โดยสิ่งที่ผู้ประกอบการอาจต้องให้ความสำคัญคือประเด็นเรื่องกฎหมายที่ดิน (กล่าวไว้ในหัวข้อ 8.5.2 8.5.3 และ 8.6.3)

ในส่วนของการทำฟาร์มปศุสัตว์ และการเพาะเลี้ยงและจับสัตว์น้ำ หรือทำประมง พบว่าผู้ประกอบการไทยหลายรายเข้ามาดำเนินการในบางกิจกรรมข้างต้น หากแต่การลงทุนที่เหมาะสมจะเป็นการดำเนินการควบคู่ไปกับการลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นอาหาร

เนื่องจากเป็นสินค้าที่ยังมีการดำเนินการแปรรูปไม่มากในกัมพูชา ขณะที่ตลาดและความต้องการของผู้บริโภคในประเทศยังมีอยู่อีกมาก อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานในหลายโครงสร้าง (กล่าวไว้ในหัวข้อ 8.6.1) ถือเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับผู้ประกอบการที่จะเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมแปรรูปเนื้อสัตว์หรือสัตว์น้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาจากต้นทุนในการผลิตที่อาจสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การเข้าไปลงทุนในเวียดนาม หรือผลิตสินค้าในประเทศไทยเอง เพราะต้นทุนค่าขนส่งและค่าไฟสูงกว่า

ถึงกระนั้น ก็มีได้หมายความว่าอุปสรรคดังกล่าวจะไม่สามารถทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถเข้าไปลงทุนในกัมพูชาได้เลย ทั้งนี้ พื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ค่อนข้างมากในกัมพูชา ได้แก่ บริเวณพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดโดยรอบเป็นพื้นที่ที่ผู้ประกอบการโรงงานผลิตอาหารแปรรูปจากเนื้อสัตว์เข้าไปจัดตั้งอยู่หลายโรงงาน เช่นเดียวกับพื้นที่จังหวัดสีหนุวิลล์ที่มีการดำเนินการแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อการส่งออกอยู่หลายโรงงานเช่นกัน

ส่วนการเข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปพืชผลทางการเกษตร คณะผู้วิจัยเห็นว่าการลงทุนดังกล่าวเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนในกัมพูชา หากแต่รูปแบบการลงทุนดังกล่าวก็อาจจะมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการเช่นกัน โดยนอกเหนือจากปัญหาเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ข้อจำกัดด้านทำเลที่ตั้งของโรงงาน รวมถึงต้นทุนการผลิต ดังที่กล่าวไว้แล้วก่อนหน้านี้ ปัญหาอื่นๆ ยังรวมไปถึงการขนส่งสินค้าเกษตรจากแหล่งเพาะปลูกมายังโรงงาน เนื่องด้วยโครงสร้างเส้นทางคมนาคมขนส่งในกัมพูชายังอยู่ระหว่างการพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น จึงทำให้หลายเส้นทางประสบปัญหาด้านการขนส่งสินค้า อาทิ ขนส่งสินค้าได้ช้า เนื่องจากเป็นถนน 2 เลน หรือเป็นถนนดินลูกรัง หรือมีต้นทุนขนส่งสินค้าโดยเฉลี่ยในกัมพูชาอยู่ในระดับที่สูง นอกจากนี้ การที่อุตสาหกรรมขาดแคลนอุตสาหกรรมสนับสนุน รวมไปถึงเกษตรกรส่วนใหญ่ในประเทศขาดแคลนเงินทุน เทคโนโลยี และองค์ความรู้ต่างๆ ในด้านการเกษตร ปศุสัตว์ หรือประมง ส่งผลทำให้ปริมาณผลผลิตในประเทศยังไม่ได้สูงมากเท่าที่ควร และยังขาดความคงที่ เนื่องจากต้องพึ่งพาสภาพดินฟ้าอากาศเป็นหลัก และส่งผลต่อปริมาณวัตถุดิบที่จะป้อนให้กับโรงงานผลิตได้

8.7.1.2 การลงทุนสำหรับสินค้าเป้าหมาย

➤ สินค้ามันสำปะหลัง

นักลงทุนไทยอาจเลือกเข้าไปลงทุนเพาะปลูกมันสำปะหลังในกัมพูชา เพื่อป้อนให้กับโรงงานแปรรูปในกัมพูชา และ/หรือส่งออกกลับมาแปรรูปในไทย นอกจากนี้ ยังอาจเลือกเข้าไปจัดตั้งโรงงานแปรรูปมันสำปะหลัง (โรงงานแป้งมันสำปะหลัง) ในกัมพูชาก็ได้เช่นกัน

ทั้งนี้ สินค้ามันสำปะหลังเป็นสินค้าที่กัมพูชามีศักยภาพ โดยมีการเพาะปลูกมากในหลายพื้นที่ อาทิ จังหวัดพระตะบอง กัมปงจาม กระแจะ บันเตียเมียนเจย กัมปงธม อุดมมีชัย รวมถึงโพลิน ด้วยเหตุนี้ จึงมีผู้เข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวอยู่ด้วยกันหลายราย อย่างไรก็ตาม การผลิตและแปรรูปในกัมพูชาส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการโดยผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) (ยกเว้นในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ที่มีผู้ประกอบการต่างชาติรายใหญ่หลายรายเข้ามาลงทุนในกัมพูชา) จึงอาจกล่าวได้ว่าภาวะการแข่งขันอาจยังไม่สูงมาก เมื่อเทียบกับการเข้าไปลงทุนในธุรกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หรือข้าว หรือยางพารา

➤ สินค้าพืชตระกูลถั่ว

พืชตระกูลถั่วของกัมพูชาเป็นพืชที่มีการเพาะปลูกมากระดับหนึ่งในกัมพูชา แต่ในด้านการแปรรูป กล่าวได้ว่ายังไม่มียุ่เลย ด้วยเหตุนี้ นักลงทุนไทยจึงมีโอกาสมากในการเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าพืชตระกูลถั่วในกัมพูชา โดยสินค้าที่อาจเข้าไปผลิตได้ ได้แก่ นมถั่วเหลือง ซอสปรุงรสที่ทำจากถั่ว เช่น เต้าเจี้ยว ซีอิ๊วขาว ซอสถั่วเหลือง ถั่วลิสงอบกรอบ เม็ดมะม่วงหิมพานต์อบแห้ง/อบเกลือ เป็นต้น ซึ่งสินค้าดังกล่าวหลายรายการเป็นสินค้าที่ปัจจุบันกัมพูชามีการนำเข้าจากไทยอยู่มาก เนื่องจากไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไทยอาจเลือกเข้าไปลงทุนในรูปแบบผสม กล่าวคือ ทั้งจัดตั้งโรงงานแปรรูป และลงทุนเพาะปลูกถั่วชนิดต่างๆ เพื่อเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปให้กับโรงงาน โดยอาจเลือกที่จะ (1) เพาะปลูกในไร่ของตนเอง (2) ทำสัญญา Contract Farming กับเกษตรกรรายย่อยที่เพาะปลูกถั่วต่างๆ อยู่แล้ว และ/หรือ (3) เพาะปลูกและรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย ก็ได้

ทั้งนี้ สำหรับพืชตระกูลถั่วบางชนิด เช่น เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ถือเป็นพืชเกษตรที่มีระดับราคาที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น เช่น ยางพารา มันสำปะหลัง เป็นต้น ดังนั้น การเข้าไปลงทุนจะจงในธุรกิจเพาะปลูกและแปรรูปสินค้าดังกล่าวยังเป็นโอกาสหนึ่งสำหรับผู้ประกอบการไทยเช่นกัน อาทิ เข้าไปลงทุนแปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์อบแห้งบรรจุใส่ภาชนะ เช่น กระป๋อง หรือซอง เพื่อส่งออกกลับมาจำหน่ายในประเทศไทย และ/หรือส่งออกไปต่างประเทศ

ส่วนพื้นที่ที่เหมาะสมในการลงทุนจัดตั้งโรงงาน นักลงทุนไทยอาจเลือกที่จะเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานใกล้กับแหล่งวัตถุดิบที่ต้องการเข้าไปผลิต หรือเข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อรับสิทธิประโยชน์ทางการลงทุนจากรัฐบาลกัมพูชา นอกจากนี้ นักลงทุนไทยยังอาจเข้าไปลงทุนในพื้นที่บริเวณชายแดนกัมพูชา-เวียดนาม หรือชายแดนกัมพูชา-ไทย ได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากสินค้าเกษตรบางชนิด เมื่อเพาะปลูกได้แล้ว พ่อค้าคนกลางก็จะมารับซื้อและขนส่งไปยังบริเวณพื้นที่ดังกล่าวเพื่อไปจำหน่ายต่อให้กับผู้ที่เข้ามารับซื้อ (ผู้ประกอบการต่างชาติ) ดังนั้นพื้นที่เหล่านั้นจึงเป็นแหล่งรวมวัตถุดิบจากหลายๆ พื้นที่/จังหวัดของประเทศ และทำให้โรงงานผลิต โดยไม่จำเป็นต้องไปรับและขนส่งสินค้าแหล่งเพาะปลูกโดยตรง

8.7.1.3 สรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย

จากการวิเคราะห์ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทยทั้งธุรกิจรายใหญ่และธุรกิจรายย่อย (SMEs) ได้ดังตารางที่ 8-6

ตารางที่ 8-6 สรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย

	ธุรกิจรายใหญ่	ธุรกิจรายย่อย (SMEs)
ห่วงโซ่การลงทุนที่เหมาะสม	ห่วงโซ่การผลิตตลอดทั้งห่วงโซ่ (ตั้งแต่การเพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์ไปจนถึงการแปรรูปสินค้าเกษตร/เนื้อสัตว์)	ห่วงโซ่การผลิตระดับกลางน้ำ/ปลายน้ำ (การแปรรูปสินค้าเกษตร)
รูปแบบการทำธุรกิจที่เหมาะสม	เข้ามาลงทุนทั้งการเพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์ และจัดตั้งโรงงานแปรรูปผลผลิตที่ได้จากไร่/ฟาร์ม ควบคู่กันไป โดยลงทุนในส่วนของไร่เพาะปลูก/ฟาร์มเลี้ยงสัตว์เอง จัดจ้างแรงงานท้องถิ่นเข้ามาทำงาน อาศัยเทคโนโลยีการผลิต เครื่องมือ/เครื่องจักรทางการเกษตร รวมถึงองค์ความรู้ของผู้ประกอบการมาสนับสนุนการผลิต รวมไปถึงทำ Contract	เข้ามาจัดตั้งโรงงานแปรรูป หรือโรงสี และรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย (Contract Farming) และ/หรือพ่อค้าคนกลาง ทั้งนี้ ผู้ประกอบการอาจเข้าไปเช่าที่ดิน/โรงงานกับเอกชนท้องถิ่น เพื่อจัดตั้งโรงงาน และ/หรือร่วมทุน (JV) กับผู้ประกอบการท้องถิ่นที่มีที่ดิน หรือจัดตั้งโรงงานไว้แล้ว และจะช่วยให้ผู้ประกอบการไทยสามารถอาศัย

	ธุรกิจรายใหญ่	ธุรกิจรายย่อย (SMEs)
	Farming กับเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตวัตถุดิบที่จะมาใช้ผลิตในโรงงาน ทั้งนี้ นักลงทุนไทยไม่จำเป็นต้องเข้ามาร่วมทุน (JV) กับนักลงทุนท้องถิ่น	เทคโนโลยีการผลิต เครื่องมือ/เครื่องจักรทางการเกษตร รวมถึงองค์ความรู้ของผู้ประกอบการมาสนับสนุนการผลิต เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของสินค้า
ตลาดเป้าหมายที่สำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ แปรรูปเพื่อส่งออกเป็นสำคัญ โดยเน้นส่งออกไปยังตลาดที่กัมพูชา ได้รับสิทธิประโยชน์ GSP/EBA ▪ อาจทำตลาดในประเทศได้เช่นกัน โดยเฉพาะในส่วนของ สินค้าอาหารและเครื่องดื่ม รวมถึงสินค้าจำพวกอาหารสัตว์ 	แปรรูปเพื่อจำหน่ายในกัมพูชา โดยเฉพาะในส่วนของสินค้าอาหารและเครื่องดื่ม รวมถึงสินค้าจำพวกอาหารสัตว์
ประเด็นสำคัญในการเข้าไปทำธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การส่งออกสินค้าบางชนิดมาไทย (ไม่นับรวมการนำเข้า) อาจเผชิญกับข้อจำกัดด้านโควตานำเข้า ส่วนการส่งออก ▪ ส่วนการนำเข้าสินค้าบางชนิดมาไทย อาจเผชิญกับข้อจำกัดด้านกฎระเบียบการนำเข้าของไทย ▪ ปัญหาที่อาจพบ ได้แก่ ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน (ไฟฟ้าและน้ำประปา) รวมถึงเส้นทางขนส่งสินค้าในกัมพูชาที่ยังอยู่ระหว่างการพัฒนา 	

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

8.7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการลงทุนไทย

สิ่งหนึ่งที่ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท (Corporate Social Responsibility: CSR) โดยผู้ประกอบการไทยที่เข้าไปลงทุนควรที่จะช่วยเหลือหรือสนับสนุนชุมชนและประชาชนท้องถิ่นในพื้นที่ ผ่านการดำเนินการต่างๆ อาทิ การจ้างงานแรงงานหรือเกษตรกรในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มคนเหล่านั้น การให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบโรงงานและสิ่งแวดล้อมโดยรวมของพื้นที่ ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีองค์ความรู้ หรือเทคนิคและความเชี่ยวชาญต่างๆ แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการชาวกัมพูชา

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้หยิบยกกรณีศึกษาสำคัญที่เกิดขึ้นจริงกับผู้ประกอบการไทยที่เข้าไปลงทุนในกัมพูชา คือ กรณีศึกษากลุ่มมิตรผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มมิตรผลเป็นผู้ผลิตน้ำตาลรายใหญ่จากประเทศไทย ซึ่งขยายฐานการผลิตของบริษัทเข้าไปในต่างประเทศบางประเทศ เช่น จีน สปป.ลาว เป็นต้น สำหรับประเทศกัมพูชา กลุ่มมิตรผลได้เคยขยายการลงทุนเข้ามาเช่นเดียวกัน โดยเข้ามาลงทุนเพาะปลูกอ้อยในจังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ. 2551 ภายใต้ชื่อบริษัทลูก 3 บริษัท ได้แก่ บริษัท Angkor Sugar, บริษัท Tonle Sugar Cane และบริษัท Cane and Sugar Valley และดำเนินการขอสัมปทานที่ดินกับรัฐบาล (ในทั้ง 3 บริษัท) รวมเป็นพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดประมาณ 20,000 เฮกตาร์

อย่างไรก็ดี บริษัทประสบปัญหาพิพาทกับชาวบ้านในพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่สัมปทานของบริษัทเข้าไปรุกล้ำพื้นที่ทำกินของเกษตรกรท้องถิ่นหลายร้อยครัวเรือน และส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนเหล่านั้น⁶⁰

ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อให้บริษัทไม่สามารถเข้าไปจัดตั้งโรงงานแปรรูปน้ำตาลในจังหวัดอุดรธานีได้ และจำเป็นต้องส่งผลผลิตกลับมาแปรรูปในประเทศไทย ทั้งนี้ กรณีพิพาทดังกล่าวยังคงอยู่ระหว่างการดำเนินสืบสวน (เริ่มสืบสวนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553) อย่างไรก็ดี กลุ่มมิตรผลจำเป็นต้องถอนการลงทุนออกจากจังหวัดอุดรธานีในปี พ.ศ. 2558 และทำให้ปัจจุบันไม่มีฐานการผลิตอยู่ในกัมพูชาเหมือนดังที่ได้เข้าไปลงทุนใน สปป.ลาว หรือจีน

จากตัวอย่างกรณีศึกษาข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท โดยหากผู้ประกอบการเข้าไปลงทุนโดยละเอียดหรือไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวมากนัก อาจนำไปสู่ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจเมื่อกัมพูชาได้

⁶⁰ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.phnompenhpost.com/national/sugar-company-pulls-out> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (2558). รายงานการวิเคราะห์อุตสาหกรรมและพื้นที่เป้าหมายเชิงลึกของราชอาณาจักรกัมพูชา. ฉบับสมบูรณ์. โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปี 2558. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ร่วมกับบริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด.

ภาษาอังกฤษ

Asuyama, Y. & Neou, S. (2012). How has the Cambodia Garment Industry Evolved?. IDE-JETRO.

Business-in-Asia.com (n.d.). Cambodian Garment Companies. Retrieved July 20, 2016 from http://www.business-in-asia.com/cambodia/cambodia_companies2.html

Cambodia Development Review (2014). CAMBODIA OUTLOOK CONFERENCE 2014: THE NEXT FIVE YEARS – REFORM AND COMPETIVENESS IN AN INTEGRATED REGION. Volume 18. Issue 1. March, 2014. Retrieved July 20, 2016 from <http://cdri.org.kh/webdata/cdr/2014/cdr14-1e.pdf>

Cambodian Law Blog (2011). Closing a business in Cambodia: it ain't easy, but has to be done. Retrieved July 20, 2016 from <https://cambodianlaw.wordpress.com/2011/01/14/closing-a-business-in-cambodia-it-ain%E2%80%99t-easy-but-has-to-be-done/>

Deutsche Gesellschaft (2013). Foreign Direct Investment (FDI) in Land in Cambodia.

Enhanced Integrated Framework (2014). CAMBODIA'S TRADE INTEGRATION STRATEGY 2014-2018 OFFICIALLY LAUNCHED BY PRIME MINISTER HUN SEN. Retrieved July 20, 2016 from <http://www.enhancedif.org/en/publication/2014-02/cambodias-trade-integration-strategy-2014-2018-officially-launched-prime>

- EUROCHAM CAMBODIA (2014). Market Study: The Textile Industry in Cambodia. September 2014. Italian Trade Agency (ITA) & Ministero dello Sviluppo Economico.
- EUROCHAM Cambodia (2016). Business Opportunities Cambodia 2016. EUROCHAM Cambodia.
- Garment Manufacturers Association in Cambodia (2013). Cambodia's Investment Climate, The Garment Industry & Role and Functions of GMAC. Garment Manufacturers Association in Cambodia (GMAC).
- Hang, Saing et al. (2012). Foreign Investment in Agriculture in Cambodia. Cambodia's Leading Independent Development Policy Research Institute (CDRI). Working Paper Series No. 60. June, 2012.
- International Labour Organization (2015). Growth Continues for Cambodia's garment and footwear sector. Cambodia Garment and Footwear Sector Bulletin Issue I. July, 2015. Retrieved July 20, 2016 from http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/---sro-bangkok/documents/publication/wcms_383562.pdf
- Investment Design (2015). Cambodia Agriculture Value Chain Program (CAVAC) Phase II. June 4, 2015.
- Ministry of Planning of Cambodia (2006). National Strategic Development Plan 2006-2010. Unofficial Translation. Retrieved July 20, 2016 from <http://www.paris21.org/sites/default/files/cambodia-nsdp-2006-2010.pdf>
- Ministry of Planning of Cambodia (2006). National Strategic Development Plan 2014-2018. Unofficial Translation. Retrieved July 20, 2016 from <http://www.mop.gov.kh/Home/NSDP/NSDP20142018/tabid/216/Default.aspx>
- Mony, Mak (2016). Presentation on Agriculture Investment in Cambodia. Agri Exhibition 2016- Kick-off Event, Bangkok, Thailand. Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries, Kingdom of Cambodia. March 4, 2016.
- Sciaroni & Associates (2014). Cambodia Industrial Development Action Plan 2014-2024. First Draft. Retrieved July 20, 2016 from http://www.sa-asia.com/home/alert_perspective/pdf/industrial_development_policy_2014to2024.pdf

World Bank (2015). Cambodia Agriculture in Transition: Opportunities and Risks. World Bank Economic and Sector Work Report No. 96308-KH. May 19, 2015.

UNDP Cambodia. (2014). Cambodia Trade Integration Strategy 2014-2018. January, 2014. Retrieved July 20, 2016 from <http://www.kh.undp.org/content/dam/cambodia/docs/PovRed/Cambodia%20Trade%20Integration%20Strategy%202014-2018.pdf?download>

DFDL (2013). Legal, Tax & Investment Guide Cambodia 2014. 8th Edition. October, 2013.

Betagro Group (2016). BETAGRO News. Vol. 10, Issue 2/2016 June. June 2016.

WTO (2015). WTO Tariff Profiles 2015. WTO. Retrieved July 20, 2016 from https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/world_tariff_profiles15_e.htm

เว็บไซต์

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. <http://www.dtn.go.th>

ฐานเศรษฐกิจ. <http://www.thansettakij.com>

ไทย-เอฟทีเอ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. <http://www.thaifta.com>

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. <http://www.exim.go.th>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. <http://www.bot.or.th>

ประชาชาติธุรกิจ. <http://www.prachachat.net>

ศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ. <http://toi.boi.go.th>

ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทยในประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. <http://www.aec.ditp.go.th>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. <http://www.nesdb.go.th>

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. <http://www.boi.go.th>

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. <http://www.sme.go.th>

Adidas Group. <http://www.adidas-group.com>

ARIC Database, ADB. www.aric.adb.org

Asian Development Bank (ADB). <http://www.adb.org>

ASR Group. <http://www.asr-group.com>

Baxter Brenton Apparel. <http://www.baxterbrentonapparel.com>

Bloomberg. <http://www.bloomberg.com>

British American Tobacco. <http://www.bat-cambodia.com>

C.P. Cambodia Company. <http://www.cpcambodia.com.kh>

Cambodia Airports. <http://www.cambodia-airports.aero>

Cambodia Brewery Ltd. <http://www.khmerbrewery.com>

Camintel. <http://www.camintel.com>

Central Intelligence Agency. The World Facebook.
<http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook>

Council for the Development of Cambodia (CDC). <http://www.cambodiainvestment.gov.kh>

Crystal Martin International. <http://www.uk.crystal-martin.com/about-us.php>

Doing Business, World Bank. <http://www.doingbusiness.org>

Ernst & Young Cambodia. <http://www.ey.com>

Garment Manufacturers Association in Cambodia (GMAC). <http://www.gmac-cambodia.org>

Ghim Li Group Corporation (GLG Crop). <http://www.ghimli.com>

Green Feed. <http://www.greenfeed.com.vn>

Hi-Tech Group. <http://www.hi-group.com>

Hung Hiep (Cambodia) Company. <http://www.hunghiepgroup.com>

International Monetary Fund (IMF). <http://www.imf.org>

International Trade Center (ITC). <http://www.trademap.org>

K.H. Textile Co., Ltd. <http://khtextile.com>

KPMG. <http://www.kpmg.com>

KSL Sugar. <http://www.kslsugar.com>

L.Y.P Group. <http://www.lypgroup.com>

Marks & Spencer. <http://corporate.marksandspencer.com>

Medivet group. <http://www.medivetgroup.com.kh>

Ministry of Commerce of Cambodia. <http://www.moc.gov.kh>

Ministry of Industry and Handicraft of Cambodia. <http://www.mih.gov.kh>

Ministry of Labour and Vocational Training of Cambodia.
<http://104.152.168.20/~mlvtgov/index.php/km/itemlist/>

Ministry of Planning of Cambodia. <http://www.mop.gov.kh>

National Bank of Cambodia (NBC). <http://www.nbc.org.kh>

National Social Security Fund of Cambodia. <http://www.nssf.gov.kh>

Nations Online. <http://www.nationsonline.org>

Nike Inc. <http://www.nike.com>

Open Development Cambodia. <http://www.opendevdevelopmentcambodia.net>

Plantheon. <http://www.plantheon.co.th>

Prake. <http://www.prake.org>

PwC. <http://www.pwc.com>

S.P. Brother. <http://www.spbrother.com>

Sisophon Industrial Park. <http://www.sip-cambodia.com>

T.K. Garment. <http://www.tkgarment.com>

TCC Group. <http://www.tccholding.com>

Thai President Foods. <http://www.mama.co.th>

The Documentation Center of Cambodia. <http://www.dccam.org>

The Heritage Foundation. <http://www.heritage.org>

Transparency International. <http://www.transparency.org>

UNCTAD STAT. <http://unctadstat.unctad.org>

United Nations Development Programme (UNDP). <http://hdr.undp.org>

United States Census Bureau. <http://www.census.gov>

World Bank. <http://www.worldbank.org>

World Economic Forum. <http://www.weforum.org>

World Intellectual Property Organization (WIPO). <http://www.wipo.int/portal/en/index.html>

World Trade Organization (WTO). <https://www.wto.org>

ภาคผนวก 1

รายชื่อผู้ประกอบการไทยใน ราชอาณาจักรกัมพูชา

รายชื่อผู้ประกอบการไทยใน ราชอาณาจักรกัมพูชา

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ประเภทอุตสาหกรรม	สถานที่
1	Mica Media	สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 กัมพูชา และวิทยุ (ร่วมทุนระหว่างกลุ่มกันตนาและกลุ่มบริษัทไทยนครพัฒนา)	
2	KCS	สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 กัมพูชา และวิทยุ	
3	Mfone (กลุ่มชินคอร์ป)	Mobile & Fixed Phone	
4	วิไลลักษณ์กรุ๊ป	วิทยุการบิน Cambodia Air Traffic Service พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในจังหวัดเสียมเรียบ Angkor Museum โรงงานไฟฟ้าขายให้แก่โรงงานปูนซีเมนต์กัมปอต	เสียมเรียบ
5	Thai Beverage Public Company Limited ("ThaiBev")	โรงงานไฟฟ้าพลังถ่านหินขนาด 10 เมกกะวัตต์ ในนามบริษัท สุวรรณภูมิอินเวสเมนต์ (Suvannaphum Investment) โรงแรม Meridian d ángkor ในจังหวัดเสียมเรียบ สวนปาล์มน้ำมันในจังหวัดเกาะกง	เสียมเรียบ เกาะกง
6	กลุ่มบริษัทไทยนครพัฒนา	โรงแรม Sofitel Phokeethra Resort & Spa (Cambodia) ในกรุงพนมเปญ โรงแรม Sofitel Angkor ในจังหวัด เสียมเรียบ สนามกอล์ฟในจังหวัดเสียมเรียบ โรงงานผลิตน้ำดื่มยี่ห้อ Lyon ยารักษาโรค และน้ำเกลือของโรงงานไทยนครพัฒนา	พนมเปญ เสียมเรียบ เสียมเรียบ
7	Regency	โรงแรม Intercontinental Phnom Penh	
8	Bangkok Hospital	โรงพยาบาลกรุงเทพ ในจังหวัดเสียมเรียบชื่อ Royal Angkor International Hospital โรงพยาบาลกรุงเทพ ในกรุงพนมเปญ ชื่อ Royal Rattanak Hospital	เสียมเรียบ พนมเปญ
9	SCG Group	จำหน่ายปูนซีเมนต์ และผลิตภัณฑ์ของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย (Siam Cement) จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของบริษัทในเครือเช่นเครื่องจักรกลการเกษตร คูโบต้า กระจาด ยางรถยนต์ (Siam Tyre)	
10	CPAC Monier	ผลิตกระเบื้องมุงหลังคา/ผลิตภัณฑ์อิฐบล็อก	

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ประเภทอุตสาหกรรม	สถานที่
11	โรงงานผลิตปูนซีเมนต์กัมปอต	โรงงานผลิตปูนซีเมนต์กัมปอต	
12	CPAC Concrete	ผลิตปูนซีเมนต์ ยี่ห้อ K Cement โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ผสมเสร็จ CPAC	
13	กลุ่มเจริญโภคภัณฑ์ (CP)	โรงงานผลิตอาหารสัตว์ โรงเลี้ยงไก่เนื้อ ไก่ไข่ หมู โรงงานผลิตภัณฑ์จากไก่ จำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป ซี พี จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดซี พี	
14	สหฟาร์ม	ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปจากไก่	
15	เบทาโกร	จำหน่ายอาหารสัตว์	
16	ธนาคารกรุงไทย	ให้บริการด้านการเงิน	
17	ธนาคารกัมพูชาพาณิชย์	ให้บริการด้านการเงิน	
18	บริษัท Asia Insurance	ประกันภัย ในเครือของบริษัทกรุงเทพประกันภัย	
19	Thai Airways	การบินพาณิชย์	
20	Bangkok Airways	การบินพาณิชย์	
21	น้ำตาลขอนแก่น	ตั้งโรงงานน้ำตาลในจังหวัดเกาะกง และ ปลูกอ้อย ในพื้นที่สัมปทาน ในนามบริษัท น้ำตาลเกาะกง (Koh Kong Sugar Industry)	เกาะกง
22	ปตท.	จำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซ LPG	
23	World Gas	โรงงานจำหน่ายก๊าซ LPG	
24	Unique Gas	โรงงานจำหน่ายก๊าซ LPG	
25	ซูเปอร์ ก๊าซ	โรงงานจำหน่ายก๊าซ LPG	
26	NCX (Cambodia)	โรงงานประกอบรถจักรยานยนต์ Honda และ จำหน่ายรถจักรยานยนต์	
27	Modern Plastic & Packaging (MPP)	โรงงานผลิตภัณฑ์พลาสติก	
28	Baxter Brenton (Cambodia)	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า ของบริษัทบางกอกการ์เม้น	
29	Cambo Shoes	โรงงานผลิตรองเท้า	
30	Dance Supply	โรงงานผลิตรองเท้า	
31	Five Tiger Group	โรงงานผลิตขนมขบเคี้ยว	
32	นพวงศ์	รับเหมาก่อสร้าง	
33	Wein	รับเหมาก่อสร้าง	

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ประเภทอุตสาหกรรม	สถานที่
34	Premier Construction	รับเหมาก่อสร้าง	
35	แอ็ค คอนซัลแตนท์	รับเหมาก่อสร้าง	
36	MEPS Construction	รับเหมาก่อสร้าง	
37	K.G Engineering	รับเหมาก่อสร้าง	
38	Seaboard Construction	รับเหมาก่อสร้าง	
39	Dcash Cosmetics Trading	จำหน่ายผลิตภัณฑ์ดูแลผม	
40	อเมริกัน แสตนด์วาร์ด (ประเทศไทย)	จำหน่ายเครื่องสุขภัณฑ์	
41	ประกิต เอสซีบี	โฆษณา	
42	Royal Angkor Company	Regent Park Hotel	
43	S.K.D	ผลิตสุร่า ยี่ห้อ S.K.D	
44	President Food (Cambodia)	โรงงานผลิตขนมมี มามา	
45	Sattle Communication	จำหน่ายจานดาวเทียม	
46	Spring Mattress	จำหน่ายที่นอน	
47	Big A	ห้างสรรพสินค้า Paragon Cambodia Town Center	
48	ร้านอาหารบ้านไทย	อาหารไทย	
49	ร้านอาหารบันยัน	อาหารไทย	
50	ร้านอาหาร TOPAZ	อาหารฝรั่งเศษ	
51	ร้านอาหารตนเลบาสัก	อาหารไทย	
52	ร้านอาหารตนเลแม่โขง	อาหารไทย	เสียมเรียบ
53	ร้านอาหาร Hua Nam	อาหารจีน	
54	ร้านอาหารอินทนนท์	อาหารไทย	
55	ร้านอาหารเชียงใหม่	อาหารไทย	
56	ร้านอาหาร River House, Sarika	อาหารไทย	
57	Dead Fish Pub & Reataurant	อาหารไทยและนานาชาติ	
58	จินดา โปลิคลินิก	คลินิกเสริมความงาม	
59	โรงแรม De la Prix	โรงแรมระดับ 5 ดาว	เสียมเรียบ
60	โรงแรม La Paranda	โรงแรมและร้านอาหารไทย	
61	โรงแรม Juliana	โรงแรมและร้านอาหารไทย	
62	โรงแรม ชารา	โรงแรมและร้านอาหารไทย	เสียมเรียบ
63	First Travel	ทัวร์และตัวเครื่องบิน	
64	Intra Mekong	Logistic/ทัวร์และตัวเครื่องบิน	

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ประเภทอุตสาหกรรม	สถานที่
65	Angkor T.K Travel	ทัวร์และตัวเครื่องบิน	เสียมเรียบ
66	Inside Angkor Service	ทัวร์	เสียมเรียบ
67	Asia in Asia	ทัวร์	เสียมเรียบ
68	Indochina Explorer (Cambodia)	ทัวร์	เสียมเรียบ
69	Peerapat Industries	จำหน่ายวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับโรงแรม ร้านอาหาร	
70	ชนาอลูมิเนียม แอนด์ กลาส	จำหน่ายอลูมิเนียมและกระจก	
71	กนกเฟอร์นิเจอร์	จำหน่ายและรับทำเฟอร์นิเจอร์	
72	โรงแรม Poi Pet International Club	โรงแรมและคาสิโนในอำเภอปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนจัย	บันเตียเมียนจัย
73	โรงแรม Star Vegas Resort & Club	โรงแรมและคาสิโนในอำเภอปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนจัย	บันเตียเมียนจัย
74	โรงแรม Angkor Plaza	โรงแรมและคาสิโนในอำเภอปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนจัย	บันเตียเมียนจัย
75	KKN Apparel	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าและรองเท้า	
76	S.P. Brother (Sisophon)	โรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม	บันเตียเมียนจัย
77	Lim Line International (Cambodia)	โรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม	
78	Hi-Tech Group	โรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม	บันเตียเมียนจัย
79	T.K. Garment (Sisophon)	โรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม	บันเตียเมียนจัย
80	K.H. Textile	โรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม	
81	Trax Apparel (Cambodia)	โรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม	กรุงพนมเปญ

ที่มา: รวบรวมจากแหล่งข้อมูล อาทิ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงพนมเปญ กระทรวงพาณิชย์ สมาคมนักธุรกิจไทยในกัมพูชา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ รวมถึงข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

ภาคผนวก 2

สรุปสิทธิพิเศษศุลกากร (GSP)
และสิทธิพิเศษทางภาษีอื่น ๆ ที่
ราชอาณาจักรกัมพูชา
ได้รับจากประเทศคู่ค้าสำคัญ

สรุปสิทธิพิเศษศุลกากร (GSP) และสิทธิพิเศษทางภาษีอื่น ๆ ที่ ราชอาณาจักรกัมพูชาได้รับจากประเทศคู่ค้าสำคัญ

➤ ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นมีการให้สิทธิพิเศษศุลกากร (GSP) กับกัมพูชา โดยสำหรับรายการสินค้าเกษตรและอาหารที่ได้รับสิทธิพิเศษดังกล่าวเป็นดังตารางที่ 1 และสำหรับรายการสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ได้รับสิทธิพิเศษดังกล่าวเป็นดังตารางที่ 2

**ตารางที่ 1 รายการสินค้าเกษตรและอาหารที่กัมพูชา
ได้รับสิทธิพิเศษศุลกากร (GSP) จากญี่ปุ่น**

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
020630091	8.50%	4.30%
020641090	8.50%	4.30%
020649091	8.50%	4.30%
020714100	3%	free
020724000	3%	free
020725000	3%	free
020726000	3%	free
020727100	3%	free
020727200	3%	free
020732200	9.60%	4.80%
020733100	9.60%	4.80%
020733200	9.60%	4.80%
020734000	3%	free
020735200	9.60%	4.80%
020736100	3%	free
020736210	9.60%	4.80%
020736220	9.60%	4.80%
020900000	6%	3%
030110020	1.70%	free
030520090	2.80%	free
030621200	5%	4%
030622200	5%	4%
030623200	5%	4%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
030629210	5%	4%
030751000	7%	5%
030759100	7%	5%
030799242	10%	9%
041000100	1.50%	free
041000200	9%	4.50%
051000200	3%	free
051191200	1.70%	free
051199290	3.50%	free
051199900	1.50%	free
060410000	3%	free
060491000	3%	free
060499000	3%	free
070110000	3%	free
070521000	3%	1.50%
070529000	3%	1.50%
070690010	2.50%	free
070959011	3%	free
070959012	3%	free
070990092	3%	1.50%
071120000	9%	4.50%
071190094	9%	7.50%
071290010	9%	7.50%
071290050	12.80%	10%
071310211	6%	3%
071320020	8.50%	4.30%
071333210	6%	3%
071339210	6%	3%
071340020	8.50%	4.30%
071350210	6%	3%
071390210	6%	3%
080111000	3%	free
080119000	3%	free
080121000	3%	free
080122000	3%	free
080211200	2.40%	free
080212200	2.40%	free
080221000	6%	free
080222000	6%	free
080260000	5%	2.50%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
080290300	4.50%	free
080300100	20% or 25%	10% or 20%
080300200	3%	free
080420010	6%	3%
080420090	6%	3%
080440010	3%	free
080440090	3%	free
080450011	3%	free
080450019	3%	free
080450090	3%	free
080620000	1.20%	free
080720000	2%	free
081020000	6%	3%
081040000	6%	3%
081060000	5%	2.50%
081090210	5%	2.50%
081090291	6%	3%
081120100	9.60%	4.80%
081120200	6%	3%
081190120	12%	6%
081190130	9.60%	4.80%
081190140	13.80%	6.90%
081190220	7.20%	3.60%
081190230	6%	3%
081190280	12%	2%
081290420	12%	6%
081320000	2.40%	free
081340010	9%	4.50%
081340021	7.50%	3.80%
081340023	9%	4.50%
081350010	6%	3%
081350090	12%	6%
081400000	1.50%	free
090121000	12%	10%
090122000	12%	10%
090190200	12%	free
090240210	3%	2.50%
090300000	12%	6%
090411100	3%	free
090412100	3%	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
090420100	6%	free
090700100	3.60%	free
090810100	3.60%	free
090820100	3.60%	free
090830100	3.60%	free
090910100	6%	free
090910220	3%	free
090920100	6%	free
090920220	3%	free
090930100	6%	free
090930220	3%	free
090940100	6%	free
090940220	3%	free
090950100	6%	free
090950220	3%	free
091010210	5%	free
091010231	2.50%	free
091010239	2.50%	free
091020100	3.60%	free
091030100	3.60%	free
091091100	3.60%	free
091099200	7.20%	3.60%
091099911	3.60%	free
091099919	3.60%	free
100200021	4.20%	free
100200029	4.20%	free
100510020	9 yen/kg	4.50 yen/kg
100700099	3%	free
100890099	3%	free
110210000	15%	7.50%
110319300	17%	8.50%
110319400	12%	6%
110320200	12%	6%
110320600	17%	8.50%
110412000	12%	6%
110419300	17%	8.50%
110422000	12%	6%
120810000	4.20%	free
120890000	4.20%	free
121190700	12%	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
121190910	2.50%	free
121190920	3%	free
121190990	2.50%	free
121220131	10.50%	8%
121220211	3.50%	free
121299200	9%	4.50%
121299910	3%	free
121299990	3%	free
130220000	3%	free
140110000	8.50%	5%
140190210	3%	free
140190290	3%	free
140490300	6%	free
140490410	3%	free
140490491	6%	free
140490492	6%	free
140490499	6%	3%
150500100	1.20%	free
151110000	3.50%	free
151190010	2.50%	free
151190090	3.50%	free
151311000	4.5% or 5 yen/kg, whichever is the greater	free
151319000	4.5% or 5 yen/kg, whichever is the greater	free
151321100	4%	free
151329100	4%	free
151530000	4.50%	free
151590410	8.50 yen/kg	4.20 yen/kg
151610000	4%	free
151620010	3.50%	free
151620090	3.50%	free
151790110	4%	free
151790210	3.50%	free
151800000	2.50%	free
152000000	5%	free
152190010	12.80%	6.40%
152190091	5.30%	free
152190099	4.50%	free
160220091	6%	3%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
160231290	6%	3%
160290290	6%	3%
160300010	12%	6%
160300090	9.60%	6.40%
160411010	9.60%	7.20%
160412000	9.60%	7.20%
160413010	9.60%	7.20%
160413090	9.60%	7.20%
160414010	9.60%	6.40%
160414091	9.60%	7.20%
160414092	9.60%	7.20%
160414099	9.60%	7.20%
160415000	9.60%	7.20%
160416000	9.60%	7.20%
160419010	9.60%	7.20%
160419020	9.60%	7.20%
160419090	9.60%	7.20%
160420011	11%	9.60%
160420020	9.60%	7.20%
160430010	6.40%	4.80%
160430090	6.40%	4.80%
160510021	9.60%	7.20%
160510029	9.60%	7.20%
160520011	4.80%	3.20%
160520019	4.80%	3.20%
160530010	4.80%	3.20%
160540011	4.80%	3.20%
160540200	9.60%	7.20%
160590190	6.70%	6.40%
160590211	10%	8%
160590212	10.50%	9%
160590213	10.50%	9%
160590220	10%	8%
160590290	9.60%	7.20%
160590293	9.60%	7.20%
160590294	9.60%	7.20%
160590295	9.60%	7.20%
160590299	9.60%	7.20%
170211000	8.50%	4.30%
170219000	8.50%	4.30%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
170250000	9%	free
180310000	5%	3.50%
180320000	10%	7%
180500000	12.90%	10.50%
180610200	15%	12.50%
180620290	21.30%	12.50%
180632220	21.30%	12.50%
180690220	21.30%	12.50%
190190230	9%	4.50%
190240000	24 yen/kg	12 yen/kg
190510000	9%	4.50%
190520000	18%	9%
190532000	18%	15%
190540000	9%	4.50%
190590313	24%	15%
190590319	25.50%	15%
190590329	21.30%	12.50%
200110100	15%	12%
200110200	12%	9%
200190110	7.50%	3.80%
200190140	15%	12%
200190210	6%	3%
200190220	6%	3%
200190240	15%	9%
200190250	12%	9%
200190290	12%	9%
200210000	9%	7.60%
200290290	9%	7.60%
200320010	9.60%	4.80%
200320020	10.50%	5.30%
200490240	15%	9%
200510200	12%	9.60%
200520210	12%	9.60%
200540211	12%	9.60%
200540212	15%	7.50%
200540222	13.60%	6.80%
200559210	12%	9.60%
200570010	5.40%	2.70%
200570020	9%	4.50%
200599211	15%	9%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
200599230	12%	9.60%
200599919	12%	9.60%
200599991	10.50%	8%
200600021	18%	9%
200600029	18%	9%
200819110	21%	10.50%
200819191	11%	5.50%
200819192	11%	5.50%
200819211	10%	5%
200819219	10%	5%
200819221	5%	2.50%
200819222	5%	2.50%
200819223	5%	2.50%
200819224	10%	4%
200819225	10%	5%
200819227	5%	2.50%
200840219	15%	7.50%
200840299	10.80%	5.40%
200850210	12%	6%
200850290	12%	6%
200860290	12%	6%
200870211	17%	8.50%
200870219	21.30%	10.70%
200891000	15%	7.50%
200892120	6%	3%
200899211	21%	10.50%
200899212	11%	5.50%
200899213	11%	5.50%
200899214	11%	5.50%
200899216	14%	7%
200899221	15%	7.50%
200899222	15%	7.50%
200899223	7.70%	3.90%
200899224	9.60%	4.80%
200899225	9.60%	4.80%
200899226	15%	7.50%
200899231	10%	5%
200899232	9%	4.50%
200899234	21.30%	2%
200899236	12%	2%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
200980221	9%	7.60%
210111100	24%	15%
210111290	15%	free
210112110	24%	15%
210112122	15%	free
210120110	10%	5%
210130000	6%	3%
210210000	10.50%	10%
210220100	3.80%	free
210230000	10.50%	5.30%
210310000	7.20%	6%
210390130	7.20%	6%
210390210	7.20%	3.60%
210390221	9.60%	4.80%
210420000	12%	6%
210690247	11%	free
210690251	28%	20%
210690259	23.80%	20%
210690297	17.50%	10%
220110000	3%	free
220300000	free	free
220410000	182 yen/l	145.60 yen/l
220429090	45 yen/l	24 yen/l
220430200	45 yen/l	free
220510000	69.30 yen/l	50.40 yen/l
220590200	69.30 yen/l	50.40 yen/l
220600210	70.40 yen/l	free
220600229	42.40 yen/l	30.80 yen/l
220890123	82.50 yen/l	48 yen/l
220890129	16%	25.20 yen/l
220890220	70.40 yen/l	free
220890240	88 yen/l	free
220900000	7.50%	4.80%
230910099	36 yen/kg	18 yen/kg
230990110	3%	free
230990190	3%	free

หมายเหตุ: สำหรับรายการสินค้าทั้งหมดที่ได้รับสิทธิพิเศษทั้งหมด สามารถสืบค้นได้จาก

<http://unctad.org/en/Pages/DITC/GSP/About-GSP.aspx>

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก UNCTAD (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

**ตารางที่ 2 รายการสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่กัมพูชา
ได้รับสิทธิพิเศษศุลกากร (GSP) จากญี่ปุ่น**

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
290331000	free	free
290339011	free	free
290339019	free	free
290339021	3.10%	free
290339022	3.10%	free
290339023	3.10%	free
290339024	3.10%	free
290339026	3.10%	free
290339029	3.10%	free
290339031	3.10%	free
290339039	3.10%	free
290339041	3.10%	free
290339049	3.10%	free
290339090	3.10%	free
290512000	3.10%	free
290513000	5.50%	free
290514000	5.50%	free
290516100	5.5% or 11.20 yen/kg, whichever is the less	free
290516200	3.90%	free
290517000	4.70%	free
290519000	4.70%	free
290522000	4.40%	free
290529000	3.90%	free
290531000	5.50%	free
290532000	5.50%	free
290539000	3.10%	free
290541000	3.10%	free
290542000	3.10%	free
290543000	2.80%	free
290544000	17.00%	10.20%
290545000	5.00%	free
290549000	3.10%	free
290551000	free	free
290559010	free	free
290559090	3.90%	free
291711000	3.30%	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
291712010	3.90%	free
291712090	3.90%	free
291713000	3.10%	free
291714000	3.90%	free
291719000	3.10%	free
291720000	3.10%	free
291732000	3.90%	free
291733000	3.10%	free
291734010	3.10%	free
291734090	3.10%	free
291735000	3.30%	free
291736000	5.30%	free
291737000	5.30%	free
291739010	3.10%	free
291739020	free	free
291739090	3.10%	free
320411000	4.40%	free
320412010	4.40%	free
320412090	4.40%	free
320413000	4.40%	free
320414000	4.40%	free
320415020	4.40%	free
320415090	4.40%	free
320416000	4.40%	free
320417010	3.50%	free
320417090	3.50%	free
320419020	4.40%	free
320419090	4.40%	free
320420000	4.40%	free
320490000	4.40%	free
390512000	3.90%	free
390519000	3.90%	free
390521000	3.90%	free
390529000	3.90%	free
390530000	3.90%	free
390591010	3.90%	free
390591091	2.80%	free
390591099	2.80%	free
390599000	2.80%	free
390610010	3.40%	1.36%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
390610090	3.40%	free
390690010	2.80%	1.12%
390690090	3.90%	free
500600010	4.80%	free
500600020	6.90%	free
500710010	10.00%	free
500710020	8.00%	free
510610010	2.70%	2.16%
510610090	2.70%	2.16%
510620010	2.70%	2.16%
510620090	2.70%	2.16%
510710010	2.70%	2.16%
510710090	2.70%	2.16%
510720010	2.70%	2.16%
510720090	2.70%	2.16%
510810000	2.50%	free
510820000	2.50%	free
510910011	2.40%	free
510910019	2.40%	free
510910021	2.70%	free
510910022	2.70%	free
510990011	2.40%	free
510990019	2.40%	free
510990021	2.70%	free
510990022	2.70%	free
511000000	2.50%	free
511111010	6.60%	5.28%
511111021	7.9% or 130 yen/m2, whichever is the greater	6.32% or 104yen/m2, whichever is the greater
511111022	5.30%	4.24%
511119010	6.60%	5.28%
511119020	7.9% or 130 yen/m2, whichever is the greater	6.32% or 104yen/m2, whichever is the greater
511120010	6.60%	5.28%
511120021	7.9% or 130 yen/m2, whichever is the greater	6.32% or 104yen/m2, whichever is the greater
511120022	5.30%	4.24%
511130010	6.60%	5.28%
511130021	7.9% or 130 yen/m2, whichever is the greater	6.32% or 104yen/m2, whichever is the greater

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
511130022	5.30%	4.24%
511190010	6.60%	5.28%
511190021	7.9% or 130 yen/m2, whichever is the greater	6.32% or 104 yen/m2, whichever is the greater
511190022	5.30%	4.24%
511211010	6.60%	5.28%
511211020	5.30%	4.24%
511219010	6.60%	5.28%
511219020	7.9% or 130 yen/m2, whichever is the greater	6.32% or 104 yen/m2, whichever is the greater
511220010	6.60%	5.28%
511220021	7.9% or 130 yen/m2, whichever is the greater	6.32% or 104yen/m2, whichever is the greater
511220022	5.30%	4.24%
511230010	6.60%	5.28%
511230021	7.9% or 130 yen/m2, whichever is the greater	6.32% or 104 yen/m2, whichever is the greater
511230022	5.30%	4.24%
511290010	6.60%	5.28%
511290021	7.9% or 130 yen/m2, whichever is the greater	6.32% or 104 yen/m2, whichever is the greater
511290022	5.30%	4.24%
511300000	3.50%	free
520411010	5.60%	4.48%
520411020	3.00%	2.40%
520419010	5.60%	4.48%
520419020	3.00%	2.40%
520420000	3.00%	2.40%
520511010	5.60%	4.48%
520512010	5.60%	4.48%
520513010	5.60%	4.48%
520514010	5.60%	4.48%
520515010	5.60%	4.48%
520521010	5.60%	4.48%
520522010	5.60%	4.48%
520523010	5.60%	4.48%
520524010	5.60%	4.48%
520526010	5.60%	4.48%
520527010	5.60%	4.48%
520528010	5.60%	4.48%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
520531010	5.60%	4.48%
520532010	5.60%	4.48%
520533010	5.60%	4.48%
520534010	5.60%	4.48%
520535010	5.60%	4.48%
520541010	5.60%	4.48%
520542010	5.60%	4.48%
520543010	5.60%	4.48%
520544010	5.60%	4.48%
520546010	5.60%	4.48%
520547010	5.60%	4.48%
520548010	5.60%	4.48%
520611010	5.60%	4.48%
520612010	5.60%	4.48%
520613010	5.60%	4.48%
520614010	5.60%	4.48%
520615010	5.60%	4.48%
520621010	5.60%	4.48%
520622010	5.60%	4.48%
520623010	5.60%	4.48%
520624010	5.60%	4.48%
520625010	5.60%	4.48%
520631010	5.60%	4.48%
520632010	5.60%	4.48%
520633010	5.60%	4.48%
520634010	5.60%	4.48%
520635010	5.60%	4.48%
520641010	5.60%	4.48%
520642010	5.60%	4.48%
520643010	5.60%	4.48%
520644010	5.60%	4.48%
520645010	5.60%	4.48%
520710010	3.00%	2.40%
520710091	5.60%	4.48%
520790010	3.00%	2.40%
520790091	5.60%	4.48%
520851011	5.60%	free
520851091	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
520852011	5.60%	free
520852091	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free
520859011	5.60%	free
520859091	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free
520951011	5.60%	free
520951091	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free
520952011	5.60%	free
520952091	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free
520959011	5.60%	free
520959091	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free
521051011	7.40%	free
521051021	5.60%	free
521051031	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free
521059011	7.40%	free
521059021	5.60%	free
521059031	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free
521151011	7.40%	free
521151021	5.60%	free
521151031	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free
521152011	7.40%	free
521152021	5.60%	free
521152031	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
521159011	7.40%	free
521159021	5.60%	free
521159031	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free
521215011	7.40%	free
521215021	5.60%	free
521215031	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free
521225011	7.40%	free
521225021	5.60%	free
521225031	3.7% or 2.9%+1.01 yen/m2, whichever is the greater	free
530610000	7.90%	free
530620000	7.90%	free
530820000	2.00%	free
530890020	2.50%	free
530890091	7.90%	6.32%
530890092	7.90%	free
530911000	10.00%	8.00%
530919000	10.00%	8.00%
530921000	10.00%	8.00%
530929000	10.00%	8.00%
531010000	10.00%	free
531090000	10.00%	free
531100010	10.00%	8.00%
531100020	3.50%	free
531100030	2.50%	free
540110010	5.00%	4.00%
540110021	6.60%	5.28%
540110022	4.00%	3.20%
540120010	5.00%	4.00%
540120021	6.60%	5.28%
540120022	4.00%	3.20%
540211000	2.70%	2.16%
540219100	5.00%	4.00%
540219210	5.30%	4.24%
540219220	6.60%	5.28%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
540219900	4.00%	3.20%
540220010	5.00%	4.00%
540220021	6.60%	5.28%
540220022	4.00%	3.20%
540231010	5.00%	4.00%
540231021	6.60%	5.28%
540231022	4.00%	3.20%
540232010	5.00%	4.00%
540232021	6.60%	5.28%
540232022	6.60%	5.28%
540232029	4.00%	3.20%
540233010	5.00%	4.00%
540233021	6.60%	5.28%
540233022	4.00%	3.20%
540234100	5.00%	4.00%
540234910	6.60%	5.28%
540234990	4.00%	3.20%
540239010	5.00%	4.00%
540239021	6.60%	5.28%
540239022	4.00%	3.20%
540244100	5.00%	4.00%
540244910	2.70%	2.16%
540244921	5.30%	4.24%
540244922	6.60%	5.28%
540244929	6.60%	5.28%
540244990	4.00%	3.20%
540245100	5.00%	4.00%
540245910	2.70%	2.16%
540245991	5.30%	4.24%
540245999	4.00%	3.20%
540246100	5.00%	4.00%
540246910	6.60%	5.28%
540246990	4.00%	3.20%
540247100	5.00%	4.00%
540247910	6.60%	5.28%
540247990	4.00%	3.20%
540248100	5.00%	4.00%
540248910	6.60%	5.28%
540248990	4.00%	3.20%
540249010	5.00%	4.00%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
540249021	6.60%	5.28%
540249022	4.00%	3.20%
540251010	5.00%	4.00%
540251021	6.60%	5.28%
540251022	4.00%	3.20%
540252010	5.00%	4.00%
540252021	6.60%	5.28%
540252022	4.00%	3.20%
540259010	5.00%	4.00%
540259021	6.60%	5.28%
540259022	4.00%	3.20%
540261010	5.00%	4.00%
540261021	6.60%	5.28%
540261022	4.00%	3.20%
540262010	5.00%	4.00%
540262021	6.60%	5.28%
540262022	4.00%	3.20%
540269010	5.00%	4.00%
540269021	6.60%	5.28%
540269022	4.00%	3.20%
540310010	5.00%	4.00%
540310020	4.00%	3.20%
540331100	5.00%	4.00%
540331910	6.60%	5.28%
540331990	4.00%	3.20%
540332100	5.00%	4.00%
540332910	6.60%	5.28%
540332990	4.00%	3.20%
540333010	5.00%	4.00%
540333021	6.60%	5.28%
540333022	4.00%	3.20%
540339010	5.00%	4.00%
540339021	6.60%	5.28%
540339022	4.00%	3.20%
540341100	5.00%	4.00%
540341910	6.60%	5.28%
540341990	4.00%	3.20%
540342010	5.00%	4.00%
540342021	6.60%	5.28%
540342022	4.00%	3.20%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
540349010	5.00%	4.00%
540349021	6.60%	5.28%
540349022	4.00%	3.20%
540411000	6.60%	5.28%
540412000	6.60%	5.28%
540419010	6.60%	5.28%
540419090	6.60%	5.28%
540490000	6.60%	5.28%
540500000	3.50%	2.80%
540600100	5.00%	4.00%
540600910	5.80%	4.64%
540600990	3.50%	2.80%
540710011	8.20%	6.56%
540710019	6.60%	5.28%
540710081	5.30%	4.24%
540710089	5.30%	4.24%
540710090	6.60%	5.28%
540720011	8.20%	6.56%
540720019	6.60%	5.28%
540720091	5.30%	4.24%
540720092	6.60%	5.28%
540720099	8.00%	6.40%
540730011	8.20%	6.56%
540730019	6.60%	5.28%
540730091	5.30%	4.24%
540730092	6.60%	5.28%
540730099	8.00%	6.40%
540741010	8.80%	7.04%
540741023	5.70%	4.56%
540741029	7.10%	5.68%
540742010	8.20%	6.56%
540742021	5.30%	4.24%
540742022	6.60%	5.28%
540743010	8.20%	6.56%
540743021	5.30%	4.24%
540743022	6.60%	5.28%
540744010	8.20%	6.56%
540744021	5.30%	4.24%
540744022	6.60%	5.28%
540751010	8.80%	7.04%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
540751023	5.70%	4.56%
540751029	7.10%	5.68%
540752010	8.20%	6.56%
540752021	5.30%	4.24%
540752022	6.60%	5.28%
540753010	8.20%	6.56%
540753021	5.30%	4.24%
540753022	6.60%	5.28%
540754010	8.20%	6.56%
540754021	5.30%	4.24%
540754022	6.60%	5.28%
540761010	8.80%	7.04%
540761021	5.70%	4.56%
540761022	5.70%	4.56%
540761023	5.70%	4.56%
540761024	5.70%	4.56%
540761029	7.10%	5.68%
540769010	8.20%	6.56%
540769021	5.30%	4.24%
540769022	5.30%	4.24%
540769023	5.30%	4.24%
540769024	5.30%	4.24%
540771010	8.20%	6.56%
540771021	5.30%	4.24%
540771022	8.00%	6.40%
540772010	8.20%	6.56%
540772021	5.30%	4.24%
540772022	8.00%	6.40%
540773010	8.20%	6.56%
540773021	5.30%	4.24%
540773022	8.00%	6.40%
540774010	8.20%	6.56%
540774021	5.30%	4.24%
540774022	8.00%	6.40%
540781011	8.20%	6.56%
540781019	6.60%	5.28%
540781090	6.60%	5.28%
540782011	8.20%	6.56%
540782019	6.60%	5.28%
540782090	6.60%	5.28%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
540783011	8.20%	6.56%
540783019	6.60%	5.28%
540783090	6.60%	5.28%
540784011	8.20%	6.56%
540784019	6.60%	5.28%
540784090	6.60%	5.28%
540791011	8.20%	6.56%
540791019	6.60%	5.28%
540791091	10.00%	8.00%
540791099	6.60%	5.28%
540792011	8.20%	6.56%
540792019	6.60%	5.28%
540792091	10.00%	8.00%
540792099	6.60%	5.28%
540793011	8.20%	6.56%
540793019	6.60%	5.28%
540793091	10.00%	8.00%
540793099	6.60%	5.28%
540794011	8.20%	6.56%
540794019	6.60%	5.28%
540794091	10.00%	8.00%
540794099	6.60%	5.28%
540810010	6.60%	5.28%
540810020	4.00%	3.20%
540821011	8.80%	7.04%
540821019	7.10%	5.68%
540821091	7.10%	5.68%
540821099	4.30%	3.44%
540822011	8.20%	6.56%
540822019	6.60%	5.28%
540822091	6.60%	5.28%
540822099	4.00%	3.20%
540823011	8.20%	6.56%
540823019	6.60%	5.28%
540823091	6.60%	5.28%
540823099	4.00%	3.20%
540824011	8.20%	6.56%
540824019	6.60%	5.28%
540824091	6.60%	5.28%
540824099	4.00%	3.20%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
540831011	8.80%	7.04%
540831019	7.10%	5.68%
540831091	7.10%	5.68%
540831099	4.30%	3.44%
540832011	8.20%	6.56%
540832019	6.60%	5.28%
540832091	6.60%	5.28%
540832099	4.00%	3.20%
540833011	8.20%	6.56%
540833019	6.60%	5.28%
540833091	6.60%	5.28%
540833099	4.00%	3.20%
540834011	8.20%	6.56%
540834019	6.60%	5.28%
540834091	6.60%	5.28%
540834099	4.00%	3.20%
550110000	6.60%	5.28%
550120000	6.60%	5.28%
550130000	6.60%	5.28%
550140000	6.60%	5.28%
550190000	6.60%	5.28%
550200010	5.80%	4.64%
550200020	3.50%	2.80%
550311000	5.30%	4.24%
550319000	5.30%	4.24%
550320010	6.60%	5.28%
550320090	6.60%	5.28%
550330000	6.60%	5.28%
550340000	6.60%	5.28%
550390010	6.60%	5.28%
550390020	4.00%	3.20%
550410000	4.00%	3.20%
550490010	6.60%	5.28%
550490020	4.00%	3.20%
550610000	6.60%	5.28%
550620000	6.60%	5.28%
550630000	6.60%	5.28%
550690010	6.60%	5.28%
550690020	3.50%	2.80%
550700010	6.60%	5.28%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
550700020	3.50%	2.80%
550810000	6.60%	5.28%
550820010	6.60%	5.28%
550820020	4.00%	3.20%
550911000	6.60%	5.28%
550912000	6.60%	5.28%
550921000	6.60%	5.28%
550922000	6.60%	5.28%
550931000	6.60%	5.28%
550932000	6.60%	5.28%
550941000	6.60%	5.28%
550942000	6.60%	5.28%
550951010	6.60%	5.28%
550951020	4.00%	3.20%
550952010	6.60%	5.28%
550952020	4.00%	3.20%
550953010	6.60%	5.28%
550953020	4.00%	3.20%
550959010	6.60%	5.28%
550959020	4.00%	3.20%
550961010	6.60%	5.28%
550961020	4.00%	3.20%
550962010	6.60%	5.28%
550962020	4.00%	3.20%
550969010	6.60%	5.28%
550969020	4.00%	3.20%
550991010	6.60%	5.28%
550991020	4.00%	3.20%
550992010	6.60%	5.28%
550992020	4.00%	3.20%
550999010	6.60%	5.28%
550999020	4.00%	3.20%
551011010	4.00%	3.20%
551011020	4.00%	3.20%
551011090	4.00%	3.20%
551012000	4.00%	3.20%
551020000	4.00%	3.20%
551030000	4.00%	3.20%
551090000	4.00%	3.20%
551110000	6.60%	5.28%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
551120000	6.60%	5.28%
551130000	3.30%	2.64%
551211010	8.80%	7.04%
551211020	5.70%	4.56%
551219010	8.20%	6.56%
551219020	5.30%	4.24%
551221010	8.20%	6.56%
551221020	5.30%	4.24%
551229010	8.20%	6.56%
551229020	5.30%	4.24%
551291010	8.20%	6.56%
551291021	5.30%	4.24%
551291022	6.60%	5.28%
551291029	8.00%	6.40%
551299010	8.20%	6.56%
551299021	5.30%	4.24%
551299022	6.60%	5.28%
551299029	8.00%	6.40%
551311011	8.80%	7.04%
551311019	7.10%	5.68%
551311090	7.10%	5.68%
551312011	8.80%	7.04%
551312019	7.10%	5.68%
551312090	7.10%	5.68%
551313011	8.80%	7.04%
551313019	7.10%	5.68%
551313090	7.10%	5.68%
551319011	8.20%	6.56%
551319019	6.60%	5.28%
551319091	10.00%	8.00%
551319099	6.60%	5.28%
551321011	8.20%	6.56%
551321019	6.60%	5.28%
551321090	6.60%	5.28%
551323011	8.20%	6.56%
551323019	6.60%	5.28%
551323090	6.60%	5.28%
551329011	8.20%	6.56%
551329019	6.60%	5.28%
551329091	10.00%	8.00%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
551329099	6.60%	5.28%
551331011	8.20%	6.56%
551331019	6.60%	5.28%
551331090	6.60%	5.28%
551339011	8.20%	6.56%
551339019	6.60%	5.28%
551339021	6.60%	5.28%
551339029	10.00%	8.00%
551339099	6.60%	5.28%
551341011	8.20%	6.56%
551341019	6.60%	5.28%
551341090	6.60%	5.28%
551349011	8.20%	6.56%
551349019	6.60%	5.28%
551349021	6.60%	5.28%
551349029	10.00%	8.00%
551349099	6.60%	5.28%
551411011	8.80%	7.04%
551411019	7.10%	5.68%
551411090	7.10%	5.68%
551412011	8.80%	7.04%
551412019	7.10%	5.68%
551412090	7.10%	5.68%
551419111	8.80%	7.04%
551419119	8.20%	6.56%
551419191	7.10%	5.68%
551419199	6.60%	5.28%
551419911	7.10%	5.68%
551419919	10.00%	8.00%
551419991	7.10%	5.68%
551419999	6.60%	5.28%
551421011	8.20%	6.56%
551421019	6.60%	5.28%
551421090	6.60%	5.28%
551422011	8.20%	6.56%
551422019	6.60%	5.28%
551422090	6.60%	5.28%
551423011	8.20%	6.56%
551423019	6.60%	5.28%
551423090	6.60%	5.28%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
551429011	8.20%	6.56%
551429019	6.60%	5.28%
551429091	10.00%	8.00%
551429099	6.60%	5.28%
551430110	8.20%	6.56%
551430190	6.60%	5.28%
551430910	6.60%	5.28%
551430991	10.00%	8.00%
551430999	6.60%	5.28%
551441011	8.20%	6.56%
551441019	6.60%	5.28%
551441090	6.60%	5.28%
551442011	8.20%	6.56%
551442019	6.60%	5.28%
551442090	6.60%	5.28%
551443011	8.20%	6.56%
551443019	6.60%	5.28%
551443090	6.60%	5.28%
551449011	8.20%	6.56%
551449019	6.60%	5.28%
551449091	10.00%	8.00%
551449099	6.60%	5.28%
551511011	8.80%	7.04%
551511019	7.10%	5.68%
551511090	7.10%	5.68%
551512011	8.80%	7.04%
551512019	7.10%	5.68%
551512090	7.10%	5.68%
551513011	8.80%	7.04%
551513019	7.10%	5.68%
551513090	7.10%	5.68%
551519011	8.80%	7.04%
551519019	7.10%	5.68%
551519090	7.10%	5.68%
551521011	8.20%	6.56%
551521019	6.60%	5.28%
551521090	6.60%	5.28%
551522011	8.20%	6.56%
551522019	6.60%	5.28%
551522090	6.60%	5.28%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
551529011	8.20%	6.56%
551529019	6.60%	5.28%
551529090	6.60%	5.28%
551591011	8.20%	6.56%
551591019	6.60%	5.28%
551591091	10.00%	8.00%
551591099	6.60%	5.28%
551599011	8.20%	6.56%
551599019	6.60%	5.28%
551599091	10.00%	8.00%
551599099	6.60%	5.28%
551611011	8.80%	7.04%
551611019	7.10%	5.68%
551611091	7.10%	5.68%
551611099	4.30%	3.44%
551612011	8.20%	6.56%
551612019	6.60%	5.28%
551612091	6.60%	5.28%
551612099	4.00%	3.20%
551613011	8.20%	6.56%
551613019	6.60%	5.28%
551613091	6.60%	5.28%
551613099	4.00%	3.20%
551614011	8.20%	6.56%
551614019	6.60%	5.28%
551614091	6.60%	5.28%
551614099	4.00%	3.20%
551621011	8.80%	7.04%
551621019	7.10%	5.68%
551621091	7.10%	5.68%
551621099	4.30%	3.44%
551622011	8.20%	6.56%
551622019	6.60%	5.28%
551622091	6.60%	5.28%
551622099	4.00%	3.20%
551623011	8.20%	6.56%
551623019	6.60%	5.28%
551623091	6.60%	5.28%
551623099	4.00%	3.20%
551624011	8.20%	6.56%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
551624019	6.60%	5.28%
551624091	6.60%	5.28%
551624099	4.00%	3.20%
551631011	8.80%	7.04%
551631019	7.10%	5.68%
551631091	7.10%	5.68%
551631099	4.30%	3.44%
551632011	8.20%	6.56%
551632019	6.60%	5.28%
551632091	6.60%	5.28%
551632099	4.00%	3.20%
551633011	8.20%	6.56%
551633019	6.60%	5.28%
551633091	6.60%	5.28%
551633099	4.00%	3.20%
551634011	8.20%	6.56%
551634019	6.60%	5.28%
551634091	6.60%	5.28%
551634099	4.00%	3.20%
551641011	8.80%	7.04%
551641019	7.10%	5.68%
551641091	7.10%	5.68%
551641099	4.30%	3.44%
551642011	8.20%	6.56%
551642019	6.60%	5.28%
551642091	6.60%	5.28%
551642099	4.00%	3.20%
551643011	8.20%	6.56%
551643019	6.60%	5.28%
551643091	6.60%	5.28%
551643099	4.00%	3.20%
551644011	8.20%	6.56%
551644019	6.60%	5.28%
551644091	6.60%	5.28%
551644099	4.00%	3.20%
551691011	8.80%	7.04%
551691019	7.10%	5.68%
551691091	7.10%	5.68%
551691099	4.30%	3.44%
551692011	8.20%	6.56%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
551692019	6.60%	5.28%
551692091	6.60%	5.28%
551692099	4.00%	3.20%
551693011	8.20%	6.56%
551693019	6.60%	5.28%
551693091	6.60%	5.28%
551693099	4.00%	3.20%
551694011	8.20%	6.56%
551694019	6.60%	5.28%
551694091	6.60%	5.28%
551694099	4.00%	3.20%
560110000	free	free
560121000	free	free
560122000	free	free
560129000	free	free
560210000	5.60%	free
560221000	5.60%	free
560229000	5.60%	free
560290000	5.60%	free
560311210	4.30%	free
560311220	4.30%	free
560311230	4.30%	free
560311240	4.30%	free
560311290	4.30%	free
560312210	4.30%	free
560312220	4.30%	free
560312230	4.30%	free
560312240	4.30%	free
560312290	4.30%	free
560313210	4.30%	free
560313220	4.30%	free
560313230	4.30%	free
560313240	4.30%	free
560313290	4.30%	free
560314210	4.30%	free
560314220	4.30%	free
560314230	4.30%	free
560314240	4.30%	free
560314290	4.30%	free
560391210	4.30%	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
560391220	4.30%	free
560391230	4.30%	free
560391240	4.30%	free
560391290	4.30%	free
560392210	4.30%	free
560392220	4.30%	free
560392230	4.30%	free
560392240	4.30%	free
560392290	4.30%	free
560393210	4.30%	free
560393220	4.30%	free
560393230	4.30%	free
560393240	4.30%	free
560393290	4.30%	free
560394210	4.30%	free
560394220	4.30%	free
560394230	4.30%	free
560394240	4.30%	free
560394290	4.30%	free
560410000	3.30%	free
560490110	2.70%	free
560490191	3.30%	free
560490199	6.60%	5.28%
560490200	3.30%	free
560490910	1.9% or 13 yen/kg, whichever is the greater	1.52% or 10.4 yen/kg, whichever is the greater
560490990	3.50%	2.80%
560500000	4.70%	free
560600010	5.30%	free
560600020	6.60%	free
560721000	free	free
560729000	4.00%	3.20%
560741000	5.30%	4.24%
560749010	5.30%	4.24%
560749090	5.30%	4.24%
560750000	5.30%	4.24%
560790910	2.50%	free
560790990	3.00%	2.40%
560811000	5.30%	free
560819011	5.30%	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
560819019	2.50%	free
560819091	5.00%	free
560819099	5.00%	free
560890011	3.30%	free
560890019	4.00%	free
560890090	5.00%	free
560900010	5.30%	free
560900020	3.30%	free
580110010	6.40%	free
580110090	5.30%	free
580121010	3.50%	free
580122010	4.20%	free
580123010	4.20%	free
580124010	3.50%	free
580125010	3.50%	free
580126210	3.50%	free
580131010	3.50%	free
580131091	8.00%	6.40%
580131092	6.60%	5.28%
580131093	8.00%	6.40%
580131099	4.00%	3.20%
580132010	3.50%	free
580132021	6.60%	free
580132022	4.00%	free
580133010	3.50%	free
580133021	6.60%	free
580133022	4.00%	free
580134010	3.50%	free
580134021	6.60%	free
580134022	4.00%	free
580135010	3.50%	free
580135021	6.60%	free
580135022	4.00%	free
580136210	3.50%	free
580136221	6.60%	free
580136222	4.00%	free
580190010	3.50%	free
580190021	8.00%	free
580190023	6.40%	free
580190025	6.40%	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
580190029	5.30%	free
580211010	4.50%	3.60%
580211020	4.50%	3.60%
580211090	3.70%	2.96%
580219010	4.50%	3.60%
580219020	4.50%	3.60%
580219090	3.70%	2.96%
580220010	3.50%	free
580220021	8.00%	free
580220022	5.30%	free
580230000	3.70%	free
580300110	7.40%	5.92%
580300120	5.60%	4.48%
580300190	3.70%	2.96%
580300211	8.20%	free
580300219	6.60%	free
580300900	6.60%	free
580410010	3.50%	free
580410020	6.60%	free
580421010	3.50%	free
580421021	9.10%	free
580421029	9.10%	free
580429010	3.50%	free
580429021	12.60%	free
580429022	9.10%	free
580430010	3.50%	free
580430021	12.60%	free
580430022	9.10%	free
580500000	6.90%	free
580610000	5.30%	4.24%
580620000	4.00%	free
580631000	7.40%	5.92%
580632090	5.30%	4.24%
580639000	6.40%	5.12%
580640000	5.30%	4.24%
580710000	5.30%	free
580790000	10.90%	free
580810000	6.60%	free
580890000	6.60%	free
580900000	4.70%	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
581100010	3.50%	free
581100021	8.20%	6.56%
581100022	6.60%	5.28%
581100029	5.30%	4.24%
570110000	7.90%	1.58%
570190000	7.90%	1.58%
570210000	6.00%	4.80%
570220000	free	free
570231000	8.10%	6.48%
570232000	7.90%	6.32%
570239010	8.40%	6.72%
570239020	7.90%	6.32%
570241000	8.10%	6.48%
570242200	7.90%	6.32%
570249010	8.40%	6.72%
570249020	7.90%	6.32%
570250100	8.40%	6.72%
570250910	8.10%	6.48%
570250990	7.90%	6.32%
570291000	8.10%	6.48%
570292000	7.90%	6.32%
570299010	8.40%	6.72%
570299020	7.90%	6.32%
570310000	7.90%	6.32%
570320210	6.30%	5.04%
570320290	6.30%	5.04%
570330200	6.30%	5.04%
570390010	8.40%	6.72%
570390020	7.90%	6.32%
570410000	7.40%	free
570490200	7.40%	free
570500010	8.40%	6.72%
570500022	7.90%	6.32%
570500029	7.90%	6.32%
590190000	4.00%	free
590210010	3.50%	free
590210021	5.80%	free
590210022	6.60%	free
590220011	3.50%	free
590220012	3.50%	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
590220090	3.50%	free
590290000	3.50%	free
590310000	3.50%	free
590320000	3.50%	free
590390000	3.50%	free
590490000	3.90%	free
590500000	5.30%	free
590610000	3.50%	free
590691010	6.50%	free
590691020	4.70%	free
590699000	3.50%	free
590700000	3.30%	free
590800000	4.90%	free
590900000	3.90%	free
591000010	4.90%	free
591000020	3.50%	free
591110010	4.90%	free
591110090	2.80%	free
591120000	3.50%	free
591131010	4.00%	free
591131021	4.90%	free
591131029	2.80%	free
591132010	4.00%	free
591132021	4.90%	free
591132029	2.80%	free
591140010	4.90%	free
591140090	2.80%	free
591190010	4.90%	free
591190090	2.80%	free
600110000	7.90%	6.32%
600121000	9.80%	7.84%
600122000	7.90%	6.32%
600129000	7.90%	6.32%
600191000	9.80%	7.84%
600192017	7.90%	6.32%
600192019	7.90%	6.32%
600192092	7.90%	6.32%
600192094	7.90%	6.32%
600192099	7.90%	6.32%
600199000	7.90%	6.32%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
600240010	9.80%	7.84%
600240020	7.90%	6.32%
600240050	5.40%	4.32%
600240090	5.30%	4.24%
600290011	7.80%	free
600290013	7.80%	6.24%
600290021	5.60%	free
600290022	5.60%	4.48%
600290031	5.40%	free
600290033	5.40%	4.32%
600290041	5.40%	free
600290043	5.40%	4.32%
600290091	5.30%	free
600290093	5.30%	4.24%
600310010	7.90%	6.32%
600310090	5.30%	4.24%
600320010	9.80%	7.84%
600320090	5.40%	4.32%
600330010	7.90%	6.32%
600330090	5.40%	4.32%
600340010	7.90%	6.32%
600340090	5.40%	4.32%
600390010	7.90%	6.32%
600390090	5.30%	4.24%
600410010	9.80%	7.84%
600410020	7.90%	6.32%
600410030	5.40%	4.32%
600410040	5.40%	4.32%
600410090	5.30%	4.24%
600490011	7.80%	free
600490013	7.80%	6.24%
600490021	5.60%	free
600490023	5.60%	4.48%
600490031	5.40%	free
600490033	5.40%	4.32%
600490041	5.40%	free
600490043	5.40%	4.32%
600490091	5.30%	free
600490093	5.30%	4.24%
600521000	9.80%	7.84%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
600522000	9.80%	7.84%
600523000	9.80%	7.84%
600524000	9.80%	7.84%
600531000	7.90%	6.32%
600532000	7.90%	6.32%
600533000	7.90%	6.32%
600534000	7.90%	6.32%
600541000	7.90%	6.32%
600542000	7.90%	6.32%
600543000	7.90%	6.32%
600544000	7.90%	6.32%
600590000	7.90%	6.32%
600610010	7.90%	6.32%
600610020	5.30%	4.24%
600621010	9.80%	7.84%
600621020	5.60%	4.48%
600622010	9.80%	7.84%
600622020	5.60%	4.48%
600623010	9.80%	7.84%
600623020	5.60%	4.48%
600624010	9.80%	7.84%
600624020	5.60%	4.48%
600631010	9.60%	7.68%
600631021	6.60%	5.28%
600631029	4.00%	3.20%
600632010	9.60%	7.68%
600632021	6.60%	5.28%
600632029	4.00%	3.20%
600633010	9.60%	7.68%
600633021	6.60%	5.28%
600633029	4.00%	3.20%
600634010	9.60%	7.68%
600634021	6.60%	5.28%
600634029	4.00%	3.20%
600641010	9.60%	7.68%
600641021	6.60%	5.28%
600641029	4.00%	3.20%
600642010	9.60%	7.68%
600642021	6.60%	5.28%
600642029	4.00%	3.20%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
600643010	9.60%	7.68%
600643021	6.60%	5.28%
600643029	4.00%	3.20%
600644010	9.60%	7.68%
600644021	6.60%	5.28%
600644029	4.00%	3.20%
600690010	7.90%	6.32%
600690020	5.30%	4.24%
611300010	5.60%	free
611610161	7.40%	free
611610162	7.40%	free
611610261	5.30%	free
611610262	5.30%	free
611780014	7.80%	free
611780015	5.60%	free
620920150	6.50%	5.20%
620920221	7.40%	5.92%
620930150	6.50%	5.20%
620930221	7.40%	5.92%
620990150	6.50%	5.20%
620990221	7.40%	5.92%
621320000	6.70%	5.36%
621390010	9.00%	7.20%
621390091	6.40%	5.12%
621390099	5.30%	4.24%
621410100	6.60%	free
621410210	8.00%	free
621410290	8.00%	free
621420100	5.40%	free
621420200	6.60%	free
621430100	5.40%	free
621430200	9.10%	free
621440100	5.40%	free
621440200	9.10%	free
621490100	5.40%	free
621490210	9.10%	free
621490221	6.60%	free
621490222	4.40%	free
621520000	8.40%	free
621590000	8.40%	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
621600500	6.50%	5.20%
621710011	9.00%	7.20%
621710019	9.00%	7.20%
621710025	9.00%	7.20%
621710090	9.00%	7.20%
621790000	9.00%	7.20%
630110000	5.30%	free
630120010	5.30%	4.24%
630120090	5.30%	4.24%
630130010	9.00%	7.20%
630130091	9.00%	7.20%
630130099	9.00%	7.20%
630140010	5.30%	4.24%
630140090	5.30%	4.24%
630190000	5.30%	4.24%
630221000	4.50%	3.60%
630222010	5.30%	free
630222090	5.30%	4.24%
630229010	7.90%	6.32%
630229020	5.30%	4.24%
630231000	4.50%	3.60%
630232010	5.30%	free
630232090	5.30%	4.24%
630239010	7.90%	6.32%
630239020	5.30%	4.24%
630251000	7.40%	5.92%
630253011	6.40%	free
630253019	6.40%	5.12%
630253091	5.30%	free
630253099	5.30%	4.24%
630259021	6.40%	5.12%
630259029	5.30%	4.24%
630259030	7.90%	6.32%
630260000	7.40%	5.92%
630291000	7.40%	5.92%
630293010	5.30%	free
630293090	5.30%	4.24%
630299100	7.90%	6.32%
630299900	5.30%	4.24%
630391000	7.40%	5.92%

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
630392010	5.30%	free
630392090	5.30%	4.24%
630399010	7.90%	6.32%
630399021	6.40%	5.12%
630399029	5.30%	4.24%
630419010	7.40%	5.92%
630419020	7.90%	6.32%
630419031	6.40%	5.12%
630419039	5.30%	4.24%
630492000	7.40%	5.92%
630493010	5.30%	free
630493090	5.30%	4.24%
630499010	7.90%	6.32%
630499021	6.40%	5.12%
630499029	5.30%	4.24%
630520000	4.00%	free
630532000	3.30%	free
630533010	3.30%	free
630533090	3.30%	free
630539000	5.30%	free
630590000	3.30%	free
630612000	4.00%	free
630619100	5.60%	free
630619900	4.00%	free
630622000	4.00%	free
630629100	5.60%	free
630629900	4.00%	free
630630000	4.00%	free
630640100	5.60%	free
630640900	4.00%	free
630691000	5.60%	free
630699000	4.00%	free
630710010	6.50%	free
630710020	4.70%	free
630720010	6.50%	free
630720020	4.70%	free
630790010	6.50%	free
630790021	4.70%	2.82%
630790029	4.70%	free
630800000	3.70%	free

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	MFN Rate	GSP Rate
630900000	5.80%	free

หมายเหตุ: สำหรับรายการสินค้าทั้งหมดที่ได้รับสิทธิพิเศษทั้งหมด สามารถสืบค้นได้จาก

<http://unctad.org/en/Pages/DITC/GSP/About-GSP.aspx>

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก UNCTAD (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

➤ สหภาพยุโรป

กัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีจากสหภาพยุโรปในการส่งออกสินค้าไปยังตลาดสหภาพยุโรป โดยภายใต้โครงการสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนา (LDCs) ได้มีการให้สิทธิ Everything But Arms (EBA) แก่กัมพูชา¹

สำหรับสิทธิ EBA ที่กัมพูชาได้รับจากสหภาพยุโรป ประกอบด้วยการยกเว้นอัตราภาษีส่งออกจากกัมพูชาไปยังสหภาพยุโรปในทุกรายการสินค้า ยกเว้น สินค้าที่เป็นยุทธโปกรณ์และอาวุธ นอกจากนี้ สหภาพยุโรปยังยกเลิกการจำกัดโควตาสินค้านำเข้าจากประเทศกัมพูชาอีกด้วย

ทั้งนี้ สำหรับรายการสินค้าภายใต้สิทธิ EBA มีจำนวนประมาณ 7,200 รายการสินค้า (Tariff Line)²

➤ เกาหลีใต้

เกาหลีใต้เริ่มให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีสำหรับสินค้าส่งออกที่มาจากประเทศกำลังพัฒนาแล้ว (LDCs) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 โดยประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีดังกล่าว จะได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีนำเข้า 4,802 รายการ (Items) ซึ่งเป็นสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร 486 รายการ ยกเว้นเพียงสินค้าในกลุ่มที่เป็นสินค้าอ่อนไหว (Sensitive Items) เช่น ข้าว เนื้อวัว เนื้อสุกร เป็นต้น³

¹ รวบรวมข้อมูลจาก European Commission (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/october/tradoc_152839.pdf)

(เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

² รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.moc.gov.kh/en-us/faqs/catid/5/contentid/14> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

³ รวบรวมข้อมูลจาก UNCTAD (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

**ตารางที่ 3 รายการสินค้าเกษตรและอาหารที่กัมพูชา
ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (Preferential Tariff Scheme) จากเกาหลีใต้**

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0101211000	0	0
0101219000	8	0
0101291000	8	0
0101299000	8	0
0101301000	8	0
0101309000	8	0
0101900000	8	0
0102299000	0	0
0102399000	0	0
0102909090	0	0
0104101000	0	0
0104201000	8	0
0104209000	8	0
0105120000	9	0
0105131000	0	0
0105140000	9	0
0105150000	9	0
0105991010	0	0
0105992000	9	0
0105999000	9	0
0106110000	8	0
0106121000	8	0
0106141000	0	0
0106149000	8	0
0106191000	8	0
0106193000	8	0
0106194000	8	0
0106195010	0	0
0106196010	0	0
0106196090	8	0
0106202000	8	0
0106310000	8	0
0106320000	8	0
0106411000	8	0
0106419000	8	0
0106490000	8	0
0106901000	8	0
0106903020	8	0
0204100000	22.5	0
0204210000	22.5	0
0204220000	22.5	0
0204230000	22.5	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0204300000	22.5	0
0204410000	22.5	0
0204420000	22.5	0
0204430000	22.5	0
0204501000	22.5	0
0204502000	22.5	0
0205001000	27	0
0205002000	27	0
0207240000	18	0
0207250000	18	0
0207261000	18	0
0207262010	22.5	0
0207262090	27	0
0207271000	18	0
0207272010	22.5	0
0207272090	27	0
0207430000	22.5	0
0207442010	22.5	0
0207442090	27	0
0207452010	22.5	0
0207452090	27	0
0207530000	22.5	0
0207542010	22.5	0
0207542090	27	0
0207552010	22.5	0
0207552090	27	0
0207603210	22.5	0
0207603290	27	0
0207604210	22.5	0
0207604290	27	0
0208100000	22.5	0
0208300000	18	0
0208401000	30	0
0208500000	18	0
0208600000	18	0
0208901000	27	0
0208909090	18	0
0209100000	3	0
0209900000	3	0
0210910000	22.5	0
0210930000	22.5	0
0210991030	22.5	0
0210999010	22.5	0
0210999020	22.5	0
0210999090	22.5	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0301111000	10	0
0301119000	10	0
0301190000	10	0
0301912000	10	0
0301921000	0	0
0301930000	10	0
0305510000	20	0
0305598000	20	0
0301994010	0	0
0301996000	10	0
0301999030	10	0
0301999051	0	0
0301999060	10	0
0301999093	10	0
0301999094	10	0
0301999096	10	0
0302111000	20	0
0302112000	20	0
0302190000	20	0
0302220000	20	0
0302230000	20	0
0302310000	20	0
0302320000	20	0
0302330000	20	0
0302351000	20	0
0302352000	20	0
0302360000	20	0
0302390000	20	0
0302410000	20	0
0302430000	20	0
0302440000	20	0
0302450000	20	0
0302510000	20	0
0302520000	20	0
0302530000	20	0
0302550000	20	0
0302550000	20	0
0302740000	20	0
0302810000	20	0
0302891000	20	0
0302893000	20	0
0302894000	20	0
0302895000	20	0
0302901000	20	0
0302902000	20	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0303110000	10	0
0303120000	10	0
0303130000	10	0
0303140000	10	0
0303190000	10	0
0303260000	10	0
0303410000	10	0
0303451000	10	0
0303452000	10	0
0303460000	10	0
0303490000	10	0
0303630000	10	0
0303640000	10	0
0303650000	10	0
0303660000	10	0
0303840000	10	0
0303899020	10	0
0303901000	10	0
0303902010	10	0
0304310000	20	0
0304320000	20	0
0304330000	20	0
0304390000	20	0
0304410000	20	0
0304420000	20	0
0304431000	20	0
0304439000	20	0
0304440000	20	0
0304450000	20	0
0304460000	20	0
0304491000	20	0
0304492000	20	0
0304499000	20	0
0304511000	20	0
0304519000	20	0
0304521000	20	0
0304529000	20	0
0304531000	20	0
0304539000	20	0
0304541000	20	0
0304549000	20	0
0304551000	20	0
0304559000	20	0
0304591010	20	0
0304591090	20	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0304592010	20	0
0304592090	20	0
0304593010	20	0
0304593090	20	0
0304599010	20	0
0304599090	20	0
0304710000	10	0
0304750000	10	0
0304831000	10	0
0304871000	10	0
0304891000	10	0
0304894000	10	0
0304919000	10	0
0304939000	10	0
0304941000	10	0
0304949000	10	0
0304959000	10	0
0304999000	10	0
0305100000	20	0
0305201000	20	0
0305202000	20	0
0305203000	20	0
0305204010	20	0
0305204020	20	0
0305204030	20	0
0305204090	20	0
0305311000	20	0
0305312000	20	0
0305321000	20	0
0305322000	20	0
0305391000	20	0
0305392000	20	0
0305420000	20	0
0305491000	20	0
0305492000	20	0
0305610000	20	0
0305620000	20	0
0305631000	20	0
0305639000	20	0
0305692000	20	0
0305694000	20	0
0305695000	20	0
0305696000	20	0
0305698000	20	0
0305721000	20	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0306111000	20	0
0306121010	20	0
0306121020	20	0
0306141011	20	0
0306141012	20	0
0306141090	20	0
0306142010	20	0
0306142090	20	0
0306143010	20	0
0306149010	20	0
0306151000	20	0
0306191000	20	0
0306211000	20	0
0306219000	20	0
0306221010	20	0
0306221020	20	0
0306229000	20	0
0306241010	20	0
0306241020	20	0
0306242000	20	0
0306243000	20	0
0306244011	20	0
0306244012	20	0
0306244090	20	0
0306254000	20	0
0306294000	20	0
0307111010	0	0
0307111090	5	0
0307119000	20	0
0307191000	20	0
0307192000	20	0
0307193000	20	0
0307411000	10	0
0307412000	10	0
0307492000	10	0
0307493000	10	0
0307511000	20	0
0307512000	20	0
0307591010	20	0
0307591030	20	0
0307591090	20	0
0307592000	20	0
0307599000	20	0
0307609000	20	0
0307712010	0	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0307912010	0	0
0308901011	0	0
0404902000	36	0
0405200000	8	0
0406902000	36	0
0406903000	36	0
0406904000	36	0
0406909000	36	0
0407210000	27	0
0407290000	27	0
0407900000	27	0
0408910000	27	0
0410001000	8	0
0410002000	8	0
0410003000	8	0
0410009000	8	0
0501000000	3	0
0502100000	3	0
0502902000	3	0
0502909000	3	0
0504001010	27	0
0504001090	27	0
0504002000	27	0
0504003000	27	0
0505100000	3	0
0505901000	5	0
0505909000	5	0
0506100000	3	0
0506901010	3	0
0506901090	3	0
0506909000	3	0
0507101000	8	0
0507102000	8	0
0507109000	8	0
0507902010	8	0
0507902020	8	0
0507902030	8	0
0507902090	8	0
0508002020	8	0
0508002030	8	0
0508002040	8	0
0508002050	8	0
0508002060	8	0
0508002070	8	0
0508002090	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0510001000	8	0
0510002000	8	0
0510003000	8	0
0510005000	8	0
0510009030	8	0
0511100000	0	0
0511911010	8	0
0511992010	0	0
0511992090	0	0
0511993020	18	0
0511993090	0	0
0511995011	3	0
0511995019	3	0
0511995020	3	0
0511996000	8	0
0511999020	8	0
0511999040	8	0
0601101000	8	0
0601102000	4	0
0601103000	8	0
0601104000	8	0
0601105000	8	0
0601106000	8	0
0601107000	8	0
0601108000	8	0
0601109000	8	0
0601201000	8	0
0601202000	8	0
0601203000	8	0
0601204000	8	0
0601205000	8	0
0601206000	8	0
0601207000	8	0
0601208000	8	0
0601209010	8	0
0601209090	8	0
0602101000	8	0
0602109000	8	0
0602207010	8	0
0602207020	8	0
0602207030	8	0
0602300000	8	0
0602400000	8	0
0602901010	8	0
0602901020	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0602901030	8	0
0602901040	8	0
0602901060	8	0
0602902011	8	0
0602902019	8	0
0602902020	8	0
0602902030	8	0
0602902040	8	0
0602902050	8	0
0602902061	8	0
0602902069	8	0
0602902071	8	0
0602902079	8	0
0602902081	8	0
0602902089	8	0
0602902091	8	0
0602902099	8	0
0602909010	8	0
0602909020	8	0
0602909040	8	0
0603110000	25	0
0603120000	25	0
0603131000	25	0
0603132000	25	0
0603139000	25	0
0603150000	25	0
0603191000	25	0
0603192000	25	0
0603194000	25	0
0603199000	25	0
0603900000	25	0
0604201000	8	0
0604202010	8	0
0604202090	8	0
0604901000	8	0
0703102000	27	0
0703901000	27	0
0703909000	27	0
0704100000	27	0
0704200000	27	0
0704901000	27	0
0705110000	45	0
0705190000	45	0
0705210000	8	0
0705290000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0706101000	30% or 134 won/kg whichever is the greater	0
0706102000	27	0
0706902000	27	0
0706909000	27	0
0708100000	27	0
0708900000	27	0
0709200000	27	0
0709300000	27	0
0709400000	27	0
0709519000	30	0
0709593000	30	0
0709594010	30	0
0709594090	30	0
0709595000	30	0
0709599000	30	0
0709700000	27	0
0709910000	27	0
0709920000	27	0
0709992000	27	0
0710100000	27	0
0710210000	27	0
0710220000	27	0
0710290000	27	0
0710300000	27	0
0710400000	30	0
0710900000	27	0
0711200000	27	0
0711400000	30	0
0711510000	30	0
0711591000	27	0
0711599000	30	0
0711904000	30	0
0711905099	27	0
0711909000	27	0
0712311000	30	0
0712319000	30% or 1,218 won/kg whichever is the greater	0
0712330000	30% or 1,218 won/kg whichever is the greater	0
0712391030	30% or 842 won/kg whichever is the greater	0
0712391040	30	0
0712391050	30	0
0712902040	30% or 864 won/kg whichever is the greater	0
0712902050	30	0
0712902060	30	0
0712902080	30	0
0712902093	27	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0712902094	30% or 1,446 won/kg whichever is the greater	0
0712909000	27	0
0713101000	27	0
0713102000	0	0
0713109000	27	0
0713500000	27	0
0714301000	45	0
0714401000	45	0
0714501000	45	0
0714901010	45	0
0714909010	45	0
0801110000	30	0
0801120000	30	0
0801190000	30	0
0801210000	30	0
0801220000	30	0
0801310000	8	0
0801320000	8	0
0802110000	8	0
0802120000	8	0
0802210000	8	0
0802220000	8	0
0802510000	30	0
0802520000	30	0
0802610000	30	0
0802620000	30	0
0802700000	30	0
0802800000	30	0
0802901010	566.8% or 2,664 won/kg whichever is the greater	0
0802901020	566.8% or 2,664 won/kg whichever is the greater	0
0802902010	27% or 803 won/kg whichever is the greater	0
0802902020	27% or 803 won/kg whichever is the greater	0
0802909000	30	0
0804200000	30	0
0804400000	30	0
0805400000	30	0
0805501000	30	0
0805502010	30	0
0807190000	45	0
0807200000	30	0
0808400000	45	0
0809100000	45	0
0809210000	24	0
0809290000	24	0
0810200000	45	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
0810400000	45	0
0810500000	45	0
0810600000	45	0
0811100000	30	0
0811200000	30	0
0812100000	30	0
0812909000	30	0
0813100000	45	0
0813200000	18	0
0814001000	30	0
0814002000	30	0
0901110000	2	0
0901220000	8	0
0901901000	3	0
0901902000	8	0
0902400000	40	0
0903000000	25	0
0904120000	8	0
0905100000	8	0
0905200000	8	0
0906110000	8	0
0906191000	8	0
0906192000	8	0
0906201000	8	0
0906202000	8	0
0907100000	8	0
0907200000	8	0
0908110000	8	0
0908120000	8	0
0908210000	8	0
0908220000	8	0
0908310000	8	0
0908320000	8	0
0909611000	8	0
0909612000	8	0
0909613000	8	0
0909621000	8	0
0909622000	8	0
0909623000	8	0
0910200000	8	0
0910911000	8	0
0910991000	8	0
0910999000	8	0
1001110000	3	0
1001190000	3	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
1001911000	3	0
1001919000	1.8	0
1001991010	3	0
1001991090	0	0
1001992010	3	0
1001992090	1.8	0
1001999010	3	0
1001999090	1.8	0
1007100000	779.4	0
1007900000	3	0
1008211000	18	0
1008219000	3	0
1008291000	3	0
1008299000	3	0
1008300000	3	0
1101001000	3	0
1101002000	5	0
1102200000	5	0
1102903000	5	0
1104309000	5	0
1106100000	8	0
1106201000	8	0
1106209000	8	0
1107209000	27	0
1203000000	3	0
1204000000	3	0
1205101000	0	0
1205901000	0	0
1206000000	25	0
1207100000	3	0
1207210000	3	0
1207291000	2	0
1207299000	3	0
1207300000	3	0
1207500000	3	0
1207600000	3	0
1207700000	3	0
1207910000	3	0
1207992000	3	0
1207999000	3	0
1208100000	3	0
1208900000	3	0
1209100000	0	0
1209210000	0	0
1209220000	0	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
1209230000	0	0
1209240000	0	0
1209250000	0	0
1209291000	0	0
1209292000	0	0
1209293000	0	0
1209294000	0	0
1209299000	0	0
1209300000	0	0
1209911010	0	0
1209911090	0	0
1209912000	0	0
1209913000	0	0
1209914000	0	0
1209915000	0	0
1209919000	0	0
1209991010	0	0
1209991090	0	0
1209992000	0	0
1209993000	0	0
1209994000	0	0
1209999000	0	0
1210100000	30	0
1210201000	30	0
1210202000	30	0
1211300000	8	0
1211400000	8	0
1211901000	8	0
1211902000	8	0
1211903000	8	0
1211904000	8	0
1211905000	8	0
1211909030	8	0
1211909040	8	0
1211909050	8	0
1211909060	8	0
1211909070	8	0
1211909080	8	0
1211909091	8	0
1212218029	20	0
1212219019	20	0
1212298029	20	0
1212299019	20	0
1212910000	3	0
1212920000	20	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
1212930000	3	0
1212940000	8	0
1212992000	8	0
1212993000	8	0
1212996000	8	0
1212999000	8	0
1213000000	8	0
1214101000	1	0
1214109000	10	0
1214909011	1	0
1214909019	18	0
1301200000	3	0
1301901000	3	0
1301902010	3	0
1301902090	3	0
1301909000	3	0
1302110000	8	0
1302120000	8	0
1302130000	30	0
1302192000	8	0
1302193000	8	0
1302199010	8	0
1302199020	8	0
1302199091	8	0
1302199099	8	0
1302200000	8	0
1302311000	8	0
1302312000	8	0
1302319000	8	0
1302320000	8	0
1302390000	8	0
1401101000	8	0
1401102000	8	0
1401109000	8	0
1401201000	8	0
1401209000	8	0
1401901000	8	0
1401909000	8	0
1404200000	3	0
1404902010	3	0
1404902020	3	0
1404902090	3	0
1404903010	5	0
1404903020	5	0
1404904000	3	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
1404906010	3	0
1404906020	3	0
1404906090	3	0
1404909000	3	0
1501101000	3	0
1501109000	3	0
1501201000	3	0
1501209000	3	0
1501900000	3	0
1502101010	2	0
1502101090	2	0
1502109000	3	0
1502901010	2	0
1502901090	2	0
1502909000	3	0
1503002000	3	0
1503009000	3	0
1504109000	3	0
1504200000	3	0
1504301000	3	0
1504309000	3	0
1505001000	3	0
1505009000	3	0
1506001000	3	0
1506009000	3	0
1507101000	5	0
1507102000	5	0
1507109000	5	0
1507901020	5	0
1507901090	5	0
1508100000	27	0
1508901000	27	0
1508909000	27	0
1509100000	5	0
1509900000	5	0
1510000000	5	0
1511100000	3	0
1511901000	2	0
1511902000	2	0
1511909000	2	0
1512111000	5	0
1512112000	5	0
1512191010	5	0
1512191020	5	0
1512199010	5	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
1512199020	5	0
1512210000	5	0
1512291000	5	0
1512299000	5	0
1513110000	3	0
1513191000	3	0
1513199000	3	0
1513211000	5	0
1513212000	8	0
1513291010	5	0
1513291020	8	0
1513299000	8	0
1514911000	5	0
1514912000	5	0
1515110000	5	0
1515190000	5	0
1515210000	5	0
1515290000	5	0
1515300000	5	0
1515909010	5	0
1515909020	8	0
1515909030	8	0
1515909040	8	0
1516102000	8	0
1516109000	8	0
1516201020	36	0
1516201030	36	0
1516202010	8	0
1516202020	8	0
1516202030	8	0
1516202040	8	0
1516202050	8	0
1516202090	8	0
1517100000	8	0
1517901000	8	0
1517902000	8	0
1517909000	8	0
1518001000	8	0
1518002000	8	0
1518009010	5	0
1518009090	8	0
1520000000	8	0
1521101000	8	0
1521102000	8	0
1521109000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
1521901000	8	0
1521902000	8	0
1521909000	8	0
1522001010	8	0
1522001090	8	0
1522009000	8	0
1601009000	30	0
1602201000	30	0
1602209000	30	0
1602311000	30	0
1602319000	30	0
1604121000	20	0
1604129000	20	0
1604131000	20	0
1604139000	20	0
1604151000	20	0
1604159000	20	0
1604161000	20	0
1604169000	20	0
1604171000	20	0
1604191010	20	0
1604191020	20	0
1604199010	20	0
1604201000	20	0
1604202000	20	0
1604203000	20	0
1604204010	20	0
1604204090	20	0
1605101010	20	0
1605101091	20	0
1605101099	20	0
1605109000	20	0
1605301000	20	0
1605309000	20	0
1605401000	20	0
1605409000	20	0
1701121000	3	0
1701122000	3	0
1701130000	3	0
1701141000	3	0
1701142000	3	0
1702201000	8	0
1702202000	8	0
1702302000	8	0
1702402000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
1702500000	8	0
1702602000	8	0
1702902000	8	0
1702903000	8	0
1703101000	3	0
1703109000	3	0
1703901000	3	0
1703909000	3	0
1704100000	8	0
1704901000	8	0
1704902010	8	0
1704902020	8	0
1704902090	8	0
1704909000	8	0
1801001000	2	0
1801002000	8	0
1802001000	8	0
1802009000	8	0
1803100000	5	0
1803200000	5	0
1804000000	5	0
1805000000	5	0
1806100000	8	0
1806201000	8	0
1806209010	8	0
1806209090	8	0
1806311000	8	0
1806319000	8	0
1806321000	8	0
1806329000	8	0
1806901000	8	0
1806902119	40	0
1806902191	8	0
1806902199	8	0
1806902210	8	0
1806902991	8	0
1806902992	8	0
1806903010	5.4	0
1806903099	8	0
1806909010	8	0
1806909090	8	0
1901109010	8	0
1901109090	8	0
1901202000	8	0
1902111000	5	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
1902112000	5	0
1902119000	5	0
1902193000	5	0
1902199000	5	0
1902200000	5	0
1902301010	5	0
1902301090	5	0
1902309000	5	0
1902400000	5	0
1903001000	8	0
1903009000	8	0
1904101000	5.4	0
1904102000	5.4	0
1904201000	45	0
1904300000	8	0
1905100000	8	0
1905200000	8	0
1905310000	8	0
1905320000	8	0
1905400000	8	0
1905901010	8	0
1905901020	8	0
1905901030	8	0
1905909010	8	0
1905909020	8	0
2001100000	30	0
2001901000	30	0
2001909010	30	0
2001909020	30	0
2001909030	30	0
2001909040	30	0
2001909090	30	0
2002100000	8	0
2002901000	5	0
2002909000	8	0
2003104000	20	0
2003109000	20	0
2003903000	20	0
2003909000	20	0
2004100000	18	0
2004901000	30	0
2004909000	30	0
2005101000	20	0
2005109000	20	0
2005201000	20	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
2005209000	20	0
2005400000	20	0
2005511000	20	0
2005512000	20	0
2005519000	20	0
2005591000	20	0
2005592000	20	0
2005600000	20	0
2005700000	20	0
2005992000	20	0
2005999000	20	0
2006003000	30	0
2006004000	30	0
2006005000	20	0
2006006010	20	0
2006006090	20	0
2006007000	20	0
2006008000	20	0
2006009010	15	0
2006009030	20	0
2006009090	30	0
2007100000	30	0
2007919000	30	0
2007999000	30	0
2008500000	45	0
2008600000	45	0
2008701000	50	0
2008709000	45	0
2008910000	45	0
2009110000	54	0
2009190000	54	0
2009311000	50	0
2009312000	50	0
2009319000	54	0
2009391000	50	0
2009392000	50	0
2009500000	30	0
2009610000	45	0
2009690000	45	0
2009710000	45	0
2009790000	45	0
2009891020	50	0
2009892000	30	0
2009901020	50	0
2009901030	50	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
2009909000	50	0
2101111000	8	0
2101119000	8	0
2101121000	8	0
2101129010	8	0
2101129090	8	0
2101209019	40	0
2101209090	40	0
2101301000	8	0
2101309000	8	0
2102101000	8	0
2102102000	8	0
2102103000	8	0
2102104000	8	0
2102109000	8	0
2102201000	8	0
2102202000	8	0
2102203010	8	0
2102203090	8	0
2102204090	8	0
2102209000	8	0
2102300000	8	0
2103100000	8	0
2103201000	8	0
2103202000	45	0
2103301000	8	0
2103302000	8	0
2103901010	8	0
2103901020	8	0
2103901090	45	0
2103909010	8	0
2103909020	45	0
2104101000	18	0
2104102000	30	0
2104103000	18	0
2104109000	18	0
2104200000	30	0
2105001010	8	0
2105001090	8	0
2105009010	8	0
2105009090	8	0
2106101000	8	0
2106109020	8	0
2106109030	8	0
2106901010	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
2106901020	8	0
2106901090	8	0
2106902000	8	0
2106903011	8	0
2106903019	8	0
2106909010	8	0
2106909021	8	0
2106909022	8	0
2106909023	8	0
2106909030	8	0
2106909040	8	0
2106909050	8	0
2106909060	8	0
2106909070	8	0
2106909099	8	0
2201100000	8	0
2201901000	8	0
2201909000	8	0
2202101000	8	0
2202109000	8	0
2202901000	8	0
2202902000	9	0
2202903000	8	0
2202909000	8	0
2204100000	15	0
2204211000	15	0
2204212000	15	0
2204219000	15	0
2204291000	15	0
2204292000	15	0
2204299000	15	0
2204300000	30	0
2205100000	15	0
2205900000	15	0
2206001010	15	0
2206001020	15	0
2206001090	15	0
2206002010	15	0
2206002020	15	0
2206002030	15	0
2206002090	15	0
2206009010	15	0
2206009090	15	0
2207101000	10	0
2207200000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
2208201000	15	0
2208209000	15	0
2208301000	20	0
2208302000	20	0
2208303000	20	0
2208309000	20	0
2208400000	20	0
2208500000	20	0
2208600000	20	0
2208701000	20	0
2208702000	20	0
2208709000	20	0
2208901000	20	0
2208904000	30	0
2208906000	30	0
2208907000	20	0
2208909000	30	0
2209001000	8	0
2209009000	8	0
2301102000	5	0
2201901000	8	0
2201909000	8	0
2202101000	8	0
2202109000	8	0
2202901000	8	0
2202902000	9	0
2202903000	8	0
2202909000	8	0
2204100000	15	0
2204211000	15	0
2204212000	15	0
2204219000	15	0
2204291000	15	0
2204292000	15	0
2204299000	15	0
2204300000	30	0
2205100000	15	0
2205900000	15	0
2206001010	15	0
2206001020	15	0
2206001090	15	0
2206002010	15	0
2206002020	15	0
2206002030	15	0
2206002090	15	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
2206009010	15	0
2206009090	15	0
2207101000	10	0
2207200000	8	0
2208201000	15	0
2208209000	15	0
2208301000	20	0
2208302000	20	0
2208303000	20	0
2208309000	20	0
2208400000	20	0
2208500000	20	0
2208600000	20	0
2208701000	20	0
2208702000	20	0
2208709000	20	0
2208901000	20	0
2208904000	30	0
2208906000	30	0
2208907000	20	0
2208909000	30	0
2209001000	8	0
2209009000	8	0
2301102000	5	0
2301201000	5	0
2302100000	5	0
2302300000	2	0
2302409000	5	0
2302500000	5	0
2303100000	0	0
2303200000	5	0
2303301000	3	0
2303309000	5	0
2304000000	1.8	0
2305000000	5	0
2306100000	2	0
2306200000	5	0
2306300000	5	0
2306410000	0	0
2306490000	0	0
2306500000	2	0
2306600000	2	0
2306902000	5	0
2306903000	5	0
2307000000	5	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
2308001000	5	0
2308002000	5	0
2308003000	5	0
2309101000	5	0
2309102000	5	0
2309901010	4.2	0
2309901020	4.2	0
2309901030	5	0
2309901040	4.2	0
2309902091	5	0
2309903010	5	0
2309903020	5	0
2309903030	5	0
2309903090	5	0
2401101000	20	0
2401102000	20	0
2401103000	20	0
2401109000	20	0
2401201000	20	0
2401202000	20	0
2401203000	20	0
2401209000	20	0
2402201000	40	0
2402209000	40	0
2403911000	32.8	0

หมายเหตุ: สำหรับรายการสินค้าทั้งหมดที่ได้รับสิทธิพิเศษทั้งหมด สามารถสืบค้นได้จาก

<http://unctad.org/en/Pages/DITC/GSP/About-GSP.aspx>

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก UNCTAD (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ตารางที่ 4 รายการสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่กัมพูชา ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (Preferential Tariff Scheme) จากเกาหลีใต้

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
2905110000	2	0
2905121000	5.5	0
2905122010	5.5	0
2905122090	5.5	0
2905130000	5	0
2905140000	5.5	0
2905161000	5.5	0
2905169000	5.5	0
2905171000	5.5	0
2905172000	5.5	0
2905173000	5.5	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
2905191000	5.5	0
2905192000	5.5	0
2905193000	3	0
2905194000	5.5	0
2905199010	5	0
2905199020	5	0
2905199030	3	0
2905199090	5	0
2905221000	5	0
2905229000	5	0
2905290000	5	0
2905310000	3	0
2905320000	5.5	0
2905391000	5.5	0
2905392000	5.5	0
2905399000	5.5	0
2905410000	5.5	0
2905420000	5.5	0
2905430000	8	0
2905440000	8	0
2905450000	8	0
2905490000	5.5	0
2905510000	5.5	0
2905590000	5.5	0
2917111000	6.5	0
2917112000	6.5	0
2917113000	6.5	0
2917121000	6.5	0
2917122000	6.5	0
2917123010	6.5	0
2917123090	6.5	0
2917131000	6.5	0
2917132000	6.5	0
2917140000	6.5	0
2917191000	6.5	0
2917192000	6.5	0
2917193000	6.5	0
2917194000	6.5	0
2917195000	6.5	0
2917199000	6.5	0
2917200000	6.5	0
2917321000	6.5	0
2917329000	6.5	0
2917331000	6.5	0
2917332000	6.5	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
2917341000	6.5	0
2917342000	6.5	0
2917343000	6.5	0
2917349000	6.5	0
2917350000	6.5	0
2917361000	3	0
2917369000	6.5	0
2917370000	6.5	0
2917391000	6.5	0
2917392000	6.5	0
2917393000	6.5	0
2917399000	6.5	0
2926100000	6.5	0
2926200000	6.5	0
2926300000	6.5	0
2926901000	6.5	0
2926902000	6.5	0
2926909010	6.5	0
2926909091	2	0
2926909099	6.5	0
2933111000	6.5	0
2933119010	6.5	0
2933119030	6.5	0
2933119040	6.5	0
2933119091	2	0
2933119099	6.5	0
2933191000	6.5	0
2933199010	6.5	0
2933199020	6.5	0
2933199091	2	0
2933199099	6.5	0
2933211000	6.5	0
2933212000	6.5	0
2933291000	6.5	0
2933299010	2	0
2933299090	6.5	0
2933311000	6.5	0
2933312000	6.5	0
2933321000	6.5	0
2933329000	6.5	0
2933330000	6.5	0
2933391000	6.5	0
2933393000	6.5	0
2933394000	6.5	0
2933395000	6.5	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
2933399010	2	0
2933399090	6.5	0
2933410000	6.5	0
2933491000	6.5	0
2933499010	2	0
2933499090	6.5	0
2933520000	6.5	0
2933530000	6.5	0
2933540000	6.5	0
2933550000	6.5	0
2933591100	6.5	0
2933591910	6.5	0
2933591991	2	0
2933591999	6.5	0
2933592010	6.5	0
2933592020	6.5	0
2933592030	6.5	0
2933592040	6.5	0
2933592090	6.5	0
2933599000	6.5	0
2933610000	6.5	0
2933691000	3	0
2933692000	6.5	0
2933699010	6.5	0
2933699091	2	0
2933699099	6.5	0
2933710000	3	0
2933720000	6.5	0
2933791000	6.5	0
2933792000	6.5	0
2933793000	6.5	0
2933799000	6.5	0
2933910000	6.5	0
2933991000	6.5	0
2933999010	2	0
2933999090	6.5	0
3204111000	4	0
3204119000	8	0
3204121000	8	0
3204122000	8	0
3204130000	8	0
3204140000	8	0
3204150000	8	0
3204160000	8	0
3204170000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
3204191000	8	0
3204192000	8	0
3204193000	8	0
3204199000	8	0
3204200000	6.5	0
3204901010	5	0
3204901090	6.5	0
3204909000	6.5	0
3905910000	6.5	0
3905990000	6.5	0
3906100000	6.5	0
3906901000	8	0
3906909000	8	0
4702000000	0	0
5002001010	3	0
5002002000	3	0
5002009000	8	0
5003001100	2	0
5003001200	2	0
5003001300	2	0
5003001400	2	0
5003001900	2	0
5003009100	2	0
5003009200	2	0
5003009900	2	0
5004000000	4	0
5005001000	4	0
5005002000	4	0
5005003000	4	0
5006001000	8	0
5006002000	8	0
5006003000	8	0
5006004000	8	0
5006005000	8	0
5007100000	13	0
5007201000	13	0
5007202010	13	0
5007202020	13	0
5007202030	13	0
5007202090	13	0
5007209000	13	0
5007901000	13	0
5007902000	13	0
5007903000	13	0
5007904000	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5007909000	13	0
5101110000	0	0
5101190000	0	0
5101210000	0	0
5101290000	0	0
5101300000	0	0
5102110000	0	0
5102190000	0	0
5102200000	0	0
5103100000	0	0
5103200000	0	0
5103300000	0	0
5104000000	0	0
5105100000	0	0
5105210000	0	0
5105291000	0	0
5105292000	0	0
5105293000	0	0
5105299000	0	0
5105310000	0	0
5105390000	0	0
5105400000	0	0
5106101000	8	0
5106109000	8	0
5106201000	8	0
5106202000	8	0
5106203000	8	0
5106204000	8	0
5106209000	8	0
5107101000	8	0
5107102000	8	0
5107109000	8	0
5107201000	8	0
5107202000	8	0
5107203000	8	0
5107204000	8	0
5107209000	8	0
5108100000	8	0
5108200000	8	0
5109101000	8	0
5109109000	8	0
5109901000	8	0
5109909000	8	0
5110000000	8	0
5111111000	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5111112000	13	0
5111191000	13	0
5111192000	13	0
5111200000	13	0
5111300000	13	0
5111900000	13	0
5112111000	13	0
5112112000	13	0
5112191000	13	0
5112192000	13	0
5112200000	13	0
5112300000	13	0
5112900000	13	0
5113000000	13	0
5201001000	0	0
5201009010	0	0
5201009020	0	0
5201009030	0	0
5201009050	0	0
5201009060	0	0
5202100000	0	0
5202910000	0	0
5202990000	0	0
5203000000	0	0
5204110000	8	0
5204190000	8	0
5204200000	8	0
5205111000	8	0
5205119000	8	0
5205121010	2	0
5205121090	8	0
5205129000	8	0
5205131000	8	0
5205139000	8	0
5205141000	8	0
5205149000	8	0
5205151000	8	0
5205159000	8	0
5205211000	8	0
5205219000	8	0
5205221000	8	0
5205229000	8	0
5205231000	8	0
5205239000	8	0
5205241000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5205249000	8	0
5205261000	8	0
5205269000	8	0
5205271000	8	0
5205279000	8	0
5205281000	8	0
5205289000	8	0
5205311000	8	0
5205319000	8	0
5205321010	2	0
5205321090	8	0
5205329000	8	0
5205331000	8	0
5205339000	8	0
5205341000	8	0
5205349000	8	0
5205351000	8	0
5205359000	8	0
5205411000	8	0
5205419000	8	0
5205421000	8	0
5205429000	8	0
5205431000	8	0
5205439000	8	0
5205441000	8	0
5205449000	8	0
5205461000	8	0
5205469000	8	0
5205471000	8	0
5205479000	8	0
5205481000	8	0
5205489000	8	0
5206111000	8	0
5206119000	8	0
5206121000	8	0
5206129000	8	0
5206131000	8	0
5206139000	8	0
5206141000	8	0
5206149000	8	0
5206151000	8	0
5206159000	8	0
5206211000	8	0
5206219000	8	0
5206221000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5206229000	8	0
5206231000	8	0
5206239000	8	0
5206241000	8	0
5206249000	8	0
5206251000	8	0
5206259000	8	0
5206311000	8	0
5206319000	8	0
5206321000	8	0
5206329000	8	0
5206331000	8	0
5206339000	8	0
5206341000	8	0
5206349000	8	0
5206351000	8	0
5206359000	8	0
5206411000	8	0
5206419000	8	0
5206421000	8	0
5206429000	8	0
5206431000	8	0
5206439000	8	0
5206441000	8	0
5206449000	8	0
5206451000	8	0
5206459000	8	0
5207101000	8	0
5207109000	8	0
5207901000	8	0
5207909000	8	0
5208110000	10	0
5208120000	10	0
5208130000	10	0
5208190000	10	0
5208210000	10	0
5208220000	10	0
5208230000	10	0
5208290000	10	0
5208310000	10	0
5208320000	10	0
5208330000	10	0
5208390000	10	0
5208410000	10	0
5208420000	10	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5208430000	10	0
5208490000	10	0
5208510000	10	0
5208520000	10	0
5208591000	10	0
5208599000	10	0
5209110000	10	0
5209120000	10	0
5209190000	10	0
5209210000	10	0
5209220000	10	0
5209290000	10	0
5209310000	10	0
5209320000	10	0
5209390000	10	0
5209410000	10	0
5209420000	10	0
5209430000	10	0
5209490000	10	0
5209510000	10	0
5209520000	10	0
5209590000	10	0
5210110000	10	0
5210191000	10	0
5210199000	10	0
5210210000	10	0
5210291000	10	0
5210299000	10	0
5210310000	10	0
5210320000	10	0
5210390000	10	0
5210410000	10	0
5210491000	10	0
5210499000	10	0
5210510000	10	0
5210590000	10	0
5211110000	10	0
5211120000	10	0
5211190000	10	0
5211200000	10	0
5211310000	10	0
5211320000	10	0
5211390000	10	0
5211410000	10	0
5211420000	10	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5211430000	10	0
5211490000	10	0
5211510000	10	0
5211520000	10	0
5211590000	10	0
5212110000	10	0
5212120000	10	0
5212130000	10	0
5212140000	10	0
5212150000	10	0
5212210000	10	0
5212220000	10	0
5212230000	10	0
5212240000	10	0
5212250000	10	0
5301100000	2	0
5301210000	2	0
5301290000	2	0
5301301000	2	0
5301302000	2	0
5302100000	2	0
5302901000	2	0
5302902010	2	0
5302902020	2	0
5303101000	2	0
5303102000	2	0
5303901010	2	0
5303901090	2	0
5303909010	2	0
5303909090	2	0
5305001010	2	0
5305001090	2	0
5305002010	2	0
5305002090	2	0
5305003010	2	0
5305003090	2	0
5305009010	2	0
5305009090	2	0
5306101000	8	0
5306102000	8	0
5306201000	8	0
5306202000	8	0
5307101000	8	0
5307109000	8	0
5307201000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5307209000	8	0
5308100000	8	0
5308200000	8	0
5308901000	8	0
5308909000	8	0
5309110000	2	0
5309190000	2	0
5309210000	2	0
5309290000	2	0
5310101000	8	0
5310109000	8	0
5310901000	8	0
5310909000	8	0
5311001000	8	0
5311002000	8	0
5311003000	8	0
5311009000	8	0
5401101000	8	0
5401102000	8	0
5401103000	8	0
5401109000	8	0
5401201000	8	0
5401202000	8	0
5401209000	8	0
5402110000	8	0
5402191011	8	0
5402191012	8	0
5402191019	8	0
5402191021	8	0
5402191022	8	0
5402191029	8	0
5402191090	8	0
5402199000	8	0
5402200000	8	0
5402311010	8	0
5402311020	8	0
5402311090	8	0
5402319000	8	0
5402321010	8	0
5402321020	8	0
5402321090	8	0
5402329000	8	0
5402331000	8	0
5402339000	8	0
5402340000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5402691000	8	0
5402692000	8	0
5402699000	8	0
5403100000	1	0
5403311000	1	0
5403319000	1	0
5403321000	1	0
5403329000	1	0
5403331000	8	0
5403339000	8	0
5403391000	8	0
5403399000	8	0
5403411000	1	0
5403419000	1	0
5403421000	8	0
5403429000	8	0
5403491000	8	0
5403499000	8	0
5404110000	8	0
5404120000	8	0
5404191000	8	0
5404192000	8	0
5404193000	8	0
5404199000	8	0
5404901000	8	0
5404909000	8	0
5405001000	8	0
5405009000	8	0
5406001000	8	0
5406002000	8	0
5407101000	8	0
5407102000	8	0
5407200000	8	0
5407300000	8	0
5407410000	8	0
5407420000	8	0
5407430000	8	0
5407440000	8	0
5407510000	8	0
5407520000	8	0
5407530000	8	0
5407540000	8	0
5407611000	8	0
5407612000	8	0
5407613000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5407614000	8	0
5407691000	8	0
5407692000	8	0
5407693000	8	0
5407694000	8	0
5407711000	8	0
5407719000	8	0
5407721000	8	0
5407729000	8	0
5407731000	8	0
5407739000	8	0
5407741000	8	0
5407749000	8	0
5407811000	8	0
5407812000	8	0
5407813000	8	0
5407819000	8	0
5407821000	8	0
5407822000	8	0
5407823000	8	0
5407829000	8	0
5506209000	8	0
5506301010	8	0
5506301020	8	0
5506301090	8	0
5506302010	8	0
5506302020	8	0
5506302090	8	0
5506900000	8	0
5507001010	8	0
5507001020	8	0
5507001090	8	0
5507002000	8	0
5507009000	8	0
5508101000	8	0
5508102000	8	0
5508103000	8	0
5508109000	8	0
5508201000	8	0
5508202000	8	0
5508209000	8	0
5509111000	8	0
5509119000	8	0
5509121000	8	0
5509129000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5509211000	8	0
5509219000	8	0
5509221000	8	0
5509229000	8	0
5509311000	8	0
5509312000	8	0
5509321000	8	0
5509322000	8	0
5509410000	8	0
5509420000	8	0
5509510000	8	0
5509520000	8	0
5509530000	8	0
5509590000	8	0
5509611000	8	0
5509612000	8	0
5509621000	8	0
5509622000	8	0
5509691010	8	0
5509691020	8	0
5509692010	8	0
5509692020	8	0
5509911000	8	0
5509919000	8	0
5509921000	8	0
5509929000	8	0
5509990000	8	0
5510111000	8	0
5510112000	8	0
5510119000	8	0
5510121000	8	0
5510122000	8	0
5510129000	8	0
5510201000	8	0
5510202000	8	0
5510209000	8	0
5510301000	8	0
5510302000	8	0
5510309000	8	0
5510901000	8	0
5510902000	8	0
5510909000	8	0
5511101000	8	0
5511102000	8	0
5511103000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5511109000	8	0
5511201000	8	0
5511202000	8	0
5511203000	8	0
5511209000	8	0
5511301000	8	0
5511302000	8	0
5511309000	8	0
5512110000	10	0
5512191000	10	0
5512192000	10	0
5512193000	10	0
5512211000	10	0
5512212000	10	0
5512290000	10	0
5512911000	10	0
5512919000	10	0
5512991000	10	0
5512999000	10	0
5513110000	10	0
5513120000	10	0
5513130000	10	0
5513191000	10	0
5513192010	10	0
5513192020	10	0
5513199000	10	0
5513210000	10	0
5513231000	10	0
5513239000	10	0
5513291000	10	0
5513292010	10	0
5513292020	10	0
5513299000	10	0
5513310000	10	0
5513391000	10	0
5513392010	10	0
5513392020	10	0
5513399000	10	0
5513410000	10	0
5513491000	10	0
5513492010	10	0
5513492020	10	0
5513499000	10	0
5514110000	10	0
5514120000	10	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5514191000	10	0
5514192010	10	0
5514192020	10	0
5514193000	10	0
5514199000	10	0
5514210000	10	0
5514220000	10	0
5514230000	10	0
5514291000	10	0
5514292010	10	0
5514292020	10	0
5514299000	10	0
5514300000	10	0
5514410000	10	0
5514420000	10	0
5514430000	10	0
5514491000	10	0
5514492010	10	0
5514492020	10	0
5514499000	10	0
5515111000	10	0
5515119000	10	0
5515121000	10	0
5515129000	10	0
5515131000	10	0
5515139000	10	0
5515191000	10	0
5515199000	10	0
5515211000	10	0
5515219000	10	0
5515221000	10	0
5515229000	10	0
5515291000	10	0
5515299000	10	0
5515911000	10	0
5515919000	10	0
5515991000	10	0
5515999000	10	0
5516111000	10	0
5516112000	10	0
5516119000	10	0
5516121000	10	0
5516122000	10	0
5516129000	10	0
5516131000	10	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5516132000	10	0
5516139000	10	0
5516141000	10	0
5516142000	10	0
5516149000	10	0
5516211000	10	0
5516212000	10	0
5516219000	10	0
5516221000	10	0
5516222000	10	0
5516229000	10	0
5516231000	10	0
5516232000	10	0
5516239000	10	0
5516241000	10	0
5516242000	10	0
5516249000	10	0
5516311000	10	0
5516312000	10	0
5516319000	10	0
5516321000	10	0
5516322000	10	0
5516329000	10	0
5516331000	10	0
5516332000	10	0
5516339000	10	0
5516341000	10	0
5516342000	10	0
5516349000	10	0
5516411000	10	0
5516412000	10	0
5516419000	10	0
5516421000	10	0
5516422000	10	0
5516429000	10	0
5516431000	10	0
5516432000	10	0
5516439000	10	0
5516441000	10	0
5516442000	10	0
5516449000	10	0
5516911000	10	0
5516912000	10	0
5516919000	10	0
5516921000	10	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5516922000	10	0
5516929000	10	0
5516931000	10	0
5516932000	10	0
5516939000	10	0
5516941000	10	0
5516942000	10	0
5516949000	10	0
5601210000	8	0
5601220000	8	0
5601290000	8	0
5601301000	8	0
5601309000	8	0
5602101000	8	0
5602102000	8	0
5602211000	8	0
5602219000	8	0
5602290000	8	0
5602900000	8	0
5603111000	8	0
5603119000	8	0
5603121000	8	0
5603129000	8	0
5603131000	8	0
5603139000	8	0
5603141000	8	0
5603149000	8	0
5603910000	8	0
5603920000	8	0
5603930000	8	0
5603940000	8	0
5604100000	8	0
5604901000	8	0
5604902000	8	0
5604909000	8	0
5605000000	8	0
5606001000	8	0
5606002000	8	0
5606003000	8	0
5606009000	8	0
5607210000	10	0
5607290000	10	0
5607410000	10	0
5607490000	10	0
5607500000	10	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5607901000	10	0
5607909000	10	0
5608111000	10	0
5608119000	10	0
5608191000	10	0
5608199000	10	0
5608901000	10	0
5608909000	10	0
5609001000	8	0
5609002000	8	0
5609003000	8	0
5609009000	8	0
5701100000	10	0
5701900000	10	0
5702100000	10	0
5702200000	10	0
5702310000	10	0
5702320000	10	0
5702390000	10	0
5702410000	10	0
5702420000	10	0
5702490000	10	0
5702500000	10	0
5702910000	10	0
5702920000	10	0
5702990000	10	0
5703100000	10	0
5703200000	10	0
5703300000	10	0
5703900000	10	0
5704100000	10	0
5704900000	10	0
5705000000	10	0
5801101000	13	0
5801102000	13	0
5801210000	13	0
5801220000	13	0
5801230000	13	0
5801260000	13	0
5801271000	13	0
5801272000	13	0
5801310000	13	0
5801320000	13	0
5801330000	13	0
5801360000	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5801371000	13	0
5801372000	13	0
5801900000	13	0
5802110000	8	0
5802190000	8	0
5802200000	8	0
5802300000	8	0
5803000000	8	0
5804101000	13	0
5804102000	13	0
5804103000	13	0
5804109000	13	0
5804210000	13	0
5804291000	13	0
5804292000	13	0
5804299000	13	0
5804300000	13	0
5805001010	8	0
5805001090	8	0
5805002000	8	0
5806101000	8	0
5806102000	8	0
5806103000	8	0
5806109000	8	0
5806200000	8	0
5806310000	8	0
5806320000	8	0
5806391000	8	0
5806392000	8	0
5806399000	8	0
5806400000	8	0
5807101000	8	0
5807109000	8	0
5807901000	8	0
5807909000	8	0
5808100000	8	0
5808901000	8	0
5808909000	8	0
5809000000	8	0
5810100000	13	0
5810910000	13	0
5810920000	13	0
5810990000	13	0
5811001000	8	0
5811002000	8	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
5811003000	8	0
5811004000	8	0
5811009000	8	0
5901100000	8	0
5901901000	8	0
5901902000	8	0
5901903000	8	0
5902100000	8	0
5902200000	8	0
5902900000	8	0
5903100000	10	0
5903200000	10	0
5903900000	10	0
5904100000	8	0
5904900000	8	0
5905000000	8	0
5906100000	8	0
5906910000	8	0
5906990000	8	0
5907001000	8	0
5907002000	8	0
5907009000	8	0
5908001000	8	0
5908009000	8	0
5909000000	8	0
5910000000	8	0
5911101000	8	0
5911109000	8	0
5911200000	8	0
5911310000	8	0
5911320000	8	0
5911400000	8	0
5911900000	8	0
6001101000	10	0
6001102000	10	0
6001109000	10	0
6001210000	10	0
6001220000	10	0
6001290000	10	0
6001910000	10	0
6001920000	10	0
6001990000	10	0
6002400000	10	0
6002900000	10	0
6003100000	10	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
6003200000	10	0
6003300000	10	0
6003400000	10	0
6003900000	10	0
6004100000	10	0
6004900000	10	0
6005210000	10	0
6005220000	10	0
6005230000	10	0
6005240000	10	0
6005310000	10	0
6005320000	10	0
6005330000	10	0
6005340000	10	0
6005410000	10	0
6005420000	10	0
6005430000	10	0
6005440000	10	0
6005900000	10	0
6006100000	10	0
6006210000	10	0
6006220000	10	0
6006230000	10	0
6006240000	10	0
6006310000	10	0
6006320000	10	0
6006330000	10	0
6006340000	10	0
6006410000	10	0
6006420000	10	0
6006430000	10	0
6006440000	10	0
6006900000	10	0
6101200000	13	0
6101301000	13	0
6101302000	13	0
6101900000	13	0
6102100000	13	0
6102200000	13	0
6102301000	13	0
6102302000	13	0
6102900000	13	0
6103101000	13	0
6103102000	13	0
6103109000	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
6103220000	13	0
6103230000	13	0
6103290000	13	0
6103310000	13	0
6103320000	13	0
6103330000	13	0
6103390000	13	0
6103410000	13	0
6103420000	13	0
6103430000	13	0
6103490000	13	0
6104130000	13	0
6104191000	13	0
6104199000	13	0
6104220000	13	0
6104230000	13	0
6104290000	13	0
6104310000	13	0
6104320000	13	0
6104330000	13	0
6104390000	13	0
6104410000	13	0
6104420000	13	0
6104430000	13	0
6104440000	13	0
6104491000	13	0
6104499000	13	0
6104510000	13	0
6104520000	13	0
6104530000	13	0
6104590000	13	0
6104610000	13	0
6104620000	13	0
6104630000	13	0
6104690000	13	0
6105100000	13	0
6105201000	13	0
6105202000	13	0
6105901000	13	0
6105902000	13	0
6105909000	13	0
6106100000	13	0
6106201000	13	0
6106202000	13	0
6106901000	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
6106902000	13	0
6106909000	13	0
6107110000	13	0
6107121000	13	0
6107122000	13	0
6107190000	13	0
6107210000	13	0
6107221000	13	0
6107222000	13	0
6107290000	13	0
6107910000	13	0
6107991000	13	0
6107999000	13	0
6108111000	13	0
6108112000	13	0
6108191000	13	0
6108199000	13	0
6108210000	13	0
6108221000	13	0
6108222000	13	0
6108290000	13	0
6108310000	13	0
6108321000	13	0
6108322000	13	0
6108390000	13	0
6108910000	13	0
6108921000	13	0
6108922000	13	0
6108991000	13	0
6108999000	13	0
6109101000	13	0
6109109000	13	0
6109901010	13	0
6109901090	13	0
6109902010	13	0
6109902090	13	0
6109903010	13	0
6109903090	13	0
6109909010	13	0
6109909090	13	0
6110110000	13	0
6110120000	13	0
6110190000	13	0
6110200000	13	0
6110301000	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
6110302000	13	0
6110901000	13	0
6110909000	13	0
6111201000	8	0
6111202000	8	0
6111301000	8	0
6111302000	8	0
6111901000	8	0
6111902000	8	0
6112110000	13	0
6112120000	13	0
6112190000	13	0
6112201000	13	0
6112209000	13	0
6112310000	13	0
6112390000	13	0
6112410000	13	0
6112490000	13	0
6113001000	13	0
6113002000	13	0
6113003000	13	0
6114200000	13	0
6114301000	13	0
6114302000	13	0
6114901000	13	0
6114909000	13	0
6115100000	13	0
6115210000	13	0
6115220000	13	0
6115290000	13	0
6115301000	13	0
6115309000	13	0
6115940000	13	0
6115950000	13	0
6115960000	13	0
6115990000	13	0
6116100000	8	0
6116910000	8	0
6116921000	8	0
6116929000	8	0
6116930000	8	0
6116990000	8	0
6117101000	13	0
6117102000	13	0
6117103000	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
6117104000	13	0
6117109000	13	0
6117801000	13	0
6117809000	13	0
6117900000	13	0
6201110000	13	0
6201120000	13	0
6201131000	13	0
6201132000	13	0
6201190000	13	0
6201910000	13	0
6201920000	13	0
6201931000	13	0
6201990000	13	0
6202110000	13	0
6202120000	13	0
6202131000	13	0
6202132000	13	0
6202190000	13	0
6202910000	13	0
6202920000	13	0
6202931000	13	0
6202990000	13	0
6203110000	13	0
6203120000	13	0
6203190000	13	0
6203220000	13	0
6203230000	13	0
6203291000	13	0
6203299000	13	0
6203310000	13	0
6203320000	13	0
6203330000	13	0
6203390000	13	0
6203410000	13	0
6203421000	13	0
6203429000	13	0
6203430000	13	0
6203490000	13	0
6204110000	13	0
6204120000	13	0
6204130000	13	0
6204191000	13	0
6204199000	13	0
6204210000	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
6204220000	13	0
6204230000	13	0
6204291000	13	0
6204299000	13	0
6204310000	13	0
6204320000	13	0
6204330000	13	0
6204391000	13	0
6204399000	13	0
6204410000	13	0
6204420000	13	0
6204430000	13	0
6204440000	13	0
6204491000	13	0
6204499000	13	0
6204510000	13	0
6204520000	13	0
6204530000	13	0
6204591000	13	0
6204599000	13	0
6204610000	13	0
6204621000	13	0
6204629000	13	0
6204630000	13	0
6204691000	13	0
6204699000	13	0
6205200000	13	0
6205301000	13	0
6205302000	13	0
6205901000	13	0
6205902000	13	0
6205909000	13	0
6206100000	13	0
6206200000	13	0
6206300000	13	0
6206401000	13	0
6206402000	13	0
6206900000	13	0
6207110000	13	0
6207191000	13	0
6207199000	13	0
6207210000	13	0
6207221000	13	0
6207222000	13	0
6207290000	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
6207910000	13	0
6207991000	13	0
6207992000	13	0
6207999000	13	0
6208111000	13	0
6208112000	13	0
6208191000	13	0
6208192000	13	0
6208199000	13	0
6208210000	13	0
6208221000	13	0
6208222000	13	0
6208290000	13	0
6208910000	13	0
6208921000	13	0
6208922000	13	0
6208991000	13	0
6208992000	13	0
6208999000	13	0
6209201000	8	0
6209202000	8	0
6209301000	8	0
6209302000	8	0
6209901010	8	0
6209901090	8	0
6209902000	8	0
6210101000	13	0
6210102000	13	0
6210201000	13	0
6210202000	13	0
6210203000	13	0
6210301000	13	0
6210302000	13	0
6210303000	13	0
6210401000	13	0
6210402000	13	0
6210403000	13	0
6210501000	13	0
6210502000	13	0
6210503000	13	0
6211111000	13	0
6211119000	13	0
6211121000	13	0
6211129000	13	0
6211201000	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
6211209000	13	0
6211321000	13	0
6211329000	13	0
6211331000	13	0
6211332000	13	0
6211391000	13	0
6211399000	13	0
6211421000	13	0
6211429000	13	0
6211431000	13	0
6211432000	13	0
6211491000	13	0
6211499000	13	0
6212101000	13	0
6212102000	13	0
6212109000	13	0
6212201000	13	0
6212202000	13	0
6212209000	13	0
6212300000	13	0
6212900000	13	0
6213200000	8	0
6213900000	8	0
6214100000	8	0
6214200000	8	0
6214300000	8	0
6214400000	8	0
6214900000	8	0
6215100000	8	0
6215200000	8	0
6215900000	8	0
6216001000	8	0
6216009000	8	0
6217100000	13	0
6217900000	13	0
6301100000	10	0
6301200000	10	0
6301300000	10	0
6301400000	10	0
6301900000	10	0
6302101000	13	0
6302109000	13	0
6302210000	13	0
6302220000	13	0
6302290000	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
6302310000	13	0
6302320000	13	0
6302390000	13	0
6302400000	13	0
6302510000	13	0
6302530000	13	0
6302590000	13	0
6302600000	13	0
6302910000	13	0
6302930000	13	0
6302990000	13	0
6303120000	13	0
6303191000	13	0
6303199000	13	0
6303910000	13	0
6303920000	13	0
6303990000	13	0
6304110000	13	0
6304190000	13	0
6304910000	13	0
6304920000	13	0
6304930000	13	0
6304990000	13	0
6305100000	8	0
6305200000	8	0
6305320000	8	0
6305330000	8	0
6305390000	8	0
6305900000	8	0
6306120000	13	0
6306190000	13	0
6306220000	13	0
6306290000	13	0
6306300000	13	0
6306401000	13	0
6306409000	13	0
6306901000	13	0
6306902000	13	0
6306909000	13	0
6307100000	10	0
6307200000	10	0
6307901000	10	0
6307902000	10	0
6307903000	10	0
6307909000	10	0

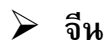

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
6308000000	13	0
6309000000	8	0
6310100000	8	0
6310900000	8	0

หมายเหตุ: สำหรับรายการสินค้าทั้งหมดที่ได้รับสิทธิพิเศษทั้งหมด สามารถสืบค้นได้จาก

<http://unctad.org/en/Pages/DITC/GSP/About-GSP.aspx>

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก UNCTAD (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ตารางที่ 5 รายการสินค้าเกษตรและอาหารที่กัมพูชา ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (Preferential Tariff Scheme) จากจีน

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
01012100	0	0
01012900	10	10
01013010	0	0
01013090	10	10
01019000	10	10
01022100	0	0
01022900	10	0
01023100	0	0
01023900	10	0
01029010	0	0
01029090	10	0
01031000	0	0
01039110	10	0
01039120	10	0
01039200	10	0
01041010	0	0
01041090	10	10
01042010	0	0
01042090	10	10
01051110	0	0
01051190	10	10
01051210	0	0
01051290	10	10
01051310	0	0
01051390	10	10
01051410	0	0
01051490	10	10
01051510	0	0
01051590	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
01059410	0	0
01059490	10	10
01059910	0	0
01059991	10	10
01059992	10	10
01059993	10	10
01059994	10	10
01061110	0	0
01061190	10	10
01061211	10	10
01061219	10	10
01061221	0	0
01061229	10	10
01061310	0	0
01061390	10	10
01061410	0	0
01061490	10	10
01061910	0	0
01061990	10	10
01062011	0	0
01062019	0	0
01062020	10	10
01062090	10	10
01063110	0	0
01063190	10	10
01063210	0	0
01063290	10	10
01063310	0	0
01063390	10	10
01063910	0	0
01063921	10	10
01063923	10	10
01063929	10	10
01063990	10	10
01064110	0	0
01064190	10	10
01064910	0	0
01064990	10	10
01069011	0	0
01069019	0	0
01069090	10	10
02011000	20	0
02012000	12	0
02013000	12	0
02021000	25	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
02022000	12	0
02023000	12	0
02031110	20	0
02031190	20	0
02031200	20	0
02031900	20	0
02032110	12	0
02032190	12	0
02032200	12	0
02032900	12	0
02041000	15	15
02042100	23	23
02042200	15	15
02042300	15	15
02043000	15	15
02044100	23	23
02044200	12	12
02044300	15	15
02045000	20	20
02050000	20	20
02061000	12	0
02062100	12	0
02062200	12	0
02062900	12	0
02063000	20	0
02064100	20	0
02064900	12	0
02068000	20	0
02069000	18	0
02071100	20	0
02071200	20	0
02071311	20	0
02071319	20	0
02071321	20	0
02071329	20	0
02071411	10	0
02071419	10	0
02071421	10	0
02071422	10	0
02071429	10	0
02072400	20	20
02072500	20	20
02072600	20	20
02072700	10	10
02074100	20	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
02074200	20	0
02074300	20	0
02074400	20	0
02074500	20	0
02075100	20	0
02075200	20	0
02075300	20	0
02075400	20	0
02075500	20	0
02076000	20	0
02081010	20	20
02081020	20	20
02081090	20	20
02083000	23	23
02084000	23	23
02085000	23	23
02086000	23	23
02089010	20	20
02089090	23	23
02091000	20	20
02099000	20	20
02101110	25	0
02101190	25	0
02101200	25	0
02101900	25	0
02102000	25	0
02109100	25	0
02109200	25	0
02109300	25	0
02109900	25	0
03011100	17.5	17.5
03011900	17.5	17.5
03019110	0	0
03019190	10.5	10.5
03019210	0	0
03019290	10	0
03019310	0	0
03019390	10.5	0
03019410	0	0
03019491	10.5	0
03019492	10.5	0
03019510	0	0
03019590	10.5	0
03019911	0	0
03019912	0	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
03019919	0	0
03019991	10.5	0
03019992	10.5	0
03019993	10.5	0
03019999	10.5	0
03021100	12	12
03021300	10	10
03021410	10	10
03021420	10	10
03021900	12	12
03022100	12	12
03022200	12	12
03022300	12	12
03022400	12	0
03022900	12	0
03023100	12	0
03023200	12	12
03023300	12	12
03023400	12	0
03023510	12	0
03023520	12	0
03023600	12	0
03023900	12	0
03024100	12	12
03024200	12	0
03024300	12	12
03024400	12	12
03024500	12	0
03024600	12	0
03024700	12	12
03025100	12	12
03025200	12	12
03025300	12	12
03025400	12	0
03025500	12	0
03025600	12	0
03025900	12	0
03027100	12	0
03027200	12	0
03027300	12	0
03027400	12	12
03027900	12	0
03028100	12	12
03028200	12	0
03028300	12	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
03028400	12	0
03028500	12	0
03028910	12	12
03028920	12	12
03028930	12	12
03028940	12	0
03028990	12	0
03029000	12	0
03031100	10	0
03028920	12	12
03028930	12	12
03028940	12	0
03028990	12	0
03029000	12	0
03031100	10	0
03031200	10	0
03031300	10	10
03031400	12	12
03031900	10	10
03032300	10	0
03032400	10	0
03032500	10	0
03032600	12	12
03032900	10	0
03033110	10	10
03033190	10	10
03033200	12	12
03033300	12	12
03033400	10	10
03033900	10	10
03034100	12	12
03034200	12	12
03034300	12	12
03034400	12	0
03034510	12	0
03034520	12	0
03034600	12	0
03034900	12	0
03035100	10	10
03035300	12	12
03035400	10	10
03035500	10	0
03035600	10	0
03035700	10	10
03036300	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
03036400	12	12
03036500	12	12
03036600	12	12
03036700	10	0
03036800	10	0
03036900	10	0
03038100	12	12
03038200	10	0
03038300	10	0
03038400	12	12
03038910	10	0
03038920	10	0
03038930	10	0
03038990	10	0
03039000	10	10
03043100	12	12
03043200	12	12
03043300	12	12
03043900	12	12
03044100	12	12
03044200	12	12
03044300	12	12
03044400	12	12
03044500	12	12
03044600	12	12
03044900	12	12
03045100	12	12
03045200	12	12
03045300	12	12
03045400	12	12
03045500	12	12
03045900	12	12
03046100	10	0
03046211	10	10
03046219	10	10
03046290	10	0
03046300	10	0
03046900	10	0
03047100	10	0
03047200	10	0
03047300	10	0
03047400	10	0
03047500	10	0
03047900	10	0
03048100	10	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
03048200	10	0
03048300	10	0
03048400	10	0
03048500	10	0
03048600	10	0
03048700	10	0
03048900	10	0
03049100	10	10
03049200	10	10
03049300	10	10
03049400	10	10
03049500	10	10
03049900	10	10
03051000	10	10
03052000	10	10
03053100	10	10
03053200	10	10
03053900	10	10
03054110	14	14
03054120	14	14
03054200	16	16
03054300	14	14
03054400	14	14
03054900	14	14
03055100	16	16
03055910	2	0
03055990	16	16
03056100	16	16
03056200	16	16
03056300	16	16
03056400	16	16
03056910	16	16
03056920	16	16
03056930	16	16
03056990	16	16
03057100	15	0
03057200	16	16
03057900	16	16
03061100	10	0
03061200	10	0
03061410	10	0
03061490	10	0
03061500	16	0
03061611	8	0
03061612	5	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
03061619	5	0
03061621	8	0
03061629	5	0
03061711	8	0
03061719	5	0
03061721	8	0
03061729	5	0
03061911	16	0
03061919	16	0
03061990	16	0
03062110	0	0
03062190	15	0
03062210	0	0
03062290	15	0
03062410	0	0
03062491	14	0
03062492	14	0
03062499	14	0
03062510	0	0
03062590	14	0
03062610	0	0
03062620	15	0
03062690	12	0
03062710	0	0
03062720	15	0
03062790	12	0
03062910	0	0
03062990	14	0
03071110	0	0
03071190	14	14
03071900	14	14
03072110	0	0
03072190	14	14
03072900	14	14
03073110	0	0
03073190	14	0
03073900	14	0
03074110	0	0
03074190	12	0
03074900	12	0
03075100	17	17
03075900	17	17
03076010	0	0
03076090	14	0
03077110	0	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
03077191	14	14
03077199	14	0
03077910	10	10
03077990	10	0
03078110	0	0
03078190	14	0
03078900	10	0
03079110	0	0
03079190	14	0
03079900	10	0
03081110	0	0
03081190	14	0
03081900	10	0
03082110	0	0
03082190	14	0
03082900	10	0
03083011	0	0
03083019	14	0
03083090	10	0
03089011	0	0
03089012	14	0
03089019	14	0
03089090	10	0
04011000	15	15
04012000	15	15
04014000	15	15
04015000	15	15
04021000	10	10
04022100	10	10
04022900	10	10
04029100	10	10
04029900	10	10
04031000	10	10
04039000	20	20
04041000	6	6
04049000	20	20
04051000	10	10
04052000	10	10
04059000	10	10
04061000	12	12
04062000	12	12
04063000	12	12
04064000	15	15
04069000	12	12
04071100	0	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
04071900	0	0
04072100	20	0
04072900	20	0
04079010	20	20
04079020	20	20
04079090	20	20
04081100	20	20
04081900	20	20
04089100	20	20
04089900	20	20
04090000	15	0
04100010	25	0
04100041	15	15
04100042	15	15
04100043	20	20
04100049	20	20
04100090	20	20
05010000	15	15
05021010	20	20
05021020	20	20
05021030	20	20
05029011	20	20
05029012	20	20
05029019	20	20
05029020	20	20
05040011	20	20
05040012	18	18
05040013	18	18
05040014	20	20
05040019	18	18
05040021	20	20
05040029	20	20
05040090	20	0
05051000	10	10
05059010	10	10
05059090	10	10
05061000	12	12
05069011	12	12
05069019	12	12
05069090	12	12
05071000	10	10
05079010	3	3
05079020	11	11
05079090	10	10
05080010	12	12

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
05080090	12	12
05100010	3	3
05100020	7	7
05100030	7	7
05100040	7	7
05100090	6	6
05111000	0	0
05119111	12	12
05119119	12	12
05119190	12	12
05119910	0	0
05119920	0	0
05119930	0	0
05119940	15	15
05119990	12	12
06011010	4	4
06011021	0	0
06011029	5	5
06011091	0	0
06011099	5	5
06012000	15	15
06021000	0	0
06022010	0	0
06022090	10	10
06023010	0	0
06023090	15	15
06024010	0	0
06024090	15	15
06029010	0	0
06029091	0	0
06029092	10	10
06029093	10	10
06029094	10	10
06029095	10	10
06029099	10	10
06031100	10	10
06031200	10	10
06031300	10	10
06031400	10	10
06031500	10	10
06031900	10	10
06039000	23	23
06042010	23	23
06042090	10	10
06049010	23	23

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
06049090	10	10
07011000	13	13
07019000	13	0
07020000	13	13
07031010	13	0
07031020	13	0
07032010	13	13
07032020	13	13
07032090	13	13
07039010	13	0
07039020	13	0
07039090	13	0
07041000	10	10
07042000	13	13
07049010	13	0
07049020	13	0
07049090	13	0
07051100	10	10
07051900	10	10
07052100	13	13
07052900	13	13
07061000	13	13
07069000	13	13
07070000	13	0
07081000	13	0
07082000	13	0
07089000	13	0
07092000	13	13
07093000	13	13
07094000	10	10
07095100	13	0
07095910	13	0
07095920	13	0
07095930	13	0
07095940	13	0
07095950	13	0
07095960	13	13
07095990	13	0
07096000	13	0
07097000	13	13
07099100	13	0
07099200	13	0
07099300	13	0
07099910	13	0
07099990	13	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
07101000	13	13
07102100	13	13
07102210	13	0
07102290	13	0
07102900	13	0
07103000	13	13
07104000	10	10
07108010	13	0
07108020	13	0
07108030	13	0
07108040	13	0
07108090	13	0
07109000	10	0
07112000	13	13
07114000	13	13
07115112	13	13
07115119	13	13
07115190	13	13
07115911	13	13
07115919	13	13
07115990	13	13
07119031	13	13
07119034	13	13
07119039	13	13
07119090	13	13
07122000	13	13
07123100	13	13
07123200	13	13
07123300	13	13
07123910	13	13
07123920	13	13
07123930	13	13
07123940	13	13
07123950	13	13
07123990	13	13
07129010	13	13
07129020	13	13
07129030	13	13
07129040	13	13
07129050	13	13
07129091	13	13
07129099	13	13
07131010	0	0
07131090	5	5
07132010	0	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
07132090	7	7
07133110	0	0
07133190	3	0
07133210	0	0
07133290	3	0
07133310	0	0
07133390	7.5	0
07133400	7	0
07133500	7	0
07133900	7	0
07134010	0	0
07134090	7	7
07135010	0	0
07135090	7	7
07136010	0	0
07136090	7	7
07139010	0	0
07139090	7	7
07141010	10	0
07141020	5	0
07141030	10	0
07142011	0	0
07142019	13	0
07142020	13	0
07142030	13	0
07143000	13	0
07144000	13	13
07145000	13	0
07149010	13	0
07149021	0	0
07149029	13	0
07149090	13	0
08011100	12	0
08011200	12	0
08011910	0	0
08011990	12	0
08012100	10	10
08012200	10	10
08013100	20	0
08013200	10	0
08021100	24	24
08021200	10	10
08022100	25	25
08022200	10	10
08023100	25	25

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
08023200	20	20
08024110	25	25
08024190	25	25
08024210	25	25
08024290	25	25
08025100	10	10
08025200	10	10
08026110	0	0
08026190	24	24
08026200	24	24
08027000	24	24
08028000	10	10
08029020	25	25
08029030	25	25
08029090	24	24
08031000	10	0
08039000	10	0
08041000	15	15
08042000	30	30
08043000	12	0
08044000	25	0
08045010	15	15
08045020	15	15
08045030	15	15
08051000	11	11
08052010	12	12
08052020	12	12
08052090	12	12
08054000	12	12
08055000	11	11
08059000	30	30
08061000	13	13
08062000	10	10
08071100	25	25
08071910	12	12
08071920	12	12
08071990	12	12
08072000	25	0
08081000	10	10
08083010	12	12
08083020	12	12
08083090	10	10
08084000	16	16
08091000	25	25
08092100	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
08092900	10	10
08093000	10	10
08094000	10	10
08101000	14	14
08102000	25	25
08103000	25	25
08104000	30	30
08105000	20	20
08106000	20	0
08107000	20	20
08109010	30	30
08109030	12	0
08109040	20	20
08109050	20	20
08109060	20	20
08109070	20	20
08109080	20	20
08109090	20	20
08111000	30	30
08112000	30	30
08119010	30	30
08119090	30	30
08121000	30	30
08129000	25	25
08131000	25	25
08132000	25	25
08133000	25	25
08134010	20	0
08134020	25	0
08134030	25	0
08134040	25	0
08134090	25	0
08135000	18	18
08140000	25	25
09011100	8	0
09011200	8	0
09012100	15	0
09012200	15	0
09019010	10	0
09019020	30	0
09021010	15	15
09021090	15	15
09022010	15	15
09022090	15	15
09023010	15	15

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
09023020	15	15
09023090	15	15
09024010	15	0
09024020	15	0
09024090	15	0
09030000	10	10
09041100	20	20
09041200	20	20
09042100	20	20
09042200	20	20
09051000	15	15
09052000	15	15
09061100	5	5
09061900	5	5
09062000	15	15
09071000	3	0
09072000	3	0
09081100	8	0
09081200	8	0
09082100	8	0
09082200	8	0
09083100	3	0
09083200	3	0
09092100	15	15
09092200	15	15
09093100	15	15
09093200	15	15
09096110	20	20
09096190	15	15
09096210	20	20
09096290	15	15
09101100	15	0
09101200	15	0
09102000	2	2
09103000	15	0
09109100	15	15
09109900	15	15
10011100	65	65
10011900	65	65
10019100	65	65
10019900	65	65
10021000	0	0
10029000	3	3
10031000	0	0
10039000	3	3

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
10041000	0	0
10049000	2	2
10051000	20	20
10059000	65	65
10061011	65	65
10061019	65	65
10061091	65	65
10061099	65	65
10062010	65	65
10062090	65	65
10063010	65	65
10063090	65	65
10064010	65	65
10064090	65	65
10071000	0	0
10079000	2	2
10081000	2	2
10082100	2	2
10082900	2	2
10083000	2	2
10084010	0	0
10084090	3	3
10085010	0	0
10085090	3	3
10086010	0	0
10086090	3	3
10089010	0	0
10089090	3	3
11010000	65	65
11022000	40	40
11029011	40	40
11029019	40	40
11029090	5	0
11031100	65	65
11031300	65	65
11031910	5	5
11031921	10	10
11031929	10	10
11031990	5	0
11032010	65	65
11032090	20	20
11041200	20	20
11041910	20	20
11041990	20	20
11042200	20	20

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
11042300	65	65
11042910	65	65
11042990	20	20
11043000	20	20
11051000	15	15
11052000	15	15
11061000	10	0
11062000	20	0
11063000	20	20
11071000	10	10
11072000	10	10
11081100	20	20
11081200	20	20
11081300	15	15
11081400	10	10
11081900	20	20
11082000	20	20
11090000	18	18
12011000	0	0
12019010	3	0
12019020	3	0
12019030	3	0
12019090	3	3
12023000	0	0
12024100	15	15
12024200	15	15
12030000	15	0
12040000	15	15
12051010	0	0
12051090	9	9
12059010	0	0
12059090	9	9
12060010	0	0
12060090	15	15
12071010	0	0
12071090	10	0
12072100	0	0
12072900	15	15
12073010	0	0
12073090	15	0
12074010	0	0
12074090	10	0
12075010	0	0
12075090	15	15
12076010	0	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
12076090	20	20
12077010	0	0
12077091	20	20
12077092	20	20
12077099	30	30
12079100	20	20
12079910	0	0
12079991	20	20
12079999	10	0
12081000	9	0
12089000	15	0
12091000	0	0
12092100	0	0
12092200	0	0
12092300	0	0
12092400	0	0
12092500	0	0
12092910	0	0
12092990	0	0
12093000	0	0
12099100	0	0
12099900	0	0
12101000	20	20
12102000	10	10
12112010	7.5	7.5
12112020	20	20
12112091	20	20
12112099	20	20
12113000	9	0
12114000	9	0
12119011	6	0
12119012	6	0
12119013	6	6
12119014	6	6
12119015	6	0
12119016	6	0
12119017	6	0
12119018	6	0
12119019	6	0
12119021	6	0
12119022	6	0
12119023	6	0
12119024	6	0
12119025	6	0
12119026	6	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
12119027	6	0
12119028	6	0
12119029	6	0
12119031	6	0
12119032	6	0
12119033	3	0
12119034	6	0
12119035	6	0
12119036	6	6
12119037	6	0
12119038	6	0
12119039	6	0
12119050	8	0
12119091	3	0
12119099	9	0
12122110	20	20
12122120	20	20
12122131	15	15
12122132	15	15
12122139	15	15
12122141	15	15
12122142	15	15
12122149	15	15
12122161	15	15
12122169	15	15
12122171	15	15
12122179	15	15
12122190	15	15
12122910	15	15
12122990	15	15
12129100	20	20
12129200	20	20
12129300	20	0
12129400	20	20
12129911	20	20
12129912	20	20
12129919	20	20
12129993	20	20
12129994	20	20
12129996	30	30
12129999	30	30
12130010	12	0
12130090	12	0
12141000	5	0
12149000	9	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
13012000	15	15
13019010	15	15
13019020	3	3
13019030	3	3
13019040	15	15
13019090	15	15
13021100	0	0
13021200	6	6
13021300	10	10
13021910	20	20
13021920	3	3
13021930	3	3
13021940	20	20
13021990	20	20
13022200	20	20
13023100	10	10
13023200	15	15
13023911	15	15
13023912	15	15
13023919	15	15
13023990	15	15
14011000	10	0
14012000	10	0
14019010	10	0
14019020	10	0
14019031	10	0
14019039	10	0
14019090	10	0
14042000	4	4
14049010	5	5
14049090	15	15
15011000	10	10
15012000	10	10
15019000	10	10
15021000	8	8
15029000	8	8
15030000	10	10
15041000	12	12
15042000	12	12
15043000	14.4	14.4
15050000	20	20
15060000	20	20
15071000	9	9
15079000	9	9
15081000	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
15089000	10	10
15091000	10	10
15099000	10	10
15100000	10	10
15111000	9	9
15119010	9	9
15119020	8	8
15119090	9	9
15121100	9	9
15121900	9	9
15122100	10	10
15122900	10	10
15131100	9	9
15131900	9	9
15132100	9	9
15132900	9	9
15141100	9	9
15141900	9	9
15149110	9	9
15149190	9	9
15149900	9	9
15151100	15	15
15151900	15	15
15152100	10	0
15152900	10	0
15153000	10	0
15155000	12	0
15159010	20	0
15159020	20	20
15159030	20	0
15159090	20	0
15161000	5	5
15162000	25	25
15171000	30	30
15179010	25	25
15179090	25	25
15180000	10	10
15200000	20	20
15211000	20	20
15219010	20	20
15219090	20	20
15220000	20	20
16010010	15	15
16010020	15	15
16010030	15	15

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
16021000	15	15
16022000	15	15
16023100	15	15
16023210	15	15
16023291	15	15
16023292	15	15
16023299	15	15
16023910	15	15
16023991	15	15
16023999	15	15
16024100	15	15
16024200	15	15
16024910	15	15
16024990	15	15
16025010	12	12
16025090	12	12
16029010	15	15
16029090	15	15
16030000	23	23
16041110	12	12
16041190	12	12
16041200	12	12
16041300	5	0
16041400	5	0
16041500	12	12
16041600	12	12
16041700	12	12
16041920	12	12
16041931	12	12
16041939	12	12
16041990	12	12
16042011	12	12
16042019	12	12
16042091	12	12
16042099	12	12
16043100	12	12
16043200	12	12
16051000	5	5
16052100	5	0
16052900	5	0
16053000	5	0
16054011	5	0
16054019	5	0
16054090	5	0
16055100	5	5

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
16055200	5	5
16055300	5	5
16055400	5	5
16055500	5	5
16055610	5	5
16055620	5	5
16055700	5	5
16055800	5	5
16055900	5	5
16056100	5	5
16056200	5	5
16056300	15	15
16056900	5	5
17011200	50	50
17011300	50	50
17011400	50	50
17019100	50	50
17019910	50	50
17019920	50	50
17019990	50	50
17021100	10	10
17021900	10	10
17022000	30	30
17023000	30	30
17024000	30	30
17025000	30	30
17026000	30	30
17029000	30	30
17031000	8	8
17039000	8	8
17041000	12	12
17049000	10	10
18010000	8	8
18020000	10	10
18031000	10	10
18032000	10	10
18040000	22	22
18050000	15	15
18061000	10	10
18062000	10	10
18063100	8	8
18063200	10	10
18069000	8	8
19011010	15	15
19011090	15	15

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
19012000	25	25
19019000	10	10
19021100	15	15
19021900	15	15
19022000	15	15
19023010	15	15
19023020	15	15
19023030	15	15
19023090	15	15
19024000	25	25
19030000	15	15
19041000	25	25
19042000	30	30
19043000	30	30
19049000	30	30
19051000	20	20
19052000	20	20
19053100	15	15
19053200	15	15
19054000	20	20
19059000	20	20
20011000	25	25
20019010	25	25
20019090	25	25
20021010	19	19
20021090	25	25
20029011	20	20
20029019	20	20
20029090	18	18
20031011	25	25
20031019	25	25
20031090	25	25
20039010	25	25
20039090	25	25
20041000	13	13
20049000	25	25
20051000	25	25
20052000	15	15
20054000	25	25
20055111	25	25
20055119	25	25
20055191	25	25
20055199	25	25
20055910	25	25
20055990	25	25

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
20056010	25	25
20056090	25	25
20057000	10	10
20058000	10	10
20059110	25	25
20059190	25	25
20059920	25	25
20059940	25	25
20059950	25	25
20059960	25	25
20059991	25	25
20059999	25	25
20060010	30	30
20060020	30	30
20060090	30	30
20071000	30	30
20079100	30	30
20079910	5	5
20079990	5	5
20081110	30	30
20081120	30	0
20081130	30	30
20081190	30	30
20081910	20	0
20081920	13	0
20081991	10	0
20081992	10	10
20081999	10	0
20082010	15	15
20082090	15	15
20083010	20	20
20083090	20	20
20084010	20	20
20084090	20	20
20085000	20	20
20086010	20	20
20086090	20	20
20098100	20	20
20098912	20	20
20098913	20	20
20098914	20	20
20098915	20	20
20098919	20	20
20098920	20	20
20099010	20	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
20099090	20	0
21011100	17	17
21011200	30	30
21012000	32	32
21013000	32	32
21021000	25	25
21022000	25	25
21023000	25	25
21031000	28	0
21032000	15	0
21033000	15	0
21039010	21	21
21039020	21	21
21039090	21	21
21041000	15	15
21042000	32	32
21050000	19	19
21061000	10	10
21069010	35	35
21069020	20	20
21069030	3	3
21069040	10	10
21069050	20	20
21069090	20	20
22011010	20	20
22011020	20	20
22019010	10	10
22019090	10	10
22021000	20	20
22029000	35	35
22030000	0	0
22041000	14	14
22042100	14	14
22042900	20	20
22043000	30	30
22051000	65	65
22059000	65	65
22060010	40	40
22060090	40	40
22071000	40	40
22072000	30	30
22082000	10	10
22083000	10	10
22084000	10	10
22085000	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
22086000	10	10
22087000	10	10
22089010	10	10
22089020	10	10
22089090	10	10
22090000	20	20
23011011	2	2
23011019	2	2
23011020	5	5
23011090	5	5
23012010	2	2
23012090	5	5
23021000	5	5
23023000	3	3
23024000	5	5
23025000	5	5
23031000	5	5
23032000	5	5
23033000	5	5
23040010	5	5
23040090	5	5
23050000	5	5
23061000	5	5
23062000	5	5
23063000	5	5
23064100	5	5
23064900	5	5
23065000	5	0
23066000	5	0
23069000	5	5
23070000	5	5
23080000	5	5
23091010	15	15
23091090	15	15
23099010	5	5
23099090	6.5	6.5
24011010	10	10
24011090	10	10
24012010	10	10
24012090	10	10
24013000	10	10
24021000	25	25
24022000	25	25
24029000	25	25
24031100	57	57

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
24031900	57	57
24039100	57	57
24039900	57	57

หมายเหตุ: สำหรับรายการสินค้าทั้งหมดที่ได้รับสิทธิพิเศษทั้งหมด สามารถสืบค้นได้จาก

<http://unctad.org/en/Pages/DITC/GSP/About-GSP.aspx>

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก UNCTAD (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ตารางที่ 6 รายการสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่กัมพูชา ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (Preferential Tariff Scheme) จากจีน

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
29051100	5.5	5.5
29051210	5.5	5.5
29051220	5.5	5.5
29051300	5.5	5.5
29051410	5.5	5.5
29051420	5.5	5.5
29051430	5.5	5.5
29051610	5.5	5.5
29051690	5.5	5.5
29051700	7	7
29051910	5.5	5.5
29051990	5.5	5.5
29052210	5.5	5.5
29052220	5.5	5.5
29052230	5.5	5.5
29052290	5.5	5.5
29052900	5.5	5.5
29053100	5.5	5.5
29053200	5.5	5.5
29053910	4	4
29053990	5.5	5.5
29054100	5.5	5.5
29054200	5.5	5.5
29054300	8	8
29054400	14	14
29054500	14	14
29054910	5.5	5.5
29054990	5.5	5.5
29055100	5.5	5.5
29055900	5.5	5.5
29261000	6.5	6.5
29262000	6.5	6.5
29263000	6.5	6.5

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
29269010	4	4
29269020	6.5	6.5
29269090	6.5	6.5
29331100	6.5	6.5
29331920	6	6
29331990	6.5	6.5
29332100	6.5	6.5
29332900	6.5	6.5
29333100	6	6
29333210	4	4
29333220	6.5	6.5
29333300	6.5	6.5
29333910	6.5	6.5
29333920	6.5	6.5
29333990	6.5	6.5
29334100	6.5	6.5
29334920	6.5	6.5
29334990	6.5	6.5
29335200	6.5	6.5
29335300	6.5	6.5
29335400	6.5	6.5
29335500	6.5	6.5
29335910	6.5	6.5
29335990	6.5	6.5
29336100	6.5	6.5
29336910	6	6
29336921	6.5	6.5
29336922	6.5	6.5
29336929	6.5	6.5
29336990	6.5	6.5
29337100	9	9
29337200	9	9
29337900	9	9
29339100	6.5	6.5
29339900	6.5	6.5
32041100	6.5	6.5
32041200	6.5	6.5
32041300	6.5	6.5
32041400	6.5	6.5
32041510	6.5	6.5
32041590	6.5	6.5
32041600	6.5	6.5
32041700	6.5	6.5
32041911	6.5	6.5
32041919	6.5	6.5

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
32041990	6.5	6.5
32042000	6.5	6.5
32049010	6.5	6.5
32049090	6.5	6.5
39051200	10	10
39051900	10	10
39052100	10	10
39052900	10	10
39053000	14	14
39059100	10	10
39059900	10	10
39061000	6.5	6.5
39069010	6.5	6.5
39069090	6.5	6.5
47020000	0	0
50010010	6	6
50010090	6	6
50020011	9	9
50020012	9	9
50020013	9	9
50020019	9	9
50020020	9	9
50020090	9	9
50030011	9	9
50030012	9	9
50030019	9	9
50030091	9	9
50030099	9	9
50040000	6	6
50050010	6	6
50050090	6	6
50060000	6	6
50071010	10	10
50071090	10	10
50072011	10	10
50072019	10	10
50072021	10	10
50072029	10	10
50072031	10	10
50072039	10	10
50072090	10	10
50079010	10	10
50079090	10	10
51011100	38	38
51011900	38	38

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
51012100	38	38
51012900	38	38
51013000	38	38
51021100	9	9
51021910	9	9
51021920	9	9
51021930	9	9
51021990	9	9
51022000	9	9
51031010	38	38
51031090	9	9
51032010	13.5	13.5
51032090	9	9
51033000	9	9
51040010	15	15
51040090	5	5
51051000	38	38
51052100	38	38
51052900	38	38
51053100	5	5
51053910	5	5
51053921	5	5
51053929	5	5
51053990	5	5
51054000	5	5
51061000	5	5
51062000	5	5
51071000	5	5
51072000	5	5
51081011	5	5
51081019	5	5
51081090	5	5
51082011	5	5
51082019	5	5
51082090	5	5
51091011	6	6
51091019	6	6
51091090	6	6
51099011	6	6
51099019	6	6
51099090	6	6
51100000	6	6
51111111	10	10
51111119	10	10
51111190	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
51111911	10	10
51111919	10	10
51111990	10	10
51112000	10	10
51113000	10	10
51119000	10	10
51121100	10	10
51121900	10	0
51122000	10	10
51123000	10	10
51129000	10	10
51130000	10	10
52021000	10	10
52029100	10	10
52029900	10	10
52030000	40	40
52041100	5	5
52041900	5	5
52042000	5	5
52051100	5	0
52051200	5	0
52051300	5	5
52051400	5	5
52051500	5	5
52052100	5	5
52052200	5	5
52052300	5	5
52052400	5	5
52052600	5	5
52052700	5	5
52052800	5	5
52053100	5	5
52053200	5	5
52053300	5	5
52053400	5	5
52053500	5	5
52054100	5	5
52054200	5	5
52054300	5	5
52054400	5	5
52054600	5	5
52054700	5	5
52054800	5	5
52061100	5	5
52061200	5	5

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
52061300	5	5
52061400	5	5
52061500	5	5
52062100	5	5
52062200	5	5
52062300	5	5
52062400	5	5
52062500	5	5
52063100	5	5
52063200	5	5
52063300	5	5
52063400	5	5
52063500	5	5
52064100	5	5
52064200	5	5
52064300	5	5
52064400	5	5
52064500	5	5
52071000	6	6
52079000	6	6
52081100	10	10
52081200	10	10
52081300	10	10
52081900	10	10
52082100	10	10
52082200	10	0
52082300	12	12
52082900	10	10
52083100	10	10
52083200	10	10
52083300	10	0
52083900	10	10
52084100	10	10
52084200	10	10
52084300	10	10
52084900	10	0
52085100	10	10
52085200	10	10
52085910	10	10
52085990	10	10
52091100	10	10
52091200	10	10
52091900	10	10
52092100	12	12
52092200	12	12

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
52092900	12	12
52093100	10	0
52093200	10	0
52093900	10	0
52094100	10	10
52094200	10	0
52094300	10	10
52094900	10	10
52095100	10	10
52095200	10	10
52095900	10	10
52101100	12	12
52101910	12	12
52101990	12	12
52102100	14	14
52102910	14	14
52102990	14	14
52103100	10	10
52103200	10	10
52103900	10	10
52104100	10	10
52104910	10	10
52104990	10	10
52105100	10	10
52105910	10	10
52105990	10	10
52111100	12	12
52111200	12	12
52111900	12	12
52112000	14	14
52113100	10	10
52113200	10	10
52113900	10	10
52114100	10	10
52114200	10	10
52114300	10	10
52114900	10	10
52115100	10	10
52115200	10	10
52115900	10	10
52121100	12	12
52121200	14	14
52121300	10	10
52121400	10	10
52121500	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
52122100	12	12
52122200	14	14
52122300	10	10
52122400	10	10
52122500	10	10
53011000	6	6
53012100	6	6
53012900	6	6
53013000	6	6
53021000	6	6
53029000	6	6
53031000	5	0
53039000	5	0
53050011	5	5
53050012	5	5
53050013	5	5
53050019	5	5
53050020	3	3
53050091	5	5
53050092	5	0
53050099	5	5
53061000	6	6
53062000	10	10
53071000	6	0
53072000	6	0
53081000	6	6
53082000	6	6
53089011	6	6
53089012	6	6
53089013	6	6
53089014	6	6
53089091	6	6
53089099	6	6
53091110	10	10
53091120	10	10
53091900	10	10
53092110	10	10
53092120	10	10
53092900	10	10
53101000	10	0
53109000	10	0
53110012	10	10
53110013	12	12
53110014	10	10
53110015	12	12

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
53110020	10	10
53110030	10	10
53110090	10	10
54011010	5	5
54011020	5	5
54012010	5	5
54012020	5	5
54021110	5	5
54021120	5	5
54021190	5	5
54021910	5	5
54021920	5	5
54021990	5	5
54022000	5	5
54023111	5	5
54023112	5	5
54023113	5	5
54023119	5	5
54023190	5	5
54023211	5	5
54023212	5	5
54023213	5	5
54023219	5	5
54023290	5	5
54023310	5	5
54023390	5	5
54023400	5	5
54023900	5	5
54024410	5	5
54024490	5	5
54024510	5	5
54024520	5	5
54024530	5	5
54024590	5	5
54024600	5	5
54024700	5	5
54024800	5	5
54024910	5	5
54024990	5	5
54025110	5	5
54025120	5	5
54025130	5	5
54025190	5	5
54025200	5	5
54025910	5	5

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
54025920	5	5
54025990	5	5
54026110	5	5
54026120	5	5
54026130	5	5
54026190	5	5
54026200	5	5
54026910	5	5
54026920	5	5
54026990	5	5
54031000	5	5
54033110	5	5
54033190	5	5
54033210	5	5
54033290	5	5
54033310	5	5
54033390	5	5
54033900	5	5
54034100	5	5
54034200	5	5
54034900	5	5
54041100	5	5
54041200	5	5
54041900	5	5
54049000	5	5
54050000	5	5
54060010	5	5
54060020	5	5
54071010	10	10
54071020	10	10
54072000	10	10
54073000	10	10
54074100	10	10
54074200	10	0
54074300	10	10
54074400	10	10
54075100	10	10
54075200	10	0
54075300	10	10
54075400	10	10
54076100	10	10
54076900	10	10
54077100	10	10
54077200	10	0
54077300	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
54077400	10	10
54078100	10	10
54078200	10	10
54078300	10	10
54078400	10	10
54079100	10	10
54079200	10	0
54079300	10	10
54079400	10	10
54081000	10	10
54082110	12	12
54082120	12	12
54082190	12	12
54082210	10	10
54082220	10	10
54082290	10	10
54082310	10	10
54082320	10	10
54082390	10	10
54082410	10	10
54082420	10	10
54082490	10	10
54083100	10	10
54083200	10	10
54083300	10	10
54083400	10	10
55011000	5	5
55012000	5	5
55013000	5	5
55014000	5	5
55019000	5	5
55020010	3	3
55020090	5	5
55031110	5	5
55031120	5	5
55031190	5	5
55031900	5	5
55032000	5	5
55033000	5	5
55034000	5	5
55039010	5	5
55039090	5	5
55041010	5	5
55041021	5	5
55041029	5	5

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
55041090	5	5
55049000	5	5
55051000	5	5
55052000	5	5
55061011	5	5
55061012	5	5
55061019	5	5
55061090	5	5
55062000	5	5
55063000	5	5
55069010	5	5
55069090	5	5
55070000	5	5
55081000	5	5
55082000	5	5
55091100	5	5
55091200	5	5
55092100	5	5
55092200	5	5
55093100	5	5
55093200	5	5
55094100	5	5
55094200	5	5
55095100	5	5
55095200	5	5
55095300	5	5
55095900	5	5
55096100	5	5
55096200	5	5
55096900	5	5
55099100	5	5
55099200	5	5
55099900	5	5
55101100	5	5
55101200	5	5
55102000	5	5
55103000	5	5
55109000	5	5
55111000	5	5
55112000	5	5
55113000	5	5
55121100	15	15
55121900	10	10
55122100	13	13
55122900	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
55129100	18	18
55129900	10	0
55131110	16	16
55131120	15	15
55131210	16	16
55131220	18	18
55131310	16	16
55131320	18	18
55131900	18	18
55132100	10	10
55132310	10	10
55132390	10	10
55132900	10	10
55133100	10	10
55133910	10	10
55133920	10	10
55133990	10	10
55134100	10	0
55134910	10	10
55134920	10	10
55134990	10	10
55141110	16	16
55141120	18	18
55141210	16	16
55141220	18	18
55141911	16	16
55141912	18	18
55141990	16	16
55142100	10	10
55142200	10	10
55142300	10	0
55142900	10	10
55143010	10	10
55143020	10	10
55143030	10	10
55143090	10	10
55144100	10	10
55144200	10	10
55144300	10	10
55144900	10	10
55151100	10	10
55151200	10	10
55151300	10	10
55151900	10	10
55152100	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
55152200	12	12
55152900	10	10
55159100	10	10
55159900	10	10
55161100	12	12
55161200	10	10
55161300	10	10
55161400	10	10
55162100	12	12
55162200	10	10
55162300	10	10
55162400	10	10
55163100	12	12
55163200	10	10
55163300	10	10
55163400	10	10
55164100	12	12
55164200	12	12
55164300	10	10
55164400	10	10
55169100	12	12
55169200	10	10
55169300	10	10
55169400	10	10
56012100	10	10
56012210	12	12
56012290	12	12
56012900	10	10
56013000	10	10
56021000	10	10
56022100	10	10
56022900	10	10
56029000	10	10
56031110	10	0
56031190	10	10
56031210	10	0
56031290	10	10
56031310	10	10
56031390	10	10
56031410	10	10
56031490	10	10
56039110	10	10
56039190	10	10
56039210	10	10
56039290	10	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
56039310	10	10
56039390	10	10
56039410	10	10
56039490	10	0
56041000	5	0
56049000	5	5
56050000	5	5
56060000	5	5
56072100	5	5
56072900	5	5
56074100	5	5
56074900	5	5
56075000	5	5
56079010	5	5
56079090	5	0
56081100	10	10
56081900	12	12
56089000	10	10
56090000	10	10
57011000	14	14
57019010	16	16
57019020	14	14
57019090	14	14
57021000	14	14
57022000	14	14
57023100	10	10
57023200	16	16
57023900	14	14
57024100	10	10
57024200	10	10
57024900	14	14
57025010	14	14
57025020	16	16
57025090	14	14
57029100	14	14
57029200	16	16
57029900	14	14
57031000	14	14
57032000	10	10
57033000	10	10
57039000	14	14
57041000	14	14
57049000	10	10
57050010	14	14
57050020	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
57050090	14	14
58011000	10	10
58012100	12	12
58012200	10	10
58012300	10	10
58012600	10	10
58012710	10	10
58012720	10	10
58013100	10	10
58013200	10	10
58013300	10	0
58013600	10	10
58013710	10	10
58013720	10	10
58019010	10	10
58019090	10	10
58021100	12	12
58021900	10	10
58022010	12	12
58022020	12	12
58022030	14	14
58022090	12	12
58023010	10	10
58023020	10	10
58023030	10	10
58023040	10	10
58023090	10	10
58030010	10	10
58030020	10	10
58030030	10	10
58030090	10	10
58041010	10	10
58041020	10	10
58041030	12	0
58041090	10	10
58042100	10	10
58042910	10	10
58042920	10	0
58042990	10	10
58043000	10	10
58050010	12	12
58050090	12	12
58061010	10	10
58061090	10	0
58062000	10	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
58063100	10	0
58063200	10	0
58063910	10	10
58063920	10	10
58063990	10	10
58064010	10	10
58064090	10	10
58071000	10	0
58079000	10	10
58081000	10	10
58089000	10	0
58090010	10	10
58090020	10	10
58090090	10	10
58101000	10	10
58109100	10	10
58109200	10	10
58109900	10	10
58110010	10	10
58110020	10	10
58110030	10	10
58110040	12	12
58110090	10	10
59011010	10	10
59011020	10	10
59011090	10	10
59019010	10	10
59019091	10	0
59019092	10	10
59019099	10	10
59021010	10	10
59021020	10	10
59021090	10	10
59022000	10	10
59029000	10	10
59031010	10	10
59031020	10	10
59031090	10	10
59032010	10	10
59032020	10	10
59032090	10	10
59039010	10	10
59039020	10	10
59039090	10	0
59041000	14	14

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
59049000	14	14
59050000	10	10
59061010	10	10
59061090	10	10
59069100	10	10
59069910	10	10
59069990	10	10
59070010	10	10
59070020	10	10
59070090	10	10
59080000	10	10
59090000	8	8
59100000	8	8
59111010	8	8
59111090	8	8
59112000	8	8
59113100	8	8
59113200	8	8
59114000	8	8
59119000	8	8
60011000	10	10
60012100	10	10
60012200	10	10
60012900	12	12
60019100	10	10
60019200	10	10
60019900	12	12
60024010	10	10
60024020	10	10
60024030	10	10
60024040	10	10
60024090	10	10
60029010	10	0
60029020	10	10
60029030	10	0
60029040	10	10
60029090	10	10
60031000	10	10
60032000	10	10
60033000	10	10
60034000	10	10
60039000	10	10
60041010	10	0
60041020	10	10
60041030	10	10

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
60041040	10	10
60041090	10	10
60049010	10	10
60049020	10	10
60049030	10	10
60049040	10	10
60049090	10	10
60052100	10	10
60052200	10	10
60052300	10	10
60052400	10	10
60053100	10	10
60053200	10	0
60053300	10	10
60053400	10	10
60054100	10	10
60054200	10	10
60054300	10	10
60054400	10	10
60059010	12	12
60059090	12	12
60061000	12	12
60062100	10	10
60062200	10	0
60062300	10	0
60062400	10	10
60063100	10	10
60063200	10	10
60063300	10	10
60063400	10	10
60064100	10	10
60064200	10	10
60064300	10	10
60064400	10	10
60069000	12	12
61012000	17.5	17.5
61013000	17.5	17.5
61019010	25	25
61019090	17.5	17.5
61021000	25	25
61022000	17.5	17.5
61023000	17.5	17.5
61029000	20	20
61031010	25	25
61031020	25	25

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
61031090	17.5	17.5
61032200	20	20
61032300	25	25
61032910	25	25
61032990	25	25
61033100	16	16
61033200	16	0
61033300	19	0
61033900	16	0
61034100	16	16
61034200	16	0
61034300	17.5	0
61034900	16	0
61041300	25	25
61041910	17.5	17.5
61041920	17.5	17.5
61041990	17.5	17.5
61042200	17.5	17.5
61042300	25	25
61042910	17.5	17.5
61042990	15	15
61043100	16	16
61043200	16	0
61043300	19	0
61043900	16	0
61044100	16	16
61044200	16	16
61044300	17.5	0
61044400	16	0
61044900	16	0
61045100	14	14
61045200	14	14
61045300	16	0
61045900	14	0
61046100	16	16
61046200	16	16
61046300	17.5	17.5
61046900	16	16
61051000	16	0
61052000	17.5	17.5
61059000	16	16
61061000	16	0
61062000	17.5	17.5
61069000	16	16
61071100	14	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
61071200	16	16
61071910	14	14
61071990	14	14
61072100	14	0
61072200	16	16
61072910	14	14
61072990	14	0
61079100	14	14
61079910	16	16
61079990	14	14
61081100	16	16
61081910	14	14
61081920	14	14
61081990	14	14
61082100	14	0
61082200	16	16
61082910	14	14
61082990	14	14
61083100	14	0
61083200	16	16
61083910	14	14
61083990	14	14
61089100	14	0
61089200	16	16
61089900	14	14
61091000	14	0
61099010	14	14
61099090	14	0
61101100	14	0
61101200	14	14
61101910	14	14
61101920	14	14
61101990	14	14
61102000	14	0
61103000	16	16
61109010	14	14
61109090	14	14
61112000	14	14
61113000	16	16
61119010	14	14
61119090	14	14
61121100	16	16
61121200	17.5	17.5
61121900	16	16
61122010	16	16

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
61122090	19	19
61123100	17.5	17.5
61123900	16	16
61124100	17.5	17.5
61124900	16	16
61130000	16	16
61142000	16	16
61143000	17.5	17.5
61149010	16	16
61149090	16	16
61151000	16	16
61152100	16	16
61152200	16	16
61152910	14	14
61152990	14	14
61153000	14	14
61159400	14	14
61159500	14	14
61159600	16	16
61159900	14	14
61161000	14	14
61169100	14	14
61169200	14	14
61169300	16	16
61169900	14	14
61171011	14	14
61171019	14	14
61171020	14	14
61171090	14	14
61178010	14	14
61178090	14	14
61179000	14	14
62011100	16	16
62011210	16	16
62011290	16	16
62011310	17.5	17.5
62011390	17.5	17.5
62011900	16	16
62019100	16	16
62019210	16	16
62019290	16	0
62019310	17.5	17.5
62019390	17.5	17.5
62019900	16	16
62021100	16	16

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
62021210	16	16
62021290	16	16
62021310	19	19
62021390	19	19
62021900	16	16
62029100	16	16
62029210	16	16
62029290	16	16
62029310	17.5	17.5
62029390	17.5	17.5
62029900	16	16
62031100	17.5	17.5
62031200	17.5	17.5
62031910	17.5	17.5
62031990	17.5	17.5
62032200	17.5	17.5
62032300	17.5	17.5
62032910	17.5	17.5
62032920	17.5	17.5
62032990	17.5	17.5
62033100	16	0
62033200	16	0
62033300	17.5	17.5
62033910	16	16
62033990	16	16
62034100	16	16
62034210	16	16
62034290	16	0
62034310	17.5	17.5
62034390	17.5	17.5
62034910	16	16
62034990	16	16
62041100	17.5	17.5
62041200	17.5	17.5
62041300	17.5	17.5
62041910	17.5	17.5
62041990	17.5	17.5
62042100	17.5	17.5
62042200	17.5	17.5
62042300	20	20
62042910	20	20
62042990	14	14
62043100	16	16
62043200	16	0
62043300	17.5	17.5

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
62043910	16	16
62043990	16	16
62044100	16	16
62044200	16	0
62044300	17.5	17.5
62044400	16	16
62044910	16	16
62044990	16	16
62045100	14	14
62045200	14	14
62045300	16	16
62045910	14	14
62045990	14	14
62046100	16	16
62046200	16	0
62046300	17.5	17.5
62046900	16	16
62052000	16	0
62053000	16	16
62059010	16	16
62059020	16	16
62059090	16	16
62061000	16	16
62062000	16	16
62063000	16	0
62064000	17.5	17.5
62069000	16	16
62071100	14	14
62071910	14	14
62071920	16	16
62071990	14	14
62072100	14	0
62072200	16	16
62072910	14	14
62072990	14	0
62079100	14	14
62079910	14	14
62079920	16	16
62079990	14	14
62081100	16	16
62081910	14	14
62081920	14	14
62081990	14	14
62082100	14	0
62082200	16	0

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
62082910	14	14
62082990	14	14
62089100	14	0
62089200	16	0
62089910	14	14
62089990	14	14
62092000	14	14
62093000	16	16
62099010	14	14
62099090	14	14
62101010	16	16
62101020	16	16
62101030	17.5	17.5
62101090	16	16
62102000	16	16
62103000	16	16
62104000	16	16
62105000	16	16
62111100	16	16
62111200	16	16
62112010	16	16
62112090	19	19
62113210	16	16
62113220	16	16
62113290	16	16
62113310	17.5	17.5
62113320	18	18
62113390	17.5	17.5
62113910	16	16
62113920	16	16
62113990	16	16
62114210	16	16
62114290	16	16
62114310	17.5	17.5
62114390	17.5	17.5
62114910	16	16
62114990	16	16
62121010	16	0
62121090	14	14
62122010	16	16
62122090	14	14
62123010	16	16
62123090	14	14
62129010	16	16
62129090	14	14

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
62132010	14	14
62132090	14	14
62139020	14	14
62139090	14	14
62141000	14	14
62142010	14	14
62142020	14	14
62142090	14	14
62143000	16	16
62144000	14	14
62149000	14	14
62151000	14	14
62152000	16	16
62159000	14	14
62160000	14	14
62171010	14	14
62171020	14	14
62171090	14	0
62179000	14	0
63011000	16	16
63012000	16	16
63013000	16	16
63014000	17.5	17.5
63019000	16	16
63021010	14	14
63021090	14	14
63022110	14	14
63022190	14	14
63022210	16	16
63022290	16	16
63022910	14	14
63022920	14	14
63022990	14	14
63023110	14	14
63023191	14	14
63023192	14	14
63023199	14	14
63023210	16	16
63023290	16	16
63023910	14	14
63023921	14	14
63023929	14	14
63023991	14	14
63023999	14	14
63024010	14	14

รหัสพิกัดศุลกากร (HS Code)	อัตราภาษี MFN (%)	อัตราภาษีพิเศษที่ได้รับ (%)
63024090	14	14
63025110	14	14
63025190	14	14
63025310	14	14
63025390	16	16
63025911	14	14
63025919	14	14
63025990	14	14
63026010	14	14
63026090	14	14
63029100	14	14
63029300	16	16
63029910	14	14
63029990	14	14
63031210	16	16
63031220	16	16
63031931	14	14
63031932	14	14
63031991	14	14
63031992	14	14
63039100	14	14
63039200	16	16
63039900	14	14
63041121	14	14
63041129	14	14
63041131	14	14
63041139	14	14
63041910	14	14
63041921	14	14
63041929	14	14
63041931	14	14
63041939	16	16
63041991	14	14
63041999	14	14
63049121	14	14
63049129	14	14
63049131	14	14
63049139	14	14
63049210	14	14
63049290	14	14
63049310	16	16
63049390	16	16
63049910	14	14
63049921	14	14
63049929	14	14

THAILAND BOARD OF INVESTMENT

Head Office: 555 Vibhavadi-Rangsit Rd.,
Chatuchak, Bangkok 10900

T +66 2 553 8111 | F +66 2 553 8222

www.boi.go.th

Bolliger & Company

Bolliger & Company (Thailand) Ltd.

Level 31, Sathorn Square Office Tower

98 North Sathorn Road, Silom, Bangrak, Bangkok 10500

T +66 (0) 2 230 6399 | F +66 (0) 2 230 6333

www.bolliger-company.com